Gabriela
ADAMEȘTEANU

Fiction-Ltd

Provizorat

POLIROM

Table of Contents

Partea întâi L’Air du Temps
Capitolul 1 Lângă lacul cu pescari
Capitolul 2 Petreceri cu dans
Capitolul 3 Generația norocoasă
Capitolul 4 Avertismentul
Capitolul 5 Coincidențe
Partea a doua Dosare de familie
Capitolul 6 Țară mișcătoare și neașezată
Capitolul 7 Trecutul se întoarce la 23 August
Capitolul 8 Am început plivitul…
Capitolul 9 Binele cu sila
Capitolul 10 Rădăcinile unei boli cronice
Partea a treia Anii tehnocraților
Capitolul 11 Război pentru stagiari
Capitolul 12 Anii de ucenicie ai unui tehnocrat
Capitolul 13 Weekenduri cu mama
Capitolul 14 La început
Capitolul 15 Convergența sistemelor politice
Capitolul 16 Strategiile unui tehnocrat
Partea a patra Tranziție
Capitolul 17 Vară indiană
Capitolul 18 Roluri
Capitolul 19 Minciuna prin omisiune
Capitolul 20 Moartea anunțată a Elefantului
Partea a cincea Ziua cea mai lungă
Capitolul 21 Depresii
Capitolul 22 Jurnalul Letiției
Capitolul 23 Memoriile lui Hrușciov
Capitolul 24 Petrecere de adio
Capitolul 25 Accidentul
Personajele

Gabriela Adameşteanu

Provizorat

roman

Editura Polirom
2010

© 2010 by Editura POLIROM

www.polirom.ro

Editura POLIROM

Iaşi, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506

Bucureşti, Splaiul Unirii nr. 6, Bl. B3A, sc. 1, et. 1, sector 4, cod 040031, O.P 53

P.O. BOX 1-728, 030174

ISBN eBOOK: 978-973-46-2158-3

ISBN: 978-973-46-1977-1

Lector: Magdalena Popescu Bedrosian

Redactor: Ioana Aneci

Coperta: Carmen Parii

Această carte în format digital (e-book) este protejată prin copyright şi este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parţială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziţia publică, inclusiv prin internet sau prin reţele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informaţiei, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sau comercializarea sub orice formă, precum şi alte fapte similare săvârşite fără permisiunea scrisă a deţinătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislaţiei cu privire la protecţia proprietăţii intelectuale şi se pedepseşte penal şi/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Lectura digitală protejează mediul

Versiune digitală realizată de elefant.ro

Mamei mele adoptive,
Sanda Bădulescu

Partea întâi
L'Air du Temps

Simţeam uneori că destinul îmi pregăteşte din nou ceva, ceva care îmi va schimba încă o dată traiectoria vieţii. Atunci, pentru câteva clipe, vedeam semnele, ca pe nişte faruri care se aprind deodată în întuneric şi se sting repede, prea repede ca să le pot înţelege sensul. Mă ridicam din pat ştiind că mi s-au făcut semne – dar cum să le descifrez?

Mircea Eliade

Capitolul 1
Lângă lacul cu pescari

— Sper că eşti la curent cu ultima campanie a Tovarăşului! *Codul Eticii*!

Ea ridică din umeri, îmbufnată – de unde ai mai scos şi prostia asta?! N-are chef de vorbă, ca de fiecare dată când începe să se pregătească de plecare. Îşi adună curajul ca să iasă din căldura umedă, cu miros de sex, de sub plapumă, amână, amână, ca *atunci când intră, încet, şovăind, în apa verde, tăioasă, până la glezne, până la genunchi*, până când, exasperată de laşitatea ei, îşi ia inima în dinţi şi împinge plapuma la o parte, cu piciorul. Dar imediat îşi strânge umerii, zgribulită, ce comparaţie aiurea, de nefolosit într-o proză, nu este aroma de alge putrede a mării, ci mirosul greţos de tencuială udă al unei garsoniere prost finisate. Şi unde naiba şi-o fi aruncat sutienul? Ciorapii? Ce-ar fi să se vâre înapoi sub plapumă şi să chicotească de-acolo?

Numai că plapuma deja s-a răcit şi se aude zăngănitul curelei, Sorin trage de pe spătarul scaunului, cu mişcări pripite, pantalonii – semn indubitabil că se apropie ora de întoarcere acasă a amicului Florinel.

— Chiar nu-ţi spune nimic *Codul Eticii*? Nimic-nimic? Mai gândeşte-te! *Codul Eticii şi Echităţii*

Socialiste?! Cum Dumnezeu?! De două luni, ziarele sunt pline...

Înşiră, ironic, frazele de-a gata, în timp ce-i răvăşeşte hainele, azvârlite pe masă, căutându-şi maioul. Unde-i adolescentul care doar acum patru ore frângea în scrumiera plină de mucuri ţigara din care trăsese, stângaci, tresărind la fiecare zgomot de lift? Mâinile lui nerăbdătoare alunecându-i pe corp, ce greu este să te aştepte omul pe tine, faţa lui, lipită de părul ei, şi mirosul de carne încinsă şi vagul iz de cantină al pulovărului său albastru. De ce nu poate să rămână la momentul când împinge uşa, cu mâinile moi, terorizată de ideea că are s-o găsească închisă? Sau, şi mai grav, că în locul pulovărului ar putea să apară în prag pijamaua de diftină şi ochii cârpiţi, de om trezit din somn, ai amicului Florinel, de unde a mai apărut şi fufa asta?

Dar uşa nu e niciodată încuiată, Sorin frânge în scrumieră ţigara abia aprinsă şi se repede, ce greu este să te aştepte omul, şi ea se destinde în lumina albastră a pulovărului, de ce ţin atât de puţin toate astea? Şi care este Sorin cel adevărat? Cel care tremură de dorinţă şi nelinişte aşteptând-o, cu ochii pe ceas, în garsoniera de la marginea oraşului, ori cel care o va saluta, amical şi rezervat, când se vor întâlni întâmplător pe culoarele Clădirii?

*

— ...Aaa, da! Uitasem că tu nu citeşti ziarele, ca noi, muritorii de rând! Nici măcar ziarul pe care îl plăteşti!

Sorin ia sticla de pe masă, o astupă şi o vâră în servieta diplomat. Bine că a avut grijă să pună sub ea ziarul împăturit în patru: pata maronie, lipicioasă de Bitter s-a întins peste chipul Tovarăşului – din zi în zi tot mai tânăr –, în loc să se fi întins pe broderia ţipătoare a feţei de masă, cumpărată probabil într-un târg de ţară.

— Gustul băiatului de la ţară, ce vrei?! Amicul Florinel nu e prost deloc şi îşi dă silinţa să se ridice, dar n-are cum să depăşească o limită! Uite, seamănă foarte bine cu prietena ta, Dorina, râde Sorin, jenat.

Dorina Gabor, prietena ei? Letiţia îşi trage dresul cu romburi negre şi albe, colţurile gurii i-au coborât, nemulţumite. Când Dorina a apărut în Clădire, în plin stil Courrèges, decoraţii geometrice, modă mini, iar ea cu o rochie în clini moi, cu flori mari, nu părea să fi fost studentă în capitală. Părul, puţin şi moale, făcut permanent, îi sta ca o inflorescenţă de ciulini. Singura ei cochetărie era să-şi schimbe săptămânal la manichiuristă pasta de pe unghiile bombate, ca nişte ciocuri de pasăre. Dar s-a văzut repede că are simţul umorului, este isteaţă şi devotată.

— Devotamentul excesiv este suspect, ricanează Petru, admiratorul necondiţionat al lui La Rochefoucauld, dar nu şi al Dorinei, căreia îi răspunde acru de câte ori îi aude în telefon vocea energică. Te rog să nu o înnădeşti la noi acasă pe băgăcioasa asta!

Dar nu violenţa lui Petru din ultima vreme a împins-o pe Letiţia lângă un bărbat care seamănă cu un adolescent întârziat, ca şi ea? Fratele pe care şi l-a dorit, de când mama şi unchiul Ion au avertizat-o că în lumea noastră nu te poţi încrede în nimeni, înţelegi, Letiţia? Prietenul cel mai bun te toarnă la Securitate!

Cu nimeni deci, cu nimeni… Nici cu Petru, care îi reproşează că, atunci când s-a căsătorit cu ea, a luat în spate dosarul plin de pete al familiei ei, anii de închisoare ai tatei şi ai necunoscuţilor lui fraţi, care riscă să îi spulbere numirea în postul de conferenţiar.

Letiţia şi-a amintit reproşurile soţului ei toată toamna în cele două autobuze şi un tramvai care o duc de la Clădire până la garsoniera lui Florinel şi de acolo până acasă. Frunzele pe care măturătorii

le trăgeau cu târnurile de nuiele de sub tufişuri, cu gesturi leneşe, păreau mormane de hârtii murdare ori cârpe izinite. Dar în aerul fumegos străluceau, plin, culorile festive ale toamnei – roşul de fruct copt, cu mii de nuanţe al iederei, şi galbenul, gata să se risipească în aer, al salcâmilor. Iar pe Letiţia o sâcâia ceva, ca o înţepătură de cistită – aşa să arate remuşcarea? Şi atunci ea îşi servea repede, ca pe un analgezic, argumentaţia pregătită pentru momentul când îşi va anunţa părinţii că s-a hotărât să divorţeze. Dar gândul acesta îi accelera vâjâitul sângelui în tâmple şi corpul i se umplea instantaneu cu bătaia de metronom a inimii, mărită de spaima veche.

*

Poate spaima vine dintr-o amintire îndepărtată, ca o fotografie supraexpusă. Letiţia stă în pragul unei camere mari, plină de lume. Ghiozdanul din spate atârnă greu, dar nimeni nu vine să i-l dea jos, nimeni nu se uită la ea în afară de uriaşul câine-lup care o priveşte ţintă, cu ochii lui gălbui-maronii. Ea ascultă din prag vocile groase, răstite ale bărbaţilor cu pălării pe cap şi haine negre de piele care aruncă în toate părţile lucruri şi cărţi.

— Hai, termină cu urlatul! strigă unul din ei la mama, care, ciufulită şi roşie la faţă, cu bluza încheiată strâmb şi cu o lizeuză pe umeri, plânge.

Uşile dulapurilor sunt date de pereţi şi sertarele aruncate pe jos şi răvăşite, iar Letiţiei i s-a făcut atât de frică, încât merge de-a buşilea, cu ghiozdanul în spate, şi se vâră sub masă. Îşi aude inima lovindu-i genunchii, vede cărţile desfăcute, cu foi mototolite şi sfâşiate, azvârlite, unele peste altele, în mijlocul camerei, lângă rochii de voal, caşmir, pliseuri, cloşuri, toate au mirosul mamei şi peste ele calcă cizmele bărbaţilor care strigă, iar mama plânge.

De mult nu mai aude vocile bărbaţilor, dar stă, la fel, ghemuită, nu se mişcă nici atunci când

mama întinde sub masă o mână care tremură ciudat, ca s-o scoată de-acolo:

— Nu-i nimic, nu-i nimic, şopteşte răguşit mama, stai liniştită, Letiţia, nu s-a întâmplat nimic! O să plecăm de aici, o să ne mutăm la unchiul Ion, el o să fie tatăl tău! El o să aibă grijă de tine, stai liniştită!

*

Să stea liniştită, da! Din cimitirul de provincie unde ea şi mama l-au condus disperate acum zece ani, unchiul Ion nu mai are cum să se opună dacă Letiţia divorţează. De altfel, nici n-a avut ocazia să-i aprobe căsătoria, care, dacă el nu ar fi murit atât de neaşteptat şi nepoata, devenită fiică adoptivă, nu ar fi fost cuprinsă de teama viitorului, probabil că nici n-ar fi existat. Opinia tatei nu contează, iar mama oricum nu-l înghite pe Petru.

Numai că unde o să se ducă Letiţia după ce o să-şi ia din cuier paltonul şi o să închidă pentru totdeauna uşa apartamentului din Uranus 10? Leafa ei ar intra toată în chiria unei camere, cu ce să mănânce, cu ce să se îmbrace? Şi cum să ajungă cu Petru în sala de tribunal, când se simte la fel de vinovată ca şi el? Gândul că el ar putea să o acuze de adulter şi să îl târască într-un asemenea scandal şi pe Sorin îi scutură umerii de nelinişte, seara, când nu mai este în stare decât să fumeze la geam, ţigară de la ţigară. Când nu sunt împreună, se gândeşte la Petru cu o milă ciudată, chiar dacă în ajun s-a purtat urât cu ea. Dar, când îi aude paşii în vestibul, se teme că o să apară cu o faţă îmblânzită, cerându-i iubirea pe care nu mai are de unde să i-o dea.

Noroc că Petru rămâne mereu la fel de posac de când s-a întors din China.

*

Este altfel însă atunci când el ajunge noaptea, foarte târziu, şi se loveşte de scaune, pe întuneric, pentru că nu aprinde lumina: un rest al grijii de

altădată faţă de Letiţia, care pleacă la serviciu cu patru-cinci ore înaintea lui. Ea se preface că doarme, în timp ce patul trosneşte sub greutatea lui şi mâna îi bâjbâie printre cearşafuri, în ce zi eşti? nu uită niciodată să şuiere, în timp ce îi pipăie fesele. Şi aşteaptă răspunsul, înainte să se prăvălească peste ea. O învăluie mirosul acrit de vin şi suportă crispată, cu dinţii strânşi, mâna care îi mângâie şi îi desface, ciudat de răbdătoare pentru un om băut, foiţele de carne, sexul lui e catifelat şi exact atât de mare cât îl aşteaptă şi, încet-încet, trupul ei trădător se destinde în mişcarea familiară şi se bucură de trupul lui, mare şi ciolănos, care o acoperă. Letiţia scoate sunete mici, de parcă ar durea-o ceva, aaah, aaah, aşa cum Sorin niciodată n-o s-o audă, nu doar de ruşinea vecinilor necunoscuţi, nu doar de jena patului străin al amicului Florinel, atunci de ce?

Nu se întreabă de ce, dar, imediat ce Petru se ridică, are, brusc, în faţa ochilor închişi cealaltă cameră, celălalt pat şi în nări simte mirosul pielii subţiri a lui Sorin. Se răsuceşte pe o parte, stă ghemuită, cu picioarele lipite, cu pleoapele apăsate pe ochii strânşi, un fetus, neapărat de pântecele mamei. Nu are cum să zărească degetele lui Petru care s-au întins să îi atingă părul încâlcit pe pernă, nici cum el îşi opreşte din drum mişcarea mâinii. Îşi aminteşte doar ochii transparenţi şi şoapta lui Sorin, ce greu este să te aştepte omul pe tine! De unde tristeţea şi sila de trupul ei năclăit, o coajă ruşinoasă?

Respiraţia precipitată o trădează că nu a adormit, în timp ce Petru, întors de la baie, curăţă, la lumina felinarului de afară, cu un prosop ud, cearşaful, a ejaculat afară. Şi doar când îi aude respiraţia egală, deschide şi ea ochii şi rămâne mult timp cu ei aţintiţi în întuneric.

*

A fost crescută de un om resemnat, aşa cum l-a cunoscut ea pe unchiul Ion, fratele mamei, şi se străduie, de ani de zile, să nu-i repete eşecul. De aceea a ţinut morţiş să publice şi altceva decât articole în revista de studii şi cercetări unde Petru este secretar general de redacţie. Îşi imagina cu tot mai mare neplăcere ocheadele ironice pe care şi le aruncau colegii lui Petru în timp ce el strecura, jenat, în sumarul următorului număr articolul soţiei.

Dar, pentru viaţa ei, Letiţia nu ştie ce vrea şi, ceea ce o să i se pară cândva ciudat, nici nu încearcă să afle. Tinereţea i se întinde nesfârşită în faţă şi totul poartă încă semnul improvizaţiei. Trăieşte de la o întâlnire la alta şi aşteaptă doar ca Petru să obţină viza pentru Montpellier ori măcar pentru Zagreb, aşa ar putea prinde un sfârşit de săptămână dacă Florinel pleacă la ţară. Iar ea şi Sorin, ce vis incredibil! ar dormi împreună. Şi poate că ar vorbi şi despre divorţ pe îndelete.

Până atunci îi rămâne timp să scrie în caietul pe care îl ţine ascuns sub saltea. *El vine totdeauna dulce şi tandru, câteodată poate să aibă un buchet de ghiocei în mână, alteori scoate din servietă un mic cadou: un săpun Lux, de care se scuză, jenat, un pachet de Kent, o carte nou-apărută. Şi sticla, a cărei etichetă variază, la început era Campari, Martini sau Cinzano, de când nu le mai găseşte nici la Unic, nici la Triumf, vine cu vin albanez ori Bitter românesc. Dar mai ales el aduce promisiunea tandreţei fără sfârşit şi a răbdării fără margini.*

Atâta doar că este grăbit. Atâta doar că afară lumea îl aşteaptă. Îl aşteaptă? Ai spus prea mult, pentru că cine este mai modest decât el? Dacă vrei, îţi va şi spune unde se duce, dar ce traseu complicat! Îţi povesteşte amănunţit prima lui întâlnire, ţi le enumeră pe următoarele, tot mai vrei să ştii? Uite-le şi pe cele de mâine! Din pat,

goală, participi la viaţa lui agitată în care fără nicio vină a fost aruncat.

El se dezbracă repede şi amănuntele sordide ale camerei împrumutate nu îl ating. Sau ai tu grijă să nu-l atingă? Dragostea de la 9.30 la 13.30 este pariul tău, absolutul se poate travesti şi aşa, Dumnezeu poate coborî şi în camerele împrumutate, cu scrumiere pline de mucuri şi pahare cu Bitter românesc.

Afară ninge la nesfârşit peste un oraş pe care, dacă l-ai vedea fără zăpadă, l-ai găsi foarte murdar. El te-a asigurat, cu ochii lui clari, de fidelitatea pe care i-o simţi în emoţia cu care te aşteaptă şi de care te îndoieşti văzând graba cu care pleacă.

*

Letiţia nu i-a povestit încă nimic lui Sorin despre caietul ascuns, au puţin timp de vorbit când sunt împreună, iar la telefon nu-şi pot spune mare lucru. La început, el o suna atunci când Petru era plecat la un bacalaureat sau la o inspecţie de grad în provincie. O face foarte rar însă de când o dată a auzit în receptor vocea sigură de el a lectorului Arcan care îi reamintea că accesul la acest număr îi este interzis, la fel ca şi trupul Letiţiei. Sorin a închis imediat, curentat de o plăcere uşor perversă, amestecată cu umilinţă, de parcă ar fi fost surprins într-o postură promiscuă.

— La mine tu poţi să suni când vrei! Dacă mă găseşti, bine, dacă nu, nu, i-a spus Letiţiei.

Când îl găseşte acasă, vorbesc grăbit, în şoaptă şi Letiţia, fără să fi fost vreodată acolo, vede coridorul îngust al apartamentului de bloc, covoraşul persan care acoperă pătrăţelele de linoleum, pe care trec în sus şi în jos papucii doamnei Olaru. Îşi face drum pe lângă camera fiului ei, încercând, cu auzul ei tot mai scăzut, să deducă cine este fata misterioasă cu care Sorin nu pare grăbit să se însoare – oare de ce?

Letiţia este convinsă că Sorin simte, înţelege tot ce îi trece ei prin minte, de aceea şterge, apăsat, cu două linii, cuvântul *divorţ* de pe pagina minţii ei. Mai exact, îl amână, pentru că *nu este de actualitate*: o expresie a lui frecventă, pe care ea o foloseşte tot mai des, aşa cum îşi împrumută cuplurile puloverele, halatele, frazele favorite. Şi moţăie mai departe, în tramvaiele care o poartă de-a lungul şi de-a latul Bucureştiului, pe scaune înhăţate vitejeşte. Deşi este încercuită de proteste, certuri, mirosuri de transpiraţie ori deodorante ieftine, nu vede şi nu aude în jur nimic. Se străduie doar să păstreze în faţa ochilor minţii sexul blond al lui Sorin, crescând, fierbinte, sub apăsarea pântecului ei, şi privirea lui, atent îndrăgostită, stop-cadru. Stop-cadru.

*

— Dacă ne luam apartament proprietate personală, la bloc, aşa cum ţinea morţiş maică-ta, acum eram plini de rate! Şi-n plus mă chinuiam cu orele prin autobuze şi făceam cuie toată iarna! Vezi că filodorma pentru apartamentul cu gaze începe să-şi merite banii? Aprinzi doar chibritul şi îţi faci cât vrei de cald! spune Petru.

Cartier semicentral, strada Uranus, trotuar în pantă, vizavi de zidul alb, înalt al bisericii Mihai Vodă, cu turla ridicată deasupra unui dâmb invizibil. Pe poarta păzită de un bărbat în uniformă, lângă gheretă, o plăcuţă metalică anunţă că acolo sunt Arhivele Statului; iar tramvaiul huruie luând cotul de la Isvor. Clădire solidă, cu parter, etaj, demisol şi mansardă, de unde au fost aruncaţi acum douăzeci de ani, în altă eră glaciară, proprietarii exploatatori, plecaţi între timp, într-o groapă comună, la cimitirul Bellu sau în străinătate. Contract de închiriere pe numele lui Petre Arcan pentru un apartament cu două camere, bucătărie, baie şi vestibul. Intermediarul, un fost

student al lui Petru la Fefe, ştăbuleţ la ICRAL, s-a mulţumit cu o *filodormă* simbolică.

Filodormă! Cuvântul îi este familiar Letiţiei de pe vremea când proprietarul cel tânăr le striga de câte ori se îmbăta: Afară din casa mea, legionarilor! *Filodormă* era cuvântul magic pe care mama şi unchiul Ion îl şuşoteau după ce stingeau lumina. Atunci începea o poveste despre cum, cu ajutorul unei *filodorme*, probabil o zână bună, au să găsească ei altă casă, mai mare, şi au să scape de scandalurile cu proprietarul. Iar în toamnă, în primăvară, vor veni americanii şi totul va fi bine.

Letiţia a ţinut cuvântul *filodormă*, undeva, într-un colţ al minţii, până când Petru i-a dat şi definiţia exactă: *filodormă = sumă de bani plătită funcţionarilor corupţi de la ICRAL în schimbul unui contract de închiriere pentru o casă naţionalizată, destinată, în principiu, doar cadrelor din aparatul de Partid, de stat şi Securitate.*

Iar Letiţia îl ascultase dezamăgită: nu îi plac dicţionarele şi nici felul în care Petru se înverşunează să distrugă orice aură magică.

*

— Poate tu nu o consideri pe Dorina prietena ta, dar ea încearcă să fie! E deşteaptă, e muncitoare, dar, ca şi la Florinel, simţi că îi lipseşte ceva! Educaţia, mediul în care s-au format, răspunde împăciuitor Sorin, simţind tăcerea încordată a Letiţiei.

Ea zâmbeşte, împăcată instantaneu cu pantofii lui Florinel, lector de Socialism Ştiinţific, înşiraţi la uşa garsonierei, pe preşul ţărănesc din zdrenţe, şi cu străduinţa Dorinei de a-i câştiga prietenia. Dar de ce nu reuşeşte? Nu pentru că a intrat de studentă în Partid, doar la fel a făcut şi Sorin, deşi, la el, este un pic ciudat, oare cum s-a descurcat cu dosarul? Nici pentru că Dorina şi-a făcut repede relaţii în instituţie, invitându-şi colegii acasă, ori

pentru că redactează telegramele de felicitare la Ziua Tovarăşului.

Poate pentru că mama vorbeşte cu un anume ton despre *cei veniţi de jos*, iar *originea socială sănătoasă* îi dă Dorinei mai multe şanse în viaţă decât Letiţiei? Ar însemna că, într-adevăr, ura de clasă dirijează prieteniile şi iubirile, aşa cum susţin dispreţuitele teze marxiste.

Oricum, Letiţia e mulţumită de felul complice în care a vorbit Sorin, ridicând un fel de Zid al Berlinului în jurul teritoriului lor comun, de clasă burgheză oropsită, unde nu vor pune piciorul privilegiaţii *dosarelor bune*, Dorina şi Florinel.

Şi nici măcar Petru, al cărui nume pe toate actele este scris în varianta plebee, adică *Petre* Arcan. Snoaba de Manuela l-a convins să îşi semneze articolele *Petru* Arcan, dar până şi actul care le consemnează divorţul trebuie să fie pe numele lui adevărat. Letiţia n-a reuşit să dea de el pe vremea când o chinuiau nesiguranţa şi gelozia retrospectivă. Acum, când ar putea să scormonească sertarele ordonate ale soţului ei, nu îi mai pasă nici măcar de prezentul sentimental al lui Petru, darmite de prima lui căsnicie, eşuată. Nu îl întreabă nici despre părinţii care îl ţineau în internate în vacanţe, o dată l-au vârât de sănătos într-un preventoriu, ca să scape de el. Nici despre copilul lui cu Manuela, mort după naştere, nu l-a întrebat, Letiţiei nu îi place să forţeze confesiunile.

*

— *În lumina* Codului Etic*, societatea te întreabă: cum trăieşti?* chicoteşte Sorin, fluturând ziarul pe care Letiţia îl împinge deoparte şi se apleacă să-şi culeagă de sub pat pantofii cu platformă şi cataramă argintie, aduşi cândva de Petru de la München, acum ai timp de prostii? Parcă adineauri te grăbeai!

— Zgârcit mai e şi Petru ăsta al tău, Letiţia! Vine din străinătate doar cu o pereche de ciorapi şi

nişte pantofi oribili?! s-a strâmbat doamna Branea când a văzut-o cu ei.

— Oribili, neoribili, în Bucureşti sunt ultimul răcnet! Şi-n plus sunt atât de solizi!

Solizi, s-ar putea! Mama îşi pungeşte, neîncrezătoare, gura de câte ori îi vede, dar iată că zgârcitul de Petru nu i-a mai adus de atunci fiicăsii alţi pantofi oribili, pentru că nici n-a mai plecat nicăieri în ultima vreme! O fi făcut pe-acolo vreo nefăcută!

Margareta Branea nu s-ar mira de nicio ispravă a ginerelui ei. Nu l-a plăcut de când i l-a adus Letiţia prima oară, e cu zece ani mai mare, vorbeşte tot timpul numai de el şi mănâncă lacom: maniere deloc, vorba lui Victor. Iar din familia lui, până acum, nu s-a arătat nimeni. De altfel nici n-a făcut o nuntă ca lumea.

— Să nu fie vreo neînţelegere! Eu sunt ateu şi nu accept slujbă cu preot!

Cu asta, le-a pus capac chiar de la prima întâlnire, când, în loc să ceară mâna domnişoarei Letiţia Branea, aşa cum ar fi făcut orice tânăr binecrescut, i-a anunţat sec data cununiei civile! Să fi spus că e propagandist, parcă aşa am înţeles de la Letiţia, nu, Victor? am fi căzut de acord, doar ştim şi noi pe ce lume trăim! Dar să ne ia ca la Partid, eu sunt ateu şi nu accept nuntă cu preot, să-i fie de cap!

Margareta dăduse atunci să mai spună ceva, dar Victor i-a făcut semn să nu se bage, lasă-i să facă aşa cum vor, să nu stricăm bucuria fetei! i-a şoptit el, care a ieşit credincios din închisoare.

*

— Îmi permit să-ţi atrag atenţia, stimată doamnă, că *Scânteia*, pe care nu catadicseşti să o deschizi, o plăteşti! Da, da, nu-ţi mai da ochii peste cap! De când ai intrat în Partid, primeşti zilnic un ziar ca să ştii ce mai face Tovarăşul! Şi normal că îl plăteşti! Să nu-mi spui că, atunci când ţi-ai luat

plicul, la chenzină, n-ai observat diferenţa la bani! Ei, nu, că eşti culmea!

Letiţia este mulţumită de imaginea lui Sorin despre ea: tonul lui ironic e doar încercarea de a se baricada în faţa atrăgătoarei ei nonşalanţe. Nu-i tot repetă el: farmecul tău este că pluteşti?

— Chiar n-ai observat că, odată cu cotizaţia de Partid, ţi se reţine şi abonamentul la *Scânteia*? Nu? Scandaloos! Mi se pare scandalos, chiar şi pentru o persoană făcută din alt aluat decât muritorii de rând...

S-a întors brusc, i-a prins buzele în gura lui lacomă, o sărută muşcând-o, ca şi când ar vrea să verifice calitatea aluatului cu pretenţii din care e făcută. Sau ca să o tatueze.

Iar ea îl aşteaptă să se întoarcă cu spatele şi, repede, îşi masează muşcătura umedă. O irită că s-a întors la tonul ironic de la serviciu, care răsună şi în biroul ei, spre sfârşitul zilei. De obicei aici îşi încheie Sorin rondul zilnic. Relaţiile trebuie întreţinute, obişnuieşte să îi repete.

*

Pentru că eşti doar atât cât te vede celălalt, îşi repetă Letiţia, în dimineţile când mărşăluieşte, pierdută, în şirurile nesfârşite care intră grăbite în Clădire. S-a înşelat atunci când spera că va găsi o lume diferită, aici se mişcă sub o imensă privire, mult mai neiertătoare decât pe vremea când stătea la cămin. Fiecăruia i se ştiu rudele, veniturile şi pilele, cu cine calcă pe de lături, marca de deodorant, conflictele cu soţia şi soacra, câte măsele şi-a îmbrăcat şi la care dintre dentiştii policlinicii, avorturile, bolile venerice luate de la boarfe, poznele copiilor.

Chiar şi ea cu Sorin vorbesc uneori despre celelalte cupluri clandestine din instituţie, începând cu cel *princiar*, al directoarei interimare, Eleonora Oprea, şi al adjunctului ei, Titus Marga. Vremea când Eleonora şi Titus îşi aruncau priviri

tandre, în timpul şedinţelor, este departe. Acum vânează amândoi acelaşi post, de director, şi războiul s-a mutat între protectorii lor, de la Forurile care tutelează cultura.

*

— În memoriul pe care Titus l-a trimis la Minister contra Eleonorei, apare şi o referire la mine, îi şopteşte Sorin Letiţiei, în timp ce desface pachetele cu mezeluri.

El face sendvişurile, el toarnă în pahare vin sau votcă, el e gospodarul în casa lor provizorie.

Letiţia auzise zvonurile despre dosarul lui Sorin la ultima petrecere cu dans din instituţie, când Titus, uşor pilit, a declarat că zilele Eleonorei sunt numărate. Cum să nu aibă erori ideologice *Tratatul* la care lucrăm de ani de zile, dacă în posturile-cheie sunt promovate persoane cu biografii *pătate*? Vreţi exemple? Fie, dar să rămână între noi! Unul dintre aceşti *dalmaţieni* este nimeni altul decât mult lăudatul Sorin Olaru!

Firea lui Sorin trebuie să fi fost deformată în copilărie, ca picioarele chinezoaicelor, bandajate de mici, de asta este el atât de secretos, se gândeşte, înduioşată, Letiţia. Pentru că şi ea are, de când se ştie, obsesia *dosarului prost*, îl simte apropiat şi are tendinţa să îl ocrotească.

*

Acum câţiva ani viaţa ei avea două părţi distincte: cea în care aluneca, la fel ca printr-un tunel întunecat, în Clădire, intoxicată cu fum de ţigară, cafele, timpi morţi, şedinţe plictisitoare, vorbărie nesfârşită – şi cea de acasă. La un moment dat, în timp ce stătea cu ochii pe ceas, imaginându-şi, nervoasă, întâlnirile lui Petru cu studentele care îl tot sunau, a început să scrie o povestire. Lui i-a arătat-o doar după ce reuşise să o publice. Petru s-a uitat neîncrezător, asta este o meserie serioasă, nu ce faci tu, a fost singurul lui comentariu.

Când ajungea acasă, Petru se ducea glonţ în birou şi lucra, ore întregi, la teza de doctorat într-o tăcere apăsătoare. Dacă auzea paraziţii postului de radio, pus pe unde scurte, Letiţia strângea masa, ciocnind ostentativ farfuriile, ca să-l liniştească, Petru e veşnic speriat că va fi denunţat pentru că ascultă Europa Liberă. Ea curăţa cartofi, călca rufe, venea de la Alimentara cu plase grele care îi tăiau palmele, iar în minte cu resturi, purtate ca de apă, ale unor dorinţe amânate: călătorii în ţări necunoscute (toate adică), limbi străine învăţate aproximativ, spectacole la care ajungeau rar, pentru că Petru nu avea nici răbdare. Pentru scurt timp, o invada sentimentul de tinereţe neţărmurită: sigur o mai aşteptau destule surprize în anii care aveau să vină.

Numai că deocamdată singura surpriză a fost relaţia cu Sorin.

*

De când locuiesc pe strada Uranus, Petru trece podul peste Dâmboviţa şi ajunge pe jos la facultate, tot sperând că o să mai dea jos câteva kilograme: a început să fie obsedat de siluetă după ce a trecut de 40 de ani.

— Degeaba mergi pe jos douăzeci de minute, dacă nu ratezi niciun chef de provincie şi nu refuzi nicio damigeană! şuieră Letiţia când îl vede la masa din hol, cu sticla de vin de ţară, golită pe jumătate.

O deprimă umilinţa loviturilor cu care s-au încheiat certurile din ultima vreme şi vulgaritatea situaţiilor în care tot mai des se trezesc amândoi: bărbatul grosolan în care se transformă Petru după ce bea şi femeia încrâncenată, dar care nu se apără de lovituri, poate ca să nu-l întărâte, poate pentru că se vede singură, din afară, cu un ochi dezgustat.

Cum-necum, achiziţia maşinii proprietate personală se mai amână, pentru că Petru tocmai a picat examenul de şofer.

— Las că nu-i nimic, tovarăşu profesor, i-a spus căpitanul de la Circulaţie, pila colegului său, Serghei Sârbu. Data viitoare avem noi grijă să nu aveţ probleme! Las că tot nu ştiaţ care maşină vreţ s-o luaţ!

Petru se pregătise să ceară aprobările de la serviciu pentru o Dacie 1100, dar Serioja Sârbu l-a sfătuit să îşi ia mai bine o Skodă. O dilemă la a cărei rezolvare Letiţia nu participă, pentru că nici vorbă ca volanul să ajungă vreodată pe mâna ei.

Câteodată ea bombăne că mutarea pe Uranus nu i-a uşurat cu nimic mersul zilnic până la Clădire şi înapoi. Dar nu suflă un cuvânt despre drumurile săptămânale până la garsoniera luată cu împrumut de Sorin pentru câteva ore.

*

— Vrei să-ţi arăt cum se văd de aici, de sus, câmpul de rapiţă şi lacul nostru cu pescari şi bărci?

Sorin vorbea precipitat, bâlbâindu-se de emoţie. A înfăşurat-o în cearşaf şi a dus-o în braţe până la geam. Da, jos, lângă un câmp de rapiţă, galben-verde, era un lac cu pescari ciuciţi la mal, cu undiţa în mână, sau în bărcile adormite în mijlocul apei, sub cerul pâclos.

Acolo, lângă geam, au stat ei, goi şi febrili, privind soarele care aluneca spre pânza metalizată a lacului, ca o bilă de poleială aurie. Priveau verdele cărămiziu al ierbii, raţele albe care învârtejeau apa stătută, bărcile risipite pe întinderea plumburie şi în ele pescarii care îşi întindeau plasele de peşte în apa cenuşiu-uleioasă. Au ascultat cum strigă cocoşii din curţile căsuţelor încă nedemolate, risipite printre blocuri şi au respirat aerul umed care intra prin geamul nechituit.

Asta a fost prima lor întâlnire. Sorin era roşu tot şi îi tremurau mâinile în timp ce îi descheia nasturii de la bluză, ea nu-i mai văzuse înainte privirea asta lacomă, ce este? a întrebat-o, ţi-e

ruşine de mine? A dat din cap, ascunzându-şi faţa sub cotul îndoit, în corpul ei intrase o fată timidă care nu mai stătuse goală în faţa unui bărbat. Şi-a tras, speriată, cuvertura împrejur, ca să se acopere. Ce ai? a repetat el, obrajii îi ardeau şi privirea îi era vicleană şi temătoare. Şi-a strâns mâna ca să nu-l plesnească peste ochii intimidaţi, gesturile prieteniei se înşirau în urmă, goale, trădate. Când patul a scârţâit lung, el s-a oprit iar, tremura tot, umerii îi erau înguşti şi braţele aveau muşchi subţiri, de băiat care nu făcuse destulă gimnastică. O milă ciudată a inundat-o brusc şi i-a ascuns faţa în părul ei moale, lung. I se schimbase şi râsul, brusc alintat. Şi-a coborât mâna să-l mângâie pe pântec, i-a luat în palmă sexul fierbinte şi tare, în lumina cenuşie a după-amiezii, se vedea, toropită, cu ochii închişi de plăcere.

Avea să-şi repete vorbele lui mai târziu, în tramvai, în autobuz, imaginându-şi cum o vedea el atunci când i le-a şoptit. Ce minunat e, ce minunat, avea să-şi repete, gândindu-se, de fapt, doar la ea.

*

— O prinzi?

Sorin i-a azvârlit fusta pe caloriferul rece. Prima zăpadă, apoasă, a începutului de noiembrie s-a şi aşezat pe acoperişul caselor pitice din jurul blocurilor, iar chiciura a acoperit rămurişul negru al copacilor cu un frunziş alb, pufos. Trage de la fereastra nechituită şi nicio mână de femeie grijulie n-a împins un sul de lână pe lângă geam.

— Îmi pare rău, dar în afară de câteva ore în această locuinţă de burlac, la mama dracului, nu-ţi pot oferi altceva, stimată doamnă, i-a spus, Sorin, stânjenit, la prima lor întâlnire aici.

Iar ea a tăcut şi s-a uitat în ochii lui luminoşi. Indiferentă? Înduioşată? Mulţumită cu ironia lui tandră? Câte ceva din toate astea.

La început aveau în garsonieră doar o saltea pneumatică, o masă şi trupul celuilalt, care făcea

cute în lumina necruţătoare a zilei, cu părul zbârlit, picioarele reci şi răsuflarea acidă a primei clipe când s-au sărutat.

Iar nopţi împreună au avut puţine în atâţia ani.

Ca să adormi, trebuie să-l anihilezi pe celălalt, să-l desprinzi de tine şi să-l arunci în maşina nocturnă a somnului care o să-l digere şi o să-l amestece într-un vis incoerent, mascat sub chipul altor personaje din viaţa ta. Să-ţi tragi încet braţele, picioarele, trunchiul amorţit într-o parte, să ţi le eliberezi de el şi apoi să-l uiţi până la trezire. De obicei aşa dorm cei ce au în faţă o lungă viaţă de cuplu, în care vor rămâne deseori singuri. Cei din cuplurile noi dorm cu trupurile împletite, ştiindu-se prin somn alături, iar visele le readuc în somn partenerul.

Pentru că amândoi se aşteptau ca totul să se termine de la o săptămână la alta, întâlnirile au luat culoarea unei scurte fericiri, la fel de mişcătoare ca şi curgerea orelor, nefireşti pentru obiceiurile lor. Făceau dragoste de mai multe ori, mâncau împreună salam de Sibiu şi muşchi afumat cu pâine, beau, încurcând între ei paharele, trăgeau, pe rând, din aceeaşi ţigară şi, îmbrăţişaţi, cu o mână sau un picior amorţit, prins sub trupul celuilalt, vorbeau despre întâmplările din Clădire.

Mai erau însă şi clipe, prea lungi pentru puţinul timp trăit împreună, când tăceau. Nu se îndurau să spună tot ce le trecea prin minte ca să nu-l rănească pe celălalt sau ca să nu-l piardă. Ori pentru că, tăcând, te înveţi să taci. Iar lacul îşi tot schimba culorile după anotimp şi după oră. La apus, arăta ca o imensă tipsie de argint, încinsă la roşu. Acum, când a venit iarna, sclipeşte, acoperit de o crustă argintie; în jur sunt copaci albi, cu un frunziş de gheaţă, iar de pe mal au dispărut pescarii.

Dar au să se întoarcă iar, împreună cu primăvara, iar Letiţia şi Sorin vor fi tot aici, o dată, de două ori pe săptămână.

Capitolul 2
Petreceri cu dans

— Dansezi cu mine? o întreabă Sorin, de fiecare dată când la magnetofonul din vecini se aude vocea lui Frank Sinatra, mereu aceeaşi bandă care începe cu *all of me, why not take all of me*...

Atunci când erau doar colegi, la reuniunile de la serviciu, Sorin o invita totdeauna prima pe Letiţia. Ultima oară au dansat în public la o aniversare a lui. Sorin a făcut atunci o trataţie ca la un *party* acasă, votcă rusească Stalicinaia şi Maskovskaia, dar şi votcă poloneză cu cap de zimbru pe etichetă şi un fir de iarbă aromată conservat înăuntru. Dalida, Edith Piaf, The Platters, The Beatles, Aznavour răzbăteau prin ferestrele deschise până la statuia lui Lenin din faţa Clădirii. S-au răsfoit *Paris Match*-uri de acum opt luni şi s-a vorbit despre *Rubliov*-ul lui Tarkovski, de unde toată lumea cu pretenţii ieşise derutată de modernismul scenariului şi de exotismul acestui ortodoxism bizar, pe lângă care al nostru apare rudimentar, dar relaxat.

Iar Sorin a dansat cu paşi mari, ţinându-şi, ca totdeauna, departe de parteneră trupul etanş, ambalat în haine şi gesturi convenţionale. Ei doi se mişcau însă ca într-un glob fierbinte şi privirea şi atingerea celuilalt frigeau. Chiar şi după ce au schimbat partenerul de dans, simţeau, şi cu spatele, mişcările celuilalt, globul fierbinte îi izola în forfota plină de fum şi muzică.

Acum nu o mai invită decât în garsoniera amicului Florinel. O ţine strâns, ea e goală, el dezbrăcat pe jumătate, prin bumbacul lăsat al chilotului tetra îi simte erecţia, *your goodbye left me with eyes that cry*, Sorin n-a stat la cămin, părinţii i-au închiriat o cameră la demisol în oraş, aşa că nu a zărit în fiecare dimineaţă goliciunea înmulţită a corpurilor la duşurile comune. Nici nu

ştie să-şi lase trupul singur, privindu-l din afară. De fiecare dată când dansează cu Sorin, Letiţia este la fel de mirată că, în mirosul stătut al garsonierei, trupul lui, desfrunzit de haine, este tot mai fierbinte, *take my lips, I want to lose them, take my arms, I never use them,* el râde şi îi apasă pe pântec ghemul viu care creşte, te doare? Râde şi o apasă şi mai tare, *I know that I can be beggar, I can be king*, sexul de fier o să îi spargă oasele pubisului ca să o pătrundă, ea geme printre dinţii strânşi, el râde, ştii şi tu oare ce înseamnă durerea?

*

Pentru că Letiţia este protejată de indiferenţa ei, pe când bietul Sorin este vulnerabil şi aservit. Aşa descrie el raportul de forţe din cuplul lor, în puţinele momente de relaxare. O mână îi alunecă pe sânii ei, cealaltă se întinde după paharul de Cinzano de lângă piciorul patului, relaţia noastră neagă toată strategia vieţii mele, ce dovadă mai mare că am ajuns dependent de tine? şopteşte. Eu sunt dependentă de tine, se alintă ea. Crede că se alintă, aşa cum crede că exagerează când îi spune că e dependentă de el. Şi, în timp ce-şi plimbă buricele degetelor peste pielea lui subţire, cu ici-colo un fir de păr blond, cârlionţat, se miră, încă, după atâţia ani, că nu dă de pieptul îmblănit al lui Petru. Eşti dependentă de tine, îi răspunde Sorin, cu modestie. O să vină şi timpul când ea o să îşi dea seama că este dependentă de propria ei fantasmă, aşa cum i s-a întâmplat cu Arcan, îi trece lui, de fiecare dată, prin minte.

Ştie că, dacă i-ar privi ochii pironiţi pe ceaţa străvezie de deasupra lacului, ar citi în ei spaima că şi în această zi, pe care o ştie sigură, poate rămâne, Doamne fereşte! însărcinată. Când Letiţia i-a spus că soţul ei nu se apropie de ea în zilele fertile ca să o protejeze de un avort clandestin, a crezut-o doar pe jumătate. Auzise câte ceva despre aventurile cu studente ale lectorului Arcan, chiar

înainte să înceapă relaţia lor. Asta i-a dat mai mult curaj, dar nu i-a făcut niciodată Letiţiei vreo aluzie la infidelităţile soţului ei, de ce să strici iluziile celuilalt?

O tulburare ciudată, un amestec de durere, iritare şi excitaţie, îl invada dacă îşi lăsa liberă imaginaţia şi o vedea cu picioarele desfăcute, strivită sub bărbatul înalt şi tot mai corpolent pe care îl întâlnise la câteva şedinţe de Partid pe capitală. Uneori, nemaisuportând presiunea sângelui în creier, în testicule, ducea mâna spre şliţul pantalonilor, în timp ce filmul porno rula cu o Letiţie întoarsă pe toate părţile, violată, cu fundul ridicat, cu gura deschisă, în poziţii în care ar fi dorit să o aşeze, dar nu îndrăznea. Se lupta cu acele imagini care îl lăsau istovit şi dezgustat de el însuşi, ca atunci când îşi simţea în nări mirosul cald al viscerelor.

*

În fiecare lună, aniversarea cuiva se lasă cu o petrecere la sfârşit de program, lichior Havana Club de cafea, de ananas, arahide, sendvişuri cu caşcaval Dobrogea şi şuncă de Praga, vin de Greaca, bere Azuga şi daaans! Din când în când însă, o enervare a Tovarăşului loveşte ca un trăsnet olimpic, iar întărirea disciplinei are ca primă măsură interzicerea consumului de alcool în instituţii. Dar chiar şi atunci sărbătoriţii vin cu două ore mai târziu şi aduc două cutii de bomboane de ciocolată cu miez fondant, sfărâmicios. Femeile umplu birourile cu parfumul coloniilor *Farmec* ori *Soir de Paris* şi cu ciocănitul mărunt al pantofilor Guban, iar colegii le fac complimente pentru rochia nouă. Pe biroul sărbătoritului aşteaptă florile puse în sticle de lapte şi cadoul pentru care s-a cotizat: stofă de pantaloni sau pulovere, pentru bărbaţi, mătase naturală de rochii sau stofă de fustă, pentru femei, stilouri Pelikan pentru ambele sexe. Pupături, urări,

bărbaţii mai în etate încearcă s-o ţină mai mult în braţe pe sărbătorită, cu un aer jovial-patern, şi fiecare, în intervalul cât mestecă, lent, două-trei bomboane, lăsându-se de pe un picior pe altul, se lansează în conversaţia despre meciuri şi filmele din oraş. Vă mai aşteptăm, şoptesc, complice, colegii sărbătoritului.

Spre prânz, un membru al familiei va căra o sacoşă cu sticle de vin şi Cico, prăjituri de casă, sendvişuri şi un pachet de ţigări Snagov. Ceştile de cafea sunt umplute cu vin, luaţi, vă rog, şi o prăjiturică, un sendviş. Introvertiţii încremenesc pe scaun, fumând din pachetul oferit de sărbătorit, care, în funcţie de vârstă, a adus fie un magnetofon Tesla, cu rockuri, twisturi şi cha-cha, fie un pick-up şi plăci cu tango, vals şi foxtrot.

Treptat, atmosfera se încinge, se alege cel mai bun cuplu de dansatori, vechile cupluri ilicite se urmăresc cu priviri geloase sau complice, fără să observe că sunt comentate cu voce scăzută în alt colţ al camerei, iar bărbaţii ajunşi la 50 de ani îşi regretă, după o ceaşcă-două, cuminţenia familială. Elvis Presley, Tom Jones, Aznavour, Adamo, Mireille Mathieu îneacă într-o sentimentalitate lipicioasă ochii iritaţi de fum. Este de-ajuns ca cineva să întoarcă întâmplător privirea spre ceilalţi ca să se descopere, multiplicat grotesc, în privirile patetic suferinde ale celorlalţi.

*

Doar şefii îşi permit derogări de la protocol. La ziua Eleonorei Oprea, buchetele de trandafiri, garoafe, crizanteme sunt semnate în pliculeţe închise, strecurate printre frunze. Chiar şi unii dintre independenţii stagiari îi pun Eleonorei, printre flori, pachete de Dunhill sau Kent, cumpărate de pe piaţa neagră. Secretara a povestit într-un an că freziile albe erau prinse într-o brăţară de argint masiv. După mai multe supoziţii, a fost identificată şefa de secţie care şi-a dus subalternii,

dimineaţa, acasă la Eleonora, ca să o trezească din pat pe sărbătorită cu şampanie şi o bandă de magnetofon cu glumele lui Mircea Crişan.

Ruptura dintre Eleonora Oprea şi Titus Marga a devenit evidentă pentru toţi atunci când adjunctul directoarei a adus bere şi pateuri calde de la plăcintăria Dobrogeana, nou-deschisă lângă apartamentul lui din Hristo Botev.

— Titus vrea să îşi înceapă domnia ca un director popular, a râs mânzeşte Sorin. Dar de ce risipesc eu timpul tău preţios cu toate prostiile astea?!

A mângâiat şuviţele castaniu-roşcat ale Letiţiei, încâlcite pe perna plină de guguloaie de vată, iar ea, ca de obicei, s-a scuturat; o irita orice mână străină care îi umbla prin păr, dar şi faptul că Sorin este obsedat de mâncătoriile din instituţie. Ca să îl scuze, vede în el un băieţel de periferie, suporter pasionat al meciului intrat în prelungiri, între Forurile care guvernează Propaganda şi Cultura: echipa Eleonorei de la Minister şi echipa lui Titus de la Comitetul Central.

*

Totuşi, Letiţia preferă să îl audă pe Sorin vorbind despre războiul civil din instituţie decât să îi facă teste ca să o prindă dacă se mai întâlneşte şi cu altcineva în afară de el. La început, a măgulit-o gelozia lui. Dar emoţia strânsă în ochii celui care o aştepta la capătul oraşului a fost contagioasă. Pe urmă, a rărit ieşirile cu colegii la câte o bere, dacă nu era şi Sorin printre ei. Şi, cum anchetele lui au continuat, a început să evite să întârzie prin redacţiile literare, de parcă el ar fi putut s-o vadă prin pereţi. Dar nici aşa nu l-a convins că viaţa ei a devenit o plictisitoare suveică serviciu/acasă, aşa cum de fapt este. Se consolează doar spunându-şi că întrebările lui inchizitoriale sunt dovada că nimic nu s-a schimbat, după atâţia ani, între ei.

Sorin nu pare gelos pe soţul ei. Din onestitate şi delicateţe, îşi spune Letiţia. Sau pentru că îşi dă seama că, de fapt, căsnicia ei cu Petru este terminată. Ori se teme de scandalul unui posibil divorţ şi relaţia lor provizorie i se pare mai convenabilă decât oricare alta, îi trece prin minte atunci când este nemulţumită de el.

*

Când rămâne singură acasă, Letiţia se repede la caietul secret: *Îmi place să te ţin aşa, gol, foarte strâns, de parcă aş vrea să nu mai vezi singura noastră fereastră deschisă spre oraşul pe care l-am visat amândoi în adolescenţele noastre provinciale. În jur, căsuţele Bucureştiului de periferie, cu bolţi de viţă şi salcâmi care sprijină garduri vechi, de bârne strâmbe. Zăpada s-a topit în acest februarie luminos şi deja au încolţit ţepii verzi ai rapiţei. Vine altă primăvară şi noi doi suntem tot aici şi e ca şi când n-am mai făcut dragoste niciodată, cu nimeni, şi vom descoperi acum lucrul ăsta, inevitabil şi ruşinos. Iar pe urmă mă simt zile în şir ca bolnavă, amintindu-mi sexul tău şi cum te ridici ca să-l priveşti în timp ce-l împingi, tot mai repede, tot mai adânc, în mine. Şi zac în pat, amintindu-mi greutatea ta caldă şi degetele încleştate în umerii mei atunci când ochii tăi îşi schimbă brusc privirea, devin tăioşi şi pe urmă te laşi moale pe umărul meu. Şi deodată înţeleg că aşa ai făcut şi cu alte femei, imaginea lor mă dezgustă şi te urăsc şi ştiu că şi tu te întrebi cu cine şi cum mă culc eu acum.*

Letiţia este însă conştientă că din astfel de notaţii nu poate ieşi un roman. Şi oricum nu va avea cum să-l publice fără să-i facă rău lui Sorin, care, generos, aşa cum este el, o sfătuieşte să scrie, să scrie.

*

— Ai şi tu atâta minte, Lety, cât să profiţi de armistiţiul dintre Tovarăşul şi scriitori! Îţi dai

seama ce trecere au dacă preşedintele lor le-a construit casa de lucru chiar lângă vila Tovarăşului! E drept că a plătit-o cu un elogiu făcut familiei cu doisprezece copii, în plină campanie contra avorturilor, cu arestări de doctori şi moaşe! Dar acum, când Tovarăşul a vrut să-i întoarcă la realismul socialist, scriitorii i-au sărit la gât chiar în vila asta! Cred că e ultima oară când le mai face o vizită! Cărţile oprite aşa au rămas, dar la altele noi ai să vezi că o să le mai dea drumul, mai o ameninţare cu un scandal, mai o intervenţie! Deci termină-ţi odată povestirile, dacă editura ţi-a promis că te vâră în plan! Şi roagă-te la Cel de Sus să nu-i mai vină altă hachiţă Tovarăşului şi să îţi serbăm debutul!

Cu o mână, Sorin o ciufuleşte, părinteşte, cu cealaltă umple paharele cu Cinzano, cumpărat de la Şcoala de Cadre a Partidului, unde îşi face *reciclarea*, care se va numi, peste treizeci de ani, *training.* Iar Letiţia se uită îmbufnată pe geam. Ştie că, atunci când o să coboare scările şi o să meargă spre staţia de autobuz, ceea ce de aici, de sus, pare un lac se va transforma într-o biată baltă cu apă stătută, înconjurată de tufe de mătrăgună şi scaieţi. Iar toată sărbătorirea debutului ei va fi o altă întâlnire în apartamentul amicului Florinel.

Şi vor dansa numai dacă vecinul va da drumul la magnetofon. *I can be happy, I can be sad/ I can be good or I can be bad/ It all depends on you.* Vocea lui Frank Sinatra se aude uneori atât de clar la vecini, de parcă magnetofonul ar fi chiar pe masa lângă care Sorin şi Letiţia se dezbracă în grabă. Ea nu înţelege toate cuvintele, de când a început să publice în revistele literare, nu mai reuşeşte să se ţină serios de engleză, nu vezi că n-am când? spune tu când aş mai avea vreme! se miorlăia mai demult la Petru

— E treaba ta dacă îţi faci sau nu îţi faci timp! Ţi-am spus doar că fără engleză nu faci nimic *Dincolo*, răspundea el, nemulţumit.

*

Petru se întoarce acasă tot mai târziu. Când aude cheia în broască, Letiţia vâră repede caietul sub saltea şi zâmbetul fals îi îngheaţă atunci când îi vede faţa încruntată: nu cumva a aflat ceva despre Sorin? Se repede să întindă faţa de masă, dar de obicei el mormăie că e obosit, a mâncat, are de lucru. Oricât de repede intră în biroul lui, ea tot apucă să îi simtă mirosul de băutură. Uneori, înainte să se ducă glonţ în birou să lucreze, ore întregi, cu sticla de vin alături, se împiedică, înjurând, de pachetele de cărţi legate cu sfoară puse, unele peste altele, pe culoarul dinspre baie. Ele dau un aer de provizorat apartamentului în care au intrat de destulă vreme pentru ca până acum să fi cumpărat un alt corp de bibliotecă Dana.

În ultima vreme nu mai vorbesc despre eventuala lor plecare. Petru este nervos că nu mai aude nimic despre posibilul stagiu la Montpellier sau la Bochum. Cine să îi fi pus fitile? Serioja Sârbu, playboy-ul din cartierul Primăverii? Dănuţ Iliescu, ca să răscumpere anii de închisoare ai tatălui său? Azilul politic al Manuelei sau dosarul încărcat al familiei Branea, zestrea Letiţiei? Ori totul se trage de la nenorocitul lui de stagiu din China?

E un pachet de nervi, de la o vreme, Petru şi tot timpul se ceartă cu Letiţia. Dar ea ar fi în stare să plece pentru trei ani *Dincolo*? Să plece şi să-l lase aici pe Sorin? De fapt, ea ce vrea?

*

Sorin este incapabil să răspundă agresivităţii celorlalţi altfel decât printr-un zâmbet ironic, anulat şi ăsta de un gest grăbit de împăcare. Letiţiei i se pare că-l recunoaşte în el pe unchiul Ion, cel care a ţinut, pentru ea, locul tatălui până în noaptea când inima lui, istovită de nereuşite, a explodat. Chiar şi biroul lui Sorin, plin de ziare desfăcute, şi febrilitatea cu care le comentează îi

amintesc serile când unchiul Ion şi fratele lui, Biţă, şuşoteau despre Yalta şi Geneva, în mirosul înţepător al aragazului, la bucătăria de vară din curte.

De aceea loialitatea lui Sorin, o biată insuliţă cheală de iarbă, înconjurată de valuri ameninţătoare, îi pare Letiţiei singurul pământ pe care poate călca în siguranţă. Dar invidiază la ceaiuri perechile care-şi împletesc degetele, care beau din acelaşi pahar şi se caută unul pe altul din ochi dacă stau despărţiţi o jumătate de oră. Iar ei! Atâtea ore împreună în Clădire, la distanţă doar de câteva uşi, viaţa lui, la fel de vizibilă pentru ea ca şi pentru ceilalţi, dar mărită de obsesia ei, înconjurând-o, ca portretele Tovarăşului, devorând totul în jur. Şi devenind tot mai greu de înţeles, cu cât află mai multe amănunte. Nimic nu i se pare Letiţiei mai interesant în această lume decât să ştie ce face Sorin, minut de minut. Gândul i se întoarce mereu la el, deşi face eforturi disperate să îl uite. Este convinsă şi că vizita zilnică a lui Sorin în biroul ei nu înseamnă ultima haltă a unui rond convenţional, ci dovada ataşamentului său pasionat. De aceea, zilele când el nu apucă să treacă i se întind în faţă moarte, ca un dinte din care s-a scos nervul.

*

Dar iată ciocănitul discret pe care Letiţia îl aude prima, pentru că îl aştepta de mult. Ea scutură scrumiera plină de mucuri în coşul de gunoi, se duce să deschidă fereastra şi îşi sprijină pumnii strânşi pe marmura rece a pervazului. Prin ceaţa care a umplut biroul, îi simte prezenţa, exacerbată de interdicţia de apropiere. E surprinsă singură de arcurile de tensiune care o fulgeră dintre sâni până sub pântec, ca atunci când trupul lui alb şi mare se excită, începe să ardă, iar sexul creşte sub mâna ei neexperimentată. Se uită pe geam, umilită că trebuie să-şi controleze gesturile, privirea, flatată

că cel mai interesant bărbat din instituţie joacă această comedie doar ca să respire un sfert de oră împreună cu ea aerul îmbâcsit de ţigări Amiral şi Carpaţi fără filtru.

Apropierea fizică secretă i-a racordat visceral şi simte dinăuntru cum faţa lui Sorin încearcă cu disperare să se menţină calmă. Dar niciun muşchi de pe faţa Letiţiei nu trădează neplăcerea cu care suportă conversaţia stereotipă a colegilor.

*

— Totuşi, pe când numirea directorului plin?

— Crezi, Sorine, că ai noştri, Titus, Eleonora, au vreo şansă?

— Vrei de fapt să îl întrebi care dintre ei are şanse?

— Tocmai cu Sorin te-ai găsit! Omul cu lacăt la gură!

E un birou de oameni bine-crescuţi, cu replici previzibile: cineva aruncă mingea, iar musafirul o prinde, disciplinat, şi o aruncă înapoi, poc-poc.

— Dacă n-ar avea fiecare dintre ei o şansă, am mai discuta acum acest lucru?

Răspunsul lui Olaru a fost, ca de obicei, sibilinic: şi da, şi nu. Deşi am acces la secretele de Partid, nu vă aşteptaţi să alimentez războiul civil din instituţie.

— Aţi mai auzit ceva despre cărţile oprite, tovarăşul Olaru?

Harry Fischer, cărturarul instituţiei! Cu servieta roasă, plină de tratate, pe care le plimbă între serviciu şi casă. Pentru ele a rămas aici, când părinţii şi fraţii i-au plecat în Israel, spun unii. Gheorghe Stan, secretarul de Partid, ridicat dintre muncitori, cum se prezintă singur în şedinţe, sau căpitan de Securitate, cum i-a şoptit Sorin Letiţiei, îi aruncă deseori lui Fischer în faţă, râzând, că este agent Mossad, genul de glume pe care îl practică şi isteaţa Dorina. Iar Harry Fischer râde când le aude. Şi ce este el, de fapt? Un naiv? Un inconştient? Un

provocator? Mai bine să n-ai de-a face cu Fischer, spun *oamenii cu cap*.

Sorin cere o ţigară, se îneacă de la primul fum, tuşeşte, ceilalţi râd, un pahar cu apă, ce dracu, moare omul! Gata, s-a trecut peste întrebare!

Aplecată peste geamul deschis, Letiţia se uită la straturile de flori roşii, fără miros, aliniate în jurul statuii lui Lenin.

*

Încă şi acum, Lenin este mai viu decât în timpul vieţii.

Înainte de a le fi trimis, acum câţiva ani, de la Moscova, colegilor de birou vederea cu o fotografie a lui Lenin, tânăr, Harry Fischer tradusese în română versurile lui Maiakovski scrise dedesubtul pozei. Se aştepta ca puţini să îşi mai amintească literele alfabetului chirilic, buchisite la lecţiile obligatorii de limba rusă, când jucau fotbal cu nasturi, şopteau măgării porcoase despre fetele din clasă şi trimiteau spre catedră avioane de hârtie.

Excursia făcută în Uniunea Sovietică prin ONT avea să rămână singura ieşire din ţară a lui Harry. Curând, ultimele lui rude vor primi aprobarea de plecare în Israel, iar toate cererile lui ulterioare de călătorie în străinătate îi vor fi respinse. Versurile lui Maiakovski aveau să atârne la dosarul lui la fel de greu ca şi întrebările imprudente pe care le aruncă în plenul biroului. Tratată de colegi cu aceeaşi nepăsare ca şi expeditorul ei, vederea fusese aruncată de pe un birou pe altul, până ajunsese în coşul de gunoi. De acolo o scosese un vigilent şi i-o predase cadristului Gallocik. Iar acesta i-o predase căpitanului în civil Ludovic Vistig, al cărui ultim serviciu înainte de pensie era controlul secret al instituţiei

Căpitanul Vistig răsfoise dosarul doldora de note informative care semnalau dispreţul numitului Fischer Daniel Harry faţă de discursurile

Tovarăşului nostru Secretar General. Cea mai recentă cerea verificarea de urgenţă a legăturilor numitului Fischer Daniel Harry cu Mossad, CIA şi trecerea lui pe listele de reducere de personal, la următoarea reorganizare. Cea mai veche anunţa că părinţii lui Fischer Daniel Harry i-au dat numele după imperialistul călău preşedinte al Americii, Harry Truman, şi pe această bază propunea excluderea din Partid a sus-numitului. Căpitanul Vistig nu era sigur de ce pusese cândva pe marginea acestei note un semn de întrebare; poate observase că Fischer Daniel Harry era născut în 1939, iar Harry Truman devenise preşedintele odioasei Americi abia în 1945.

*

De la un timp, celor de vârsta şi cu biografia lui Vistig li se dădea zilnic de înţeles că sunt nişte dinozauri la sfârşitul mezozoicului.

Cariera lui începuse în ’46, ca translator pe lângă şeful Gospodăriei de Partid, Gheorghe Pintilie. Înainte chiar ca acesta să ajungă şeful Securităţii Poporului, numele lui, rostit cu teamă, era Pantiuşa. În afară de faptul că se născuse la Tiraspol, că umbla după el cu o sticlă de votcă şi conducea reţeaua lărgită INU, Ludovic Vistig nu a aflat niciodată mai multe.

Poţi fi găsit la fel de vinovat pentru orice ai făcut sau n-ai făcut, cine o ştie mai bine decât căpitanul de Securitate Ludovic Vistig? El se dusese în fiecare zi la serviciu, în uniformă ori în civil, ca să contribuie la inventarea şi inventarierea vinovaţilor, după cum dictaseră linia Partidului, voinţa şefului şi a lui, personal. Şi îşi făcuse, în plus, apreciate calităţile de aranjor, organizase vânători şi chefuri cu dansatoare de varieteu la casele Partidului, propusese arestări ale unor duşmani de clasă şi apoi repartizase *tovarăşilor cu merite deosebite* fastuoasele lor locuinţe, împreună cu mobila stil, tablourile de Andreescu, Pallady,

Şirato, Iser, bijuteriile, blănurile şi argintăria. Oricâte lucruri inavuabile ascundea biografia lui, nu le făcuse din fanatism, nici din impulsivitate. Fusese avansat, lăudat, criticat, premiat, anchetat, mutat de colo colo şi, până la Congresul al lX-lea, cunoştea Direcţia Securităţii ca pe buzunarul lui. O vreme nu avusese de-a face decât cu frica celorlalţi, pe urmă îşi cunoscuse şi propria frică, transpiraţii abundente, crampe şi diaree.

Acum simţea că riscă în orice moment să fie trimis la pensie: lucru cu atât mai neconvenabil cu cât avea nevastă tânără şi copil preşcolar.

*

A fluturat râzând vederea cu Lenin tânăr din fotoliul unde se tolănise, în faţa directoarei interimare. Încă se ţine bine, tovarăşa Eleonora Oprea, şi ce futeşă a fost! D-aia Paşenka Lucaci, marele ei protector, n-a scăpat-o o dată din braţe! Dacă e cineva care să ştie ce miorlăituri scoate Eleonora noastră, apoi acela este căpitanul Vistig. Iar înregistrările le ţine şi-au s-ajungă *unde trebuie*, vorba cadristului Vitea Gallocik! Tovarăşa Oprea şi-a pus o viaţă întreagă curul la bătaie şi bine i-a mers! Până şi acum îşi desface bluza ca să-şi arate ţâţele ce tari sunt la şefele de secţie cu care se are bine, dar alea n-au curaj să-şi scoată bretelele fleşcăite.

— Vedeţi unde s-a ajuns dacă ziua de 7 noiembrie nu se mai serbează ca altădată? a strecurat căpitanul Vistig, îndulcindu-şi glasul. Cu acordul dumneavoastră, tovarăşa directoare, nu voi da curs…

— Cu acordul meu? De ce, tovarăşul căpitan?

Eleonora şi-a măturat cu genele încă lungi şi dese privirea devenită brusc severă, ce provocare jalnică s-a găsit să îi arunce! Multe piei a mai schimbat şarpele ăsta, dar Paşenka i-a şoptit că o să scape curând şi de vechiul securist Vistig, şi de vechiul şef de cadre Gallocik, care raportează

direct la Moscova! I-a întins pachetul de Lucky Strike şi Vistig a luat o ţigară, rânjind, ţeapăn în balonzaidul tern, cu servieta între picioarele desfăcute. Eleonora a scăpărat bricheta şi a tras primul fum, celălalt continua, ca de obicei, să îşi ferească ochii. Au stat aşa, în tăcere, stăpâna sigură că va reuşi să-şi plesnească sluga ticăloasă, un bărbăţoi cu urme de vărsat pe faţa spelbă, care tocmai i-a întins o cursă. De fiecare dată, în faţa lui Vistig, Eleonora redevenea ceea ce în sufletul ei ascuns rămăsese: o fetiţă cu boneţică de Scufiţa Roşie, pe care Lupul cel Rău poate oricând s-o înghită. Dar n-o să-i meargă lui nici azi, aşa cum nu i-a mers nici altădată, pentru că Eleonora ştie să se facă mică-mică şi să gesticuleze cu mâna grijuliu manichiurată:

— Nu, tovarăşe căpitan, nu! Aceasta intră în atribuţiile dumitale! Ale Instituţiei dumitale!

*

Letiţia nu are habar despre vederea trimisă cândva de Fischer, nici că ar exista un căpitan Vistig. Ca să nu îi observe ceilalţi faţa schimbată, de când a intrat Sorin în birou, priveşte pe geam. Tocmai a ieşit schimbul unu de la tipografie şi femeile încărcate cu sacoşe se uită, râzând, la doi câini care îşi dau târcoale. Pe cel alb, cu picioare scurte şi tari, Letiţia îl ştie de dimineaţa, de când aleargă după condică. Nu l-a mai văzut însă niciodată pe celălalt, o corcitură pătată cu maro şi negru, atât de mică, încât pare pui. Când încep să se fugărească, îşi dă seama că e o căţea, se învârt în cerc, el se tot apleacă şi o miroase sub coadă, ea fuge, fuge şi el după ea, pe urmă îşi întind capetele unul spre altul şi, deodată, brusc, el se ridică în două picioare, latră scurt, s-a urcat pe ea. Căţeluşa stă acum nemişcată în timp ce bătrânul alb îşi împinge trupul înainte şi înapoi, scurt şi repede.

Volga, Pobeda, câte un Renault alunecă, lin, la scara Clădirii, e ora când şefii cei mari încep să

coboare. Portarul cu fireturi îi face un semn disperat mecanicului de la punctul termic, alungă javrele astea neruşinate, nu vezi ce fac acolo? Basca mecanicului coboară, urcă, a găsit în fine printre straturile de flori o piatră ca să arunce în câinii încârligaţi. Un chelălăit sfâşietor, să fi rămas aşa, lipiţi, coadă în coadă, de şocul emoţiei? Sau pentru că sunt de talii nepotrivite pentru o acuplare? Albul aleargă pe labele lui scurte şi tari, lătrând, şi o târăşte după el pe corcitura care schelălăie, grupurile de tipografe se opresc, râd, arată cu degetul, spun măscări probabil, portarul cu fireturi strigă la mecanicul care caută alte pietre în jurul statuii lui Lenin şi, prinşi la coadă, cei doi câini trag mai departe. Doar atunci când aude, printre lătrăturile ascuţite, un chelălăit plângăcios şi-i zăreşte pe cei doi câini cum fug, fiecare într-o parte, Letiţia întoarce spre ceilalţi faţa tulburată de o emoţie impură. Toţi cei care ajung în Vest se duc acolo la filme porno, s-ar duce şi ea dacă i-ar da paşaport, dar nu a obţinut recomandarea instituţiei nici măcar ca să meargă cu Petru la o conferinţă la Belgrad, acum câţiva ani.

*

Sorin soarbe, în picioare, ultimele înghiţituri din cafeaua oferită. Pare gata de plecare în fiecare secundă, ca un soldat sub arme, mai ales că, de câteva minute, în birou a intrat Titus Marga. Replicile se încrucişează.

— Mi-a părut rău de bani după ce am ieşit de la *Love story*! Slăbuţ! Slăbuţ!

— Cum aşa?! Nevasta-mea şi fiică-mea s-au umflat de plâns!

— Ieri, la Leonida au fost portocale fără coadă.

— O să mai auziţi de Universitatea Craiova, ascultaţi la mine.

— Ce spui, Titus, de schimbarea prim-ministrului? Tocmai Maurer să fie trimis pe linie moartă, el, care…

O enciclopedie primejdioasă, Harry ăsta, citeşte tot, ştie tot. A complimentat-o şi pe Letiţia pentru nuvela apărută în *Noua literatură* şi ea i-a mulţumit, condescendentă. Tot condescendentă îl ascultă acum, iar atunci când i se pare că nu o vede nimeni, lasă să se scurgă spre Sorin o privire tulbure, lichidă. Dar pe furiş, toate numai pe furiş. S-a învăţat să ascundă mereu ceva în spatele privirii.

— Haide, fii serios, Harry! Maurer trebuia scos de mult! Ce fel de prim-ministru este ăla care stă la vânătoare cinci zile dintr-o săptămână?

Dacă va câştiga războiul cu Eleonora, Titus Marga o să fie, într-adevăr, un şef popular. Se tutuieşte cu subalternii, s-a urcat cu fundul pe un colţ de birou şi gesticulează cu ceaşca de cafea răcită. Dar nici Fischer nu se lasă, bucuros că cineva îl contrazice.

— Parcă se vedeau încă mai demult semnele unei dizgraţii. A avut şi un accident, ţi-aminteşti, nu? Ciudat, un camion care să dea peste prim-ministrul care se întorcea, cum spui, de la vânătoare…

— Păi, vezi, Harry, că ajungi la vorba mea? Prim-ministrul a fost util la început, acum nu îi mai este util şi gata! Asta-i politica, dragii mei! râde Titus şi-şi scutură capul cârlionţat.

Şi Eleonora i-a fost utilă când l-a reprimit în Partid şi i-a dres dosarul, acum nu îi mai este şi Titus urcă atât de rapid, de parcă ar avea o rachetă în fundul pantalonilor, se gândeşte Sorin, privindu-l pieziş. Lui Titus nu i-au încărunţit decât tâmplele, trupul de fost sportiv îşi păstrează reflexele, dintr-un salt a şi ajuns la uşă, e deja pe culoar, în timp ce Harry Fischer continuă:

— Totuşi, Maurer este un intelectual! Unul dintre puţinii! Şi bine văzut în Vest! A fost şi în delegaţia oficială de la Paris, în ’49, care, cu tot sprijinul emigraţiei, n-a obţinut pentru România

statutul de cobeligeranţă! Se aflase despre deportările în Transnistria…

*

Îşi fac semne unul altuia, din ochi, hai, iartă-ne, moşule, n-o să plângem noi de mila lui Maurer, care a dus-o tot într-un chef, tot la vânători, boiereşte! Şi n-avem răbdare s-ascultăm pălăvrăgeala lui Fischer, tocmai acum, când, dintr-un minut în altul, se pune condica! Am vrea şi noi să ne facem cumpărăturile la Paris, la Tati, cât despre deportări, s-avem pardon! Nouă, românilor, multe ni se pot reproşa, dar şi deportări, hai, chiar că e prea mult! România e ţara care nu şi-a trimis evreii la Auschwitz, câte se mai pot lăuda cu asta? Vezi cum şi-a dat Fischer în petic şi ne face învăţământ politic cu ce a auzit el la Şopârliţa? Şi cum de-a ajuns la Transnistria, dacă pe el îl doare în pix de Maurer? Noroc cu şulfa de Sorin Olaru, uite ce răspuns i-a dat, na, Fischere, ai primit ce-ai căutat!

— Nebănuite sunt căile Domnului! spune Sorin şi se apropie de fereastra de care stă rezemată Letiţia.

Ce-a vrut să spună Sorin Olaru cu ghicitoarea lui? A parafrazat stilul bisericesc deprins de la ruda lui, stareţul trimis de statul român la o biserică din Germania unde emigraţia l-a acuzat ba că a fost legionar, ba că e securist, ba că este şi una, şi alta şi l-a trimis acasă? Vezi că multe or mai fi ascunse în dosarul lui Olaru, de-asta are el gura cusută şi, când o deschide, bodogăneşte în doi peri, ca acum.

Letiţia a auzit povestea unchiului lui Sorin la cafeaua de dimineaţă, în biroul Lilianei, unde vine şi Titus. O campanie urâtă contra bietului popă, a conchis atoateştiutorul Titus.

Dar Letiţia nu l-a întrebat nimic pe Sorin. Viaţa lui devine tot mai misterioasă de când îi este dragă, la revedere, tovarăşul Olaru, mai poftiţi şi mâine! Colegii scot capul pe uşă să vadă dacă s-a pus

condica. Mâna al cărei scop unic pe lume este să o mângâie, degetele subţiate la vârf care s-au învăţat să îi desfacă sexul, care strivesc în scrumieră ţigara, ce greu este să te aştepte omul pe tine, flutură un salut de plecare.

Afară este o după-amiază proaspătă, de iunie. Pe drumul spre autobuz, dintre frunzele copacilor, lucioase, pline de sevă, ca ale citricilor, nu mâncate de rugină sau toropite de căldură, aşa cum vor fi peste o lună, dudele albe cad, plescăind pe asfalt. Iarba proaspăt cosită s-a umezit şi ea de apropierea serii. Se adună nori subţiri din care ploaia o să scuture doar câţiva stropi şi o să se oprească repede.

Clădirea va rămâne în seninătatea răcoroasă a nopţii de iunie şi aşa are s-o vadă Sorin când are să plece, târziu, pentru că un şef de secţie zelos face ore suplimentare.

Capitolul 3
Generaţia norocoasă

— Părinţii noştri, Lety, ne-au insuflat spaima lor de maşini negre şi arestări fiindcă îşi închipuiau că şi noi vom fi declaraţi duşmani de clasă! Numai că pe noi ne-a educat acest regim! El ne-a atârnat de gât cravata de pionier, el ne-a pus carnetul de utecist în mână!

Sorin râde ironic, ridică sticla de votcă Zubrowka, umple paharul de pe masă şi ia prima înghiţitură, forţându-se să nu se strâmbe. Gesticulează, plimbându-se cu paşi mari: chiloţii tetra puşi strâmb, firele roşcate de pe pieptul alb, umerii acoperiţi de pistrui.

Letiţia întinde mâna să-l cheme lângă ea, în pat. Stă, ca de obicei, cu picioarele încrucişate turceşte, înfăşurată în cearşaf, şi soarbe, cu precauţie, din votca poloneză. Dar el perorează mai departe, păşind desculţ pe covorul persan de maşină, cu desenul îmbâcsit de praful alb care pluteşte peste acest cartier plin de zgomotele, de acum familiare, ale construcţiilor: ciocănituri, strigăte, bâzâituri fără oprire. Letiţia încă detestă străzile strâmte şi casele învechite ale oraşului de provincie unde a crescut şi se bucură văzând cum se lăţeşte, ca o pată de ulei, Bucureştiul, cu aceste blocuri noi, în culori pastelate, crem, vernil, roz, mirosind a nou.

Aşa cum încă mai miroase a nou şi viaţa ei provizorie, cu Sorin.

*

— Te-ai gândit că noi suntem generaţia Eliberării?! O generaţie norocoasă, spune el.

Generaţia Eliberării? Nu are niciun chef să se gândească la asta. Tot drumul până aici simţise doar că este vară: o vară nouă, cu verdele greu, foşnitor. Aerul mângâietor, răcoros al unui iunie întârziat, lumina pâlpâind, aurie, pe asfalt, petele galbene, roşii, albe ale florilor în tufişurile din

preajma căsuţelor încă nedemolate şi un oraş întreg grăbindu-se odată cu ea, controlând minutele la încheietura mâinii, îngreunând autobuzul, aplecându-l într-o parte. Feţe desprinse de trup, apărând, ca şi a ei, prin geamul tramvaielor, pe care cu regret le văzuse purtate mai departe, împreună cu vieţile lor necunoscute.

— Generaţia Eliberării! Cum ţi se pare titlul ăsta pentru o proză? insistă Sorin.

Ea clatină din cap a îndoială, cât s-a mai plictisit toată copilăria ascultând, la *Actualităţile* dinaintea filmelor, vocea din off: *Trăiască 23 August, Ziua Eliberării ţării noastre de sub jugul fascist de către Armata Sovietică!* Pe urmă prim-plan cu faţa tanchistului sovietic, femeile cu buchete de flori de pe trotuar şi tancuri cu stea roşie în Piaţa Palatului. Iar în curte, sub părul înflorit, Biţă şoptindu-i unchiului Ion ceva despre bombardamentul german care a distrus Teatrul Naţional, despre beţiile soldaţilor ruşi, despre violuri, despre magazinele cu obloanele trase ale negustorilor îngroziţi.

*

Dar altele erau supărările pionierei Letiţia Branea, care plângea, înciudată, cu pătura în cap, pe pătuţul lungit cu un scaun de când a crescut. De ce nu ea, premianta întâi, cu diplomă şi cununiţă de flori, ci Jeni, care a luat doar menţiune, primeşte dimineaţa raportul de la şefii de detaşament şi, înainte să se ridice steagul, strigă: Unitate! Drepţi! Pe Letiţia n-au numit-o nici măcar şefă de grupă, darmite de detaşament sau de unitate, pentru că cineva din familia tatei sau chiar tata, pe care de altfel nici nu şi-l aminteşte, a făcut nu ştiu ce. În loc să fii mulţumită că de dragul lui unchiu-tău Ion au închis ochii şi ai ajuns pionieră, tu mai faci şi mutre! o certa mama. Şi pe urmă, privind-o ciudat, ceea ce o sperie de câte ori îşi

aminteşte: Aşa cum ai luat-o, n-o să fii fericită în viaţă, fiindcă nu eşti mulţumită cu ce ai!

Nu cumva ar trebui şi acum să fie fericită cu viaţa ei, împărţită între doi bărbaţi? Doar că, atunci când va ajunge acasă, o să îşi ferească faţa de privirea încruntată a lui Petru, sunt obosită, atât de obosită, o să mormăie. Şi o să se vâre în pat, trăgându-şi plapuma peste urechi şi străduindu-se să îşi amintească doar ce a făcut, ce a vorbit cu Sorin. Momentele lor vor fi mult mai intense când se vor derula în spatele pleoapelor ei închise, decât atunci când le-a trăit.

*

Pe urmă albul clădirilor din Bucureştiul în care intrase cândva Armata sovietică devenea tot mai gri. Pelicula vechilor *Actualităţi* trebuie să se fi uzat pentru că vocea din off vorbea acum despre o insurecţie populară, condusă de Partidul Comunist Român. În locul soldaţilor sovietici, *Actualităţile* noi arată tractorişti virili zâmbind spre femeile tinere, cu basmale legate cochet, la ceafă. Iar *holdele râd în soare*, lângă tractoare, semănătoare, batoze, aşa cum spune cântecul care acompaniază imaginile. Colectivizarea agriculturii a luat locul Eliberării, ba chiar s-a şi terminat, fără ca ei să aibă habar cum, pentru că Sorin are dreptate, ei sunt o generaţie norocoasă! Aşa că Letiţia, împreună cu primul ei iubit, Mihai, din clasa a X-a B, ronţăie seminţe de dovleac, cufundată în întunericul sălii de cinema, şi aşteaptă să vadă, a treia oară! filmul indian *Vagabondul*, cu Raj Kapoor. Iar săptămâna viitoare vor vedea chiar un film francez, *Fanfan la Tulipe*! Cu Gérard Philipe!

*

Sorin pune paharul cu votcă pe duşumea şi se vâră, grăbit, lângă ea, sub cearşaf. Îi dă la o parte părul lung, încâlcit, îi înfioară ceafa cu răsuflarea lui caldă, o muşcă de lobul urechii, îşi coboară buzele umede şi limba neastâmpărată pe sâni, pe

pântec. Deşi a trecut atâta vreme, încă se mai bucură că ea este aici şi se lasă, ca de obicei, moale, în voia lui. Încă se miră că are o legătură de-adevărat cu o femeie măritată, nu doar câteva întâlniri, cum a avut cu Leni. Emoţia duplicităţii îl încarcă de o plăcere ascunsă şi îşi aminteşte lunile de început, când îşi făcea drum prin cartierul Letiţiei. Cu cât se apropia de strada Uranus, cu atât bătaia sângelui o lua razna, trecea cu ochii plecaţi şi tâmplele vâjâindu-i prin faţa bloculeţului, verde cândva, acum gri jupuit, întrebându-se unde este spaţiul magic în care se mişcă Letiţia şi Petru Arcan, la etajul doi? la parter? În curtea pavată, fără fir de iarbă, unde doar un dud noduros îşi vărsa coroana dezordonată peste grilajul de fier, pătând asfaltul bătrân cu fructele sămânţoase, negre, n-a zărit niciodată pe nimeni, aşa cum îşi dorea, aşa cum se temea.

Letiţia este a lui, dar este reticentă în pat, de parcă nu ar fi măritată de ani de zile, şi el nu îndrăzneşte să o întrebe cum îi place să intre în ea, mai lent, brusc ori puternic. Oare într-adevăr nu îi pasă decât de prozele ei, aşa cum o tachinează el? Sau nu ştie el cum să o ia? A lăsat să se înţeleagă, de mai multe ori, că nu prea mai face amor cu soţul ei, aşa o fi? Nu îndrăzneşte să îi vorbească Letiţiei despre poziţii, chiar dacă face tentative ca să le schimbe. Are o fire curioasă, i-ar plăcea să încerce mult mai multe decât cred cei care l-au catalogat drept convenţional şi precaut. În schimb, despre politică, cealaltă pasiune a lui, poate să îşi deschidă liniştit gura în faţa Letiţiei.

— Vezi, spune Sorin, luând-o în braţe, noi trebuie să ne descoperim singuri trecutul. Până să deschidem bine ochii, bieţii noştri părinţi amuţiseră de frică. Chiar şi ce ştim despre război am aflat din filmele sovietice...

*

Însă Letiţia nu ţine deloc să descopere trecutul părinţilor, de la care i se trag numai necazuri. În schimb, ce mult i-au plăcut cărţile şi filmele sovietice despre război! Se juca în stradă cu Fane şi cu Ica de-a bombardamentul atunci când unchiul Ion a luat-o cu de-a sila la filmul ăsta de război care nu se mai sfârşeşte, soldaţii cu puşca la piept se reped, strigând, în mirosul greu al sălii de cinematograf, exploziile fac să vibreze ecranul de pânză coaptă şi zguduie duşumeaua de scânduri îmbibată de motorină şi seminţe de dovleac. Despre ce război este vorba? Bineînţeles că despre Marele Război pentru Apărarea Patriei, ce, mai există altul? Şi cărţile sovietice tot despre acest război povestesc, despre Alexei Meresiev, aviatorul fără picioare, de care ea s-a îndrăgostit, ca şi de Winnetou, dintr-o carte veche fără coperţi.

— Karl May este autorul ei, dar mai bine să îi uiţi numele, Letiţia, a spus unchiul Ion.

Tocmai de asta are să îl ţină minte şi nu cumva din cauza unchiului Ion are o înclinaţie spre bărbatul-victimă? La asta se gândeşte acum, adică după douăzeci de ani. Atunci ar fi vrut să semene cu Zoia Kosmodemianskaia şi cu comsomoliştii din Tânăra Gardă, dar să nu fie schingiuită de naziști pentru că şi-a apărat patria, *şiraka strana maia radnaia*, peste care veghea tătucul Stalin, ge-ne-ra-li-ssi-muuul, atenţie, copii! Cuvântul acesta este singurul din limba română care se scrie cu doi de *s*! Şi nu se foloseşte pentru nimeni altcineva decât pentru tătucul Stalin, singurul generalissim din lume! Tătucul Stalin lucrează pentru fericirea noastră şi ţine în biroul lui din Kremlin luminile aprinse până târziu după miezul nopţii, atunci când oamenii muncii, obosiţi de întrecerile socialiste şi lecţiile de limba rusă, de defilări şi şedinţe de excludere a duşmanilor de clasă, dorm împreună cu noi, norocoşii lor copii.

*

Refuz ca sufletul meu să fie prizonierul sexului meu, a scris Letiţia în caietul de sub saltea, în care notează şi citatele străine în care crede că se recunoaşte. Dar, dacă nu pentru sex, atunci pentru ce bate drumurile până la capătul celălalt al Bucureştiului? De ce cară cu ea această durere permanentă, a vieţii trăite pe ascuns?

Pentru că doar cu Sorin îşi poate retrăi amintirile, de parcă ar fi avut o copilărie comună. Letiţia se lipeşte de trupul gol al lui Sorin, mirosul cunoscut al pielii lui, al corpurilor lor împreună o face să se simtă acasă, un sentiment pe care nu îşi aminteşte să îl mai fi avut. Cele mai fericite momente ale ei sunt când stau aşa, în pat, obosiţi, şi el o sărută, recunoscător, pe umăr. *Atunci când sunt lângă el, când simt că este al meu, deodată liniştea îmbracă întâmplările, nimic febril, nimic neaşteptat nu se mai petrece. Relaţia noastră nu mai este boală, neliniştile s-au epuizat, chiar dacă au să înceapă la fel. Şi mă gândesc la el ca la un om cu teama, cu resentimentele lui, în care mă recunosc*, va scrie diseară în caiet.

*

— Mai ţii minte afişul cu un Tito mic şi gras, cu toporul plin de sânge într-o mână şi cu săculeţul cu dolari ai Unchiului Sam în cealaltă?

Zidul cojit pe lângă care înaintează la coadă, cu bonurile de pâine strânse în mână, să nu cumva să le piardă, şi cu ochii la panoul pe care fiorosul Unchi Sam rânjeşte cu dinţii lui de aur, hei, tu, asta mică, nu te mai împinge aşa! Unchiul Sam rânjeşte, cocoţat pe o bombă neagră pe care scrie *Planul Marshall*, şi mâna necunoscută care a trecut printre paltoane s-a vârât între picioarele ei şi o strânge de păsărică, hei, tu, fetiţo, n-auzi, ce-ai de te foieşti atât? Vierme neadormit!

— Armatele din Pactul de la Varşovia au avut consilieri sovietici, ştii asta? Ofiţerii de carieră au fost băgaţi în puşcării, când n-au fost omorâţi în

masă, aşa cum s-a întâmplat la polonezi, la Katîn. Iar soldaţii de rând mai răsăriţi au fost trimişi la Academia Militară de la Moscova. Îţi dai seama cui raportau pe urmă, nu? Printre ei este şi Nelu Oprea, soţul Eleonorei, acum maior la Informaţiile Armatei!

Katîn? Consilieri sovietici? Câte lucruri noi află de la Sorin! Sfaturile mamei şi ale unchiului Ion nu mai sunt valabile pentru generaţia noastră! Uite cum stau, amândoi, goi sub cearşaful uşor umed, cu paharele de votcă Zubrowka în mână, şi vorbesc liber despre subiectele interzise. Şi este ca şi când Sorin ar vedea tot ce îşi aminteşte ea.

*

Letiţia nu ar vrea însă ca Sorin să-l zărească şi pe bărbatul cu ochi galbeni, ca de motan, şi cu barba arămie, nerasă pe faţa inexpresivă, care şi-a încleştat mâna peste paltonaşul ei strâmt, rămas prea mic, şi îi caută păsărica. Un bărbat bătrân, de peste 30 de ani, tatăl uneia dintr-a III-a D, stă şi el placid la coadă şi se uită la panoul de lemn cu Unchiul Sam, în timp ce mâna lui cotrobăie printre trupurile strânse, i se strecoară pe sub palton, între picioare, şi o strânge de păsărică, de ce te foieşti atâta, fetiţo? Stai dracului odată locului sau ieşi din coadă!

Despre mâna încleştată pe sexul ei adormit, o moviliţă cărnoasă, despicată, care încă nu se acoperise, pudic, cu cârlionţii castanii de acum şi pe care nu şi-o vedea decât atunci când se ducea să facă pipi, nu va vorbi cu nimeni, niciodată. Dar în rest Letiţia, care face parte din generaţia copiilor norocoşi ai lagărului socialist, ajunsă adultă, vorbeşte orice are chef! Pentru că există totuşi oameni în care poţi avea încredere, deşi ţi-e frică atunci când vezi pe stradă o uniformă! Există prieteni cu care poţi vorbi despre anii petrecuţi în nemărginita patrie sovietică, *şiraka strana maia radnaia.*

*

— Imediat după 23 August, ziarele s-au repezit să publice declaraţia lui Molotov că n-o să schimbe regimul politic din România. Ştii, nu, cine a fost Molotov? Ministrul de Externe sovietic!

— Ce te-a apucat? scânceşte Letiţia şi se zbate în braţele lui, vrei să îmi faci în pat lecţia de istorie?

— Măcar cu atât să te alegi şi tu din întâlnirile cu mine!

Gluma stereotipă a lui Sorin, debitată cu un zâmbet repezit. El este cu ochii la pervazul geamului, unde două vrăbii ciufulite, cu ciocurile deschise de căldură, s-au adăpostit la umbră. Poate îl aşteaptă pe Florinel, care pune firimituri de pâine pentru păsările cerului. Chiar dacă garsoniera dă spre nord, aerul iradiind mocnit, care va istovi oraşul şi îl va lăsa cu străzile semănate de hârtii, bilete de tramvai, vitrine prăfuite, a răzbit prin ferestrele nechituite. Când va ieşi afară, căldura miezului zilei o să irupă peste el ca o imensă răsuflare fierbinte şi nu va mai avea niciun chef să se uite la femeile tinere ale căror picioare se despică de mers, sub rochiile transparente, fără combinezoane şi jupoane.

— ...lui Stalin nu i-a convenit că România a trecut, în ceasul al doisprezecelea, de partea Aliaţilor! Ar fi vrut să o ocupe ca pe o ţară învinsă şi s-o pedepsească! Ana Pauker i-a şi reproşat lui Pătrăşcanu că a participat la lovitura de stat contra lui Antonescu, cum de unde ştiu, Lety? Păi, chiar Tovarăşul a spus că *s-au făcut anumite greşeli*! Ai avut asta la învăţământul politic! Când i-a pus lui Drăghici în cârcă moartea lui Pătrăşcanu! Nu-mi spune că nici de Drăghici n-ai auzit! Ministrul de Interne în anii ’50! Spaima închisorilor! o bruftuluieşte Sorin, cu o falsă indignare.

Drăghici? Letiţia parcă a auzit numele ăsta, strecurat cu teamă printre dinţii răriţi ai unchiului

Ion, ai picioarele reci, deşi e zăpuşeală, îi şopteşte, ea este fierbinte, e caldă, e moale, e umedă.

*

Sloganul *s-au fhăcut anumite greşeli, thovahrăşi!* s-a vândut la pachet cu portocalele importate din Israel, cu care întreţinem relaţii la fel de bune ca şi cu ţările arabe şi RFG. A fost precedat de o jerbă de zvonuri, ai auzit? îl mazileşte pe Drăghici! ştii noutatea? îl reabilitează pe Pătrăşcanu! Din maşina de tocat a articolelor de fond, sloganul *s-au fhăcut anumite greşeli, thovahrăşi!* vinde şi literatura nouă, devenită peste noapte *trendy.* Merită să înghiţi stilul plat al acestor romane ca să ai satisfacţia că până şi activiştii de Partid şi ofiţerii de Securitate oneşti, cu care nu te prea întâlneşti în viaţă, pot s-o păţească. E drept, numai o vreme: doar n-au să moară sub tortură, ca necunoscutul unchi al Letiţiei, Traian Branea, ori cu un glonţ în ceafă, ca proaspăt reabilitatul-pe-jumătate Pătrăşcanu. În romanele noi, la fel ca şi în aşteptările Letiţiei, cineva are grijă ca lucrurile să se termine totdeauna cu bine.

*

În răutăciosul lor sentiment de revanşă socială, Letiţia şi Sorin se întâlnesc perfect, metamorfozaţi într-o singură făptură, o caracatiţă oarbă, cu multe braţe şi picioare, vibrând sub cearşaful străin unde e întuneric şi miros înăbuşitor de sex. Sorin se ridică, ducând cu grijă în mână micul obiect legat de ceea ce Letiţia numeşte partea grotescă a iubirii. Mi-am luat o rezervă întreagă de prezervative atunci când am fost în Germania şi o gestionez economic, ai toate motivele să crezi în fidelitatea mea, i-a spus Sorin, cu obişnuitul lui râs ironic.

Letiţia a încuviinţat, în tăcere. Şi Petru făcea la fel la început, dar în ultima vreme n-a mai primit paşaport şi rezerva lui s-a sfârşit. A consumat prezervativele în alte paturi, se gândeşte ea, cu

resentiment, în timp ce îi şuieră: săptămâna asta nu se poate! Petru nu îi mai ştie calendarul, aşa că de multe ori ea îşi vâră, cu tupeu, şomoiogul de vată între picioare cu câteva zile înainte de ciclu. Ar trebui să te mai vadă un doctor, i-a spus într-o zi, când era în toane bune. De ce? Am moştenit asta de la mama! Şi ea avea un ciclu de zece zile! Minţea, fireşte: niciodată n-a ştiut nimic despre ciclul pudicei Margareta Branea. Nu ştie nici acum dacă a intrat la menopauză, pentru că despre astfel de lucruri nu se vorbeşte cu mama. Zece zile? N-am mai auzit aşa ceva! Pierzi fier, pierzi calciu, dacă tot stai aşa, o să ajungi o ruină! i-a spus Petru în stilul lui brutal de a fi grijuliu.

*

Sorin vine de la baie cu sulul cenuşiu de hârtie igienică, apa este oprită din cauza construcţiilor din zonă, şi îşi şterge partenera cu hârtia sfărâmicioasă, la fel cum s-a şters şi el.

— Ştii că reabilitarea lui Pătrăşcanu s-a tras dintr-o ceartă a nevestelor?

Ea moţăie, cu capul pe umărul lui, iar el îi povesteşte ultimul zvon.

— Ceauşescu şi Drăghici erau prieteni...

— Vrei să spui că acolo, între ei, există prietenie? mârâie Letiţia, cu ochii închişi.

— Ei, jucau şah, table, dar erau mai degrabă rivali, acceptă Sorin, nerăbdător. Iar nevestele, Elena şi Martha, stăteau la bârfe. Dar, când Elena a început să îşi fabrice biografia de eroină ilegalistă, Martha i-a sărit în cap. S-au certat ca la uşa cortului şi, în următoarea şedinţă a Biroului Politic, Drăghici, montat de Martha, se repede la Ceauşescu: Ia zi, Nicule, ce fel de ilegalistă a fost Lenuţa ta? Ăsta venise la fel de pregătit de acasă pentru înfruntare şi oricum îi sare ţandăra uşor, tu vorbeşti, care ai mâinile pătate de sângele lui Pătrăşcanu?

*

Letiţia aruncă cearşaful deoparte şi aerul din cameră, cu iz de tutun şi praf, i se pare încărcat de ozon, de ce oare este Sorin atât de interesat de asemenea personaje? Diseară, dacă iar va fi singură, acasă, îşi va scoate de sub saltea caietul. Pe prima pagină a pus un motto din Witold Gombrowicz, despre care Serioja Sârbu spune că are mare vogă acum în Occident: *Scriu acest jurnal în silă. Sinceritatea lui nesinceră mă chinuie. Pentru cine scriu? Dacă pentru mine, atunci de ce merge textul la tipar? Iar dacă scriu pentru un cititor, de ce mă prefac că stau de vorbă cu mine însumi şi vorbesc în aşa fel încât să audă alţii? Falsitatea existentă în chiar principiul de bază al jurnalului meu mă intimidează.*

Letiţiei îi place să creadă că se recunoaşte în acest citat, deşi ea nu scrie în silă, ci, dimpotrivă, aleargă la caietul de sub saltea ca la confesorul ei. Şi nu scrie pentru un cititor, ba e chiar îngrozită la ideea că un ochi străin, mai ales al lui Petru, ar cădea peste mâzgălelile ei.

*

Letiţia nu îl întreabă pe Sorin de ce îi spune anecdote politice meschine, aşa cum nu îl întreabă nici cu cine s-a mai culcat înainte de ea. De altfel, îi este şi greu să şi-l imagineze cu altcineva în braţe. Dacă nu ţin la cineva, nu pot să fac amor, îi tot repetă şi ea încearcă să-şi gonească din minte ce vede: Sorin, în patul lui Florinel, în aceleaşi cearşafuri mototolite, şoptind unei umbre: iartă-mă, eu sunt de vină, vezi? dacă nu ţin la tine, nu mi se scoală! Nu, Sorin nu poate rosti aşa ceva! De aceea, ea se lasă întoarsă pe o parte, pe alta, el îi desface cu blândeţe picioarele şi-i priveşte cu atenţie micile volane cărnoase, în culori asortate, ieşind una din alta, parcă fără alt rol decât să ascundă cât mai bine intrarea. Aşa că nu vede dezamăgirea de pe faţa ei, din obiect de cult trupul ei a ajuns obiect de studiu! El îşi tot pune la punct

cunoştinţele practice şi o desface cu delicateţe, până când ea îşi strânge picioarele, jignită, îl împinge la o parte şi trânteşte uşa la baie. Poate totuşi a dat drumul la apă, o strânge pielea de pe pântec, acolo unde s-a uscat sperma, Sorin mai mult a întins-o atunci când a şters-o cu hârtie igienică. Face, ca de obicei, eforturi să nu se mai tot întrebe dacă o fi ieşit destul de repede din ea, azi nu este o zi fertilă, e la frontieră, totuşi, Doamne fereşte! s-o ajute Dumnezeu să scape şi azi!

*

Sorin se mişcă repede între bucătărie şi cameră, şi-a înnodat în jurul mijlocului cămaşa, ca un şorţ de egiptean antic, încă îşi mai teme goliciunea şi îşi ascunde sexul cu mâinile sau cu ceva improvizat, ca acum. Când şi când aruncă o privire prin nailonul scorţos al perdelei, acolo, jos, unde soarele care coboară a întins peste apă o dâră orbitoare de polei aurit. Lângă lac au mai rămas în picioare o singură căsuţă şi un salcâm alb de flori, care ţine eroic stinghiile strâmbe, cenuşii ale gardului, fără să aibă habar că el va fi tăiat primul, înainte ca buldozerele să pună la pământ căsuţa cu lemnăria şi ramele geamurilor deja smulse. Ciorchinii albi, cărnoşi, deja ofiliţi şi spinii, încă moi şi elastici, ascunşi printre frunzele mărunţite, sunt ultimii. Sorin cască, l-au ajuns insomniile pe care vara le aduc zăpuşeala şi năvala ţânţarilor în acest oraş de câmpie, înconjurat de lacuri, cu care el, crescut la deal şi la munte, nu se va obişnui niciodată. Îl dezgustă trupurile umede, urmele de transpiraţie, ca de urină, care rămân pe scaunele de plastic din tramvaie, aerul irespirabil, asfaltul muiat. Aşază paharele şi tacâmurile pe masă şi freacă două nesuri până fac spumă, suprem deliciu!

— Este că şi tu te-ai jucat de-a războiul? o întreabă pe Letiţia, doar ca să ţină conversaţia.

Firește, la fel ca toate generațiile de copii de după război, s-a jucat și ea! Ei doi mergeau de-a bușilea în timp ce lovitura de stat muta direcția armatei române de la Moscova spre Berlin, tot înainte, până la 9 Mai, Ziua Victoriei! Când 9 Mai va deveni Ziua Europei, vederea și auzul nu îi vor mai conduce la fel de bine, tegumentele se vor usca și mușchii sfincterelor au să se tot lase. Dar până atunci le vor fi dispărut personajele: Ceaușescu în Cimitirul Ghencea Militar, iar Drăghici într-un crematoriu din Ungaria, unde îl va duce întreprinzătoarea Martha, când va simți că se apropie adevărata reabilitare a lui Pătrășcanu.

*

Sorin desface pachetele cu șuncă de Praga și salam de Sibiu, încercați și dumneavoastră, stimată doamnă, delicatesele de la bufetul Școlii de Partid! Degetele îi întârzie pe buze, urmărindu-le cu degetul forma, și-ar dori să le vadă cum se rotunjesc și cum îl sug, așa cum a văzut în sala de cinema a sex-shopului din Düsseldorf, unde s-a masturbat pe întuneric. Nu îndrăznește să îi ceară asta Letiției și ea este lipsită de inițiative în pat. Dar, numai la acest gând, fața lui Sorin s-a copilărit, dintr-odată, și zâmbetul, voit brutal, i-a întins buzele a viclenie răutăcioasă. Lasă paharul cu votcă pe dușumea și o poartă în brațe spre pat, ascunzându-și în părul ei fața pe care culorile se succedă, neliniștite. Afecțiunea inexplicabilă îl coboară în vârsta primelor iubiri, ea s-a mulat pe trupul lui mare și alb, cu alunițe rătăcite pe omoplați, și i-a închis ochii pe jumătate. Fața cu trăsăturile lungite de dorință cheamă trupul în care șoptește că ar vrea să se ascundă.

După ce termină, în felul lui, liniștit, într-un zvâcnet intens, Sorin descoperă o Letiție care plânge în tăcere. Lacrimile i-au întins pe obraji *eyeliner*-ul ieftin în dâre negre, ține ochii închiși și

este atât de închisă în propriile ei nemulţumiri, încât nu îi simte iritarea.

— Hai, linişteşte-te, îi spune, când nu mai are răbdare.

Ea se înveleşte cu cearşaful ca să-şi acopere stânjeneala plânsului.

— Ce ai? Ce n-a fost bine? o întreabă, neconvins.

Ştie că n-o să-i răspundă şi că nici el nu are răspunsuri la întrebările ei nepuse, aşa că o mângâie pe umăr, rotindu-şi ochii după maioul, chiloţii şi ciorapii lui, azvârliţi prin toata camera. Ajunge la orgasm cu el, nu ajunge, nu este deloc sigur, aşa cum nu e sigur că ea plânge din cauza lui ori din cauza domnului Arcan. Sigur este însă că ora de întoarcere a amicului se apropie şi mintea lui a plecat deja la agenda încărcată a zilei lui. Iar Letiţia este atât de imprevizibilă, încât n-ar fi de mirare ca peste câteva minute să izbucnească în râs.

*

— Scuză-mă că te-am plictisit azi cu poveştile mele! Am vrut doar să înţelegi diferenţa dintre noi şi părinţii noştri, care degeaba au învăţat ruseşte, au conspectat *Capitalul* şi *Manifestul Partidului Comunist* şi discursurile Tovarăşului! Iar între timp au fost muncitori necalificaţi în construcţii, portari, pontatori, vânzători de răcoritoare, funcţionari anonimi, dar mereu la fel de *prost văzuţi*!

Pentru că lumea lor, cu moşii în loc de CAP-uri şi magazine particulare în loc de *Aprozar* şi *Alimentara*, cu mănuşi vara şi pălării cu voalete, cu pantaloni largi cu manşetă şi haine la două rânduri, cu doamne cu sprâncene desenate şi domni cu părul lucios de briantină, a dispărut, lăsând doar o urmă întunecată în dosarele copiilor. De aceea părinţii nu povestesc nimic şi folosesc doar verbe la timpul prezent. Prin pereţii subţiri se aud un bărbat şi o femeie care se ceartă, iar vocile

lor se întretaie cu radiojurnalul, *Uzina „Rulmentul“ din Braşov cheamă la întrecere toate colectivele de muncă din unităţile ramurii industriei construcţiilor de maşini.* Brusc, faţa Letiţiei s-a luminat, a auzit zgomotul de apă trasă la closetul dintr-un apartament vecin. Cum o să îşi termine Sorin divagaţia, o să se repeadă la duş!

Se vede din afară, aşa cum ar vrea s-o vadă el când, cu paşi lenţi, o să iasă din baie, cu părul lăsat pe umeri şi sprâncenele acoperite de breton, ca regina Egiptului în superproducţia *Antoniu şi Cleopatra*, filmată printre ruinele Romei. Nu va fi înfăşurată în cearşaful aspru lui Florinel, ci într-un peplum mătăsos, şi nu va păşi pe covoraşul prăfuit de iută, ci pe scările unui imens amfiteatru roman. Deşi este unul dintre cei trei milioane şi ceva de membri ai Partidului, Letiţia nu a ieşit din ţară până la vârsta asta şi nici nu îi vine să creadă că Roma chiar există în realitate. S-a resemnat să rămână ostatica plecărilor lui Petru, aici, în ţara pe care, atât timp cât nu va găsi o soluţie pentru viaţa ei, nu o va spori cu niciun urmaş.

*

Letiţia pune paharul cu votcă pe marginea studioului şi îşi încordează muşchii să se ridice, dar Sorin tot n-a terminat.

— Ştii când s-a schimbat politica regimului? Când, în noul formular de cadre, întrebarea-cheie a devenit *Din ce partid aţi făcut parte înainte de 23 August?* Noi, generaţia noastră, suntem singurii care putem să scriem liniştiţi: *Nu este cazul.* Sau doar să tragem o linie.

Nu e cazul să mă întrebaţi pe mine, Sorin Olaru, dacă am avut carnet de liberal sau ţărănist sau legionar. Politicienii burghezi erau deja la pârnaie atunci când eu mergeam la grădiniţă şi mâncam, ce deliciu, lapte conservat american cu mămăligă, pentru că era foametea de după război, după secetă! Nu ar fi fost cazul să mă întrebaţi nimic

nici dacă m-ar mai fi chemat Corneliu Vasile Iovănescu, acelaşi loc de naştere, aceeaşi dată.

Dar deocamdată Sorin nu ştie povestea naşterii sale. De curând a început să aibă bănuiala că este copil adoptat, dar a ezitat să îi pună întrebări mamei Nelly şi ea a bâlbâit ceva şi pe urmă atâta a plâns, iar el atât s-a chinuit s-o liniştească, încât şi-a promis să n-o mai sâcâie vreodată cu alte întrebări. Şi nici Eleonora Oprea tot nu i-a spus care sunt petele negre din dosarul său de Cadre, este oare rău să nu ştii? este mai bine?

*

Oricum, chiar dacă ar cunoaşte misterul naşterii lui, Sorin tot nu i l-ar mărturisi Letiţiei, aşa cum nu îi spune nici alte lucruri secrete din viaţa lui. Cine ştie ce mai ajunge să îi şoptească soţului ei într-un moment de tandreţe, deşi susţine că aşa ceva nu mai există între ei. Sau, şi mai rău, într-o bună zi va citi în vreuna din nuvelele ei tot ce i-a şoptit el sub plapumă. Vai de familiile în care s-a născut un scriitor! Tot un scriitor a spus asta, dar el nu îşi mai aminteşte cine.

Însă azi Letiţia nu se gândeşte la viitorul ei roman. Merge printr-un oraş scăldat într-o lumină mângâietoare şi prin ea percepe oraşul ca un tot zumzăit. E ameţită de votca poloneză şi de amintirea siluetelor lor încleştate, oraşul se mişcă altfel, străzile se desfac sub ochii ei rătăciţi, nimic nu i se mai încheagă în minte, în afară de orele de dinainte care îi revin, frânturi ascunse în trupul frânt, mai adevărate, mai intense decât atunci când le trăise. Chiar şi ea, mişcându-se cu o graţie de care atunci nu fusese conştientă, devenise o simplă amintire în filmul ei cu Sorin.

De aceea, are să îşi reamintească mereu la fel orele de iubire, înecate în curgerea lor prin oraşul vioi, fierbinte, plin de zgomotul tramvaielor de tip vechi, de scrâşnet de frâne, de voci. Va veni un timp când va uita ce făcuseră, ce îşi spuseseră şi îşi

va aminti doar câte o stradă care se desfăcea, rotindu-se, rămânând în urmă. Şi cum urca pe ziduri umbra după-amiezii.

Şi pe ea, regretând, fericită, că oraşul curge neîncetat, aşa cum curseseră şi orele lor.

Capitolul 4
Avertismentul

A apărut dintr-odată gata de plecare, cu paltonul pe el, cu fularul strâmb, şi-a început să-şi adune grăbit lucrurile de pe birou: pe unele le vâră în servieta diplomat, pe altele le înghesuie în sertarele biroului, împingând iritat maldărele de foi dinăuntru. Dorinţa de a scăpa de ceilalţi sau o emoţie necunoscută i-a colorat gâtul cu pete roşii. Din când în când mai aruncă un cuvânt în discuţie, ca să le abată atenţia de la pregătirile lui de plecare. Dar mai stă cineva cu ochii pe el în afară de mine? Nu cred. Nu îndrăznesc să mă clintesc de pe scaun şi sorb din cafeaua răcită, încercând să îi prind o secundă privirea, ca să îl întreb din ochi unde pleacă. S-ar putea să nu mă fi observat, dar mai sigur este că evită să se uite la mine, sătul să se simtă pândit. Dar nu mi-o spune atunci când suntem împreună, aşa cum nici eu nu îi reproşez decât o mică parte din tot ce adun, contra lui, în mine. O relaţie de muţi.

Mă uit neputincioasă la el cum se îndreaptă spre uşă şi în gesturile lui caut semnul nostru conspirativ: te sun diseară sau ne vedem mâine. Toţi îşi pot da seama că zvâcnesc pe scaun cu muşchii crispaţi, ca pe un grătar pregătit să mă arunce, dintr-o zvâcnitură, spre el.

Stăm cu toţii aici, de atâta vreme, o colonie de madrepori, încât şi pe întuneric ne-am recunoaşte: după mers, după cum urcăm scara, după cum apăsăm clanţa, după cum ne prelingem în lumina verzuie a culoarului, după adierea de deodorant Farmec sau loţiunea Tarr. Aroma de FA ori Palmolive sau mirosul unei guri cu lucrări dentare coclite definesc locul fiecăruia în organigrama instituţiei. Petrecem mai multe ore împreună în Clădire decât în dormitoarele Dana şi în bucătăriile minuscule, sufocate de frigiderul Fram şi aragazul

Modern, unde o să ajungem când o să se întunece, ca să ne întoarcem, când se crapă de ziuă, înapoi.

Şi singura şansă de a mai scăpa vreodată unul de altul este doar catastrofa numită reorganizare. Emigrarea nu pot s-o iau în calcul, este pentru cei competitivi, cu nervi tari. Şi eu, spre deosebire de unchiul Biţă, nu uit asta.

*

Cu privirea alergându-i în toate părţile, Sorin îşi goleşte biroul de foi, clame, pixuri. Şi, în timp ce aruncă ultimele dosare în dulapuri, pocnind uşile, deschizându-le, închizându-le, atrage atenţia că vacarmul din birou se aude pe culoar. Pe urmă îşi aşază atent bileţelul de voie cu semnătura Eleonorei, paşaportul ieşirii din Clădire, şi trânteşte deasupra lui vasul de lemn cu imortele prăfuite, primit la una din aniversările lui, acum un an sau acum şapte. Poate, imediat după plecarea lui, Titus Marga o să deschidă uşa şi o să arunce, iritat, din prag: Sorin Olaru? Unde tot dispare omul ăsta?! Găsiţi-l urgent! Atunci, ca o formaţie bine antrenată, noi putem răspunde: e dus după vize! pentru contracte! uitaţi, pe biroul lui, biletul de voie semnat!

Toate plecările lui Sorin sunt acoperite de o hârtie oficială. Şi toate lasă în urma lor o dâră suspectă.

Nimeni, sper, nu bănuieşte că uneori pleacă atât de precipitat doar ca să facă sex cu mine, în garsoniera, liberă pentru câteva ore, a lectorului universitar Florinel Gheorghe. Vecinul din dreapta are şi o bandă cu Dalida, *Aime-moi, mon amour, aime-moi*, dansăm goi şi ne uităm pe geamul de la etajul şapte la pescarii ciuciţi pe marginea lacului şi la câmpul de rapiţă, verde-galben, *serre-moi, serre-moi doucement dans tes bras, je ne veux pas savoir où tu me conduiras...*

Vom trecie, până în anii 2000, la phrogramu-de-făuri-rie a socii-ietă-ţii-so-ci-iia-liste-multila-teral

dez-viol-tate… Tunetul aplauzelor şi scandările *Ceauşescu-eroism, România-comunism, Ceauşescu-eroism, România-comunism* din tranzistor s-au revărsat atât de neaşteptat, încât şuşotelile au amuţit. De asta se tot foia prin birou Sorin! Ca să nu mai alimenteze reproşurile că îşi lasă subalternii nesupravegheaţi, a dat la maximum radioul, la care, pe ambele programe, se transmite Plenara Partidului. Până la pauza de masă, atunci când se va întrerupe transmisia şi cohortele de participanţi vor fi dirijate spre autocarele care să îi poarte la restaurantele cu circuit închis ale Partidului, nimeni nu va avea curaj să îl închidă! Discursurile şi aplauzele vor răsuna pe culoar şi vor tăia cheful celor doritori să intre în birou, la o şuetă sau un control de rutină.

*

Mă prefac că citesc, dar simt mişcările lui Sorin, fără să ridic capul. Nu am reuşit să îi prind privirea şi mă lupt cu panica familiară, păstrându-mi imobilă faţa. Şi, aşa cum se întâmplă de la o vreme, tot ce face mă contrariază şi mă nemulţumeşte. Un gest larg, din uşă, un salut pentru toţi. Uşa s-a închis în spatele lui doar de o secundă, când m-am şi ridicat. Mă preling pe după dulapuri, prin spatele birourilor, calc pe vârfuri, merg spre geam, silindu-mă să păşesc cât mai încet, fereastra este deschisă, iar eu sper să-l zăresc ieşind din Clădire, sigur n-a mai avut răbdare să aştepte liftul. Cercetez cu atenţie trotuarul de dedesubt, căutându-l pe aleea dinspre statuia lui Lenin, sub cerul decolorat, de toamnă. Împrejur, zborul razant al lăstunilor în jurul Clădirii, ţiuitul prelung şi liniile lor negre, ţesându-se continuu între pereţii catifelaţi ai cerului care se încălzeşte a amurg. Aleile cu flori roşii se întind, pustii, nici urmă de Sorin, doar asfaltul neted şi golul pregătit să mă soarbă, dacă alunec. Simt pe mine ochii din jur, dar îmi fac de lucru pe lângă biroul lui, ridic

biletul lui de voie de sub vaza cu imortele şi îl răsucesc între degete, încercând să citesc orele când va lipsi. Dar nu este un bilet de voie, este o foaie de calendar vechi. Acum sunt sigură că azi n-are să se mai întoarcă, aşa cum am bănuit de când l-am văzut că îşi lasă în urmă biroul lună.

*

Ziua s-a pustiit dintr-odată. Mototolesc în palma asudată hârtia, înotând în spaima în care m-am trezit, duc eu biletul lui Sorin la registratură, arunc spre vacarmul încărcat de fum şi aplauze al biroului şi o iau la goană pe scări, fără să-mi pese de râsetele lor batjocoritoare, de ce să duci, zăpăcito, biletul la registratură, când el l-a lăsat special pe birou, sub vasul cu imortele?

Vreau să îi ies în cale şi să încerc să schimb cu el câteva vorbe, deşi detestă să ne şuşotim în public. Tot ce mi se întâmplă, de ani de zile, a devenit un pretext ca să ne şuşotim, în garsoniera împrumutată, la telefonul public din faţa Clădirii, uitându-mă în jur să nu mă vadă cineva cunoscut, ori la telefonul de acasă, atunci când Petru e plecat la inspecţia de grad, şi vorbesc codat, ca să nu înţeleagă cuplajul. Nu mai ştiu nici eu când mă prefac, când spun adevărul. Dar vocea caldă a lui Sorin îmi aduce mirosul pielii, greutatea dulce a trupului său care îmi dilată arterele, goneşte prin ele un sânge dintr-odată fierbinte, îmi bubuie asurzitor în tâmple. Dispoziţia mea din următoarele ore, din următoarele zile este ombilical legată de graba sau de cheful lui de a sta de vorbă.

Gata, camera plină de fum, de glasuri şi aplauze a rămas în urmă şi nu mă strigă nimeni, ce uşurare! Lunec pe coridoarele înecate într-o pâclă verzuie, un miros de praf şi tocană de cantină iese din hainele mele. Faţa îmi este gălbejită, cafenie, după zece, după douăzeci de ani trăiţi în acelaşi birou. Siluete de bărbaţi, cu coatele ieşind prin sacourile

cadrilate, scămoşate, cu pântecul conturat de pulovărul de relon alunecă, la fel ca şi mine, prin aerul verzui. Şi siluete de femei, cu părul alb la rădăcină, crescut de două degete şi cu fesele moi, lăţite pe scaunele de lemn.

Merg repede, tot mai repede şi lumina verzuie se întunecă, iar siluetele se răresc, acum nu mai este nimeni pe culoar în afară de mine, sunt un ghem de nelinişte electrică, moale, care se rostogoleşte pe scări, nu cumva Sorin a ieşit deja din Clădire şi, până să ajung eu jos, o să se urce în autobuz?

*

O iau spre subsol, rătăcesc pe coridoare întortocheate, joase, urc alte scări, cobor, am intrat într-o altă Clădire, necunoscută, mi-e teamă că n-am să mai găsesc uşa grea de la intrare, că voi tot rătăci printre ţevile fierbinţi prin care gâlgâie apa deasupra capului meu, printre pânzele de păianjeni ţesute pe tavanul jos. Orbecăi prin plasa de ţevi cu apă fierbinte, pe jos e umed, apa clipoceşte şi mi-a ajuns la genunchi, la şold, s-a spart o ţeavă şi coridorul se inundă, nu mă lăsa aici, strig, nu vezi că sunt eu, cea pe care de ani de zile o ţii în braţe, goală, în camere împrumutate, şi, după ce îţi potoleşti zvâcnetul în braţele mele, îmi spui: eşti singura căreia i-am făcut mărturisiri vreodată! eşti singura femeie pe care am iubit-o, cam puţin pentru o viaţă de bărbat, nu crezi?

Gâfâi, împing cu mâinile amândouă uşa grea a Clădirii. Nu mă mir că am găsit ieşirea din subsolurile întunecate chiar când eram gata să mă înec. Clipesc, orbită de lumina albă de afară, şi o iau la goană pe pământul umed, s-a inundat probabil de la ţevile sparte în subsolul prin care am rătăcit. N-ar trebui să merg mai departe prin această clisă moale, dar mă grăbesc ca să-l pot prinde. Nu-l zăresc nicăieri, deşi n-ar fi avut cum să ajungă prea departe.

*

Alerg pe câmpul deschis peste care atârnă, alburie, ceaţa. Trebuie să fie undeva în faţa mea şi n-am să-l văd decât atunci când o să ajung aproape. Felii lipicioase de pământ atârnă de tălpile înalte de plută ale sandalelor, aud plescăitul obscen al cizmelor smulse din mocirlă, noroiul clefăie, apa îmi ţâşneşte pe frunte şi se scurge, în jos, pe obraji, subţiorile, palmele îmi sunt ude. Stăruie în mine gândul c-ar fi mai bine dacă aş lua-o înapoi, resemnată, spre Clădirea pe care o zăresc lateral, proiectându-se, pe un cer incandescent, enormă. N-am să-l pot ajunge, ştiu, totuşi nu renunţ, îmi târâi picioarele mai departe, am intrat în noroi până la glezne, noroiul atârnă greu şi de poalele pardesiului, nu cumva are să mă înghită?

Cu cât merg, cu atât mocirla se lasă sub paşii mei, ce obosită sunt, ce sătulă de el, de neliniştea mea, de toate! Cu cât mă zbat, cu atât mă scufund mai mult, ce bine ar fi fost să mă fi întors mai demult! Ce bine ar fi fost să nu fi ieşit după el din Clădire, ce nebunie să plec din camera plină de fum şi aplauze, de lângă ceilalţi! Am să mă sufoc în noroiul care se va închide deasupra mea, cu un plescăit uşor, cu bulbuci, cu bule de aer, în ce film am văzut asta, oare?

Am reuşit, nu ştiu nici eu cum, să îmi smulg picioarele din nămolul care mă suge şi, după spaima prin care am trecut, mă trezesc vindecată de el, nepăsătoare şi întreagă. Îmi contemplu, nedumerită, urmele scorojite de noroi de pe poalele pardesiului, ce o să le spun, oare, celor care au să ridice ochii de pe corecturile *Tratatului exhaustiv al României*, atunci când mă vor vedea, aşa, în pragul biroului? Şi cine este, la urma urmei, Sorin Olaru? Cum de a ajuns el singurul meu sprijin în această lume străină?

*

Este trează atunci când sună ceasul şi încearcă să îşi gonească din minte visul. Cămaşa de noapte udă. Mâna udă şi moale bâjbâie febril pe noptieră după ţâmburuşul deşteptătorului, în timp ce Petru mormăie alături şi îşi trage plapuma peste cap. Când a venit azi-noapte? Sentimentul victoriei că a nimerit, cu ochii închişi, sfredelul de oţel al deşteptătorului şi l-a oprit imediat. Sentimentul liniştitor c-a fost doar un vis. A fost doar un vis, să nu se mai gândească la el, gata! Va trebui să se ridice şi să meargă în vârful picioarelor, ca să nu mai declanşeze mormăitul lui Petru, un morman mişcător sub plapuma umflată spre care aruncă priviri furişe, temătoare.

După aerul stătut al apartamentului, răceala vie a dimineţii îi înviorează sângele şi îi iuţeşte paşii. Va intra în Clădire peste o oră, păstrând sub pleoape răcoarea aceasta roz-aurie care învăluie casele negre, şi n-are s-o mai piardă toată ziua, chiar dacă o să semneze, cu mâna tremurând de furie şi umilinţă, pe lista de întârziaţi, păzită de chipiul portarului. Respiră adânc şi încă se mai bucură că a fost doar un vis atunci când autobuzul opreşte, hurducând, lângă rigolă şi mulţimea, strânsă pe marginea de trotuar, se revarsă spre el, disperată.

Încearcă să îşi facă loc prin năvala de cărnuri duşmănoase, învelite în haine cu miros de muced, naftalină, colonie Lăcrămioare. Şi-a pierdut politeţea împleticită a primilor ani care o făcea să rămână mereu agăţată de balustrada şubredă, pe ultima treaptă a scării, riscând să fie aruncată la o cotitură sau să se dea jos, plină de o furie animalică. Împinge şi ea, cu înverşunare, cu fesele strânse, şi îşi aruncă poşeta pe primul scaun liber, cu o dexteritate antrenată, gata! De acum înainte o să guste plăcerea privilegiului şi va privi cu indiferenţă mâinile care se încleştează cu disperare de bară, feţele umflate de somn care se clatină deasupra scaunului ei.

Se uită cu încăpăţânare pe geam, evitând să vadă o spinare gârbovită, un păr alb ieşind de sub basca sau basmaua udă, o privire plină de reproş, veninoasă, la prima oră a dimineţii suntem cu toţii egali să ne călcăm în picioare.

Prin fereastra pătată aerul de-afară devine roz-auriu, ca şi norii de pe cerul tot mai albastru, la început albi, pe urmă injectaţi lent cu roz. E roz şi fumul trenului care a trecut spre Constanţa, sunt roz până şi aburii de la turnurile de răcire de la Grozăveşti, în spatele cheiului devastat de macarale. Evită din nou să se gândească la visul neplăcut şi îşi alege amintirile care îi convin.

*

Ce frumoasă eşti, Lety, Sorin îşi trage cearşaful până la gât şi duce la gură paharul de Martini, în timp ce ea se îndreaptă, goală, spre baie, numărând ca la lecţia de dans unu-doi-trei, şi se simte graţioasă ca statuia de bronz coclit a lui Lenin, găinăţată de păsări pribege. Lângă gesturile lui nesigure, de adolescent, îşi retrăieşte spaimele, bucuriile. Şi vorbeşte. Vorbeşte, în sfârşit, cu cineva, goală, în pat, cu obrazul sprijinit de perna străină în care s-au înfundat alţi ochi, alte şuviţe de păr, nu vrea să se gândească la preţul ăsta, pentru că aici încetează singurătatea. De aici porneşte şi aici ajunge iubirea ei pentru Sorin, vine până la marginea oraşului ca să lege între ele întâmplările vieţilor lor scurte. Lui poate să îi sugereze, prin tăceri încăpăţânate, că e asuprită acasă, deşi în sentimentul ei faţă de familie se păstrează acest amestec de loialitate, ură, frică şi mai ce? Iar ce gândeşte Sorin despre poveştile ei nu va şti niciodată.

Dacă o doare atât de ascuţit atunci când el se uită la ceasul azvârlit lângă pat sau pe scaunul unde stau, claie peste grămadă, ciorapi, maiouri, chiloţi tetra şi sutienul ei nou, Triumph, e desigur vina ei. Poate nu şi-a acordat trupul la mişcările

lui, altfel ar simţi doar o plăcută eliberare şi-atât, *mens sana in corpore sano*. Tot vina ei este că s-a îmbufnat, în timp ce el se grăbeşte, continuând însă să fie tandru. *Mal-aimée*, termenul pe care tocmai şi-a găsit să i-l arunce, are un corespondent neaoş mai exact: este, pur şi simplu, acră. Dacă la 13.20 se simte abandonată în deşert pentru că numai în ultimele minute, exasperat de grabă şi de figura ei ursuză, i-a spus că se vor vedea abia peste o săptămână e tot vina ei. Dacă i-ar privi cu atenţie chipul, la fel de răvăşit ca şi hainele, ar pricepe ce tracasat e, bietul Sorin!

Dacă nu va şti ce gândeşte despre viitorul lor este tot vina ei, pentru că se mulţumeşte cu trupul lui gol şi cu privirea aprobatoare. Tot sperând că îl va domestici, ca pe un animal sperios, se fereşte să îi pună întrebări directe, aşa cum se fereşte să îi spună lui Petru că îi este tot mai greu să se culce cu el.

*

Păcat doar că poveştile lui Sorin sunt tot mai politice, el le urmăreşte cu aviditate în ziarele desfăcute pe biroul lui, la radioul cu tranzistori. Iar pentru Ceauşescu a făcut o adevărată obsesie.

— De ce crezi, Lety, că atunci când sovieticii au intrat cu tancurile în Praga, Tovarăşul răcnea despre *dreptul fiecărui Partid Comunist de a-şi stabili linia politică*? De ce?

Sorin se înfierbântă, coboară din pat, gesticulează cu paharul de Campari în mână, de ce?

— Răcnea pentru că era disperat! La pielea lui se gândea, nu la noi!

Cum de nu-şi mai aduce aminte Letiţia de mitingul din Piaţa Palatului? Unde era ea în august ’68, când nimeni nu mai râdea de bâlbâielile Tovarăşului? A, pe munte, la cabana Sâmbăta Mare, în Făgăraş, cu Petru, dar nici aşa nu se explică!

— Teoria răului celui mai mic! Vezi pe altul mai bun în locul lui, cine? spun cei care îl susţin şi, crede-mă, sunt destui. Cel puţin a avut curajul să îi înfrunte pe ruşi, ăsta e argumentul! Nu îţi dai seama ce revoluţionar a părut atunci când a criticat Moscova pentru că a pus la conducere *oameni din afară, care nu cunoşteau viaţa românilor*! Aşa a spus! Se înţelegea că doar Dej şi vechea lui gardă sunt vinovaţi de crimele şi închisorile din anii ’50 şi el rămâne curat!

— Mă îndoiesc că oamenilor le pasă de asta, se strâmbă ea.

— Te îndoieşti, pentru că habar nu ai ce popular a devenit după ce a dat drumul la funcţii în Partid! A trimis în pensii grase oamenii din Comintern şi i-a înlocuit cu o tânără generaţie de activişti! Dar tu nu priveşti în jur, nu asculţi şi mai vrei să scrii proză!

Sorin o ciupeşte de sfârcuri, o trage peste el în braţe, ea îi simte erecţia între fese şi se trage, jenată, într-o parte.

*

Sorin îşi toarnă un alt deget de Campari şi deschide ziarul aruncat pe masă: *România şi Franţa au înţeles un adevăr de maximă însemnătate principială şi practică al zilelor noastre, şi anume că ţări cu sisteme social-politice diferite pot să conlucreze pentru dezvoltarea lor proprie.*

— De ce ne pierdem ultimele minute cu vorbăria asta goală? se îmbufnează ea.

— Încearcă şi tu, Lety, să înţelegi cum gândeşte Occidentul, de la care noi aşteptăm salvarea! Sunteţi o piaţă de desfacere interesantă, iar ce se petrece la voi vă priveşte! Asta scrie, de fapt, printre rânduri, aici. Cine crezi că mi-a semnalat pasajul? Lilica Stanciu!

El şi-a reluat tonul profesoral. Îi ia ţigara din gură şi trage câteva fumuri, ideea colaborării celor

două sisteme nu-i nouă, înainte să vorbească Churchill despre Cortina de Fier, republicanul Harold Stassen i-a declarat lui Stalin cam acelaşi lucru...

Ea, care adună, mereu, firimituri din viaţa lui misterioasă, îşi imaginează pe loc vocea teatrală a Lilicăi Stanciu: Cum interpretaţi pasajul ăsta, tovarăşul Olaru? În afară de Harry Fischer, a cărui pornire sinucigaşă de a spune ce îi trece prin cap arată, după părerea lui Sorin, nivelul scăzut de inteligenţă socială a oamenilor învăţaţi, Lilica Stanciu este singura lor colegă *care fluieră în biserică*. Când vorbeşte ea, Sorin nu schimbă vorba, ci o lasă să îşi facă damblaua, cu un zâmbet indulgent, ca faţă de un copil răsfăţat. Tovarăşul Stanciu, soţul ei, este mare director în Centrală.

*

Lilica îi aruncă lui Sorin întrebări incomode ca să îşi pună şeful în încurcătură sau îl tachinează fiindcă îl place ca bărbat? Greu de spus, în biroul lor se poartă glumele dure. Lilica le-a iniţiat şi Dorina îi ţine isonul şi râde, cu dinţii ei albi şi mari. Iar pe faţă îi flutură o neaşteptată umbră de cruzime. Sau poate doar i s-a părut Letiţiei? Pentru că, atunci când auzi vocea groasă, energică a Dorinei şi îi întâlneşti privirea francă, percepi şi semnalul subliminal: pe mine poţi conta la greu! În afară de acritura de Petru, Letiţia nu ştie pe nimeni care să n-o simpatizeze pe Dorina, în casele multor colegi ea a ajuns aproape ca un membru al familiei.

— Lilica face mare caz de caracter, dar trece cu vederea că ea se bucură de imunitate politică datorită fratelui ei, i-a şoptit Dorina.

Lilica Stanciu a fost însă impresionată atunci când Dorina i-a arătat, la toaletă, vânătăile făcute de soţul ei, care o bătea pentru că nu mai vroia să se culce cu el. Fusese greşeala ei, a spus Dorina, l-a luat după o vedere aranjată de părinţi, partidă

bună, un inginer la IMGB cu apartament în capitală. Buletinul ei de Bucureşti s-a făcut repede, la fel şi nunta cu dar, banii i-au depus pentru o Dacie 1300, numai că nu îl suportă în pat. Dorina a ţinut să îşi termine şcoala de şoferi şi pe urmă, cu ajutorul Lilicăi, a divorţat repede. Este acum toată ziua acasă la Lilica şi povesteşte în dreapta şi în stânga ce dulce este micuţa Zoe. Zvonul că fetiţa ar fi botezată de Zoe Ceauşescu este probabil fals, fiica Tovarăşului nu putea participa la o ceremonie religioasă nici măcar cu cazanul de botez şi popa aduşi acasă, aşa cum fac oamenii cu funcţii în Partid.

*

În autobuz nu mai este la fel de mare înghesuială, iar Letiţia dă nervoasă din cap, să lase naibii la o parte toate bârfele instituţiei, ca şi visul de azi-noapte! Sorin este generos şi sensibil, iar dragostea de la 9 la 14.15 sau de la 12.30 la 16.00 este pariul ei, aşa cum a scris în caietul ascuns sub saltea. De aceea aleargă la capătul oraşului atunci când scapă de biroul plin de vacarm şi fum, de cozile la cacao Van Houten ori măsline verzi din Grecia şi şedinţe de învăţământ politic! Atâta doar că viaţa lor curge între cearşafuri mototolite: uneori el se mai ridică să toarne în paharele de lângă pat, bea, îi spune şi lumea se lichefiază, se dilată, marginile ei dispar vertiginos, e un talmeş-balmeş din care ai putea aluneca, scăpând din camera de făcut amor şi din orele dedicate iubirii. Pleacă de acolo cu un gust tot mai amar şi cu o gură coclită. Urmează trezirea în noapte cu înţepături în ficat, locul de alături din pat, gol, slavă Domnului că Petru încă nu s-a întors ca s-o întrebe: ce ai? Capul plesnind de durere, gâtul uscat, setea, vomitatul în closet. Dar Petru nu ar observa nimic nici dacă ar fi acasă! Nu a văzut nici că Letiţia vine în fiecare an, la ziua ei, cu *L'Air du Temps* de la Nina Ricci, cadoul lui Sorin. Nu ştie

nici că ea a făcut un împrumut la CAR ca să îi cumpere lui Sorin, de ziua lui, ca de fiecare dată, *Eau Sauvage* de la Dior. Şi-a dat seama doar vag că aduce prea puţini bani acasă şi îi reproşează, când îşi aduce aminte, că este cheltuitoare.

Dar şi Letiţia a ales să ignore ce face Petru, care de la început i-a atras atenţia că este obişnuit să fie liber. Ea îşi promite, în schimb, să nu se mai atingă de Bitter românesc, să nu mai amestece băuturile, să nu mai...

*

Şi rămân zilele goale până se vor vedea data viitoare. Chiar dacă se află în aceeaşi cameră, simte linia nevăzută care desparte râsul, vorbele lui de ea. Vede şi mişcările lui prudente, care o jignesc, deşi le înţelege. Îi dispreţuieşte laşitatea, dar este dependentă de gesturile lui, care le dirijează şi pe ale ei. Adrenalina explodează în sângele înnebunit dintr-odată şi ecranul minţii pâlpâie, dereglat de o singură spaimă, oare ei ştiu, oare ei văd, oare se vede? Uneori o doare atât de tare, încât are pornirea să-şi înjosească trupul care l-a primit. Este însă prea abulică să accepte avansurile altor bărbaţi şi prea fixată în fidelitatea pe care Sorin i-o reclamă la fiecare întâlnire. Colegii tăi de breaslă! scriitorii! râde Sorin şi în obişnuita lui politeţe ironică răzbate ostilitatea pusă în surdină.

Nu reuşesc să înţeleg de ce face ceea ce face, îşi tot repetă Letiţia. Dar ce este de înţeles în viaţa noastră sau în viaţa celuilalt? Nimic. Suntem făcuţi din gesturi, fapte, impulsuri care se contrazic unul pe altul. Iar ei i-ar fi greu să spună când a început nevoia de adevăr. Ar vrea măcar să aibă cui să povestească spaima din clipa când a vrut să îi spună totul lui Petru şi şi-a dat seama că nu ar fi făcut decât rău. Că îşi sfâşia biata ei plasă de protecţie, rănind în jur, nefolosind nimănui, nici măcar ei.

A ajuns-o iar din urmă visul apăsător, dar se scutură de el, autobuzul s-a mai golit între timp, uite şi Clădirea. Aerul cenuşiu şi pe urmă albastru intens al nopţii s-a făcut violet, un violet albăstriu şi dens. Dintr-odată, distanţele lungi de la ferestrele Clădirii până la pata întunecată a Parcului capătă un contur infinit. Aleile prea drepte, zidurile monotone, forma ciudată, seacă şi caraghioasă a Clădirii este încă estompată în întuneric. De aici, din aerul rece al dimineţii prin care înaintează, totul începe calm şi egal, totul arată pentru câteva minute aşa cum l-ar vrea să fie – lins, nou, neatins de ploi, de soare, de timp. Letiţia este bucuroasă, a ajuns la serviciu fără să întârzie. Iar după serviciu merge la o cafea la unchiul Biţă, cea mai veselă rudă a ei.

*

— Orice mucos de Dincolo se duce unde vrea, în lumea largă! Dacă n-are bani, face autostopul, aşa e la modă! Dar n-are nevoie să se zbată pentru blestematul ăsta de paşaport, aşa cum fac eu, de o viaţă întreagă! Însă n-o să mă las, oricâte refuzuri primesc! Mi-am pus în cap să nu mor aşa cum a murit bietul meu frate Ion, fără să fi ieşit din ţara asta nenorocită! Să ştiu geografia Europei numai din cărţi, să fi învăţat degeaba povestea fiecărei străzi din Paris! Dacă ai şti de când visez să mă plimb prin Place de la Madeleine! De când îi dădeam o mână de ajutor amicului Radu Cioculescu să traducă Proust! A păţit-o cam în acelaşi timp cu Traian Branea, fratele lui taică-tău, Dumnezeu să îi odihnească acolo unde sunt acum! Păcat de tinereţea lor, erau tobă de carte! Dar astea nu sunt poveşti pentru tine, Letiţia! Vorbeam despre traducerea lui Proust în care Radu Cioculescu se înglodase până am apărut eu!

Lucrase Biţă, într-adevăr la traducerea lui Proust? Pe vremuri Letiţia ar fi înghiţit nemestecată o asemenea poveste, acum însă punea

un semn de întrebare la istoriile unchiului Biţă. Pe biroul lui văzuse doar actele capsate şi îndosariate ale unui jurisconsult de instituţie, lângă creioanele colorate cu vârfuri perfect ascuţite şi pixurile străine. Nu o mai epata camera lui închiriată într-un bloc interbelic, ca în vara dinaintea studenţiei, când locuise la el. Nici draperiile grele de la ferestre, nici mobilierul cubist, nici tablourile Magdalenei Rădulescu şi icoanele pe sticlă, Chrişti piperniciţi sub imenşi ciorchini de struguri negri. Biţă era şi acum la curent cu noutăţile expoziţiilor şi librăriilor şi o felicitase condescendent, am văzut că încerci să publici, da, străduieşte-te, deşi aici nu se poate face literatură adevărată…

— Radu avea harta Parisului, străduţă cu străduţă, şi însemnasem cu roşu Place de la Madeleine şi bulevardul Malesherbes, cum de ce? Credeam că eşti mai cultivată, Letiţia, frate-meu Ion, săracul, te vedea ditamai savanta! Nu ştii că pe bulevardul Malesherbes se află casa în care a locuit Proust? Adică sper că se mai află…

— Place de la Madeleine ai spus ori Place Pigalle?! Unde de fapt vrei tu să ajungi dacă ăştia îţi dau paşaport?

— Îmi oferi o mostră din cultura ta, Letiţia? Pe mine nu mă scandalizezi, iar bietul unchiu-tău Ion nu mai poate să audă ce prostii debitezi! Dar te sfătuiesc să nu faci asemenea glume nesărate în faţa lui Victor, ca să nu îi reproşeze bietei Margareta că nu te-a educat ca pe o fată de familie! Grandoman ca toată familia Branea! Ca să nu mai spun că gluma ta penibilă cu Place Pigalle o fi bună pentru încruntatul ăla de bărbatu-tău, eu n-am nevoie de surogate! Orice poţi să spui că lipseşte în România, orice, dar nu fetiţele vesele! Şi vreau să văd Parisul pentru visele generaţiei mele! În amintirea bietului meu prieten! Numele lui Radu Cioculescu chiar nu îţi spune nimic, Letiţia? Tu abia ai auzit de Proust! Voi, tinerii de azi, v-aţi repezit să scrieţi, dar, de citit, ioc…

*

— Prima călătorie în Vest! Prima şi ultima! Nu? a încercat s-o dreagă nepoata.

Dar zâmbetul dispăruse de pe faţa unchiului ei.

— Aaa! Ce-ţi trece prin cap? Nici gând! a strigat Biţă. Ce vrei să mai fac *Dincolo*, la vârsta mea? Aia este o lume nemiloasă, la 50 de ani, te lasă în stradă!

— Dar de ce nu te-a ajutat directoarea ta de la Export/Import să primeşti paşaport? N-ai reuşit tu, cu şarmul tău, s-o convingi? Nu eraţi în relaţii bune? a insistat Letiţia, dându-şi seama că dădea din gafă în gafă.

Nu mai putea să iasă din încurcătură decât tachinându-l.

— Poate chiar prea bune! a râs el silit.

Şarmul mai exista, chiar dacă pulovărul gri-albăstriu, de lână fină, lăsa să se vadă umeri mai plini şi un stomac uşor proeminent. Dar era la fel de plăcut să te apropii de Biţă, când s-au îmbrăţişat, la venire, Letiţia recunoscuse acelaşi *Eau Sauvage*, cumpărat, mai mult ca sigur, tot de la *Coada calului*, magazinul Miraj, din Piaţa Universităţii. Cadou de la care din nenumăratele lui iubite?

— Acum, când mă apropii de pensie, sper să mi se permită să fac şi eu prima călătorie în Vest! Am dovedit că sunt un cetăţean de încredere al regimului nostru democrat popular!

Letiţia a ridicat ochii, mirată. I-ar fi fost greu să spună dacă unchiul ei declamase ironic sau vorbise ca pentru o ureche străină, suspicioasă. Numai că în garsonieră erau doar ei doi. Ajunsese cumva Biţă să se teamă şi de ea?

— De ce te uiţi aşa? a întrebat el, privirea i se întunecase şi vocea îi era neliniştită.

Probabil îi părea rău, deja, că îi spusese despre cererea de paşaport. Şi de ce nu s-ar fi temut, la urma urmei? De unde putea el şti că nepoata nu trăncăneşte la serviciu sau nu îi şopteşte despre

asta, în pat, lui Petru? Iar Petru, speriat că Biţă ar încărca şi mai mult dosarul soţiei lui rămânând în Occident, ar fi putut să strecoare o informare preventivă cine ştie mai unde! Atunci, adio paşaport pentru tovarăşul Barbu Silişteanu, alias unchiul Biţă. Pe Sorin nu l-a trecut în acest calcul, nu doar pentru că unchiul Biţă n-a auzit niciodată de el, ci şi pentru că este mai sigură pe discreţia lui decât pe a ei sau a lui Petru.

Letiţia s-a relaxat în fotoliu, a scos din poşetă pachetul de Kent de la Sorin, i l-a întins lui Biţă şi a schimbat vorba.

Capitolul 5
Coincidenţe

Ai putea lua drept un semn rău prevestitor faptul că primul lui gest de a se expune în public alături de ea a fost la înmormântarea unui coleg de birou? N-ar trebui. Se ştie doar că îndrăgostiţii merg cu entuziasm la nunţi şi cu solicitudine la înmormântări: cum nu-şi pot permite să se afişeze în public sunt bucuroşi să se piardă în cohorta gălăgioasă şi – speră ei – oarbă a celorlalţi. Familia îndoliată se poate baza că n-au să dispară, pe drum, înainte de sfârşitul ceremoniei, prin manevre discrete reuşesc să fie alături şi păşesc atât de încet, încât rămân în coada şirului. Atingerile, aparent întâmplătoare, le curentează partea de jos a pântecului, iar respiraţiile li se unesc, grăbite. Dacă ceremonia se va prelungi acasă, ai să îi întâlneşti şi acolo, răspunzând buimaci întrebărilor sau, dimpotrivă, acaparând conversaţia cu logoreea lor excitată. Au învăţat, între timp, să-şi transmită mesajele printr-o privire, printr-un clipit furişat de gene, pe care le cred neobservabile. Dar ele sunt înregistrate totdeauna.

Sorin şi Letiţia au stat cât mai departe de catafalcul plin de flori al domnului Hariton, evitând să-i privească de aproape buzele vineţii, întredeschise peste dinţii sticloşi, şi aerul sfidător; atinsese apogeul candidei lui siguranţe de sine. În convoi, cineva îl evoca pe mort, cu o voce pioasă, dar în acelaşi fel în care îl bârfiseră până atunci prin birouri.

— Cea mai rea zi a lui era după 23 August, atunci când deschidea ziarul şi vedea pe cine a mai decorat Tovarăşul, în cinstea sărbătorii naţionale. Îi cunoştea pe majoritatea şi ne năucea, toată dimineaţa! Citea ordinele şi medaliile şi povestea despre fiecare, unul îi fusese coleg de şcoală, era repetentul clasei, altul era un agramat, îl aduseseră

în facultate atunci când el fusese scos, pe motive de dosar, şi tot aşa. După ce ne termina, ieşea pe culoar şi le povestea tot asta şi celor din alte birouri, până şi femeii de serviciu. Pe la 3 însă îi înceta logoreea, poate abia atunci vedea unde ajunseseră ăia şi unde el, care încă mai lucra pe şest la teza de doctorat. Devenea posac şi nu mai scotea o vorbă...

*

Contaminată de discursuri şi plânsete, bucuria celor doi că erau împreună se compara cu ceva grav şi străin, dar niciodată moartea nu a fost mai departe de ei decât atunci. Privirea însufleţită îi trăda atunci când încercau, ba unul, ba altul, să se imagineze într-un scenariu similar. Aleile pline de lumină ale cimitirului îşi cerneau frunzele galbene într-o ploaie foşnitoare, în timp ce ei se pierdeau printre cavouri, nepăsători şi sensibili, vorbind uşuratic despre moarte şi viaţă, cu feţele prinse una de alta şi neruşinarea acuplării lipită de paşii lor, înceţi, melancolici.

Aşadar, a început la Bellu. Şi a continuat pe un culoar străin, la ultimul etaj al unei clădiri vechi, unde scârţâitul podelei şubrede de lemn îi avertiza dacă cineva se apropie. Atunci se opreau din şuşotit şi, cu un efort de voinţă, îşi depărtau capetele, care, odată pericolul dispărut, se apropiau iar. Se grăbeau, aşa cum se vor grăbi, ani de zile, de acum înainte, căutând mereu un loc, un moment unde, când să poată rămâne singuri. Pentru început aveau doar douăzeci de minute, pauza şedinţei la care întâmplarea îi adusese pe amândoi: una din milioanele de şedinţe consacrate noului discurs al Tovarăşului, la ultima Plenară, livrat pe bandă rulantă prelucrărilor obligatorii.

Dar există oare în viaţă întâmplare sau cineva din Înalt te aşază, ca pe un pion, pe o tablă de şah, la începutul unei partide cu final deschis?

*

Uneori te-ar putea include în joc chiar cineva din apropierea ta – de pildă, Sorin Olaru. Ca *secretar cu propaganda*, el ar fi putut să o treacă pe convocator pe veşnic chiulangia Letiţia Arcan, care mereu se fofilează de la *sarcinile obşteşti*, să-şi piardă şi ea o duminică la *informarea politică pe nivel de Capitală*, sunteţi de acord, tovarăşa directoare? Este chiar o idee bună? Atunci asta am rezolvat-o, putem trece, cu voia dumneavoastră, la raportul trimestrial!

Puţin probabil că aşa s-au petrecut lucrurile, ţinând seama de discreţia, dar şi de lipsa de sânge rece cu care Sorin a intrat în această relaţie. Dar într-o variantă a romanului Letiţiei a existat o asemenea scenă.

Letiţia nu mai asistase, placidă, cu ochii pe aurul înnegrit al stucaturilor baroce de pe tavan, la o asemenea întrunire, cu discursuri întrerupte de aplauze la fiecare citat din cuvântarea Tovarăşului. Bărbaţi trupeşi, cu ceafa îngroşată şi fălcile lăţite peste gulerul ţeapăn, întins de balene, al cămăşii, femei cu părul tapat şi lipit cu fixativul *Farmec*, cu rotunjimile scoase în evidenţă de fustele plisate de tergal şi picioarele presate în pantofii cu vârf Louis Quinze, toţi îşi ţineau ochii pironiţi pe masa învelită în roşu a prezidiului. Doar ea, un biet animal sălbatic, închis într-o cuşcă, se foia pe scaun, nerăbdarea zvâcnindu-i în glezne şi în palmele deodată inerte când venea momentul aplauzelor. Atunci când s-a anunţat pauza, bâstâcâise disperată, ca presată de o nevoie urgentă, încercând toate uşile. Într-un târziu înţelesese că singura care dădea în stradă, cea de sticlă şi fier forjat, cu motive florale, art déco, era păzită de un portar duşmănos. El scotea cheia să descuie doar în faţa unor chipuri pe care le saluta cu tot respectul.

*

Ar fi trebuit să fie recunoscătoare că se afla într-o sală încălzită şi aerisită normal, nu în beciul fără căldură şi fără geamuri al puşcăriei, cu tineta în mijlocul încăperii, plină de urină şi fecale, între oameni scheletici, duhnind a piele îmbâcsită şi a sânge închegat, după anchete. Aşa i se întâmplase şi tatălui ei, dispreţuitul Victor Branea, se va gândi peste două decenii.

Şi nici măcar în frig şi zloată, ţopăind de pe un picior pe altul, ore întregi, şi strângându-şi cât putea muşchii sfincterului, aşteptând momentul când coloana nesfârşită va trece prin faţa tribunei oficiale şi ea o să răcnească *Staliiin! Staliiin! Trăiască 7 Noiembrie, ziua Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie!* pentru ca abia pe urmă, după încă jumătate de oră de mers, să zărească, în fine, silueta salvatoare a closetului public. O probă de răbdare pe care i-o povestiseră, în termeni decenţi, mama şi unchiul Ion.

Şi nici nu trebuia să păzească, într-o caniculă de patruzeci şi trei de grade, congestionată de soarele care o bătea în cap şi cu picioarele umflate în sandalele ieftine şi tari, elevii selecţionaţi după dosarul părinţilor, ale căror trupuri culcate, privite de sus, din tribuna oficială, vor desena lozinca pe care o vor urla megafoanele în tot stadionul, *Ceauşescu-eroism, România-comunism, Ceauşescu-eroism, România-comunism*, aşa cum îi va povesti mai târziu prietena ei, Nana. Dar Letiţia Arcan încă nu căpătase pe atunci conştiinţa că face parte dintr-o generaţie mai norocoasă decât precedenta. Şi, fireşte, n-avea habar de ce o să urmeze.

*

Când era mai exasperată, s-a trezit faţă în faţă cu Sorin Olaru, care ieşise din coada de la bufet ca să-i şoptească:

— Gândiţi-vă, stimată doamnă, că nu vom pleca de aici până diseară! Şi, vă rog, luaţi aminte că sendvişurile sunt cu şuncă de Praga veritabilă! Mai există crenvurşti, Pepsi, ciocolată chinezească şi chiar mandarine!

Coada în care au intrat amândoi mergea încet, Letiţia căsca ochii la lambriurile de lemn înnegrit din hol, iar Sorin se lansase într-o poveste despre tabloul unui pictor de acum o sută de ani, în care apare chiar sala unde se ţine şedinţa noastră, pe-atunci, n-o să îţi vină să crezi, Lety, aici era un salon cu oglinzi veneţiene şi chiar o mică scenă de teatru! Acum o sută de ani domnitorul Cuza i-a făcut cadou această casă amantei lui, Maria Obrenovici, aşa că n-ar fi o idee rea să o vizităm! Nu v-a trecut prin minte, stimată doamnă, să scrieţi un roman istoric? S-ar vinde bine şi cenzura e mai puţin atentă la aceste subiecte! Timp avem, pauza va fi lungă, în partea a doua a şedinţei este aşteptat chiar Dumitru Popescu, presupun, stimată doamnă, că ştiţi despre cine vorbesc! El scrie discursurile pe care le papagaliceşti, Lety, la şedinţele de învăţământ politic! Nu le papagaliceşti? Te faci doar mică-mică şi, la fel ca acum, te ascunzi în ultimul rând de scaune? Păcat, un scriitor ar trebui să fie interesat de un astfel de personaj! Dumitru Popescu este mai cultivat decât cei din jur şi n-a apucat încă să trimită în puşcărie pe nimeni, aşa cum a făcut predecesorul lui! Aţi întrebat care predecesor, am auzit eu bine? Am sperat că măcar de Leonte Răutu aţi auzit, stimată doamnă! Ideologul-şef din anii ’50! Acum conduce doar Şcoala de Cadre a Partidului, aşa că rivalul lui are drum liber! Cum care rival, dar noi despre cine vorbim? Despre Dumitru Popescu, un lup tânăr, arogant şi periculos, cum de ce? Pentru că plusează în permanenţă cultul Tovarăşului! N-aţi observat că fotografia Tovarăşului, din ziare, este, din zi în zi, tot mai mare? Dar din ce lume aţi picat, stimată doamnă?

*

Este puţin probabil ca Sorin Olaru să fi ţinut un asemenea discurs riscant în înghesuiala unei cozi, la un bufet aprovizionat de Gospodăria de Partid, unde ajungeau chiar produse de la ferma care aproviziona meselor Tovarăşului. Mai degrabă, monologul a fost rostit în garsoniera sau în apartamentul de două camere al lui Florinel, acolo unde standingul lui, crescând mai repede decât bunăstarea întregului popor, despre care vorbea la cursul lui de Socialism Ştiinţific, îi va purta în anii viitori pe Letiţia şi Sorin.

Într-o versiune a romanului ei, Letiţia l-a plasat însă aici. Şi, probabil pentru a face scena mai dramatică, a introdus în hall-ul cu lambriuri de lemn şi vitralii florale, *art nouveau*, nişte tineri cu feţe brutale, tunşi scurt şi îmbrăcaţi în costume de unică măsură, care mişunau în jurul grupurilor. Sunt uşor de recunoscut *băieţii de pe Calea Victoriei*, *plantaţi*, spre sfârşitul domniei lui Ceauşescu, din zece în zece metri, de la locuinţa lui din cartierul Primăverii până la sediul Comitetului Central din Piaţa Palatului. Se spunea despre ei că ar fi copii nedoriţi şi abandonaţi, dresaţi de Securitate pentru Direcţia 5, Serviciul de gardă al Tovarăşului. Lipsa de milă cu care ar fi fost crescuţi i-ar fi făcut mai feroci, în fidelitatea lor, decât labradorii negri, Corbu şi Şarona, pe care regina Angliei i-a dăruit Tovarăşului la vizita sa în România. În afară de Elena, câinii erau singurele fiinţe în care Tovarăşul avea încredere.

Numai că la începutul anilor ’70, atunci când se petrece scena respectivă din romanul Letiţiei, *decreţeii* orfani încă mai urlau, legaţi în paturile mânjite de căcat din orfelinate sinistre, pentru că de la decretul care interzicea avorturile trecuseră doar câţiva ani. Şi, oricum, nu ar fi avut niciun sens ca *băieţii de pe Calea Victoriei* să fie scoşi din dispozitiv şi aduşi la o informare politică de rutină. La mintea lor de doi lei, trasul cu urechea

nu ducea nicăieri, iar de microfoanele ascunse sub reverele costumelor ieftine nu era nevoie, de vreme ce în pereţii oricărei instituţii se aflau ramificaţiile staţiilor de ascultare.

Cine nu ştia acest lucru avea să îl afle în zilele tulburi ale lui decembrie 1989, atunci când Televiziunea Română, autointitulată Liberă, va da câteva imagini cu aparatura de ascultare dezafectată din instituţii bucureştene. Fostul coleg al Letiţiei, Relu Morar, soţul prietenei ei, Nana, o să le spună însă celor două entuziaste că microfoanele scoase şi arătate la televizor sunt probabil prea vechi şi vor fi înlocuite cu modele noi.

Dar, la fel ca pentru toţi ce trăiţi în comunism, şi pentru Letiţia dezvăluirile senzaţionaliste din anii ’90 s-au amestecat cu amintirile proprii, tot mai confuze.

*

Poate că staţia de ascultare a clădirii să se fi aflat la ultimul etaj, cel iniţial rezervat servitorilor, acolo unde se refugiaseră Letiţia şi Sorin. Numai că asta a fost ultima lor grijă. Sorin a deschis pachetul de Marlboro cumpărat de la bufet şi, după ce a tras, neîndemânatic, câteva fumuri, i-a vârât Letiţiei capătul umed în gură, cu o mişcare brusc poruncitoare, care, la fel ca şi lumina din ochii dintr-odată răciţi, contrazicea felul lui obişnuit de a fi. În timp ce Letiţia se uita împrejur după o scrumieră, obrajii şi urechile lui s-au aprins şi vocea i-a devenit nesigură: n-ar fi ea de acord să se vadă amândoi, într-una din zilele următoare, într-un loc liniştit, fără priviri străine, care să *interpreteze*?

Să ne întâlnim, la urma urmei, de ce nu? Poate aşa să fi sunat în mintea ei acceptarea indiferentă. Nu povestea nimănui nimic de acasă, dar dimineaţa venea de multe ori cu cearcăne adânci şi cu ochii roşii. Ce au prins atunci ochii ei, orbiţi de

plictiseala biroului şi de certurile cu Petru? În însemnările făcute în caietul de sub salteaua patului conjugal, nu se va mai păstra decât scârţâitul stresant al podelei de lemn.

Letiţia trebuie deci să fi întors spre Sorin o faţă imobilă. Doi ochi neutri care de-acum înainte au să vadă mai mult decât are să le permită mintea ei, tot mai excitată. Neutri, dar încălziţi de fosta prietenie – singurul sentiment pe care nu-l ating nici suferinţa, nici degradarea, nici timpul, dacă ştii să-l aperi însă de amestecul lacom al trupurilor. Prietenia a încălzit nepăsarea începutului şi se va păstra în amintirea ei înconjurată de galbenul intens, orbitor al frunzişului de octombrie, de emoţia explodând în culoarea de vară provizorie, înşelătoare. O pală de vânt şi n-o să mai rămână decât scheletele negre şi umede ale copacilor, curăţite zilnic de bruma dimineţii.

Luând tăcerea ei drept încuviinţare, Sorin s-a uitat semnificativ la ceas, n-ar fi mai prudent acum să se întoarcă în sală? În penumbra culoarului, ochii ei dezamăgiţi se înnegriseră. A coborât încruntată scara îngustă de lemn şi pe cea lată, de marmură, aşa cum va coborî scările unor blocuri de periferie, când se apropia ora de întoarcere acasă a lui Florinel.

Ca să o îmbuneze, Sorin se întorsese la trecutul casei.

*

Ridicată în incinta fostei Curţi Domneşti, în spatele Căii Victoriei, lângă cheiul Dâmboviţei, clădirea avea două caturi înalte şi o mansardă. În afară de dormitor, nu fusese deocamdată finisat decât salonul mare de la parter, tapisat în roşu stins, cu mult aur pe stucaturile baroce şi imense oglinzi veneţiene. Arhitectul îl destinase viitoarelor baluri, concerte de cameră şi chiar micilor spectacole de teatru în limba franceză. Camerele erau spaţioase, cu plafoane foarte înalte. Vitraliile

albastre cu irişi violeţi din hall vor fi adăugate de alt proprietar, peste câteva decenii.

În acea noapte nefiresc de caldă pentru data de 11 februarie 1866, când o ploaie înţepătoare întinsese o ceaţă umedă deasupra Bucureştiului, Cuza s-a trezit în budoarul alb şi roz, de la etaj, în mirosul de parfum franţuzesc şi sex al patului cu baldachin, la şoaptele speriate ale Mariei Obrenovici. După cheful prelungit din seara precedentă, nu apucase să doarmă nici două ore, avea un cap de plumb şi o halenă grea şi a privit buimac revolverele şi sfeşnicele de aur din mâinile conspiratorilor care au intrat, unul după altul, prin uşa dată de perete. Strângându-şi, cu mâinile tremurând, dezabieul peste sânii grei, Maria Obrenovici sărise din pat şi se ascunsese în camera de baie.

Iar fostul ofiţer Alexandru Ioan Cuza, cu mandat de domnitor al Principatelor Unite pentru încă doar şase luni, alerga cu privirea de la unul la altul. Erau aici conservatorii, adversarii lui neîmpăcaţi, dar şi foştii prieteni liberali, care puseseră la bătaie relaţii pentru ca el să fie ales în aceeaşi zi domnitor în Moldova şi în Ţara Românească: şi astfel, făcuseră posibilă, printr-o viclenie diplomatică, unirea, deocamdată provizorie, a celor două principate.

Inutil regreta Cuza acum că nu ţinuse seama de avertismentele şefului Poliţiei, Bibescu. Acesta îi şoptise din vreme că Brătianu şi Carada, încă aflaţi la Paris, curtau de vreo doi ani principi de mâna a doua, scăpătaţi şi fără regat, ca să plaseze Principatele Unite în reţeaua familiilor monarhice europene. Şi că până la urmă se hotărâseră la un Hohenzollern care, sperau ei, putea contracara opoziţia Rusiei, Austriei şi Turciei.

N-ar fi trebuit să lase mână liberă conspiratorilor, trebuia să îi fi exilat pe toţi şi să devină monarh pe viaţă! A tras de şnurul clopoţelului până l-a rupt, dar n-a apărut nimeni.

Ştia preţul oamenilor, aşa că ar fi trebuit să se aştepte ca şi garda, şi servitorii, şi majordomul să fi fost de mult cumpăraţi. Plătea, în această clipă, preţul palatului Mariei Obrenovici şi pe cel, la fel de impunător, al lui Carol Liebrecht, omul lui de încredere, şi afacerile grupului de interese din jurul său, volatilizat în cele două ore de somn greu.

Resemnându-se să fie doar un pion provizoriu pe tabla de şah a micului stat european, născut, prin viclenie, în ciuda interdicţiei Marilor Puteri, pe harta fluidă a Europei, Alexandru Ioan Cuza a întins mâna după halatul de mătase roşie, a împins sub pat eleganta oală de noapte din porţelan şi-a semnat abdicarea pe un colţ de *secrétaire*, lăsând locul liber pentru Carol de Hohenzollern.

*

Istoria o să mă răzbune! ar fi strigat domnitorul Cuza, dacă în adolescenţă ar fi citit, la fel ca Letiţia Branea şi Sorin Olaru, *Aşa s-a călit oţelul*, *Tânăra Gardă* şi alte romane sovietice publicate de Editura Cartea Rusă, condusă în acei ani de un adept al lui Jdanov, Pavel Lukaci, protectorul de mai târziu al Eleonorei Oprea. Pentru că istoria oarbă avea, într-adevăr, să-l răzbune. Nu se va împlini nici măcar un secol până când ultimul descendent al dinastiei germane Hohenzollern, care acoperise cu blazonul său trecutul balcanic al ţării, va semna şi el pe un colţ de *secrétaire* actul de abdicare, după ce va zări buzunarul prim-ministrului său, Petru Groza, umflat de un revolver. Adevăraţii şefi locali ai lui Groza, Ana Pauker şi Dej, şi şefii lor, consilierii sovietici, nici nu avuseseră nevoie să fie de faţă la actul abdicării. Imperiul Oriental al lui Stalin îşi împinsese atunci frontierele până la Viena şi încă mai spera să înghită Occidentul, micşorat ca *pielea de sagri*.

În casa de pe malul Rinului, din Heidelberg, unde o placă le semnalează trecătorilor indiferenţi

că a locuit aici până la sfârşitul vieţii lui un prinţ cu numele bizar Alexandru Ioan Cuza, scăpătat, fără regat şi fără sânge albastru, acestuia i-au mai rămas destui ani de trăit ca să regrete că nu le-a luat-o înainte complotiştilor, în seria loviturilor de stat care vor ritma destinul noii ţări, născută sub semnul Vărsătorului.

*

— Am văzut plăcuţa despre Cuza, atunci când am fost în Heidelberg, a şoptit Sorin. Dar ştiţi, stimată doamnă, că, după opiniile multor astrologi, faptul că semnul zodiacal al Tovarăşului, Vărsătorul, coincide cu cel al României îi va da acestuia o foarte mare putere asupra noastră? Ai prejudecăţi, Lety, prezicerea astrologilor se bazează pe calcule matematice complicate, este tot un fel de astronomie! Iar într-un stat ateu, cum e al nostru, Tovarăşul primeşte zilnic, odată cu rapoartele Securităţii despre nemulţumirile populaţiei, graficul bioritmului său şi prognoza astrologică! În anturajul lui există un bioenergetician astrolog. Tovarăşul, care nu suportă să vadă biserici, le demolează, le ascunde după blocuri, serbează acasă, doar cu copiii, Paştele şi Crăciunul, cu meniu tradiţional, romanţe şi cântece populare.

Fireşte că şi această şoaptă Sorin a strecurat-o la urechea Letiţiei în garsoniera lui Florinel, nu pe treptele scării de marmură a Sediului de Partid, pe care, acum mai bine de o sută de ani, le coborâse Cuza, plecând în exil.

Sorin va risipi cu anecdotele despre Ceauşescu jumătate din timpul întâlnirilor cu Letiţia, dar nu va fi în stare să prevadă că el va fi cel care va striga *Istoria o să mă răzbune!* înainte să cânte *Internaţionala*, în timp ce porţia de cincisprezece gloanţe, prevăzute încă dinainte să înceapă procesul, la Crăciunul din 1989, o să se înfigă în trupul ros de vârstă, diabet şi cancer de prostată.

*

Iar povestea Sediului de Partid al Sectorului 7 se va dovedi mai întortocheată decât i-a relatat-o Sorin Letiţiei. Ea va încerca s-o descâlcească peste douăzeci de ani, atunci când se va tot întreba cum ar putea strecura în romanul ei coincidenţele dintre locuri şi istoriile personale, fără ca ele să pară trase de păr ori simbolice. De pildă, mergi în silă într-o clădire oarecare, la o şedinţă anostă, şi toată viaţa ta viitoare se va schimba, de acum înainte, atât de încet, încât n-ai cum să observi.

Şi doar târziu, foarte târziu, atunci când aceeaşi clădire va intra la fel de neaşteptat, iar, în viaţa ta, o să încerci, inutil de altfel, să pricepi: cum de s-a întâmplat tocmai acolo? Tocmai atunci? Tocmai cu el? Fireşte, nu o să înţelegi nimic: o senzaţie cu atât mai sâcâitoare cu cât te vei simţi mereu mai aproape de ceva greu de numit. Şi, de fapt, nicăieri.

*

Într-o sută de ani, casa ridicată pentru cinstirea Mariei Obrenovici şi-a tot schimbat proprietarul, trecând din mână în mână.

Ultimul locatar, Caius Branea, secretar de stat în guvernul Antonescu, fusese ridicat de aici, în toamna lui 1944, şi dus la închisoarea Jilava, urmând ca Tribunalul Poporului să-l judece în Procesul Criminalilor de Război.

Avea oare unchiul meu Caius Branea acte de proprietate pe clădire? se va întreba, peste douăzeci de ani, Letiţia.

Şi o să descopere că înainte de Caius Branea acolo locuise o vreme un *comisar pentru românizare*, Vasi Stamatiu, un apropiat al lui Horia Sima. Nu era clar ce se întâmplase cu Vasi Stamatiu după ce Antonescu înăbuşise Rebeliunea legionară. Unele zvonuri susţineau că fusese închis, împreună cu alţi capi legionari, la Malmaison, închisoarea Serviciului Secret de pe

Plevnei, că, după proces, fusese trimis în batalioanele de la Sărata şi apoi pe front, în linia întâi, unde i se pierduse urma. După altele, fusese lăsat să fugă, împreună cu şeful lui, Horia Sima, peste Dunăre, în Bulgaria, şi de acolo în Germania.

Caius Branea fusese adus din provincie ca secretar de stat la Externe în guvernul Antonescu, după Rebeliune, şi locuise în fosta casă a Mariei Obrenovici pentru câţiva ani. Letiţia nu va găsi însă numele lui pe niciun act legal.

În schimb îl va descoperi într-un târziu, la Arhivele Statului, pe un Samuel Fischer înregistrat ca proprietar al clădirii. Samuel Fischer pare să fi făcut parte din categoria pe care naziştii o denumeau *evrei cu valoare economică* (WWJ – *wirtschaftlich wertvolle Juden*). În baza legii de control al averilor, dată la 9 septembrie 1940 de guvernul Antonescu-Sima, special elaborată contra evreilor bogaţi, comisarii legionari îşi trimiteau poliţia proprie să-i aresteze sub acuzaţia de sabotare a economiei naţionale şi îi presau să îşi vândă firmele şi proprietăţile la un preţ derizoriu. Legionarii intrau în competiţie cu oameni de afaceri germani, veniţi special în România ca să preia averile evreieşti, în procesul de „arianizare“.

Dar în România actele de proprietate se făceau încet, pe când istoria mergea foarte repede.

La seria ei de coincidenţe, pe care nu ştia cum să le transpună în roman, Letiţia adăugase şi faptul că Samuel Fischer era fratele bunicului lui Harry Fischer.

*

După 23 august 1944, în fosta locuinţă a Mariei Obrenovici s-a instalat Cartierul general al Armatei Sovietice. El a fost înlocuit curând de o centrală a Sovromurilor, întreprinderi româno-sovietice, special înfiinţată ca să gestioneze trenurile cu cereale, lemn şi petrol trimise în URSS, în contul grelelor datorii de război. Tot în contul acestor

datorii va merge şi aurul Băncii Naţionale, păstrat în timpul războiului într-o grotă de lângă mănăstirea Tismana, în timpul unuia dintre cei cinci guvernatori care vor muri, în anii ’50, în închisoarea de la Sighet.

După un timp, Sovromurile şi-au construit sedii speciale. În fostul salon al Mariei Obrenovici au început să se ţină concerte de muzică sovietică şi spectacole de teatru în limba rusă, sub auspiciile Asociaţiei Culturale Româno-Sovietice. Pe urmă, Armata Sovietică s-a retras din România şi Dej, ca să nu rişte nimic, a decis arestarea a sute de mii de potenţiali nemulţumiţi, printre care şi Victor Branea, tatăl Letiţiei. Asociaţia Culturală Româno-Sovietică s-a desfiinţat, la fel şi Editura Cartea Rusă. Directorul lor, Pavel Lukaci, a fost trimis ambasador la Paris. Când s-a întors, ca director al unei nou-înfiinţate instituţii din Clădire şi, ulterior, consilier al prim-ministrului Maurer, îşi schimbase puţin grafia numelui: articolele lui, foarte urmărite, pentru că indicau noua orientare ideologică a Tovarăşului, le semna Paul Lucaci.

În casa construită pentru Maria Obrenovici se instalase Poşta pentru Străinătate. În hall-ul cu vitralii şi în fostul salon s-au pus ghişee de placaj: de aici plecau şi aici veneau scrisorile. La etaj, corpul de elită al Direcţiei Securităţii Statului cu sarcină de Control al Corespondenţei muncea pe rupte.

Peste alţi câţiva ani, atunci când necunoscutul unchi al Letiţiei, Caius Branea, fost secretar de stat în guvernul Antonescu, aflat, în mod miraculos, încă în viaţă, chiar dacă greu de recunoscut, ieşea din ultima închisoare, cea de la Aiud, ca să respire aerul de Bărăgan al domiciliului forţat, *dezgheţul* mărise fluxul corespondenţei cu Occidentul. Directorul Poştei pentru Străinătate a primit, odată cu gradul de general, un sediu nou şi o aparatură tehnică mai performantă pentru controlul scrisorilor.

Dej a murit, a fost ales Ceauşescu. Competiţia dintre instituţii pentru fosta casă a Mariei Obrenovici fusese câştigată de secretarul de Partid al sectorului 7, un activist din noua lui echipă.

*

Istorii lipsite de orice interes pentru Letiţia, care, la vreo lună după şedinţa povestită mai sus, a început să se întâlnească, într-o garsonieră de la marginea oraşului, cu Sorin.

Între timp venise iarna, ajungea la întâlnire cu picioarele îngheţate, cu cizmele ude de la zăpada maronie, măcinată în grunji mari, ca de zahăr, după ce făcuse echilibristică pe oglinzile înguste ale limbilor de gheaţă şi tremurase în staţii, aşteptând tramvaie şi autobuze. De-a lungul trotuarelor se înşirau, solidificate, grămezile cenuşii de zăpadă oxidată, acoperite cu un strat alb îngheţat, ca un zahăr pudră. Doar copacii de la periferie îşi mai păstrau ramificaţia dublată de chiciură şi nea, iar soarele cu dinţi le proiecta siluetele argintate pe cerul cenuşiu-lăptos.

Pentru Letiţia, Caius Branea rămăsese un nume, fără chip, fără identitate, pe care trebuie să îl evite în discuţia cu Gallocik, şeful de Cadre.

— Când tata s-a întors la mama, acest frate al lui era deja mort, nu l-am întâlnit niciodată, aşa că n-am ce să vă spun despre el.

Vocea Letiţiei tremura, deşi spusese adevărul. Urmaşa familiei Branea se uita doar la botişorul cu mustaţă căruntă al cadristului, ca să nu se uite în ochii lui reci, iar sub masă, îşi încleştase, ca de obicei, palmele transpirate. Pe cei doi fraţi necunoscuţi ai tatălui ei, Caius şi Traian, Letiţia îi confunda între ei, majoritatea fotografiilor familiei Branea dispăruseră la bombardamentul care o îngropase de vie pe tanti Ştefi sau la percheziţia după care mama plecase cu ea la unchiul Ion.

Sorin nu a auzit încă numele lui Vasi Stamatiu, iar despre Sorana Iovănescu a aflat, fără să îl

intereseze, că este o verişoară a mamei Nelly, moartă demult. Discretă, aşa cum l-a educat şi pe el, Nelly Olaru nu i-a pomenit nimic despre fraţii Branea, nişte cunoştinţe de tinereţe care au avut pe urmă mari probleme, să le fie de bine, fiecare, cum îşi aşterne, aşa doarme.

Şi Nelly Olaru, fără îndoială, are dreptate. Cine nu s-a trezit, după 23 August 1944, cu probleme de identitate din cauza dosarului prost? Nu se declanşase încă moda chirurgiei estetice care absoarbe grăsimea şi ridurile, ridică pieile flasce şi fesele turtite, scurtează nasurile şi bărbiile, măreşte penisurile şi sânii, dar se practica, în mod curent, operaţia estetică a biografiilor.

Partea a doua
Dosare de familie

Să ştiţi că în ceasul biruinţei legionare prima sentinţă va fi în procesul trădării. Aspră sentinţă şi necruţătoare. Fiindcă acel care trădează nu e om şi nu poate trăi printre noi. El şi urmaşii lui. Căci, din spin, spin se naşte, din mătrăgună, mătrăgună creşte.

Corneliu Zelea 23a

Codreanu

Capitolul 6
Ţară mişcătoare şi neaşezată

— Dacă şi peste ungurii care nu se lasă, ca noi, călcaţi în picioare au intrat tancurile ruşilor, cum vrei să se mai întoarcă vremurile?

Virgil Olaru, cândva economistul companiei petroliere engleze Standard Oil, acum contabil doi la ICRAL Găvana, o suburbie a Piteştiului, închide, dezamăgit, uşa răcitorului.

— Iar vorbeşti aiurea în faţa copilului?! se încruntă Nelly. Cine, în afară de tine, mai crede că vremurile au să se schimbe?

Sorin îşi vede mai departe de partida de şah, joacă de unul singur de când tata, prins de neastâmpăr, ca totdeauna la ora asta, şi-a abandonat poziţia şi s-a dus să pună radioul pe Europa Liberă. Pârâiturile se aud ca nişte pocnete de armă, îl bruiază mai mult de când cu Ungaria, spune tata. Virgil Olaru stă cu urechea lipită de bătrânul Telefunken, doar-doar o mai auzi ceva, iar Sorin trece când de o parte, când de alta a tablei de şah şi joacă la fel de corect şi cu albele, şi cu negrele, e cu ochii la piesele lui, dar înţelege şi ce îşi spun părinţii. Ştie că tancurile sovietice au intrat în Budapesta şi băieţi un pic mai mari au aruncat cu pietre în ele, a fost revoluţie în Ungaria, spune tata, ce-i umpli băiatului capul cu prostii? se supără mama. Iar la jurnalul de actualităţi, dinainte

să înceapă filmul, se vorbeşte despre fasciştii şi imperialiştii care au făcut contrarevoluţia din Ungaria, despre imperialiştii americani care stau în spatele lor şi despre trădătorul Imre Nagy, care va fi pedepsit aşa cum merită...

Sorin trece acum de cealaltă parte a tablei de şah, mută tura neagră, regina, calul, şi-a dat singur mat? Încă nu, i-ar plăcea să fie la Budapesta şi să arunce în tancuri cu sticle care iau foc, dar să nu îl aresteze şi să îl spânzure, aşa cum au să păţească băieţii ăia! Îi ţin în închisoare până devin majori ca să îi spânzure?! Îţi dai seama ce criminali?! Trădătorul Kádár, care s-a dat cu ruşii, dar Occidentul? Ce face Occidentul? întreabă tata. Mai lasă dracului postul ăsta nenorocit, c-ai să îţi pierzi minţile! şopteşte mama. Cei de la Europa Liberă latră, că au nevoie şi ei de o leafă, numai proştii o iau de bună şi nu-şi pun lacăt la gură!

*

Nelly Olaru îşi dă jos de pe cap basca umezită de ploaia de afară, noroc că drumul de la şcoală până acasă este scurt! De mult nu mai iese cu blana de vulpe, cu ochi de sticlă, la gât, cu manşon şi pălărie, ca să înfrunte în stradă priviri batjocoritoare, iar în cutiile rotunde de pe dulap, ţine doar hainele de doc şi stambă, pentru vară, presărate cu levănţică. Dar detestă basmaua proletară, aşa că toamna îşi acoperă capul când cu basca maro, când cu cea bej, iar iarna îşi vâră părul făcut permanent sub căciuliţa de lână angora pe care i-a tricotat-o o mămică, în aceleaşi culori favorite.

— Ce te tot învârţi în jurul răcitorului? îşi ceartă soţul. E gol şi încurcă locul degeaba, ţi-am spus doar de când l-ai adus! Ca să nu mai pun la socoteală cheltuiala în plus cu gheaţa! Trebuia s-o refuzi politicos pe madam Fischer, mulţumesc, sunteţi foarte amabilă, dar noi nu avem nevoie, copilul e la internat, vine doar în vacanţe, soţia

face ore suplimentare, eu ţin regim, mănânc puţin şi proaspăt, dar pentru o familie mare răcitorul ăsta ar fi o adevărată pomană! Puse lucrurile la punct, politicos, dar ferm, nu cum faci tu, i-ai înnădit pentru câteva hârburi şi pe urmă nu mai ştiai cum s-o răreşti! Ce nevoie aveai de cafeaua lor veritabilă, când şi-aşa ai probleme cu somnul şi iei Carbaxin cu pumnul? Şi la ce folosea să vă plângeţi de milă unii la alţii? Bietul Traian i-a ajutat în timpul Rebeliunii, dar n-a putut să facă nimic pentru unchiul lor, Samuel, asta e! Şi Fischer o fi încercat să îl scoată pe Traian din ghearele Securităţii dar, dacă n-a putut, de ce să ne întoarcem mereu la ce era să fie şi n-a fost? *Tempi passati!* Ţi-am spus că, atunci când Fischer se pensionează, o să le dea drumul! Şi măcar să-i fi avertizat să nu-ţi scrie din Israel, dacă, aşa cum fac toţi când ajung *Dincolo*, uită că orice scrisoare venită de *Afară* e citită aici cu lupa! Ţi-a plăcut când te-au luat ăştia la scuturat chiar înainte să primeşti cartea poştală de la Haifa?! Ce spuuui? După vinul tău de rumeguş de la MAT te uitai în frigider? Dacă e aşa, îţi amintesc că ultima sticlă ai terminat-o aseară…

Virgil se uită la cuier, se uită la uşă, cârciuma e la două străzi de aici. Dar Nelly are dreptate, ce-i mai rău într-un târg amărât decât să fii văzut că bei, la tejghea, în zgomotul de ţoiuri sparte şi înjurături, în duhoarea de ţuică şi corpuri nespălate?

*

— Luasem mai multe sticle, ce Dumnezeu…

Atât. Asta-i tot ce poţi auzi de la el când e în culmea furiei. Din gura lui Virgil Olaru n-a ieşit niciodată vreo înjurătură. Aşa îl creşte şi pe fiul lui adoptiv, Sorin. Durerile de stomac i se vor transforma în gastrită, gastrita în ulcer deschis, ulcerul în cancer. Dar nici în urletele de la sfârşit infirmierele şi devotata Nelly nu au auzit vreo

înjurătură. M-am săturat, i-a şoptit într-un târziu lui Nelly. Pe faţa micşorată, stafidită, un scalp pus la uscat, sclipeau sinistru dinţii întregi, de care toată viaţa fusese mândru.

De câte ori avea să îşi amintească acest moment, Nelly va fi mereu la fel de mirată că Virgil al ei părea să nu se teamă de moarte, el, care îşi trăise în frică cea mai mare parte din viaţă. Nu s-a temut nici de împărtăşanie, ca alţi muribunzi, şi chiar a vrut să se spovedească. Dar numai la Preacuviosul Sofronie, pe care îl ştie de pe vremea când, în viaţa de mirean, îl chema Corneluş Iovănescu şi era vărul cel mai mic al lui Nelly. Când a ieşit de la muribund, Preacuviosul părea tulburat şi i-a cerut lui Nelly să i-l trimită mai des pe Sorin la el.

*

Dar frica de o viaţă a lui Virgil când începuse? Nelly a tot amânat să răspundă întrebărilor târzii pe care fiul ei nu apucase să i le pună direct celui pe care şi-l amintea turnându-şi mai întâi vin, apoi sifon în paharul mereu umplut, cu ochii aţintiţi la tabla de şah şi buzele subţiate de vârstă, bine strânse peste dinţii întregi, dar înnegriţi de trei pachete zilnice de Mărăşeşti. Virgil Olaru va rămâne în amintirea lui Sorin în pridvorul casei, cu o bască decolorată înfundată peste părul cărunt, cu tabla de şah în faţă, cu paharul de molan lângă ea şi cu ochii pierduţi la prunii piperniciţi din curte. Câteodată bolborosea ceva despre destinul acestei ţări *mişcătoare şi neaşezate*, spre nemulţumirea lui Nelly, care şuiera: mai încet! mai încet! vecinii! Atunci, cu intonaţia unui copil care vrea să facă o şotie, Virgil se scuza: dar este un citat dintr-un cronicar, Nelly! Miron Costin! Neculce! Doar i-ai învăţat la şcoală!

De fapt, citatul era din mult mai puţin cunoscutul Simeon Dascălu şi Virgil nu îl găsise în letopiseţul acestuia, ci într-un articol semnat de Constantin Noica, în teancul de publicaţii

legionare – *Axa*, *Buna Vestire*, *Cuvântul* – la care fusese abonat unchiul lui Nelly, Costică Iovănescu, înainte de Rebeliune. Lui Virgil îi plăcuse expresia *ţară mişcătoare şi neaşezată* şi a repetat-o toată viaţa, deşi habar nu mai avea de unde o luase.

*

La fiecare vizită pe care o mai făcea în localităţile argeşene pe unde, după 1947, a peregrinat familia Olaru, Iulian Iovănescu, alt văr al lui Nelly pe care Virgil îl poreclise *spionul bolşevic*, se lăuda că un om al lui curăţase dosarul de Cadre al familiei Iovănescu de orice urmă de legionari. După ce, la începutul anilor ’30, terminase Facultatea de Drept, Iulian Iovănescu dăduse o mână de ajutor la procesele comuniştilor, unde ajunsese prin recomandarea unui fost coleg, Milică Bodnăraş: un ofiţer de artilerie cam ciudat care, după o ceartă cu un căpitan, la o partidă de cărţi, va dezerta, mai târziu, în Rusia Sovietică. Clanul Iovăneştilor bârfea că Iulian se alesese cu dosar la Siguranţă şi de asta se dăduse la fund când, brusc, s-a aflat că răspunsese prompt la chemarea mareşalului Antonescu, *Români, treceţi Prutul!* Surprinsă că cineva suspectat că ar fi comunist pleacă voluntar la război contra Uniunii Sovietice, familia s-a trezit, foarte repede, că numele Iulian Gh. Iovănescu se afla, în toamna lui 1941, pe primele liste cu *dispăruţi.* Mai târziu, unii spuneau că li se păruse ciudat că mama lui Iulian nu se omora cu firea, totuşi i-a făcut, ca la carte, pomenile şi parastasele. După parastasul din toamna lui 1944, Iulian Iovănescu a apărut în oraş, întreg şi binedispus, ofiţer politic al Diviziei de prizonieri reeducaţi „Tudor Vladimirescu“, şi şi-a pus semnătura, Iulian Gh. Iovănescu, sub titulatura de *preşedinte al Comitetului Executiv al Sfatului Popular*.

Iulian Iovănescu venea ziua la şedinţe cu pistolul, aşa cum, doar cu câţiva ani înainte,

umblase şi legionarul Vasi Stamatiu, iar nopţile le petrecea în chefuri cu tot felul de inşi ieşiţi din periferia oraşului la care, după ce bea prea mult, începea să se laude cu prietenul lui, Milică Bodnăraş. Cei care nu-l credeau s-au convins că nu minte atunci când din empireul Comitetului Central a fulgerat un telefon, *preşedintele Comitetului Executiv al Sfatului Popular* este aşteptat urgent la Bucureşti, aici este şeful de cabinet al tovarăşului Ministru al Apărării!

Doar că tovarăşul Iulian Iovănescu nu era de găsit, ca de obicei. Tocmai schimba urnele de vot între ele, ca să iasă comuniştii lui, comentase, veninos, Virgil.

*

La sfârşitul anilor ’50, Iulian Iovănescu nu mai era la fel de mare ca prin ’45, dar tot îi mai rămăseseră legături cu puternicii zilei. Se trezeau cu el în poartă, într-una din misterioasele lui deplasări, trec doar câteva minute să vă văd, nu am avut cum să vă anunţ, când oţi avea telefon, o să vă spun din vreme! Burtos, înalt, cu nasul în vânt şi gură mare, Iulian deschidea galant portiera ca să iasă partenera lui de călătorie, niciodată soţia lui, rusoaica, profesoară la liceul Bălcescu din Bucureşti, ci veşnica bondoacă, cu fustă scurtă peste bucile dolofane, păr oxigenat şi vocea îngroşată de la fumat.

— Marieta, secretara şi îngerul meu păzitor! El este Virgil, cu care mă cert de o viaţă! În schimb cu Nelly nu m-am certat niciodată, ea este ruda mea cea mai dragă, după mama! Dar ce zăpăcit sunt, n-avem nevoie de prezentări, doar v-aţi cunoscut data trecută!

— Se dă mare, că vine la nişte sărăntoci, iar la femei totdeauna a avut gusturi proaste, comenta acru Virgil, după ce îl vedea plecat.

Dar îi sclipiseră ochii la sticlele de votcă rusească, la icrele negre, mezelurile şi dulceţurile

cumpărate de la magazinul special pentru personalul sovietic de pe Şoseaua Kiseleff din Bucureşti, pe care *spionul bolşevic* le scosese din portbagaj.

Iulian nu minţea că cea mai dragă rudă a lui, în afară de maică-sa, era verişoara Nelly. Fusese singura din clanul Iovăneştilor care se purtase bine cu el atunci când venise pe tancurile sovietice. Copilăriseră împreună şi, cu simţul ei practic, Nelly Olaru înţelesese spre ce mergeau lucrurile mai repede decât ceilalţi, care întorceau cu dispreţ spatele şi lui Iulian, şi minusculului Partid Comunist, aflat, după 23 August 1944, în căutare disperată de membri.

*

Când va auzi, mai târziu, lăudăroşeniile lui Iulian că le-a curăţat dosarele de legionari, Virgil îşi va trece mâna în răspăr peste barba nerasă, jumătate deja albă, şi-şi va răsuci o ţigară, tot întârziind să şi-o aprindă, semn că ar fi vrut să-l contrazică. Numai că pe sub masă are să îl apese genunchiul lui Nelly, nu cumva să începi iar cu amintirile tale de la Mănăstirea Dealu, că pe urmă tot tu n-o să dormi de necaz că nu ţi-ai ţinut gura!

La Şcoala Militară de la Mănăstirea Dealu, Virgil Olaru fusese coleg cu Corneliu Zelea Codreanu, un elev slab, spunea el.

— Frate-meu, Anton, şi cu mine ne răscumpăram situaţia familială modestă cu notele bune. Alţii erau băieţi de familie, aveau clubul lor, chiar dacă nu se omorau cu învăţatul. Dar nimeni nu-l băga în seamă pe Zelinski, aşa era trecut în catalog, taică-su încă nu îşi schimbase numele în Zelea Codreanu ! îi plăcea lui Virgil să-şi amintească.

Nelly îi făcea semn, mai încet, mai încet! Vecinii, de care se temea, nu aveau cum să audă poveştile lui Virgil, dar le-a auzit Sorin, venit în vacanţă. Băiatul se bucura totdeauna când ajungea

acasă. Juca, în pridvor, cu Virgil şah şi table ori lâncezea cu o carte în mână.

*

Peste vreo două decenii, Sorin îi va povesti Letiţiei ce a auzit cândva de la tatăl lui.

— Ştii, Lety, că taică-meu a fost coleg cu Zelea Codreanu într-o şcoală militară cu pretenţii? Taică-meu era premiant, doar la sport, la dexterităţi, era mai tare fratele lui geamăn. Nu ţi-am spus până acum, Lety, că taică-meu a avut un frate geamăn, Anton? Păi, nu l-am cunoscut pe acest unchi al meu, a murit de tânăr, în război… în Tatra!

Privirea luminoasă a lui Sorin s-a tulburat şi vocea i-a şovăit. Debitase mecanic textul din fişa de Cadre, dar şi-a dat seama, chiar în timp ce vorbea, că îi ascundea Letiţiei prizonieratul în URSS al unchiului Anton. O secundă, dar numai o secundă s-a simţit vinovat, deşi care era vina lui? Virgil şi Nelly îl învăţaseră să nu spună la nimeni ce a auzit acasă, şi mai ales poveşti de familie.

*

Gemenii Olaru, Anton şi Virgil, nu-şi cunoscuseră tatăl, care murise în celălalt război. Mama, institutoare văduvă, şi-a trimis amândoi băieţii la Şcoala Militară de la Mănăstirea Dealu. Orfanii de război erau scutiţi de taxe în şcolile militare şi, cu o diplomă de la Etonul românesc, tinerii Olaru puteau să intre în viaţă cu o educaţie excelentă şi cu relaţii în lumea înaltă, s-a gândit mama lor.

Însă, în ultimele clase, Virgil, cel mai pirpiriu dintre gemeni, şi-a dat seama că nu era făcut pentru cariera militară şi a început, în paralel, studii economice. Cu diploma în buzunar, a ieşit din armată şi, ajutat de prietenul său, Traian Branea, s-a angajat la Standard Oil, unde familia acestuia avea acţiuni. Cu bune perspective de avansare în grad şi căsătorit bine, cu o fată cu dotă spectaculoasă, Anton Olaru, cel mai robust dintre

gemeni, avea să dispară pentru totdeauna în minele din Donbass sau în lagărele din Siberia, împreună cu întregul Corp 1 al Armatei de la Iaşi, făcut prizonier la 31 august 1944.

Deşi cu o săptămână înainte, la 23 August 1944, Regele Mihai îl arestase pe mareşalul Antonescu şi întorsese armele contra Germaniei, sovieticii, duşmanii de ieri, aliaţii de azi, au mai luat prizonieri români până la începutul lui septembrie.

*

Veştile despre fratele lui, Anton, aveau să ajungă la Virgil după vreo opt ani, contrazicându-se una pe alta: Anton Olaru murise de foame, în lagărul sovietic; dezertase şi ajunsese, prin Japonia, în Statele Unite, unde era antrenor de sport; dezertase împreună cu alţi doi prizonieri, dar se pierduse în taiga, muriseră de foame sau îi mâncaseră animalele; se însurase cu o estoniancă, deportată şi ea, ajunsese pe insula Kardla, lângă Finlanda, e bine, dar preferă să nu mai scrie familiei; murise într-o mină, la o explozie; dezertase de unul singur, i-au degerat picioarele, i s-au cangrenat şi-a murit în chinuri; s-a însurat cu o gardiană de la lagărul de femei şi este acum cetăţean sovietic etc.

Cum să ştii dacă cei care vin mereu cu altă istorie, susţinând că au fost împreună cu Anton în lagăr, nu sunt provocatori, trimişi să te tragă de limbă? Bărbaţilor scheletici, fără dinţi şi cu o privire hăituită, care se iveau pe neaşteptate în poartă, Nelly le dădea o pâine şi o sticlă de ţuică şi papucii, repede-repede. Virgil era convins că fratele lui trăieşte undeva, în lume, dar nu îi mai repeta asta lui Nelly, ca să nu îi vadă privirea dezaprobatoare.

În autobiografia lor de la Cadre, Nelly şi Virgil îl trecuseră pe Anton Olaru mort în 1945, pe frontul de Vest, în Tatra. Şi aşa l-au învăţat şi pe Sorin să scrie.

*

Sorin i-a aruncat Letiţiei o privire piezişă, dar ea nu părea sa fi sesizat *minciuna prin omisiune*, cum denumea în caietul de sub saltea ascunzişurile lui Sorin. Ba chiar a încercat să anticipeze.

— Şi s-au împrietenit? Tatăl tău s-a împrietenit cu Codreanu? l-a întrebat, ridicându-se într-un cot.

— A, nu! Ce prietenie! ? Nu ţi-am spus că nimeni nu-l băga în seamă pe Codreanu ? Tata spunea că de asta Codreanu a făcut pe urmă tot ce a putut ca să fie adulat! Bine, şi epoca se preta la asta şi mulţi chiar credeau că-l inspiră Arhanghelul Mihail! Iar după ce a fost omorât, pentru că tot vorbise despre sacrificiul vieţii, de regenerarea morală a neamului românesc, au făcut din el un al doilea Iisus! Codreanu a fost omorât înainte de proces, la ordinul lui Carol, măcar asta o ştii?

— Ceva cu un camion în care i-au sugrumat pe mai mulţi? Cu un ştreang aruncat pe la spate? întreabă timidă Letiţia.

— Bravo, Lety, văd că la istorie stai mai bine decât la actualitate!

*

Ea chicoteşte, cu nasul vârât în cearşaf, vede curtea proprietarului tânăr şi pe ea cu unchiul Biţă la masă, chipurile scot sâmburii vişinelor pentru dulceaţa mamei, de fapt mai mult se ţin de poveşti cu oameni împuşcaţi pe stradă, pe peronul gării din Sinaia, cu alţii sugrumaţi pe ascuns, numai grozăvii se petreceau înainte, iar acum ea moare de plictiseală! Uite-o şi pe mama, care apare, transpirată şi îmbujorată, din bucătărie.

— De ce vorbeşti aiurea, Biţă? Ce nevoie are Letiţia să afle toate astea? Vrei să se trezească vorbind ce nu trebuie la şcoală? Şi cu vişinele mele ce faceţi, mai aveţi mai mult de jumătate!

— Lasă, că nu-i strică să mai afle şi ea câte ceva din ce a fost!

Prins cu mâţa în sac, Biţă se ridică de la masă.

— Trebuie să-mi pregătesc valiza, am trenul peste nici două ore, dar Letiţia îţi rămâne! Ea este stahanovista, a spart norme peste norme, s-o pui pe panoul de fruntaşă în producţie într-un avizier, la poartă, s-o vadă toată strada!

Şi Biţă urcă scările, grăbit, spre regretul Letiţiei şi în bombănelile mamei.

*

— Timpurile *dinainte*, după care suspinau părinţii noştri, nu au fost aşa paşnice cum ni le-am închipuit noi, Lety! spune Sorin. Dar taică-meu era convins că disciplina militară, pedepsele şi ritualurile Legiunii s-au tras de la umilinţele trăite de Codreanu în şcoala lor militară! Iar acum văd la Tovarăşul acelaşi mecanism psihologic, hai, Lety, de ce zici că nu e nicio asemănare? Şi lui îi place să fie înălţat în slăvi, are doar patru clase primare şi mai e şi bâlbâit! A adunat mult venin, în Biroul Politic, Dej îl punea să pronunţe cuvinte mai grele, special ca să râdă de el…

Letiţia dă să îl contrazică, dar se răzgândeşte. Se ghemuieşte în braţele lui, bucuroasă că Sorin a deschis, în fine, în faţa ei, cutia de mistere a familiei lui, şi îşi plimbă, repede, buzele peste pieptul lui gol, cu fire rare de păr blond-roşcat lângă sfârcurile mici şi tari.

— Încolo, de acord cu tine, Lety, sunt diferenţe mari, cultul Tovarăşului este artificial, al lui Codreanu era spontan, Tovarăşul e mic şi urâţel, Codreanu a fost frumos şi, în plus, talentat ca actor, ca regizor, ca scenograf pentru spectacole de masă! Purta costum naţional, apărea călare pe cal alb, i-l cumpăraseră suporterii macedoneni împreună cu vreo două sute de oi, habar nu am de ce, poate recuzită teatrală! Tu râzi, numai că atunci această publicitate politică a prins, se mişcau bani serioşi în Legiune, ba de la nemţi, ba de la Malaxa, ba de la cotizaţii, chiar şi puştanii din Frăţiile de Cruce plăteau cotizaţie! Mai erau şi comerţul

legionar, cantinele şi restaurantele lor subvenţionate şi, repet, mult spectacol! Codreanu a făcut o nuntă grandioasă, în stil ţărănesc, mireasa în car tras de şase boi, împodobiţi cu flori, sute de mii de meseni! Singurii neliniştiţi erau evreii pentru că de fiecare dată legionarii le spărgeau magazinele, îi băteau! Codreanu a vrut pe urmă să boteze o sută de sugaci la Putna, alt marketing politic! Dar în realitate mintea nu l-a dus prea departe, unde a ajuns cu Legiunea lui? Lasă că a fost omorât, dar a distrus o mulţime de oameni, tinerii pe care i-a fanatizat au fost împuşcaţi, bătuţi, au intrat în închisori, au trăit în frică şi toate astea de ce? Ca să le dăm nemţilor petrolul, Codreanu declarase că, atunci când Legiunea ajunge la putere, în 48 de ore România trece de partea Germaniei...

— Dar tot acolo se ajungea, nu? Vreau să zic cu nemţii, pe urmă cu ruşii, cum să te pui cu ei! ? îndrăzneşte Letiţia.

— Tot acolo, dar poate nu la fel!

Letiţia a luat o înghiţitură de Bitter, era dulce-amar, ca întâlnirile lor. Dar tăria alcoolului o să îi alunge neliniştea şi o să înceteze să îşi tot numere în gând zilele de ciclu, să vadă dacă nu cumva azi, când i-a spus lui Sorin că nu are nevoie de prezervativul care o roade, este tot o zi fertilă.

*

— Codreanu trebuie să fi fost narcisist, megaloman, şopteşte, conciliantă. Spui că a avut şi temperament de actor? Sunt actori care nu mai ştiu când sunt sinceri şi când sunt pe scenă, joacă roluri şi cu cei apropiaţi!

Mai ia şi a doua înghiţitură şi îi duce şi lui paharul la gură, dar Sorin îl dă la o parte, deranjat de întrerupere, ce eşti aşa brutal, se miorlăie ea. Când se pisiceşte, cu fălcile ei late şi buza de sus răsfrântă, de parcă e mereu îmbufnată, deloc nu i

se potriveşte, se gândeşte Sorin, înghiţind fără chef.

— Dar scriitorii ştiu când sunt sinceri? Scriitorii şi mai ales scriitoarele? Cum de te pricepi aşa de bine la actori? Ai vreunul în palmaresul tău? Nu, serios, spune, te-ai culcat cu vreun actor? Ştii că mie, săracul de mine, poţi să îmi spui orice!

Letiţia ridică din umeri şi continuă cu o voce neobişnuit de înverşunată, a băut azi mai mult ca de obicei.

— Unchiu-meu Biţă mi-a spus că printre legionari erau mulţi popi, ţineau parastase. Dar cum de nu s-a găsit niciunul care să fi văzut că ce făceau ei era erezie? Cum să pui ameninţarea şi răzbunarea în locul iertării şi iubirii de aproapele tău?

Ce o fi adevărat din ce povestea Titus Marga în biroul Narcisei despre preacuviosul Sofronie? Ar vrea să îl împingă pe Sorin să îi povestească trecutul misterios al unchiului său, dar nu se pricepe să tragă oamenii de limbă, Sorin parcă nici nu ar fi auzit-o, îşi vede de obsesiile lui.

— Noi, Lety, nu avem cum să înţelegem magnetismul lui Codreanu! Discursurile lui despre dreptate socială i-au atras pe tinerii ăia veniţi de la ţară care învăţaseră pe rupte, făcuseră foame, umblaseră fără tălpi la pantofi ca să se trezească şomeri! Sau apucaseră posturi, dar nu primeau leafă, era chiar în timpul crizei, în schimb vedeau zilnic, în presă, scandaluri de corupţie, unul după altul! Erau plini de furie şi el le-a dirijat-o contra evreilor şi a lui Carol al II-lea, cu Lupeasca lui!

Ce spune acum e, slavă domnului, chiar *pe linie*. Nu că ar crede-o pe Letiţia capabilă de vreo turnătorie, dar cine ştie ce va mai scrie în vreuna din povestirile ei! Dar pe el ce l-o fi găsit să îşi dea drumul la gură, ca să se trezească într-o zi cu Căpitanul în dosarul lui?

*

Cu cât înaintăm în viaţă, cu atât îi privim cu o milă mai dispreţuitoare pe părinţii noştri, care şi-au dus viaţa orbi, ca nişte cârtiţe, nebănuindu-şi viitorul. Sorin nu a apucat să-şi vadă mama, pe Nelly Iovănescu Olaru, în blana de nurci, cu toca pusă cochet deasupra părului blond şi a ochilor transparenţi, identici cu ai exaltatei ei verişoare, Sorana, la volanul Fordului, cadou de nuntă de la unchiul ei, Costică Iovănescu, primar legionar câteva luni. Nu l-a văzut nici pe Virgil Olaru imitându-l cu zel provincial pe prietenul său Traian Branea, care îi dăduse recomandare să intre în selectul club al Tinerimii. Cât timp şi-a putut permite, Virgil a ţinut la costumele bine croite şi la cravatele pariziene. Într-o fotografie veche, tăiată pe jumătate, Sorin şi-a văzut, cu mirare, tatăl într-un palton elegant, cu guler de blană, gesticulând, zâmbitor, cu portţigaretul în mână: era de chihlimbar, şi-a amintit Nelly, iar pe atunci Virgil nu fuma decât Lucky Strike. Uneori Virgil o lua şi pe Nelly cu el, sub pretextul că vrea să împrumute cărţi de la bibliotecă, altminteri doamnele şi domnişoarele nu puteau pune acolo elegantul lor picioruş. La presiunile lui Nelly, Virgil încercase să facă, după război, o investiţie imobiliară mai mare, în Bucureşti, dar vremurile erau tulburi şi până la urmă a renunţat. S-a bucurat că nu au avut ce să le naţionalizeze, dar tot i-a prins Stabilizarea cu banii necheltuiţi şi nu s-au mai ales cu nimic.

*

Poate, se va gândi mai târziu Sorin, anxietatea tatălui său s-a declanşat atunci când l-a prins la Bucureşti bombardamentul american din 4 aprilie 1944, pe care avea să îl pomenească toată viaţa. Mare este egoismul omului, spunea Virgil, amintindu-şi că, la fel ca Traian Branea şi prietenii lor anglofili, înainte să simtă pe pielea lui ce înseamnă asta, se bucura atunci când Aliaţii bombardau puţurile de petrol şi gările. Sperau că

se apropie debarcarea lor în Balcani şi că România, încă aliata Germaniei, va fi ocupată de trupele anglo-americane, nu de cele ruseşti. Bucureştenii cu stare îşi adăpostiseră familiile în sate depărtate şi, atunci când zăreau pe cer sclipirea argintie a avioanelor americane, înălţau către Cel de Sus aceeaşi rugă, devenită cu timpul un banc greu de înţeles: La Ploieşti! Du-le, Doamne, la Ploieşti! Din cauza instalaţiilor petroliere, Valea Prahovei era într-adevăr prima ţintă a avioanelor americane, aşa că Virgil o dusese şi el pe Nelly, împreună cu cei doi veri ai ei, Corneluş şi Sorana, la mănăstirea Suzana. Luase apoi trenul spre Bucureşti ca să ajungă pe Bulevardul Regina Maria, la sediul central al fostei companii Standard Oil, denumită acum, de când avea un acţionar principal german, *Stern.*

Virgil îşi cumpărase bilet în primul vagon de lângă locomotivă şi a ieşit repede de sub cupola Gării de Nord, să caute o trăsură. În timp ce privea în toate părţile, mirat că în locul forfotei obişnuite dă cu ochii doar de străzi pustii şi prăvălii cu obloanele trase, l-au acoperit uruitul de Apocalipsă şi umbra bombardierelor care a întunecat deodată soarele răcoros, primăvăratic. Atunci şi-a dat seama că auzise, foarte slabă, alarma care alungase oamenii în adăposturi. Nu ştie când şi-a aruncat servieta ca să alerge mai repede, în schimb va ţine minte toată viaţa cum vibra, la fiecare bombă, piatra cubică cu care era pavată strada Virgiliu, ce coincidenţă dumnezeiască, el şi strada salvatoare aveau acelaşi nume! Când a întors o dată capul să privească în urmă, flăcările ţâşneau dintr-un uriaş nor cenuşiu de praf, deasupra ruinelor negre şi prin ferestrele oarbe ale resturilor de clădiri înnegrite din apropierea gării, cerul era negru tot. Sodoma şi Gomora, Nelly, Sodoma şi Gomora, bolborosea Virgil, după ani şi ani, pe genunchi ţinea *Biblia* din care citea zilnic câte o pagină, oricât se ştergea amintirea felului cum povestise prima oară, îi

rămăseseră bine imprimate pe ecranul minţii tangajul străzii cu piatră cubică, zidurile prăbuşite, niciun cotlon unde să te ascunzi, Sodoma şi Gomora, Nelly...

S-a necăjit atunci că pierduse actele, odată cu servieta. Dar, în timp, avea să îşi dea seama că oricum n-avea să ia pensie pentru anii lucraţi la Standard Oil/Stern. Se convinsese singur că Dumnezeu l-a ajutat să piardă acele hârtii şi aşa a scăpat să fie arestat ca spion imperialist şi să moară sub tortură, ca prietenul lui, Traian Branea.

Oricum, pensia la care visa, în ultimii ani, când abia se mai târa spre serviciu, n-a mai apucat-o.

Capitolul 7
Trecutul se întoarce la 23 August

— Măcar bine că acum fac defilarea numai la 23 August! Dar azi a fost foarte cald, înăbuşitor, îi povestea Nelly soţului ei, care o asculta, din pat, încruntat.

În cameră era miros greu, de urină şi medicamente, ea făcea ce putea ca să vorbească normal, dar tot nu se obişnuise să îi vadă trupul micşorat şi faţa de ceară. Abia îşi ţinea lacrimile şi capul încă îi mai vuia de răcnetul gâfâit al crainicului în difuzoarele date la maximum, de urale şi marşuri, iar pleoapele îi ardeau de la lumina stridentă de afară. Frunzele copacilor înecate în praf, coşurile de gunoi debordând de farfurii de carton mânjite de muştar, înghesuiala de la tonetele cu crenvurşti şi bere, exasperarea statului în picioare, durerea de spate, bancurile groase, spuse şoptit, cu ochii în patru, pancartele cu lozinca nouă, acum 23 august 1944 este *ziua revoluţiei de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă*!

— O dată nenorocită, 23 August... În ’39, la 23 August a fost pactul lui Hitler cu Stalin! În ’44, la 23 August ne-am aliat cu ruşii, mare ispravă! şi-a mârâit Virgil fraza lui dintotdeauna.

Se ridicase în fund s-o asculte, dar se încovoia de durere.

Nu te gândeşti ce ar fi fost dacă nu ne aliam cu ruşii? Nu-ţi trece prin cap că ruşii şi americanii ar fi făcut toată România zob? Ca pe Germania, prăpăd ar fi fost! Nelly are pe limbă răspunsul, însă acum evită să-l contrazică şi schimbă vorba.

— Aşteptam să dea coloana noastră colţul ca să mă fac pierdută, când, cu cine crezi că m-am întâlnit? Cu Caius Branea!

— Caius?! Mai trăieşte Caius? Aş fi băgat mâna în foc că a murit demult!

Virgil se posomorâse de parcă Nelly i-ar fi dat o veste proastă. Iar ea ştia că, atunci când se vorbea despre vreunul dintre cei trei fraţi Branea, Virgil al ei se gândea totdeauna la cel mijlociu, la Traian, prietenul lui.

— Traian a fost cel mai reuşit dintre băieţii Branea! a încercat să îi cânte în strună. Nici nu conta că era mai grăsuliu, fiindcă avea o eleganţă englezească! Era a lui, nu a Ortansei, arăta la fel de impecabil şi după ce au divorţat! Şi la fel de impecabil se şi purta! Dar ce prostie să se pună cu brutele alea! Să fi semnat ce-l puneau să semneze, uite, Caius a scăpat, pe când bietul Traian nici n-a mai ajuns la proces! a turuit Nelly.

— Doar ştii că, după ce a divorţat de Ortansa, Traian se combinase cu Anny. Sunt convins că n-a acceptat să fie martorul acuzării, în procesul ălora de la Legaţia americană, s-a strâmbat Virgil de durere, cu ochii pe ceas.

*

Din când în când privirea ochilor lui Nelly, cu albastrul şters de vinişoare roşii, înţepenea, rătăcită. Atunci întrezărea silueta în alb a lui Caius Branea, tânărul englezit, cu părul blond şi des, rebel sub briantină, râzând, cu ochii micşoraţi în soare, în timp ce servea, din colţul careului, într-un dublu mixt. Şi pe ea se vedea, cu pulpele blonde julite de căzătura pe zgură, şi serviciul ratat al greoiului Traian, râsul lui jenat când trimite, icnind, mingea şi ţipătul furios al Lizicăi Focşa, ambiţioasa lui coechipieră. Şi picioarele ei slăbănoage, uşor strâmbe, dezvelite de fustiţa albă, scurtă. De unde răsăriseră, atât de proaspete, amintirile tinereţii ei renegate? Şi acel Caius Branea, plin de umor, nelipsit de la toate ceaiurile dansante, de la toate balurile caritabile?

— Închipuita de Lizica l-a distrus, în vocea şuierată a lui Nelly se simţea urma unei vechi ranchiune. Nu ştiu cum de tot ieşea regina

balurilor, cu picioarele ei strâmbe, cred că-ţi aduci aminte ce strâmbe le avea! Ea a manevrat şi numirea lui Caius secretar de stat prin unchiu-său, Ică Antonescu.

*

Nelly nu îi mai spusese lui Virgil că nu ea l-a recunoscut pe Caius, ci el venise la ea. Scheletic, cu ochii măriţi pe faţa pământie, vorbea fonfăit, stropind cu salivă printre dinţii lipsă. Era alb tot, iar chelia nu îi era în creştet, ci în jurul urechilor, unde nu îi mai crescuse părul care îi fusese smuls, la anchete, fir cu fir.

— Ce tot spui? De unde-l scoţi pe Ică unchiul ei? a mormăit Virgil, trecând sub tăcere picioarele Lizicăi.

— Ică era unchiul ei, domnul Focşa, văr cu Ică! După căsătorie, l-a vârât pe Caius secretar de stat la Externe, l-a depărtat de prieteni şi ne-am împrăştiat, care-ncotro.

— Ne-am împrăştiat pentru că vremurile au fost cum au fost! venise războiul... a gemut Virgil.

Mai erau încă două ore până la injecţia calmantă. Nelly i-a prins privirea exasperată, dar a continuat să vorbească, poate aşa îi trece timpul mai uşor.

— Dar adu-ţi aminte cât ai suferit când nu ne-am mai frecventat şi eu ţi-am spus de-atunci: nu te mai consuma, Virgil dragă! Tu nu vezi ce vremuri trăim? La un moment dat s-ar putea să cădem noi mai bine!

Bucătăria cu lampă de gaz, closetul de scânduri din fundul curţii, banii de care întinseseră de la o chenzină la alta, ăsta era binele în care căzuseră? Virgil nu-şi mai amintea dacă într-adevăr Nelly proorocise nenorocirile fraţilor Branea. Dar optimismul permanent al soţiei lui i se părea la fel de strident ca şi cântecele de mase ale lui Mihail Andricu, urlate la difuzorul din bucătăria de vară.

*

Dacă într-adevăr o făcuse, prezicerea lui Nelly se împlinise însă. Membrii guvernului Antonescu fuseseră ridicaţi la două luni după 23 august 1944, printre ei se afla şi secretarul de stat Caius Branea. În ianuarie 1945 a început procesul crimelor de război şi al crimelor contra umanităţii. În timp ce erau transportaţi în maşini închise de la închisoarea Jilava la Tribunalul Poporului de pe Ştirbei Vodă, auzeau din stradă strigătele manifestanţilor aduşi de activiştii comunişti: *Moarte lor! Moarte lor! Moarte criminalilor!*

Deşi condamnat la muncă silnică pe viaţă, deşi torturat, deşi muncise în mină, la Canal, în domiciliul forţat, în Bărăgan, Caius Branea reuşise să iasă viu din închisoare. Dar era văduv. Fosta Eliza Focşa, devenită Eliza Branea, făcuse TBC în spitalul-penitenciar din Tg. Ocna şi murise fără să fi ştiut dacă soţul ei mai era sau nu în viaţă. Arestat peste câţiva ani, Traian Branea, fratele mijlociu al lui Caius, n-a mai ajuns în boxa Tribunalului Mare, în lotul spionilor americani, pentru că a murit sub anchetă. Se spunea că fusese torturat îngrozitor. Părinţii, anunţaţi după un an că fiul lor mijlociu murise de un atac de cord, înainte de proces, nu au primit aprobare să îl deshumeze.

Nici mama, nici unchiul Ion nu i-au povestit Letiţiei despre unchii ei, Caius şi Traian Branea, şi vor trece decenii până să le afle destinele. Iar Sorin nu avea să ştie niciodată că discreta lui mamă fusese îndrăgostită în tinereţe de unul din unchii Letiţiei. De altfel, toate astea nu ar fi schimbat nimic în lunga lor legătură clandestină.

*

În închisoare, Caius Branea a regretat că intrase în guvernul lui Antonescu. Dacă n-ar fi făcut-o, poate ar fi avut prevederea să plece din ţară, atunci, imediat după război, cât s-a mai putut. Ar fi trebuit să ştie şi Maniu, şi Mihalache, şi Brătianu,

şi blegul de rege Mihai că jocurile erau făcute! Nişte bătrâni senili, un nevârstnic, toţi controlaţi de serviciile engleze, şi o ţară lăsată pradă răzbunării lui Stalin! Opoziţia ridicolă cu memorii şi scrisorele la Comisia Aliată de Control şi la Misiunea SUA, unde Schuyler şi Stevenson şi Berry şi toţi ai lor scriau de zor rapoarte ca să afle şefii lor care sunt metodele ruşilor într-o ţară ocupată! Iar la un moment dat au primit ordin să nu se mai lase găsiţi de bătrânii ăia pisălogi, cu caraghiosul lor de Rege Mihai cu tot! Culmea naivităţii, din partea unui sforar ca Maniu, să ceară demisia guvernului Groza când el era deja cu laţul de gât! Când Aliaţii de mult îl aruncaseră la câini! Basarabia a fost şi este pământ românesc! se trezise să spună Maniu la procesul lui Antonescu, se apropiase de boxa Mareşalului şi îi strânsese mâna. Mai du-te după asta să îi torni pe ruşi la americani şi la englezi!

Spre neliniştea lui Nelly, vocea lui Caius se întrema pe măsură ce turuia. Farfuria de carton cu muştar şi crenvurşti îi tremura în mână şi i se umeziseră ochii, poate de la bere, poate de bucurie că a întâlnit-o: o doamnă din ireala lume a tinereţii lor, o prietenă de încredere, presupunea, de vreme ce în sala tribunalului nu se trezise cu soţul ei ca martor al acuzării. Aşa se întâmplase cu alţii şi, pedeapsa lui Dumnezeu, după un timp împărţiseră cu el celula de suferinţă în care, ca în poezia lui Radu Gyr, coborâse Iisus. Caius Branea, agnostic în tinereţe, ieşise credincios din închisoare.

Cu fratele lui cel mic, Victor, care se reîntorsese la Margareta, prima lui soţie, Caius se afla în corespondenţă, dar nu se vedeau. Costul biletelor de tren dintre oraşele lor era cam pipărat pentru veniturile lui actuale, fusese angajat pontator la fabrica de cherestea, dar i s-a promis că va primi curând ceva mai bun. Caius răspundea astfel unei întrebări a lui Nelly care, în fine, reuşise să-l scoată din discuţia politică. Când el a râs, optimist,

cu gura ştirbă, ea şi-a lăsat ochii în jos. Lui Caius îi lipseau dinţii din faţă şi un canin. Dar ea nu scosese un cuvânt, de teamă că se află în faţa unui provocator.

*

Deceniile când nu se văzuseră o transformaseră pe străvezia, altădată, Nelly Iovănescu într-o femeie corpolentă, cu o voce sigură de ea. Dar Caius Branea a recunoscut-o după albastrul incredibil al ochilor. În Iaşi se spunea că un ofiţer rus ar fi lăsat moştenire, pentru mai multe generaţii, familiei Iovănescu aceşti ochi transparenţi, împreună cu ceva din misteriosul suflet slav, prin intermediul soţiei sprinţare a unui negustor veşnic aflat pe drumuri. Acum o sută de ani, armata Ţarului, cu acel ofiţer rus cu tot, trecuse în jos, spre fortăreţele bulgăreşti Griviţa şi Plevna, şi apoi în sus, spre Moscova şi Sankt-Petersburg, scoţând Principatele Române de sub tutela Imperiului Turc şi luând, în schimb, trei judeţe din Sudul Basarabiei, împreună cu mai multe inimi romanţioase, între care şi cea a bunicii lui Nelly şi a Soranei.

Sub presiunea permanentă a emoţiilor, ochiul nostru trimite spre fişierul memoriei fotografii voalate, deformate, prost încadrate, detalii mărite în defavoarea întregului. Când, după o scurtă şovăială, Caius a recunoscut-o, şi-a reamintit seratele dansante şi grăuntele de complicitate dintre el şi Nelly, care de obicei rămâne între cei prinşi într-un flirt, după o despărţire civilizată. Îi făcuse un pic de curte, în viaţa visată înainte de război. În anii de închisoare, gândindu-se, de atâtea ori, la femeile vieţii lui, îi trecuse prin faţa ochilor şi fetişcana pe care o sărutase de câteva ori, în trăsură, când o conducea acasă, după câte un ceai dansant, şi care îi trimitea convenţionale cărţi poştale de la Băile Herculane, unde mergea vara, cu unchiul şi verii ei, pentru că era orfană de

război. Lui Caius Branea nu i-a trecut niciodată prin cap că pentru Nelly Iovănescu povestea relaţiei lor arăta atât de diferit, de parcă niciodată nu se întâlniseră.

*

Nelly nu-şi mai amintea cât de tare fusese îndrăgostită de Caius, ci doar cât o terorizase ideea de ce zice lumea despre ea atunci când el i-a cerut mâna Lizicăi Focşa. Cea care i-a deschis calea spre guvernul Antonescu, iar apoi poarta închisorii de la Jilava, s-a gândit Nelly, mai întâi cu ranchiună, apoi cu o satisfacţie răutăcioasă, în anii următori. Simţul practic care curgea prin sângele lui Nelly Iovănescu, nepoată de negustor cu prăvălie pe Strada Mare, era amestecat în doze aproape egale cu respectul convenţiilor. Avea să-i rămână recunoscătoare pe viaţă lui Virgil Olaru, care îi sesizase avansurile timide şi îşi făcuse cererea în căsătorie.

Virgil o întâlnise pe domnişoara Nelly Iovănescu la unul din ceaiurile lor dansante. O găsise atrăgătoare, dar preferase *să nu se angajeze*. Îşi iubea viaţa de celibatar şi avea o legătură stabilă cu menajera lui, Elvira, o femeie destoinică, pricepută la pat, cu destui ani mai mare ca el şi care îşi ştia lungul nasului. Flirtul dintre Nelly şi Caius l-a împins să se decidă. Considera că vina fusese a lui, nu îi arătase prin nimic domnişoarei că are intenţii serioase. Statutul social pe care i-l oferise Virgil o ajutase pe Nelly să pareze bârfele. Avea să îi fie recunoscătoare şi pentru că Virgil a considerat că sterilitatea cuplului lor este dată de Dumnezeu şi a acceptat să îl adopte pe fiul exaltatei ei verişoare Sorana, oferindu-i şansa maternităţii

Menajera Elvira avea să mai rămână o vreme în casa lor, ca bonă a micului Sorin, dar Virgil a răsuflat uşurat atunci când Nelly, poate mirosind ceva, poate din pure motive de economie, a scăpat

de ea, recomandându-i-o vărului ei Iulian Iovănescu, aflat pe cai mari după schimbarea regimului.

*

Lui Nelly Olaru nu-i convenea să fie văzută împreună cu un fost puşcăriaş, care delira pe subiecte periculoase, în plină stradă, de unde naiba le aflase, în hruba unde zăcuse? Iar Caius Branea se tot inflama, aruncând însă continuu în jur priviri de om hăituit, deşi, aparent, nimeni nu se uita la ei. Se făcuse îmbulzeală la toneta cu bere, după ce un supraveghetor voluntar al cozii începuse să strige: nu vă mai aşezaţi! crenvurştii sunt pe sfârşite!

Caius se plângea de dureri de cap şi ameţeli, dar Nelly nu l-a invitat să vină la ei în vizită şi nici nu avea să-l mai întâlnească a doua oară. Fostul ei iubit avea probabil deja tumora la creier, dar despre moartea lui Nelly va afla la mult timp distanţă, de la vărul ei Iulian, venit într-o scurtă vizită la Bucureşti, unde Nelly, acum văduvă, se mutase într-un apartament nou, luat pe credit, cu fiul ei, Sorin.

— Nici nu-i de mirare, la câte lovituri în cap a primit! va încheia Iulian povestea lui Caius, cu aerul lui de om care le ştie pe toate.

În jurul nasului în vânt, îi apăruse o reţea îngroşată de vinişoare roşii, de la vârstă şi de la votca rusească pe care o bea în timp ce îi scria Marietei scrisori, niciodată expediate. Pierzându-şi speranţa că îl va vedea vreodată liber, divorţat de soţia rusoaică, Marieta se măritase, în fine, la 50 de ani, cu un fost iubit din tinereţe.

Singuri acum, amândoi, la masă, în faţa unui pahar de Jidvei, Nelly şi Iulian şi-o aminteau cum apărea, tropăind mărunt pe tocurile ei foarte înalte, ca să îşi înalţe silueta îndesată. Iar Iulian venea pe atunci în urma ei, râzând singur de glumele lui, şi urca la volanul Volgăi, fără să îi pese că era cu chef. Deşi trecuse destul timp de când fusese dat

afară din funcţia de preşedinte al Comitetului Executiv al Sfatului Popular, oriunde ajungea, se bătea pe burtă cu miliţienii. El ştia prin ce tertipuri pusese mâna pe fosta lui maşină de serviciu, au mai îmbătrânit şi ea, şi ploşniţele cu care mi-au lăsat-o! le striga gazdelor în timp ce flutura de zor mâna a rămas-bun. Dar, de fiecare dată, doar Nelly izbucnea în râs, numai ea ştia că ploşniţe înseamnă microfoane.

*

Pe Nelly a enervat-o toată viaţa bărbatul ei, care nu a vrut să recunoască, nici mort, că datorită vărului Iulian a dormit, după război, în patul lui, nu în subsolurile pline de apă de la Jilava, într-o grămadă de oameni scheletici, urât mirositori, plini de răni şi ologi după bătaia la tălpi.

— De ce să nu îl crezi pe Iulian că ne-a curăţat dosarele când era şi interesul lui? Cu cât urci mai sus, cu atât mâncătoria este mai mare! îi tot repeta. Oricare dintre cei arestaţi te putea băga la apă ca să scape de bătaie!

Virgil Olaru ştia că numele lui n-avea cum să fie găsit în dosarele legionarilor, întocmite cu stricteţe de agenţii Siguranţei, pe care aceştia le predaseră Securităţii Poporului, înainte să fie, şi ei, la rândul lor, împinşi în beciurile de la Jilava. Nu a reuşit să îşi amintească nimic incriminabil în afară de faptul că, înainte de alegerile din ’37, făcuse o donaţie pentru partidul lor, Totul pentru Ţară, ca să scape de rugăminţile lui naş Costică Iovănescu, unchiul lui Nelly, care se visa senator, dar pe listele cărui partid? Pe listele noastre, ale Legiunii, îl sfătuise Vasi Stamatiu, consăteanul răposatei lui soţii. Stamatiu tocmai bătea judeţele pentru campania electorală şi era foarte optimist, o să ne înţelegem şi cu ţărăniştii, să nu se atacăm unii pe alţii, dacă nu îi venim acum de hac lui Carol, îşi face dictatura lui! Îmbrăcat în straie ţărăneşti, cu cizme şi cu chimir, cu plete lungi, ondulate, Vasi

Stamatiu îi fusese antipatic lui Virgil din prima clipă, poate şi din cauză că era cu un cap mai înalt decât el şi avea o voce bărbătească, sonoră?

*

— Dinainte de Rebeliune, eu doar cutremurul îl mai ţin minte! spunea Nelly. În noiembrie ’40 parcă a fost, nu? Eram atât de naivă, încât la început mi-a plăcut cum mă legăna, parcă eram la Moşi, în scrânciob! Am văzut că se clatină vitrina şi m-am gândit la serviciile noastre de porţelan de la nuntă, care de altfel s-au şi făcut praf, cu bibelouri cu tot! Tu ai avut mai multă prezenţă de spirit, cutremur, Nelly, ai strigat şi m-ai tras, atunci m-ai salvat, mai ştii, nu?

Privirea lui Nelly întinerea, deodată încălzită.

— ...vitrina a căzut la picioarele mele şi nu mai ţin minte cum am ajuns în grădină, în chioşc, îngheţasem, dar mi-era frică să mai intru în casă. Vară-mea, Sorana, insista să ne ia la ei, hai şi hai! Tu nu vroiai, că te tot hârâiai cu naşul Costică, până la urmă am mers, dar tu ai plecat repede să vezi ce s-a întâmplat cu sondele care luaseră foc. Cerul era roşu tot şi, până s-a luminat, am stat la geam sau m-am plimbat prin cameră.

Ochii înroşiţi ai lui Virgil lăcrimau, pusese mâna lui care tremura peste mâna ei, cu degete îngroşate şi palma bătătorită de la mestecat în magiun şi de la pus gogonele şi varză în saramură, pentru la iarnă.

*

— A fost mare agitaţie în noaptea aia, englezii plecaseră, compania avea deja acţionariat german şi se numea Stern. Dimineaţă l-am văzut pe tânărul Hermann, moştenitorul, cum îi spuneam noi, venise valvârtej de la Bucureşti, neras, în smoching şi cu papion, de la ce petrecere l-or fi scos, de la ce cazinou! Avea după el un întreg stat-major, ofiţeri români şi germani, nu ştiu cine le băgase în cap că o mână criminală profitase de

situaţie ca să dea foc petrolului. Dar, când au ajuns ei, ancheta era deja în curs, apăruse şi Gestapoul, căutau agenţi englezi, comunişti. În toamna lui ’40, Wehrmachtul avea deja la noi efective mari, nu mai ţii minte cât, Nelly? Memoria ta este mai bună ca a mea!

— A fost foarte bună memoria mea, dar nu mai e! Măcar nu mi-am încărcat-o cu prostii! La ce mi-ar fi folosit să număr toţi soldaţii care au trecut pe aici?! ridică ea din umeri.

— De folosit, nu prea ţi-ar fi folosit, Virgil se uita, vinovat, la paharul golit. Nu i-a folosit nici lui Traian, aduna cifrele despre soldaţi nemţi şi le trimitea la englezi. După ’44, tot la englezii lui trimitea cifre cu efectivele ruseşti rămase în ţară şi atunci i s-a înfundat! Nu vorbea cu mine despre asta şi bine a făcut!

— Bine că l-am avut pe Iulian! Când a putut, ne-a întins o mână de ajutor, prindea iar Nelly prilejul.

Virgil îşi lua mâna de pe mâna ei şi îşi turna alt vin în pahar.

Lui personal nu vedea de ce i s-ar fi făcut dosar, în afară de faptul că lucrase la Standard Oil/Stern. Dar Nelly chiar a uitat că unchiul ei, Costică Iovănescu, naşul lor de cununie, a fost primar legionar? Şi în ce ape se scăldau copiii lui, Sorana şi Corneluş? În septembrie ’40, cu două luni înainte de cutremur, Virgil o oprise pe Nelly să meargă cu verii ei, cu maşinile pline de Fraţi de cruce, Corneluş în cămaşa verde şi Sorana cu costumul naţional de Muscel, la marea întrunire de la Bucureşti cu Comandantul Horia Sima şi Generalul Ion Antonescu...

*

Corneliu Zelea Codreanu, *Prezent*, scria sub imensul portret al Căpitanului, lăţit peste tribună, în Piaţa Mare din Bucureşti. Vasi Stamatiu îi instalase pe Sorana şi pe Corneluş chiar în faţă, să

poată vedea tribuna îmbrăcată în verde, drapelele Axei, detaşamentele germane SS, fasciştii italieni şi falangiştii spanioli şi, micşoraţi de distanţă, pe Ion Antonescu şi pe Horia Sima, care îşi întindeau patetic braţul drept spre detaşamentele încremenite în salutul legionar. Când vântul bătea mai tare, aducea, pierdute, zarva pieţei, strigătele precupeţilor care îşi lăudau marfa, mirosul de mititei şi de varză murată.

Contaminaţi de vibraţia animalică pe care o transmite orice mulţime, tinerii Iovănescu cântau şi ei *Garda, Căpitanul/ ne preschimbă-n şoimi de fier/ Ţara, Căpitanul/ şi Arhanghelul din Cer*, convinşi că asistă la răsăritul *unei ţări ca soarele de pe cer*. Soranei, care îşi trăise iubirea doar în minte cât timp Vasi Stamatiu fusese fugit în Germania, după asasinarea lui Armand Călinescu, şi aşteptase veşti prin curierii Răzleţilor sau ai Cetăţuilor de fete, i se umpleau ochii de lacrimi când auzea *moartea, numai moartea legionară/ ne este cea mai scumpă dintre nunţi*. La fel ca Iphigenia din piesa lui Eliade, şi ea se va căsători cu moartea, dacă legământul legionar al lui Vasi va prevala asupra iubirii lui terestre. Dar cel puţin *revoluţia naţională*, visul generaţiei lor, se împlineşte, iată, sub ochii ei...

*

După pactul Stalin-Hitler, România pierduse o treime din teritoriu şi trecuse printr-un cutremur de peste gradul şapte pe scara Richter, dar Costică Iovănescu continua să spună că Dumnezeu şi-a întors, în sfârşit, faţa spre ţară, *România românilor, a tuturor românilor, numai şi numai a românilor!* striga. Îi plăcea vorba asta şi îl enerva bărbatul nepoatei Nelly, închipuitul de Virgil, care îl lua în râs:

— *România românilor*, vezi că asta e şi vorba profesorului Iorga! *Nomen odiosum* pentru voi! Să

nu te audă vreun şef legionar de-al matale, naş Costică!

— Dumnezeu vorbeşte şi prin gura păcătoşilor! *România numai a românilor*, asta e bine zis! Mai ştim şi noi câte ceva, lecţiile ţine-le pentru prietenul dumitale Traian, care s-a vândut pentru un pumn de arginţi la jidani şi la masoni! l-a repezit naşul Costică.

*

— Şi ce, am spus vreo minciună? se justifica pe urmă la nepoata Nelly. Casa de la moşie a lui Traian Branea e plină de neamul lui Fischer, nevastă, soacră, copii, i-a luat la el după ce s-a zis clar şi răspicat că, unde e petrol şi rafinărie, să nu mai calce picior de jidan! Şi pe bărbaţi i-a trimis la cărat pietre, să vadă şi ei ce înseamnă sudoarea frunţii! Ce-i iese lui Trăienică Branea că a luat balabustele cu plozii lor la el? Samuel Fischer, unchiul de la Bucureşti, e putred de bogat, să nu-mi spună mie nimeni că Traian nu scoate de aici niciun gheşeft! Ţâfnosul tău de bărbat, care le ţine trena la alde Branea, tace mâlc când i le spun în faţă, dar o vreme văd că n-a mai călcat pe la noi, pagubă-n ciuperci! Doar că e finul meu de cununie şi de ce să vii tu, care eşti ca fata mea, să-ţi vezi neamurile pe furiş de bărbat? De-asta am zis într-o zi: hai, treacă de la mine! Dar Virgil al tău, tot el cu clonţul: Ce-aţi făcut cu profesorul Iorga, naş Costică? Aşa că i-am tras pe loc una peste bot, pentru că a venit în fine vremea noastră! A ajuns, în sfârşit, şi Legiunea la putere, iar pe finul Virgil îl ştiu eu prea bine, dacă îl iei tare, odată închide pliscul! Dacă a fost sfetnicul de taină al criminalului Carol, profesorul a plătit-o! i-am zis. A venit şi pentru el Ziua judecăţii! Ziua răzbunării! O să vină şi pentru alţii! Cu sabia facem *România românilor*!

Costică Iovănescu îşi comandase la croitorul lui un set de cămăşi verzi de mătase naturală şi *crêpe*

de Chine pentru ocazii, aşa, huidumă, cum ajunsese, nu mai găsea nimic pe măsură. Şi povestea în gura mare botezul de acum cincisprezece ani al fiului său, Corneluş, care, la fel ca şi alţi nouăzeci şi nouă de sugaci, fusese ţinut în braţe de Lilica, soţia Căpitanului.

*

De fapt, decizia botezului fusese luată întâmplător. Abia ieşită din lăuzie, răposata doamnă Iovănescu, Dumnezeu să îi aibă sufletul în pază, aflase de la consăteanul ei, Vasi Stamatiu, student la Teologie pe atunci, că legionarii căutau bebeluşi încă necreştinaţi, pentru un botez *di granda*, aşa cum fusese şi nunta Căpitanului.

— De ce nu? am zis, n-am stat pe gânduri, mulţi, înţelegeţi voi, nu prea aveau chef, pe atunci, să aibă de-a face cu Legiunea!

Costică Iovănescu clipea vesel, cu subînţeles, spre asistenţă, uitase că nici el, atunci când legionarii au fost împuşcaţi şi lăsaţi în stradă, după ce l-au omorât pe Armand Călinescu, nu mai scosese un cuvânt despre Corneliu Codreanu şi Lilica, naşii de botez ai fiului său, Corneluş.

Ca ieri fusese asta, da, parcă a fost ieri! Era în spatele prăvăliei, furnizorul descărca marfa şi el număra pachetele, nu vroia să semneze factura până nu era sigur că nu-l înşelase cu ceva, era ţanţoş pe atunci jidanul, cum, domnu Costică, n-ai încredere după ce facem afaceri de ani de zile? Ca să îşi dea timp să mai numere o dată, a aprins într-o doară radioul Telefunken şi a încremenit auzind vocea cunoscută a lui Miti Dumitrescu, prietenul, ca un frate, al lui Vasi: *Suntem fii de români din Prahova şi am îndeplinit o necesitate dureroasă. Am pedepsit pe acela cu a cărui învoire a fost omorât cel mai mare român, Corneliu Zelea Codreanu! Armand Călinescu, preşedintele Consiliului de Miniştri, a fost executat de o echipă de legionari!*

Costică Iovănescu are ureche bună şi voce, la petreceri se roagă toţi de el să îşi facă repertoriul de romanţe, *pe sub fereastră curge un râu, sunt lacrimile mele, la nuntă n-am să pot să vin, şi de-aş putea, la ce să vin, să mă mai vezi pe gânduri! ?* A cântat şi în corul de la biserică, are voce, dar mai ales are ureche şi nu, nu se înşela, era Miti Dumitrescu! Dar parcă îl ştia fugit în Germania! Şi atunci, cum?! Era sau nu Miti?

A semnat repede factura şi a ştiut că o vreme trebuie să se dea la fund, mucles! Dar, când s-a văzut primar, pe furnizor l-a pus în capul listei lui negre şi le-a dat-o la băieţii din poliţia noastră legionară, să se ducă şi să scoată untul din jidan!

*

De câţiva ani, Vasi Stamatiu le tot vorbea, Soranei şi lui Corneluş, despre martirul Corneliu Codreanu, pe care cei doi ajunseseră să îl considere sfântul protector al casei: îi puseseră portretul pe peretele de răsărit al salonului şi sub el o candelă, mereu aprinsă, la fel ca sub portretul răposatei lor mame. Vasi le povestea şi cum se rezistă în închisoare la bătăile Siguranţei cu gândul la rolul mesianic al românilor şi la mândria de a aparţine acestei tinere generaţii naţionaliste, filogermane, antisemite, care va salva Europa de flagelul iudeo-bolşevic.

După ce a fost premiat de Tinerimea Română, Corneluş Iovănescu s-a trezit tras de un coleg dintr-o clasă mai mare într-un colţ al vestiarului de sport şi invitat să-şi facă ucenicia pentru Frăţiile de Cruce în asociaţia pregătitoare, Mănunchiurile de prieteni. A învăţat salutul *Trăiască Legiunea şi Căpitanul!,* rugăciunile cu care începeau şedinţele clandestine, puse de obicei sâmbăta, şi se întorcea cu *Cărticica şefului de Cuib*, *Circularele Căpitanului* ori *Testamentul* lui Moţa, pe care le comentau acolo.

Pentru el a fost mereu un motiv de mândrie că nu era un *septembrist*: nu intrase în Frăţiile de Cruce în septembrie ’40, când Legiunea ajunsese la putere, ci prinsese câteva luni de ilegalitate. Nu apucase să deprindă gustul băuturii şi rezista tentaţiei de a fuma. Făcuse exerciţii să nu scoată o vorbă zile întregi, aşa cum îi cerea *legea tăcerii*. Îşi găsise singur garantul, deşi Vasi se oferise să îi trimită un prieten de-al lui, influent, de la centru. Postise cu o zi înainte de îndeplinirea ritualului şi trecuse proba de orientare prin pădure, după semnele lăsate de *ştafete şi străji.* Primise săculeţul de pelin, pe care îl ascunsese sub curea. Şi, emoţionat, se legase să nu trădeze niciodată Legiunea, care era oaste şi şcoală, şi pe Căpitan! De atunci, dispărea tot mai des la şedinţele lor mereu conspirative din pădurea Pantelimon, lângă Bucureşti. Când se făcea *apelul morţilor*, avea impresia că toţi sunt acolo, în lumina înclinată şi rece a amiezii, în spatele copacilor care sclipeau, roşii-portocalii. Îi simţea în respiraţia lui gâfâită, în zvâcnetul viu din piept. Corneliu Zelea Codreanu! Prezent! Ion Moţa! Prezent! Vasile Marin! Prezent! Mihail Polihroniade! Prezent! Vasile Christescu! Prezent! Gheorghe Clime! Prezent! Alexandru Cantacuzino! Prezent! Gheorghe Gh. Istrate! Prezent!

*

Luase obiceiul să cânte, prin casă, cu glasul lui în schimbare, *sfântă tinereţe legionară/ cu piept călit de fier şi sufletul de crin/ iureş ne-nfrânat de primăvară/ cu fruntea ca un iezer carpatin.*

Câteodată, când se plictisea să tocească pentru examenele la Filosofie, amânate pe toamnă, Sorana îi ţinea isonul, ea învăţase cântecele legionare în Cetăţuia de fete, unde intrase cu recomandarea lui Vasi Stamatiu: aşa începuse între ei totul. Dar Sorana îşi lăsa repede baltă fratele ca să dea o fugă la confidenta ei, Nelly, o să îl iubesc

toată viaţa pe Vasi, îi şoptea, deşi el, de când a intrat în corpul de elită Moţa-Marin, este mai degrabă *gata de moarte* decât gata de nuntă! Şi chiar asta mă face să-l iubesc mai mult, nu doar pentru că e atât de frumos, din păcate, eu am picioare de cocostârc, nasul e prea mare pentru o faţă atât de mică, sâni n-am aproape deloc, şoptea, cu ochii în lacrimi.

Da, înalt, cu plete negre, cu o gură cărnoasă şi gene lungi, ca de fată, Vasi Stamatiu era un bărbat bine. Dar Nelly, care aştepta cu încredere, de la lună la lună, să rămână însărcinată, învăţase că nu trebuie să pui ochii pe unul care nu are gânduri serioase. Aşa deşirată eram şi eu la vârsta ta şi uite acum! Lucrurile se mai schimbă în viaţă, ai să te schimbi şi tu, stai liniştită! zâmbea, înţelept.

*

Cu bărbaţii aşezaţi din familie, la chefuri, Stamatiu făcuse bancuri groase despre Rex Carol, pe care jidoavca Lupeasca îl duce de pulă, şi perorase despre avantajele alianţei cu Germania, salvatoarea Europei. Convins de *biruinţa legionară*, promisese în dreapta şi-n stânga, încă dinainte de arestarea lui Codreanu, posturi în administraţie, sprijin în afaceri şi lichidarea concurenţei *jidoveşti.* Acum, în fine ajuns *comisar al românizării*, se putea ţine de cuvânt, dispunea cum vroia de întreprinderile şi magazinele evreieşti. Cu ajutorul lui Stamatiu, Costică Iovănescu, mereu foc şi pară contra bodegilor evreieşti, deschisese, lângă gară, un magazin legionar cu preţuri mici, subvenţionat pe ascuns de Banca Malaxa prin Trezoreria Casei Verde, care mergea foarte bine. Îl curta în fel şi chip pe Vasi, doar-doar l-o face mai repede ginere.

Pe Virgil îl irita că tot clanul Iovăneştilor uita de el atunci când în faţa porţii oprea Buickul lui Vasi Stamatiu. Chiar şi Nelly începea să se agite, du-te şi tu să vorbeşti cu Vasi, măcar nişte sfaturi, ce ar

fi mai bine să cumpărăm în Bucureşti, hai, Virgil, du-te, ştii că trage de tine să mergi la ei! Hai, du-te odată, ce eşti aşa de mototol, sunt atâtea ocazii acum! Se vorbea din ce în ce mai mult despre războiul care nu va putea fi evitat, dar Virgil era decis să plătească oricât ca să scape de mobilizare.

Capitolul 8
Am început plivitul…

— ...Unde este *viaţa aspră şi severă, în sărăcie* pe care o promitea Codreanu? Stamatiu aruncă poliţia legionară peste evrei ca să le împartă fără licitaţie, cui vrea el, casele, magazinele, firmele.

Întrebarea era imprudentă, dar Virgil simţea nevoia să se descarce de veninul care îi accelera sângele când dădea cu ochii de Vasi. Iar Nelly nu stătea lângă el, să îi facă semn cu genunchiul, pe sub masă, erau între bărbaţi, la cafele şi la coniac Courvoisier, tolăniţi pe canapele, în salonaşul mic de la Vila Eliza din Sinaia.

Socrul lui Caius Branea, avocatul Focşa, o construise pentru fiică-sa pe terenul în pantă abruptă de pe Furnica şi îi făcuse actul de donaţie cu o săptămână înainte de căsătorie, e mai prudent aşa, nu ştii cum o să iasă până la urmă lucrurile! Caius este băiat stilat, doctorat în drept la Paris, dar îi cam alunecă ochii. Parcă nu ar fi frate cu Traian, pe care domnul Focşa l-a avut client în procesul de divorţ şi mai mult s-a luptat cu el decât cu fosta lui soţie, care a luat ce a vrut! Ortansa a plecat în Anglia ca să devină soţia lui James Barnaby, funcţionarul de la Foreign Office, cu jumătate din averea lui Traian Branea pusă în acte şi cu copilul minor! Aşa că, atunci când nemţii bombardează Londra, blegul de Traian tremură pentru Rafael, dar, chiar dacă micuţul are noroc să scape viu din Londra, care arde o dată pe săptămână, habar nu o să mai aibă de tatăl lui, de la marginea Europei! Iar avocatul Focşa a pledat în destule procese de partaj ori moşteniri ca să fi văzut cum oamenii de condiţie devin fiare. De-asta a şi pus-o la adăpost pe Lizica, doar nu şi-a trăit viaţa prin tribunale pentru ca banii lui să se ducă, Doamne fereşte! la un fost ginere…

— Ei, şi tu, dragă Virgil, parcă te-ai născut ieri! Una sunt preceptele, alta e viaţa!

Caius râdea, gesticulând cu trabucul aprins, dar cumnatul lui, profesorul Silişteanu, un bărbat greoi, pe care hainele, de bună calitate, stăteau ciudat, a întors o faţă brusc întunecată, cu fălci late:

— Să nu confundăm Legiunea Căpitanului cu Legiunea lui Sima, diferenţă de la cer la pământ!

Cu rapiditatea pe care o avea mintea lui, spre deosebire de reacţiile trupului grăsuţ, Traian a intervenit pe loc: să decidem repede, domnii mei, dacă mergem la Cazinou diseară, dacă da, trebuie urgent reţinută masă, ţara geme de refugiaţi din Basarabia şi localurile sunt arhipline!

*

Când a rămas între patru ochi cu prietenul lui, Virgil, Traian i-a şoptit să fie atent când deschide gura în faţa rudelor prin alianţă ale fratelui său cel mic, Victor. Profesorul Silişteanu este tobă de carte, idealist şi om de treabă, dar pe subiectul Codreanu e inutil să porţi cu el o discuţie! Dacă îi spui că, oricâte păcate avea prefectul Manciu, Căpitanul şi-a început cariera politică omorând un om şi uite unde am ajuns cu toţii după treisprezece ani, dintr-odată Ionuţ Silişteanu nu te mai aude! Generaţia orfanilor de după război! Ei, nu toţi, scuză-mă, Virgil! Am făcut o gafă, ce penibil sunt! Cu tine, cu Anton este altceva! Dar bietul Ionuţ Silişteanu a avut două-trei slujbe deodată, bătea oraşul pentru ore particulare, a făcut foame, fraţii mai mici, Biţă şi Margareta, erau în spinarea lui, a fost şomer, îi lucesc ochii când povesteşte cum a intrat într-un marş al derbedeilor ăstora, fiindcă scandau *vrem dreptate socială!* Să-l fi văzut ce furios era ieri, când nu ştiu cine a povestit că, atunci când Lupeasca joacă poker cu Carol şi Urdăreanu, potul de la care se pleacă porneşte de la mii de dolari! Şi e doar un simpatizant al

Legiunii, n-a profitat cu nimic! A molipsit-o şi pe Margareta, proaspăta mea cumnată, ai văzut-o, o femeie drăguţă, dar ea şi Victor abia s-au căsătorit şi se ceartă mereu, ea este foarte geloasă şi, în plus, simpatizează Legiunea! Iar Caius şi Lizica tot strâmbă din nas, au impresia că Victor a făcut o mezalianţă şi acum trage ponoasele, cum mi se pare mie? E cam neplăcut să ai dispute politice în familie şi mi-e teamă să nu se termine căsnicia lui Victor cum s-a terminat a mea, dar ştiu eu? Poate un copil o să mai dreagă lucrurile, deşi vezi ce s-a întâmplat cu Rafael...

*

Grupul s-a revăzut, ca de obicei, la conacul din Leordeni al familiei Branea, în acelaşi septembrie 1940, care prelungea vara. Traian pusese servitoarea să urce două etaje cu ceaiul şi fursecurile pe terasa foişorului, ca să poată vorbi cu Virgil politică în voie, pentru că cele douăsprezece camere ale conacului şi terasele erau pline de rude şi prieteni. Verişoarele nemăritate ori văduve ale Memicăi erau la canastă în salonaş, Nelly, Caius, Lizica şi Victor pe terenul de tenis, iar Ştefi Silişteanu chinuia pianul Beckstein din salon. Pe terasa redeschisă, unde arhitectul terminase de pus mozaicul italian, Margareta, împreună cu Biţă, triau plăcile de patefon pentru dansul de seară, españa, charleston şi tango argentinian, iar într-un şezlong, alături de ei, profesorul Ion Silişteanu se cufundase într-o carte groasă.

*

— Carol a avut naivitatea să spere că o să îl sprijine Casa Regală Britanică, dar ce mai avea de aşteptat de la verii lui care i-au lăsat pe bolşevici să-i măcelărească pe Romanovi? Carol a şi întins coarda, a anunţat că vrea să vină cu Lupeasca şi verii i-au închis uşa în nas! De-asta s-a dus, furios, să negocieze în cealaltă parte, la Berlin, şi acolo a

încasat a doua umilinţă! Hitler urla la el atât de tare, încât se auzea prin uşa de lemn masiv. De unde ştiu? De la Titeanu, fostul şef al Poliţiei, el şi cu Armand făceau feţe-feţe atunci când a ieşit Carol, buimăcit. Hitler îi ceruse să guverneze cu legionarii, doar în ei are încredere! Codreanu lichidat şi Legiunea preluată, n-avem altă soluţie! le-a spus Carol celor doi chiar acolo, pe loc. Maiestatea Voastră îmi semnează condamnarea la moarte! i-a răspuns Armand. Vezi, era conştient ce risc îşi ia!

*

Tăcut, ca de obicei, cu părul blond despărţit de cărare şi uns cu briantină, Virgil fuma, încercând să-şi asorteze gesturile, un pic prea studiate, la portţigaretul nou de chihlimbar, cadoul lui Traian, care, în picioare, cu coatele pe marginea terasei, se uita la frunzişul des al bătrânilor nuci din livadă.

Dacă Rafael ar fi fost aici, şi-a spus Traian, ar fi stat pe vine lângă bazinul cu peştişori roşii, din parc. Sau ar fi tras de guvernantă să îl lase cu copiii sătenilor, care, pe la ora asta, încep să ude speciile rare de trandafiri târzii ai Memicăi, încărcaţi de găleţi şi stropitoare; părinţii îi târăsc după ei ca să îşi ponteze mai multe zile de lucru în catastiful administratorului. Va fi Rafael mai apărat în Anglia? A făcut bine că l-a lăsat să plece cu Ortansa, ca să îl ferească de războiul care va începe curând aici între nemţii care ne vor lua cu ei şi ruşi, inamicul istoric? Traian s-a silit să se gândească la altceva, aşa cum face atunci când bătrânii Branea, Memica şi Teticul, îi scot ochii pentru că şi-a înstrăinat băiatul, singurul moştenitor al domeniului. Fără Rafael Branea, pe mâinile cui o să încapă această moşie argeşeană, cumpărată, cu conac cu tot, de la ultimul descendent al Goleştilor de Teticul, după ce s-a îmbogăţit cu comerţul ilegal cu grâu, în celălalt

război, înainte să se bage în afaceri cu petrol, împreună cu englezii?

Răspunsul lui Traian este mereu acelaşi, aveţi răbdare să vă apară şi alţi nepoţi, doar Caius şi Victor abia s-au însurat! O să se întoarcă şi Rafael al meu, după ce îşi termină şcoala în Anglia, aşa a fost înţelegerea cu Ortansa! Dar vocea îi sună tot mai puţin convingător.

*

— Ştii versiunea codreniştilor despre Cadillacul blindat? s-a întors spre prietenul lui. Fireşte, sunt înclinat să nu-i cred, totuşi este ciudat că în ziua atentatului Cadillacul blindat, ştii, ăla albastru, pe care Carol i-l dăduse lui Armand ca să îl apere de un atentat legionar, tocmai atunci nu a fost disponibil! Când Armand a ajuns la Podul Elefterie, în maşina lui obişnuită, Miti Dumitrescu şi ai lui l-au dat gata din cinci împuşcături! De asta susţin codreniştii că Armand ar fi fost sacrificat chiar de Carol, ca să aibă motiv să pună mâna pe Legiune.

Cerul îşi vărsa peste lac roşul încins, cu marginile cenuşii, era atât de linişte, încât, atunci când cei doi tăceau, auzeau fâlfâitul greu al aripilor de ciocănitori şi plesnetul înfundat al prunelor stafidite care cădeau din copacii cheliţi de frunze în iarba arsă de brumă. Măturând cu privirea, de la înălţimea foişorului, dealurile argeşene rotunde, acoperite de aracii negri ai viilor şi de livezile de pruni, cu peria albastră a pădurilor deasupra lor şi turla bisericii, răsărind între copaci, dincolo de zidul incintei, Traian simţea, iar, ca de fiecare dată când ajungea aici, cum redevine adolescentul grăsuţ şi visător de acum două decenii. Ca şi atunci, i se părea că retrăieşte vieţile necunoscute ale celor care ascultaseră cândva aceeaşi linişte, spartă doar de dangătul melancolic al clopotului.

*

Încă de acum câteva luni, Sorana luase obiceiul să apară la familia Olaru, pe seară, ai venit la confesor? râdea Virgil, Nelly studiază un model nou de pălărie, o găseşti în salon cu modista! Atunci să vin mai bine mâine, Sorana roşea uşor, la orice emoţie, şi petele roşii îi coborau pe gât şi pe decolteul cu oase mici. Tu nu ştii de glumă? Virgil alerga după ea, ajunsese deja la poartă şi, ca să o convingă să se întoarcă, o lua după umerii subţiri, ascunşi de pernuţele cerute de modă, care le dădeau doamnelor şi domnişoarelor o carură militară. Sub corsajul de voal, fronsat, al rochiei, se întrezăreau sânii mici, nebunatica nu purta sutien şi mai târziu va descoperi că nu purta nici chiloţei. Se lăsa greu, aproape trebuia s-o ia în braţe ca s-o facă să vină înapoi, o împingea în chioşcul cu acoperiş ţuguiat, pe lemnăria lui se căţăra împletitura verde şi albă a mâinii-Maicii-Domnului şi mirosul de caprifoi îi rămânea în nări amestecat cu cel proaspăt, de lavandă, al adolescentei.

Sorana aştepta pe urmă, răbdătoare, ca un căţel, să prindă momentul când Nelly se face liberă. Vara ei îi povestea tot ce mai auzise de la Virgil despre Vasi, ar fi mai bine, Sorana, să o mai răreşti cu ăsta, altfel n-o să ai linişte niciodată! Nu pot să cred aşa ceva despre Vasi! În ruptul capului, nu pot! Şi nu mai vreau să aud toate ororile astea, se văita Sorana, cu capul în palme.

Pe Virgil nu îl interesa ce şuşoteau, dacă le-ar fi lăsat, ar fi şopocăit toată noaptea, hai, Sorana, să te conduc casă, că şi mâine e zi, îi spunea, când se plictisea să aştepte. Luau bulevardul de la un cap la altul, sub coroanele grele, mărite de umbra nopţii, ale castanilor, verzi-ruginii în lumina câte unui bec aprins, mergeau ţepeni, la distanţă unul de altul, vorbind despre cărţi, nu, el nu citeşte D'Annunzio, nici ea nu se omoară, deşi este atât de la modă, îl preferă pe Pirandello, se gândeşte să

facă un doctorat în istoria artei, ar vrea să meargă la Roma, dar Vasi…

Nu-mi mai povesti despre Sorana şi Vasi! O fată citită care umblă cu un derbedeu, asta nu e iubire, e pură isterie! dădea Virgil nervos din mână, în pat, atunci când Nelly se grăbea să îi spună ce vorbiseră în chioşc, ce ne pasă nouă de ei? Îi ridica până sub sâni cămaşa brodată, *banane*, de *crêpe de Chine*, parfumată, ea se lăsase moale în timp ce o întorcea, îi plăcea să îi vadă fesele albe şi mari şi, la capătul lor, scorbura acoperită de puful auriu, stai aşa, în genunchi, şi apleacă-te, îi spunea, aşa, apleacă-te, mai mult, mai mult...

*

Toţi cei care au îmbrăcat cămaşa verde după ce a fost gonit Carol vânează ceva, spuneau, ranchiunoşi, vechii adepţi ai lui Codreanu, *codreniştii*, câţi scăpaseră de represiune, după asasinarea lui Armand Călinescu. Legiunea era acum un partid de cadre, numai Corneluş continua să se ducă, voluntar, la fiecare sfârşit de săptămână, în tabere de muncă, la făcut cărămizi, la reparat poduri şi în tot felul de misiuni, ca să îşi călească trupul şi sufletul, pierdere de vreme şi anturaj prost, considera vărul lui prin alianţă, Virgil Olaru.

Proaspăt-numitul *comisar de românizare* Vasi Stamatiu încerca să îi împace pe *codrenişti* cu *simiştii*: cel puţin aşa îşi justifica naveta pe care o făcea între ei. Dar *codreniştii* îi strigau deja *trădătorule!* Dacă nu ar fi omul de încredere al lui Sima, ar mai fi fost el trimis în miez de noapte la Jilava, să verifice dacă Moruzov, şeful Serviciilor Secrete, omul lui Carol, a fost omorât împreună cu toţi ceilalţi 64 de miniştri şi generali învinovăţiţi de moartea Căpitanului? Sima a dat ordin să îi facă de petrecanie lui Moruzov înainte de proces, de teamă că o să îl dea de gol că a fost informatorul lui şi că au plănuit împreună atentatul contra lui

Armand Călinescu! Noi nu avem legătură cu execuţiile de la Jilava, nici cu omorârea lui Iorga şi a lui Madgearu! susţineau *codreniştii.*

*

— Cum poate Sorana să se lase epatată de braşoavele lui Vasi? Că el a fost cu ideea ca studenţii legionari să scuipe pe peronul gării din Sinaia...

Nelly şi-a încreţit, dezgustată, năsucul cârn, să scuipe? de ce? şi de ce tocmai acolo? Îşi pensa, atentă, sprâncenele în oglindă, moda le cerea să fie subţiri, o linie desenată cu creionul, iar ale ei erau castaniu-aurii, moi şi stufoase.

— Ca să profaneze locul unde l-au asasinat pe Duca! Un tren de-al lor a trecut prin gara Sinaia când s-au dus la Cluj, la Adunarea Studenţilor Creştini! mormăie Virgil cu capul în jos, încruntat.

Încuietoarea butonilor e complicată, de asta nu poate să îi sufere, el nu are manualitate, nici răbdare, dar Nelly insistă că la cămaşa asta merg butonii cu diamante.

— Păi, sunt ani buni de atunci! Nici nu mă dusesem încă la facultate!

Nelly râde în oglindă, încântată de tinereţea ei.

— Sigur că sunt ani buni, dacă Vasi mai era student! A tras cât a putut de facultăţi şi doctorate, dar nu s-a ales cu nicio diplomă!

— Mi se pare mie sau nu îl prea ai la inimă pe Vasi?

Chicotind, Nelly umblă în caseta de bijuterii, ce ar fi mai potrivit la rochia neagră? Scoate perlele roz, le încearcă în oglindă, le pune la loc, scoate altele, albe, se priveşte din faţă, din profil, cu ochii mijiţi, şi de fapt nu am înţeles de ce ar fi fost o vitejie să scuipi în gara Sinaia!

— Teoretic, dar numai teoretic, a existat un risc, ministrul de Interne, alt deştept, dăduse ordin să se tragă în tren dacă studenţii legionari fac vreo măgărie.

Virgil întinde, învins, mâinile, de parcă aşteaptă să îi pună cătuşe, iar Nelly îi încheie rapid butonii.

— Păi, ce, ministrul era la curent cu ce vrea Vasi să facă?

— Hai, Nelly, şi tu acum! Poliţia are totdeauna informatori!

Nelly a ales, în fine, o broşă mare, de aur, cu diamante, şi brăţara asortată la ea, merg foarte bine cu rochia mulată pe corp, neagră, decolteu adânc, avantajul sânilor mici şi tari, şi ce s-a întâmplat, de fapt? întreabă, neatentă.

— De fapt, nu s-a întâmplat nimic, şmecherul de Titeanu, şeful Poliţiei, i-a lăsat pe derbedei să scuipe cât vor! A plătit cu demisia, dar Carol i-a dat pe urmă Presa şi Propaganda...

Nelly îşi ţine vârful limbii între dinţi, de concentrare, şi îşi rulează ciorapii de mătase, fumurii, atenţie, să nu agaţe vreun fir, genunchiul mic, glezna delicată, picioarele ei nu au niciun cusur, dar Virgil este prins cu poveştile lui.

— Îl ştii, Nelly, pe Eugen Titeanu! Da, e un bărbat urât, dar mai norocos ca Moruzov, cu care lucra mână în mână! Vila lui de la Predeal e aia neterminată, de pe Cioplea, a rămas aşa de când l-au arestat legionarii, împreună cu toţi ceilalţi 64 de miniştri şi generali acuzaţi de moartea lui Codreanu. Pe Titeanu aveau mare pică, îi arestase, îi bătuse, aşa că lui i-au trântit, în plus, şi un proces penal pentru deturnare de fonduri. Dar tocmai procesul ăsta i-a salvat viaţa! Când pe ceilalţi i-au mutat la Jilava, unde i-au omorât, pe el l-au păstrat la Văcăreşti, cu deţinuţii de drept comun...

Nelly, care tocmai închidea bareta pantofului, se întoarce şi îl priveşte, bănuitoare.

— Dar tu de unde ştii toate astea?

— De la Traian, fireşte! Titeanu îl vroia pe domnul Focşa avocat al apărării, dar socrul lui Caius s-a derobat, de ce să şi-i ridice în cap şi pe legionari, şi pe Antonescu?

— Păi, nu văd legătura cu Antonescu.

— Când era şeful poliţiei, Titeanu l-a declarat bigam pe Antonescu, pentru că se însurase cu Maria înainte să i se fi transcris divorţul de prima soţie! Carol căuta un motiv ca să-l trimită pe Antonescu în domiciliu forţat, dar tu nici nu mă asculţi, Nelly...

— Nu te supăra, Virgil, dar trebuie să îţi schimbi cravata, tot cu ea ai fost şi acum un an, la petrecerea de adio, înainte să plece Ortansa la Londra cu Rafael!

*

Acum un an, divorţul de Traian se terminase şi Ortansa îşi ascundea sarcina sub rochii largi, se ştia deja că Legaţia Britanică o să se retragă şi probabil nu era sigură că James o ia cu el, uite că a luat-o! A plecat Ortansa la Londra cu Rafael Branea de mână şi în burtă cu fratele lui, care se numeşte Barnaby, dar nu pentru asta o invidiază Nelly, ci pentru că e atât de puioasă! Se mai şi laudă că ajunge să se uite la un pantalon şi rămâne gravidă! N-o invidiază în schimb că o să stea toată viaţa cu James Barnaby, lui Nelly nu i-a plăcut niciodată, poate de-asta nici nu i-a prins sămânţa, n-avea niciun chef să facă amor cu el, când îl vedea deşirat, umeri înguşti, cap mic, de păsăroi, şi dinţi mari, până şi scula lui era prea mare pentru păsărica ei, o durea mai tot timpul. James face azi-mâine 50 de ani, dar tot e bun de prăsilă, Ortansa spune că a mai făcut două raclaje cu el înainte să îl lase pe micul Barnaby şi chiar şi aşa abia l-a convins pe pămpălăul de Traian să divorţeze. Dar ea, Nelly, se simţea atât de vinovată faţă de Virgil când pleca din garsoniera lui James! S-a dus doar ca să se convingă dacă ea este stearpă ori este Virgil, uite că nici cu James nu s-a prins nimic, de ce toate rămân însărcinate atât de uşor şi ea nu? Nici geloasă n-a fost pe Ortansa, să se ducă la Londra învârtindu-se, cu averea lui Traian cu tot, după actul de partaj, jumătate din case, pădure,

moşie sunt ale ei, ai fost mai mult decât cavaler, Traiane, ai fost prost, i-a zis chiar domnul Focşa, avocatul lui. Când a văzut că James o ia cu el, Ortansa l-a lăsat pe Traian în cea mai frumoasă casă de pe Bulevardul Teilor, să se consoleze cu roşcata Anny, care l-a scos din nevroză, o fi scoţiană sau e evreică, aşa cum susţine naş Costică?

— Prietenii lui bărbată-tu, Nelly, englezii ăştia, sunt jidani şi americanii la fel, spune naş Costică.

*

Mintea ei rece o făcea imună pe Nelly Olaru la pasiunea legionară a rudelor ei. Dar nu uita că naşul Costică, descurcăreţ şi mână spartă, le promisese cadou de nuntă, pe lângă Ford, un ditamai teren de vilă cu grădină. Numai că tot tergiversa actele de când se împungea cu Virgil, care îi reproşa că îşi lasă copiii să-şi facă de cap.

— Dacă verii ăştia ai tăi, Nelly, au luat-o razna, vina e numai a lui naş Costică! Nu se gândeşte unde poate ajunge Corneluş dacă de-acum a început să umble cu pistolul? Ar trebui careva dintre voi, hotărâţi-vă cine, să îl mai strunească! s-a răţoit, din senin, Virgil.

Îşi amintise că puştanul plecase în tabăra de instructaj a Frăţiilor de Cruce din Bucegi, la teme de luptă, cu pistol, şi îl bănuia pe Vasi Stamatiu că îi făcuse rost de el.

— Are tată, are soră mai mare, sunt alţii înainte de mine care să se ocupe de educaţia lui Corneluş! i-a răspuns Nelly, de la volanul Fordului.

— Mâine-poimâine îl vezi într-o echipă a morţii, ca nenorociţii ăia care l-au omorât pe Armand! Storciţi şi lăsaţi în stradă, între frânghii, la Podul Elefterie, cu plăcuţa la cap: *aşa vor plăti toţi trădătorii de ţară!* Să-i bâzâie muştele şi să-i scuipe trecătorii! a continuat, sadic, Virgil.

— Ce prostii îţi trec prin cap?! Mai bine hai să ne gândim de pe acum unde mergem la Paşte,

fiindcă Balcicul s-a dus, împreună cu vila familiei Branea! Poate să închiriem o vilă la Eforie, cu fratele tău, Anton, ce zici? a reuşit în fine Nelly să schimbe vorba.

— Asta ar fi o idee, s-a înseninat Virgil, uitându-se la ceas.

*

Era un Schafhausen, cu brăţară de aur. Îl cumpărase când s-a angajat la Standard Oil şi o să se despartă greu de el peste câţiva ani, atunci când Nelly o să insiste să îl vândă, împreună cu butonii. E o ocazie bună, în Talcioc nu iei pe ei nimic, dacă mai pui şi drumul la Bucureşti. Şi unde mai mergi cu butoni cu diamante şi ceas de aur fără să fii luat la ochi? Pe cine mai invităm, cine ne mai invită? Dacă o să se schimbe vremurile, îţi iei alţii!

Dar deocamdată Virgil şi Nelly se pregătesc să meargă să danseze foxtrot, tango şi charleston, doamnele în rochii de mătase şi lamé, domnii în costume negre, la petrecerea dată de Caius Branea.

Nelly este însă tot mai nervoasă că speranţele ei se duc pe apa sâmbetei în fiecare lună, când sângele îi pătează chiloţeii dantelaţi. Şi iar va avea de înfruntat, la următoarele petreceri, nunţi, five-o'clock-uri şi botezuri, zâmbetele insinuante ale rudelor, ale prietenelor, ce pereche frumoasă sunteţi, tu şi Virgil, dar copilul, pe când? În ciuda firii ei sociabile, a început să îi fie urât când iese în lume. Îi e cu atât mai necaz cu cât e convinsă că Virgil al ei ar fi un *papa poule*, uite-l şi acum ce grijă îi poartă vărului ei, Corneluş. Iar la Reveillonul anului 1941, care se apropie, ea ştie, de pe acum, că se va dansa puţin şi se va vorbi multă politică: despre Franţa, căzută din vară, despre teritoriile noastre pierdute, despre Germania, care face toate jocurile în Europa, în lume, despre legionarii care s-ar părea că pregătesc ceva. Circula zvonul că Legaţia Germană le-ar fi dat 400.000 de revolvere şi grenade.

*

Traian răscolea jarul din şemineu cu cleştele şi vorbea încet, deşi servitorii plecaseră, cine ar mai fi putut să îi asculte?

— Antonescu şi legionarii se bat pe averile evreieşti. De ce ar fi desfiinţat *comisarii de românizare* şi a pus ofiţeri în locul prefecţilor legionari?

Avea o voce voit nepăsătoare, dar în ochii verzi-albaştri îi apăruse, în ultima vreme, o privire hăituită. A dat la o parte teancul de ziare şi s-a ridicat iar să mai pună un butuc în flăcările din şemineu, dar lemnul era umed, focul pâlpâia şi făcea fum, încă un strop? Virgil l-a privit nehotărât, pe urmă i-a întins paharul, nu era amator de whisky, dar nu o să îşi lase prietenul singur, mai ales că dăduse o fugă special ca să îi confirme ce auzise de la naş Costică: în două zile, cel mult, legionarii vor fi în stradă. Traian şi-a turnat şi lui, nu avea cuburi de gheaţă, bea sec şi o începea tot mai devreme, divorţul de Ortansa, plecarea lui Rafael, ameninţările din ultima vreme, se gândise Virgil.

— Nu ştiu dacă am făcut bine că l-am lăsat pe Rafael să plece cu Ortansa. Nu ştiu unde va fi mai rău, aici ori acolo, a şoptit Traian. De trei ani mă gândesc la asta. Am fost sigur spre ce mergem dinainte să intre nemţii în Polonia, când am aflat că zona Prahovei era împânzită, Moruzov băgase Informaţiile germane să păzească rafinăriile...

Virgil rămăsese cu ceaşca de ceai în aer.

— Vrei să spui că Armand a făcut joc dublu? Şi omul englezilor, şi al nemţilor?

— Aaa, nu! Bietul Armand! El n-a avut habar până la sfârşit ce învârtea Moruzov! Moruzov era cu jocurile duble, triple! Acum s-a semnat convenţia economică, le dăm nemţilor petrol contra armament, gata! Dar atunci cine ştia? Nici măcar Armand!

— Un analfabet ca Moruzov l-a dus de nas! a pufăit dispreţuitor Virgil.

— Cu două clase ale lui de liceu, Moruzov s-a descurcat perfect în colcăiala de spioni nemţi, ruşi, englezi, francezi şi tot ce mai vrei, de aici! În vreme de război, toţi au nevoie de informaţiile Armatei! Moruzov a lucrat la risc, a fost mâna lui Carol în treburile murdare şi trebuia, până la urmă, să i se înfunde! Era convins că are spatele asigurat, dar, la momentul crucial, Abwehrul l-a lăsat în mâna legionarilor şi a Gestapoului! I-a trimis un pistol în închisoare şi o coroană de flori la mormânt!

*

Virgil şi-a umplut farfurioara cu pricomigdale de pe platou, Gestapoul? a mormăit, cu gura plină.

— Legionarii au fost de la început mână în mână cu Gestapoul, ce este nou aici? Nu ai crezut ce scriu ziarele? Ei, uneori se mai întâmplă să spună şi ceva adevărat! Păi, cine a înarmat Corpul Muncitoresc Legionar înainte de asasinatele de la Jilava? Geissler, n-ai auzit de el? Şeful Gestapo pe România! Lui Geissler i-a convenit ca Horia Sima să îi stârpească pe filoenglezii din guverne, din poliţie şi servicii! Şi încă lista neagră a legionarilor era mult mai lungă, destui au scăpat ca prin urechile acului...

Inclusiv el. Traian s-a ridicat şi s-a dus spre fereastră, era o noapte luminoasă şi rece, cerul alb de stele, o lună rotundă, de un galben cald, se vedea grădina ca în palmă, pustie, cu zăpadă îngheţată pe crengile desfrunzite, nici ţipenie de om, dar el îşi făcuse deja un tic. Era într-adevăr supravegheată casa lui de pe Bulevardul Teilor?

— Să fii atent, Virgil, să ieşi pe uşa din spate, derbedeii se schimbă între ei, dar acolo deocamdată nu au pus pe nimeni.

Virgil îşi auzea bătăile înăbuşite ale inimii, îi era teamă că legionarii şi-ar fi trimis şi aici iscoadele

ori îl înspăimântau culisele tenebroase ale politicii prin care îl plimba prietenul lui? Şi totuşi, când îi povestea Traian, se relaxa, ca după o baie, după un masaj, şi vedea, ca pe ecran de cinematograf, scenă de scenă.

— Spuneai că Abwehrul i-a dat lui Moruzov un pistol în închisoare? A fost o metaforă, o glumă? şi-a amintit.

— Da de unde! Purul adevăr! Chiar aşa s-a petrecut! I-au strecurat lui Moruzov un pistol, ce era să facă cu el? La miezul nopţii s-a tras un foc, ăsta era semnalul, legionarii au intrat în celulele de la Jilava, au strigat: drepţi! şi au tras. Barem pe Moruzov l-au ciuruit şi l-au lovit şi cu un drug greu în cap, doar ştii! De-asta Sima l-a trimis pe urmă pe Stamatiu să îl recunoască, faţa îi explodase, iar sângele şi creierii mânjiseră pereţii celulei, care, la Jilava, sunt foarte umezi...

*

Traian a vârât repede o *langue de chat* în gură, parcă ai promis că nu te mai atingi de dulciuri! l-a taxat Virgil şi au râs amândoi.

— Carol şi-a făcut-o cu mâna lui când l-a scos pe Antonescu din domiciliul forţat să guverneze cu legionarii! Doar ştia ce crize de furie face şi ce răzbunător e!

Virgil a găsit în fine ocazia să strecoare şi el ceva.

— De câte ori îl vede pe frate-meu, Anton, Vasi Stamatiu, îi spune că ofiţerii tineri vin şi îi roagă să intre în Legiune. Că sunt de-a dreptul fascinaţi.

— Ceva-ceva e adevărat, numai că Antonescu ţine armata în mână. Dar hai să lăsăm dracului politica, om vedea ce-o fi în zilele următoare! Ce spui de tabloul ăsta?

Traian se legăna, cu paharul în mână, în semiîntunericul salonului răsăreau liniile roşii ale macilor, ca nişte şuviţe de sânge, lângă pâcla albă a zambilelor.

— Un Arthur Segal, faza neoimpresionistă! Tablourile expuse cu *Der Blaue Reiter* sunt total diferite! N-are cine ştie ce valoare acum, l-am luat fiindcă îmi place, are şi puţin fovism, mai mult la ghivece şi la maci. Dar eu mizez pe Segal…

Tocmai tabloul unui evreu te-ai găsit să-l cumperi acum? i-a stat lui Virgil pe limbă să-i spună, dar în loc de asta l-a întrebat unde mai este Segal acum.

— La Londra, ce era să mai facă în Germania? Sau de ce să mai vină aici? a răspuns Traian şi iar s-a dus la fereastră să se uite în stradă.

*

La acel sfârşit de ianuarie 1941 era o vreme incredibil de caldă. Adia un aer proaspăt, trotuarele erau umede de la ceaţa dimineţii, în grădină răsăriseră ghiocei şi colţi de iarbă, înşelaţi de primăvara provizorie, iar la amiază, lumina devenea intensă şi cerul albastru.

După ce se întrerupseseră telefoanele, Nelly stătuse cu urechea lipită de radio şi ascultase a mia oară imnurile legionare ca să prindă, în pauzele dintre ele, comunicatul citit de o voce necunoscută despre un alt oraş în care revoluţia legionară este victorioasă. Ascultase mai ales ce se petrecea la Bucureşti: *Studenţii cântă marşuri în faţa Prefecturii Poliţiei şi cer guvern legionar. S-au făcut zeci de echipe ale morţii pentru politicienii de pe listele negre, în cap cu Rioşanu, şeful Poliţiei, omul jidovilor şi al grecilor. A intrat în acţiune şi Grupul Muncitoresc Legionar contra speculanţilor jidani. Grupuri de legionari din toată ţara sunt pregătite să ajungă la Bucureşti, numai că directorul CFR, generalul Orizeanu, omul lui Antonescu, a oprit ilegal trenurile. Sunt deja lupte pe strada Latină, locuinţa călăului Orizeanu, şi se aşteaptă din oră în oră ca trenurile să pornească, următorul nostru comunicat, peste o oră*.

*

De când începuseră agitaţiile în stradă şi împuşcăturile, Virgil o oprise pe Nelly să mai iasă din curte şi nici el nu îşi părăsise biroul. Nu ştia dacă e protejat de *biruinţa legionară* a naşului Costică Iovănescu ori mai degrabă ameninţat din pricina prieteniei lui cu Traian Branea. De afară se auzeau din ce în ce mai des împuşcături, iar vântul căra miros de ars de la sinagoga şi de la magazinele evreieşti cărora li se dăduse foc după ce fuseseră prădate. Rabinul şi patronii de prăvălii fuseseră bătuţi şi târâţi la Prefectura poliţiei din oraş, toate astea i le-a povestit lui Nelly menajera, ca să se scuze că a ajuns târziu.

La un moment dat au dat buzna în casă Corneluş şi Sorana, amândoi în cămăşi verzi, veneau de la un marş. Nelly a insistat să îi aşeze la masă, iar ei au turuit noutăţile din oraş: prefectul legionar dădea mai departe ordine, deşi fusese demis, la prefectură erau aduşi evrei şi *masoni jidoviţi*, cu hainele răvăşite şi plini de sânge. Poliţia legionară devastase casa lui Traian Branea de pe bulevard, dar nu au găsit pe nimeni, poate îl avertizase cineva şi se ascunsese la Bucureşti. În mulţime erau voci care întrebaseră cine o fi trădătorul şi de aceea Sorana insistase să treacă pe la Nelly şi Virgil, să vadă dacă nu au păţit ceva. Sorana nu mai vroia să se întoarcă, îi era de ajuns ce văzuse, Corneluş ţipa că el pleacă la Bucureşti, e o laşitate să te duci acasă când Antonescu scoate armata contra manifestanţilor! Şi, tot certându-se, au plecat.

Virgil îi asculta prin uşa închisă a biroului. Exaltarea tinerilor Iovănescu îl îngrijora mai mult decât fandoselile naşului Costică. Bătrânul Iovănescu se umflase în pene de când reuşise să fie pus primar legionar şi era tot mai flecar. Pentru felul cum călca permanent *legea tăcerii*, Legiunea lui Codreanu, cu disciplina ei militaro-conspirativă, i-ar fi dat douăzeci de bice la curul

gol. Dar, dacă naşul Costică Iovănescu n-ar fi trăncănit atât, Virgil nu ar fi avut cum să-l sfătuiască pe Traian să-şi găsească, repede, o ascunzătoare sigură, că se pregăteşte *ziua răzbunării*. Poate nu îi spusese nimic nou, Traian avea antenele lui, mă aşteptam să se ajungă aici, dar nu atât de repede! şoptise.

Virgil ştia că naş Costică se dădea după cum bate vântul, dar Corneluş şi Sorana puteau deveni periculoşi – şi nu doar pentru ei. Mai ştia însă şi că nu avea cum să îi oprească, aşa cum nu putea opri nimic din ce era în jurul lui.

Capitolul 9
Binele cu sila

— Să vedem cine învinge la Bucureşti, Antonescu ori Horică Sima, şi cu ăla mergem, făcuse cu ochiul naşul Costică.

Trecuse şi el, mai pe seară, pe la familia Olaru, dar era agitat şi nu a vrut să rămână la cină. Nelly a crezut că ţinuse să dea un semn că sunt sub protecţia lui, ceea ce era oricum prea târziu. Virgil l-a bănuit că vrea să scoată de la el informaţii despre Traian Branea, de aceea a şi rămas mai departe închis în birou şi a stat ca pe ace până l-a văzut plecat. I se luase de singurătate, nu ieşise nici pentru dejun, ca să nu dea ochi cu Sorana şi Corneluş. Nelly mai trecuse pe la el să vadă ce mai face, iar menajera Elvira îi cărase acolo tava cu borşul cu perişoare, şniţelele cu piure, murăturile, paharul de vin, clătitele cu gem de vişine şi ceaiul. Tot în birou, pe canapea, îşi făcuse Virgil şi siesta.

Îl trezise soneria ori vocea lui naş Costică. Dormise învelit doar cu un pled şi poate din cauza frigului avusese un vis apăsător: îl căuta pe Traian prin clădirea de la Mănăstirea Dealu, sălile erau pustii, la un moment dat a ajuns în subsol şi rătăcea printre ţevi de calorifer. Nu se dezmeticise bine când a ciocănit la uşă Elvira, pe tava de argint se clătinau doar o ceşcuţă de cafea şi o farfurioară cu dulceaţă de nuci verzi, pe celelalte le dusese deja în salonaş, la Nelly şi la naş Costică.

— Virgil m-a rugat să-l las să doarmă, nu se simte bine, se grăbise Nelly să-şi scuze soţul.

— Cred şi eu! nici n-are de ce! cred şi eu! râsese ambiguu naş Costică.

Dar insinuarea sunase fals, nepoata i-a citit în ochi deruta, se cam vedea cine va fi învingătorul în lupta dintre Antonescu şi Sima, chiar dacă la periferii încă se mai jefuiau bodegile şi casele evreieşti, iar elevii de la Seminarul Teologic,

împreună cu gardieni publici legionari, păzeau mai departe Prefectura, unde se baricadase prefectul. Naş Costică era deja lângă uşă şi-şi îndesa în cap căciula de astrahan, când i-a pus lui Nelly întrebarea pentru care, de fapt, venise: să-i spună sincer, unde s-a dus Corneluş? Faţă de ea, copiii lui n-au secrete, cum au faţă de el! Nelly ştia doar că plecase cu un şir de maşini, pline de liceeni şi studenţi din Frăţiile de Cruce, atât îi spusese şi Sorana lui taică-su, dar nimic mai mult.

— La Bucureşti, lucrurile se împut, tot felul de scursuri ale periferiilor profită de Legiunea noastră, după ce unii d-ăştia au stropit cu benzină nişte soldaţi şi le-au dat foc, e o chestie de ore până să bage Generalul armata peste manifestanţi!

Enervat, naş Costică îşi punea şi-şi scotea căciula de pe capul transpirat, nepoata Nelly, ca o femeie chibzuită ce e, ar fi trebuit să-l oprească pe Corneluş să plece de capu lui!

— Asta-i bună! se oţărâse Nelly, de câtă vreme îţi tot atrage Virgil atenţia că ţi-ai lăsat copiii să o ia razna?

*

Isteaţa Nelly înţelesese deja ce va urma atunci când vocea necunoscută de la radio, în loc de comunicate victorioase, a început să repete, în pauza dintre imnurile legionare: *Puneţi mâna pe arme! Antonescu vrea să ne înlăture de la putere. Puneţi mâna pe arme!* Însă directorul Căilor Ferate, generalul Orizeanu, ofiţer cu studii în Germania, care-l vizitase curent pe Antonescu pe vremea când era la Mănăstirea Bistriţa, în domiciliul obligatoriu, aducându-i oale cu sarmale şi mesaje secrete de la Ribbentrop, ţinuse trenurile oprite, astfel încât legionarii din ţară n-au putut năvăli în Bucureşti. Iar în momentul când, la Bucureşti, armata îi soma pe manifestanţii din faţa Prefecturii Poliţiei care continuau să strige contra elementelor satanice din conducerea ţării să se

retragă, şi aici, pe Bulevardul Teilor, defila o coloană germană motorizată. Germanii au somat grupurile răzleţe de tineri să se risipească şi, atunci când a apărut un ofiţer cu un pluton de soldaţi români, străzile din centru deja se goliseră. Tot ofiţerul german a mediat, la Prefectură, plecarea prefectului demis şi a legionarilor din jurul lui, după ce au fost dezarmaţi.

Pe urmă, Nelly a auzit la radio vocea obişnuită a speakerului, care cerea insistent să fie predate armele. Au început să meargă iar telefoanele şi în stradă vânzătorii de ziare strigau titlul ediţiei de după-masă, *Horia Sima ordonă încetarea luptelor! Horia Sima ordonă încetarea luptelor!* Nelly a pus servitoarea să încingă la roşu sobele din camere şi cazanul de la baie cu materialul legionar cărat de Vasi Stamatiu la fiecare vizită, când încercase să-l convingă pe Virgil să intre în Legiune. De specialişti ca tine avem nevoie, nu de pleava care ne-a inundat după ce am ajuns la putere! îi spunea, atunci când apărea cu ele. Mai vedem, mai vorbim, răspundea diplomatic Virgil şi uite ce bine făcuse că-l purtase cu vorba!

În teancul de ziare băgate în foc se afla şi exemplarul din *Bunavestire* cu articolul lui C. Noica despre *ţara mişcătoare şi neaşezată* a lui Simion Dascălu şi a urmaşilor săi.

*

Iarna se reîntorsese cu un ger tăios, fără zăpadă, de minus cincisprezece-douăzeci de grade, care-ţi lipea nările. Pe jos pojghiţe negre-maronii de gheaţă, zgâriate de ghetele copiilor, deasupra un cer alb, sub el coroanele negre ale copacilor, sticloase de apa întărită pe ele.

La ordinul lui Antonescu în toată ţara fuseseră arestaţi peste opt mii de legionari, participanţi la Rebeliune. Jandarmii, împreună cu doi poliţişti în civil, au întors pe dos casa lui Costică Iovănescu.

— Tacă-ţi fleanca, domnişorică, dacă nu vrei să mergi cu noi, că avem de ce să te luăm! a strigat la Sorana cel care părea şeful.

Ea se agăţase de tatăl ei, plângea şi ţipa că nu-i dă drumul, iar el, congestionat la faţă, cu ochii alergându-i de la unul la altul, se tot cerea la toaletă. De frică sau de la prostata care-i făcea probleme în ultima vreme, a plecat cu o pată pe pantaloni. Peste două zile, agenţii Siguranţei l-au arestat la Bucureşti, într-o mansardă, şi pe Corneluş, care aruncase pietre cubice smulse din caldarâm în soldaţii scoşi contra manifestanţilor legionari, împreună cu alţi liceeni din Frăţiile de Cruce.

Împins de Nelly, Virgil a plecat peste o săptămână să-l caute pe Caius Branea: era singurul care putea să îl scoată pe Corneluş de la închisoarea Malmaison. Pe Traian, prin care încerca să ajungă la Caius, l-a găsit la Anny, funcţionara Legaţiei Americane, în vila de pe Dealul Ţăcăliei, lângă Şcoala de Război, unde avea de gând să mai rămână câteva săptămâni, ca să fie sigur că nu riscă nimic dacă se întoarce în oraş.

*

Traian era şocat de ce auzise că se întâmplase cu evreii, mai ales cei din Dudeşti şi Văcăreşti, jefuiţi, cu casele arse, unii dintre ei târâţi la Sediul Central Legionar de pe strada Roma, bătuţi cu vână de bou, duşi în pădurea de la Jilava, dezbrăcaţi şi împuşcaţi. Îl cunoştea pe cel care fusese atârnat în cârlige, la abator, cu intestinele încolăcite în jurul gâtului şi cu sexul tăiat şi vârât în gură, era un prieten al lui, avocat. Virgil nu i-a auzit bine numele, dar nu a îndrăznit să-l roage pe Traian să repete. Iar fi fost şi greu, cu paharul de whisky cu gheaţă alături, Traian nu se mai oprea din vorbit, legionarii au crezut că nemţii sunt cu ei, dar uite că s-au înşelat! Antonescu i-a lucrat cu multă

abilitate, după doar două întrevederi cu Hitler. La prima trebuia să meargă împreună cu Horia Sima, căruia i s-a părut că nu este onorant pentru el să meargă cu Generalul de mână. Dar n-a mai avut a doua ocazie! Hitler i-a lăsat baltă pe legionari când l-a văzut pe Antonescu, milităros şi antisemit, uite omul de care am nevoie! La a doua întâlnire, la Obersalzberg, l-a primit cu onoruri de şef de stat şi i-a dat mână liberă să facă ordine în ţară. Numai că războiul care bate la uşă s-ar putea să nu fie fulger, aşa cum crede el! Doar şi Napoleon a păţit-o cu iarna în stepele ruseşti…

Traian ar mai fi turuit încă, dar Virgil l-a oprit, hai, sună-l pe Caius din nou, poate între timp a ajuns acasă!

— Caius se întoarce foarte târziu, tocmai îşi negociază intrarea în noul guvern! a râs în receptor Lizica Branea.

*

Voi rezolva problema evreiască în cursul reorganizării statului, substituind încetul cu încetul pe evrei cu români şi în primul rând cu legionari, care între timp se vor pregăti. Bunurile evreilor vor fi în mare parte expropriate, în schimbul unor indemnizaţii, anunţase Antonescu, la începutul guvernării împreună cu Horia Sima.

Samuel Fischer fusese, şi el, scos din casa lui, aflată între cheiul Dâmboviţei şi Calea Victoriei, unde s-a instalat, la parter, Comisia pentru administrarea proprietăţilor evreieşti. La etajul întâi, locuise până de curând comisarul *pentru românizare* Vasile Stamatiu, care preluase şi fabrica de aparatură electrică a lui Fischer şi-l tot presa să o vândă. Le promisese acţiuni şi lui Costică Iovănescu, dar şi unui cunoscut al lui, industriaş german din Berlin, Hermann. Dar Samuel Fischer nu acceptase vânzarea, preţul era mult prea mic.

Între timp, Antonescu se răzgândise, nu mai vroia să dea legionarilor averile evreieşti. Desfiinţase *comisiile de românizare*, iar pe Vasi Stamatiu îl căuta Siguranţa pentru participare la Rebeliune.

*

Traian l-a luat cu el pe Virgil ca să transmită împreună condoleanţe familiei Fischer. În casa cu lambriuri de lemn şi vitralii florale, bărbaţii făceau rugăciunile, cu kippa pe cap, şi, aşezaţi pe jos, îl plângeau pe unchiul Samuel, patriarhul familiei. Echipa de legionari îl luase din Templul Coral, unde asista la slujbă. Fusese găsit mort, complet dezbrăcat, plin de semne de lovituri, în pădurea Jilava, la fel ca toţi ceilalţi nouăzeci şi trei de evrei împuşcaţi acolo. Gura, rămasă deschisă, era plină de sânge închegat, îi scoseseră, probabil de viu, dinţii şi măselele de aur din gură.

— Şi când te gândeşti că a fost rănit în Războiul de Întregire şi a fost decorat cu Meritul Militar, clasa întâi! Îşi târa un picior de atunci şi bestiile astea, când l-au scos din casă, strigau: afară cu diavolul şchiop! Ce timpuri! Auzi în zilele astea tot felul de lucruri de necrezut, cum este zvonul că la Sinagoga Sefardă de pe Negru Vodă i-ar fi dat foc la ordinul ministrului Iaşinschi...

— Poate au dat doar vina pe el fiindcă nu mai e aici, parcă am auzit că a fugit, a mormăit, conciliant, Virgil.

Tremura, deşi avea paltonul cu blană, îi îngheţaseră picioarele în pantofii eleganţi, ceremonia fusese stranie şi apăsătoare şi nu ar mai fi vrut să se gândească la ce văzuse, Bucureştiul, cu zgomotul, zvonurile şi poveştile lui urâte, îl obosea, orfanul trăit în internatul unei şcoli militare vrea în casa lui tihnită, lângă Nelly.

— Bineînţeles că a fugit! Legaţia Germană a scos câteva sute de legionari, unii prin Curtici, alţii peste Dunăre! Mai toţi care au pregătit Rebeliunea,

cu Sima în cap! Rămân, ca totdeauna, să plătească cei din linia a doua, cei mărunţi, şi nevârstnicii ăştia cu minţile înfierbântate, ca nebunul tău de nepot, Corneluş!

Virgil l-a tras de mânecă să tacă, birjarul, căruia îi făcuse semn să oprească, întorsese capul spre ei, aşteptând să audă adresa. La Şcoala de Război, pe Dealul Ţăcăliei, a ordonat Traian şi prietenul lui a răsuflat uşurat, recunoscând adresa lui Anny.

*

În după-amiaza zilei următoare, venind pe jos pe Calea Victoriei, dinspre Piaţa Palatului, Virgil l-a întâlnit în faţa Teatrului Naţional pe Mircea Vulcănescu. Mai stăteau uneori de vorbă la Asociaţia Economiştilor, Vulcănescu era prietenos de felul lui, iar cu Virgil încă şi mai mult de când îi dăduse o mână de ajutor la bibliografia conferinţei lui despre *Economia de război.* Virgil fusese flatat când s-a văzut solicitat de şeful neoficial al generaţiei lor, iată, în sfârşit, ocazia în care să găsească şi el o utilitate anilor îngropaţi la Mănăstirea Dealu! Altminteri, cu cât trecea timpul, cu atât îşi mai amintea doar întâmplările penibile de la Şcoala Militară, iar momentele bune se risipiseră, un drum care nu a dus nicăieri, spunea laconic, atunci când nu mai putea evita subiectul.

Dinţii puternici, cu strungăreaţă, au luminat faţa negricioasă, cu sprâncenele îmbinate a lui Vulcănescu atunci când l-a văzut.

— Eşti în Bucureşti? Şi nu dai un telefon? Cât mai stai?

— Plec mâine, am venit doar să rezolv ceva urgent şi gata, acasă! a răspuns ambiguu Virgil.

— Atunci hai luăm o cafea, un ceai, o prăjitură la Capşa! Tocmai am acceptat postul de secretar de stat la Finanţe, ar trebui udat, dar eu nu beau la ora asta!

Virgil se oprise în loc, surprins de ce auzise, oare ar fi putut să apeleze şi la el pentru Corneluş?

Generozitatea lui Vulcănescu era cunoscută, dar şi spiritul legalist, ar fi fost destule şanse să-l refuze şi şi-ar fi stricat şi relaţia cu un om pe care îl stima.

Înalt şi voluminos, Vulcănescu i-a trecut mâna pe după umeri, îndemnându-l să traverseze, făcea paşi de uriaş, călcând apăsat, conştient de masa corpului său, iar Virgil, care părea şi mai mărunt pe lângă el, se străduia din răsputeri să meargă repede.

— Bunicul a fost agent fiscal la ţară, tata a ajuns secretar la Finanţe, eu am urcat până la treapta de secretar de stat, a spus, mulţumit, Vulcănescu, rotind ochii în jur. Un suiş lent, dar într-o coerenţă...

Rebeliunea golise localul în care altădată, la ora asta, nu ai fi găsit o masă liberă.

*

— Deci am doi amici în guvernul ăsta! Ieri seară am vorbit cu Caius Branea, care va fi la Externe, a încercat Virgil să micşoreze distanţa imaginară dintre ei.

Poate lui Vulcănescu i s-a părut că Virgil a râs strâmb, poate ideea îi venise pe loc, atunci când l-a întâlnit, n-ar vrea să intre în echipa lui? i-a aruncat, după ce şi-a aşezat, oftând de plăcere, trupul greoi pe bancheta de pluş roşu din separeu. Se îngrăşase de când nu se văzuseră, avea bărbie dublă şi se mişca mai greu. Lui Virgil, geamănul pirpiriu, obsedat că nu i se dă suficientă atenţie, i s-a părut că pe fostul său coleg de studii economice îl interesează mai degrabă lista de prăjituri în care se cufundase decât răspunsul lui.

— Ei, de ce taci? Sau ai reţinerile lui Dinu? a revenit, după un timp, celălalt, s-a lăsat pe spătarul banchetei şi i-a făcut chelnerului semn să se apropie.

— Eu nu mănânc decât o prăjitură, un *merengue glacé*, s-a repezit Virgil, bănuind ce avea să urmeze.

— Şase atunci! Şase prăjituri, da, şi două ceaiuri, fără lămâie, fără zahăr!

După ce a dat comanda, înşirând toate prăjiturile, ezitând, contrazicându-se, revenind, consultând iar ultima pagină a *Meniului*, Vulcănescu i-a povestit ce reproşuri primise de la Dinu Noica pentru că a acceptat să lucreze cu Antonescu, transformat în persecutorul legionarilor, după o alianţă de trei luni cu ei.

— Dinu nu pricepe nimic din politică! Tu însă sper să-ţi dai seama că trăim ceasul cel mai încercat al istoriei noastre! Crede-mă că am intrat în guvern numai fiindcă românii au ajuns să se bată pe străzi cu românii în faţa armatelor străine şi ele să arbitreze conflictul nostru! Fireşte că în interesul lor! Poziţia de ministru nu mai rentează în ziua de azi, nu primeşti nici cinste, nici avantaje materiale, ci mai degrabă un glonţ în cap! Am intrat doar cu gândul de a servi, sunt tehnicianul generalului Stoenescu şi atât, vreau să ajut ţara să iasă dintr-un impas în care nu eu am vârât-o. Există o Românie pe care trebuie s-o regăsim cu orice preţ, *România viziunii româneşti*! Doar ea contează! În definitiv, ori îţi iubeşti neamul şi asta înseamnă că-l iubeşti aşa cum e, îi iubeşti chiar şi pretinsele scăderi, aşa cum faci când iubeşti o femeie...

Vulcănescu vorbea mâncând şi gesticulând cu linguriţa, terminase prima prăjitură, un *Joffre*, adevărat aperitiv, mai rămăseseră patru şi, din câte se spunea despre el, avea să le vină de hac. A împins farfurioara de la *Joffre* deoparte, a sorbit o gură de ceai şi a trecut la cataiful spumos.

*

— Dacă îţi judeci neamul ca pe o realitate fizică, după criteriile spirituale ale altora, înseamnă că nu-l iubeşti! Toată pretinsa ta iubire nu valorează în realitate nimic! Atunci îndrăgeşti

străinii şi asupra ăstora ştii ce blestem a aruncat Poetul!...

În timp ce sub lambriurile încărcate ale cofetăriei răsunau versurile care se auziseră tot mai des, recitate la serbările şcolare, la festivităţi oficiale, la lansările electorale, rostite acum cu vocea catifelată a lui Vulcănescu, *Cine-au îndrăgit străinii, mânca-i-ar inima câinii*, Virgil se întreba, derutat: oare cine are dreptate, generosul Mircea Vulcănescu, cu naţionalismul lui, ori la fel de generosul Traian Branea, care, chiar dacă iubea străinii, n-ar fi meritat blestemul lui Eminescu?

Spre deosebire de comeseanul său, pe Virgil Olaru îl mai aşteptau destui ani în care să aibă impresia că blestemul *mânca-i-ar casa pustia şi neamul nemernicia* se împlinise. De aceea, Sorin nu va auzi niciodată nici de la el, nici de la Nelly nimic despre fraţii Branea.

— ...în ţara asta, veşnic agitată, în care autoritatea s-a dizolvat, ne trebuie o mână forte, un dictator destoinic, să pună ordinea germană în lucruri şi să lase economia să meargă! La ora actuală, democraţia este în curs de lichidare, peste tot în Europa! Iar românii sunt anarhici, dezordonaţi, slabi administratori, legionarii au depăşit orice măsură şi ţara se duce de râpă!

Mircea dăduse la o parte şi farfurioara cataifului şi ajunsese deja, gesticulând cu linguriţa plină de frişcă, la *merengul glacé*, pe când Virgil îl terminase de mult pe al lui. Dăduse şi el la o parte ceaiul răcit şi comandase o cafea turcească, cu caimac.

— Am pierdut o treime din teritoriu, dacă nu ne liniştim singuri, ne liniştesc alţii care abia aşteaptă, pe de o parte intră ruşii să ia şi restul, nemţii sunt deja aici, soarta Poloniei, *finis Romaniae*! Războiul bate la uşă, toată lumea ştie că va fi *Blitzkrieg*, ori ne recuperăm teritoriile pierdute, ori dispărem de pe hartă! Nu-l cunosc pe Antonescu, l-am ascultat prima oară la înmormântarea

soldaţilor omorâţi la Rebeliune şi m-a impresionat când a spus că nu va fi pace în această parte a lumii până ce neamul românesc nu-şi va fi aflat dreptatea! Nu pare să sclipească de inteligenţă, dar se vorbeşte că nu ar fi corupt şi iubeşte această ţară nefericită!

*

Virgil dădea mecanic din cap, da, aşa este, în ţară e corupţie şi anarhie, de zece ani cad guvernele, se împuşcă şi se sugrumă unii pe alţii, ce se hotărăşte dimineaţa nu mai este valabil seara, să vină Antonescu să pună ordine, cu mâna lui forte! Atâta doar că nemţii au să ne ia petrolul, puţurile şi companiile petroliere din jurul Ploieştiului sunt deja sub supravegherea Messerchmidturilor cu svastică şi a bombardierelor Henkel, dar el ar vrea acum nişte detalii despre postul din Ministerul de Finanţe, să vadă despre ce este vorba.

Dacă, aşa cum era tentat, Virgil Olaru ar fi devenit înalt funcţionar în guvernul Antonescu, peste doar şase ani ar fi fost chemat la bară, ca martor al acuzării lui Mircea Vulcănescu, inclus în lotul al doilea al criminalilor de război. Sau, la fel de bine, putea fi în boxa acuzaţilor şi chiar în celulele unde Vulcănescu îşi ţinea prelegerile filosofice şi religioase pentru care a fost dus în celula de pedeapsă, unde a făcut tuberculoză, culcându-se direct pe cimentul gol, ca să îşi salveze colegul bolnav de plămâni.

În oricare din aceste două situaţii, cu un asemenea tată în dosarul de Cadre, Sorin Olaru nu ar mai fi fost trimis, peste încă trei decenii, la o şedinţă a activului de Partid pe Capitală, la sediul Sectorului 7: un imobil vechi de lângă cheiul Dâmboviţei şi Calea Victoriei, unde a fost plâns Samuel Fischer şi de unde Caius Branea va fi scos cu cătuşe la mâini şi dus la Jilava. Şi, dacă nu ar fi mai lucrat în Clădire, îi rămâneau puţine şanse s-o

întâlnească pe Letiţia Arcan, ani de zile, în apartamente străine.

Dar Nelly era speriată de tot ce se întâmplase în ultima vreme, toate relele începuseră, în Bucureşti, *oraşul prăbuşirilor*, cum bine îl denumise scriitorul ei preferat, Cezar Petrescu. Iar acest Mircea Vulcănescu, pe care Virgil îl admira atât, avea trei fete din două căsătorii, divorţase de Anina, fata profesorului Pogoneanu, ca s-o ia pe Margareta Niculescu, Nelly le ştie pe amândouă de când erau domnişoare, studente la Litere, şi ea fãcea Matematica. Gurile rele spun că acum acest bărbat gurmand şi atrăgător, deşi se tot îngraşă, ar fi pe cale să se mute la o a treia, Nelly n-are chef să rişte ca depravatele bucureştence să i-l fure pe naivul ei Virgil, dacă intră în turbionul unei vieţi de ministeriabil, nu stai bine aici unde eşti? i-a spus. Până vindem casa şi ne mutăm, cade guvernul! Să plăteşti chirie acolo şi aici casa noastră să rămână pustie? Nu există niciun motiv ca să nu rămânem pe loc, petrolul atrage ca mierea bărzăunii, au plecat englezii, au venit nemţii, dar de tine au avut nevoie toţi!

*

Virgil l-a adus acasă pe Corneluş, plin de vânătăi şi la fel de înverşunat în credinţa legionară: dacă nu ar fi fost bătaia, în închisoare s-ar fi simţit ca într-o tabără, cântaseră tot repertoriul de imnuri, îşi transmiseseră ştiri despre cei care erau deja duşi la tribunal, se simţise băgat în seamă, tocmai fiindcă era cel mai tânăr, între camarazi pe care-i ştia doar după nume. Soranei i-a mărturisit că se gândise să se ofere să guste mâncarea lui Horia Sima, să nu fie cumva otrăvit, dar n-a îndrăznit să îi întrebe pe ceilalţi dacă şi Comandantul este închis tot acolo, ca să nu-l creadă trădător.

— Iar Sima trebuie să fi ajuns deja în Germania! a ricanat Virgil. Corneluş îl maimuţăreşte pe popa ăla care-i aducea lui Codreanu sufertaşul la

închisoarea Văcăreşti, mai ţii minte, nu? Ăsta e cel mai mare păcat al legionarilor, că aţâţă spiritul de aventură al necopţilor!

— I-am spus lui Corneluş să îşi vadă de carte! Să vină să-l mai ascult la geometrie…

Nelly se demachiase şi îşi despăturea cămaşa de noapte roz, de mătase naturală, cu corsajul brodat manual de profesoara de la Şcoala de Menaj din oraş; poate îi va purta noroc şi peste o lună nu va mai avea neplăcerile ciclului, ci copilul mult aşteptat...

— Nu geometria este punctul slab al lui Corneluş... a clătinat Virgil, neîncrezător, din cap, deznodându-şi cordonul halatului de mătase vişină putredă.

De fapt îi fusese destul de greu să-l scoată pe puşti de la Malmaison. Existau martori care-l văzuseră şi pe Corneliu Iovănescu învârtindu-se pe lângă studenţii la Teologie care au dat foc sinagogii de pe Antim.

— Legionarii au făcut prăpăd la sinagogi, dar, între noi fie zis, erau şi prea multe! E bine să-i pui la locul lor pe afurisiţii de jidani, dar aşa cum zice legea!

Directorul închisorii Malmaison îl privise complice pe domnul Olaru, pentru care se telefonase de la Externe să-i dea drumul minorului Iovănescu C. Corneliu, şi chemase apoi secretara, să fie scos arestatul din celulă şi dus să îşi preia efectele.

Chiar dacă scăpase, prin intervenţia lui Caius Branea, Corneluş Iovănescu fusese deja, de la această primă arestare, fişat de Siguranţă şi dosarul lui avea să intre, peste doar câţiva ani, în clasoarele Securităţii Poporului.

*

După Rebeliune, efectivele Wehrmachtului în România se apropiau de jumătate de milion. Seara, la radio se transmiteau numai lieduri germane şi

Lili Marlene, iar eleganţii ofiţeri germani făceau victime în rândul fostelor simpatizante legionare. Cu o excepţie: Sorana Iovănescu. Rămasă doar cu fratele ei, Corneluş, în casa care i se părea pustie, după ce tatăl îi fusese arestat şi iubitul, Vasi Stamatiu, dispăruse, Sorana se plimba plângând prin camere, frângându-şi mâinile, cu ochii în pământ. Doctorul, chemat de Nelly, îi diagnosticase criza anxioasă şi-i prescrisese calmante uşoare, plimbări şi tandreţe familială. Mămoasa Nelly şi-a convins soţul să o ia pentru un timp acasă la ei, până se mai pune pe picioare. Virgil nu fusese deloc încântat, dar după câteva zile de convieţuire se resemnase. O prefera pe Sorana în noua ei ipostază melancolică decât în cea veche, de Walkirie legionară.

Nelly a trebuit să insiste mult ca să-l convingă pe Virgil să intervină şi pentru naş Costică la Bucureşti. Ulciorul nu merge de multe ori la apă! i-a strigat Virgil de la fereastra vagonului de clasa întâi, trenul o luase uşor din loc, locomotiva umpluse peronul cu abur cald şi cu şuieratul ei strident, iar Nelly nu auzise ce i-a strigat. Îi făcea, zâmbind, bezele cu mâna înmănuşată şi Virgil, rămas la geam, îi privea silueta, care se tot micşora, pălărioara cu borul lăsat peste părul blond şi des, tuns *carrée*, cu breton până la sprâncenele subţiate, gura bine conturată, cu un ruj *grenat,* picioarele cu glezne delicate în pantofi moi de *chevreau*, o tânără doamnă scoasă din cutie, cu care totdeauna se mândrea când ieşea în lume. Nu-i făcuse multe daruri şi în viitorul pe care nu şi-l ştia avea să-i facă şi mai puţine.

A scos pachetul de Lucky Strike şi a scăpărat bricheta de aur cu diamante, primită la o aniversare de la Traian. Nu-i plăcea postura de solicitant, dar va înghiţi şi asta, de dragul lui Nelly. Fratele lui, Anton, trecuse de curând pe la ei şi le spusese că războiul stă să înceapă, de la o zi la alta. Antonescu triase generalii după simpatii şi

mai ales antipatii, trimiţându-i în rezervă pe cei cu care avusese vreun diferend ori erau ştiuţi ca filofrancezi şi filoenglezi. Şi grăbise procesele legionarilor implicaţi în Rebeliune, cei cu sentinţe grele urmau să fie trimişi pe front, în linia întâi.

Mai târziu, după ce va începe războiul, Antonescu se va autointitula Mareşal, Comandant Suprem al Armatei, aşa cum va face, peste un sfert de secol, şi comunistul Nicolae Ceauşescu.

*

De cum îl zărise pe Virgil în anticameră, Caius îi făcuse semn secretarei să nu mai intre nimeni şi ea îşi clătinase, aprobator, buclişoarele din vârful capului şi ieşise, legănându-şi, sus-jos, fesele rotunde şi mici, sub fusta strâmtă.

— Haide, Caius, ajută-l pe naş Costică! Cum ce vreau? Fireşte, aş vrea să fie achitat! Doar n-o să-i daţi zece ani temniţă grea unui obez cardiac ca el! începuse, cu tupeu, Virgil.

Pe urmă o lăsase mai moale.

— Dacă scapă, cu mâna lui o să desfacă reţeaua legionară locală, câtă a mai rămas! Ţi-o garantez! E un fricos şi jumătate, numai de dragul fiică-sii, Sorana, care şi-a pierdut capul după Vasi Stamatiu, a intrat în nebunia asta! Habar n-are pe unde se mai ascunde ăla!

— Nu-l mai căutăm pe Stamatiu! a răspuns Caius Branea şi i-a întins, zâmbind, cutia de trabucuri. Poţi să-i spui Soranei să-şi caute alt logodnic! Îl mai ţin să scoată ce mai e de scos de la el despre Horică Sima, că doar e omul lui, şi pe urmă procesul! Ştim cine l-a ascuns pe Sima, nu, nu este Neubacher, de la Legaţia Germană, ăla cu planul economic pentru Balcani! Nu l-ai auzit niciodată pe Stamatiu vorbind despre Gunne, de la SD? Ei, nu mai contează, nu de la tine luăm noi informaţii! Gunne l-a scos pe Horia Sima într-un portbagaj de maşină! Propagandistul *morţii*

legionare a fugit ca ultimul găinar! Măcar ăia ai lui Codreanu se predau după ce-şi făceau treaba!

Caius părea mai înalt de când primea şi semna rapoarte în biroul ministerial, iar costumul de stofă englezească, încheiat la două rânduri, îi cădea impecabil. Îşi tot aranja părul pieptănat cu cărare, rebel chiar şi sub briantină, şi gesticula atent, ca în faţa unor ochi străini. În doar câteva luni, vocea i se îngroşase, iar privirea verde îi sclipea, ironică. Dar aici nu erau decât ei doi, care se cunoşteau de atâţia ani. Aşa m-aş fi schimbat şi eu dacă acceptam oferta lui Vulcănescu, s-a gândit, cu regret, Virgil.

— De dragul lui Nelly şi al tău fac ce pot, dar nu-ţi promit nimic! Vin intervenţii foarte de sus pentru puşlamalele astea, dar Generalul este intransigent.

Caius se ridicase în picioare şi se uitase la ceas, era mulţumit de el şi asta i se vedea pe faţă: făcuse dovada că nu-şi uită vechii prieteni, dar şi că are mari responsabilităţi.

— Te-aş invita la dejun, dar trebuie să merg la şedinţa Consiliului de Miniştri, deşi Ministrul meu este, şi el, în ţară…

*

Virgil Olaru a ieşit din biroul lui Caius Branea zâmbind strâmb. Se pusese garant pentru naşul Costică *à contre cœur*. Caius îi va răsfoi dosarul şi-l va prinde cu minciuna, Costică Iovănescu nu intrase la legionari de dragul fiică-sii, Sorana, ci ca să obţină postul de senator. Nu fusese fişat de Siguranţă doar în scurtul lui episod de primar legionar, ci încă de când Codreanu îl botezase pe Corneluş. Iar liceele şi facultăţile erau încă pline de cuiburi ale Fraţilor de Cruce, mucoşi, ca Sorana şi Corneluş, care se visau martiri, recompensaţi cu parastase şi procesiuni legionare.

Afară, căldura bucureşteană obişnuită era subţiată de umezeala unei veri ploioase şi nici

măcar mireasma teilor de la Şosea nu era atât de dulce, de cotropitoare ca de obicei. În adierea unui vânticel răcoros, ivit din senin, frunzele copacilor luceau, pline de sevă. Norii subţiri au aruncat câţiva stropi, dar, înainte ca Virgil să-şi deschidă umbrela, ploaia se şi oprise, aţâţând mireasma ierbii proaspăt tunse din curţile vilelor, care i-a spălat gândurile neplăcute. Ce minunat ar fi dacă lumea ar putea încremeni aşa, în pacea unei nopţi senine şi răcoroase de iunie, s-a gândit Virgil, făcând semn unei trăsuri. Trenul îi pleca peste o jumătate de oră.

*

Caius i-a transmis, după un timp, că intervenţia lui venise prea târziu, iar Generalul îi detestă pe graşi. Procesul lui naş Costică s-a terminat cu condamnarea aşteptată, în toamnă se afla deja în drum spre lagărele de la Sărata. Avea să moară foarte repede, chiar în prima săptămână de front, mai întâi ca erou căzut pentru patrie, apoi ca decedat despre care nu mai trebuie vorbit ori scris în dosarele de Cadre. Caius nu a mişcat nici un deget pentru el! spunea cu ranchiună Nelly.

Iar Virgil nu-i amintea niciodată foiala legionarilor din casa lui naş Costică. Nici tablourile, covoarele şi bijuteriile pe care le confiscau din locuinţele negustorilor şi industriaşilor evrei controlaţi de Vasi Stamatiu şi pe urmă le aruncau pe piaţă. Poate pentru că vinovăţia faţă de Nelly şi faţă de Sorana îl săgeta atunci când se uita în ochii transparenţi ai fiului său, Sorin. Ori poate chiar uitase unele întâmplări neconvenabile. Ce altă soluţie avem ca să nu ne învenineze erorile trecutului?

*

Stenograma şedinţei Consiliului de Miniştri la care s-a dus Caius Branea avea să atârne greu în condamnarea lui la moarte, comutată apoi în închisoare pe viaţă: atunci s-a decis intrarea în

război a României contra Uniunii Sovietice, alături de Germania. Şi s-au luat şi măsuri de politică internă dictate de General: în cinci ani comerţul şi capitalul evreiesc şi străin să dispară din economie, dar, pentru că românii nu-l pot ocupa în întregime, să fie ţinut la dispoziţia Germaniei. Mareşalul Antonescu devenea conducătorul oricărei acţiuni economice, el dicta în fiecare compartiment, decidea şi în problema petrolului până unde să pătrundă nemţii. Bineînţeles, în timpul războiului, se va extrage la maximum, aşa a fost înţelegerea Mareşalului cu Führerul! Din Bucureşti trebuie scoşi nu numai evreii, ci şi ţăranii, instalaţi la mahalale, să se facă statistici, să li se construiască sate, iar Bucureştiul să fie degajat de ei!

La procesul criminalilor de război s-a citit şi propunerea ministrului de Externe, şeful lui Caius Branea: *Sunt pentru migraţiunea forţată a întregului element evreiesc din Basarabia şi Bucovina, care trebuie azvârlit peste graniţă*. Şi declaraţia generalului Antonescu, făcută la încheierea şedinţei: *Îmi este egal dacă aceste elemente trec dincolo de Bug, în Transnistria, sau dincolo de Mediterană, în Palestina, esenţial este ca să plece de pe teritoriul nostru! Tendinţa mea este să fac o politică de purificare a neamului românesc şi nu voi da înapoi din faţa niciunei piedici. Dacă scăpăm acest moment, l-am scăpat pentru totdeauna*.

Letiţia nu va mai afla niciodată ce gândea unchiul ei Caius Branea despre toate astea. Poate el fusese cel care atrăsese atenţia că riscă să intre cu toţii în istorie ca barbari? În stenogramă fusese consemnată întrebarea avertizatoare, nu şi numele celui care o pusese. *Îmi este indiferent cum vom intra în istorie! Nu ştiu peste câte veacuri neamul românesc se va mai întâlni cu libertatea de acţiune totală!* răspunsese ministrul de Externe, şeful lui Caius.

Vor trece decenii până când Letiţia să încerce să vadă semnătura unchiului ei în coada listei de membri ai guvernului prezenţi la această şedinţă.

Capitolul 10
Rădăcinile unei boli cronice

Imediat după 23 August, Nelly păruse să aibă dreptate. Au plecat nemţii şi au intrat ruşii, dar cu ajutorul vărului ei, Iulian Iovănescu, proaspăt înscăunatul Preşedinte al Comitetului Executiv al Sfatului Popular, Virgil Olaru a fost angajat la Sovrompetrol, companie teoretic româno-sovietică. Nici în această lume, întoarsă pe dos, de după război, Virgil nu dădea două parale pe *spionul bolşevic*, numai că între timp aflase că foştii lui colegi de la Standard Oil/Stern erau bătuţi la tălpi cu ranga, alergaţi pe cimentul ud ore întregi, daţi cu capul de pereţi şi legaţi goi în lanţuri, la izolare, în celula fără lumină, fără căldură, ca să semneze declaraţia că sunt spioni anglo-americani. Despre prietenul lui drag, Traian Branea, se zvonise că ar fi murit sub anchetă. Atunci când fusese arestat Traian, Virgil nu reuşise s-o convingă pe Nelly să insiste la vărul ei.

— Ştii ceva, Virgile?! Cămaşa e mai aproape de piele decât haina! Gândeşte-te că îmi mănânc creditul la el degeaba! La urma urmei, Iulian nu le datorează nimic fraţilor Branea!

Deşi, de-a lungul timpului, Iulian Iovănescu a mai dat câte o mână de ajutor familiei Olaru, iar când n-a mai avut aceeaşi putere, aşa, fudul şi mână spartă cum era, măcar le-a cărat sticle de votcă şi icre negre, în vizitele lui neaşteptate, Virgil nu l-a avut niciodată la inimă:

— Ar fi fost de-ajuns un telefon dat unde trebuie şi l-ar fi scos pe bietul Traian din ghearele bestiile ălora! Dar i-a lăsat să îl toace ca pe carnea de mici, ca să nu-şi pericliteze postul în care un pierde-vară ca el nu avea ce căuta!

— Nu crede că Iulian poate orice! îşi apăra Nelly vărul. Vrei să fi făcut pentru un străin ce n-a fost în stare să facă pentru Sorana, care era vara

lui, chit că îşi scoteau ochii pe tâmpenii politice?! Şi cine a pus-o pe Sorana să trăncăne că Vasi Stamatiu o să vină din munţi să-şi recunoască băiatul?! Dacă mă întrebi pe mine, eu sunt sigură că Vasi nici nu s-a mişcat din Germania!

*

Sarcina Soranei fusese învăluită în mare discreţie, mama naturală şi mama adoptivă semănau de parcă ar fi fost surori, iar micuţul Sorin moştenise albastrul special al ochilor – marca Iovăneştilor. Virgil încercase să o convingă pe Sorana să îi dea copilului un nume nelegat de trecut – de pildă, Sorin –, dar nu reuşise decât să declanşeze o criză de nervi, cu plânsete şi ţipete: era copilul ei, numai şi numai al ei, iar el – ultima persoană din lume care să aibă dreptul să-i dea vreun sfat!

Sorana nu se putuse hotărî să-şi ia lumea în cap atunci când Nelly, trimisă de Iulian, o avertizase că va fi arestată. Într-o stare de nebunie, i-l pusese în braţe pe micuţul Corneliu Vasile şi o silise să jure cu mâna pe Biblie că va avea grijă de el, pentru că destinul ei n-a fost să fie mamă, ci martiră. Nelly se întorsese pe jos, tremurând, istovită, cu copilul congestionat de cât urlase pe drum. Fordul primit cadou de nuntă de la naş Costică fusese rechiziţionat de colonelul sovietic încartiruit o vreme la ei.

Când depăşea însă măsura la pahare, Virgil începea să se întrebe dacă nu cumva Sorana habar nu avusese ce-o aştepta şi şi-a lăsat în grija lui Nelly copilul doar pentru o jumătate de zi, aşa cum făcea deseori, când nu îi mai putea suporta plânsul. Dar imediat începea să se închine, asupra lui să cadă păcatul cu care-şi împovărase soţia, bănuind-o că şi-ar fi trimis vara la puşcărie doar ca să-i ia copilul, pentru care făcuse, de la naştere, o adevărată pasiune.

La urma urmei, Virgil ştiuse şi el despre iminenta arestare a Soranei, dar, ca totdeauna, o lăsase pe soţia lui să rezolve lucrurile grele. Era născută să fie mamă, chiar dacă pântecul ei era nefertil, Virgil simţea asta când se cuibărea lângă sânii ei, care şi-au păstrat multă vreme forma, fiindcă nu a trebuit să alăpteze.

*

Virgil era atât de plin de groază şi remuşcări când se gândea prin ce trecea Sorana, încât nu mai avea putere să se bucure că, din toată nenorocirea asta, copilul se alesese cu o familie normală şi cu un nume, Sorin Olaru, care să nu poată fi *interpretat*. Iulian grăbise formele de adopţie şi l-a ajutat să-i schimbe fiului adoptiv nu numai numele, ci şi cele două prenume, Corneliu Vasile, puse în amintirea celor pe care Sorana şi Corneluş îi adoraseră. Proaspeţii părinţi învăţaseră deja că trecutul, care atârnă ca o sabie a lui Damocles asupra prezentului, trebuie mereu falsificat.

Despre Sorana nu s-a mai auzit multă vreme nimic. Mătuşa lui Nelly susţinea că nici fiul ei, Iulian, nu îndrăznea să se intereseze de soarta ei, tocmai pentru că erau rude, iar cazul foarte grav. Virgil însă bănuia că bătrâna ştia, dar nu mai vroia să spună familiei ororile pe care le auzise, ca să nu le crească antipatia faţă de fiul ei, omul comuniştilor.

După arestarea Soranei, agenţii veniseră să-l ridice şi pe Corneluş, dar nu-l găsiseră, se vede că, oricâte îndurase, ea nu le spusese nimic despre fratele ei, ascuns, se pare, într-un schit, la munte.

*

Strigat de nenumărate ori pe zi cu noul nume, Sorin Olaru s-a decis să vorbească abia după trei ani, dar surprinzător de corect, ca şi când până atunci exersase în tăcere, singur. Dacă un psiholog l-ar fi văzut cum îşi rodea unghiile şi cum refuza cu îndârjire să iasă de după dulap atunci când

cineva bătea în poartă, i-ar fi diagnosticat tulburări de comportament. Micuţul a învăţat însă cu timpul să-şi controleze anxietatea de fond şi să se comporte firesc, în ciuda durerilor de burtă şi a transpiraţiilor care, la fiecare emoţie, îi inundau fruntea.

Citindu-i basmele lui Ispirescu şi ale fraţilor Grimm, povestea Nibelungilor şi isprăvile lui Max şi Moritz, controlându-i urechile, unghiile şi digestia, doftoricindu-l de oreion şi vărsat, Nelly Olaru ţinuse cu eficienţă locul celei despre care elevul Sorin Olaru avea informaţii la fel de neutre ca despre clasa Lepidopterelor. Iovănescu Sorana, fetişcana slăbuţă şi ştearsă, cu nasul un pic cam lung şi cozi groase, care privea cu ochii lui transparenţi dintr-o veche fotografie de grup, sepia, retuşată, fusese o vară a mamei Nelly. Ea murise la scurt timp după ce soţul ei dispăruse pe frontul de Est, în războiul despre care nu este bine să vorbeşti.

*

Familia Olaru stătea noapte de noapte pe întuneric, cu porţile încuiate, cu urechea ciulită la zgomotul străzii, în timp ce agenţi în civil, cu revolvere în mână, îmbrânceau în jeepul Securităţii Poporului bărbaţi buimăciţi, cu hainele vraişte pe ei.

Dacă nu ar fi ars mai demult exemplarul din *Bunavestire*, Virgil tot ar fi făcut-o acum, când alimenta cu teancuri de ziare vechi şi cărţi ale autorilor epuraţi focul de sub cazanul din curte în care Nelly, ale cărei pretenţii de viaţă coborau mereu, mesteca bulionul. Alături de P.P. Panaitescu, Cioran, Eliade şi mulţi alţii, printre *deţinătorii de condeie... care s-au folosit de pistolul german pus în ceafa poporului român*, denunţaţi în oficiosul ţărănist *Dreptatea*, se afla şi Constantin Noica, autorul articolului din *Bunavestire*.

Ieşind dimineaţa din casă cu hainele îngrijit periate şi pălăria aranjată cochet de Nelly, Virgil Olaru dădea cu ochii de acelaşi afiş pus peste noapte: *Ana, Luca, Teo, Dej bagă spaima în burgheji!* Asta auzea strigat şi la mitinguri, în timp ce încremenea, ore şi ore, cu portretul lui Stalin, al Anei Pauker, al lui Gheorghiu-Dej, Vasile Luca sau Teohari Georgescu, cei care băgaseră spaima în el, în braţe. Nu lipsea de la nicio şedinţă, de la nicio lecţie de limba rusă şi de istoria Partidului Comunist (bolşevic) al Uniunii Sovietice, iar colegii de serviciu împrumutau de la el cele mai bune conspecte. Nu refuza niciodată să poarte materialele de propagandă şi nici nu pleca înainte să se termine mitingul – de 7 Noiembrie, de 23 August, de 1 Mai –, strigând, alături de ceilalţi, cu o voce asurzită de jenă: *Trăiască Uniunea Republicilor Socialiste Sovietice! Trăiască Generalissimul Stalin! Sta-liin! Sta-liiin! Sta-liin! Sta-liiin! Sta-liin!*

Şi, când, în fine, după ore de scandări şi aplauze, se spărgea mitingul şi toţi o luau la fugă spre casă, ca potârnichile, lăsând pe unde se nimerea, rezemate de ziduri, pe străzile mai neumblate, steagurile roşii şi portretele cu Ana, Luca, Teo, Dej, care, se vede, încă nu băgaseră destulă spaimă în burgheji, Virgil Olaru, cu disciplina deprinsă în Şcoala Militară de elită de la Mănăstirea Dealu, ducea, gâfâind, povara înapoi, până în holul instituţiei. Acolo portretele celor din Biroul Politic le înlocuiseră, în decurs de numai de zece ani, pe cele ale Regelui Carol al II-lea, ale Mareşalului Antonescu şi ale Regelui Mihai.

Atunci când, dintre toate portretele pe care le cărase, nu va mai rămâne decât cel al lui Gheorghiu-Dej, familia Olaru ajunsese în altă parte a ţării.

*

Iulian Iovănescu le-a transmis prin mama lui, într-o noapte, sfatul să plece cât mai repede din oraş. Se făcuseră verificări la Sovrompetrol, Virgil s-ar afla pe lista de dări afară şi ar urma să fie arestat. Le-a obţinut rapid alte posturi, lui Nelly ca profesoară de matematică, lui Virgil ca simplu contabil la Topoloveni, la o făbricuţă proaspăt naţionalizată.

Şi au plecat, sperând să li se piardă urma, la fel ca mulţi alţii, speriaţi de închisorile noii puteri şi de amintirea unui episod sau al altuia, devenit inavuabil, din viaţa lor trecută. Când îi înjuraseră pe comuniştii care le luaseră casele, magazinele, pământul, agoniseala de o viaţă. Când încercaseră să le transmită englezilor sau americanilor memorii despre ţara jefuită de ocupaţia sovietică. Când nu vruseseră să dea cotele de grâu la stat, pentru că nici nu aveau de unde. Când le venise nota de plată pentru că, înrolaţi sau nu în poliţia legionară, devastaseră casele şi magazinele evreilor bătuţi la procuratură ori se întorseseră încărcaţi cu covoare şi bijuterii din Transnistria, din Basarabia, adică din Uniunea Sovietică, părtaşi la războiul criminal.

Pentru vini reale, dar mult mai des închipuite, venise timpul ispăşirii, al încercărilor care se chemau reeducare în anchetele unde li se smulgeau dinţii, părul şi unghiile, erau bătuţi până se scăpau pe ei, li se distrugeau muşchii fesieri şi, întorşi în celula puturoasă, cărau tineta plină de urină şi fecale, târându-şi tălpile umflate de bătaie.

*

Oraşele se zbăteau în criza de locuinţe, dar Nelly a asumat mai uşor decât Virgil mutările succesive în case incomode, cu vecini suspicioşi. O avantaja reforma învăţământului, care epura din şcolile bune profesorii cu pete la dosar şi-i trimitea la ţară. Ca membră de Partid, deja cu vechime,

Nelly Olaru era bine văzută şi la un moment dat a ajuns chiar directoare de şcoală.

S-a străduit să alfabetizeze copilandrii din Ţigănie, după ce convinsese familiile să-i lase la şcoală o oră, două. A dat diplome de absolvenţi miliţianului şi primarului care nu au deschis cărţile, în schimb trimiteau miei la Paşte, tobă şi cârnaţi de Crăciun şi sticle de ţuică slabă, afumată. Onora invitaţiile la nunţi şi botezuri cu dar, deşi banii nu-i dădeau afară din casă, ca să intre în complicităţile locale, dar şi pentru că mai avea ocazia să danseze, ba chiar i se întâmpla să găsească şi parteneri buni de vals şi tango în acest colţ de lume.

Şi bătea uliţele cu lămuritul oamenilor să intre la colectiv. De fapt doar striga la porţile ferecate, dincolo de care lătrau cu turbare câini înrăiţi, lăsaţi liberi din lanţ, să îi sfâşie pe temerarii care ar fi intrat în curte. Uneori zărea clătinându-se câte un colţ al perdelei, dracii de copii scoteau limba la ea, călcând consemnul tăcerii absolute transmis cu cureaua în mână de taţii furioşi că li se lua pământul, abia primit, la împroprietărirea de după război. Dacă nu se convinseseră de bunăvoie, îi aşteptau bătaia la secţia de miliţie, şantajul copiilor plecaţi la facultăţi, închisoarea ca sabotori chiaburi. Fosta domnişoară Nelly Iovănescu, care se întorcea plină de praf, cu picioarele umflate, ştia ce-i aşteaptă, dar vremurile erau prea crâncene ca să se mai gândească la soarta lor. Fusese educată cu un proverb rostit totdeauna cu un zâmbet batjocoritor în colţul gurii: câinele moare de drumuri multe şi prostul de grija altuia!

Toată energia trupului ei plin, cu carnea tare sub pielea neobişnuit de albă, într-o zonă cu oameni prizăriţi şi negricioşi, se consuma pentru ocrotirea celor doi masculi fragili – un puber şi un adult timorat.

*

Corectitudinea lui Virgil, modul meticulos în care se ocupa de orice i se cerea îl făceau incomod în serviciile în care decăzuse. Avea să păstreze până la moarte bănuiala că vărul Iulian vrusese doar să-şi consolideze poziţia, lăsându-i pe Corneluş şi Sorana să dispară, el în munţi, la o mănăstire, ea în închisoare, şi ascunzându-şi într-un fund de ţară rudele burgheze. Îl bănuia şi că ar fi lucrat şi cu Siguranţa burgheză, cum altfel ar fi fost acceptat să plece pe front, voluntar, el, deja fişat ca agent comunist? Dar nu mai îndrăznea s-o spună, de când Nelly îl rugase, cu ochii în lacrimi, să uite prostia asta, care i-ar putea nenoroci pe toţi.

În serile lungi când Nelly era la instructaj la raion, iar Sorin în internatul şcolii germane din orăşelul ardelean, Virgil a deprins gustul băuturii. La noi în casă este matriarhat, îi spunea agronomului deja alcoolizat, cu care vara obişnuia să bea pe prispă şi iarna în săliţa cu preşuri de cârpe puse peste ciment.

Când vroia să scape de gânduri şi de liniştea ruptă doar de lătratul câinilor şi de lălăitul vreunui beţiv, căuta după dulap sticla de vin de MAT. În zonă fierbeau numai cazanele de ţuică.

*

Pruni de mai multe soiuri erau şi în curtea în pantă prin care Virgil se plimba noaptea, uneori, când avea insomnie.

— Cum să adorm, Nelly, în zgomotul ăsta de trenuri? îi răspundea dimineaţa, atunci când ea, în timp ce se ruja grăbită, fără oglindă, îl întreba dacă iar n-a dormit toată noaptea.

Se trezise la un moment dat să se ducă la closetul din fundul curţii, văzuse canapeaua lui goală şi pe el în poartă, privind strada pustie. Începuseră să doarmă separat, oricât ţinea la el, nu mai suporta mirosul de băutură.

— Bine de tine că nu le auzi! Cară la ruşi instalaţiile de rafinare, cară şi fabrici întregi,

demontate! Au trecut toată noaptea trenuri încărcate cu petrol, unul după altul! Opt milioane de tone, şase milioane de tone, asta scoteam! A cincea ţară la petrol pe glob! Şi n-o să rămânem cu nimic! Mai bine îi dădeam foc, cum a vrut Armand, omul englezilor, să nu mai aibă nemţii şi ruşii nimic de luat, când vin! Ţările cu petrol sunt cele mai nenorocite din lume! Biata ţară! îşi relua Virgil refrenul.

Dacă golurile din memoria lui Virgil Olaru s-ar fi resorbit, el şi-ar fi împins expresia favorită, *ţară mişcătoare şi neaşezată*, alături de toate celelalte, de la *Trăiască Garda şi Căpitanul!* la *Regele şi patria!* Oricare dintre ele se plătea acum cu zece ani de închisoare grea. El însă continua s-o repete, încercând să se convingă singur că nu era vinovat de declasarea lui: ea se datora *teascului istoriei*, pe care tânărul Cioran îl conjurase cândva să vină.

Cu această părere despre ratarea tatălui său din cauza vremurilor avea să rămână şi fiul lui, Sorin, care i-o va şopti Letiţiei, peste douăzeci de ani. Doar formularea lui Simion Dascălu, via C. Noica, *ţară mişcătoare şi neaşezată*, se pierduse pe drum, între generaţii.

*

În conversaţiile casei, numele lui Vasi nu apăruse niciodată, iar chipul şi silueta lui fuseseră tăiate din fotografii. Soţii Olaru se înţeleseseră de mult să nu încarce memoria copilului cu poveşti despre *Nebunul* pe care, Doamne fereşte, şi l-ar putea lua drept idol. I-au transmis în schimb atenţia faţă de părerea celorlalţi despre el – motivul atâtor suferinţe viitoare.

Dar era tot mai evident că băieţelul slăbuţ şi timid, care nu s-a bătut niciodată cu nimeni, nu-l moştenea deloc pe Vasi Stamatiu. O mască protectoare de surâsuri automate şi de gesturi ceremonioase strângea, ca într-o carapace, masa gelatinoasă, devastată de curenţi electrici, care

devenea, în momentul emoţiilor, corpul lui Sorin. Anxietatea, boală cronică mai frecventă decât o credea el, avea să-l întovărăşească toată viaţa: şi-o diagnosticase devreme şi o botezase *să fii altfel decât ceilalţi.*

Peste ani, îi va povesti Letiţiei despre complexele sedimentate în cele mai vechi amintiri ale lui. Şi, când o să încerce să înţeleagă nu doar ce îi apropiase la început, ci şi ce îi ţinuse atâta vreme împreună, ea va descoperi că anxietatea a fost, în parte, liantul relaţiei lor.

*

Soţii Olaru făceau economie ca să îşi poată vizita fiul în orăşelul transilvan unde îşi făcea liceul, chiar dacă trebuiau să doarmă în tren, în vagoanele de clasa a doua: nu aveau unde să înnopteze şi nici bani de hotel. Dar acele ieşiri spre pădure, spre munte, dimineaţa, în aerul tot mai rece şi tot mai dens pe măsură ce urcau, îi trezea.

Aşteptaseră luni de zile să meargă alături, toţi trei, pe aleile lungi unde se înşirau vilele colorate, model elveţian, în care se mutaseră tovarăşii, în locul vechilor proprietari, apelând uneori la aceiaşi portari şi grădinari. Până să se aşeze la un picnic, se bucurau de fluieratul mierlelor care îşi răspundeau dintr-un copac într-altul, de florile albastre care acopereau grilajele vilelor, de turiştii cu rucsacuri în spate care treceau spre căldările muntelui, salutând, de lumina care era şi ea alta, există, vezi, şi această lume, îi spunea Nelly lui Virgil, în care nimic din ce te frământă pe tine nu contează.

*

După naştere, Sorana a tot povestit, în dreapta şi-n stânga despre Vasi, care venise în ţară să-şi cunoască fiul, pe micul Corneliu Vasile, viitorul Sorin Olaru. Cum însă ar fi putut Vasi Stamatiu să meargă la primărie şi să-şi pună copilul pe numele lui, fără să îl înhaţe pe loc securiştii? Numai şi din

asta puteai să îţi dai seama că Soranei îi fila o lampă, depresie postnatală sau schizofrenie? O făcea dinadins, ca să se răzbune, ori se minţea singură?

Trecuseră atâţia ani de atunci, dar Virgil încă se mai lupta cu întrebările astea şi-şi astupa urechile atunci când Nelly îi şoptea că s-ar putea ca Vasi să fie din nou în ţară, paraşutat de americani în Munţii Semenic, în Rodna, prin Parâng. Virgil auzea iar bocănitul cizmelor lui Vasi pe aleea pietruită a casei lui nea Costică şi râsul sonor care îi dezvelea dinţii albi şi puternici, îi vedea pletele negre, uşor rărite în creştet, care ajungeau până la cojocelul alb înflorat, buzunarul umflat de revolver al pantalonilor albi şi, prin deschizătura cămăşii de borangic, model ţărănesc, crucea mare de aur acoperind cârlionţii de pe piept. Asemenea veşti periculoase nu le putea scorni decât ţicnitul de Iulian, care golea sticlele de votcă şi dansa caziacioc şi *Kalinka maia* cu ofiţerii ruşi de gât, prin ’44-’45...

*

Genele îndepărtatului străbunic ţarist le-au dat Iovăneştilor, odată cu ochii transparenţi, o exaltare de parcă ar fi scoşi dintr-un roman de Dostoievski, cel puţin aşa a fost Sorana, mormăie Virgil, şi mai cere un ţoi de ţuică. Cum de şi-a pierdut minţile ea, o fată ca ea, după unul ca Vasi? ar vrea Virgil să îl întrebe pe bărbatul nebărbierit, cu haină de dimie şi căciulă neagră de miel, care bea alături de el, la tejgheaua slinoasă a cârciumii. Cum şi-a putut pierde ea minţile şi viaţa? Roşea uşor, dar, când s-a trezit cu ea în pat, fierbinte şi tremurând toată, şi el, la început, nu vroia nici s-o atingă, nu mai era de mult fecioară! Fiecare secundă a vieţii lui Vasi este experienţă şi risc, de asta am vrut ca el să fie primul meu bărbat! se justifica atunci când îl presa să o lase pe Nelly şi să fugă cu ea, unde? Era întreagă la cap Sorana? Exploziile ei de veselie, şi

ce dulce putea să fie, dar mai târziu cu părul vâlvoi şi ochii rătăciţi, cufundată zile întregi în rugăciuni şi posturi, fără să se uite la bietul copilaş!

Doctorul care mergea la chefurile bandei de neisprăviţi ai lui Iulian, cum dracu îl chema? are un lapsus, lepra de doctor spunea că schizofrenicii au minţi strălucite şi destule momente când par normali, dar fac crize mistice. A fost schizofrenică Sorana, aşa cum striga la beţiile lor canalia de doctor care povestea că e nimfomană şi în închisoare i-a plăcut că era violată, sau doar avea o depresie netratată? Cum să crezi un gunoi ca doctorul ăsta care stătea cu ceasul în mână şi le spunea gealaţilor care snopeau în bătaie un nenorocit când să se oprească dacă vor să nu le moară în mâini, aşa cum s-a întâmplat cu prietenul lui drag, Traian?

Multe ar avea de întrebat Virgil, dar nu bolboroseşte decât: ea habar n-avea cum e el, dar îl iubea!

— Nu borî la mine, aici, porcu dracului! Du-te şi borăşte afară, strigă responsabilul de local şi împinge mai departe ţoiurile de ţuică pe tejghea.

*

— Să nu dai nume la cârciumă, Virgil! îi repetă Nelly atunci când pleacă la ore. Fără poveşti şi fără nume!

Şi Virgil o ascultă pe Nelly a lui, pentru că ea e singura care nu a moştenit genele nebune ale Iovăneştilor! Să nu semene nici Sorinel al meu cu ei! Virgil se şterge de borâtură şi merge spre casă, clătinându-se. Şi iar calculează zilele acelei luni, acelui an îndepărtat, oricât ar bea, capul îi este mereu limpede la cifre şi ele arată mereu acelaşi lucru, care îl bucură şi îl înspăimântă, aşa cum l-au bucurat şi l-au înspăimântat vorbele de altădată ale Soranei. Păzeşte-l, Doamne, pe copilul meu şi iartă-mă, Doamne, pe mine, păcătosul, care i-am dat Soranei bani să îl dea afară şi ea i-a aruncat în

foc! Pentru că nu are cum să semene băiatul meu cu piaza rea de Vasi! bolboroseşte Virgil.

Şi, oricât e de beat, ştie că nu trebuie să spună, nicăieri, niciodată, vreun nume, nici să îl vadă cineva că se închină, aşa că, atunci când trece prin faţa unei biserici, îşi face cruce atingând cerul gurii cu limba.

— Pentru Vasi alţii au plătit oalele sparte! Iar Sorana, Dumnezeu s-o ierte, singură şi-a mâncat capul! Şi, cu asta, basta!

Când vorbea acum despre vara ei, vocea lui Nelly avea un sunet metalic, era sătulă de poveştile vechi şi uitase tot ce n-ar fi fost convenabil în noile vremuri. Ar fi negat cu înverşunare dacă cineva i-ar fi spus că, atunci când naş Costică a ajuns primar sub legionari, ea îşi făcuse planuri mari pentru cariera lui Virgil, numai că el, cu firea lui, o tot scălda: aici trebuie recunoscut că a nimerit-o.

*

Soţii Olaru au tremurat toată viaţa, ştiind că asupra lor atârna umbra lui Vasi Stamatiu. De aceea îşi trimiseseră fiul la şcoală într-un loc mai depărtat. Intrase în joc şi ambiţia ca fiul lor să urmeze o şcoală bună. Şi, într-adevăr, limbile străine deprinse din copilărie vor fi un preţios capital pentru cariera viitoare a adolescentului, care a scăpat astfel şi de atmosfera deprimantă, din ultimii ani, de acasă.

Lui Nelly îi era greu să înţeleagă de ce soţul ei continua să bea, deşi lucrurile se aranjaseră, cât de cât: băiatul era premiant, ea avea speranţe că va obţine un transfer în Piteşti, lui îi găsise un post de funcţionar la ICRAL, în care, dacă ar fi fost alt gen de om, ar fi putut profita din plin. Ajutat de secărica pe care începuse s-o bea, pe furiş, la cârciuma din colţul străzii, după câteva accidente cerebrale, elegantul Virgil Olaru de altădată se transformase într-un infirm obositor.

— Să nu te mai prind că mai calci prin cârciumă, Virgil! Domnul a venit borât şi pişat! mi-a spus vecina. Dacă chiar vrei şi vrei un păhărel, uite damigeana aici, mi-a adus-o un tată aseară!

Nu era rău la băutură, ca alţii, Virgil al ei, după câteva pahare de vin chimic din rumeguş, devenea sentimental şi se uita cu ochii în lacrimi la băieţandrul deşirat, cu coate ascuţite, venit în vacanţă de la internatul şcolii germane, care aşezase piesele de şah pe tablă şi-l aştepta răbdător să-l facă mat. Fiul lui şi-al Soranei, fiul lui şi-al lui Nelly, singurul lucru care-i reuşise în viaţa asta! Sorin Olaru, premiantul întâi, bine-crescut, liniştit, fără golănii! Unde ar fi ajuns bietul copil dacă nu-l adoptau ei atunci?

*

Dar ce tot bodogăneşte Nelly? Altă elevă trecută pe daiboj?!

— Taică-su doar în genunchi n-a căzut, atât s-a rugat s-o trec! Fii-sa nu mai este corijentă decât la mine. Mi-a adus mielul ăsta şi damigeana de poşircă, dar măcar e vin natural şi lasă-l, că are de unde! În acte este muncitor, dar face naveta, ştii cum sunt ţăranii de la deal, la ei nu-i colectiv, nevasta i-a rămas la ţară, pomet, oi, zonă de deal, dacă îi daţi drumul, doamna profisoară, merge la facultate pe listele de bursă! Ce era să fac? Să aştept să înveţe într-o lună ce n-a învăţat în zece ani?! Să mă blesteme că-i stric viitorul?

Nelly încă se mai scuza, dar Virgil lăsase capul în jos şi îşi turna vinul în pahar, ochii i se micşoraseră sub pleoapele buhăite.

— Azi îi dai drumul proastei ăsteia şi mâine-poimâine o vezi ingineră! Are şanse mai mari ca fiul nostru să intre la facultate! bâiguia Virgil a scuză.

— Să-şi vadă Sorinel de învăţatul lui şi-ţi garantez eu c-o să fie bine! i-o reteza Nelly şi îi lua

paharul din faţă, ajunge!

Şi pe urmă, cu o voce micşorată de nelinişte:

— Dacă ar fi să mă îngrijoreze ceva e doar cum o să se descurce cu fetele

Virgil nu mai avea nas să-i ceară lui Nelly să nu ia atenţii de la părinţi, dacă îl dau afară din slujbă, nu ea o să ţină casa?

— Dar pe bani să nu pui mâna, Nelly! Orice ar fi, bani nu! Auzi? Promite-mi!

Îi promitea, ca să-l liniştească, bietul Virgil e ca un copil, unde a ajuns cu corectitudinea de care a făcut totdeauna caz? Să tremure pentru aranjamentele altora, toţi iau bacşişuri, şpăgi, fac afaceri şi el riscă să intre nevinovat la apă, mirosul de băutură stătută şi colonie i-l ştiu toţi!

*

Când venise acasă, după ce şi-a primit repartiţia, Sorin găsise doar numele lui Virgil Olaru pe o cruce de lemn, în cimitirul plin de pruni şi corcoduşi, răsăriţi la întâmplare printre morminte şi jefuiţi de copiii oraşului, înainte să se coacă.

— Pentru el e mai bine că l-a iertat Dumnezeu, a şoptit Nelly, punând pe câte o foaie de caiet boţul de colivă şi întinzându-l, scârbită, mâinilor de cerşetori, cu murdăria intrată în liniile vieţii din palmă.

La parastasul de şase săptămâni, slujba, foarte frumoasă, a ţinut-o chiar preacuviosul Sofronie, care îl şi împărtăşise pe Virgil. L-a îmbrăţişat pe Sorin, a binecuvântat asistenţa şi a plecat, repede. După ce a rămas doar cu vărul Iulian, Nelly a dat, cu fatalism, din umeri, bărbaţii vieţii ei dispăruseră şi ea avea probleme cu picioarele, cu reumatismul. Nu, firește că Sorin nu are habar de poveştile vechi, la ce i-ar folosi să le ştie? E bine Sorin, a primit un post bun, iar vremurile s-au mai schimbat, s-o recunoaştem! Se aude că se vor da credite pentru apartamente, atunci o să se mute şi ea la Bucureşti, să stea cu el. Bietul Virgil s-ar fi

bucurat să vadă că fiul lui iubit va fi un tehnocrat, aşa cum fusese la tinereţe şi el.

*

Abia în facultate Sorin Olaru devenise conştient că vorbeşte altfel decât colegii lui, dar explozia argotică venise prea târziu pentru ca să mai autorizeze cuvintele tabuizate. Înfruntând ironiile colegilor, a folosit mai departe *rendez-vous* în loc de *întâlnire*. Pe *a fute* îl evita, mai ales că nu era sigur pe conjugare, la nevoie folosea banalul *a regula*, dar, când era posibil, îl înlocuia şi pe acesta cu un gest evaziv al mâinii. Organele ruşinoase, cu denumirile ridicole din copilărie – *cocoşel*, *păsărică*, *ciucuraş* –, au rămas aruncate într-un colţ prăfuit al minţii, iar *pulă*, *pizdă* sau *cur* au păstrat sonoritatea neutră a cuvintelor dintr-o limbă străină, care nu ajung să-ţi transmită mirosurile, atingerile sau culorile evocate.

Multe dintre formulele lui desuete de politeţe ar fi fost înlocuite, în timp, la fel ca şi celulele de la suprafaţa pielii care se descuamează pe neobservate. Dar represiunea lingvistică le conservase în aerul închis al familiilor oropsite şi, peste ani, Sorin îi va descrie Letiţiei atmosfera puritană a familiei părinteşti cu pretenţii.

În timp ce el îi vorbea despre verile studenţiei lor, când nu se întâlniseră, ea vedea copacii grei de frunziş, fremătând de vânt şi răsturnând pete de umbră peste apa uleioasă a Dâmboviţei, reclama din faţa ferestrei căminului, *Citiţi zilnic Scânteia*, aleile cu roşcovi care îşi sunau tecile scorojite şi goale. Virgil Olaru avea mersul resemnat al unchiului Ion, iar Sorin striga din uşă: Nu! Nu se poate! aşa cum strigase ea, pentru că nu se putea ca tatăl adoptiv, tatăl adevărat să stea întins, ca un mort, acolo. În toate versiunile viitoare ale romanului Letiţiei, Virgil Olaru va semăna cu unchiul Ion, astfel încât, atunci când îl va termina,

ea singură nu va mai reuşi să-i deosebească, în mintea ei, pe cei doi taţi adoptivi.

*

Iar Sorin vedea acel iulie canicular când o aşteptase la ştrand, întins pe prosop, pe Leni, cea care-i făcuse suportabilă moartea tatălui, ochii îi alergau de la frunzele mişcătoare ale plopului bătrân la cabinele vopsite în verde ale vestiarului de scânduri unde spera că vor intra, imediat ce ea o să apară.

— Faci amor cu mine?

Recunoscătoare, ca totdeauna când Sorin îi povestea ceva despre el, Letiţia şi-a lipit obrazul de barba lui parfumată.

Erau anii când Sorin mergea la frizer înainte de întâlnire, iar Letiţia aştepta să-l simtă deasupra, sperând, de fiecare dată, că are să-l absoarbă, împreună cu gândurile lui nemărturisite, cu dorinţa care-i lumina privirea, cu senzaţia de încredere pe care doar el i-o transmitea, cu viaţa lui misterioasă prin care îl simţea orbecăind, la fel ca şi ea.

*

De fapt însă, Sorin îi spunea Letiţiei tot versiunea autobiografiei lui învăţată pe dinafară sub controlul grijuliu al mamei Nelly, pe care i-o debitase, crispat, curând după angajare, şefului de Cadre, Gallocik. Bătrânul uscăţiv, cu un prognatism ascuns de mustaţa căruntă, care-i dădea un aer de rozător, îl ascultase plictisit; la un moment dat se ridicase să se uite pe geam. De la fereastră, aleile se vedeau ca în palmă, până departe, la statuia lui Lenin. Gallocik, stăpân provizoriu peste dosarele transmise *acolo unde trebuie*, ştia mult mai multe despre primii ani de viaţă ai proaspătului stagiar decât ştia el însuşi.

Viaţa părinţilor ne stă la dispoziţie tot atât cât viaţa personajelor din romane sau filme.

Sorin a dat să se ridice de pe scaun, îngăimând o scuză, dar celălalt l-a aşezat la loc, cu un gest

autoritar al palmei mici şi uscate; slujba lui de-o viaţă însemnase să vâneze genealogia unor astfel de speriaţi, ghicea ce ascund de când intrau pe uşă.

— Zice mai departe, cu tata, cu mama! i-a ordonat.

Gallocik avea evidente probleme cu conjugarea verbelor dezordonate din limba dezordonată, cu mai multe excepţii decât reguli, a unei ţări de-a pururi haotice şi fasciste, care n-a fost pedepsită destul şi unde nu s-a pus ordinea care trebuie.

— Unde lucrez tata?! Tata mort! Unde lucrez înainte? Ce făcut? a insistat, iar Sorin l-a privit nedumerit.

Mama Nelly îl învăţase că morţii nu mai contează. Dar se vede că nici ea nu le ştia pe toate.

Partea a treia
Anii tehnocraţilor

Economistul Robert Frank arată că o mare parte din ceea ce înţelegem noi prin interes economic este de fapt nevoia de a ni se recunoaşte statutul sau nevoia de ceea ce el numeşte „bunuri poziţionale“.

Francis Fukuyama

Capitolul 11
Război pentru stagiari

Cu vârful ascuţit al unghiilor date cu lac transparent Revlon, Eleonora Oprea ciocăneşte organigrama colorată a Instituţiei.

Proaspătul ei adjunct, Titus Marga, şi-a utilizat experienţa căpătată în timpul când fusese aruncat la *munca de jos*, în tipografie, şi a trasat-o în roşu, galben şi albastru. De când se vorbeşte iar despre *suveranitatea naţională*, putem să folosim, în sfârşit, şi noi, fără teamă, culorile steagului nostru, dragă Nooora! Îmi permiţi să-ţi spun pe nume, nu-i aşa?! i-a şoptit. Să profităm că politica de cadre s-a mai relaxat şi să umblăm un pic pe organigramă! Grăbim pensionările şi luăm câţiva stagiari, înţelegi, nu? de ce. Îi ţii pe aceeaşi leafă trei ani, îi cumperi cu o primă şi-i pui cu botul pe labe după o convocare la Biroul de Partid! Altfel, azi-mâine, Forurile ne aprobă *Tratatul* şi ne trezim că nu avem cu cine să-l facem! Doar n-o să ne bazăm numai pe cei câţiva *dalmaţieni*, care lucrează ca disperaţii fiindcă ştiu că, la prima strângere de şurub, cei cu pete la dosar zboară primii! Dar aşa, din stagiari ne facem viitorii noştri tehnocraţi!

I-ar fi prins bine să îl aibă pe Titus alături de ea acum, când dă ultima bătălie cu Gallocik. Dar trebuie să-l înfrunte singură, să înţeleagă păianjenul ăsta care-şi ţese de o viaţă pânza lângă ea că directoarea conduce Instituţia, nu şeful de

Cadre! Îşi înghite replica de fetiţă abuzată, ce-ai cu mine?, pe care o utilizează de câte ori simte o împotrivire, şi-şi flutură genele lungi peste culoarea caldă, de alună a ochilor, dar vocea, voit răstită, a sunat tot a rugăminte.

— Doar ai citit, tovarăşul Gallocik, editorialul de ieri din *Scânteia*! Să dăm toată atenţia generaţiei tinere! Ştii foarte bine că pe asta se pune acum accentul! De ce să nu luăm şi noi stagiari?

Când Paşenka Lucaci, proaspăt numit consilier al prim-ministrului Maurer, i-a dat Instituţia pe mână, a avertizat-o: de Gallocik să nu te atingi, e veninos şi muşcă rău! Noroc că inspecţia Cadrelor CC l-a găsit vraişte, fără cartoteci individuale pentru evidenţă şi, foarte graaav, tovarăşul Gallocik! unde sunt dosarele dispărute din arhivă? Nu trebuia să le cereţi înapoi celor care vi le-au solicitat? Indiferent despre care instituţie e vorba! Ştiţi doar ce a spus Tovarăşul Secretar General la ultima Plenară! *S-au făcut şi anumite greşeli, s-au făcut şi unele abuzuri, tovarăşi!* Nu-mi spuneţi că Procuratura v-a oprit să aduceţi la zi fişele de cadre ale angajaţilor!

Când Gallocik face vârsta de pensie, gata! Afară! După inspecţia asta, avem mână liberă să nu-l mai ţinem! s-a cocoşit Titus. Recunoaşte că tu i-ai adus inspecţia pe cap! a râs Eleonora. În douăzeci de ani, de când domneşte în Clădire, nu l-a controlat nimeni!

*

De fapt, ea îl încerca pe Titus, să vadă dacă îi spune sau nu de atotputernicul lui cumnat de la Cadrele CC. Pentru că, atunci când a dăscălit-o pe tema noului ei adjunct, în ochii lui Paşenka, negri şi intenşi cândva, acum îngropaţi sub pleoapele căzute, apăruse o uşoară îngrijorare. Fii atentă, Nory, cu Titus Marga al tău! Nu-i da nas, că nu te mai descurci cu el! Nu crede că vorbeşte gelozia în mine, fiindcă ţi-ai luat un adjunct mai june!

Dreptul tău, dar să fii cu ochii în patru, să vezi ce învârte! Cumnatul lui este un tip periculos, l-a adus Nebunul şi i-a dat dosarele pe mână să muşte, la ordin!

Oricât nu recunoaşte, Paşenka este gelos, a şi îmbătrânit în ultima vreme, bietul de el! Dar ceva dreptate are! Buzele lui vineţii, cu conturul muiat se lăsaseră, dispreţuitor, ca totdeauna când vorbeşte despre noua echipă a Tovarăşului. Eleonora l-a văzut pe cumnatul lui Titus, o mutră de mitocan sadea, a văzut-o şi pe sora lui, nevasta lui Titus, o ţopică înfiptă, şefă de echipă la linotip, cum de o fi intrat un băiat citit, făcut din alt aluat, în asemenea familie!? Bietul Titus a lucrat doi ani la plumb, aici îl azvârliseră din Institutul de Cercetări! Prin forţele lui a urcat, încet-încet, şi Eleonora i-a dat cu drag o mână de ajutor, are o minte iute, reacţii rapide, ca locţiitor este categoric o achiziţie bună. Însă şmecherul n-a pomenit nimic despre cumnat, doar s-a umflat în pene şi a făcut pe modestul, mă supraestimezi, Nooora!

Când îi spune aşa, Nooora, un curent ca un fulger i se descarcă din piept până între coapsele fierbinţi. Dar nu trebuie să-şi piardă capul, Titus trebuie deprins să nu sară mai sus decât îi permite ea, nici să nu-şi folosească relaţiile de capul lui. Eleonora Oprea n-are nevoie să afle de la el că un conducător înţelept de instituţie îşi asigură o perioadă lungă de acalmie, aducând stagiari! Ştie şi singură că dintre ei o să-şi recruteze viitorii vasali!

— Editorialul din *România liberă*, la fel, tovaaarăşul Gallocik, l-aţi văzut, nu?! Tineret, mândria ţării! Avem nevoie de tineri, care să vină fără sechelele trecutului, fără...

*

Gallocik îşi strânge botişorul de rozător bătrân sub mustaţa albă, ţepoasă: un arici nemişcat, cu ostilitatea zvâcnind în fiecare muşchi încremenit al

feţei. Prin fereastra larg deschisă, jos, micşorată de depărtare, statuia de bronz a lui Lenin arată cu mâna energic întinsă spre şoseaua brăzdată de maşini colorate. S-au înmulţit Daciile, Skodele, Trabanturile de când se dau tot mai uşor, ajunge o recomandare, o pilă şi gata! Capitalism curat!

— Tot luat stagiar, tot luat! Angajam tinar mereu! Dar la cultura nu orice tinar trebuieşte, tovarăşa director!

Vocea lui, în schimb, a sunat tăioasă: pentru că înainte Pizda asta nu-l chema, ca acum, prin secretară, venea ea la el în birou. Noroc, tovaaarăşul Gallocik! Am venit să bem împreună cafeaua! Picior peste picior, fustă strâmtă. Se pisicea cu ochii la cifrul de la fişierul lui cu dosare, dar deja nu mai avea vârsta să-şi găsească alt protector decât Paşenka Lukaci! Când, azi-mâine, o să-i vină rândul la rotaţia de cadre şi tovarăşului Lukaci, care ţine dosarul ei, cu popi şi notari fascişti, o să se ducă Răsturnica de-a dura! Gallocik o să plece la pensie, dar cu sesizările ălora care au botezat-o Norica-Răsturnica, iar la plecare o să îi zică doar atât: pizda a ridicat la tine şi pizda pierde!

— Ce drăguţ accent ai, tovaarăşul Gallocik! Sunt sinceră, crede-mă, mor după el!

Când îl linguşea aşa, ştia că îi dă peste nas că nu vorbeşte bine româneşte, ce naşte din fascist fascist rămâne! Ştie el ce e în guşă la fiecare, şi laptele pe care Răsturnica l-a supt de la mă-sa, şi ta-su notar la nazişti, şi bunicul popă greco-catolic, unelteşte la Vatican! A avut proptea mare, şi de la Lukaci, şi de la bărbatul maior, altfel s-ar fi dus de mult la vale tovarăşa Răsturnica-Norica Oprea! Iar Gallocik, pentru ce are nevoie să facă, ştie româneşte destul: neam de ţărănist, legionar, liberal, sionist, exploatator, capitalist, spion, chiabur, fascist nu trebuie să pună piciorul în Clădire. El adună datele şi trimite fiecare copie a referatului despre *elementele necorespunzătoare* la

Securitate, la Procuratură, la Cadrele Centralei. Şi o copie *acolo unde trebuie*.

*

Acum a venit un vânt de nebunie, dar nebun e cine nu vede că vântul o să treacă, pleacă Gallocik azi-mâine, dar dosarul complet al Eleonorei Oprea rămâne, nu ăsta jumulit de Lukaci, nu! Dosarul ei complet rămâne *unde trebuie* şi dosarele la toţi rămâne şi strănepoţii o să plătească în vecii vecilor, fiindcă vremile se întoarce! Nu o să mai fie Gallocik în Instituţie ca să vadă cum o s-o mănânce unii de vie, pentru că s-a încârdăşit cu legionarul de Marga! Gallocik îşi va mânca pensia FIAP în casa lui din Floreasca şi iarna va merge la New York, la fiul soţiei, şi în rest îşi va gusta răzbunarea, pentru că Pizda asta l-a reclamat la oamenii ei de la Centrală că a organizat anchete peste deciziile conducerii, adică ea şi lingăii ei! Vremile se întoarce, curva proastă! Asta merită să spună la una care a ajuns mare director, da locul ei e la bucătăria garnizoanei, la curăţat cartofi şi la futut. Îi întinde, fără să comenteze nimic, *Referatul.*

Din verificarea situaţiilor politico-sociale ale angajaţilor propuşi de sectoare pentru promovare în funcţii superioare, a reieşit că unii dintre aceştia nu corespund pe linie de cadre.
Pentru aceasta, serviciul Cadre Personal avizează negativ promovarea în funcţie a următorilor:
1. *Cosmovici Dinu, redactor, propus redactor I.*
Tatăl, avocat în trecut, a făcut politică PNL. A fost condamnat în procesul tinerilor liberali, iar familia Cosmovici dislocată cu domiciliul obligatoriu în Rădăuţi.
2. *Fischer Harry Daniel, redactor, propus redactor I.*

Familia a primit aviz favorabil de plecare din ţară. S-a mai semnalat cazul. Bunicul exploatator, proprietar de fabrică, magazine de desfacere a produselor, 2 imobile naţionalizate.

3. *Bărbulescu Florentina, redactor II, propusă redactor I.*

Tatăl a fost chestor de poliţie. Pentru acest lucru, Bărbulescu Florentina a fost exclusă din Uniunea Tineretului Comunist.

4. *Păulescu Dinu, redactor, propus redactor I.*

Tatăl lui a posedat 500 ha pământ, tractor, batoză.

Şef serv. Cadre Personal,

Victor Gallocik

— Eu am cerut dosarele stagiarilor, tovarăşul Gallocik! Pentru avizele de promovare, faci dumneata bine şi trimiţi lista asta la Cadrele Centralei. Eu am luat la cunoştinţă!

*

Special ca s-o enerveze, păianjenul i-a dat întâi dosarele pârţotinelor, deşi ea i-a spus răspicat:

— Promovăm tovarăşele femei, dar nu luate cu toptanul! Vorbesc în cunoştinţă de cauză, tovaarăşul Gallocik, doar femeie sunt şi eu! Însă productivitatea muncii este cu atât mai ridicată cu cât sunt mai puţine pârţotine care să se fâţâie pe culoar cu fustele lor de-o palmă!

Eleonora nu ar purta aşa ceva nici dacă ar avea vârsta şi picioarele lor, cum să te mai respecte bărbatul dacă îţi vede tot? Capul femeilor nu e niciodată la muncă, ba sunt la ciclu, ba nu te poţi înţelege cu ele, că trebuie să le vină, ba rămân gravide, ba stau numai de telefoane la copii, ba le uită Dumnezeu în concedii de maternitate! Uterul retrovers al Eleonorei n-a prins niciodată sămânţa nimănui, aşa că ea n-a avut niciun dezavantaj că e femeie, menstra ei delicată abia stropeşte vata, că s-a şi terminat, acum începe să aibă mai mult, uneori şi nişte cheaguri, ca firişoarele de ficat, e premenopauza, i-a spus ginecologul de la

Policlinica Specială de pe strada Rozelor, dar ea nu îl crede, pentru că niciodată nu s-a simţit atât de bine în pielea ei şi niciodată nu a avut mai mult chef de pat.

Dă la o parte primele dosare, dar mâna mică a lui Gallocik, făcută gheară, cu noduri de artroză la fiecare deget, împinge unul la loc, unde se crede vipera asta, la masa de ping-pong?

— Bujor! Narcisa Bujor! Asta trebuie musai!

Faţa Eleonorei arată liniştită, ca totdeauna când înăuntrul ei fierbe, a cui mai e şi pârţotina asta, Narcisa Bujor? Şi cine conduce instituţia, Eleonora Oprea ori Vitea Gallocik? Ochii căprui-aurii ai Eleonorei, cu riduri fine, înstelate, şi ochii spălăciţi sub sticla dublă a ochelarilor lui Gallocik se înfruntă câteva clipe. Mâna ei este gata să deschidă sertarul, acum să văd pe unde scoţi cămaşa când o să-ţi arăt sesizarea subalternului tău, Rizea, *tov Gallocik spune că dânsul răspunde de angajări, şi nu directoarea, aducând fel de fel de insulte la adresa tov din conducere.*

Dar, când Gallocik a terminat ce avea de spus, ochii Eleonorei s-au răcit. Ia dosarul necunoscutei Bujor şi-l împinge, dezgustată, în teancul cu *acceptaţi.* Nu o să-şi ridice în cap Externele şi Internele pentru altă paraşută care o să stea toată ziua la cafea cu hăndrălăii, ca nevasta arogantului ăla de Arcan, care, în câteva luni de când a fost vârâtă aici prin repartiţie, a arătat deja de ce este în stare!

*

Enervată că botul lui Gallocik s-a lungit victorios pentru că el, nu ea a primit telefonul pentru Narcisa Bujor, fiica diplomatului sub acoperire, Eleonora scrie un *Da!* apăsat pe toate dosarele băieţilor cu repartiţii guvernamentale care vin după lunile de armată.

— Toţi, da, toţi, tovarăşul Gallocik! Ce probleme spui că are acest Sorin Olaru? Are

repartiţie guvernamentală pe post, ce mai vrei? Ce mai contează că l-a chemat nu ştiu cum dacă a fost legal adoptat? Genetica nu este o ştiinţă, aşa cum susţin capitaliştii, tovarăşul Gallocik! Aici scrie clar că mama, fie şi adoptivă, a fost directoare de şcoală, ce nu-ţi convine? Tatăl a murit, să-i fie de bine, viaţa merge înainte! Lasă lotul cu *Rugul Aprins*, unchiul popă n-are legătură cu legionarii şi misticii ăia care au făcut puşcărie, ba chiar dimpotrivă, văd că a fost trimis Afară, deci prezintă încredere!

Eleonora a pierdut bătălia pentru Narcisa Bujor, dar nu a pierdut războiul, reţinem şi dosarul următor, Romaşcanu Anton, şi ce dacă nu are repartiţie guvernamentală? Tovarăşul Gallocik, să-ţi spun eu că mătuşa lui Romaşcanu este secretara de cabinet a tovarăşului Trofim la Pionieri? Instituţia noastră va avea nevoie de o susţinere când ne vom prezenta bugetul, pe dumneata nu te mai interesează, pentru că ieşi la pensie, dar pe noi...

Aşa cum stă neclintit, din profil, cu lipomul care-i creşte pe frunte, pare un mic rinocer cu cornul rotunjit, dar are ea ac de cojocul lui, am intrat într-o perioadă nouă şi trebuie să lucrăm altfel, în două zile să am pe masă foile de angajare completate, semnate, ştampilate, la revedere, tovarăşul Gallocik!

Da, este o epocă nouă, vechiul cadrist şi-a luat şapca de piele şi-a plecat, şchiopătând, posomorât, uite-i că se întorc legionarii care urau bătrânii, nu trebuia să plece Armata sovietică din ţara asta fascistă, nu doar el s-a gândit aşa în’58. Aşa s-a gândit *cine trebuie.*

*

Toaleta îmbrăcată în faianţă albă, hârtia igienică parfumată, odorizantul, piesele sanitare sclipind sub lumina intensă a neonului o ajută mereu, imediat ce trage apa, să uite servituţile trupului.

Intră aici de pe vremea când Paşenka Lucaci era stăpânul biroului, iar ea doar tânăra juristă cu care el se consulta des. Făceau ore peste program, iar după ce a numit-o şefă de secţie, intra, la fel ca acum, să-şi împrospăteze fardul şi să se clătească, aşa cum poate, cu apa de la chiuvetă. Deschide poşeta de lac cu cataramă argintată, asortată cu pantofii de lac cu toc cui de zece centimetri, astăzi e ziua ei de abonament la Ateneu. Scoate din portfardul argintiu pudra şi rujul Lancôme, îşi tapotează obrajii plini, face botic, depărtându-se de oglindă, îşi aşază bretonul, o Mireille Mathieu mai dolofană şi cu cincisprezece ani în plus, cu părul sclipind arămiu sub fixativul Elnet.

Desface pachetul de Marlboro, scapără bricheta placată cu aur, cadou de la Nelu? de la Paşenka? de la cine? Fumează în dreptul ferestrei, îi place gestul, dar detestă mirosul de ţigară, după atâtea şedinţe câte a înghiţit la viaţa ei. O să serbeze pensionarea lui Gallocik cu Titus şi Veuve Clicquot, Paşenka a învăţat-o cu şampania asta pe vremea când a fost ambasador la Paris. De-acum înainte nu mai are cine s-o muşte de fund, delegaţia pentru postul de director se va semna odată cu proiectul *Tratatului*, a asigurat-o Paşenka. Şi va avea mână liberă să gestioneze Instituţia aşa cum ar gospodări casa Müller din orăşelul ei ardelenesc.

*

— Moţule, s-a pisicit Norica la maiorul Oprea, toată copilăria m-am uitat cu jind la casa Müller şi-acum au s-o facă ţiganii praf! Grete Müller a primit aprobarea şi pleacă definitiv, cu fată, cu ginere, la Düsseldorf, au nişte veri cu situaţie acolo. M-a anunţat mama, o rugasem să fie mai atentă ce vorbeşte la telefon, dar nu te poţi înţelege cu ea!

— Maică-ta niciodată nu a fost de înţeles, a dat indiferent din umeri maiorul, dar despre ce casă

vorbeşti?

— Aia vernil, vizavi de biserica evanghelică, ai văzut-o sigur! Când eram copil, în faţa ei erau mereu limuzine parcate, o dată am văzut chiar un Mercedes argintiu.

Iar cea care a coborât din Mercedes trebuie să fi avut vârsta ei de acum. Cozi blonde, ridicate cunună în vârful capului, sprâncenele desenate, conturul cu ruj *grenat* al gurii în formă de inimă, cerceii mari de aur, cu opale verzi; din taiorul gri îi ieşea gulerul alb, plisat al bluzei transparente de organdi. Norica a scăpat, ce ruşine!, jumătate din prăjitura cu rubarbă pe care tocmai i-o adusese camerista unguroaică, cu rochie neagră şi şorţuleţ alb, care a şters pe jos, strângând buzele peste fraza nerostită, ce poţi să te aştepţi de la un plod de valah murdar! Dâra de Coco Chanel rămăsese în aer şi după ce Edith von Coler, jurnalistă la *Deutsche Allgemeine Zeitung*, dar mai ales agentă de influenţă nazistă, a ajuns în chioşcul acoperit de caprifoi din curte, făcând paşi mici, atât cât îi îngăduiau fusta gri strâmtă şi pantofii cu bot rotund şi tocuri enorme. Acolo fetiţa a zărit spinarea curbată a tatălui ei, care aştepta respectuos ca bătrânul Müller, un bărbat corpolent, cu părul fin, blond, tras cu cărare într-o parte, să semneze cumpărarea de acţiuni la compania petroliferă Stern, fostă Standard Oil, acţionarii englezi au fost deja expediaţi.

Ceea ce pare profitabil acum, în toamna lui ’40, când România, jumulită de teritorii, s-a ghemuit, ca un câine bătut, la picioarele lui Hitler, va fi o vină de neiertat peste doar patru ani, atunci când trădarea şi ghemuirea la picioarele lui Stalin nu vor mai salva nimic. Dar atunci notarul, tatăl Noricăi, va fi oale şi ulcele, mort în bătălia de la Cotul Donului, în Rusia Sovietică, şi nu va avea cum să-i vadă pe Müller îmbătrânind într-o noapte, cu cătuşe la mâini, şi pe fiica lui adorată, Grete, cea mai frumoasă fată din orăşel, violată de soldaţii

ruşi şi aruncată în vagoanele de marfă ale trenului, spre minele din Donbass.

Dar a avut şapte vieţi în ea, Grete! S-a întors târându-şi un picior, şantalie, după accidentul din mina din Donbass unde muncise, şi tot a găsit până la urmă un bărbat cu care să-şi facă o fată şi fata i-a adus un ginere şi acum pleacă toţi trei la Düsseldorf. Nu straturile de flori roşii din jurul statuii lui Lenin, la care se uită ţintă, le vede Eleonora, ci casa vernil unde intrau altădată doamne în rochii negre sau de mătase imprimată şi domni în costume negre, cu papion, coborâţi din limuzine.

*

Nelu Oprea ar face orice pentru Norica lui, dar unde ai văzut tu cadru de Partid cu proprietăţi particulare? Regia de Protocol plăteşte cinci mii de lei chirie şi întreţinere până şi pentru casa Tovarăşului din Primăverii, dar asta e o idee! Am oameni la Regia de Protocol cu care vorbesc să ia casa Müller şi mergem pe urmă când vrei acolo! Vorbim să scoată la vânzare mobila Biedermeier şi-ţi cumperi convenabil ce ţi-o plăcea! Dar nu cumva casa asta Müller a ajuns o ruină?

— Are peste trei sute de ani, dar Müller băgase bani serioşi în ea, făcea afaceri cu Neubacher, n-ai auzit de el? Protectorul Legiunii! El făcuse proiectul german de reorganizare economică a Balcanilor, România trebuia să rămână ţară agricolă, doar cu industrie alimentară. Un fel de plan Valev...

Asta au vrut nemţii, asta au vrut şi ruşii, dar nu le-a mers! Tovarăşul a recunoscut RFG şi saşii, care pe vremea lui Hitler nu-şi mai vedeau lungul nasului, pleacă acum pe capete! Tovarăşul a recunoscut şi Israelul, aşa că pleacă şi evreii, să se întoarcă toţi atunci când i-oi chema eu! Luăm şi ceva bănuţi pe ei şi putem în fine să fim iar mândri

că suntem români, cum luceau ochii lui Titus Marga când i-a şoptit asta Eleonorei!

*

Sub stratul de învăţătură marxist-leninistă al Eleonorei, ai să găseşti orgoliul greco-catolic: calul troian cu care românii ardeleni au intrat în Dieta de la Budapesta, compromisul dintre catolicismul *ungurilor aroganţi* şi ortodoxia *valahilor murdari*. În gena patetică a Eleonorei au rămas secolele de umilinţă şi sărăcie ale strămoşilor ei ţărani care n-aveau voie să întârzie după ora cinci în oraşele ridicate şi guvernate de Unio Trium Nationum. Nici Alzheimerul nu-i va şterge de pe emisfera stângă discursul despre drepturile noastre pe acest pământ sfânt, Iulia Eleonora s-a prefăcut că l-a uitat, provizoriu, atât timp cât străinii ne-au dictat, pentru că *nu-s vremile sub noi, noi suntem sub vremi*, care cronicar a spus asta? Parcă Simion Dascălu!

Eleonorei i s-a pus un nod în gât, numai Titus, ardelean, ca ea, o poate înţelege! Prin cămaşa în carouri, deschisă la gât îi ieşeau câteva fire cârlionţate, tot inelat are şi părul uşor încărunţit, Titus este cu trei ani mai tânăr, îi ştie dosarul pe dinafară după cât s-a luptat cu Gallocik ca să-i accepte numirea ca adjunct. Pe piept trebuie să aibă o adevărată blană, i-a trecut prin minte în timp ce lucrau la darea de seamă. El a pus apă în vasul albastru-cobalt pentru cei unsprezece trandafiri galbeni cu care a apărut la o oră când pe culoarele Clădirii nu mai era decât umbra şontâcăită a lui Gallocik. De unde ştii că trandafirii galbeni sunt florile mele preferate? N-ai citit *Afinităţile elective*?

Eleonora e o mare cititoare de romane, Pearl Buck, Cronin, Alexei Tolstoi, a răsfoit şi romanul lui Goethe, dar l-a găsit demodat, oricum, n-aveau timp de divagaţii, a apărut altă interpretare pentru actul de la 23 August, acum vorbim despre

Insurecţia noastră populară, condusă de Partidul Comunist Român! Titus dicta, ea scria, docilă, ce plăcut este să te faci mică-mică sub puterea unui bărbat, ca o servitoare căreia stăpânul îi arde în trecere o palmă peste buci, când îşi aminteşte acum acea lungă după-amiază, o înviorare proaspătă îi curge prin vine, deci te mai poţi îndrăgosti şi la 47 de ani?

*

— Hai, Florico, pune aici tava şi du-te la copii, acasă! spune Eleonora, şi, pe urmă, în şoaptă, lui Titus, abia ţinându-şi râsul:

— Acum nu mai are cum să-i raporteze lui Gallocik la ce oră am plecat noi doi de aici!

— Cum, şi Florica toarnă la el? s-a mirat.

Dragul de Titus, are şi el naivităţile lui.

— Dar cine a adus-o în Clădire? Nu Vitea Gallocik? O ştoarfă, servitoare la cvartalul de blocuri ale ofiţerilor ruşi! Dacă îţi arăt ce note informative îi scrie, cu creionul chimic şi cuvinte legate între ele, mori de râs! a continuat ea.

— Îmi dai voie să îmi scot haina, Noora? Un slugoi periculos, acest Gallocik! Urăşte tot ce este românesc!

Titus i-a luat din mână ceşcuţa de cafea, i-a sărutat fiecare deget şi i-a apăsat palma pe cămaşa în carouri, înăuntru zvâcnea surd o vietate ascunsă. Şi pe urmă i-a condus mâna în jos, uşor, mai jos de curea, acolo unde şliţul se bomba, degetele ei delicate, care se zbăteau să scape, mângâiau, vrând-nevrând, umflătura care se întărea, ssssst! sssst! toate le vor vorbi pe scări sau afară, spre maşină! Mâna ei s-a lăsat, moale, şi a început să tragă de fermoarul şliţului, oare asta se poate auzi în microfoane? Când îşi aminteşte cum îi pulsa între degete, fierbinte şi tare, până a luat-o în gură, fulgerul urcă iar, dintre labiile umede, ascunse în chiloţii străvezii de nailon, până sus, între ţâţe.

*

N-are răbdare să se uite pe proiectul *Tratatului*, o să i-l dea lui Paşenka să i-l toace mărunt-mărunt, dar oare de ce nu sună? La ora asta ar fi trebuit să se fi terminat şedinţa. Când treburile lui importante îl aduc în Clădire şi scapă de lipitorile din jurul lui, tovarăşul Paul Lucaci urcă totdeauna la etajul cinci s-o salute pe vechea lui colaboratoare, tovarăşa Eleonora Oprea.

Butonul roşu pâlpâie înainte să audă soneria şi ea se repede, vârful tocului s-a agăţat în covor, cade într-un genunchi, strânge din dinţi, fă-mi imediat legătura, ce mai aştepţi, tembelo? ce telepatie, Paul! chiar la tine mă gândeam! ai mai sunat şi n-a vrut să mă scoată din şedinţă? mă uitam la fişele de stagiari cu Gallocik, secretara asta nouă nu-i bună de nimic, vocea Eleonorei s-a ascuţit, am vrut s-o dau afară, dar Marga a tot insistat pentru ea, sigur că nu Marga decide, aşa mă cunoşti?!

Jucăuşa Eleonora le pune porecle celor din jurul ei, dar Nelu Oprea a rămas tot ofiţerul greoi din armata nouă, nici nu le ţine minte, nici nu înţelege. Sorin Olaru va fi în curând Pajul, Titus va trece de la Labrador la Şacal, dar Paul Lucaci a fost, este şi va fi Salvatorul. El i-a curăţat dosarul fostei lui studente şi a angajat-o, el i-a dat repede gradaţiile, primele, postul de şefă de secţie, de adjunctă şi, când a urcat mai sus, a lăsat-o moştenitoarea biroului lui, directoare cu delegaţie, mai mult nu s-a putut, Nory, dar viaţa e lungă! Salvatorul a sfătuit-o să se mărite cu locotenentul Nelu Oprea şi le-a fost naş generos la nuntă, el i-a pus finului Nelu tresele de maior cu steluţe pe umeri, el i-a dictat câteva rapoarte şi pe urmă toate au mers unse. Dacă mai apar nori negri la orizont, Salvatorul dă fuga să îi ajute.

Dă fuga nu este bine zis, Paul Lucaci, fost Pavel Lukaci într-o altă viaţă, abia merge, legănându-şi trupul enorm pe picioarele rămase prea mici. El spune că l-a schingiuit Siguranţa, duşmanii lui

spun că din cauza grăsimii şi a sedentarismului a făcut artroză, Eleonora crede că ambele versiuni sunt adevărate. Dar el este la fel de plin de energie ca pe vremea când dimineaţa scria că scriitorul realist-socialist trebuie să fie ochiul vigilent al Partidului, iar seara divaga cu amicii despre Emmanuel Mounier, Henri Michaux, Jean Paulhan. Dacă îi spui acum ceva despre realismul socialist, râde, una fumăm, alta vorbim, fraza lui Paul Lucaci a devenit celebră, ea justifică vieţile noastre duble. Iar el, infidelul fidel, se împarte de o viaţă între soţie şi câteva amante, care nu se suportă între ele. Dar numai Nory şi Nelu Oprea vin în vizită la vila de la Snagov, la tovarăşa Lucaci, fost asesor popular la Tribunalul Poporului, şi îi aduc cadouri fetiţei.

*

— Cafeaua am băut-o, proiectul *Tratatului* îl iau cu mine, mă îndur cu greu să plec, dar trebuie! Bietul tău adjunct tropăie la uşă cu dosarele sub braţ şi aşteaptă să-i las fotoliul încălzit, ca să sărute mâna tovarăşei directoare! a râs Paul.

S-a ridicat, clătinându-se, din fotoliu, a ocolit cu greu masa şi şi-a strecurat degetele lungi în decolteul Eleonorei. Încă îi mai place să cânte la pian, dar n-a ieşit din el pianistul de renume pe care l-a sperat familia lui burgheză. Ca de obicei, o strângea prea tare, poate aşa crede el că e mai viril, bietul Paul! Oare mai este într-adevăr atras de femei sau doar încearcă să facă demonstraţii de bărbăţie? Îl excită să şi-o imagineze cu alţii şi i-a povestit, chicotind, despre aparatura instalată de Băieţi, la cererea Tovarăşei, în dormitoarele şi closetele celor din Biroul Politic, asta este ultima ei distracţie.

Dar în Clădire încă nu există asemenea videouri, altfel Paul n-ar invita-o, aşa cum face, din ochi, alături de el, pe canapea, dă-mi totuşi să mă uit aici

pe proiectul *Tratatului*, chiar dacă îl iau cu mine, spune, apăsat, pentru urechile microfoanelor.

A întrebat-o din ochi dacă a fost bine, i-a mai mângâiat uşor labiile ude cu degetele lui îndemânatice, a tras la loc chilotul transparent şi şi-a scos mâna dintre pulpele ei. Canapeaua de pluş roşu este aceeaşi, ca şi oglinda în care se uită zilnic femeia care s-a rotunjit un pic prea mult, firea gurmandă, în toate sensurile, îi subminează dietele. Dar Eleonora este şi un pic sentimentală, el o ştie. Vopseaua, deşi de calitate, a şters strălucirea de altădată a părului pe care îl purta lung, în coadă de cal, când îl desfăcea, îi acoperea bucile în formă de pară, ce frumoasă erai, Nory, îşi înghite fraza, îşi duce la nas degetele umede, le linge, demonstrativ, şi merge, legănându-se, spre toaleta spaţioasă.

*

Dintre toate femeile vieţii lui, care par multe doar pentru că el nu se desparte de niciuna, Nory e cea mai pasionată de desuuri, garderoba nu îi e făcută din comenzile speciale de la Apaca, ci şi-o completează ea la fiecare plecare, dar mai ales i-a împrospătat-o el. Nu ştie muzică, dar îşi onorează conştiincioasă abonamentul la Ateneu, aşa cum tatăl ei mergea la slujba de duminică. Îşi dă sufletul pe referate, situaţii, rapoarte, muncind ca o ţărancă ardeleancă, pe vipie, cu pălăria de soare legată sub bărbie. A mizat bine pe ea, s-a descurcat să ţină în mâinile ei îngrijite frâiele instituţiei, a rezistat între atâţia nesimţiţi şi mitocani, o inteligenţă vie, dar medie, necreativă, ea ştie să facă doar ce a mai văzut că fac alţii. O vorbitoare patetică în şedinţe şi o manipulatoare înnăscută. Trimisă afară, se descurcă mai prost, nu vorbeşte bine rusa, învăţată după ureche la întrunirile CAER, iar germana cu care a plecat, să nu ne mai amintim când, din liceul ei transilvan a cam uitat-o.

Pe canapea, Eleonora încearcă să-i povestească despre Gallocik, dar Lucaci o întrerupe.

— Nimeni nu ne mai pretinde să scormonim în dosare! Deocamdată, fii atentă la ce-ţi spun, deocamdată! Mai încolo cred că o să fim siliţi să ne întoarcem la ele, cu tehnocraţii pierdem controlul politic! Tu îţi alegi însă un stagiar, îl faci secretar UTC, îl vâri în Birou, îl înveţi să coopereze cu Băieţii, dar să îţi raporteze ţie, nu lor! La gunoi cu specialiştii regimului trecut care ne pupă mâna când îi scoatem din ghearele Băieţilor, dar, cum ajung acasă, pun Europa Liberă şi îi aşteaptă pe americani! La gunoi cu activiştii analfabeţi, suntem singurii socialişti care avem acord cu FMI şi primim tot ce vrem de la vestici! Occidentul ne dă cu amândouă mâinile, noi suntem tâmpiţi că nu ştim să folosim ce primim, de asta avem nevoie de tehnocraţi! Lumea se schimbă, trebuie să ne schimbăm şi noi dacă nu vrem să ne trezim la coşul de gunoi al istoriei! Mai ţii minte când demascam deviaţioniştii, cosmopoliţii? Ce instransigenţi eram!

*

Când se lasă noaptea, la fel ca şi atunci când se luminează de ziuă, Clădirea împrăştie în jur mai multă încredere în puterea ei. Forma ciudată pe care Eleonora a văzut-o identică la Moscova şi la Varşovia se estompează în violetul albăstriu şi dens în care plutesc doar ferestrele luminate. Vântul răcoros al nopţii curăţă agitaţia dinăuntru, şedinţele interminabile, oamenii ghemuiţi în birouri, fumul ţigărilor ieftine, cafelele, jocul de şah pe ascuns, conversaţiile nesfârşite, bufnetul apei în closete. Lumina violetă aruncă, peste alei şi peste parcul întunecat, presimţirea altei vieţi, neaşteptată, imprevizibilă.

Instalată pe bancheta confortabilă, din spate, a maşinii, Eleonora îşi scoate, pentru cele zece minute, până va ajunge la Ateneu, pantofii de lac

negru, cu vârfuri ascuţite şi tocuri cui. Îşi pipăie gleznele umflate, a început să aibă retenţie de apă, şi cele două bătături la fiecare din degetele mici, maseuza şi pedichiurista vin mâine, bine că s-a uitat în agendă.

A fost o zi uşoară, fără telefoane de la Secţie sau de la Minister, fără şedinţă de informare, fără materiale trimise/venite de la viză, iar Paşenka a fost interesant şi dezgustător, ca totdeauna.

Când maşina traversează neonul care taie în două aleea închisă de Arc, Şoseaua Kiseleff arată festiv, parcă neatinsă de ploi, de soare, de timp. Eleonora deschide fereastra şi, în aerul rece pe care-l respiră, totul pare calm şi egal. La cei 47 de ani şi jumătate ai ei, se simte suficient de tânără ca să profite de epoca nouă în care intră.

Capitolul 12
Anii de ucenicie ai unui tehnocrat

După revoluţia din Ungaria, angajaţii cu *pete la dosar* au fost aruncaţi în „cimitirul elefanţilor“ – pe statul de plată al colaboratorilor. Au primit cărţi de muncă doar după ani buni, atunci când a început *deschiderea*. Atunci, cei bine văzuţi au primit aprobări pentru o Dacie sau un Trabant ori chiar paşaport pentru vacanţa la Nisipurile de Aur sau lacul Balaton, iată, lumea se deschide şi pentru noi!

Instituţia s-a umplut şi de stagiari, care, cu excepţia lui Sorin Olaru, care bate la uşă, apar în prag cu un dezinvolt Salut! E greu deocamdată să-i deosebeşti pe cei ajunşi cu pile, care aşteaptă aici, ca într-o gară, trenul spre un post mai bun, de cei veniţi pe *bază de note*, adică *prin repartiţie*. Atunci când primeşte o intervenţie, nici măcar Eleonora nu ştie exact cine se află la ultimul capăt al firului.

Mai toţi stagiarii se plictisesc uşor şi ies des la fumat, spre bucuria colegilor de birou, care, în fine, pot să-şi dea drumul la gură. Gradul de periculozitate al nou-veniţilor creşte în timp ce îşi fac contacte în Clădire: unii încep să toarne la şefi, la cadristul Gallocik ori la căpitanul Vistig. Dar vor fi tot mai mult percepuţi ca nepericuloşi pentru că, la cafeaua dimineţilor stereotipe, au fost, între timp, încet-încet, storşi de conţinut, ca un tub de pastă de dinţi, şi misterul s-a scurs din ei, picătură cu picătură. Dacă instituţia nu-i va scuipa la prima reorganizare, vor fi înglobaţi, încet-încet, în aluatul instituţional şi nu o să mai rămână vizibile din ei decât defectele, împietrite ca stafidele într-un cozonac. Sătui de refulările, reuşitele, eşecurile şi viciile lor bine inventariate, ceilalţi n-au să se mai refere la ei decât prin sleite aluzii ironice.

*

Stagiarii merg peste tot în grup, hăhăindu-se, se ascund la subsol să răsfoiască un *Playboy*, se înghesuie în faţa toaletelor să le vadă pe fetele de la laboratorul foto când se dezbracă, îşi măsoară din ochi penisurile la pisoar şi fac pe urmă comentarii în birou, fiecare despre fiecare. Când apare o prospătură, ies toţi deodată pe culoar, puştoaicele sunt marfă rară în instituţie, Eleonora nu le înghite.

— Uită-te la ea ce mândră merge, parcă strigă: am pizdă! am pizdă! şuieră Florin, libidinosul de serviciu.

Noua colegă îşi controlează mişcarea feselor mici şi păşeşte cu ochii în tavan pe tocurile ei ascuţite, enervată sau flatată de violul virtual.

— Alo, strigă după ea un îndrăzneţ. Alo! băiatul acesta are să vă spună ceva!

— Termină, bă! Eşti penibil, nu vezi? Prostule! Puerilule!

Toţi sunt puerili, când pleacă părinţii sau gazda de acasă, la ceaiurile încropite cu câteva sendvişuri, saleuri de la patiseria din colţ, o sticlă de votcă Stalicinaia şi suc de roşii, încearcă să-şi sufle prietenele. Se invidiază pentru aventurile povestite, îi compătimesc pe cei căsătoriţi, se suspectează între ei de turnătorie şi au un dispreţ definitiv pentru fosile. Cu toate tachinăriile crude, miştoul şi ostilităţile permanente, sfârşite în încăierări de cocoşi tineri, păstrează între ei o solidaritate fluidă. Oriunde merg, îi întovărăşeşte un halou strident, de care, atunci când se opresc în drum să bea ceva, sunt mândri. Simţurile lor derutate de tinereţe îi asigură că niciodată n-au să ajungă nişte babalâci de 30 de ani; iar mai departe de vârsta asta refuză oricum să se vadă. Cu o excepţie: Sorin Olaru, care priveşte mai departe.

*

Nu şi-a câştigat încă o poziţie în instituţie, este doar unul dintre ei, dar altfel: un tânăr bine-

crescut, specie aproape dispărută. Doar el mai ştie să deschidă cuviincios o conversaţie cu *ce credeţi despre... ?* Doar el şi-a scris la sfârşitul caietului-agendă data de naştere a fiecăruia şi nu uită niciodată să-şi felicite puţinele, deocamdată, cunoştinţe. Dacă este poftit într-o vizită, acasă, nu se mulţumeşte cu florile şi sticla de vin pentru gazde, ci se revanşează cu o invitaţie la restaurant, un adevărat lux pentru un stagiar. Le aduce prăjituri secretarelor şi, la ocaziile festive, întreţine conversaţia cu persoanele uitate într-un colţ.

Grupurile practică torturarea celor diferiţi, iar el se expune cu imprudenţă, oferindu-se să facă mici servicii; sau doar dând senzaţia că le face, pretind răuvoitorii. De când a fost surprins că roşeşte uşor, haita i-a mai adăugat o poreclă: *fecioara*. Dar cât de plăcută poate fi compania lui, comentează angajatele mai vârstnice, întinzându-şi ciorapii peste picioarele desenate cu varice vineţii şi refăcându-şi, în oglinda de la toaletă, rujul peste buzele decolorate. Timid, cu o jenă drăgălaşă în privire şi totuşi descurcăreţ. Corect, de vreme ce este atât de punctual. Cultivat, de vreme ce ştie toate noutăţile din librării, are abonament la Cinematecă, dar vede şi filmele noi, *Blow-up* sau *8 şi jumătate*!

*

Este beznă la 6 fără un sfert, atunci când pleacă de-acasă, uneori cu un nasture încheiat strâmb la cămaşă, de grabă. Deasupra Bucureştiului încă mai sclipesc îngheţat câteva stele mici şi, într-o parte, licăreşte galben, prietenos, luceafărul porcesc. Uneori zăreşte şi o lună care se tot subţiază, ca o felie de lămâie stoarsă în ceai, până o să se topească în cerul de fildeş cald.

La 6 fără 5 patrulează prin staţie. Şi, dacă nu în primul autobuz, măcar în al doilea tot reuşeşte să pună piciorul pe ultima treaptă. Lămpile de neon de pe artere şterg stelele de deasupra şi autobuzul

vechi, aplecat mult într-o parte, înaintează poticnit prin întunericul rănit de ochii stopurilor, de farurile maşinilor, de ferestrele blocurilor – un uriaş joc de cuburi încremenite. Câteodată începe să miroasă a ars şi scoate fum, noroc că uşa din spate nu se închide niciodată din cauza călătorilor de pe scară, printre care se află şi el. A reuşit să pună piciorul pe prima treaptă şi-şi înfundă faţa în paltoanele cu mirosuri străine. Se teme la fel de mult să piardă condica şi să cadă de pe scara autobuzului, aşa că închide ochii şi strânge cu disperare mâna pe bară. Când îi deschide, vede cum strada, lucie de zăpada întărită, unde oricând poate să-l arunce busculada călătorilor nervoşi, aleargă şi ea, într-o viteză ameţitoare, pe lângă autobuz. La fiecare staţie nouă se grăbeşte să sară de-a-ndăratelea ca să-i lase pe cei de sus să coboare, deşi se teme că n-o să mai aibă vreme să urce iar. Dar are reflexe bune şi picioare lungi, aşa că reuşeşte să-şi recupereze locul pe scară. Chiar dacă stă într-un picior, chiar dacă bara îi intră în stomac sau se clatină sub palma lui amorţită, a mai urcat o treaptă. Şi, după un timp, smulgându-se dintre trupurile strânse unul într-altul, mai urcă una. Răsuflă uşurat abia când se vede sus, pe platformă. Întunericul de-afară s-a diluat şi prin geamurile îngheţate se filtrează o lumină tulbure. Se lipeşte de ceilalţi, sugându-şi pântecul şi, oricâte îmbrânceli mai încasează din partea celor care, vociferând, se împing spre uşă, nu se lasă târât înapoi.

*

Când prinde un scaun liber, se uită prudent împrejur, să vadă dacă nu cumva un bine intenţionat de profesie se pregăteşte să-l dea de exemplu pentru nesimţirea tinerilor de azi. Iar el să rămână în picioare, atârnat de bara şubredă ca de un stâlp al ruşinii, zguduindu-se la fiecare hurducătură a maşinii pe străzile prost pavate şi privindu-şi, în pupila celorlalţi călători, existenţa

penibil-anonimă. În zilele norocoase, se ghemuieşte pe scaunul înhăţat şi îşi mişcă degetele îngheţate în pantofii cu talpă subţire. Cu banii o duce la fel de greu ca în studenţie. Gazda pe care i-a lăsat-o colegul Florinel Gheorghe, plecat în seria a doua la armată, i-a cerut banii pe şase luni înainte şi o parte din economiile mamei Nelly au intrat aici. Cealaltă parte a fost depusă ca avans pentru apartamentul proprietate personală, trei camere, din Berceni, care va fi gata în toamnă. Chibzuită, mama Nelly insista să achite integral apartamentul, ca să scape de dobândă, dar Sorin n-ar fi vrut să se trezească întrebat: maică-ta are pensie de ilegalistă sau ce învârte de-şi permite să cumpere cu banii jos apartamentul?

*

De fapt, Nelly Olaru se gândise să împrumute aceşti bani de la vărul ei Iulian Iovănescu, deşi colegii activişti îi puseseră acestuia de mult pielea pe băţ. Nu-i prinsese bine că târa după el o târlă de petrecăreţi şi linguşitori şi-şi umpluse casa cu tablouri de Luchian şi Andreescu, argintărie şi mobilă scumpă, toate luate de la percheziţii. Fusese avertizat că dosarul lui creşte, dar n-a făcut nimic ca să-l subţieze: poate nici n-ar fi putut.

Semnul de rău augur l-au dat doi invitaţi de la Centru, veniţi să pregătească şedinţa pe linia ultimei Plenare, care au refuzat să mai apară la banchetul cu conducerea locală. Când i-a văzut că se îndreaptă spre hotelul Partidului, fără măcar să invoce oboseala de pe drum, tovarăşul Iovănescu a înţeles că-l aşteaptă mazilirea. Cheful tradiţional pe care a trebuit să îl prezideze ca să salveze aparenţele s-a încheiat, deloc surprinzător pentru chelneri, mai informaţi decât mai-marele oraşului, într-o atmosferă de înmormântare. Exclus din Partid, peste două săptămâni, într-o şedinţă în care s-a cerut vigilenţă faţă de elementele descompuse moral care compromit imaginea Partidului, Iulian

Iovănescu s-a aflat la un pas de a fi arestat. Graţiat în ultimul moment, după intervenţia lui Bodnăraş, şi-a făcut autocritica, mulţumind Partidului pentru marea şansă *a muncii de jos*, unde fusese trimis. Plecase pe şantierul de la Oneşti, pe un post modest, convins că este vorba doar de o cădere provizorie.

A primit înapoi, după un timp, carnetul de partid, s-a întors în oraş, era jurisconsult, dar nu a mai urcat cum spera. Erau acum promovate cadrele tinere, şcolite şi cu dosar bun. Dosarul lui fusese *pătat* şi de nevasta rusoaică cu care venise după un an la Universitatea Lomonosov din Moscova şi de care, surprinzător, refuzase să divorţeze, aşa cum fusese sfătuit, chiar dacă şi Marieta îl bătea la cap şi, din acest motiv, la un moment dat, îl va şi părăsi.

— Dacă aş fi avut economii, femeile astea două mi le-ar fi crănţănit de mult! Tu ştii, Nelly, că ţie nu pot să îţi refuz nimic, dar, dacă n-am, n-am! a dat, neputincios, Iulian din mâini.

*

Atunci, perseverenta Nelly se gândise să apeleze la celălalt văr, devenit cuviosul Sofronie, dar a trebuit să renunţe când şi-a dat seama că nici el nu se afla într-un moment bun. Tocmai era cântat la Europa Liberă că a fost silit să se întoarcă din Germania, iar biserica pe care statul român ateu vrea s-o recupereze a rămas tot preotului ales de emigraţie. Campania din presa exilului se scursese în presa germană, murdării, ce murdării, îşi flutura nervos preacuviosul unchi sutana neagră printre straturile de stânjenei şi bujori din curtea îngrijită a mănăstirii. Cât au stat în chilie, nu i-a povestit nimic lui Sorin despre străinătate decât că a fost greu, foarte greu, dar Cel de Sus m-a întărit să rezist, făcuse nervos un semn din cap, ai răbdare, despre asta vorbim afară!

— Fac şi ăia dosare, la fel ca ăştia de aici, dar sunt şi mai înveninaţi şi mai săraci cu duhul! îi şoptise când se plimbaseră între biserică şi clopotniţă.

Avea să priceapă tăcerea preacuviosului Sofronie doar atunci când, la instructajul dinaintea primei lui plecări în Germania, căpitanul Vistig o să-i arate o revistă cu aer interbelic din cauza ortografiei vechi, dar care avea pe frontispiciu o dată curentă. Sub un titlu enorm, *Securitatea şi-a dat mâna cu Legiunea ca să infiltreze exilul*, era reprodusă o fotografie mărită, în care un adolescent blond, care semăna mai mult cu Sorin Olaru decât cu cuviosul Sofronie cel de azi, mărşăluia alături de alţii la fel ca el, cu părul pieptănat lins peste cap şi centiroane puse peste o cămaşă ştearsă, de presupus verde.

— Unchiul tău a avut ghinionul să fie fişat dinainte, Siguranţa le-a făcut la toţi legionarii dosare, cred că ştim amândoi despre ce este vorba, nu? Nu înţelegi? Ei, bine, ai tot timpul! Altminteri, au mai fost şi alte feţe bisericeşti respinse de exilul isteric, puţini reuşesc să aibă relaţii bune în cuibul de viespi al emigraţiei, a spus, enigmatic, căpitanul Vistig.

*

Sorin n-a pus nicio întrebare, era sigur că Vistig n-avea să-i răspundă, iar Virgil şi Nelly îl învăţaseră *că nu e bine să scormoneşti rahatul din dosare*. De altfel instructajul lui Vistig se referea la cu totul altcineva.

— Ai aici numele şi telefonul celui care o să te introducă la persoana care ne interesează. Trebuie să aibă în jur de 60 de ani, a fost brun, dar acum este cărunt, păr ondulat, în rest se ţine bine, înalt de statură, aparenţă sportivă, profesor de drept, cu specializare pe Balcani, s-ar părea că are un doctorat luat la Berlin. Credem că a avut un nume românesc, deşi acum îl cheamă Günther Hermann.

Să faci efortul să te simpatizeze, obiectivul este ca în final să ţi se confeseze că este român, poate îţi va spune chiar numele.

*

Uneori, când prinde un scaun liber, Sorin rămâne cu ceafa rezemată de spătar şi priveşte zidurile, casele pe lângă care trece autobuzul ticsit, profilate pe cer. Îl inundă atunci un sentiment de favorizat al sorţii, o senzaţie pe care o va pierde instantaneu când va intra în Clădire. La fiecare oprire, vacarmul creşte în jur, pentru că şi înghesuiala creşte. Cineva ridică o servietă încărcată pe deasupra capetelor celorlalţi şi-l loveşte cu ea peste ureche, alţii stau curbaţi peste scaune, gospodinele prevăzătoare îşi apără sacoşele pline, vârâte între genunchi, s-au sculat cu o oră înaintea familiei şi şi-au făcut deja piaţa. Se ghemuieşte şi el ca să se ferească de coatele ascuţite care îi intră în umăr, certuri izbucnesc continuu, taxatoarea ţipă şi ea, o ură surdă mocneşte în glasurile ascuţite ale femeilor, în înjurăturile bărbaţilor.

Dar cei 22 de ani ai lui îl fac pe Sorin să-i privească detaşat, din afară. Uneori chiar zâmbeşte, având impresia unui dialog cu cineva care, ca şi el, aparţine altei lumi şi a nimerit aici doar întâmplător. Întâmplător şi provizoriu.

Uite-i, îşi spune, cum moţăie cu ochii umflaţi de somn, cu privirea apatică pironită pe afişul pătat de muşte al programului de la Operă de acum şase luni. De-o viaţă întreagă se scoală mereu la această oră şi privesc prin aceleaşi geamuri nespălate aceleaşi case pe lângă care autobuzul va mai trece ani de zile de acum înainte.

Îi măsoară cu atât mai multă răbdare cu cât e sigur că nu va rămâne mult timp între ei, va găsi curând soluţia să se instaleze în altceva, ceva definitiv, aşa cum a reuşit să se instaleze şi în acest scaun. Marginea cerului se tiveşte de roşu, negrul

aerului se tot diluează şi, cu fiecare staţie, înaintează spre ziuă, de fapt. Acum merg printr-o lumină roz-cenuşie, care învie casele şi dă feţelor un luciu plin de speranţă. Dintr-odată i se pare atrăgător să meargă înspre serviciu şi se gândeşte cu plăcere la cafeaua caldă, la hârtiile care-l aşteaptă în sertar, la biroul forfotind de lume.

*

Şi iată-l, în sfârşit, pe el, încă anonim, pierdut în şirul celor care gonesc după condică. Un lungan cu toracele îngust, mândru de cămaşa lui de nailon, cumpărată cu două sute lei din *pachet*, mândru de semnul nevăzut care, el simte asta, în timp ce trage în piept aerul viu, cu miros de rouă şi de iarbă cosită, îi ocroteşte paşii şi l-a destinat mersului tot înainte! Lozinca pe care o striga el, ca şef de unitate, atunci când primea, dimineaţa, raportul detaşamentelor şi se ridica drapelul. Aerul auriu al dimineţii poleieşte zidurile umbrite şi maşinile care alunecă foşnit, iar el înaintează, strângându-şi umerii osoşi, intimidat de sporovăiala grupurilor de fete, când ajunge în dreptul lor, îşi iuţeşte paşii.

Vara dă totdeauna un aer de vacanţă aglomerării omeneşti în haine subţiri din staţia autobuzului. În patrulaterele cu pereţi de ciment iarba, cu vârfurile argintii, lungi, se răstoarnă de greutate şi-şi trimite mirosul umed, mustind de căldură. Ţârâie ascunşi primii greieri, iar aerul plin, profilat pe cerul cald, îmbujorat de soare, este încărcat de zumzetul ţiuitor al lăstunilor. Steguleţe mici, triunghiulare au rămas agăţate de sârmele de telegraf, de la vizitele Tovarăşului.

*

Acum trei zile a fost şi el, pentru prima oară, la aeroportul Băneasa să îl aştepte. Ei, cei aduşi să aplaude, erau afară, iar în clădirea aeroportului, cu feţele lipite de geamurile de sticlă, pasageri necunoscuţi îşi aşteptau avionul.

— Străinii! Deşi sunt după geam, ei sunt liberi, iar noi, deşi suntem în aer liber... i-a şoptit Relu Morar.

Dar, când Sorin a întors capul spre el, şeful de secţie Morar s-a grăbit să adauge:

— Rău cu rău, dar mai rău fără rău! O fi El agramat, dar măcar ne apără de ruşi! Când au intrat în Cehoslovacia, ai văzut cum le-a zis-o!

Nu era nicio prefăcătorie în ochii acestui bărbat uscăţiv, fără vârstă, al cărui chip s-a luminat deodată, a zărit ceva? Tălăzuirea surdă a mulţimii, uralele. Un omuleţ cu o scrumbie învelită într-un jurnal, sub braţ, cu obrajii neraşi, agita o creangă ofilită, strigând, cu ochii nebuni: Ceauşescu! Ceauşescu! Maşinile de securişti au plecat primele, goale, să asigure traseul. Au plecat şi dansatoarele, femei în costume naţionale, cu ochii fardaţi apăsat cu albastru, cu picioare strâmbe de la vechiul rahitism al copilăriei subalimentate, vârâte direct, fără ciorapi, în pantofii tari, de o sută cincisprezece lei, sporovăind, mulţumite.

Sorin, fiul lui Virgil Olaru, a fost singurul care s-a întors în Clădire să semneze condica de plecare.

*

Dar iată şi spectacolul care-l fascinează dimineaţa. Când Volga neagră alunecă pe alee, şirul de oameni îşi încetineşte paşii. Câţiva aventurieri se fofilează înspre sala de club, ferindu-se să se uite şi sperând că, dacă ei nu văd, nici nu vor fi văzuţi. Volga a oprit în faţa scărilor, portierele se deschid, ies spinări rotunjite, costume făcute de gata, cu manşete imaculate şi butoni cumpăraţi în deplasările de serviciu la Moscova, Varşovia, Praga. O rumoare lină, glasuri respectuoase. Eleonora Oprea şi Titus Marga, directoarea cu delegaţie şi adjunctul ei, pe care directorul Centralei a binevoit să-i ia cu maşina din faţa propriei locuinţe, îşi zâmbesc, aşteptând ca

şeful să coboare. Pe chipul lor, Sorin nu descifrează niciun semn al relaţiei pasionate despre care vuieşte Clădirea.

Dar ochiul lui, tânăr şi lacom, îşi ascute mereu privirea. Simte asta în fiecare dimineaţă, când străbate aerul răcoros, auriu al aleii şi soarele conturează muchiile roşii ale Clădirii pe cerul translucid, albăstrui-verde. El poate să ajungă oricine, poate orice să facă; trebuie doar să aleagă.

*

N-are oglindă nici în camera lui, închiriată într-o mansardă, nici în WC-ul de lângă ea. Aşteaptă, politicos, să iasă din lift femei cu câţiva ani înainte de pensie, care se pierd în penumbra culoarelor. Şchiopătând din cauza depunerilor calcaroase la călcâie şi legănându-şi fesele flasce, vorbesc despre copii, soţi, despre animalele casei.

Iese şi el ultimul, ca un căpitan de vas avariat, aranjându-şi din mers părul, hainele. Să fie văzut în timp ce se priveşte în oglinda din capătul culoarului i se pare mai jenant decât să fie prins că răsfoieşte pe furiş *Playboy*-ul vechi, chipurile uitat pe biroul lui, o cursă, de fapt, a celorlalţi ca să vadă reacţia *fecioarei.* O mulţumire secretă îi pulsează plăcut în mâinile nerăbdătoare când deschide, primul, uşa, geamurile de la birou. Are încă prea puţin de lucru pentru marea lui energie, are şi prea puţine relaţii, cu atât mai grijuliu trebuie să le cultive. Scoate dosarele şi pune ibricul plin pe reşou. Când vor găsi biroul inundat de mirosul domestic al cafelei, colegii au să-l răsplătească doar cu glumele lor neiertătoare.

*

Azvârle câte o întrebare în discuţie, ca să fie scuzat că el lucrează deja, ceilalţi îşi iau unul altuia vorba din gură. Domnul Hariton începe un banc de la Radio Erevan:

— Întrebare: la noi la serviciu un coleg a fost dat afară pentru că întârzia totdeauna. Motivul:

sabota producţia. Un altul a fost dat afară pentru că venea totdeauna mai devreme. Motivul: spionajul economic.

— Ăsta e Sorin Olaru!

Ţipete, râsete, râde şi domnul Hariton, dezvelindu-şi gingiile învineţite sub o coroană veche. Sorin a roşit şi respiră uşurat când se trece la bârfe, să fii informat e la fel de important ca şi să respecţi programul.

Nu confundă istoriile, deşi sunt asemănătoare, iar un amor secret, iar un şef răzbunător, iar doi rivali care îşi năruie reciproc speranţele de avansare. Şi fiecare poveste, la fel ca în *O mie şi una de nopţi*, se complică pe drum cu povestea unui nou personaj. Uimitor este însă că aceste întâmplări secrete sunt ştiute până în cele mai mici amănunte, de parcă zidurile birourilor, ale clădirii, ale propriilor locuinţe ar fi transparente. De parcă Bucureştiul întreg este un acvariu străveziu, cu apa zilnic schimbată, anume ca poveştile lor să supravieţuiască.

Iar el le ascultă concentrat, învăţând ce va trebui să nu facă. Niciun amor secret în instituţie, asta va fi prima lui regulă.

*

A doua regulă cere să fii privit de toţi cu simpatie. Sorin nu mai vrea să se trezească la fel de singur ca în şcoala germană. Cândva i se va plânge Letiţiei că nu reuşise să se apropie de cei ai căror părinţi se întorseseră, după ani de zile, betegi şi posaci, din minele sovietice. Şi, ca singurul român, îşi indusese o vinovăţie suplimentară, pe care o absorbea în recreaţii şi o consuma în sâmbetele şi duminicile când rămânea singur în dormitorul internatului, convins că în ochii colegilor e vinovat de necazurile lor.

Mai târziu, când va avea de-a face cu versiunea oficială a deportării germanilor, va fi mulţumit că vina cădea integral în responsabilitatea

sovieticilor, care ar fi cerut-o. Regele Mihai, decorat de Stalin pentru schimbarea alianţelor la 23 August 1944, guvernul, partidele, instituţiile româneşti şi el însuşi fuseseră exoneraţi de vină, deşi ordinul de deportare fusese adus la porţile saşilor şi şvabilor de poliţişti români.

*

Cei ce-l văd pe Sorin Olaru înclinându-se ca să sărute nu doar mâna vârstnicelor, demne de politeţea unui tânăr datorită lipsei lor de atracţie, ci şi pe cea a tovarăşelor (încă) tinere, cu funcţii importante, îşi pot da seama că nu au în faţă o molie bătrână, un marginal ieşit de la puşcărie, ci un tânăr al zilelor noastre, care a păstrat (ciudăţenie!) patina educaţiei bune.

— Stimată doamnă, sunt la ordinele dumneavoastră, îi şopteşte din uşă, roşind uşor, Eleonorei Oprea.

Iar Eleonora îşi ridică faţa dintre hârtii, îşi scoate ochelarii de citit, pe care, oricât a amânat momentul, tot a trebuit să şi-i pună, şi răspunde cu un zâmbet măgulit şi cu o fluturare cochetă a genelor. Este tot în biroul ei, cu proiectul *Tratatului* în faţă, ori într-o scenă de film cu Danielle Darrieux şi Alain Delon?

Se uită cu plăcere la pielea tânără a stagiarilor, la dinţii lor sănătoşi, le ascultă râsetele de pe culoar. În birouri îşi dau din mână în mână *Paris Match*-uri şi poche-uri jerpelite, *Mitul lui Sisif* al lui Camus şi *Doctor Jivago* al lui Pasternak, ba chiar şi câte un San Antonio. La petrecerile din Instituţie vorbesc despre *Noaptea* şi *Aventura*, *Nopţile Cabiriei* şi *La Dolce Vita* şi despre regizorii noştri de teatru, tovarăşa directoare, Ciulei, Pintilie, Esrig. Întinereşte şi ea, alături de ei.

*

Din cauza bunelor relaţii cu şefii, ceilalţi stagiari îl bănuiesc pe Sorin Olaru că e turnător, cum nu

sunt siguri, îi spun *Periuţă* şi *Domnişorul*. El râde, nicio umbră de ostilitate în ochii transparenţi, când s-a înfuriat, a strigat ceva, dar şi-a cerut pe loc scuze şi-a ieşit din birou valvârtej, cu o hârtie în mână. Ţine minte tot ce află despre persoanele instalate în locuri-cheie, un interes aparent gratuit, ca al unui colecţionar. Dar este la fel de îndatoritor faţă de secretarul de Partid, aflat cu un picior în groapă, de când s-a lansat sloganul *s-au făcut anumite greşeli, tovarăşi!* şi faţă de Eleonora Oprea, care strânge pe culoar mâinile cu un *noroc, tovarăşe!* dar poartă pantofi şi poşetă din piele de crocodil şi pălărie.

Postul lui anonim nu-i dă deocamdată drept la agenda de serviciu cu coperţi învelite în plastic şi fotografia Tovarăşului, pe care o jinduieşte. Mai târziu o va avea la dispoziţie chiar şi pe cea îmbrăcată în piele, cu o hartă colorată, cu loc pentru numărul paşaportului şi al permisului de conducere şi, marcate cu roşu, sărbătorile naţionale ale ţărilor din Tratatul de la Varşovia, plus China, Coreea de Nord, Vietnamul şi Cuba: cadouri pentru occidentalii de stânga, dornici să vadă lumea ţărilor socialiste din-care-a-dispărut-exploatarea, sau pentru *afacerişti* interesaţi de retehnologizarea industriei noastre, aflată în expansiune.

*

În anticamera biroului directorial, Sorin se joacă, spre amuzamentul matern al secretarei, cu monedele şi cheile din buzunare. Vederea parcului este acoperită de uriaşa statuie, înconjurată de flori roşii. Cultul succesiv al lui Stalin, Dej ori Ceauşescu n-a clintit-o, chiar dacă operele lui Lenin nu se mai găsesc în bibliografia obligatorie a studenţilor. Clasicului marxism-leninismului nu i-a mai rămas decât să îşi pironească ochii de metal pe şoseaua spre aeroport, pe care gonesc, claxonând strident, maşini cu civili, motociclete şi maşini de

poliţie: Tovarăşul pleacă într-o altă vizită de stat într-o altă ţară occidentală.

Când priveşti de la ferestrele Clădirii statuia de bronz a lui Lenin, limbile epocilor anterioare par greu de imaginat. Nici măcar Sorin Olaru, care şi-a luat diploma cu tema *Legiferarea proprietăţii în secolul al XVII-lea*, nu-şi poate imagina timpul când se spunea: *Iar cine va mai întoarce această tocmeală a noastră să fie proclet şi afurisit de 318 părinţi ce sunt întru Nicheia. Şi am scris eu, Şerban grămăticul cel mic, în Bucureşti, luna iulie, 11 zile, lunea, în anul 7133, iar de la naşterea lui Hristos 1625.* Şi nu: *Trebuie dusă la bun sfârşit sarcina trasată de Tovarăşul Ceauşescu, altfel vor urma sancţiuni severe. Eu, Titus Marga, în calitatea mea de secretar de Partid, vă avertizez, tovarăşi, că, după această Plenară Extraordinară, lipsa de elan revoluţionar nu va mai fi tolerată.*

Dar limba lumii interbelice răsună mai departe în el, cine nu şi-a auzit vocea străină din neliniştitorul gol interior? Frazele lui curtenitoare, însoţite de înclinări ale capului tuns cu perciuni şi breton, ca John Lennon, sună atrăgător de desuet pe culoarele Clădirii, ca şansonetele lui Leon Ferré ori filmele cu Dorothy Park şi Cary Grant.

Aşteptând să vadă cum iese din biroul Eleonorei trupul îngroşat al căpitanului Vistig, a cărui disciplină militară răzbate prin hainele civile, Sorin renunţă la efortul de a-şi imagina lumile anterioare. Prin fereastră vede sfârşitul istoriei, un prezent etern în care, dezavantajat prin naşterea într-o castă inferioară, el, Sorin Olaru, va încerca totuşi să se cuibărească.

*

Nu este atras de colegii din familii burgheze, ci de cei cu origine sănătoasă şi va păstra mereu faţă de ei un aer grăbit-patern. Vorbind, foloseşte formule ceremonioase, de parcă ar fi nişte domni de acum optzeci de ani care mergeau în trăsură, cu

pălăriile de panama pe cap şi cu bastoanele încârligate atârnate de braţ, la casele cu felinar roşu de la Crucea de Piatră.

Făcuse greşeala să-şi împartă cărţile de vizită în instituţie şi fusese catalogat drept snob şi megaloman. Spre surpriza colegilor însă, rezistă bine la băutură. În ziua când se iau banii pe câte un ciubuc, intră cu toţii la Berlin, la Ambasador, la Lido, crispaţi de calmul găunos al chelnerilor, intimidaţi de oglinzile care le aruncă în ochi părul răvăşit, hainele şifonate, râzând tare, ostentativ. Unii sunt solemni, alţii surâd indulgent, desolidarizându-se superior de turmă. Petrec câteva ore împreună, acceptându-se, cu o înduioşare domestică, sporită de băutură.

*

Lui o să-i rămână în memorie faţa albă de masă, scrobită şi perdelele lungi, fluturând prin uşa larg deschisă spre Bulevardul Magheru, unde viermuiau vieţile neştiute ale Oraşului. Alcoolul îi deşteptase dorinţele şi devenise volubil, şi-ar fi dorit să iasă, dezinvolt şi elegant sub lumina catifelată a soarelui, la volanul unui Renault, gonind spre o vilă de Partid, la Snagov, un chef cu băieţi de ştabi şi, de ce nu? cu vedete de televiziune şi actriţe din filmele româneşti, Anna Széles sau Riri Mosora. În lumina roşcată a soarelui, blocurile cenuşii veneau spre el din timpul formulelor lui desuete de politeţe. Din nou şi din nou să vrei Bucureştiul pentru viaţa inaugurală pe care ţi-o promite, să ameţeşti în vuietul lui, în clinchetul tramvaielor, în zgomotul străzilor pline de lume. Ce păcat însă că este la fel de închis în Clădire ca între zidurile internatului german. Oh, să fie mai atent, să-şi gândească mai bine fiecare pas! Undeva, cercul acesta trebuie să se spargă!

Îşi va aminti mai târziu şi ochii verzi-albaştri, surprinzători pe tenul creol, sub claia de păr

castaniu-roşcat, ai colegei, din păcate, deja măritată, care publică uneori câte ceva în *Literatura nouă*. Letiţia Arcan se răsfăţa, ca de obicei, colectând camaraderia echivocă a stagiarilor şi bovarismul taţilor de familie. Au ieşit cu toţii, dar la primul colţ grupul s-a fărâmiţat. Sorin s-a scuturat din visare, s-a uitat la ceas şi a luat-o spre strada Bibliotecii, pipăindu-şi în buzunare biletele de cinema, oare fata cu care are întâlnire o să-i dea plasă? Oraşul era iar tern, străzile pline de oameni grăbiţi spre case, spre magazine, nu, el nu va deveni unul dintre ei! Va fi altcineva, nu a ales încă cine, dar mai are timp.

La vremea aceea era foarte tânăr.

Capitolul 13
Weekenduri cu mama

— …Până mă întorc, o să se libereze şi postul de la Bochum, şi cel de la Montpellier, China este doar un test, i-a şoptit Petru Letiţiei în dimineaţa plecării.

Aşteptau Renaultul profesorului pe trotuar, în faţa casei, lângă valizele burduşite. Trei costume bune, preţioşii blugi Levi's şi Wrangler, şase cămăşi, patru t-shirturi, inclusiv cele cu *Bayern München* şi *AC Milan*, cărţi şi dicţionare, ai cumva de gând să ceri azil politic la Pekin, de ţi-ai luat toată zestrea? a râs Letiţia. Toată ziua de ieri, într-un trening lăbărţat, cu părul cărunt zburlit şi ochelarii pe nas, Petru alergase între geamantanele deschise; împăturea fiecare obiect şi pe urmă îl trecea pe una dintre listele aşezate pe masă. O imita pe Manuela, o adevărată artistă a bagajelor: făcuse această apreciere cu buna dispoziţie care nu-l mai părăsea de când dăduse buzna pe uşă, triumfător, fluturând paşaportul.

— Doar ţi-am spus că acolo nu găseşti nimic de cumpărat, nimic-nimic! Primeşti doar cărticica lui Mao! Vrei să umblu în uniforma albastră sau să-mi stric dolarii în shopurile lor? Sigur sunt mai goale decât ale noastre! Iar feţele de masă brodate şi albumele cu Maramureşul sunt cadouri obligatorii de protocol, lasă, Letiţia, nu te găsi tocmai tu să mă instructezi! Nu-i partea ta cea mai tare! Şi, oricum, se ocupă alţii de asta!

Derutată de naturaleţea cu care Petru o pomenise pe Manuela, Letiţia înghiţise în sec: nu era prima dată când simţea prezenţa celeilalte. Încă nu ajunsese la gândul că oamenii nu se despart, cu adevărat, în viaţă: gesturile şi intonaţiile, hobby-urile şi vacanţele, filmele, cărţile şi felurile preferate de mâncare ale celor lângă care am trăit, cândva, iubindu-i, s-au altoit în fiinţa noastră.

— Mă confunzi tot timpul cu Manuela! Te uiţi la mine şi o vezi pe ea! îi striga în primii ani.

— Tâmpenii! dădea Petru nervos din mână.

Letiţia a încetat să mai atingă acest subiect după o petrecere cu colegii lui Petru.

*

Se adunau în fiecare sâmbătă, când la unul, când la altul, aduceau pe rând două sticle de vin de doisprezece lei sau una de votcă poloneză Zubrowka, Wyborowa sau Zytnia. Când era geamul deschis, erau atenţi la ce vorbesc. Revelioanele şi vacanţele le făceau împreună, la 2 Mai, în Parâng, Retezat sau Făgăraş, împreună vedeau la televizor meciurile de fotbal şi finalele de tenis de la Wimbledon. Citeau cam aceleaşi cărţi, se duceau la aceleaşi filme, comentau totul împreună, topiţi într-o celulă care se zbătea în distracţii şi nemulţumiri reciproce. Erau gândiţi în cuplu, iar cuplul era lipit de celelalte, niciunul nu putea să spargă grupul. Oraşul era plin de asemenea grupuri, colegi de şcoală ori de serviciu, care aduceau rar alţi bărbaţi, în schimb rulau fete. Rezistau doar veteranele, cu drepturi legalizate, care le priveau de sus pe nou-venite, comentându-le fiecare gest, făcând pronosticuri ironice despre relaţiile cu bărbaţii care le aduseseră.

Fiecare nouă achiziţie a unuia dintre ei, magnetofon Tesla sau Grundig, casetofon, rachete de tenis, aparat de fotografiat, le era solemn prezentată celorlalţi, la fel ca verighetele şi odraslele. Prima bibliotecă, umplută cu cărţi salvate cândva de la epurare, achiziţii de anticariat şi noutăţi din colecţia „Clasicii literaturii universale“, a fost un adevărat *hit*. Obiectele noi stimulau ambiţia celorlalţi, care-şi plănuiau revanşele. Am intrat în rândul lumii, ne-am cumpărat dormitor, o să vedeţi la petrecerea de la noi, am încercat să fie altceva decât ce vezi peste tot, dar... Un ridicat din umeri, umilit. Pentru că n-

au unde să găsească o mobilă individualizată şi toboganul zilelor îi adusese pe neobservate la ruşinoasa vârstă adultă, acum fac şi ei ce face toată lumea, în ruptul capului n-ar fi crezut asta!

*

Letiţia fuma, relaxată, fără să mai pândească momentul când să strecoare o întrebare. Gesturile îi deveniseră precise, făcea aceleaşi sendvişuri, salate *bœuf*, torturi cu cacao Suchard şi îngheţată cu Nescafé ca şi celelalte soţii din grup, schimba cu ele reţete, modele de rochii, croitori, coafori, femei la curăţenie. Îşi făcuse loc în vieţile lor, aşa cum îşi făcuse loc între trupurile încă subţiri de pe canapea. Nu mai transpira, panicată, dacă nu găsea imediat un subiect de discuţie, înţelegea glumele şi aluziile celorlalţi, învăţase micul argou de grup, dacă deschidea gura, îi reuşea uneori chiar şi câte o glumă, ce departe era de Letiţia mută de la început!

Înregistra şi ea apariţiile pasagere şi mai ales dispariţiile din cercul lor micşorat. Unii erau deja *Dincolo*, în Occident, rămaşi după o excursie, după o deplasare de serviciu, şi-şi cereau prin Crucea Roşie copiii, soţia, soţul. Mergea mai uşor dacă ajungeau, prin relaţii, la dosarul cu cereri de reîntregire a familiilor de azilanţi politici cu care preşedintele respectivei ţări cobora din avion şi-şi începea vizita de stat, ascultând imurile, umăr la umăr cu Tovarăşul. Cărţile celor *plecaţi* dispăreau din biblioteci, articolele erau scoase din bibliografia studenţilor, din ei nu se mai păstra aici decât o replică, o întâmplare haioasă de pe munte, de la mare, de la o petrecere, pe care şi-o tot rememorau, cu nostalgia celor ce simt sfârşitul tinereţii. Puţini recunoşteau că poartă corespondenţă cu *cei plecaţi*, Petru niciodată.

Peste câţiva ani, de cum se va instala pe canapeaua de scai din livingul lui Iliescu, Letiţia îşi va aminti cât durase până să-şi stăpânească

rolul. Şi de fiecare dată se va gândi ce monotonă ar fi viaţa ei doar lângă Sorin şi prietenii lui.

*

— Ce te bagi aşa? Te crezi în autobuz? Unde vrei să încapi? Nu vezi ce fund ai făcut în ultimul timp? Ce burtă?

Mărunţel, cu ochi languroşi, ca de fată, şi buze cărnoase, Serghei Sârbu încerca să-şi facă loc între cititoarele de *Burda* şi *Vogue* de pe canapea, coate ascuţite, râsete ironice, fese care se dezlipesc greu, picioare dezgolite până sus în colanţi Adesgo, Serghei vrusese neapărat să se aşeze lângă ea.

— Ascultă, Lety, nu cumva Petru are o reşută?

— O ce? Iartă-mă, n-am înţeles.

A aruncat o privire panicată spre fotoliul în care Petru moţăia, după câteva pahare de votcă.

— O revenire a depresiei…

— De unde şi până unde depresie la Petru?

Atunci când vorbeşte acasă despre Serghei Sârbu, Petru nu îl scoate din *Serioja, golanul din Primăverii*. Letiţia este însă convinsă că şi el, şi Dănuţ Iliescu îi invidiază siguranţa de sine, muzica şi filmele noi pe video, poveştile din liceul copiilor de ştabi, petrecerile deşănţate, *la jeunesse dorée, la jeunesse de merde*, mârâie Petru.

— Dacă ai făcut o dată depresie, ai reşute primăvara şi toamna, ţi-o spun ca să fii atentă cu Petru, Lety! Dar hai mai bine să dansăm!

Vocea afectată a lui Serghei luase o intonaţie protectoare. Letiţiei îi convenea că Serghei o împingea cât mai departe de lampadarul aprins şi nu îi vedea faţa, *Strangers in the night, two lonely people*, radiocasetofonul lui Dănuţ era nou, dar muzica tot cea veche.

*

— Depresia este ultimul cadou pe care Manuela i l-a făcut lui Petru! A fost convocat la Cadre şi i s-a spus că Manuela ceruse azil politic, era la curent cu decizia ei? Ce părere are? A ieşit atât de

dărâmat de acolo, că nu a mai putut intra la seminar, i l-am ţinut eu. Tot întreba: de ce nu m-a avertizat ea? Evident, era o prostie, atât îi mai lipsea ca să-l lege ăştia! Apartamentul lor îi fusese deja repartizat unui general de Securitate, contractul era pe numele Manuelei, Petru intrase în casă cu mâinile în buzunar şi aşa a şi ieşit! S-a mutat, imediat, cu chirie, în garsoniera dublă din Drumul Taberei, o ştii, doar ai stat şi tu acolo, la începutul căsătoriei voastre, noi, colegii, i-am cărat sacii cu cărţi. Părinţii Manuelei au venit noaptea şi şi-au ridicat mobila, ca să nu le-o confişte, ei o cumpăraseră cândva de la Viena. Eu i-am găsit lui Petru psihiatru, medicamente străine, nu ţi-a spus niciodată povestea asta?

— Petru nu povesteşte nimic, a şoptit.

Altădată, când Serghei făcuse aluzii la Manuela, îl urâse, dar acum era numai ochi şi urechi. Înţelegea, în fine, atuul acelei femei cu palton lung, negru, strâns pe talie, eşarfă mov şi poşetă de lac cu catarame argintate pe care o zărise cândva. Manuela fusese lumea în care Petru vrusese să intre, iar Petru lumea în care reuşise să intre ea.

*

— Petru vrea să pară un dur, dar, în fapt, este un mare naiv! Poate îşi închipuia că Manuela o să-l scoată şi pe el, chiar dacă erau despărţiţi de ani de zile, ea acolo şi el aici! Mulţi susţin că Manuela s-a folosit de fetiţa lor, bolnavă, se născuse cu o malformaţie la inimă, ştii, nu? ca să plece. A obţinut paşaportul pentru Paris, aprobarea pentru operaţie, dar fetiţa nu a putut fi salvată. După incinerarea fetiţei, Petru îi găsea mereu justificări Manuelei pentru că întârzia să se întoarcă, poate se simţea vinovat de boala copilului. Manuela a declarat că în familia ei nu existaseră accidente genetice, iar Petru nu vorbeşte de familia lui, nu-i aşa? Ea s-a înscris la un doctorat la Sorbona, a mai venit în ţară, a plecat iar, Petru era ostaticul ca să-

şi obţină prelungirile de viză. Şi, când i-a căzut bine, şi-a luat azilul politic, deşi numai persecutată politic n-a fost, cine ştie ce minciuni a mai spus pe-acolo şi e maestră în a-şi face relaţii! Profesorul Stan, jos pălăria! s-a purtat bine, eu nu te las să cazi, i-a spus lui Petru, dar, dacă vrei să mai rămâi în facultate, divorţezi pe loc şi te însori!

Letiţia şi-a simţit dintr-odată picioarele de plumb. Ar fi deschis uşa şi ar fi luat-o la goană, aşa cum era, în rochia scurtă de mătase naturală, cu un volan mic în jurul decolteului. *You'll never walk alone*, vocea incredibilă a Mahaliei Jackson, venind din străfundurile unei suferinţe fără sfârşit, cobora în şoaptă, ca sub bolta enormă a unei biserici.

*

— Ce-i cu tine, ai obosit? Să-ţi aduc ceva de băut? a întrebat-o Serghei.

— O votcă cu Pepsi, a şoptit.

Îl vedea pe Petru, atunci când o aşteptase pentru prima oară, jos, în faţa ferestrelor de la cămin, au mers pe urmă în Drumul Taberei, la garsoniera dublă de la staţia Orizont, de ce te-ai mutat aici? s-a mirat, a trebuit, i-a răspuns el, sec. Subiect închis. Pe jos erau stive de cărţi legate pachet şi saci de hârtie cu haine, frigiderul era cel vechi, dar canapeaua, extensibilă, nouă şi confortabilă. După luni de zile avea să-i explice că apartamentul elegant în care făcuseră dragoste până atunci era pe numele soţiei şi a trebuit să-l părăsească atunci când s-a încheiat divorţul.

Petru a ţinut-o atunci şi peste noapte, era mai atent cu ea ca de obicei şi dimineaţa a întrebat-o:

— Ce-ar fi să te muţi aici? Tot n-o să mai ai cum să dai de mine, pentru că un timp n-o să mai am telefon! a continuat, râzând. De ce nu spui da? De ce nu-mi sari de gât? Ţi-e teamă ce-o să spui la părinţi? N-avea grijă, o să trecem şi pe la ofiţerul stării civile!

După discuţia cu Serghei din seara aceea, Letiţia a înţeles că nu viitorul ne aduce cele mai multe surprize, ci trecutul, pe care nu încetăm să îl recitim toată viaţa.

*

Petru arăta bine şi, ceea ce nu i se întâmpla prea des, râdea. Îşi îmbrăcase dinţii cariaţi din faţă, iar bronzul vacanţei de la Mamaia îi dădea un aer sportiv.

— La Montpellier este un stagiu de doi ani şi la Bochum de trei! Franţa versus Germania! …

A dat să mai spună ceva, dar Renaultul oprise deja şi prin geam a zărit mutra nemulţumită a şoferului. El, om de casă al vicepreşedintelui Academiei, să fie pus să care valizele unui oarecare din facultate? Convins că a ghicit ce era în mintea şoferului, Petru şi-a urcat singur, binedispus, geamantanele în portbagaj. Tot drumul până la aeroport a ţinut-o strâns, după umeri, pe Letiţia, muşchii feţei i se destinseseră de plăcerea plecării şi de confortul maşinii spaţioase, care amortiza gropile din asfalt şi zgomotele străzii. Letiţia îşi strecurase mâna îngustă în palma lui mare şi fierbinte, îşi vârâse un picior între ale lui, inspira *aftershave*-ul familiar şi se uita printre gene la oraşul care ajunsese al ei. La fel ca şi Petru. Sau, mai exact, datorită lui Petru.

Cheiul cu sălciile aplecate spre apa uleioasă, zidurile gălbui, de mic palat ale spitalului Brâncovenesc, ascunzând suferinţa dinăuntru, globurile aurii ale Bisericii Ruse lângă alb-cenuşiul auster al Bibliotecii de Stat, frunzişul obosit ale teilor de pe Kiseleff, Ambasada URSS şi vilele interbelice, păzite de miliţieni încruntaţi, tot mai mulţi pe măsură ce se apropiau de cartierul Primăverii, copacii roşii-portocalii din parc şi apa bălţind argintie a lacurilor defilaseră prin faţa ochilor ei întredeschişi. Întorsese din vreme capul, ca să nu mai vadă Clădirea cu steaua roşie în vârf,

pe care se proiecta, ca o foiţă metalică, statuia lui Lenin.

Şoferul a aşteptat, încruntat, să-şi dea jos bagajele şi a plecat imediat.

— Trebuie să aibă un grad mare, la atâta tupeu, a comentat tot binedispus Petru, să fii atentă ce-mi scrii!

Abia când s-a trezit singură, în aeroportul care o intimida, pierdută între feţele crispate sau bănuitoare, Letiţiei i-au dat lacrimile, nu stătuse niciodată atâtea luni fără Petru.

*

A ajuns acasă târziu, sleită, cu două autobuze şi un tramvai, şi s-a repezit la atlasul unchiului Ion: îl salvase dintr-un teanc de hârtii vechi pe care tata le adunase, meticulos, şi se pregătea să le ducă la ghenă înainte de ultima zugrăveală. Faci tot ce poţi ca să ştergi orice urmă a unchiului Ion din apartamentul pentru care a înghiţit atâtea umilinţe şi în care n-a apucat să stea nici două luni! Iar tu ai intrat cu un geamantan de carton jupuit şi nici măcar nu ai venit direct de la închisoare, ci de la cealaltă, care, după câteva luni, ţi-a dat de înţeles că o incomodai! Aşa ai apărut la uşa noastră, Margareta, mă mai primeşti? Şi biata mama, care făcuse cozi la închisoare, cu pachetele tale, şi te aşteptase ani de zile şi nu suporta singurătatea, după moartea unchiului Ion, a fost în al nouălea cer! Dar mie mi-a spus Biţă cum te-ai hotărât să vii la noi!

Asta ar fi vrut să îi strige, dar şi aşa, zâmbetele silite schimbate între tată şi fiică, în timpul meselor, dă-mi te rog şi mie sarea, vrei să mai tai puţină pâine? îi săpau mamei riduri suplimentare în pielea uscată a obrazului. De câte ori rămâneau între ele, îi reproşa Letiţiei mutrele care riscau să arunce în aer biata lor familie, atât de târziu reunită, tata, mama şi copilul, după care jinduise o viaţă.

— Crezi că el nu observă că eviţi să-i spui tată? Crezi că nu suferă din cauza asta? a şuierat mama, când apartamentul lor de două camere s-a umplut de vocea lui David Ohanesian.

Semn că tata intrase în dormitor şi pusese discul cu *Othello* la pick-up. Faţa mamei, aplecată spre fundul de lemn pe care degetele ei tăiau cu dexteritate legumele fierte, se schimonosise sub presiunea reproşului.

*

Se teme tot timpul să nu-l nemulţumim cu ceva şi să plece iar! Şi nu vrea să înţeleagă că, pentru mine, tata s-a întors prea târziu! De ce a trebuit eu să plătesc pentru vieţile lor încurcate cu divorţuri şi închisori, cu trădări şi remuşcări? Ce am primit eu de la el? Un dosar prost, care face să-mi bată inima când văd o uniformă albastră de miliţian, şi reproşurile lui Petru că păcatele familiei Branea îi strică lui cariera! Iar mamei nu i-a mai rămas decât să alerge între el şi mine! Şi, de fapt, nu a văzut niciodată o familie fericită, dacă aşa ceva chiar există! Mama habar n-are cum e să fii tandră şi neîndemânarea asta mi-a transmis-o şi mie! se gândeşte cu resentiment Letiţia.

Cuţitul fulgeră în pielea aspră a degetului şi morcovii de pe tocător se pătează de sângele care gâlgâie.

— Uite! Uite ce-mi faci, pentru că mă enervezi tot timpul! îi spune cu reproş mama.

Plină de remuşcări, fiica dă să o lege cu batista scoasă ghem din buzunar, grăbindu-se să şteargă fraza monstruoasă care tocmai i se afişa pe ecranul minţii: *este mai uşor să fii tandru şi respectuos cu un părinte mort decât cu unul viu.* Nu-şi mai amintea nici un moment când l-a gândit de rău şi pe unchiul Ion, poate atunci când mâinile grăbite i se împiedicau în juponul apretat cu făină pe care şi-l trăgea sub rochia largă, înflorată, pândindu-l prin perdea cum îşi verifica la masa din curte fişele

pentru lucrarea veşnic neterminată şi ea neavând decât un gând, care ar fi cel mai bun moment s-o ia la goană spre Strada Mare?

— …cu batista aia murdară poţi să te infectezi, Margareta!

În prag, în pijama, cu sticluţa de spirt şi feşa de tifon în mână, plin de solicitudine, stătea tata.

*

Cea mai mare nedreptate făcută morţilor este că nu mai află bucuriile celor pe care i-au iubit. Sau pe care încă îi iubesc, dacă, acolo unde se află ei, mai există iubire. Poate chiar morţii noştri dragi ne ajută atunci când ne este greu şi ei ne trimit bucuriile? Ajută-mă, îi şoptea uneori Letiţia unchiului Ion, mânată de o pornire confuză, venind dintr-un adânc al ei, înconjurat de somn, mult mai de departe decât din creştinismul ortodox şi materialismul dialectic în care fusese crescută. Poate de aceea culesese atunci atlasul descleiat, impregnat cu mirosul camerei în care dormise ani de zile împreună cu mama şi unchiul Ion, şi-l vârâse în geanta ei de voiaj.

Sperând că vorbele răutăcioase pe care nu avusese curaj să le strige vor ajunge totuşi la tata, rămăsese îmbufnată, cu buzele strânse peste dinţii încleştaţi, până când plecase spre gară.

Cu gândul la altarul mâinilor ei, şi-a încordat ochii pe paginile atlasului, unde amprentele ei tinere se aşezau peste amprentele uscate ale mâinilor unchiului Ion, pe care le-a măcinat, de mult, pământul. Unchiul Ion, singurul ei tată, a cărui lipsă de agresivitate i se pare, uneori, că o recunoaşte la Sorin Olaru.

Cu ajutorul lupei, reuşise, într-un târziu, să dea, în atlasul unei Europe ciudate, de dinainte de război, şi peste Bochum, şi peste Montpellier. Noaptea s-a foit în patul devenit dintr-odată imens, rătăcea, speriată, pe nişte străzi întortocheate din zona Lipscanilor, care era de fapt Montpellier, şi

ea se pierduse de Petru. Obsesia călătoriei a ţinut-o şi în zilele următoare, într-un alt vis, Petru întindea uniformei cu epoleţi albaştri ambele paşapoarte, nu, tovarăşe, nu! Al meu este acesta! Celălalt este paşaportul soţiei! Bărbatul fără chip mişca autoritar mâneca uniformei şi geamantanele cu care Petru plecase la Pekin coborau pe banda rulantă, în măruntaiele necunoscute ale clădirii care aveau să le scoată tocmai Dincolo.

Mai rămânea ca şi ea să alunece spre lumea colorată occidentală, dar aici visul se rupea. Letiţia nu reuşea să şi-o imagineze, aşa cum nu îşi putea imagina lumea invizibilă în care plecase unchiul Ion.

*

Dar oare Eleonora n-are să profite de absenţa ei ca să scape de funcţionara cu fumuri de autoare? Postul ei nu va fi mai sigur nici dacă în locul Eleonorei Oprea l-ar găsi, la întoarcere, pe Titus Marga. Colegii ei se cam aliniaseră în jurul unuia sau altuia dintre cei doi şefi, ea însă nu. Învăţată de unchiul Ion să se topească în masa anonimă, Letiţia fusese pionieră, utecistă şi pe urmă, la îndemnul lui Sorin Olaru, făcuse cerere de intrare în Partid. După jumătatea de oră când turuise că doreşte *să fie alături, să participe la*, se trezise felicitată că a devenit şi ea *membrană*. Atmosfera de gaşcă nepăsătoare, bine că nu ne-ai ţinut o pologhie, hai să lingem şi noi o bere, i-a anesteziat sentimentul de umilinţă, care avea să-i revină ca o regurgitare după o masă greu digerabilă, când îşi auzea în minte vocea fals-patetică cu care spusese altceva decât gândea.

Dar de fiecare dată îşi reamintea cum, la moartea unchiului Ion, se gândise că DATORIE DEZINTERESARE CORECTITUDINE erau doar nişte cuvinte la care trebuie să se uite cu neîncredere şi resentiment. Şi se silea să îşi scoată din minte momentul intrării în Partid, aşa cum se

silea să uite masa ginecologică inconfortabilă pe care se întindea, la fiecare vizită medicală, şi îşi depărta picioarele, strângând din dinţi atunci când simţea metalul rece care îi desfăcea carnea.

Descoperise treptat că până şi gestul de a apăra pe cineva, într-o şedinţă ori într-o discuţie de birou, era citit ca partizan, îndreptat împotriva sau în sprijinul cuiva. Orice cuvânt o înregimenta într-o armată, orice ar fi făcut, era un pion, dispreţuit şi taxat ca atare. Şi, atunci când, pentru prima oară în viaţă, putuse să aleagă ceva, adică între Titus şi Eleonora, simţise cu mirare cum urcă în ea dorinţa de a nu aparţine: era gustul libertăţii, pe care nu avea de unde să-l recunoască.

*

Dintr-o vinovăţie funcţionărească făcuse, nu demult, ore suplimentare; aşa, cel puţin, se justificase la Petru.

— Poate n-ar strica să mai rămân după program, mulţi o fac, iar eu nu sunt prea bine văzută, bolborosise.

— E prea târziu să mai schimbi părerea ălora despre tine! Din partea mea însă, n-ai decât să arzi gazul pe-acolo! a mârâit, sarcastic, Petru.

A regretat că nu-şi ţinuse gura: nu tot ea îi povestise altă dată cum o îndemnau ceilalţi stagiari?

— Hai, Lety, rămâi şi tu cu noi după program, că e foarte ca lumea! Nici şefii nu mai sunt aşa nasoi, nici condică nu mai e, mai aduce unul-altul ceva pileală, la sfârşit de trimestru o să pice şi nişte prime! Titus, cu demagogia lui, a umplut Clădirea că lucrăm 24 din 24 pentru *Tratat*, ce-i, bă, la voi? Şantierul Bumbeşti Livezeni? ne-ntreabă toţi.

De fapt, morocănosul Petru avusese dreptate. Din zelul ei funcţionăresc, Letiţia nu s-a ales decât cu prietenia ambiguă a lui Sorin Olaru.

*

După ce Petru a plecat în China, s-a dus mai des la părinţi, în sâmbetele scurte. Citea pe culoarul înghesuit, cu cartea rezemată de bara ferestrei, în mirosul greu de la closetul a cărui uşă nu se închidea bine şi de la ţuica din sticlele astupate cu coceni de porumb sau dopuri de cauciuc, cărate în paporniţe sau sacoşe de cârpă. Doar atunci când linia plată a câmpiei începea să urce, ondulată, în zare, ridica ochii din carte. Dealurile erau la fel ca pe vremuri, acoperite de păduri albastre, semănate ici-colo de căsuţe albe şi biserici de jucărie, atunci ea de ce ar fi fost altfel?

Mama o aştepta pe peron, totdeauna. Tata ajungea mai târziu acasă şi, când îi recunoştea paşii măsuraţi, pe scară, faţa Margaretei Branea, boţită de nemulţumirea ei dintotdeauna, se lumina dintr-odată.

— În sinea ta, de fapt, nu te schimbi, oricât trece vremea, i-a mărturisit într-o zi fiicei sale, într-un elan confesiv care a dispărut la fel de inexplicabil cum apăruse. În sinea ta, te simţi acelaşi ca totdeauna.

Mama încercase atunci să-i explice de ce ţinea să se recăsătorească cu Victor Branea, soţul de care divorţase demult şi care, după închisoare, se reîntorsese la ea. Letiţia privise îngrozită cearcănele maronii ale Margaretei Branea, pielea gâtului, moale, ca de curcan, care cădea în trei cute, firele albe care-i mijeau în bărbie când nu le vâna cu penseta. Nu te schimbi înăuntrul tău, dar ce tare te schimbi pe dinafară! Doreşti la fel de tare un trup străin, visezi la fel să fii iubită, dar ţi-e frică să te mai uiţi în oglindă, se poate o nefericire mai mare?

*

Letiţia îşi privea de sus părinţii, tot mai înverşunaţi în proiectele lor mărunte: Dacia 1100, pentru care tata făcea economii la sânge, şi căsătoria la Sfat, cu o mică slujbă acasă, visată de

mama. Mai târziu avea să-i vadă altfel: înspăimântaţi că drumul lor se tot scurtează şi dorindu-şi, cu egoismul agresiv al adolescenţilor, neprevăzutul ultimelor şanse.

După câţiva ani, Letiţia îi va povesti despre asta lui Sorin.

— Mi se pare umilitor să o văd pe mama că nu pierde niciun prilej să încerce să-l ducă la Sfat, iar tata găseşte mereu alt pretext să mai amâne. Nu crezi că numele noastre ne predestinează? Margareta l-a aşteptat, dar Victor, nici măcar de la închisoare nu a venit direct la ea! S-a dus mai întâi la cealaltă, pentru care o părăsise. Şi mama a aflat doar de la unchiul Biţă, fratele ei, avocatul, că tata fusese eliberat. Nu, nu e romanul meu la care lucrez, crede-mă, Sorin, e chiar viaţa mamei! Eu nici nu îl ţineam minte, tata plecase de acasă la cealaltă, pe urmă fusese în domiciliu forţat la Câmpulung, pe urmă la închisoare. Când Biţă ne-a spus că tata este liber, m-am bucurat că voi fi mai uşor primită la facultate, dar mama tăcea, doar sub masă îşi frământa, aşa, degetele…

— Dar, până la urmă, vezi că tot s-a întors la voi! va răspunde, conciliant, Sorin.

*

Când ajungeau acasă, mama povestea noutăţile din oraş, au demolat jumătate din Strada Mare, au să facă blocuri cu şapte etaje şi cu magazine la parter, Biţă a promis că vine într-o sâmbătă, dar nu a apărut, lui taică-tău i-au dat primă, hai acum să mănânci, Letiţia, ţi-am făcut felurile tale preferate, limbă cu măsline şi *boules de neige*… Pe masa din bucătărie aceleaşi farfurii de porţelan cehoslovac cu floricele şterse, acelaşi suport de şerveţele cu o balerină dansând, Letiţia căsca, din nou i se părea că nimic neobişnuit n-are să i se mai întâmple.

— Vezi cum te-ai relaxat? Aşa s-ar simţi şi el, dacă şi-ar găsi vreodată timp să vină, strecura

mama, cu o voce care trecea strident de la umilinţă la arţag.

El era, fireşte, Petru, care de la început îşi ignorase socrii şi evitase ocaziile când i-ar fi putut reîntâlni. Jignită, mama evita să-i mai pomenească numele, de parcă simpla lui rostire i-ar fi acordat onoruri nemeritate.

— ... abia aştept weekendul liber să lucrez la teză şi tu mă baţi la cap cu aiureli! o repezea, iritat, Petru pe Letiţia atunci când insista să meargă cu ea la părinţi. Nu-ţi dai seama că o jumătate de zi aş pierde-o numai în tren? Şi acolo ce pot să fac decât să mănânc şi să dorm? Ai tăi pe tine te aşteaptă, sunt un străin pentru ei şi aşa voi rămâne. Atunci, de ce să ne mai pierdem timpul unii cu alţii? adăugase, cu un glas mai moale, văzând că Letiţiei îi dăduseră lacrimile

Mai târziu, când Letiţia îi va strecura câte ceva despre flirturile cu studentele şi despre reproşurile lui Petru pe tema familiei Branea, mama avea să-l treacă de la *el* la *ăla*.

— Ce vrei de la Petru? Să facă un drum special din China ca să ia prânzul duminica împreună cu socrii?!

Îi luase apărarea lui Petru dintr-o solidaritate de cuplu ori din pornirea născută dintr-o nemulţumire veche, pe care însă nu şi-o mai putea aminti, de a-şi contrazice mama?

— În China este plecat de o lună, dar la noi nu s-a deranjat să vină în atâţia ani niciodată!

Vocea mamei, obişnuit resentimentară, venită din bucătăria unde tăia, cu mâna bandajată, zarzavatul, s-a întâlnit cu vocea împăciuitoare a tatei, acompaniată de lipăitul papucilor pe linoleumul coridorului.

— Lasă, Margareta, fiecare îşi ştie priorităţile! Pot să merg eu primul la baie?

*

Când scăpa din Clădire, în lunile cât a fost plecat Petru, Letiţia a hoinărit la întâmplare pe străzi, regăsind, ca pe un gust uitat, senzaţia de intrare într-o clipă durabilă, de la începutul studenţiei, pe care o pierduse la moartea unchiului Ion. O vreme nu mai fusese decât un câmp îndoliat în care răsărise o plantă ţepoasă: obsesia egoistă să-şi aibă singură de grijă. Nu observase când dispăruse obsesia: poate atunci când a mers cu Petru să-şi comande verighetele? Poate în dimineţile când, deschizând ochii, găsea, bucuroasă, lângă ea, în pat, trupul lui mare, bărbătesc, în ce zi eşti? întreba Petru, pe jumătate adormit, lipindu-şi de fesele ei sexul în erecţie. Fără niciun sfat al pudicei ei mame, se vindecase de vaginita care îi complicase o vreme relaţia cu Petru. Iar trupul ei nu se mai trezea dimineaţa crispat de teama că îl pierde. Nu i se mai oprea mâncarea în gât, nu mai avea puseuri de anorexie, nu mai tremura de nelinişte. Ajunsese la un port şi o ancoră o ţintuia de pământ, la adăpost de valurile care puteau s-o înghită.

În timp ce ea se ducea în vârful picioarelor spre baia rece să se golească de resturile zilei de ieri, care se aşternea neutră peste ziua de mâine, Petru se întindea, mormăind, pe tot patul şi-şi trăgea plapuma peste cap: un gest păstrat din dormitoarele mari ale internatelor prin care trecuse şi despre care nu vorbea niciodată, aşa cum nu vorbea nici despre fetiţa născută cu malformaţie.

Probabil de aceea Petru nu mai vrea copii şi i-o spusese de la început, o condiţie a căsătoriei: îmbătată de victorie, Letiţia trecuse peste ea cu uşurinţă.

*

Dintre toate poveştile neplăcute auzite în cămin, cea mai umilitoare i se păruse dependenţa de un bărbat prin sex. Petru o învăţase regula calendarului şi, cu cartea de iniţiere sexuală în

mână, Letiţia se mirase cât de plictisitor de complicată era anatomia ei. O revoltau reprezentările poetice din romanele care mascau crampele menstruale, asemănătoare cu cele de diaree, mirosul sângelui care îmbiba marginea chilotului şi-l făcea scorţos ca o lamă, aparatura de măcelărie a cabinetului ginecologic. S-ar putea oare scrie despre aceste lucruri? Cenzura o scutea pe tânăra speranţă Lelia Arcaşu să se întrebe ce poate să scrie şi ce nu despre corpul pe care-l utiliza, fără să o intereseze altceva decât dacă azi este într-o zi sigură, nesigură sau interzisă pentru sex. Fusese mulţumită de frigiditatea care o apărase o vreme de slăbiciunile acestui duşman – corpul ei străin, dispreţuit. Nici nu şi-a dat seama când, în indiferenţa ocrotitoare a lui Petru, frigiditatea îi dispăruse. A regăsit-o atunci când mintea ei o trimisese în pat cu alt bărbat, iar trupul rebel nu vroia să se deschidă. Tandreţea ei faţă de Sorin va creşte chiar din acest motiv.

*

Petru îşi ducea în China viaţa imposibil de imaginat, luni de indiferenţă calmă, la care Letiţia se va gândi cu nostalgie, cândva. Nu mai ciulea urechea atunci când suna telefonul, ca să deducă din răspunsul lui monosilabic ce studentă îl caută. Scrisorile lui veneau cam o dată pe lună şi răspunsul ei păstra acelaşi ritm, copia de mai multe ori pagina, neştiind ce putea fi periculos şi ce nu. Ca să nu se întoarcă în apartamentul gol, începuse să rămână iar la serviciu peste program şi dimineaţa deschidea ochii cu senzaţia reconfortantă că o aşteaptă întâmplări noi.

De pildă, ciocănitul discret al lui Sorin Olaru în uşa biroului, trandafirul roşu, mascotele sau merengurile de la cofetăria Nestor, *Lucrurile* de Georges Perec sau *Shakespeare, contemporanul nostru* al lui Jan Kott, cu care intra, roşind, sunteţi

singură, stimată doamnă? Pot să vă ţin companie la cafea?

Letiţia îl considera pe Sorin un puşti un pic prea carierist şi prea cuminte pentru gustul ei. Întâlnirile cu el la capătul oraşului aveau să înceapă doar după întoarcerea lui Petru, ajuns de nerecunoscut după cele şase luni petrecute în ţara maoismului victorios.

Cândva Letiţia o să regrete nopţile pe care le-ar fi putut petrece împreună cu Sorin, pierdute din cauza timidităţii lui şi a indeciziei ei. Deocamdată se bucura însă de lumina înclinată şi rece a soarelui care bătea slab în asfalt, după-amiaza, de frunzele veştede târâte de o boare de vânt în jurul statuii lui Lenin, de copacii roşii, ca într-o pictură de Vlaminck, care scânteiau în depărtarea de unde venea vuietul surd al oraşului.

Capitolul 14
La început

— Norocul nostru a fost că am prins la vreme era tehnocraţilor! Numai că, din păcate, activiştii pare-se că vor prelua controlul şi teroarea dosarelor se întoarce, prooroceşte Sorin, cu ochii la zugrăveala de un ciclamen ciudat a garsonierei lui Florinel. De când Tovarăşul s-a întors din China cu modelul revoluţiei culturale în minte, perioada de *deschidere* începe să se *închidă*.

Dosarul lui pare să aibă nişte probleme grele, căpitanul Vistig i-a făcut nişte aluzii, dar despre ce să fie vorba? Poate o să afle de la Eleonora Oprea, care este tot mai binevoitoare cu el.

Discuţia despre dosare a deschis-o însă Letiţia. Întinde mâna, ia din pachetul desfăcut pe masă o felioară de pastramă şi o ronţăie, ce bine este să ai pe cineva cu care te poţi sfătui atunci când te apasă ceva despre care n-ar trebui să vorbeşti cu nimeni! Când îi dăduse mamei o mână de ajutor la curăţenie, Letiţia descoperise un teanc de hârtii rămase de la unchiul Ion. Răsfoia, neatentă, teancul de adeverinţe şi cereri, când ochii i-au căzut pe o hârtie îngălbenită, mai veche decât celelalte. I s-au muiat picioarele în timp ce tot recitea ultima frază de pe cererea oficială: *Trăiască Garda şi Căpitanul!* Şi, dedesubt, iscălitura directorului de şcoală, Ion Silişteanu. Ce să facă acum cu ea? Să arunce la ghenă hârtia cu iscălitura dragă? S-o lase în dosar, riscând să dea tata peste ea şi să-i scoată ochii mamei? S-o ţină în apartamentul de pe strada Uranus, unde, dacă o găseşte, Petru va avea, în sfârşit, dovada că i-a atârnat, premeditat, de gât, o bombă cu explozie întârziată?

— Nu mai umbla cu hârtia asta după tine! îi spune înţeleptul Sorin. Poţi s-o pierzi ori să-ţi fure, Doamne fereşte, geanta, în înghesuială! Şi, oriunde

o ascunzi, poate fi găsită! Mai bine rupe-o în bucăţele mici, trage apa şi uită de ea! Poate a fost doar o obligaţie de serviciu, în cele câteva luni de guvernare legionară.

Îi trecuse şi ei asta prin minte, din primul moment. În timp, îi va reveni însă, tot mai des, alt gând: că cel care o crescuse şi îi fusese model de viaţă, cel lângă care trăise atâţia ani fusese şi altfel decât îl văzuse ea. Fusese şi altcineva. Va trebui să se resemneze că nu va putea niciodată intra în viaţă lui străină.

— Hai, scoate-ţi asta din minte! Mai bine îţi fac eu un test, să vedem cum ai să te descurci, îi spune Sorin, mângâind-o pe păr.

*

Plănuise s-o ia un pic de sus şi să semene totul cu o glumă. Nimeni, în afară de iresponsabili şi imbecili, nu-şi permite, în lumea noastră, să fie spontan, aşa că se hotărâse să înceapă atunci când ea se va aştepta mai puţin. El să se plimbe prin cameră, fumând neglijent şi uitându-se, indiferent, pe geam. Imaginea de sine pe care şi-o dorea în timp ce pusese pe masă, cu mişcări febrile, paharele şi turnase în ele vermutul Bacardi era a unui bărbat cu experienţă, în largul lui la un *rendez-vous* cu o duduie.

Cea mai mare dorinţă a adolescentului pe care tatăl nu a mai avut vreme să-l ia după umeri ca să iasă la plimbare doar ei doi, bărbaţii casei, a fost să ajungă matur: să aibă mereu soluţii realiste pentru cariera lui şi un palmares normal de gagici cu care *să fi făcut amor*. Cariera îi este însă abia la început, iar palmaresul lui conţine doar câteva nume. Ocaziile n-au lipsit, dar mai mult de jumătate le-a pierdut din prudenţă sau timiditate, astfel încât, de câte ori a schimbat agenda, a constatat că iniţialele secrete nu au sporit *corespunzător*.

Sigur că Lety, care a răzbit în şerpăria lumii literare, trebuie să aibă o listă de bărbaţi mai mare decât lista lui de femei! Căsnicia ei cam scârţâie, domnul Arcan este lector de ani de zile şi în ultima vreme n-a mai primit paşaport ca să poată ajunge la conferinţele internaţionale de lingvistică. Aşa că se consolează, bietul de el, cu paharul şi a cam dat iama în studente. Asta Sorin o ştie de la Serghei Sârbu, fiu de comunist pur şi dur, pus pe tuşă atunci când Tovarăşul a început să mazilească vechea gardă. Dar, spre deosebire de alţi *copii din Primăverii*, Serghei e o persoană agreabilă, cultivată, căreia îi place să se audă vorbind. Uneori se întâlnesc în pauzele şedinţelor de Partid pe Capitală şi Serghei îi strecoară câte un buletin Agerpres cu circuit închis; de obicei numere vechi, dar interesante şi ele.

Totuşi, umărul domnului Arcan trebuie s-o fi ajutat pe Lety să pună piciorul în Clădire! Ea neagă, pentru că, sub aparenţa de indolenţă, e plină de ambiţie şi nu-i place să fie soţia soţului ei. Se plânge că domnul Arcan nu-i încurajează pretenţiile literare, dar ce soţ cu scaun la cap ar face-o, când se ştie ce preţ plătesc duduile publicate! ? Altfel cum ajungea Lety, alias Lelia Arcaşu, un pseudonim altminteri stupid, să fie lansată cu tam-tam în *Literatura nouă*? Din toate astea se poate deduce că domnul Arcan, nefiind nici el uşă de biserică, nu i-a pus prea multe întrebări soţiei. Dar Sorin o să facă azi asta, măcar pentru ca să-şi dea seama dacă Lety va mai veni sau nu la întâlnirea viitoare.

*

— E vorba doar de un simplu test...

Se aştepta să-şi audă glasul aşa cum şi-l pregătise: viril, relaxat. Însă Dumnezeu ştie de ce limba i s-a împleticit şi inima a început să-i bată nebuneşte când s-a auzit spunând:

— Să vedem dacă ai citit destule cărţi *policişte...*

Iar în adâncul gurii, ca într-o peşteră, a mai persistat o vreme ecoul cuvântului mutilat: *policişte policişte policişte*. Să fi vrut cu tot dinadinsul, n-ar fi putut să scoată, unul după altul, asemenea sunete! Poate însă Lety nu a auzit cuvântul stâlcit? Vedem ceea ce ne aşteptăm să avem în faţa ochilor şi auzim ceea ce credem că ni se va spune. Poate că, prin cine ştie ce minune, cuvântul a ajuns până la ea în varianta corectă. Totdeauna sperăm să nu ajungă la urechea interlocutorului, devenit brusc martor incomod, zgomotele indecente ale corpului nostru scăpat de sub control: ghiorăitul intestinelor, sughiţul, râgâitul sau chiar un vânt scăpat după o digestie grea. Deşi se îndreaptă spre 30 de ani, Sorin Olaru este încă terorizat de ridicol. Dar între timp a aflat că în momentele penibile totul este să mergi înainte.

— Să vedem dacă tu, cu mintea ta, te descurci... Deşi îmi cunosc dinainte şansele, bietul de mine! Cine se apropie de tine...

O alintare linguşitoare, altfel totuşi decât cele din setul îndrăgostiţilor. Ditamai oamenii pricepuţi la intrigi de serviciu, prizonieri ai vieţii de familie, care, la o nouă împerechere, se zbenguie în pat, se copilăresc, se gâdilă, îşi fac bau, uluiţi că încă se mai poate! N-ar fi crezut că vor mai ajunge să se joace în viaţa asta, încă o dată. Şi încă o dată. Şi încă o dată.

Sunt din ce în ce mai emoţionaţi şi mai tulburaţi de acest miracol.

*

Nu-i cazul lui însă; la Sorin este o alintare fals linguşitoare, care pe Letiţia o contrariază, la fel ca gesturile lui, pe care nu reuşeşte să le înţeleagă. De pildă, după ce vorbiseră la şedinţa din casa aceea ciudată, de lângă cheiul Dâmboviţei, au trecut

câteva zile, dar nu i-a mai dat niciun semn, venea prin biroul ei şi atât. Au stat în aceeaşi sală la următoarea şedinţă, când Eleonora Oprea şi-a citit raportul anual. Letiţia se făcuse mică-mică în ultimul rând de scaune, aşteptând să-şi audă numele alături de cel al domnului Hariton, la cei *care nu depun tot zelul*. Şi-a dat seama că se petrecea ceva neobişnuit, pentru că Eleonora încheiase fără să amintească nimic despre veşnicele oi negre, şi atunci a ridicat ochii. Ca o cântăreaţă de operă înainte de aria finală, Eleonora aştepta ca toţi ochii din sală să se întoarcă spre ea. Nu se mai uita la teancul de foi dactilografiate pe care le ţinea între degetele cu unghii îngrijite. Tunsoarea à la Mireille Mathieu, cu un breton compact, făcută la celebrul Florin de la coaforul hotelului Athénée Palace, scânteia de fixativ, iar taiorul bleumarin îi lungea rotunjimile dospite. Când a dat drumul vocii ei calde, de altistă, sala s-a umplut de inflexiunile senzualităţii care o tracasase toată viaţa.

— Este o zi istorică, dragii mei! Sub îndrumarea Tovarăşului Secretar General, alături de giganţii industriali vom aşeza o epopee culturală: *Tratatul Exhaustiv al Republicii Socialiste România*! Proiectul nostru a primit aprobările de la ambele Foruri…

— Asta da, minune! a şuşotit Toni, cel mai obraznic dintre stagiari, fiindcă avea şi spate, mătuşa lui este ditamai şefă de cabinet la Pionieri.

Dar cei din jur l-au ţistuit pe loc. Eleonora a aşteptat, zâmbind, să se facă din nou linişte, înainte să le spună cealaltă veste bună: fusese reînnoit şi mandatul ei de director. Pe urmă s-a întors spre adjunctul ei, gura cărnoasă, împrospătată cu rujul Revlon, se destinsese într-un zâmbet matern care i-a dezvelit dinţii uşor îngălbeniţi, semn că iar se împăcaseră. Instituţia era cu ochii pe dragostea lor cu năbădăi. Titus Marga a intrat, prompt, în duet, subliniindu-şi

fiecare frază cu o mişcare energică a capului cârlionţat, înşurubat într-un gât scurt, solid:

— Trei ani calendaristici, atât! Nicio zi mai mult! a strigat. Până atunci, manuscrisul *Tratatului* va trebui să plece pentru avizele de publicare, la Foruri!

Şi pe urmă, cu un gest curtenitor, a invitat-o pe Eleonora să-şi continue aria; calendarul predărilor în tranşe, astfel încât cele trei volume, legate cu banderolă, să se afle în mâna Tovarăşului la următorul Congres.

*

Ochii Eleonorei s-au umplut automat de lacrimi atunci când a propus sălii votul pentru *Planul de măsuri* şi a ridicat ea, cea dintâi, mâna. I se mai întâmplase şi altădată, slăbiciuni femeieşti. Titus s-a ridicat în picioare, aplaudând, şi i-a obligat astfel şi pe ceilalţi să facă la fel. Totuşi, sala nu reacţiona pe măsura evenimentului. Unii se ridicau chiar atunci când alţii renunţau şi se aşezau la loc. Câţiva au dat să se scoale, dar, după o clipă de ezitare, spinările li s-au gârbovit şi şi-au dat drumul, cât mai fără zgomot, înapoi. Letiţia a aplaudat şi ea, mecanic, de câteva ori, dar pe urmă iar s-a făcut mică, în locul ei ascuns (spera ea) din fundul sălii. Profitând de dezordine, stagiarii vociferau, ca într-o tribună de stadion la un meci de calificare. Temându-se că nu mai controlează sala, Eleonora a dirijat gălăgia cu mâinile ei îngrijite, linişte, vă rog, linişte, şi a revenit la tonurile uteciste: vom munci peste program! după-amiezile! sâmbetele libere! cât va fi nevoie! vom cere cooperarea partenerelor instituţiei noastre! inclusiv a celor occidentale!

La ieşirea din sală, Letiţia s-a trezit lângă Sorin. *Pourvu que ça dure!* i-a şoptit şi i-a strecurat biletul cu ziua, ora şi staţia de tramvai unde va trebui să coboare. Ea a crezut că vor merge în apartamentul lui. Doar când a vârât cheia în

broască, el i-a şoptit că locuieşte împreună cu mama lui, iar aici este garsoniera unui amic, îl ştii şi tu, Lety, era mare la ASCE pe facultate, Florinel Gheorghe. De ce oare nu o aşteptase în staţia stabilită, ci pe trotuarul de vizavi? A traversat doar atunci când ea a început să se uite, derutată, în toate părţile şi au mers împreună. La următoarele întâlniri ea a venit singură, el o aşteaptă în garsonieră.

*

Sorin i-a surprins privirea vagă şi se grăbeşte să o aducă înapoi:

— Să vedem, de exemplu, alaltăieri. Unde erai alaltăieri la ora 6, de pildă?

Dumnezeu ştie de ce nu reuşeşte să-şi domine tremurul glasului, roşeaţa obrazului, situaţiile neaşteptate. Şi de ce tocmai de ea să se îndrăgostească atât de tare, încât să nu se mai gândească în ce încurcături l-ar putea băga, ci doar să se întrebe mereu dacă acum o ţine în braţe pentru ultima oară? Să fim serioşi, nu e o frumuseţe de speriat, chiar dacă arată bine, mai ales atunci când îşi ridică părul castaniu-roşcat, asta îi atenuează fălcile cam late şi buza de sus, cărnoasă, care îi dă un aer bosumflat. Cu sânii mari, picioarele lungi, talia subţire şi fesele rotunde, arată mai bine goală, de asta se şi fâţâie aşa, dar ce fiţe i-a putut face la prima întâlnire până când a reuşit s-o dezbrace! Nu-i de mirare că a atras un bărbat trecut de prima tinereţe, care tocmai ieşea dintr-un proces de divorţ, asta tot de la Serghei Sârbu o ştie! Lety l-a întâlnit pe Arcan într-un moment când era vulnerabil şi chiar complexele intelectuale faţă de el au ajutat-o. Numai că într-o convieţuire complexele dispar. I-a văzut o singură dată împreună, la o petrecere de serviciu, ea îl tachina strident, alintându-se, îl contrazicea, parcă ar fi vrut să spună: hei, fii atent! Sunt şi eu aici, cu nimic mai puţin importantă

decât tine! Complexele trebuie s-o fi împins, mai târziu, să publice, fără ajutorul lui Arcan, dar cu ajutorul cui? Ea spune că al nimănui, dar testul o va da de gol; el, cel puţin, aşa speră.

*

— Alaltăieri la ora 6?!

O mişcare dezamăgită din umeri, ce joacă mai e şi asta? Dar hai, să-i facă hatârul să intre în rolul ăsta fără rost! Îşi reprimă pornirea să-i tragă spre sâni capul copilăresc, este un băiat de 10 ani, cu genunchii juliţi, fratele ei cu care ar putea să se joace.

— Alaltăieri la ora 6 eram deja acasă.

— Stai, râde el, binevoitor. Stai, nu te grăbi! Nici nu e genul tău să te grăbeşti! Îţi atrag atenţia că alaltăieri a fost marţi, 17...

Şi-a aprins o ţigară din pachetul de Kent pe care i l-a adus cadou şi aşteaptă. Numai că a dat strâmb fumul afară şi i-a intrat în ochiul stâng, care a început să-i lăcrimeze. În timp ce se şterge, pe furiş, îi pune întrebarea ajutătoare:

— Marţi, 17! Ia gândeşte-te mai bine! Nu cumva ai avut şedinţă?

Ea se holbează la el o vreme, are reacţii încetinite, pentru că mereu e cu mintea în altă parte, şi pe urmă izbucneşte: da, chiar! marţi am avut şedinţă! Atunci de ce idioţenia asta de test? a vrut să întrebe, dar bietul de el este şi aşa intimidat, lasă-l!

*

Se uită pe geam, unde ce poate să vadă? Zi de sfârşit de februarie, copaci negri lângă lac, cer plumburiu, vânt. Ce a trăit ea până acum, ce o mai aşteaptă? Şedinţe de toate felurile, şpalturi şi corecturi, masa la bufet, bârfe şi bancuri, cozi la magazine când iese de la serviciu, petreceri în grupul lui Petru, tramvaie şi autobuze aglomerate. E convinsă că nici măcar un copil nu ar umple golul din ea, dar cum ar mai scrie dacă s-ar trezi cu

el pe cap? Iar Petru a avertizat-o de la început că nu vrea copil, probabil i-a ajuns prin ce a trecut o dată! A rămas un subiect tabu şi în grupul lor, Dănuţ Iliescu a spus o dată ceva despre copiii handicapaţi şi toţi s-au uitat la el ca după o gafă şi, pe furiş, la Petru, care după un sfert de oră s-a scuzat că e obosit şi i-a făcut un semn autoritar, mergem acasă!

Letiţia şi-a scos cerceii verzi-albaştri în formă de fluturi, cu aripile împodobite de arabescuri multicolore, mai are o brăţară la fel, pe care a lăsat-o acasă, este setul adus de Petru când s-a întors din China.

— Culoarea lor ţi se potriveşte la ochi...

Petru îşi căutase grijuliu ochelarii ca să manevreze mai bine încuietoarea, i-a pus chiar el în urechi, i-a dat părul la o parte şi s-a tras câţiva paşi înapoi, ca s-o contemple cu ei. Dar imediat a mârâit, nemulţumit:

— Ce stai aşa ţeapănă? N-ai pic de flexibilitate feminină în tine!

Se întorsese Petru într-adevăr schimbat sau privirea Letiţiei s-a schimbat în timpul acestei absenţe? Nările ei adulmecau derutate trupul lui mare, ciolănos, îşi schimbase *aftershave*-ul? Deodorantul? Folosea un bizar parfum oriental, dar trupul ei n-avusese nevoie de niciun efort ca să-l recunoască: un câine bine dresat care face tumbe în lesa stăpânului.

*

— …cu tine însă orice test e inutil. Nu te laşi tu încurcată cu una, cu două, mârâie Sorin.

În toate aceste câteva luni de când au început *să facă amor*, abia aşteaptă momentul când poate să treacă prin biroul ei. Din felul cum ea se schimbă la faţă când el deschide uşa, încearcă să ghicească la ce se gândeşte. Acum arată însă de parcă nu s-ar gândi la nimic. Fumează, se joacă cu cerceii şi-şi admiră pantofii. Trage fumul în piept, îşi rotunjeşte

gura, îşi dă capul pe spate şi-l urmăreşte cum se desface, rotund, şi cum se risipeşte, fâşii-fâşii, în aerul camerei. Te aştepţi să-şi vâre limba prin rotocoalele de fum, tot stând liniştită, picior peste picior, unul încolăcit în jurul celuilalt. Pantofii ăştia cu botul rotund şi catarame mari i-a adus domnul Arcan din străinătate ori altcineva? O s-o întrebe data viitoare, dar nu este sigur că data viitoare mai există.

Sorin şi-a vârât mâinile în buzunare. Se leagănă, voit golăneşte, dar roşeaţa blestemată îi înfierbântă mai departe obraji, asta îl înverşunează şi îndârjirea a trecut în glasul lui şuierător.

— ...te-ai descurca tu cu toate testele din lume! I-ai duce tu de nas pe toţi... Şi pe cei de la *ca-ghe-be,* şi pe cei de la *sii-ai-ei...*

— Pe cine i-aş duce de nas? întreabă ea, nedumerită.

— Acum o să spui că nu ştii ce-i aia *ca-ghe-be* ori *sii-ai-ei.* Hai, hai. Nu mai face pe neştiutoarea. Tu pe ce lume trăieşti? mormăie.

*

Imediat însă se aşază pe un scaun şi-i explică. Iar Letiţia ascultă, îşi mişcă picioarele, i-au amorţit, şi-şi priveşte mulţumită pantofii. Dacă ar fi avut destui bani, şi-ar fi dat drumul gusturilor ei snoabe. S-ar repezi să-şi ia pantaloni cu ţinte, evazaţi, şalvari, lipiţi pe fund, lăsaţi în vine şi cu buricul afară, şi-ar lăsa pletele până la genunchi, s-ar rade în cap, şi-ar face o creastă colorată, şi-ar atârna metale de gât şi belciuge în nas. A intrat în instituţie cu cel mai scurt mini şi stătea dezinvoltă, picior peste picior, habar n-avea de zugravii care o fluierau de pe schelă, din aripa neterminată a Clădirii, şi îi strigau să le arate şi lor pizda. El este bărbat, dar asemenea extravaganţe nu şi-ar permite. O dată la doi ani îşi cumpără un costum de la magazinul Victoria, căruia îi spune La Fayette, ca să-şi dea un aer de vechi bucureştean

veritabil. Ţine costumul de bun o vreme şi pe urmă începe să-l ia la serviciu. Detestă sacoul şi pantalonii, i-ar plăcea să poarte smoching şi papion, ba chiar şi un palton cu blană la gât, cum avea tata Virgil într-o fotografie! Dar nu şi-ar pune pielea la saramură ca să-şi ia cu preţ de speculă o pereche de blugi de marcă. Este mulţumit cu uniforma de tehnocrat, costum-cravată.

Iar Letiţia de unde ar avea bani de tocat? Cărţi nu s-a grăbit să scoată, Eleonora o ţine cu cel mai mic salariu, domnul Arcan preferă bugetele separate. Şi dacă i-ar da banii pe mână, tot nu ar vedea-o pusă la punct, aşa cum era *predecesoarea*: aşa îi spune Lety primei doamne Arcan, Manuela.

După unele zvonuri, *predecesoarea* a ajuns la catedră trecând prin patul profesorului Stan: deşi tot trage de un doctorat la Sorbona, nu studiul este pasiunea ei, ci coaforul, party-urile şi spectacolele. Dar, când a fost atenţionat de Foruri, profesorul Stan a trebuit să i-o lase asistentului său favorit, Arcan, care era mort după ea. Ba chiar le-a fost şi naş la nuntă. Între timp Arcan s-a mai cizelat, dar la început era şocant să-l vezi pe băiatul din popor lângă o fată de familie, scoasă din cutie, părinţii ei erau genul de oameni bine situaţi în toate regimurile. Astea tot Serghei Sârbu i le-a povestit lui Sorin.

Nu încape însă comparaţie între *predecesoare* şi Letiţia, căreia la piciorul stâng, uite, i s-a dus un fir de la ciorap şi l-a prins cu aţă albă. Dacă ar trăi Dincolo, moştenind o avere căzută din cer, i-ar da mâna să arboreze o ţinută boemă, dar aici nu poate fi decât aşa cum e: cam jerpelită. Şi, dacă în clipa asta ar soma-o, ce-am spus eu acum? repetă! s-ar uita năucă şi n-ar fi capabilă să îngaime nimic, deşi tot dă din cap, aprobator.

Din păcate însă, cu cât îi vede mai clar defectele, cu atât îşi doreşte mai mult *să facă amor cu ea*…

*

— Cu en-ca-ve-de ştiam, şopteşte Letiţia şi-şi striveşte ţigara în capacul borcanului de castraveţi.

— Şi abia acum spui, după ce mi-am dat sufletul? strigă el, mimând o furie masculină. Sau poate vroiai să mă verifici?

— Dar nimeni n-a stat să mi-l explice atât de clar, zâmbeşte şiret şi îşi întinde cu palmele fusta boţită.

— Ei, nu, te rog, până aici! Nu mă crede mai prost decât sunt în realitate!

El se mişcă prin cameră, încruntat, şi ţigara îi fumegă între degetele cu unghii roase, iar ea zâmbeşte, mulţumită. De când fiecare cuvânt al ei n-a mai avut atâta importanţă pentru cineva? Îşi aminteşte cămaşa lui albă, de nailon, de la pachet, o achiziţie nebunească pentru bugetul lui! Deci, oricât de raţional vrea să fie, uneori nu-şi înfrânează nici el dorinţele nepotrivite! Ea însăşi se află în postura acelei cămăşi luxoase, de aceea bruftuielile lui o măgulesc.

— Cămaşa aia de nailon a ta... De unde o ai?

— Ce ţi-a venit cu cămaşa mea?

— Ei, se alintă ea, fiecare cu testele lui. Apropo, cu al tău ce faci?

— Toate la timpul lor, îi spune, cu subînţeles.

Se uită prin fereastră la cerul alb, ca de piatră, la aerul care se învineţeşte a seară.

— Să înţeleg că ai renunţat? îl tachinează ea.

A renunţat, n-a renunţat, încă nu ştie sigur.

— Important ar fi fost să-mi răspunzi pe loc, fără să stai să te gândeşti. Dacă ştii să-l interpretezi, orice gest e un test. De pildă, şi felul cum te-ai îmbrăcat tu azi.

Pune un genunchi la pământ, se ghemuieşte lângă scaunul ei şi ea îi trece, încet, mâna prin păr şi se uită pe geam, la porţile larg deschise ale depoului. Tocmai intră un tramvai, de ce depourile şi garajele au un aer atât de trist? Şi totdeauna în jurul lor se învârt câini fără stăpân, cu blana pestriţă şi burta suptă.

— Aşa vii tu la un *rendez-vous*? o întreabă el, viclean.

Mâna întinsă să-i mângâie glezna a încremenit, acuzatoare, lângă ciorapul deşirat.

— N-am venit la un *rendez-vous*, am venit la tine, spune ea, ranchiunoasă, şi-i împinge palma într-o parte.

El chicoteşte, intimidat, şi-şi întinde capul spre palma ei, dar, cum ea stă mai departe ţeapănă, îşi împinge singur capul în poală.

*

Un puştan care încearcă tutunul, alcoolul şi femeia, gata ca la primul semn de avertizare să le arunce pe fereastră şi să apară cu ochii nevinovaţi şi mâinile ascunse la spate, se gândeşte ea. O, da, l-a recunoscut de prima dată! Prudenţa cu care ocoleşte orice subiect periculos! Încordarea pe care i-o simte în râsul nervos – să nu cumva să facă vreo gafă! Toate îi amintesc de lecţiile unchiului Ion: să nu supere niciodată pe nimeni, să treacă neobservată, pentru că altă cale ca să răzbeşti în viaţă nu mai există.

— Cu tine, m-am convins că testul e inutil, se alintă el. Faci tu ce faci şi până la urmă tot cazi în picioare! Ai văzut cum cade de la etaj o pisică?

Păcat că tot umple camera cu vorbele lui prosteşti! Dar de când nu s-a mai simţit aşa relaxată lângă cineva?

— N-am văzut cum cade de la balcon o pisică.

— Şi caşti, bineînţeles, caşti... Lasă, mai rabdă puţin, c-o să scapi, biata de tine... scrâşneşte.

— Stai, nu te supăra, dă să-i spună, obişnuită cu ieşirile impulsive ale lui Petru.

Dar acesta nu este Petru, este chiar opusul lui. Sorin doar se preface că strigă, doar se preface că s-a enervat. Ce liniştitor poate să fie să trăieşti cu un asemenea om, îi trece ei prin minte. A dispărut cu paharele în bucătărie, se aude apa la robinet, ce liniştitor poate fi un asemenea om care face

lucrurile pe care s-ar cădea să le facă ea! Se întinde, cască, îşi scoate pantofii noroiţi şi aşa, în ciorapi, merge până la studioul desfundat şi se aşază cu picioarele încrucişate sub ea. El pune paharele ude pe masă.

— Poftim dezinvoltură la ea! strigă, văzând-o în pat.

— Am amorţit pe scaun, se scuză Letiţia. Mă mai şi roade un pantof.

— Şi ai vrut să stai le-je-ră... o îngână. Sigur, acuma râzi. Şi de ce caşti încontinuu? Ce-ai făcut azi-noapte? Adică ce te tot întreb eu, prostul de mine...

*

Cască din nou. Simte în jur, pulverizată, atenţia lui: poate să răspundă obraznic, să ceară bătând din picior. Niciodată nu s-a mai simţit, ca acum, liberă să facă orice, pentru că orice face e bine.

— La test te-aş sfătui oricum să renunţi, râde. Dacă vrei să-ţi spun ceva, mă întrebi. Ţie, în orice caz, n-am de ce să-ţi ascund adevărul.

— Ei, hai, hai! Drept cine mă iei? Crezi că am nevoie să-mi reciţi romane proaste?

Acum chiar s-a posomorât şi dă din mână repezit, nervos.

— Hei, de ce te-ai supărat?

Sorin o priveşte bănuitor, cu un fel de încruntare în ochii limpezi. Să nu te laşi înşelat, chiar dacă stă docilă, în pat, cu picioarele încrucişate sub fusta în carouri, sprijinindu-şi bărbia pe un genunchi, ridicat mai sus decât celălalt. De fapt, e nesupusă şi nu face decât ce vrea ea. Cu gestul lui febril, obişnuit, toarnă iar în pahare.

Ea întinde palma să-l acopere pe al ei, dar o face prea încet.

— Hai, hai, o repede. Hai, hai, nu mai face pe mironosiţa! Ce înseamnă un pahar la valoarea ta?! Tu poţi să bei toată sticla şi mintea să-ţi rămână la fel de clară şi să încurci Scotland Yard-ul!

Mimează un glas poruncitor şi ea îşi trage de deasupra paharului palma. Hai, hai! Dă-l pe gât! Dă-l pe gât, aşa! I-a dus, ca în joacă, paharul la gură, o aude cum pufăie, se preface că s-a înecat, hai-hai, nu fă pe mironosiţa! Ea se zbate, dă din mâini, tuşeşte, sigur că se preface, dacă se îneca de-adevărat, s-ar fi zbătut mai mult, aşa doar tuşeşte, roşie, cu capul tras într-o parte, i-au dat lacrimile, tuşul negru îi curge pe la colţurile ochilor, totuşi ea nu-l împinge, doar se trage într-o parte, ca să nu-i vadă el faţa schimonosită, pătată de lacrimile tulburi. El o priveşte bănuitor, a tras totuşi într-o parte paharul, stă în faţa ei neîncrezător în timp ce ea tuşeşte, strănută, scuipă, curbată în două, roşie, ciufulită, până la urmă el se apleacă şi o loveşte cu muchia palmei pe ceafă, ei, hai, ajunge! Potoleşte-te!

*

Letiţia se şterge la ochi şi-şi întinde pe pomeţi tuşul ieftin, orice doamnă ar fi deschis într-o asemenea situaţie poşeta şi s-ar fi privit în oglinjoară. Ea însă îşi întinde mai departe, cu podul palmei, umezeala neagră.

— Hai, ia o gură, ca să-ţi revii... Numai o gură, atât.

Ea respiră adânc, ce bine e să respiri, se uită la pahar cu teamă, ezită, ar putea să-l roage s-o mai lase, ar putea să strige înfuriată. Dar asta a fost firea ei, să strângă din dinţi, uitându-se în jur, parcă adormită.

— Hai, ia o gură din nou, că n-ai să mori... Mai-mai, spune el, hai, încă puţin. Nu te ţine de şiretlicuri...

Ea mai soarbe o dată. Aerul camerei s-a făcut mai limpede şi el parcă nu mai este atât de copil. Dar cum este?

— Şi testul? chicoteşte.

El o prinde de umeri, ea nu schiţează nicio strâmbătură de durere, deşi o strânge prea tare, ar

fi uşor să-l oprească, dar, în loc de asta, îşi trece înduioşată mâna prin părul lui, arde tot şi atât de neputincios de blândă este privirea lui încruntată! Îşi apropie faţa de a ei, o sărută apăsat, desfăcându-i buzele, împingându-şi cu violenţă limba înăuntru, o striveşte de perete, ar vrea s-o audă gâfâind, respirând îngreunat, dar nu aude decât cum li se ciocnesc dinţii. Îşi lasă toată greutatea peste trupul ei în timp ce îi răvăşeşte hainele, îndârjirea creşte în el odată cu dorinţa, dar brusc, la fel de neaşteptat cum s-a apropiat, el se depărtează. Chiar o îmbrânceşte uşor, jumătate în glumă, jumătate gest adevărat, o priveşte plin de reproş, de parcă ea ar fi încercat să-l seducă, deşi arde tot, e roşu, transpirat, respiră precipitat.

— Te-ai culcat cu şeful de secţie de la *Literatura nouă*?

E tot cu spatele, toarnă iar în pahare.

— Îţi atrag atenţia să nu te grăbeşti când răspunzi. De altfel, ţie-ţi poate cădea şi o bombă la picioare şi tu să-ţi vezi de drumul tău, liniştită.

*

Făcuse tot acest scenariu pentru că nu o cunoştea sau pentru că el însuşi era construit din viclenii şi ascunzişuri? Sau pentru că era deja rodat în tehnica de a trage pe cineva de limbă?

O să mai treacă ceva timp până când Letiţiei au să îi apară toate întrebările astea în minte. Atunci doar a îngăimat:

— Da, dar nu cum crezi tu. Nu imediat. E mai complicat şi doar o dată, pe urmă n-am mai vrut. Mă simţeam... eram recunoscătoare... şi eram şi necăjită din cauza lui Petru. Când o să avem mai mult timp, o să-ţi povestesc... ţie am să-ţi spun totul…

Faţa lui Sorin se copilărise iar, timidă, în timp ce îşi scotea febril pulovărul, pantalonii, cămaşa, maioul, era mulţumit că îi ieşise testul? Era supărat de ce auzise? A început şi Letiţia să se dezbrace, în

felul ei leneş, fără să îşi mute ochii de la faţa lui, pe care culorile se succedau, neliniştite. Vârsta primei iubirii se mulase pe trupul albicios al lui Sorin, cu pistrui pe umeri şi aluniţe rătăcite pe omoplaţi, iar privirea ei cobora, înduioşată, spre goliciunea pe care şi-a ţinut-o ascunsă între mâini până s-a azvârlit în pat. Ochii închişi, faţa cu trăsături lungite de dorinţă, mâinile care o ridicau deasupra lui.

Erau încă la început atunci, vorbeau mai puţin politică, iar despre Eleonora şi Titus deloc. Dar testele copilăreşti ale lui Sorin au continuat până când Letiţia s-a învăţat să-i povestească amănunţit, înainte ca el s-o întrebe.

Capitolul 15
Convergenţa sistemelor politice

Să nu te văd în ochi! Asta am să-ţi spun când o să te repezi să mă iei în braţe! Pentru că doar asta aştepţi, să mă iei în braţe o dată, de două ori pe săptămână, de la început am observat că doar asta te interesează, dacă ar fi fost altcineva, nu l-aş fi iertat până acum, dar ţie ţi le-am trecut cu vederea, fiindcă te credeam mai bun decât mine. Dar te urăsc atât de tare acum, când îţi văd faţa aia satisfăcută, cum dansai cu toate şi cu mine nu, ca să mă faci geloasă! Şi viaţa ascunsă, pentru care îţi trebuie nervi mai tari decât ai mei sau să îţi placă duplicitatea! Mi-e de-ajuns, parcă ai fi doi oameni, unul este singurul om din lume în care am încredere, celălalt este bărbatul care râdea viclean, pe furiş, spre mine, când dansa cu Narcisa, cu Lily, cu Dorina, la ziua lui Titus, şi pe ăsta nu mai pot să-l sufăr! Te temi mereu că o să se termine totul între noi şi chiar aşa va fi, am să-ţi dau la o parte de pe mine mâna rugătoare, ai să rămâi în picioare sau ai să te aşezi pe un scaun cu capul în mâini şi ai să te uiţi la mine sau n-ai să te uiţi, aşa cum făceai la petrecere, când puteai să mă inviţi la dans şi ai ales să nu! Am să-ţi spun toate astea din uşă şi poate o să ai tresărirea aia de orgoliu pe care ţi-o ştiu, crede-mă, asta ar fi cea mai bună reacţie, mai bine decât să mă iei în braţe şi să mă rogi să te iert, pentru că, nu ştiu de ce, mi-e greu să îţi fac rău!

*

Gospodina cu sacoşa cadrilată, încărcată de lămâi necoapte se uită dezaprobator la tânăra care se tot învârte în jurul stâlpului din staţie, pe ea o dor şalele după orele de stat la coadă şi i-au îngheţat bocnă picioarele în ghetele de curând pingelite a cincea oară. Gospodina n-are cizme înalte, până la genunchi, nici palton de blană întoarsă şi căciuliţă de mohair, ca zăpăcita asta

care se tot foieşte, parcă i-ai fi vârât un ardei iute în cur, de ce n-are răbdare să stea pe loc şi să aştepte afurisitul de tramvai, o fi băut, ce-i cu ea? Nici măcar nu poţi zice că de frig face asta, fiindcă azi gerul s-a înmuiat şi cerul e mai jos, la buletin au spus că o să ningă, poate se întâmplă minunea dumnezeiască să se împlinească o dată şi ce-au spus la televizor!

Gospodina a rămas, oftând, să aştepte celălalt tramvai, Letiţia a sărit în cel care o duce la garsoniera lui Florinel, îşi ia maşinal biletul, uită să ia şi restul, taxatoarea o cheamă înapoi, cu o voce batjocoritoare, şi toate capetele se întorc spre ea, dar ea îi strigă mai departe în gând lui Sorin tot ce are să-i arunce în faţă.

*

Ştiu că nu speri să te iubesc, mi-o spui des şi, dacă a fost ceva între noi, deja s-a terminat, dar mai sigur este că n-a fost nimic, de vreme ce nu mai am deloc încredere în tine, deloc-deloc! Şi mi-e silă de toate calculele tale pentru câteva ore în care să mă simţi a ta!

Când are să-i spună asta, Sorin are să se ridice, cu ochii nedumeriţi, de pe scaunul pe care a căzut, el n-a făcut nimic din ce-i reproşează ea, spui că nu-ţi place viaţa asta, va şopti, dar crezi că mie îmi place? Nu mi-ar plăcea şi mie să ne trezim dimineaţa în acelaşi pat, să mergem pe rând în baia unde periuţele noastre de dinţi stau în acelaşi pahar, să râdem când ne încurcăm prosoapele, fiindcă suntem la fel de neatenţi amândoi? Să ieşim să ne plimbăm cu barca, la fel ca în facultate, pe lacul Herăstrău, să mergem seara la restaurantul Pescăruş, să dansăm pe terasă, să ne plănuim reveillonul la Sibiu, la Împăratul romanilor, oh, câte am putea face împreună şi nu vom face!

Dar o să mă chinui mereu cu toată nesiguranţa asta a ta că nu eşti iubit! îi va striga ea. Este josnic să încerci să mă faci geloasă, cu zâmbetul ăla

parşiv cu care îţi aperi sufletul delicat, te-aş fi putut iubi aşa cum o să stai în faţa mea, neapărat şi tandru, dar asta nu ţine decât două ore şi, după ce ieşi din blocul ăsta, cu mirosul lui stătut de ghenă, te întorci la viaţa necunoscută pe care degeaba mă străduiesc să o deduc.

*

Sorin chiar aşa stă, cum l-a imaginat ea, fumează ţigară de la ţigară, scrumiera e plină, dar sticla de Cotnari nedeschisă, ca şi pachetul cu pateuri răcite, cumpărate de la plăcintăria Dobrogeana de pe Hristo Botev. Ar putea şi el să-i reproşeze Letiţiei că a tot intrat în biroul ei cu o zi înainte de petrecerea lui Titus, până l-au luat la ochi colegii, vroia să-i dea biletul cu ziua şi ora întâlnirii, dar ea plecase cu cei de la *Literatura nouă*, de ce? A aflat întâmplător că era ziua şefului de secţie, care a dat de băut la Grădiniţa, era şi Lety Arcan acolo, arătoasă femeie! a comentat cel care i-a povestit. Sorin a dat a îndoială din mână, pulsul i-o luase razna şi teama că celălalt îi vede emoţia se amesteca ciudat cu orgoliul că el face ce vrea cu femeia asta în pat şi cu durerea care îl săgeta când şi-o imagina împreună cu altul.

Dar Sorin tace atunci când Letiţia îşi aruncă poşeta într-un colţ al camerei, n-a îndrăznit s-o ia, ca de obicei, în braţe, aşa că tace şi ea, la naiba! când are să-i spună toate frazele? El îşi lasă ochii în jos, eram aproape convins că n-ai să mai vii şi n-am mai avut răbdare să te aştept, m-am plimbat de colo-colo prin garsoniera asta nenorocită, şopteşte, hârtia de pe masă este încărcată de dreptunghiuri, triunghiuri, desenate, apăsat, cu creionul, dacă Letiţia ar fi făcut Psihologia, ar şti acum ceva mai mult despre Sorin Olaru. Ar putea să-i răspundă că azi a plecat la vreme, dar troleibuzului în care se urcase i-au sărit troleele şi după el au rămas blocate un şir întreg, de pe Eminescu până dincolo de Piaţa Galaţi, dar mai

bine lasă-l! Să nu ştie că ea a tot mers pe jos, vorbind cu el în gând, furioasă, acum e doar obosită, atât de obosită, încât nu îi mai vine nici să deschidă gura.

*

Ştiu că eşti supărată, îşi lasă capul pe genunchii ei, Letiţia priveşte în tavan, nu schiţează niciun gest, linia tramvaiului s-a prelungit până la blocul amicului Florinel şi zgomotele vin în valuri de jos şi se pierd ca un foşnet de nisip, când ultimul s-a înecat, se ridică celălalt, ca o răsuflare, şi scrâşnetul de frâne urcă aşa, ţiuind. Acum patru zile eram atât de furios, că ţi-am spus tot ce mi-a venit la gură şi mi-am repetat câteva fraze, să nu le uit până te văd, dar acum nu îmi mai vin, am obosit, şopteşte el, cu faţa îngropată mai departe în fusta ei, *siempre que te pregunto*, vocea lui Nat King Cole la vecinul de alături. Spune, şopteşte ea, spune ce vroiai să-mi spui? La ce, zice el, şi-şi lasă capul întristat pe marginea patului, *por lo que más tú quieras, hasta cuando? hasta cuando?* Zâmbetul lui înviorat, când îşi întinde braţele, i se pare viclean, dar nu-l împinge într-o parte, aşa cum ar vrea, doar îşi lasă în braţele lui trupul îngheţat, iar el îşi întoarce ochii rugători spre ea.

Letiţia se uită pe geam, afară, unde a început să ningă, o ninsoare măruntă şi deasă cade oblic, precipitată, ca o pânză de decor transparentă, înţepată cu mii de ace. Nici măcar fulgii nu sunt egali între ei, unii sunt rotofei, pufoşi, alţii atât de mici, încât le zăreşti doar mişcarea. Lumina ninsorii o face pe Letiţia să uite că până jos au să se topească şi ea va păşi pe vârfurile cizmelor prin noroiul tot mai lichid din faţa blocurilor în construcţie, cu macaralele înfigându-şi ghearele în cerul de fildeş cald.

*

Acum merge cu ochii la limbile de zăpadă apoasă, s-a dus şi ultima întâlnire cu Sorin din anul

acesta şi o aşteaptă alt revelion fără el. Cerul mohorât a lăsat jos norii decoloraţi, becurile roşii de semnalizare ale maşinilor împânzesc arterele aglomerate, peste care din nou se lasă seara, bărbaţi bine încotoşmănaţi calcă apăsat prin ger, cărând, în canistre de plastic, vinul adus de la ţară. În tramvaiul în care s-a urcat, ţigănuşii îşi lălăie colindele corcite din care au dispărut pruncul Iisus şi Maica lui, dar au intrat voievozii: *Tu eşti Ştefan sau Mihai, glorios venit din Rai?* Visul Tovarăşului, Preşedinte, Secretar General, convins că va încheia apoteotic şirul domnitorilor, a pătruns şi în mintea micuţilor colindători. La fiecare staţie, când se deschid uşile, se aud zgomotele sărbătorii care se apropie, câte un guiţat ascuţit de porc înjunghiat pe aleea dintre blocuri şi mai ales pocnetul monoton al bătătoarelor de covoare, sute de mii de covoare persane, olteneşti, basarabene, de mână, de maşină, îmbâcsesc cu praful lor pojghiţa firavă de zăpadă din jurul blocurilor. În curând, la ferestre au să licărească brazii plini de globuri colorate.

*

Spre jena Letiţiei, după ce s-au servit tortul de ciocolată cu frişcă proaspătă, cafelele şi coniacul Rémy Martin, la acea oră grea, între 3 şi 4, când noaptea pare fără sfârşit şi întunericul compact de afară nu lasă să se vadă apropierea dimineţii, Petru a tot perorat, cu paharul în mână, despre o teorie americană de ultimă oră: *convergenţa celor două sisteme politice*. De fapt, înşira argumentele lui despre *ameliorarea sistemului*.

— …comunismul, care a eliminat proprietatea privată, o aduce încet-încet la loc! A luat de la detestatul capitalism creditul în rate şi urmaşii fostelor familii bune îşi cumpără apartamente în cartierele-dormitor şi le amenajează cu faianţă şi gresie! Nu sunt fericiţi, bineînţeles, să locuiască uşă în uşă cu foştii ţărani, care-şi ţin în balcoanele

închise butoaiele de varză murată şi borcanele de murături şi fac nunţi şi botezuri cu chiuituri în camerele de bloc! Dar fiecare se gândeşte cum să se aranjeze mai bine şi nimănui nu-i pasă de ideologie...

Auditoriul era alcătuit din câteva soţii rămase fără parteneri de dans, care studiau pe canapea *Paris Match*-uri şi *Burde* din sezoanele trecute, aduse din călătorii cu Dacia şi Trabantul, cu nelipsitul cort şi nelipsitele conserve Corned Beef. Ajungeau la pagina ultimă şi o luau de la cap, memorau modele de rochii pentru croitorese de cartier, se uitau la tunsori şi coafuri, asta ar putea-o face şi coafeza mea, îmi împrumuţi revista o zi, Dana? Marţi sunt cu ea înapoi!

Restul invitaţilor se mişcau pe muzica veche, aceeaşi muzică, *all of me, why not take all of me*, aceleaşi feţe, *take my lips, I never use them, take my arms*, noroc cu aiurelile lui Petru! Aerul stătut al serilor comune s-a înviorat de rivalităţile care mocneau sub prieteniile vechi.

*

— Ce naiv poţi să fii, Petru! Pun pariu că teoria ta americană este fabricată în laboratoarele KGB-ului! ! a râs Dănuţ Iliescu.

Şi-a plimbat palma uscată şi fierbinte pe omoplaţii goi ai Letiţiei, rochia de mătase colorată se ţinea doar în două bretele înguste deasupra sânilor ţuguiaţi, parcă nici nu are sutien, *por lo que más tú quieras, hasta cuando? hasta cuando?* ea se lăsase deodată moale la vocea lui Nat King Cole, încă îl mai excita, deşi nu ca atunci când tolomacul de Petru a apărut cu ea, într-o escapadă de weekend, la Mamaia. Serghei tocmai făcea rodajul Skodiţei, aşa este când ştii să-ţi alegi babacii! Dănuţ Iliescu n-are cum să şteargă anii de închisoare ai lui taică-său, şef al Tineretului Ţărănist, dar, cel puţin, şi-a ales soacra, secretara Rectorului! A schimbat în fine amărâtul de Trabant

pe un Fiat 850, are asigurări că numirea de conferenţiar ar fi pe venite şi a intrat în apartamentul ăsta nou, patru camere, confort sporit, cartier semicentral, strada Toamnei. Aşa că nu a putut refuza să fie gazda reveillonului, haide, eşti la rând şi tot anul ăsta ţi-a mers din plin, ai avut un noroc porcesc! au sărit toţi cu gura pe el.

— Râde ciob de oală spartă! a chicotit Serghei Sârbu de pe canapeaua unde răsfoia un *Nouvel Observateur*. Îţi doresc, dragă Dane, să ajungi unde visezi, în America, în Franţa, oriunde în Occident, ca să vezi cât de pasionaţi sunt colegii tăi din universităţi după Marx şi Lenin! După Troţki şi Mao! Unii de bunăvoie, alţii ca să nu îi linşeze studenţii! O să ai un şoc tu, care gândeşti totul în alb şi negru, CIA bun, KGB rău! Să vezi dragul meu, ce *trendy* este să umbli pe Champs Elysées cu cămaşa stil Mao lansată de Yves Saint-Laurent şi cu cărticica roşie la piept! Dar despre asta ar fi mai bine să ne povestească Petru!

*

Petru s-a aplecat după sticla de votcă şi şi-a turnat până la jumătatea paharului, pune şi nişte suc de roşii, i-a şuierat Letiţia din braţele lui Dan Iliescu, de câte ori aude de China, bărbatul ei devine şi mai nervos ca de obicei. Petru a dat paharul pe gât, poate nici nu auzea totul din cauza muzicii, dată tare, *y así pasan los días, y yo desesperando*, dar Serghei a continuat, fără milă.

— *Să înflorească cele o sută de flori! Estul este roşu, Mao a venit în China!* Asta te-aş ruga să ne cânţi, Petru, şi să ne spui cum te-ai împăcat cu Gărzile Roşii! Ai văzut cum se fac operaţiile fără anestezie, doctorul taie şi pacientul urlă, dar citeşte cărticica lui Mao? Filmuleţul ăsta documentar trecea la Paris din mână în mână ca un samizdat! Şi, din câte îmi amintesc, bătrâne, Nixon şi Kissinger au venit să se joace puţin cu Mao tocmai când ăsta băgase în lagăre un milion de

intelectuali, odioşi, ca noi, erai şi tu acolo? Nu cumva chiar ei doi, Mao şi Nixon, au pus la cale teoria asta despre *convergenţa sistemelor* şi te-ai înţeles cu ei să le fii purtător de cuvânt? Şi spune-i lui Dan, ca să ştie, te plătesc în dolari sau în yeni?

*

Aftershave-ul Tarr, acelaşi pe care îl foloseşte şi Sorin, i-a intrat o clipă Letiţiei în nări, *y tú, tú contestando, quizás, quizás, quizás*, profitând că nu era decât o veioză aprinsă şi Petru întors cu spatele, Dan Iliescu îşi lipise, ca şi altădată, buzele uscate de gâtul ei. Şi ea, tot ca de obicei, şi-a depărtat corpul, deodată ţeapăn, de al lui.

— Cum le ştii tu, Serghei, pe toate, ca un băiat mare! Dar eu, ca o gazdă primitoare ce sunt, declar deschisă în continuare lecţia de învăţământ politic, scuză-mă, Lety! Trebuie să pregătesc proiecţia diapozitivelor înainte să ne ia somnul!

Râzând mânzeşte, Dan a aprins plafoniera, în protestele tuturor. Abandonată în mijlocul camerei, Letiţia s-a grăbit să-şi ia locul pe canapea, şi-a strivit în palmă căscatul şi şi-a rezemat capul de speteaza moale. Ştia când fusese cumpărată, cât costase, aşa cum ştia povestea fiecărei mobile din apartamentele prietenilor lui Petru.

— Dar nu ne-ai spus, Petru, dacă ai citit tu, din doască în doască, teoria *convergenţei sistemelor*. Studiul americanului tău!

Fireşte că nu îl citise şi nici n-avea nevoie, o notă de subsol, dacă e meseriaş făcută, ajunge! a mormăit Petru şi râsetele i-au acoperit vocea uşor răguşită. În camera micului Răzvan, trimis la bunici, gazdele mutau pătuţul, dădeau jos tabloul lui Piliuţă, au pus pe peretele golit ecranul, au făcut proba primelor diapozitive, faţada dantelată a unui străvechi palat din Samarkand tremura în lumină.

— Şi Asia Centrală este interesantă, le răspunde Dana Iliescu celor care s-au repezit să întrebe: dar

Vaticanul? Musée d'Orsay?

— Noi în afara lagărului socialist nu am pus piciorul, strigă un glas înţepat de femeie din întuneric, dar Petru o acoperă.

— Degeaba râdeţi, răcneşte Petru, uite, chiar apartamentul vostru nou, cu confort sporit, Dane, este o dovadă de *convergenţă a sistemelor*! Dacă merge tot aşa, în anul 2000, România comunistă va fi o ţară de proprietari mici! Ba poate chiar şi mari!

*

Au hohotit toţi, inclusiv trădătoarea Letiţia. Petru se leagănă, cu paharul golit în mână, semnele arată clar că binele de azi, cât mai este, e provizoriu! Dar el să fie precaut, cine ştie câţi ciripitori sunt în asistenţă? L-au enervat şi glumele nesărate despre stagiul lui în China, Serghei, golanul din Primăverii, trebuie mereu să arate că lui nu-i scapă nimic! Când îi trec prin minte amintirile din China, pe care tot timpul le împinge într-un colţ al memoriei, Petru vrea să dea pe gât ceva tare. De aceea se apleacă iar după sticla de votcă.

— Aţi văzut, declamă Petru, că la nou-deschisul magazin pentru bărbaţi Adam se aduc pulovere de lână englezească?

O nouă năvală de râsete îl scuteşte pe moment să mai caute alte argumente. De fapt, Petru detestă să umble la cumpărături şi a aflat despre existenţa magazinului Adam de la cheltuitoarea Letiţia, care i-a adus de ziua lui un pulovăr verde-albastru, culoarea ochilor ei schimbători. Petru turuie acum despre coloniile franţuzeşti care încă se se mai găsesc la magazinul Miraj de la Universitate, zis *La Coada calului*, lângă statuia călare a lui Mihai Viteazul. La concertele cu Claudio Villa, Amália Rodrigues, Dalida, Modugno de la Sala Palatului, doamnele îmbrăcate în rochii de jerse cu fir, cumpărate din pachet, târau după ele dâre de *L'Air du Temps*, *Madame Rochas* şi *Eau de Lancôme*!

Petru a învăţat câte ceva despre parfumuri de la Manuela, o mare amatoare. Iar limba începe să i se împleticească, dar el nu se lasă.

*

— Orice zici tu, Serghei, n-aş exclude ca sloiurile dezgheţului să ne târască, prin această apă tulbure, până *Dincolo*, în frivola societate de consum pe care noi, şi tu, şi eu, am întrezărit-o, în scurtele noastre călătorii de serviciu! Provizorii! Foarte provizorii! bolboroseşte din fotoliul în care s-a prăbuşit.

Provizorii, fiindcă nu a avut mintea să rămână când s-a văzut acolo! Însă paşapoarte continuă să se dea, cu pile, cu aranjamente, dar se dau, ce, *ei* nu ştiu că mai mult de jumătate dintre cei plecaţi n-au să se mai întoarcă? Ba chiar şi unii dintre *ai lor* au început să fugă, după ce au luat tot ce au putut de aici! O să facă şi Petru acelaşi lucru când se va vedea cu paşaportul în mână, are ceva promisiuni de la un fost student la Fefe, *without mother, without father, without sister, or brother*, asta este caseta cu Ray Charles, Manuela era moartă după blues-uri şi a doua lui căsnicie nu este cu nimic mai bună decât prima, să aibă şi el o parte de vină aici? Preferă să vorbească despre *convergenţa sistemelor* pentru că, de când s-a întors din China, n-are alt gând decât cum s-o taie mai repede, lucrurile se împut de la o zi la alta şi în ţara asta, *without mother, without father*, muzica s-a depărtat şi gândurile se lăţesc, ondulate.

Ca la toate petrecerile din ultima vreme, Petru a aţipit în fotoliu. Letiţia fumează, furioasă, iar o să trebuiască să îl care pe scări şi să spele dârele lăsate prin toată casa până să ajungă la baie ca să vomite.

*

Fiecare paşaport cu povestea lui secretă. Sorin Olaru nu va afla niciodată că nu-l datora pe al lui stăruinţelor Eleonorei Oprea, ci sentimentelor de

paternitate întârziată ale căpitanului Vistig. Blond-roşcat, cu ochii foarte deschişi la culoare pe o faţă cărămizie, plăcută, deşi ciupită un pic de vărsat, Ludovic Vistig, poreclit Neamţul, era de fapt un amestec bucovinean de ceh, ucrainean şi român. Făcuse şcoala militară de cavalerie, dar fusese scos din armată pe motive neelucidate, el susţinea că politice. Amator de costume englezeşti, ţigări Chesterfield şi femei tinere, bărbat arătos până când chefurile prelungite îi vor scoate înainte stomacul şi îi vor lipi suluri moi în jurul taliei, s-a complăcut în imaginea de afemeiat. Numărul mare de femei cărora le ţinea evidenţa, tehnicile şi poziţiile, nu a reuşit niciodată să compenseze în mintea lui ejacularea rapidă cu care rămăsese după ce îşi pierduse fecioria cu o curvă grăbită, când s-a dus prima oară, cu colegii de garnizoană, la un bordel din Cernăuţi.

Retragerea Armatei sovietice din România s-a decis la o Casă de Oaspeţi a Partidului, în ajunul unei vânători. În timp ce traducea schimbul de replici dintre Hruşciov şi Dej, Vistig a înţeles că ceea ce până atunci fusese un avantaj va deveni în scurt timp o povară. Întors la Bucureşti, a şi intentat acţiunea de divorţ. Numai că Maşa Vistig a preferat să rămână lector şi traducătoare la Bucureşti şi să păstreze numele soţului, aşa cum păstrase cetăţenia sovietică. Doamna plinuţă şi îngrijită i-a atârnat lui Vistig toată viaţa în dosar, împreună cu fiul din prima căsnicie, care nu-l scotea din *fascist.* De câte ori Vistig a încercat s-o convingă, cu răul, cum altfel? să se care în pizda mă-sii de unde venise, paştii şi dumnezeii tăi de boarfă ordinară! s-a trezit chemat la Cadre şi muştruluit că provoacă un scandal diplomatic.

Din cauza Academiei Militare Frunze, absolvită la Moscova, de unde venise cu Maşa, a relaţiilor cu rezidenţi sovietici, dar mai ales pentru că aceia cu lucrase ani de zile fuseseră demascaţi, mutaţi în altă activitate, pensionaţi, după ce Tovarăşul

decretase *că s-au făcut anumite greşeli, tovarăşi*, Ludovic Vistig, alias Stoian Gheorghe, alias Ionel Dobre, avea toate şansele să iasă la pensie tot căpitan. Dar, cel puţin, de ce era mai rău scăpase.

*

— Sarcina mea a fost doar să redactez rapoartele tovarăşului general Pintilie, eu nu aveam rol în decizii! Am fost doar un executant! repetase Ludovic Vistig în faţa comisiei de Partid, însărcinată să stabilească, după cincisprezece ani, vinovaţii pentru asasinarea lui Pătrăşcanu.

Getuţa Bujor, stenografa cu grad de sublocotenent, a rămas convinsă că Ludovic Vistig câştigase bunăvoinţa comisiei atunci când mărturisise, cu lacrimi în ochi, cât îi fusese de greu să-şi îndeplinească sarcinile de serviciu după ce dăduse peste consilierul sovietic al generalului Pintilie în propriul său dormitor. Petka Moruzov era totdeauna grăbit, îşi lăsa în vine, peste cizme, pantalonii, iar soţia, mă scuzaţi, era cu fusta în cap, aşa am dat peste ei! Puneţi-vă în locul meu, tot Departamentul era la curent, am făcut chiar raport, dar unde să-l fi înaintat? Comisia a înţeles, tovarăşul Vistig, nu este nevoie de amănunte!

Declaraţia lui Vistig Ludovic a fost transcrisă cu puncte-puncte din loc în loc. Sublocotenentul Getuţa Bujor a consemnat în final concluzia preşedintelui Comisiei, care a atras atenţia că tovarăşa Maria Vistig, rezidentă, a lucrat cu tovarăşul Piotr Moruzov, acum ambasador al URSS la Praga, având însărcinări de îndrumare şi control al lui Vistig Ludovic. Aşadar, este vorba de un triunghi de lucru şi nu e cazul, tovarăşi, ca noi să ne dăm cu părerea despre relaţiile lor tovărăşeşti, aici este teritoriul altor Foruri!

*

Comisia a acceptat că Vistig Ludovic fusese doar traducător de limbile rusă, germană, franceză, engleză, însărcinat cu documentele oficiale,

inclusiv de limba română, pe care tovarăşul ministru Pintilie Gheorghe o utiliza, se ştie, incorect, iar tovarăşul consilier Moruzov Piotr deloc. Vistig Ludovic nu ar fi avut de ce să asiste la anchetele de noapte care lăsau în urmă grămezi de sticle de votcă goale, maldăre de chiştoace de ţigări Plugarul şi trupurile stâlcite, arse, schilodite, mânjite de sânge, urină şi fecale ale duşmanilor de clasă sau ale foştilor tovarăşi, presaţi să se recunoască agenţi străini, vezi cazul Lucreţiu Pătrăşcanu.

Când Getuţa Bujor, atrasă de manierele domneşti ale încă zveltului Ludovic, i-a şoptit rezultatul anchetei, acesta, deşi ateu, şi-a făcut o cruce mare, mulţumescu-ţi ţie, Doamne, că nu m-a ajuns niciun denunţ, slavă Domnului că la ăia care m-au mai văzut pe-acolo le-a intrat pe veci spaima în oase! Învăţase pe propria piele că n-ai cum să-ţi pregăteşti apărarea, chiar dacă simţi că eşti în colimator, chiar dacă ghiceşti ce ţi se va reproşa: decizia este deja luată şi greu mai găseşti pe cineva dispus să-ţi întindă o mână. Şi totuşi, el găsise.

Alexandru Drăghici, ministrul de Interne care a organizat arestarea, torturarea şi execuţia lui Lucreţiu Pătrăşcanu, a fost trimis să gestioneze o gospodărie de stat lângă Bucureşti. Generalul Pintilie, zis Pantiuşa, şeful Securităţii, a fost pensionat la cerere. Ludovic Vistig a scăpat chiar şi cu carnetul de Partid, aşadar cu speranţa în viitor, după o săpuneală zdravănă şi un pus de cenuşă în cap. Salvarea venise de la telefonul ministrului Apărării, Emil Bodnăraş, dat preşedintelui Comisiei: nu vă mai pierdeţi vremea, tovarăşi, cu căpitanul Vistig, este un vierme, nu îl băga în seamă nimeni în Minister! Pătrăşcanu fusese executat, Ana Pauker murise, ţinută sub pază, Dej murise, poate iradiat de sovietici, Ceauşescu eliminase restul *vechii gărzi*, începând cu Drăghici, fostul lui rival, şi terminând cu Maurer, susţinătorul lui. Dar Emil Bodnăraş

supravieţuia în Prezidiul Permanent, în Biroul Politic, în guvern.

Vistig, care îl ştia de la şcoala militară, dar nu reuşise să ajungă până la el, şi-a amintit că un prieten de tinereţe, Iulică Iovănescu, zis Pulică, avea o relaţie specială cu Bodnăraş, care îi trecea cu vederea chefurile tovărăşeşti prelungite, deşi el personal nu le agrea. Vistig îi făcuse cândva lui Iulică Iovănescu un mare serviciu şi acum l-a anunţat că venise momentul să îşi plătească datoria. Şi Iulică-Pulică o plătise.

*

Iulian Iovănescu şi Ludovic Vistig se cunoscuseră curând după 23 August 1944, în gărzile patriotice care spărgeau mitingurile regaliste cu camioane şi vânau, de pe clădirile înalte din Piaţa Palatului Regal, cu puşti cu lunetă, studenţii manifestanţi. Lucraseră împreună şi la infiltrarea partidelor burgheze şi a serviciilor Siguranţei cu foşti prizonieri din Uniune, reeducaţi în diviziile *Tudor Vladimirescu* şi *Horia, Cloşca şi Crişan*. Îi apropiase şi faptul că aveau amândoi neveste rusoaice, o vreme ieşiseră împreună toţi patru.

Iulică îl rugase pe prietenul său Ludovic să-i scoată din dosare rapoartele şi notele informative despre rudele legionare şi mai ales o poveste urâtă cu o vară a lui. Pe asta Vistig o văzuse la anchetă, încă nu înnebunise de tot, dar nici întreagă nu era şi, cu ţâţele alea umflate de lapte, o ţinea foarte bine minte, vai de capul ei de nenorocită, dormi liniştit, Pulică, dosarul familiei tale e lacrimă de curat!

Vistig ajunsese la Departamentul de Control al Corespondenţei, etajele doi şi trei ale Poştei pentru Străinătate, instalate într-o casă înzorzonată, cu scară interioară şi ornamente baroce, situată între cheiul Dâmboviţei şi Calea Victoriei. Dar îşi pierduse siguranţa de sine şi se simţea

supravegheat. Colegii, fii de culaci puşi pe căpătuială, răspândiseră zvonul că este evreu, rezident NKVD, repartizat pe relaţia cu sioniştii, un semn prost, ca şi primele mici de sfârşit de an. La niciun 23 August nu mai primise un grad nou, o decoraţie. După o vreme, s-a trezit chemat la organizaţia de Partid pentru relaţii neprincipiale cu informatoarele, nu ai decât şapte *beţe*, dar ai transformat casa conspirativă în casă de toleranţă, puşcăria o să te mănânce, lepădătură! Bănuind că l-a denunţat Getuţa Bujor, care rămăsese însărcinată, Vistig a anunţat, spăsit, că se pregăteşte să pună bazele unei vieţi sănătoase de familie.

Când Poşta pentru Străinătate a fost mutată în noul sediu, tovarăşul Vistig Ludovic, proaspăt tată de familie la 56 de ani, a primit însărcinarea să controleze instituţiile din Clădire.

*

Silită să întrerupă un timp, din cauza sarcinii şi a copilului bolnăvicios, Getuţa Vistig se întorsese fără chef la postul ei de stenodactilografă. Făcuse rău să se cramponeze de acest bărbat bătrân, afemeiat, care o mai trezea şi el noaptea, de parcă nu-i ajungea copilul! Ba venea târziu, mirosind urât, ba se tot ducea la baie, că avea probleme cu prostata, lasă-l dracului, Getuţo, că n-o să mai vadă ăsta nicio tresă în plus, cât îi hăul, îi spusese vărul ei, Sile Bujor, diplomat sub acoperire în ţările arabe, care ştia ce spune. Vistig avea probleme cu picioarele, nu reuşea să slăbească şi era iritat de reproşurile ei continue: ba că nu a vrut să-şi boteze copilul, că şi alţii din Departament au făcut-o, ba că nu-i face rost de un post de secretară de director în Clădire. Ar fi încercat, ca să scape de gura ei, dar mai ales pentru că era şi el uimit cât îşi iubea băieţelul, îl ducea şi îl lua de la grădiniţă, îi citea poveşti, ieşea cu el la plimbare. Ca să-l poată da la şcoli *afară*, îşi visa un post de ofiţer acoperit

într-o ambasadă. Dar cum? O tot îmboldea pe Geta să apeleze la vărul ei, neştiind că ea deja pregătea dovezile ca să îl cheme în instanţă pentru divorţ şi să îi poată lua copilul.

Lui Vistig îi trecuse prin cap să apeleze la generalul Pintilie, de care se lepădase cât putuse, şi Petru s-a lepădat de Iisus şi Iisus l-a iertat, obişnuia să spună când se pilea. Pantiuşa trebuie să mai fi avut el ceva putere, dacă, la câte un alt 23 August, Ceauşescu îi mai arunca o tinichea Tudor Vladimirescu, clasa a II-a, şi ar fi fost probabil fericit să mai aibă un tovarăş de băutură în livingul nezugrăvit de mult. Dar Vistig ştia că, după o sticlă de Maskovskaia, Pantiuşa l-ar fi aruncat pe scări, în pumni şi în înjurături ruseşti. Şi mai rău, în vila lui era băgată tehnică de ascultare şi abia ar fi trezit bănuielile acestei şlehte de ţărănoi intraţi cu cuscrii şi naşii şi cumetrii, ca ciupercile după ploaie, în Departamentul Securităţii, unde Vistig rezista, de peste treizeci de ani, reorganizărilor şi schimbărilor de linie politică.

*

Vederea lui Fischer cu versurile lui Maiakovski, *Încă şi acum Lenin e mai viu decât în timpul vieţii*, i s-a părut lui Vistig şansa căzută din cer. Prins cu fofârlica pentru că a vrut să transmită un mesaj cu cod, Fischer Harry va trebui să-şi salveze pielea intrând în reţeaua lui de informatori: un *băţ* de aur, o trambulină pentru Externele unde Vistig, glorios, ar putea fi transferat. Fischer nu avea rude doar în Israel, ci şi în Franţa şi în Statele Unite. Dacă Harry Fischer nu ar accepta recrutarea, i s-ar putea forţa mâna, montându-i-se un trafic de valută, câteva mărci, câţiva franci, plantaţi înainte de o percheziţie, aiuritul ăsta şi-a îngropat viaţa în Clădire şi la Biblioteca Academiei. Acţiunea de recrutare, pusă deja în *Planul de măsuri*, primise încurajări verbale şi promisiuni, Vistig o anunţase

pe tovarăşa Oprea să fie pregătită pentru un caz foarte grav în instituţia ei, când totul se stopase.

De ce? Trebuie evitat orice scandal acum, când Tovarăşul tocmai a acordat un interviu în *Business Week*! i s-a spus sec. Fără comentarii! Avea Fischer o rudă bine plasată în Congresul American? La Casa Albă? Într-o influentă asociaţie evreiască? Ajunsese la Direcţia Departamentului raportul despre *politica de diferenţiere* între statele est-europene pe care o pregătea Nixon ca să răsplătească atenţia cu care fusese primit de Ceauşescu chiar înainte să fi ajuns preşedintele Americii? Sau Paşenka Lucaci oprise scandalul, apărându-şi, ca o cloşcă, fostul pui, ditamai găina?

*

Găina asta de Eleonora, putoarea asta care îl priveşte de sus pe Vistig, care îşi exersează acasă în oglindă mutra asta obraznică, cu capul dat pe spate şi aruncându-i fumul de Lucky Strike în ochi!

— Iar prostia aia cu vederea, tovarăşul căpitan? Avem atâtea sarcini importante legate de *Tratat* şi dumneata, în loc să ne dai o mână de ajutor, ne pui beţe în roate? s-a răţoit la el.

Eleonorei îi ajunsese să vadă figura pleoştită a lui Vistig ca să ştie că îl poate lua tare. Uite-l cum se grăbeşte să răspundă că a fost greşit informată, că, dimpotrivă, el făcuse tot ce-i stătuse în putinţă ca să dezamorseze scandalul legat de Harry Fischer, merită mai degrabă felicitări că a reuşit! Iar săptămâna viitoare îl aşteaptă pe acest Sorin Olaru să-l instructeze pentru deplasarea de serviciu la Düsseldorf, da, garantează el, căpitanul Vistig, că lui Olaru îi va veni aprobarea pentru paşaport!

Vistig ştia că discuţia cu pămpălăul de nepot al lui Pulică Iovănescu va fi un fleac faţă de sforile pe care le întinsese, din păcate degeaba, ca să-l prindă pe ciudatul de Harry Fischer. Sorin Olaru seamănă bucăţică ruptă cu nenorocita aia pe care o

făcuseră poştă într-o noapte, la anchetă! Nici dacă Pulică i-ar fi spus la vreme că e vară-sa, nu e convins c-ar fi reuşit s-o scape din ghearele lui Pantiuşa! Dar, când a aflat, aia deraiase complet, tot vorbea că nu ăla din munţi e tatăl copilul, dar, orice i-ar face, ea nu va spune cine, tot ţipa că e martiră, în halul în care ajunsese, o ştiau toţi ca pe un cal breaz, normal că nu o mai puteau lăsa să iasă!

*

Pe vremuri, Vistig îi scosese într-adevăr lui Iulică Iovănescu notele informative şi rapoartele despre legionarii din neamul lui, aşa cum se jurase. Câteva chiar le vârâse în maşina de tocat. Pe cele mai interesante însă le luase cu el, acasă, nu se ştie când pot să cadă bine, şi-a zis. Acum, de pildă. Ca răsplată pentru călătoria în Occident, Sorin Olaru va fi momeala ca să se descopere dacă Profesorul Hermann, ăla cu studiile balcanice, nu este cumva chiar tatăl său natural, Vasi Stamatiu, un legionar băgat în multe.

Să descopere, dar să nu ştie ce descoperă, pentru că altfel lucrurile s-ar încurca. Noroc cu părinţii adoptivi, care şi-au ţinut gura. Iulică i-a garantat că Sorin nu ştie nimic, mama e femeie cu cap, iar tatăl adoptiv, Olaru, e plecat pe lumea cealaltă de ceva vreme. De altfel era un mare fricos, se temea şi de umbra lui! Povestea e urâtă, dar Vistig le-ar putea aduce astfel îmbuibaţilor din Serviciile Externe un vânat pe care doar el ar şti să îl exploateze.

Asta este ultima carte mare a lui Vistig, dacă nu îi iese, duşmanii abia aşteaptă să îl trimită în pensie. Ori, Doamne fereşte, la Tribunalul Militar pentru neglijenţă în serviciu, adică furt de documente secrete.

Capitolul 16
Strategiile unui tehnocrat

E prima oară când îi spun unei dudui că o iubesc, i-a şoptit Sorin, o privea uşor încruntat, dar privirea îi era limpede, aproape mirată de ce i se întâmplase, şi Letiţia şi-a lăsat capul, fără să spună nimic, pe umărul lui. Când el a adăugat, repede, că ea, în schimb, nu vine la întâlniri ca să facă dragoste cu el, ci ca să-şi adune material pentru viitorul roman, iar el va şti dacă l-a iubit doar atunci când o să îl citească, a râs, flatată, şi i-a lipit capul de sânii ei goi. Se gândeşte într-adevăr la un roman, dar de ce să-l scrie de vreme ce nu-l va putea publica fără să arunce în aer viaţa ei şi a celor doi bărbaţi?

Deseori oamenii îşi doresc lucruri opuse a căror împlinire le-ar exclude reciproc; dar întâmplarea vine totdeauna să pună ordine în confuzia minţii lor.

Când Sorin nu reuşeşte să facă rost de cheie şi intervalul dintre întâlnirile lor se măreşte, nu îi rămâne decât să scrie despre el în caiet: *Oare ca să-ţi faci uitată originea nesănătoasă ai intrat în Partid încă din facultate? Ţi s-a propus? Te-ai oferit chiar tu? Sau chiar cuviosul Sofronie ţi-a spulberat îndoielile? Nu cumva el ţi-a spus: dă Cezarului ce este al Cezarului şi lui Dumnezeu ce este al lui Dumnezeu, dragă Sorin? Tu, cel din urmă vlăstar al unei familii care îşi teme trecutul, dar se mândreşte pe ascuns cu birourile de avocatură închise, cu conturile confiscate din bănci, cu prăvăliile şi casele naţionalizate, taci, dacă vrei să supravieţuieşti! Să nu faci, dragul meu, niciun pas greşit, că te duci la fund! Chiar dacă din naştere eşti un* paria*, un* untouchable*, încordează-te totuşi ca să răzbaţi!*

Letiţia nu îl întâlnise pe Sorin în facultate şi nu prea îl băgase în seamă în primii lor ani de

stagiatură. Pentru că tot ce era legat de el o fascina, acum, încerca să-şi imagineze ascensiunea lui în Instituţie.

*

Stagiarilor nu li se precizase încă instinctul avansării sociale, iar Sorin nu vâna renumele de mare bărbat, fustangiu, pilangiu şi pocherist: nu dădea detalii despre cum şi cu cine face sex şi nu oferea reţete de agăţat gagici, cu adrese şi tarife. Chiar şi în laboratorul fetelor, când era invitat la cafea, venea înarmat cu un formular, o hârtie de serviciu. În timp ce ele tăiau în bucăţele mici sendvişurile şi prăjiturile aduse de acasă, schimbau apa la flori şi îşi aruncau una alteia priviri complice ori geloase, Sorin Olaru făcea şueta de rigoare, sorbind cu o iuţeală disperată cafeaua prea fierbinte.

Nu scotea un cuvânt despre ce se vorbise în biroul şefilor şi asculta, cu răbdare, confesiunile oricui, ceea ce îi sporise reputaţia de om bine informat. Secretomania şi prudenţa erau caii de bătaie ai glumelor pe care le îndura cu un zâmbet strepezit. Dar ce haz are să tot dai într-unul care nu se apără şi nu pare că îţi păstrează vreun resentiment, de vreme ce mâine, cu un aer de clandestinitate, o să-ţi aducă, el ştie de unde, un *Paris Match* împrumutat pentru două zile?

*

Există în fiecare lucru pe care-l obţii ceva mai mult decât ceea ce conţine el. Dacă Sorin Olaru a reuşit să fie remarcat, nu a atras doar bunăvoinţa şefilor, nu a obţinut doar prima pentru orele suplimentare, pe care a încasat-o pe furiş, ca să nu declanşeze invidii. El simte cum se încălzeşte treptat, prin simpatie, masa uniform-indiferentă din jur; vede zâmbetul cochet-matern al Eleonorei Oprea. Iar în râsul stagiarelor percepe un sâmbure de respect, înfăşurat în irizări de cochetărie. Sunt primele care simt că aprecierea oficială îi va

înconjura, ca un nimb auriu, faţă copilărească. Dar reprezentantele speciei, fragile şi pragmatice, la fel ca el, au intuit şi că paşii lui grăbiţi sunt ai unui învingător dificil: le va avea în preajmă doar ca aliate neprevăzute şi inconsistente colege de joacă.

Momentul victoriei va fi şedinţa anuală, când numele lui Sorin Olaru este singurul citat de bine. Ca să fie iertat pentru reuşită, Sorin lasă capul în jos, dându-le colegelor ocazia să se înduioşeze, iar colegilor să ricaneze. Cuvintele măgulitoare îl fac, la fel ca pe elevii premianţi, să fie şi mai zelos. Ani de zile de acum înainte numele lui nu va mai lipsi din introducerea dărilor de seamă care evidenţiază zelul, *instituţia noastră îi promovează pe tineri, să îl salutăm deci pe Sorin Olaru, secretarul UTC, noul membru al Biroului de Partid, noul membru al Comitetului Oamenilor Muncii!*

Sfaturile mamei Nelly l-au făcut să îşi înfrâneze dezgustul faţă de funcţiile politice, singurele care asigură urcuşul. Nu se mai râde de felul cum îşi cultivă noile cunoştinţe ori cum trece pragul instituţiilor din Clădire, cu dorinţa de a culege informaţii despre alţii, dând despre el cât mai puţine. Tropăind, conştiincios, cu dosare în mână, pe culoarul instituţiei, a contabilizat deja un succes social: batjocura, mitocănia colegilor s-au dovedit neputincioase în faţa identităţii lui asumate.

*

Ne păstrăm liniştea interioară pentru că suntem incapabili să ghicim cum existăm pentru ceilalţi. Chiar momentele când suntem vorbiţi de bine ne-ar da crunte insomnii.

Sorin ar fi, după expresia lui favorită, *oripilat* dacă ar auzi ce îşi spun *duduile* care îşi desenează ochii cu *eyeliner*-ul în oglinda de la toaletă, intră şi ies din cabine potrivindu-şi fustele, ciorapii, şuşotesc şi ridică glasul atunci când se trage apa. Este locul unde schimbă între ele bârfe despre cine cu cine, reţete de avort, de infecţii cu colibacili,

despre Eleonora, care a intrat la menopauză, despre Sorin, care spune *sărut-mâna, stimată doamnă* şi *rendez-vous*, de unde le-o scoate? despre Olaru vorbiţi? Cred că ăsta nu s-a futut până acum! Şi te-ai gândit să îţi faci tu cu el o pomană? Nu zic, e simpatic, dar îi prefer pe cei din grupa mare!

Chicotesc, deprinse prin sânge să ascundă ce au în minte, să-şi fure bărbaţii, să se bucure că cealaltă arată azi mai prost ca ieri, să-şi transmită complimente false, odată cu amprenta rujurilor sidefate, la modă, ca şi ochii foarte fardaţi.

*

Convinsă că frumoasele îl intimidează, Letiţia va fi mirată când Sorin îi va mărturisi că Narcisa, cea mai frumoasă femeie din Clădire, îi stârneşte repulsie, cu ochii ei, negri şi mari, cu unghiile lungi şi roşii, cu felul cum îşi flutură, cochet, genele mult rimelate, cu toaletele împrospătate la fiecare ieşire peste hotare a soţului ei. Lui Sorin nu îi plăcea Narcisa, dar nu părea să îi placă nici Laura, o fată studioasă şi potolită, un pic mai mare ca el, pe care o cultiva printr-o amiciţie ambiguă. Laura îşi căuta pretexte ca să intre în biroul lui Olaru, roşea când îl vedea pe culoar, încerca mereu să-l aştepte la ieşire ca să plece amândoi odată. O indusese în eroare modul lui nefiresc de a conversa, felul cum, după câteva fraze, se ridica brusc să plece, lăsând în urma lui o umbră de mister. Unii l-au acuzat mai târziu pe Sorin Olaru, care face atâta caz de bune sentimente, că a întreţinut prin vizitele lui ambigue pasiunea Laurei şi a vârât-o în depresie. Letiţia este însă sigură că sunt acuzaţii nedrepte, iar sistemul lui Sorin de a trece, cu aerul lui nervos şi preocupat, dintr-un birou în altul, ca într-un turneu electoral, este gândit ca să mascheze vizitele lui la ea.

*

Eleonora îl sfătuise pe Sorin să coopereze cu căpitanul Vistig, căruia i l-a dat pe listă ca persoană de sprijin, dar să îi raporteze tot ce vorbeşte cu el. Olaru fiind unul din rarii poligloţi din Instituţie, nimeni nu s-a mirat când a primit sarcini de Protocol, adică prezenţă obligatorie la întâlnirile cu străinii. Când îi va veni numirea ca şef de secţie, va fi pus la curent cu controlul birourilor şi cu benzile de înregistrare a telefoanelor, un subiect pe care n-o să-l deschidă niciodată în faţa Letiţiei, dar de la care va începe prietenia lui cu Dorina. Dacă la plecare mai încuia sertarele, o făcea mai degrabă ca să evite farsele colegilor decât pentru că ar fi avut iluzia că s-ar putea proteja. A devenit între timp unul dintre oamenii de bază ai Instituţiei şi aşa va rămâne. Face dările de seamă, după tipic, vorbeşte în şedinţe doar atunci şi atât cât e nevoie, nici răuvoitorii nu-i pot reproşa vreun cuvânt demagogic. Îşi pregăteşte intervenţia după ce răsfoieşte ultimul discurs al Tovarăşului, vânând cuvintele-cheie, şi află, din mai multe surse, de ce a fost convocată şedinţa şi ce urmează să se petreacă.

Dacă are un *rendez-vous*, îl sună pe amicul Mituş şi intră împreună cu el la bufetul de la Scânteia ori la vreun magazin cu circuit închis. Şi nu uită să-şi strecoare în buzunar o cutie de prezervative.

Faţă de prezervativele cu design şi tehnologie ingenioasă de după 1990, împinse în farmacii, supermarketuri, staţii de benzină, hoteluri etc., de seminarele de sănătatea reproducerii, finanţate de asociaţii americane şi europene, prezervativul cauciucat al anilor ’70 se află la aceeaşi distanţă ca şi biplanul din anii ’30 faţă de un avion cu reacţie. Gestul lui Sorin Olaru de a pleca, în anii ’70, la întâlniri cu prezervative în buzunar nu va mai spune nimic atunci când pe ecranul televizoarelor color, înainte de emisiunea de desene animate

pentru copii, vor apărea doi tineri cu aerul angajaţilor la o multinaţională, el costum-cravată, ea chemisier, jachetă şi fustă mini, fluturând spre telespectatori pacheţele minuscule care treptat umplu ecranul.

*

Dacă obţine un ciubuc la o revistă, Sorin Olaru porneşte de la un material de serviciu mai vechi pe care-l actualizează rapid. Trecându-şi febril mâna prin păr şi întrerupându-se doar ca să răspundă la telefon celor care-i ştiu programul de lucru suplimentar, taie ori adaugă pe vechea dactilogramă, fără nicio dorinţă de originalitate.

— Originalitatea a dispărut în epoca noastră, în care la fiecare respiraţie apar miliarde de informaţii noi care le perimează pe cele de dinainte, singurii originali pe planetă au rămas scriitorii, îi spune, râzând sarcastic, Letiţiei.

Dar câţi dintre cei care locuiesc între frontierele bine păzite ale României au aflat că trăiesc în *era informaţiei*? Curiozitatea şi postul lui îi permit să vadă, printr-un gemuleţ prăfuit, Lumea pe care nu o întrezăreşte turistul plecat cu paşaport de treizeci de zile la rudele de Afară. Cel care mănâncă doar conserve şi se târăşte în patru labe în cortul pus lângă Trabant, ca să se reîntoarcă acasă cu sacoşe de plastic burduşite de săpunuri FA şi haine purtate, vede cel mult Luvrul, duminica, gratis. Şi câţi au astfel de rude şi mai ales câţi fac astfel de cereri, ca să îşi feştelească dosarul?

*

Ceea ce rămăsese neschimbat la Sorin Olaru în toţi aceşti ani de când slujea instituţia era modul în care i se desfăşura ziua de lucru. Secţia păstorită, devenită familia lui, ajunsese un loc de atracţie chiar şi pentru şefii doritori de o baie de popularitate. Sorin ajungea tot primul şi aducea cozonac ori fursecuri pentru cafeaua la care se comentau finalele europene de fotbal, filmele,

bancurile curente. Iar el se învârtea ca un dirijor cu experienţă care prinde orice sunet disonant, erau totdeauna multe femei şi talentul lui diplomatic, navigând printre umorile lor, era pus la grea încercare. Îndura cu o umilinţă creştinească reproşuri prosteşti, dar în sinea lui fierbea şi nemulţumirea avea să izbucnească mai târziu. Nimeni nu este liber în această lume, fiecare trebuie să îşi controleze comportarea ca să nu le facă rău celorlalţi! avea să le spună la prima ocazie. Colectivul, adică el, trebuia informat de fiecare mişcare şi, în această privinţă, ajutorul Dorinei, când va obţine transferul în biroul lui, se va dovedi preţios.

Sorin administra cu îndemânare resursele fiecăruia, cearta era urmată de împăcarea cu un buchet de flori sau o sticlă de vin. Poate resentimentele rămâneau, dar aparenţa colectivului unit se păstra intactă.

Era de fapt un şef bun şi un om blajin şi nu numai Letiţia credea asta.

*

Insolită fusese, încă de la început, la un angajat din anii ’70 comunişti, ţinuta *office*, costum-cravată, a lui Sorin Olaru, printre sacourile obosite şi puloverele de relon cu coate. Ca şi faptul că din primele săptămâni el începuse să îşi facă propriul PR: telefona din birou, după plecarea celorlalţi, sau de la telefoane publice şi buzunarele îi zornăiau tot timpul de fise. Avea simţul actualităţii, instinctul micului avantaj imediat şi rapiditatea celui care nu se va rătăci vreodată în capcanele perfecţionismului.

Dacă la începutul mileniului următor ar mai fi avut aceeaşi vârstă ca la începutul anilor ’70, ar fi putut fi întâlnit ca patron al unei mici firme româneşti private, cu subvenţii de la stat, primite pe relaţii, visând să o vândă unei multinaţionale pe milioane de euro. Sau putea fi un tânăr funcţionar

de minister, pe dosare europene, aşteptând să-şi facă loc în echipa birocraţilor români de la Bruxelles, în momentul aderării. Sau funcţionar al Ministerului de Externe, diplomat, chiar ambasador, de ce nu? Începuse să îşi dorească profesia asta şi atunci când continua să împrumute cheia apartamentului lui Florinel din Militari, pentru întâlnirile cu Letiţia, dar ştia deja că relaţia lor nu va mai ieşi niciodată dincolo de cei patru pereţi.

*

Ajunsese as în lectura rebusistică a ziarelor, pe care le confrunta cu zvonurile despre mişcările de cadre din Foruri. Prin informaţiile multiple pe care le jongla, încerca să descifreze puzzle-ul ameţitor al lumii politice, vânzând unuia ceea ce tocmai primise de la altul, de la directoare la secretarul de Partid, de la amicul Florinel la ofiţerul sub acoperire de diplomat, de la amicii din presă la funcţionarii din Centrala Ministerului. Ce mai e nou? Un Zeus incult şi capricios, pe care slujitorii lui îl servesc, dispreţuindu-l şi pregătindu-i scenariile de trădare, trimite din Olimpul Comitetului Central semnale contradictorii care ajung până pe tabla de şah a instituţiei. Acolo, încă tânărul şef de secţie este cu ochii în patru să le recepteze. Cine, în afară de el, ar mai fi capabil să descifreze şansa lui Titus de viitor director coroborând mica ştire din *Scânteia* despre vizita senatorilor americani Mondale şi Brooke, autorii unei rezoluţii a Congresului în favoarea acordării clauzei naţiunii celei mai favorizate României, cu informaţia, culeasă întâmplător, că Ghiţă Dumitru, cumnatul lui Marga, îşi căuta un translator *de încredere* în locul celui propus de Ambasada americană ca să întovărăşească doi americani hăbăuci? Cine ar mai şti că şansele Eleonorei scad vertiginos după ce Maurer, şeful protectorului ei, Paul Lucaci, va fi trimis pe linie moartă?

Să prevadă urcuşul sau coborâşul zeităţilor tutelare nu era doar un joc gratuit, aşa cum credea, agasată, Letiţia, ci speranţa, tot mai scăzută, din păcate, că numele lui Sorin Olaru va mai urca în Nomenclator.

*

Umerii lui Sorin s-au mai lăţit, ba chiar a făcut un pic de burtă, pare mai înalt, poate pentru că s-a obişnuit să-şi ţină capul mai drept. Nimbul auriu i-l înconjoară de câte ori intră în biroul directorial, totdeauna cu acte urgente. Este unul dintre favoriţii Eleonorei, dar se străduie să păstreze şi cu Titus raporturi bune, mai ales că *romance*-ul celor doi şefi se degradează accelerat. În biroul directoarei îşi păstrează tonul înţelept, aruncă o întrebare candidă ca să confirme un zvon rău, râde, jenat, dar aprobator, la o caracterizare severă, strecurând un compătimitor *păcat că nu-şi dă seama cum se compromite!* dar imediat are grijă să se amendeze, mai ales dacă este vorba despre cineva cu care el are relaţii proaste, ei, poftim! m-am trezit şi eu vorbind! Amprenta bunei educaţii ori spiritul creştinesc iertător al cuviosului Sofronie s-au păstrat intacte.

Poziţia îi permitea să facă mici servicii. Îşi construise o relaţie apropiat-depărtată cu multe *persoane interesante*, fără să obţină însă un profit spectaculos. Utiliza mici jonglerii ca să elasticizeze sistemul birocratic, dar era atent să nu-i poată fi reproşat nimic. Firele administrative se adunau în mâna lui şi oricine s-ar fi amestecat putea declanşa o catastrofă. Impresia generală era că devenise de neînlocuit. Nu ţinea minte de când nu mai plecase în concediu, în schimb genul lui de muncă îi dădea destulă libertate. Era din ce în ce mai rapid, ca şi când corpul s-ar fi adaptat necesităţii de a fi în mai multe locuri deodată, iar curiozitatea faţă de lumea în care trebuia să-şi facă loc era la fel de nesăţioasă. Zilele popularităţii lui

Sorin Olaru continuă: în istoria fiecărei instituţii există un moment când cineva capătă o strălucire maximă, imperială.

Numai că exact atunci, fără ca el să înţeleagă de ce, începe şi coborâşul. De la o vreme, Sorin începu să aibă senzaţia că alunecă, tot alunecă şi nu reuşeşte să se mai oprească.

*

A fost mirat când, la a doua întoarcere din străinătate, a găsit mai puţine zâmbete decât lăsase, cum, a întrebat-o pe Letiţia, ceilalţi se consideraseră în drept să plece pe locul lui? Căpătase între timp conştiinţa meritelor şi se aşteptase ca politica lui paşnică să fi dat alte roade.

Greşelile mele, inevitabile, pentru că *nobody is perfect*, sunt mai vizibile decât la ceilalţi, din cauză că la început fac o impresie atât de bună! Era prima recunoaştere a eşecului strategiei lui în faţa ei.

Îşi făcuse suficiente relaţii ca să poată intra în cercetare, aşa cum îşi dorise la sfârşitul facultăţii, dar între timp renunţase la visurile din adolescenţă. Foştii mei colegi au luat de mult startul în profesiune, şi-au ţesut relaţii, au cucerit poziţii, este prea târziu! În plus, îţi amintesc că trăim în secolul serviciilor şi nici măcar o muncă de savant nu-ţi va fi recunoscută fără sprijinul unei puteri administrative! îi tot explica Letiţia, care, cu lipsa ei de realism, îl mai îmboldea uneori. Nu îi mai înşira şi cele mai puternice argumente: postul actual se potrivea tipului său de inteligenţă, mobilităţii şi tactului său, iar el respinsese de la început drumul ascezei, care nu îl ademenise nici pe cuviosul Sofronie.

Însă nu mai avea plăcerea să stea cufundat în lucru, la biroul lui. Telefonul suna pentru el de o sută de ori mai mult, proporţia dintre propriile lui interese şi cele ale serviciului său se tot schimba în favoarea celor dintâi. Nimeni nu-ţi ridică o statuie

pentru devotamentul faţă de instituţie! ricana, de la o vreme, la întâlnirile cu Letiţia. Impresia de viaţă intensă îi mai compensa nemulţumirile, dar îşi pierdea tot mai repede răbdarea.

*

Aşa cum prevăzuse, schimbarea liniei politice readusese în prim-plan activişti de Partid tot mai rudimentari, iar el se trezise cu duşmani în instituţie. Ar fi preferat să rămână la mijloc, ferit de cuţitele vârâte pe la spate în memoriile trimise de Titus la Foruri, dar se văzuse silit să aleagă. Devenind *un om* al Eleonorei, pierduse jumătate din ce putea obţine. Încercările ulterioare de a mai atenua opţiunea l-au făcut doar să consume în gol zâmbete, bunăvoinţă, cadouri. Frecventarea unor puternici ai zilei, partide de pescuit şi poker cu ei se dovediseră floare la ureche faţă de atacurile joase din partea taberei celeilalte.

Mizase pe un cal greşit şi risca să ajungă pe eşafod alături de această Marie-Antoinette? Sau Mary Stuart sau oricare altă regină care, în loc să-şi asculte mintea, îşi ascultase inima şi ovarele? Un gen de coerenţă a deciziilor Eleonorei, numită, la limită, caracter, şi dorinţa ei de a se vedea mereu reconfirmată ca femeie îi scăzuseră şi lui şansele.

Sorin era un sentimental şi în sinea lui o compătimea. Culmea, i-a şoptit Letiţiei, tocmai lansăm ideea *promovării femeii*, numai că Eleonora nu corespunde portretului-robot! Încă arată bine, nu are nouăzeci de kilograme şi un coc în vârful capului! Dacă eşti cochetă, îţi reînnoieşti mereu colecţia de pantofi şi poşete străine, îţi onorezi abonamentul la Ateneu şi ai avut o viaţă zburdalnică, sunt mari şanse să ţi se fi terminat cariera! Undeva există un dosar despre relaţiile neprincipiale care contrazic *Codul Eticii şi Echităţii Socialiste*! Pe atunci te-au ajutat, acum sunt o povară!

*

Deseori, în timp ce goneşte dimineaţa pe aleea din faţa clădirii, ca să prindă condica, mirosul ierbii proaspăt cosite din jurul statuii lui Lenin îi aduce în nări aroma ierbii proaspăt tunse din curţile vilelor de pe Bergstrasse, unde, într-o seară, după cină, stătuse în *tête à tête* cu Günther Hermann, obiectivul indicat de căpitanul Vistig înainte de prima lui deplasare în Germania. Lăsat liber din lesă, câinele, iubit în locul fiului inexistent, adulmeca tufişurile, cu coada fâlfâind, Hermann îşi trăgea piciorul invalid, iar Sorin îşi bătea capul ce întrebări l-ar putea face pe şeful secţiei de studii balcanice de la Institutul local să se dea de gol că este român şi a locuit înainte de război în România. Îl intimidaseră livingul spaţios, conversaţia lângă şemineu, masa de seară, cu cristale şi argintărie, cu somon, broccoli şi vin de Bordeaux. Misiunea era prea grea pentru un biet amator, ar fi trebuit să fi absolvit pentru ea Şcoala de Securitate de la Băneasa, aşa că se hotărâse să mai adauge de la el câte ceva în raportul deplasării de serviciu predat căpitanului Vistig.

Urcau spre pădure şi, când ajungeau în faţa fiecărei vile unde în dimineaţa următoare se vor auzi doar mierlele şi bâzâitul maşinii de tuns iarba, lumina se aprindea miraculos. Iar Sorin tot lansa biete întrebări neîndemânatice, până când Hermann, plictisit, i-a tăiat-o, scurt, nu, tinere! Am stat în ţara ta doar câteva luni, înainte să înceapă războiul! Era o viaţă plăcută, cu domnişoare şi doamne drăguţe şi elegante, cu multe petreceri şi baluri! Dar a fost ultima oară când am mai dansat! M-am întors într-un tren de răniţi, şchiopătatul ăsta îl am amintire de la obuzul care a explodat lângă mine. Însă de unde vine răul vine şi binele, spuneau vechii greci, şi rănile m-au salvat de Stalingrad! Nu, limba voastră n-am învăţat-o şi n-am în proiect vreo vizită la voi! Dar e păcat să pierdem vremea cu astfel de discuţii! Ai văzut castelul din Heidelberg? L-au ars francezii,

cândva, demult, dar oraşul este norocos, pilotul american care trebuia să-l bombardeze l-a cruţat pentru că învăţase la Universitatea noastră. Sfatul meu este să vezi cât mai multe, nu se ştie când mai ajungi aici!

*

Intoxicat cu aburii politicii, urmărindu-i meandrele şi neajungând nicăieri. Nemaiputând suporta presiunea care îi apasă trupul de băiat singuratic, cu pântecul crescând prin cămaşă şi mâinile trăgând de buzunare în timp ce aleargă, gonit de nălucirile istoriei.

Aşa îl vede Letiţia pe Sorin în caietul ei.

Când îl apuca seara în instituţie, mergea cu paşi neauziţi la uşă şi o deschidea brusc, ca să se asigure că pe culoar nu îl pândeşte nimeni. Dacă vedea doar umbra verzuie întinzându-se până în capăt, scotea din seif sticla de Murfatlar sau Cotnari, cel mai recent peşcheş oferit de un colaborator atent, o destupa rapid şi îşi umplea ceaşca de cafea. Începuse să bea şi singur de când nu mai credea, aşa cum îi spusese pe vremuri Letiţiei, că ei doi fac parte dintr-o generaţie norocoasă.

Şi, la fel ca toţi ceilalţi care vorbesc vehement sau dormitează în şedinţe, bârfesc, uneltesc, semnează rapoarte mincinoase, mănâncă la bufetele de diferite ranguri şi utilizează grupuri sanitare cu design şi igienă diferită, iar dacă au ocazia, fac sex în birourile Clădirii, este convins că, din păcate, le va lăsa moştenire urmaşilor săi comunismul etern biruitor.

Urmaşii săi? Este, fireşte, doar o figură de stil. Sorin tot nu se gândeşte la posibilii lui urmaşi decât cu neliniştea cu care o întreabă pe Letiţia: eşti convinsă că azi este o zi *sigură*?

*

Când Letiţia face semn din cap ca da, o trage din pat, ea stă nemişcată, cu ochii spre lac, cu

picioarele desfăcute cât poate de mult, apăsându-şi talpa pe singurul scaun din garsonieră, iar Sorin, neobosit, face flexiuni, sus-jos, în timp ce o pătrunde. Alteori aşază trupul ei catifelat şi pasiv în poziţii dificil de experimentat cu prezervativele ţepene: se roteşte în jurul ei, o apleacă şi o ia pe la spate, o urcă pe masă, e cam şubredă, nu merge uşor. Fac dragoste, ca totdeauna, în plină lumină, dar el bâjbâie printr-o beznă fierbinte, necălăuzit de niciun oftat şi fără să scoată nici el măcar un geamăt final. Nu şi-a întrebat puţinele partenere ce fantezii au, nici nu le-a rostit la ureche picanterii ca să le declanşeze mai repede orgasmul. Nu va îndrăzni să i le şoptească nici Letiţiei, ar da însă mult să ştie ce este în mintea ei, în afară de teama că rămâne însărcinată, pe care i-o simte în muşchii prea crispaţi. Amestecul ei de sensibilitate şi impudoare îl derutează la fel de mult ca şi teama că nu reuşeşte să o ducă până la orgasm. De aceea prelungeşte runda de amor şi-şi calculează puţinul timp petrecut împreună astfel încât să o tot repete. În privinţa sexului, oricât de complexat a fost (şi) la acest capitol, s-a lămurit între timp că nu are probleme. Dar acum este interesat de experienţe noi, un apetit pe care i l-au crescut ieşirile afară, cinematografele cu filme porno, casetele video.

Când Sorin o duce înapoi în pat, ea se întinde, mulţumită pe spate; e uşurată să se întoarcă la ceea ce, probabil, a învăţat cu Petru. Sau cu alţii. Sorin nu îşi face iluzii la acest capitol şi imaginea Letiţiei înconjurată de mai mulţi bărbaţi, desfăcându-şi picioarele, întinzând mâna, gura, fundul spre ei, îl explodează. Termină în ea, înghiţindu-şi strigătul, deşi nu ar vrea să termine, nu încă, întinde picioarele, aşa, îi şopteşte, întinde şi strânge picioarele, şi se mai mişcă o vreme cu sexul prizonier între pulpele ei. La sfârşit, ea i se ghemuieşte în braţe, el o priveşte întrebător, dar ea nu deschide ochii; au o culoare mai ambiguă decât

a lui, albaştri la întuneric, verzi-albăstrui în lumină.

O culoare pe care nici ea nu ştia de unde a luat-o până de curând, când Biţă i-a spus că seamănă la ochi cu un frate al lui Victor, cu Traian Branea, nu întreba mai mult despre el, Letiţia, este o poveste tristă şi nu câştigi nimic dacă o afli.

*

— Înţelegi ghinionul nostru, Lety? Facem de fapt şi noi parte din *baby boom*, generaţia de după război. Dar, în timp ce noi eram, în ’68, cu ochii pe Primăvara de la Praga, în Occident a fost altfel de revoluţie! Lasă că erau marxişti, troţkişti, maoişti contra profesorilor, a părinţilor, a instituţiilor, dar ce crezi că făceau fetele alea cu fuste de ţigănci şi bărbaţii lor pletoşi şi bărboşi pe care am vrut şi noi să îi imităm? Homosexuali, lesbiene, parteneri multipli, sex în grup, droguri, pilulă, o revoluţie sexuală, acolo ar fi de tine! Protestezi, dai din picioare? Stai liniştită, pentru că nu rişti nimic! La noi este invers, nouă Tovarăşul ne-a trântit *Decretul* şi a scos anticoncepţionalele de pe piaţă! Douăzeci şi două de milioane, asta este cifra minimă pe care şi-a propus-o!

— ... Dar câte milioane suntem acum?

— Oficial cam 18.900.000, dar poţi să ştii? Toate cifrele pe care Institutul de Statistică le prezintă Tovarăşului sunt false, dar, când curba demografică iar a coborât, face o criză de furie! A doua zi, ziarele pe care tu nu le citeşti sunt pline de articole contra medicilor criminali, procurorii intră în spitale şi interoghează femeile cu hemoragii, dacă nu spun cine le-a ajutat să provoace avortul, nu mai ajung în sala de operaţie, ci la morgă. Miliţienii dau drumul la arestări cu bătăi. Câte femei au murit? Ei, asta chiar nu vom şti, în atâtea decenii se vor aduna probabil sute de mii, ca să nu mai vorbim de cele rămase fără uter, fără ovare...

Sorin îi arată Letiţiei faţa invizibilă a lumii, păcat însă că nimic din ce îi povesteşte nu poate intra în povestirile ei cu care tocmai a luat premiul revistei *Literatura nouă*. Bine măcar că pot vorbi liber, amicul Florinel nu a reuşit să-şi instaleze încă telefon, deci n-o să-i intre nimeni în casă să-i vâre microfoane, pretextând că s-a stricat. Asta în caz că obsesia lui Petru că e urmărit, că toţi suntem urmăriţi poate avea vreun temei, lucru de care Letiţia nu este deloc sigură.

Când îl întreabă pe Sorin ce crede despre asta, el râde.

— Să te urmărească pe tine? De ce ar fi interesată Securitatea de o făptură aeriană ca dumneavoastră, stimată doamnă?

Partea a patra
Tranziţie

Mă aflu acum într-o epocă de tranziţie şi sunt curios să văd cum voi ieşi din ea.

Flaubert

Capitolul 17
Vară indiană

Dimineaţa, lăfăindu-se sub plapuma rămasă liberă, numai a ei, ascultă uruitul tramvaiului care coboară spre Podul Mihai Vodă şi zgomotele matinale ale casei: bufnetul apei la toaletă, vâjâitul îndepărtat al duşului. Auzul încordat, ochii strânşi să nu zărească faţa întunecată a lui Petru, nemulţumit că anul acesta i-au pus seminarul la prima oră, ce vrei un semn mai bun că decanul îi poartă sâmbetele de când s-a întors din China?

Uşa de la intrare s-a trântit, în fine, şi ea deschide ochii, uşurată. Altădată se scula să îi pregătească ceaiul şi sendvişurile, dar acum abia îşi mai vorbesc. Este doar atentă să nu irosească timpul când rămâne singură, pentru că, de când se ştie, a stat cu alţii în cameră.

Dar când a intrat Petru la *alţii*? Poate după ce s-a întors de la prima întâlnire cu Sorin şi ar fi dat oricât să poată dormi singură, pe canapeaua din biroul lui?

*

Azi însă abia are vreme să vadă în *Literatura nouă* ce a spus Dorin Stegariu, criticul generaţiei tinere, despre povestirile ei şi să se pregătească pentru întâlnirea cu Sorin. Viroza îi e pe trecute, mai are trei zile de concediu medical, ce fericire!

Când deschide geamul de la dormitor, strănută imediat în soare; afară este vară indiană şi trecătorii sunt în tricouri şi blugi. Lumina unge, cerul este intens albastru şi în deschizătura

geamului se bălăngănesc crengi de iederă înroşită, cu bobiţele negre, ca ciorchinii de struguri sălbatici. Frunzele verzi care îmbracă faţada casei cu două etaje şi mansardă dau în roşu şi ard în soare, ca gogoşarii puşi la murat în ferestrele apartamentelor. Coroana roşcovului sălbatic este ţeapănă, de un verde copt, dar la fel de prăfuită ca şi ciorchinii maronii ai liliacului, parcă trecuţi prin foc.

Intră în baie să îşi facă gargara cu untdelemn, noua modă a Bucureştiului ca să te eliberezi de toxine. Scuipă în closet spuma albă, neliniştită să nu fi înghiţit cumva o picătură otrăvitoare. Se pensează atent în oglindă. Îşi pune banda preferată, cu Edith Piaf, la magnetofonul Grundig şi îşi întinde pe faţă un ou bătut spumă ca să-i absoarbă primele riduri, *non, rien de rien, non, je ne regrette rien, ni le bien qu'on m'a fait, ni le mal...*

*

În timp ce răsfoieşte nerăbdătoare *Literatura nouă*, câţiva stropi de gălbenuş cad pe fotografia de pe prima pagină, unde Tovarăşul dă mâna cu Valéry Giscard d'Estaing. Retuşul a făcut minuni, nici nu se mai vede că preşedintele Franţei este cu un cap mai înalt. Chipurile primelor doamne au scăpat neatinse de masca de ten a Letiţiei, la fel şi toaletele lor: deux-pièces-ul doamnei Anne-Aymone Giscard d'Estaing şi rochia în cute a Tovarăşei. Mâinile Tovarăşei sunt, ca de obicei, încrucişate în faţă, ţărăneşte, sub pântec, de ce îşi ţine Tovarăşa păsărica, la întâlnirile oficiale, cu amândouă mâinile? Serioja Sârbu a interpretat cu haz bancul la ultima petrecere acasă la Dan Iliescu, ce handicap a mai fost, pentru Letiţia, faptul că nu ţine minte bancuri şi nu ştie să le spună! Dă pagină după pagină, scoţând câte un mormăit de surpriză la unele semnături din grupajul festiv *Ţara întreagă unită în jurul Preşedintelui nostru!* Îi dispreţuieşte pe cei care scriu la *evenimente*, şi

ăsta! ? n-aş fi crezut! mârâie uneori cu glas tare. Te-ai trezit şi tu să dai lecţii! ricanează Petru. Tu şi clănţăii de la Europa Liberă! Ei n-au habar decât de banii care le vin de la americani, iar alde voi habar n-aveţi pe ce lume sunteţi! Până mai ieri nu puteai să publici un rând fără să dai Cezarului ce-i al Cezarului, dar cel puţin pe atunci mâncatul de căcat se plătea bine! Acum începe să fie obligaţie de serviciu! Să vă vedem şi pe voi, peste zece ani, cum vă înghesuiţi în jurul haznalei!

*

Când Petru se înfurie, în vocabularul lui căutat apar vulgarităţi; o dată l-a auzit şi mama. Bărbatul ăsta al tău, Letiţia, cu toată ţâfna lui, vine de undeva foarte de jos, i-a şoptit, ochii i se înviorară, îşi savura revanşa. Alta acum! Dar noi de unde venim? s-a grăbit Letiţia s-o înfrunte, aşa cum face de când se ştie. Cum adică? Nu încape nicio comparaţie! Din familia bărbatului tău n-am văzut pe nimeni! Pe când în familia noastră au fost institutori şi farmacişti! a pus-o mama la punct.

Letiţiei nu-i plac formulările dispreţuitoare faţă de cei veniţi de jos, deşi păstrează şi ea în minte o distanţă faţă de Florinel sau Dorina: poate şi pentru că ei au toate porţile deschise, în timp ce ea se simte mereu ameninţată din cauza familiei burgheze, care a mai făcut şi politică! Clasele sociale sunt altele decât cele învăţate în şcoală, cei de jos au ajuns sus şi invers, dar frontierele vechi stau la locul lor în mintea oamenilor.

Fraţii Branea au fost cineva în ţara asta, a continuat mama, ezitantă. Aştepta să fie rugată să continue, dar, cum fiică-sa nu a întrebat nimic, şi-a pungit gura, nemulţumită: de ginere, de fiică, de greaţa şi durerile din ultima vreme, de căsătoria cu Victor care se tot amâna. Dar era prima dată când mama se mândrea cu familia în care intrase prin căsătorie. Probabil fiindcă tata a ieşit din închisoare şi s-a întors la ea, şi-a spus Letiţia.

Şi, brusc, şi-a amintit cum mama, tanti Ştefi şi unchiul Ion triau un maldăr de fotografii. Pe unele mama le-a pus în cutia de abanos, pe altele le-a aruncat în soba îndesată cu cărbuni.

Pe urmă, mama a luat foarfeca din cutia maşinii de cusut Singer şi-a tăiat în două o fotografie; jumătate s-a scorojit în sobă, la cealaltă jumătate Letiţia s-a uitat de multe ori când scotocea în cutia de abanos. O tânără şi atrăgătoare Margareta Branea, greu de recunoscut, cu feţişoara îngropată în blana de vulpe argintie a paltonului, cu o tocă neagră aşezată pe buclele ridicate în creştetul capului, cu picioarele delicate ieşind din botinele cu toc înalt şi fundă, stă pe treptele unei case înalte.

Nu cumva fraţii Branea, cumnaţii ei, s-au aflat lângă ea în poză şi i-a aruncat în focul din sobă, de necaz că din pricina lor se despărţise de tata?

*

Poate că atunci când Letiţia se strâmbă la articolele omagiale despre Tovarăşul, Petru îşi aminteşte glumele lui Dănuţ Iliescu pe seama tezei lui de doctorat despre Chomsky, în introducerea căreia a pus un citat din scrierile Tovarăşului. Sau poate regretă seara îndepărtată, dintr-o vacanţă la cabana Bâlea Lac, când, încălzit de palincă, i-a povestit Letiţiei că, atunci când, proaspăt absolvent, locuia într-un subsol şi făcea foamea, a scris la pagina de politică internă a *României libere* orice i se cerea. Cum adică orice? s-a încruntat Letiţia. Orice, adică orice! Noroc că nu m-au lăsat să semnez cu numele meu, ştii ce pseudonim am avut? Marin Plugaru! a râs Petru. Şi acolo, în redacţia ziarului, a dat Profesorul peste mine, avea de făcut foarte repede o comunicare pentru un colocviu în străinătate, vreo doi ani i-am fost negru, până m-a luat documentarist la Institut, cu jumătate de normă.

Letiţiei îi trece uneori prin minte că Petru ar avea destule motive să se simtă neglijat, şi la serviciu, şi acasă, dar nu mai este în stare să-l compătimească.

*

Prima parte a revistei e plină cu semnături *compromise* şi nicăieri nimic despre Lelia Arcaşu. Când este gata s-o lase baltă, zăreşte semnătura lui D. Stegariu, a trecut peste articol din cauza titlului *Etica literaturii. Realismul tinerilor, între promisiuni şi certitudini* şi, mai ales, a primei fraze: *Aşa cum a spus Tovarăşul Nicolae Ceauşescu, în multe momente grele de-a lungul istoriei, cei mai înaintaţi oameni din rândul intelectualilor nu numai că au luptat pentru cultură, ci, atunci când a fost nevoie, au lăsat stiloul sau condeiul şi-au pus mâna pe armă*.

În loc de armă, tânăra speranţă a literelor pune mâna pe prosopul ud, îşi şterge urmele de ou uscat de pe faţă şi citeşte pe sărite, uite-o şi pe Lelia Arcaşu într-o lungă înşiruire de nume, talentaţi şi impostori, laolaltă, cine mai deosebeşte aici prinţul de cerşetor?! Dar cu totul altceva i-a spus Dorin Stegariu când a sunat-o. Casa Arcan? Nu pe lector îl căutam, pe scriitoare. Tu eşti, nu-i aşa, Lelia Arcaşu? Nu te superi că te tutuiesc, doar suntem de aceeaşi vârstă, numai că eu am terminat la Cluj! Letiţia, ai văzut ultimul număr din *Literatura nouă*? Ai un loc în loja tinerei generaţii! Nu, n-ai de ce să-mi mulţumeşti, ţi-am telefonat doar pentru că m-am gândit că s-ar putea să nu vezi. Cum să nu văd *Literatura nouă*? Acolo scrie criticul meu preferat! s-a aruncat ea.

Acum scrâşneşte din dinţi de jenă, ce cochetărie penibilă, ce linguşeală! Un articol bunicel şi imediat două pe linie! Una pe faţă, una pe dos! Ce mai critic bătăios şi integru! a ricanat acritura de Petru, când i-a pomenit de Dorin Stegariu.

*

Nu merg gazele, ce ghinion! Dar e binedispusă, Lelia Arcaşu este citată în *Literatura nouă* de un critic de viitor, chiar dacă un pic oportunist, fără să îi datoreze nimic arogantului de Petru. Iar Letiţia, cu care autoarea respectivă are şi nu are legătură, zdroncăne vasele prin bucătărie, căutând unul în care să încălzească apa la reşoul electric, o să se spele pe bucăţi, ar fi culmea să întârzie la întâlnirea cu Sorin venind de acasă! *Quand il me prend dans ses bras, il me parle tout bas, et je vois la vie en rose, il me dit des mots d'amour, des mots de tous les jours*, fredonează după Edith Piaf, baia este atât de rece, încât o frige la tălpi, îşi toarnă apa călâie pe umeri, pe spate, între picioare, încă i se mai lipeşte pielea de la epilatul cu ceară de ieri, se răsuceşte să-şi toarne sub braţ, alunecă, îşi face un cucui, caută în maldărul de chiloţi nişte bikini cumpăraţi din pachet şi se uită la ceas, panicată, dacă nu iese în cinci minute, o să întârzie.

*

A plecat la vreme, dar troleibuzele şi autobuzele care traversează centrul au traseul deviat, a uitat de Congresul Partidului, deşi Sorin îi atrăsese atenţia încă de acum o lună că serialul *Om bogat, om sărac* a fost ras din programul de televiziune şi radioul varsă numai emisiuni şi marşuri triumfale. I-a mai povestit, râzând, şi că în anumite întreprinderi au fost şedinţe de avertizare să nu se stea la cozi, pentru că sosesc ziariştii străini, hienele care vânează doar subiecte de scandal, ca să ne denigreze! Iar la trenuri s-au ataşat vagoane speciale pentru delegaţii la Congres, Tovarăşul este terorizat de boli, şi *congresmenii*, înalţi activişti din toată ţara, sunt vaccinaţi, pedichiuraţi, manichiuraţi, cu certificate medicale în mână, la fel ca pionierii care îi oferă flori. Iar activistele au coafor, manichiură, îngrijiri corporale gratis, să tot stai pe urmă în fotoliul tău şi să aplauzi!

Ocoleşte perimetrul rămas liber din jurul Sălii Palatului, îi bate inima mai tare când trece pe lângă grupurile de miliţieni şi civili în haine standard, postaţi la marginea trotuarului, cu tunsoarea lor identică, scurtă şi feţele încruntate, bănuitoare.

*

Într-unul din blocurile de aici, la parter, locuieşte vărul Marilenei, maior de Securitate. De la fereastra apartamentului său intrările în Sala Palatului trebuie să se vadă ca în palmă. Acum vreo două luni a fost cu Marilena la Bucur, la Romarta şi la Victoria după pantofi. Până la urmă şi-au găsit unii cu platformă la magazinul nou-deschis, vizavi de Sala Palatului. Atunci Marilena i-a arătat apartamentul vărului şi a rugat-o s-o aştepte un pic, uite, poţi să intri în farmacie, au adus vată şi coada este mică! Din capul străzii Ştirbei Vodă, Letiţia a văzut-o pe Marilena ieşind dintr-o casă boierească, vizavi de Conservator; lângă grilajul înalt se plimbau, în sus şi în jos, doi civili încruntaţi. Mulţumită că a asigurat carnea pentru pomenirea lu mamaia, Marilena a şuşotit ceva despre restaurantul cu circuit închis unde intră şi ea, când şi când, pe legitimaţia vărului de la Investigaţii. Oare asta înseamnă că de acum înainte ar trebui să-mi ţin gura faţă de Marilena, care este prietena mea din studenţie? l-a întrebat pe Sorin. Şi securiştii sunt oameni, a răspuns el, ambiguu.

*

Transmis stereo de la difuzoare invizibile, discursul Tovarăşului ajunge fărâmiţat la rarii trecători, iar corzile vocale bătrâne vibrează chinuit, *problema alegerii căilor de construcţie socialistă e o problemă a fiecărui popor! Să se pună capăt amestecului altor state! Altor Partide!...*

— Pentru El, vorbitul înseamnă un efort enorm! Dar prost să ştii că nu e! Cum însă de nu a văzut

Maurer, care l-a susţinut, ce frustrat şi autoritar e? Nici Lenin nu l-a vrut urmaş pe Stalin, nici Dej nu l-a vrut pe Ceauşescu, dar după moartea lor au decis alţii…

Sorin stă lungit peste ea, nu vrea să se dezlipească nici după zvâcnetul lui tăcut. Capul de băiat s-a lipit de umărul ei şi ea, inundată de ciudata căldură care îi urcă din uter, îl legănă uşor. Ar vrea să aibă o sută de braţe, ca să îl înconjoare din toate părţile şi să îl apere de obsesiile lui politice pe acest copil mare, drag, al ei.

— L-am întâlnit la o şedinţă de instructaj pe capitală pe un coleg al tău, parcă Olaru?! i-a spus Petru acum vreo doi ani. Un tip civilizat şi chiar cu o anume delicateţe, aşa cum sunt ei.

— Ei? Care ei?

Letiţia se întorsese repede cu spatele, îşi auzea în urechi bubuitul inimii şi picioarele i se făcuseră de vată.

— Cum, care ei? Ce, nu ştii că este homosexual?

— Homosexual?! a bâlbâit. De unde ai scos-o?

— De la Serghei Sârbu, care le ştie pe toate! De ani de zile, nimeni nu l-a văzut pe Olaru ăsta al vostru cu o femeie…

O apucase un râs nervos în timp ce trebăluia prin cameră. Se bucura că îi confirmă fidelitatea lui Sorin, i se strângea inima de orbirea bărbatului ei. Nu vroia să confirme zvonul, ca să nu îi facă rău lui Sorin, ca homosexual intri direct în închisoare, nu îndrăznea nici să-l nege, ca să nu se dea de gol.

Poate intrigantul de Serghei ştie într-adevăr ceva despre ea şi a vrut să-i deschidă ochii lui Petru, dar el nu a muşcat, bietul Petru? Sau poate că zvonul se trage de la Alin Costescu, un amic al lui Sorin, despre care se vorbeşte că ar fi homosexual? Un tânăr foarte brun, a cărui înfăţişare virilă contrastează cu gesturile furişe, cu blândeţea din ochi.

*

Letiţia merge cu ochii plecaţi, nu şi-l mai aminteşte pe unchiul Ion, din el au rămas doar ochii neiertători, care au devenit ai ei şi care contemplă, dezgustaţi, minciuna în care trăieşte. Habar n-ai, Sorin, îi spune în gând, cum mă simt atunci când Petru iese în noapte, târziu, trântind uşa! Nu e vorba doar că în orele care urmează simt prin somn patul prea mare, prea rece, ci că îl văd alergând prin oraşul întunecat, ca un câine rămas în stradă, şi mă perpelesc în casă, aşteptând să aud, târziu, cheia în broască. Când Petru intră în dormitor, nu mă mişc, să nu întindă mâna spre mine, stau încovrigată, respir încet şi mă bucur că, odată cu el, a intrat în cameră un parfum ieftin, un miros de femeie străină. Nu, asta nu pot nici măcar ţie să ţi-o spun, Sorin, cum mă bucur că Petru şi-a găsit un alt trup lângă care să se cuibărească! Mă bucur, deşi mă îneacă o milă încărcată de atâta tristeţe, pentru toate lucrurile rele pe care le-am gândit despre el, pentru toate vorbele rele pe care Petru mi le strigă în faţă, mie. De aceea nu pot să îl lovesc şi nici nu mă pot desprinde de el, când ajung acasă, pe tine, Sorin, te uit şi nici asta nu pot să ţi-o spun. Cu ce eşti de fapt mai bun decât bărbatul care în somn şi-a tras toată plapuma peste el şi eu mă las dezvelită, fără să schiţez un gest? Mi-e frig, dar las să îmi fie frig, pentru că merit să-mi fie, pentru că îţi spun în minte, Sorin, lucruri pe care niciodată nu ţi le voi spune. Aş putea să întind mâna şi să trag un colţ din plapumă, dar nu sunt în stare să mă lupt cu Petru pentru ea. Încerc numai să aţipesc şi să uit ce fericită era biata mama când i-a ales culoarea, vezi, îţi fac, ca la ţară, zestre, plapumă şi aşternuturi de nuntă.

*

Traversează Lipscanii, fără să arunce o privire la vitrinele cu pantofi Clujana, plăpumiţe roz de copii, treninguri şi bascheţi, schiuri, imprimeuri

colorate pentru rochii, lumânări albe, mari pentru botez şi nuntă, n-are altă soluţie decât să ia tramvaiul. Merge repede, chinuită să-l vadă pe Sorin cum se repede spre uşă atunci când aude liftul şi pe urmă cum se întoarce, se uită în gol şi fumează stângaci ţigară de la ţigară. Iar când se gândeşte la ea, ochii înfierbântaţi îi lucesc ca de lacrimi, iar sexul lui creşte, sub rămurişul blond.

Sorin sigur a ajuns la timp, deşi lui trebuie să-i fi fost mai greu să iasă din Clădire decât ei, care vine relaxată, de acasă, ca o prinţesă. Aşa i-a spus el prima oară când ea a întârziat, şi-a lipit, supus, faţa, de umărul ei, nu-i nimic, eu aştept aici oricât şi tu vii când poţi, vii când vrei, ca o prinţesă! O vibraţie ciudată, un curent electric, îi ţâşneşte dintre sâni şi se pierde în partea de jos a pântecului ei supt, atunci când îşi rulează, voit, amintirea asta, cum poate fi rău un lucru care îi produce atâta plăcere? Iar de fiecare dată când pleacă de la întâlnire şi merge lunatică printr-un oraş plin de lumină, cu obrajii îmbujoraţi şi buzele umflate, cei care o întâlnesc, pe străzi sau pe coridoarele Clădirii, o întreabă de ce oare arată dintr-odată atât de bine. În restul zilelor nici nu-i mai zăresc obrazul, şters de obişnuinţă

Aşa a fost relaţia lor, dar cum mai este acum? Cine iubeşte şi cine se lasă iubit? În scurtele lor întâlniri nu au timp să vorbească despre asta, pentru că îşi năruie imediat în pat trupurile lacome. Şi, atunci când el iese din ea, îşi feresc dintr-odată trupurile de privirea celuilalt, pentru că se întâlnesc mereu doar ziua, în prea multă lumină.

Iar când se revăd, mai târziu, pe culoarele Clădirii, îşi ţin gesturile strânse în muşchii crispaţi de voinţa de a nu se trăda. Dar silueta lui în capătul culoarului este de-ajuns pentru ca sângele să-i bată asurzitor în tâmple şi picioarele să se înmoaie. Distanţa artificială pe care el şi-o ia automat atunci când se trezesc, faţă în faţă, în public o crispează: dintr-odată îl vede şi ea cu ochii celorlalţi, un

bărbat care îşi calculează fiecare pas şi nu are nimic de ascuns în viaţă. Se grăbeşte să-l imite, orbeşte, ţinându-şi lacrimile, luptându-se cu umilinţa şi nemulţumirea, Sorin are strategii pentru orice, inclusiv pentru relaţia lor, şi ea trebuie să aibă încredere.

*

Nu-i mai rămâne decât să asculte inflexiunile şoptite ale vocii lui la telefon, să-i simtă înlăuntrul ei atenţia, disponibilitatea faţă de ea, în intervalul de timp, tot mai mare, când Petru nu este acasă. Dacă Sorin este grăbit ori, şi mai rău, nu ajunge să o sune, doarme prost noaptea, aşteptând telefonul lui de a doua zi, când are să-i explice şi să se scuze.

În schimb, ar putea suna ea la el acasă, dar nu o face prea des. Copleşită de o jenă mult mai intensă decât atunci când se uită în casele străine, dacă au perdeaua trasă, stă minute întregi cu telefonul alb, de plastic în mână. Vede apartamentul familiei Olaru, în care nu a intrat niciodată, mocheta care absoarbe paşii, veioza la care doamna Olaru citeşte un roman din *colecţia de dragoste* a Editurii Eminescu. Şi pe urmă aşază la loc receptorul în furcă. Orele de telefon i-au tatuat mintea la fel de adânc ca şi orele de sex, pentru amândouă stă pe gânduri şi face calcule, oare am voie acum, oare pot? se întreabă.

Sunt împreună de atâta timp, încât au tot mai multă şi tot mai puţină încredere unul într-altul. În timp ce fac dragoste, fiecare surprinde privirea celuilalt cum îl pândeşte, strecurată, bănuitor, printre gene. Poţi să mă întrebi ce vrei, îţi răspund, i-a spus Sorin de la început, ferindu-şi într-o parte ochii transparenţi. Păcat că ea şi-a tot amânat întrebările, viaţa lui se pierde tot mai mult în ceaţă, iar lui, viaţa ei trebuie să îi pară la fel, de vreme ce o anchetează, mereu la fel: ce făceai ieri, la ora 6? unde erai? cu cine? Sau uneori, cu un râs brutal:

chiar să cred că nu o mai faci cu nimeni în afară de mine?!

*

Pe bancheta adăpostului, pândind autobuzul şi savurând, în ciuda neliniştii, viaţa oraşului pe care de obicei îl traversează în goană. Şoseaua lată, prăfoasă, străjuită de excavatoare ridicate spre cer, se întinde între blocurile imense, care o pândesc cu ochii lor nenumăraţi, lucioşi, de geamuri. Tot colţul ăsta de oraş încremeneşte sub praful alb al noilor construcţii, aşteptând ca ei doi să se întâlnească. A trimis deja certificatul medical la Cadre prin Dorina, care o sună zilnic s-o întrebe cum se mai simte. Nimeni n-o să mai poată compara azi absenţele lor concomitente, ai văzut? iar a plecat Letiţia după ce a dispărut Olaru! nu cumva *fac amor* în timpul programului? Ba nu, colegii ei spun altfel, *se fut*, *se regulează*. Expresiile lui Sorin i se păreau comice la început, dar acum fac parte din viaţa ei, ca şi drumurile la capătul oraşului.

A reuşit să prindă un loc pe scara autobuzului şi se ţine strâns de bara care se clatină, alte blocuri, cu albul izinit, înfăşurate în lungi pânze roşii, alte portrete uriaşe ale Tovarăşului, privind în toate direcţiile, alunecă lent prin faţa ochilor ei. Steaguri tricolore şi roşii flutură alături, plesnindu-şi pânzele tocite după atâtea alte sărbători. Cu cât autobuzul înaintează spre cartiere, cu atât portretele Tovarăşului se răresc, în schimb se întrevăd în spatele alimentarelor şirurile lungi de oameni, în cinstea Congresului s-au adus portocale, salam de Sibiu, banane, muşchi ţigănesc. Şi pe urmă se răresc şi alimentarele, iată autogara, spre care aleargă un grup de femei cu plasele încărcate de conserve şi pâine. Bărbaţi în salopete pătate sau cu pantaloni groşi de dimie stau în faţa halbelor de bere, la cele câteva mesele de metal, cu vopseaua verde scorojită. Pe un cărucior

cu rotile două bucătărese grase duc în oale enorme mâncare pentru şantier.

Letiţia strânge cu îndârjire bara autobuzului, înduioşată de neliniştea lui Sorin, care o aşteaptă acolo unde încep câmpurile de rapiţă din jurul Bucureştiului. Îşi vede mâna cum coboară spre ghemul blond şi simte în palmă sexul întărit, asta vede, asta simte în timp ce strânge cu disperare bara care se clatină a autobuzului. Poate este ultima oară când se mai întâlnesc în garsonieră. Amicul Florinel a vândut-o cu profit şi şi-a cumpărat un apartament de trei camere în Militari, nu departe de Şcoala de Partid, i-a şoptit Sorin la întâlnirea trecută.

*

A avut noroc, n-a întârziat decât zece minute. Sorin este mai agitat ca de obicei, colţurile buzelor, tatuate în pielea prea albă, neatinsă de soare, îi zvâcnesc de stres. Gura, indecent de cărnoasă, pentru că s-a ras, urcă umedă pe gâtul ei până îi prinde lobul urechii. Letiţia inspiră mirosul cunoscut, ca să nu vadă faţa stranie a bărbatului care îşi lasă mâna să-i alunece pe spate: când o să ajungă la fese, are să-i ridice fusta şi are s-o tragă spre pat. Atunci n-o să mai poată să ocolească chipul străin al celui care îi umblă, neîndemânatic, dar grijuliu, la nasturii bluzei. Un bărbat necunoscut, cu privirea translucidă, cu urechile prea mari, dezgolite de tunsoarea cazonă şi un surâs echivoc, îi desface, de ani de zile, picioarele şi i-a pătruns până în suflet, prin acel loc despre care mama spunea că, oricât l-ai spăla, tot miroase. Acum, pentru că s-a ras, se vede foarte bine surâsul echivoc, de copil răsfăţat, încântat de joaca lui, care îi aleargă pe faţă atunci când se străduieşte s-o împace. Pe ea ori pe oricine altcineva. Gura lui umedă, care îi aleargă pe corpul gol, simte probabil tensiunea muşchilor ei, deşi, ca

totdeauna când încep să facă dragoste, Letiţia a închis ochii.

Dar s-a relaxat vreodată în braţele lui? Nu s-a gândit niciodată la asta pentru că totul a fost mereu pe grabă; nu s-a întrebat nici dacă, după atâţia ani, el s-a simţit vreodată în largul lui cu ea.

*

— Faci mutre pentru că mi-am ras barba? Doar nu vroiai să ajung oaia neagră a Clădirii! Să mă agaţe miliţienii pe stradă, să mă trezesc dus la secţie, de ce?! Peste o săptămână n-o să se mai vadă diferenţa, mă arde soarele pe toată faţa! şopteşte Sorin, citindu-i reticenţa din privire.

Vânătoarea de tineri s-a declanşat în plină modă hippy, timidă şi întârziată. Miliţienii vâră foarfeca în bărbile tinerilor, ducându-i în pumni la secţie, sfâşie minijupele şi fustele largi, colorate, asta-i rochie, neruşinato? na, acu poţi să-ţi arăţi la toţi pizda! Dă să bag foarfeca şi în lăţosul ei! Ce faaace? Mai dai şi din gură?! Ia hai la secţie să-ţi arătăm noi ţie legea!

Ei n-au habar că repetă violenţele legionarilor care acum treizeci de ani băteau evrei şi le devastau magazinele şi casele, la adăpostul legislaţiei *românizării.* Dar au fost instructaţi de securiştii de acum douăzeci de ani care i-au trimis în puşcării ori i-au lăsat muritori de foame pe *malagambiştii* vânduţi Occidentului, cu hainele lor *cosmopolite* şi serile lor de jazz.

— Ca miliţienii ăştia arată, în proporţie de 65%, societatea românească, modernizată doar la suprafaţă, Lety! teoretizează Sorin. Le face plăcere să execute asemenea ordine!

Peste mai mult de un deceniu, în agitatul iunie 1990, atunci când ciorchini de mineri, ghidaţi de foştii miliţieni şi securişti, în civil sau în salopete minereşti, se vor repezi, cu ciomege şi lanţuri, la tinerii cu plete, ochelari sau barbă, la fetele cu alură de studente, la toţi cei suspecţi că ar fi putut

să asculte în Piaţa Universităţii discursuri contra nou-instalatului preşedinte Ion Iliescu sau să cânte *Viiino, Doamnee, să vezi ce-a mai rămas din oaameni!* Letiţia va utiliza şi ea, în toiul disputei cu fostul ei coleg de instituţie Relu Morar, teoria revoltei recurente a fondului primitiv al societăţii româneşti contra modernizării.

Şi, în timp ce vor striga amândoi, fiecare căutând doar să îl acopere pe celălalt, tot mai îmbujoraţi şi dând tot mai tare din mâini, Letiţia va avea în minte fereastra garsonierei lui Florinel, care dădea spre lacul cu pescari, acoperită de umerii blonzi, plini de aluniţe ai unui Sorin tânăr. Şi pe ea însăşi, în vârful patului, înfăşurată într-un cearşaf şi cu picioarele încrucişate turceşte.

Capitolul 18
Roluri

— ... nu mi-a trecut viroza, îl avertizează.

Onestitatea ei. Râsul lui ironic.

— Nu ţi-a trecut viroza! ? Asta este cea mai mică dintre nenorocirile care au să-mi vină de la tine!

Deşi aude de mult aceasta frază, Letiţia tot n-a găsit replica potrivită. Sorin îi soarbe, provocator, răsuflarea bolnavă şi ea îşi lipeşte obrazul de pielea lui fierbinte, inspirând izul garsonierei lui Florinel, pe care îşi permit să-l ironizeze: doar ei n-au făcut, ca el, împrumut la CAR pentru frigider şi televizor nou, nici nu-şi pierd vremea cu proiectul unei case comune.

Cum să nu-şi amintească însă de Petru, care o trimite pe canapea de când începe să o doară în gât? Cum să nu-l compare pe viteazul Petru Arcan, care se laudă că îi spune fiecăruia în faţă ce crede despre el, dar îi este frică de microbi şi şefi de Cadre, cu prudentul Sorin Olaru, care îşi asumă atâtea riscuri numai ca să stea împreună cu ea câteva ore pe săptămână? În săptămâna asta grea, nu mai lipseşte decât să-mi dai şi mie porcăria ta de viroză! strigă Petru. Toate săptămânile lui Petru sunt grele pentru că tot aşteaptă să-i vină confirmarea că şi-a susţinut teza înainte ca noua lege a doctoratelor să fi fost publicată în *Monitorul Oficial*. Viitorului doctorand o să-i trebuiască de acum înainte şi aprobarea Sectorului de Partid, i-a explicat, nervos, Petru. Dacă nu îi va veni confirmarea, procedura doctoratului trebuie luată de la capăt, plus aprobarea Sectorului de Partid, pe care s-ar putea să n-o primească. Şi atunci va rămâne până la pensie lector! Sau, şi mai rău, au să îl zboare din facultate la prima reorganizare. Îţi dai seama ce ar însemna asta? îţi dai seama? urlă

Petru. Şi toate numai de la dosarul familiei Branea mi s-au tras!

*

Letiţiei nu i-a plăcut reacţia lui Sorin atunci când i-a povestit motivele nervozităţii lui Petru:

— Domnul Arcan, bietul de el, are dreptate! Fireşte, nu să te învinuiască pe tine! Dar a început iar epoca activiştilor! Doar ei au dreptul, ba chiar au datoria să avanseze! De ce? Pentru că un tehnocrat este mai greu de condus decât un activist nepriceput, dar obedient! Tovarăşul a lansat şi *principiul rotaţiei cadrelor*, pentru ca nimeni să nu mai fie sigur de postul lui!

Poate că Sorin se gândea la postul lui şi aştepta alt răspuns al Letiţiei decât şuieratul ei dispreţuitor:

— Numai primitivii sunt făcuţi pentru putere!

Aşa că privise în gol pe fereastră şi spusese, aparent fără nicio legătură cu replica ei:

— Sunt destul de laş ca să pot avea din când în când curaj…

Iar Letiţia, convinsă că se referă la curajul lui de a se întâlni în secret, zâmbise, flatată. Ajunsă acasă, se va grăbi să scrie în caietul ascuns sub saltea: *Deci poţi gândi atât de la fel! Poţi folosi chiar aceleaşi cuvinte! Fiecare selectează din tabuurile învăţate de mic pe cele care îi convin, iar în microistoriile noastre paralele, noi doi ne-am descoperit, singuri, fiecare pe contul lui, aceeaşi lege morală minimalistă, în această lume a noastră în care modelele din adolescenţă şi-au arătat statuia de idol căzut.*

Peste ani însă, când va găsi notiţa confuză şi grandilocventă, o va arunca la coş. Şi, amintindu-şi intonaţia cu care Sorin spusese *sunt destul de laş ca să pot avea din când în când curaj*, va regreta, o dată în plus, că nu-l întrebase despre ce fel de curaj şi despre ce fel de laşitate era vorba.

*

Palmele lui Sorin îi vibrează pe fese.

— Ai slăbit, dar nu-ţi strică, te făcuseşi cam dolofană.

A slăbit, într-adevăr, blugii aduşi cândva de Petru îi joacă în talie.

— Putea şi domnul Arcan să-ţi fi adus nişte blugi de marcă! Ştii cât este diurna pentru Vest la cadrele didactice?

Toate le ştie isteaţa Dorina, care este mereu pusă pe glume. O să fiu cu ochii în patru, să nu cumva să ne fure vreun spion imperialist corecturile *Tratatului*! Ăştia din Vest n-au nevoie, ca noi, de vizele Forurilor şi odată ne trezim cu el publicat la Paris sau la Frankfurt! Aşa a anunţat Dorina că a fost numită şefa echipei de Protocol. Doar cârcotaşul de Harry Fischer a întrebat: de ce trebuie oare să asiste la întâlnirile cu străinii, dacă nu ştie ca lumea nicio limbă străină? Dar Relu Morar a intervenit pe loc, Dorina e deşteaptă, o să stea cu burta pe carte şi o să înveţe, mai ales că i s-a aprobat mutarea în secţia lui Olaru!

Şi-a găsit, în fine, şi Sorin pe cineva devotat care să rămână îngropată în hârtii atunci când el dispare, a compătimit-o, în gând, Letiţia.

Sorin se apleacă să dea drumul la casetofonul nou al lui Florinel, înăuntru este o casetă cu Aznavour, *il faut savoir quitter la table, lorsque l'amour est desservi*, şi-i întinde paharul de Havana Club, o băutură cu un preţ piperat, care ar merge cu suc de portocale, dar în Piaţa Romană, la Leonida, singura alimentară unde mai apar citrice, era coadă, se scuză. Oricum, nu am de gând să beau alcool azi, sunt sub antibiotic, dă ea din umeri.

*

Sorin imită, cam fără har, vorbăria şedinţelor lui.

— Serviciile noastre de verificare voluntară primesc zilnic sesizări de la oamenii muncii despre

divorţuri! Despre avorturi! Şi la bază nu se ia nicio măsură! Verificaţi reclamaţiile soţiilor, ale vecinilor! Codul Eticii şi Echităţii Socialiste! Numai cu asta ne-au tocat la ultimul instructaj! Dar se poate, stimată doamnă, să căscaţi în timp ce eu îmi dau duhul aici?! strigă, brusc, cu o voce fals-indignată

Îşi mai toarnă un deget de Havana Club şi îl dă pe gât, n-a avut timp să înghită nimic până la ora asta şi este uşor ameţit. Are dreptate Dorina, la drumurile lui, de mult ar fi trebuit să aibă o Dacie, fie ea şi 1100! Priveşte prin geam stejarii din marginea şoselei, supravieţuitorii vechii păduri, decimată de oraşul care se tot lăţeşte. În frunzişul copacilor au intrat deja culorile festive ale morţii, galbenul şi ruginiul scânteiază pe cerul prea albastru. De ce oare moartea apropiată colorează natura mai sărbătoreşte, mai exaltant decât învierea din primăvară? Căldura toamnei se stinge luminos, iar el priveşte melancolic acest colţ de cartier în care şi-a îngropat anii, şi cu ce s-a ales? Va mai veni o dată aici, să-l ajute pe amicul Florinel la mutat, dar atunci nu va mai fi timp de privit în jur.

*

— Să zici mersi, Lety, că anii de închisoare ai domnului Branea nu-ţi permit sa fii aleasă într-o funcţie din care, uită-te la mine, ce mare profit am scos? Măcar dosarul tău prost te-a scutit de şedinţele astea inepte!

Sub fotografia mare a Tovarăşului, Eleonora Oprea, la mijlocul mesei acoperite cu pânză roşie. La dreapta, Titus Marga, cu barba virilă mijind pe fălcile încleştate. Lângă el, faţa pământie a Dorinei Gabor, care aruncă priviri complice spre sală, nu vă uitaţi că stau aici! eu sunt de-a voastră, contaţi pe mine! În stânga Eleonorei, capul drag al lui Sorin, sprijinit într-o mână, ochii fără privire, acoperiţi de pleoapele lăsate – de lehamite? de

prudenţă? de amândouă? Faţa lăţită de pliurile bărbiei, ivite poate şi pentru că desface prea multe sticle în orele suplimentare de birou şi la întâlnirile lor clandestine. Obişnuinţa resemnată a mii de alte şedinţe şi nervozitatea în freamătul continuu al celeilalte mâini. Din când în când îşi înghite saliva, aşa cum şi-ar înghiţi şi răspunsul la reproşul ei: Dar dosarul tău? Cum de-ţi permite să fii eternul responsabil cu propaganda?

Dar nu, Letiţia nu i-a pus cu glas tare întrebările astea, ba chiar, simţindu-se vinovată că i-au trecut prin minte, îşi întoarce repede capul.

*

— Toate persoanele avizate cu care am vorbit în ultimele zile mi-au dat de înţeles că după Congres se va strânge şurubul. S-au făcut liste de cărţi care vor fi retrase din librării, liste negre de autori scoşi din planul editorial...

Letiţia este convinsă că, dacă l-ar întreba, el i-ar spune cine sunt *persoanele avizate*. Dar s-a ferit totdeauna să-l pună în situaţii delicate. L-ar dori cufundat într-o viaţă studioasă, numai că el tot amână să-şi caute un asemenea post, deşi relaţiile nu-i lipsesc la această oră. Îi vor lipsi şi mai puţin când îşi va da doctoratul, îl încurajează, dar el ridică din umeri, vrei să păţesc acelaşi lucru ca domnul Arcan?

Sorin face rareori referiri directe la soţul ei, iar atunci când ea se plânge de Petru, o priveşte atent, dar tace. O lealitate pe care Letiţia n-a mai întâlnit-o decât la unchiul Ion îl opreşte să-şi vorbească de rău rivalii sau duşmanii. Trece peste ce-l supără şi ea tocmai asta iubeşte la el. Chiar şi atunci când enervarea îi colorează obrajii, are un aer lovit, iar tot mai desele lui supărări i le descifrează după faţa dintr-odată boţită, după mersul şovăitor.

Letiţia a rămas cu ochii la zugrăveala cu sclipici mov, oare tot aşa îşi va face Florinel şi pereţii apartamentului nou? Dar nu este de fapt curioasă:

patul străin, cu hainele lor amestecate împrejur şi paharul din care beau amândoi, este singura lor proprietate. El le aduce liniştea provizorie, acolo se nasc resentimentele şi se amestecă trupurile, de ani de zile, rămânând tot mai departe unul de altul.

*

— Ai auzit ultimul banc ieşit în cinstea Congresului? Un şobolan, deranjat de securiştii care îşi instalau banda cu aplauze în subsolul Sălii Palatului, ţâşneşte printre picioarele lor şi o ia la goană spre scena unde Tovarăşul îşi citeşte discursul. Rumoare, delegaţii urlă: omorâţi-l! omorâţi-l! Iar unul, care dormea buştean, se trezeşte în hărmălaie, sare buimac în picioare şi răcneşte: Şi pe Ea! Şi pe Ea!

Să fi întrezărit creatorul bancului, peste decenii, faţa galbenă a Tovarăşului, cu crestături negre la tâmplă, de la cele treizeci de gloanţe, trase orbeşte de paraşutiştii militari în momentul execuţiei, la Târgovişte? Şi cadavrul Ei, în paltonul de culoare deschisă, pătat de sânge şi fără brăţara de aur masiv despre care se spune că i-ar fi luat-o revoluţionara Cerasella?

Poate chiar în timp ce Sorin şi Letiţia scot farfurii şi pahare din bucătăria lui Florinel, într-un laborator al Securităţii de la Băneasa se fabrică bancuri diversioniste, ca acela cu şobolanul, şi se schiţează variantele loviturii de stat lansate odată cu o mişcare populară la Bucureşti, dar şi într-un alt oraş de provincie, unde? La Iaşi, lângă graniţa cu Uniunea Sovietică? La Cluj, lângă graniţa cu Ungaria? Ori mai bine la Timişoara, lângă graniţa cu Ungaria şi Iugoslavia? Cel puţin o mie de vieţi tinere trebuie sacrificate ca să justifici execuţia Tovarăşului! spune şeful proiectului. Dar şi a Ei! Şi a Ei! i se transmite prin cască.

*

Chiar dacă Sorin ar şti ceva despre comploturi şi conspiraţii, oricum nu i-ar spune nimic Letiţiei,

care iată ce poate să întrebe, cu faţa ei căzută din Lună:

— Securiştii din subsolul Sălii Palatului? Cum adică?

— Ce, tu n-ai habar ca în timpul Congresului subsolul de la Sala Palatului este plin de securiştii?

— Şi banda de aplauze? întreabă ea, se ridică într-un cot şi îi dă la o parte mâna care coborâse în jos, pe pântec.

— E înregistrată dinainte şi i se dă drumul atunci când Tovarăşul ajunge la un cuvânt-cheie. El spune cuvântul-cheie *România* şi porneşte banda cu scandarea respectivă, *Ceauşescu să trăiască, România să înflorească!* Aplauze de trei, de patru ori, de câte ori s-a stabilit. Pe urmă iar scandarea, iar aplauze! Tipicul de pe vremea lui Stalin.

Interesul din glasul lui a scăzut.

— Deci delegaţii la Congres, pe care-i vedem la televizor aplaudând şi scandând, doar se prefac că strigă? întreabă ea, prosteşte.

— Delegaţii ştiu cuvântul-cheie şi, când îl aud, se ridică în picioare şi scandează, aşa cum au făcut la repetiţie! Şi ei, şi banda! Ce este atât de greu de înţeles pentru o minte luminată ca a ta?! răspunde el, plictisit.

— Securiştii stau în subsol şi atunci când rulează filme la sala Palatului? insistă, cu o voce afectată de fetiţă.

El îi simte cochetăria din voce şi o bruftuluieşte, patern:

— Ei, hai, hai! Nu mai fă pe inocenta! Bineînţeles că nu! Mai rămâne câte unul ca să asigure permanenţa, ca la un sediu de Partid, şi-atât! Sunt mobilizaţi în timpul conferinţelor şi al congreselor! Au căştile de ascultare branşate pe sală, au radiocasetofoane de ultimă oră şi diagrama în faţă, ca să ştie exact unde stă fiecare. Iar cei din sală ştiu, la rândul lor, că sunt ascultaţi!

— Nu-mi vine să cred că nu greşeşte niciunul!

— Fireşte că nu, doar ştiu ce i-ar aştepta! Intră în Sala Palatului de dimineaţă, sunt verificaţi de filtre, se aşază fiecare pe locul său şi nu mai ies până la pauză, pentru că la capetele rândului stau Băieţii.

— Şi, dacă delegatul are nevoie sa meargă la closet, ce face?

— Voi, scriitorii, n-aveţi nimic sfânt pe lume! N-ai decât să îi întrebi pe stimabilii tăi colegi de breaslă care sunt membri în CC!

Îi pare rău că s-a lansat în aceasta discuţie. Data trecută când s-a pilit, Letiţia i-a mărturisit că notează într-un caiet ce vede, ce aude. Şi, aeriană cum e, cine ştie ce-o să mai scrie în el şi pe unde o să-l uite. Haide-haide, la baie cu tine! A luat-o în braţe şi o duce să facă duş împreună, altă noutate despre care, fireşte, ea n-o să-l întrebe de unde a luat-o, doar chicoteşte şi dă din picioare, nu vreau, nu vreau!

*

— Până la urmă tot aţi acceptat să faceţi amor cu mine, chiar dacă mi-am ras barba! N-a trebuit vă violez, stimată doamnă! şopteşte el.

Din pat, Letiţia vede doar cerul luminos, auriu-roşu al după-amiezii şi presimte aerul limpede de-afară. Ar vrea să ştie cât vor mai rămâne, dar totdeauna Sorin îi spune ora-limită numai cu puţin timp înainte. De ce? Ca să nu o streseze. Sau poate pentru că s-a obişnuit să fie secretos. Cu un gest ştrengăresc, aruncă cearşaful şi se uită la trupurile lor încolăcite. O amuză că, atunci când îi priveşte corpul gol, Sorin se strânge ca o meduză peste care ai turnat lămâie. Ar dori ca el s-o vadă şăgalnică, râzând provocator. Ca să intre mai bine în rol, şi-a ridicat picioarele goale pe perete, ca atunci când face lumânarea. Îşi mişcă veselă degetele cu pedichiura proaspătă, până când zăreşte bucăţica de ceară rămasă pe un genunchi, asta-i numai pentru că nu am avut apă pentru un duş ca lumea!

O desprinde repede, sperând că Sorin nu a apucat să o vadă.

*

Încă se mai joacă de-a adolescenţa. Trupurile au început să li se deformeze, abia observabil, carnea să li se moaie, calciul migrează din oase, din dinţi, dar ei încă se mai joacă de-a tinerii nepăsători – el cu tot mai puţin chef, ea tot mai stângace în vechiul rol. Doar faptul că au rămas de atâţia ani în aceeaşi instituţie poate să însemne începutul eşecului. Pusă sub lupa bârfelor zilnice, viaţa celor care au zece-cincisprezece ani mai mult decât ei este un adevărat *memento mori*. De fapt, spaima asta îl mişcă doar pe el, pe ea visurile literare o ţin într-o continuă ceaţă.

— În zece, în douăzeci de ani mă văd ca pe domnul Hariton, Dumnezeu să-l ierte, îl mai ţii minte, sper?! Îşi făcea pe ascuns documentarea pentru teza de doctorat, mereu amânată, şi l-a lovit infarctul chiar în biroul unde toţi fumau ca şerpii şi a căzut pe caietul cu conspecte. Îşi punea în faţă cutiile de fişe, aşa cum ne ascundeam noi în liceu, în timpul orei, ca să citim *Aventurile submarinului DOX*. Iar voi ce? *Lucreţia Borgia*, colecţia *Femei celebre*! Ei, fireşte, nu tu! Tu ai fi citit Thomas Mann, numai că era la index! Dar şi pe tine te văd peste zece ani un fel de doamna Isabel, ricanează Sorin.

*

Doamna Isabel, câinele credincios al instituţiei, îndrăgostită fără speranţă de şeful ei, legănându-şi fesele mari de la lift la birou şi înapoi.

Sorin a lovit în plin. S-a răzbunat pentru tăcerile Letiţiei, pentru felul cum se lasă întoarsă, desfăcută, pătrunsă, cu mintea unde? Ştie oare când trăieşte şi când îşi face documentarea pentru următoarea carte? S-ar putea ca în egoismul ei nici să n-aibă habar. Teama de sarcină, teama de domnul Arcan le-ar înţelege, dar nu şi modul în

care îl va folosi, ca pe un biet cobai, în laboratorul ei literar. Chiar şi acum, se uită la el, parcă brusc trezită, dar, după obiceiul ei, tace. Probabil pândeşte halca aburind de sânge din emoţia lui, din trupul lui imperfect, ca să îşi hrănească din ea cartea următoare. Barem serviciile secrete din toata lumea, inclusiv Băieţii pe care îi ştie el, ţin ascunse turnătoriile pe care le colectează, dar scriitorii ăştia detracaţi mai obţin şi bani, şi glorie pe ele! Iar el, cu masochismul lui, n-a avut altceva mai bun de făcut decât să o bată la cap să-şi vadă de scris!

— Ştiu eu ce riscuri înfrunt când mă vâr în pat cu tine! Dar măcar apreciază-mi sacrificiul voluntar şi predă-ţi odată cartea la editură! Nu te mai plânge de cenzură, că, aşa cum te ştiu, o să te descurci tu şi cu ea! Iar eu, cum ţi-am spus, mă ofer material didactic! *Je fais le don de ma personne à la République!* Ştii cine a spus asta pe eşafod?

Ridică solemn paharul cu Havana Club, mai are doar câteva picături pe fund, şi i-l întinde, privind-o apăsat, adică să se scurgă toţi ochii după tine! Letiţia se repede să-l sărute ca să-şi dovedească loialitatea, în ciuda faptului că practică cea mai lipsită de *fairplay* meserie de pe pământ.

*

Sorin s-a întins la loc în pat, cu mâinile sub cap, relaxat: înseamnă că mai au ceva timp să stea.

— ... avantajele Congresului, râde, jucându-se cu sfârcurile ei. Am ratat noi portocalele, bananele, icrele de Manciuria şi certurile de la cozi, dar tot câştigăm ceva de pe urma Congresului: Florinel se întoarce mai târziu astăzi acasă! A reuşit să se vâre în echipa de lucru cu presa străină, uite unul care, pariez, va ajunge departe!

Este sau nu resentiment în vocea lui Sorin, fost şef de promoţie pe ţară, căruia nu i-a fost oferită cariera universitară? O secundă, Letiţiei i se pare

că i-a detectat în voce acreala lui Petru atunci când lui Dănuţ Iliescu i-a venit numirea de conferenţiar.

— În anul întâi, lui Florinel îi scoteai cu cleştele vorba din gură! A fost secretar ASCE şi aşa l-au oprit asistent la facultate. Dar trebuie să recunosc că a evoluat, exact ce susţine Adler, un filosof necunoscut la noi, care a scris despre surplusul de energie al periferiilor. Teoria compensării. Nu o vezi şi pe Dorina Gabor?

— Noua ta colegă de birou, strecoară Letiţia.

— Prietena ta! replică Sorin.

*

Cuibărită la subţioara lui, Letiţia ezită să se mai revolte la ideea prieteniei cu Dorina. La urma urmei, cu cine se vede mai des decât cu ea? Prietenele din facultate, Nana şi Marilena, fac naveta în jurul Bucureştiului şi poveştile lor din cancelarii o plictisesc. În schimb Dorina îi ţine isonul când se plânge de Petru, ar trebui să înainteze cererea de divorţ, de ce tot ezită? Letiţia este convinsă că Dorina nu ştie nimic despre relaţia ei cu Sorin şi o ascultă, zâmbind condescendentă.

Sorin s-a aplecat să întoarcă pe cealaltă parte caseta, *Avec le temps va/ Tout s'en va/ On oublie les passions*, Dalida! se miră ea, lui Florinel îi plac toate vechiturile. Dar noi doi n-am mai dansat de luni de zile! se miorlăie.

Ce o fi apucat-o? Mâna lui arată spre masa încărcată de farfurii cu resturi de mezeluri şi pahare pe jumătate pline.

— Unde ai vrea să dansăm? Aici?!

Ea dă să spună că la fel de strâmt era şi altădată, când, nu mai ţii minte? dar Sorin i-a luat-o înainte:

— Aşteaptă până când conferenţiarul Florinel Gheorghe o să intre în noul lui apartament din Militari, lângă Şcoala de Cadre a Partidului! A reuşit să înhaţe şi o jumătate de normă acolo!

Acum, sub stratul obişnuit de ironie al vocii lui, Letiţia aude clar intonaţia acră.

— Ce mare lucru e să predai la activişti?! se strâmbă ea, dispreţuitoare.

— Nu-i mare lucru pentru tine, care pluteşti! o repede Sorin, iritat de tentativa ei stângace de a-l consola. Dar ca nivel de salariu, cu acces la Casele de Partid cu circuit închis, ori ca poziţie nu-i de colo! De altfel, pentru activiştii veniţi din judeţe, grobieni şi puşi pe căpătuială, amicul Florinel este o adevărată stea! încheie, cu vocea lui dintotdeauna.

*

— Florinel s-ar fi potrivit cu Dorina! Doi ambiţioşi descurcăreţi!

Letiţia a prins ocazia să strecoare această frază, pregătită, nu ştie nici ea de ce. Şi, ca să nu se trădeze că-i pândeşte reacţia, intră în baie şi începe să-şi tapeze părul. Umflată de muşcătura lui Sorin, buza de sus îi dă un aer bosumflat: şi chiar este. Sorin a repezit-o şi acum tace, se face că nu a observat aluzia ei la Dorina şi Florinel, este indiferenţă ori tact?

Cum ar fi să stea mereu împreună, dacă are deja impresia unui timp mort? Deschide pachetul de Amiral, unde crezi c-o să ajungi dacă n-o să ai altă familie decât Clădirea şi altă preocupare decât lucrări de rutină şi bârfă politică? l-ar întreba. Răspunsul de altădată i-l ştie: tu eşti familia mea, pentru că nimănui nu i-am spus ce ţi-am spus ţie! Dar acum n-are curaj să rişte această întrebare şi nici ţigara n-are niciun gust. Sorin i-o ia din mână şi trage şi el câteva fumuri, iar Letiţia calculează în gând, încă o dată, în ce zi este, a optsprezecea sau a douăzecea? Fertilă sau nefertilă?

El îi dă înapoi ţigara, se uită, semnificativ, la ea şi la ceas, adică a cam venit vremea să o luăm din loc.

*

Ea pleacă totdeauna prima şi el o ajunge din urmă şi o vreme merg paralel, el cu mâinile înfundate în buzunare, ca şi când nu ar cunoaşte-o. Îşi fereşte privirea de a ei, e roşu la faţă, de jenă sau de soarele verii indiene care până şi la ora asta arde intens. Trupul lui s-a strâns, pregătit să se ascundă în zidurile murdare: un băiat cu părul des şi ţepos, învârstat cu alb în creştet şi la tâmple. Şi acum, când se îndreaptă spre 40 de ani, mişcările îi sunt agitate, de parcă ar căuta mereu ceva. Merge repede şi ea rămâne tot mai în urmă, ştearsă de privirea lui care reneagă orele de iubire, lăcomia trupurilor disperate, singurătatea fiecăruia şi ceea ce ea crezuse, ba nu, ceea ce ea are nevoie să creadă mai departe: că şi aşa arată miracolul unei înţelegeri fără cuvinte.

S-a micşorat de depărtare, iar ea păşeşte tot mai încet pe marginea bălţii care de sus, din camera unde, gol, îşi lipise trupul tremurând de al ei, părea un lac cu pescari şi bărci. Dar aici, în faţa ei, nu mai este decât o groapă imensă cu apă tulbure şi marginile mâncate de cărarea bătătorită, înconjurată de gunoaie menajere, excremente uscate, pungi de plastic îmbătrânite şi câini flocoşi. Soarele de octombrie deschide larg cerul şi în el se înfig ghearele excavatoarelor. Cerul este încă alb şi moale de soare şi ea are impresia că, dacă ar întinde palma, ar simţi conturul neted şi cald al bolţii, încălzită pe dedesubt. Ca să nu-l vadă cum fuge, ea se uită la imensele găuri ale fundaţiilor, ca nişte cratere de bombă din filmele de război, la maşinile pe şenile care răstoarnă cupele pline de moloz în camioanele huruitoare, la blocurile la roşu, dintre schele, înălţate până la etajul trei, patru, *macarale râd în soare,* şlagărul dat cel mai des la Radio Ro-mâ-niiiia! Blocurile trebuie să fie gata până la următorul 23 August, numai că data viitoare se vor întâlni în apartamentului nou al lui Florinel!

*

Are încă o dată noroc azi, a prins un autobuz deturnat care goneşte spre centru. A prins şi un loc pe bancheta din fund, pe roată. Prin ce travaliu neştiut i se afişează pe ecranul minţii cele câteva propoziţii pe care i le-a spus Sorin la plecare?

— Am trecut şi prin biroul tău, înainte să plec din Clădire, i-am întrebat pe stimaţii tăi colegi ce noutăţi au despre tine, fii liniştită, nu te-au uitat. Ştiau cu precizie ziua când te întorci din concediu.

I s-a părut ori într-adevăr Sorin a avut un râs ascuns în ochi atunci când i-a spus asta? Mersul zdroncănit al maşinii înaintează spre marginea rotundă a cerului ce apare şi dispare în spaţiile dintre zidurile blocurilor. O boltă caldă, injectată pe rând de un roşu intens, diluat apoi în roz, portocaliu şi verde pal, aşa cum în ea durerea trece în resentiment, remuşcare ori furie. Autobuzul se aglomerează şi, în înghesuiala oamenilor din jur, cerul se stinge, resemnat, în cenuşa serii.

*

Letiţia îşi strânge mânerul poşetei cu mâinile transpirate, pe care lucesc sideful roz de pe unghii şi lanţul de aur al verighetei. Nu îndrăzneşte să o dea jos, aşa cum ar vrea. Numai că rămân ochii sfredelitori ai lui Petru, ieşind din pungile umflate de timp, şi trupul strâns în costumele cumpărate, totdeauna, în grabă. Ochii de care se teme atunci când Petru intră în casă şi ştie că privirea lui o aşteaptă, întărâtată de ură şi neînţelegere. O caută pe ea, cea de la început, care nu mai vrea să fie aşa cum o crezuse el.

Dar amintirea anilor calmi, de început rămâne, ca şi mila care o roade ca începutul de gastrită al toamnei. Şi imensa familiaritate cu trupul, cu chipul lui, din care nu mai ştie cum să iasă, nevoia de a pune punct şi obişnuinţa, mai tare ca orice.

Iar râsul lui Sorin continuă să plutească în aerul greu al autobuzului, da, l-a văzut clar, mai ales că nu i-a mai ţinut, ca altădată, companie la băut, deşi

el tot insista, hai, nu te mai fandosi, Lety! Singurul risc e ca tetraciclina să nu mai aibă efect şi să te ţină viroza trei zile în plus! Bei un pic de Havana Club şi pe urmă stai liniştită acasă şi scrii ce-ţi trece prin cap!

Se uită prin geamul noroit al autobuzului şi-l vede pe Sorin cum intră în biroul ei, vede şi feţele colegilor ridicându-se dintre foi, atoateştiutorul Olaru le întrerupe cu o şuetă plictiseala zilnică. Sorin lângă biroul ei gol, răsfoind, nervos, ca totdeauna, un *Paris Match* vechi, comemorarea morţii lui Jan Palach. Întrebări despre meciul Steaua-Dinamo de duminica viitoare, despre posibila reorganizare şi iar Sorin, cu mâna pe clanţa uşii, aruncând, de parcă şi-ar fi amintit brusc:

— Dar despre doamna Arcan ce mai ştiţi? A dat vreun semn de când este bolnavă?

*

Letiţia îşi tot reproiectează scena, ca şi când caută în ea un înţeles ascuns, dar care? Tehnica întrebării care ştie dinainte răspunsul, dar de ce a avut nevoie de ea? Într-un gros-plan, zâmbetul din privirea satisfăcută de viclenia lui măruntă. Şi aici, pe bancheta desfundată, furia înăbuşită urcând în trupul ei bolnav, de parcă ea, nu colegii ei de birou ar fi fost cea păcălită. Zguduită la fiecare stop pe bancheta desfundată, cu gâtul jupuit pe dinăuntru de tusea iritantă, suflându-şi nasul într-o batistă bărbătească mare, a lui Petru? A lui Sorin? Nu vrea să ştie, pentru că batista împrumutată este semn de despărţire şi, deşi a fost la un avocat să se intereseze de condiţiile de divorţ, tot nu s-a lămurit de care dintre cei doi o să se despartă.

Poate niciunul dintre cei doi bărbaţi nu este cel mai important lucru din viaţa ei, ci foamea intensă, fără obiect, de afecţiune şi aventură, care, în lipsă de altcineva, s-a fixat asupra lui Sorin. Foamea asta explodează înăuntrul ei atunci când stă

nemişcată, cu ochii deschişi în întuneric, lângă Petru şi-şi aminteşte cum face dragoste cu celălalt, în picioare, privind, prin fereastra fără perdele, câmpul verde-gălbui, strident, de rapiţă, dintre două maghernițe. Explodează: chiar asta simte, o căldură intensă pe care o apără de mâna brutală a lui Petru, întinsă spre picioarele ei încordate, dacă stau strânsă, aşa, sigur mă lasă în pace.

*

Şi despre doamna Arcan ce mai ştiţi? Îşi tot repetă frazele lui Sorin şi, deodată, mintea i se luminează brusc, da, a reuşit să descifreze ce este în spatele lor: plăcerea de a juca roluri a acestui bărbat altminteri ştiut de timid! Şi asta o sperie, de parcă s-ar fi curentat la o bornă de înaltă tensiune. Pericol, o avertizează plăcuţa cu cap de mort, fugi cât mai ai vreme! Pericol pentru ce? Pentru singurul lucru în care s-a investit, povestea celor doi orfani pierduţi în pădurea întunecoasă, două făpturi vulnerabile şi solidare: aşa vede ea relaţia lor atunci când el o înconjoară, ca un păianjen, cu braţele şi picioarele.

Îşi aminteşte cum a aşteptat-o Sorin la prima lor întâlnire, răsărind de undeva dintre copacii de pe trotuarul de vizavi, deşi întâlnirea lor era într-o staţie, unde s-ar fi putut uşor pierde printre cei care aşteaptă. Nu doar precauţie, ci şi tehnică a precauţiei pentru a nu fi văzut. Nu cumva fiecare gest al lui trebuie citit pe dos, pentru că împrejurul lui sunt risipite, cu nervozitate, cu uşurătate, indiciile unei alte existenţe, ascunse?

Când a ridicat capul, a dat cu ochii de singurul copac de pe trotuar, rămas, cine ştie cum, lângă stâlpul strâmb al staţiei de autobuz. Ce ciudat poate să fie un copac singur, desfăcându-şi coroana arămie, rotunjită de vântul care-l nelinişteşte, peste cerul din spate, tăiat de case…

*

Urcă dealul străzii Uranus, vizavi, zidul înalt şi lung, Arhivele Statului şi biserica Mihai Vodă, în care n-a intrat niciodată, cine i-a spus că acolo a fost cândva închisoare? Capul îi este strâns de o bilă de plumb care îi apasă tâmplele, parcă ar fi umedă, parcă nu, Sorin s-a obişnuit să joace roluri şi ea să îi povestească tot ce face, nici nu mai ştie dacă aşteaptă nerăbdătoare să se întâlnească cu el ca să facă dragoste ori ca să-i povestească. Într-o altă lume s-ar fi dus la biserică să se spovedească ori la un psihiatru, dar aici Sorin este înlocuitor de preot, de terapeut, de familie. Ori chiar relaţia lor provizorie a împins-o să îi povestească, aşa cum călătorii îşi deşartă în tren grijile, ştiind că sunt puţine şanse să-i mai revadă pe cei de pe bancheta de alături?

Deschide poarta de fier forjat, urcă scările casei în goană, cum de a ajuns să îi spună lui Sorin tot? Tot, tot, cum l-a vânat pe Petru cu lucrările unchiului Ion, cum după căsătorie se făcea că nu observă lungile lui conversaţii la telefon cu voci feminine, ce emoţionat a fost când Manuela l-a sunat o dată din Franţa, nemulţumirile lui la facultate şi salutul legionar găsit într-un dosar al unchiului Ion, nu, nu mai are niciun chef să-şi amintească! Caută cu disperare ce-o să-i spună lui Petru atunci când o să o întrebe de ce a ieşit, bolnavă, din casă, ce rău se simte când trebuie să îl mintă! Şi iar râsul ascuns din ochii lui Sorin, amândoi minţim, dar el mult mai mult decât mine şi atunci de ce doar pe mine mă doare?

Vâră cheia în broască, eşti acasă? strigă, dar nu îi răspunde nimeni, ce bine! Se repede la baie şi, când iese de acolo, cu chiloţii ghemuiţi în pumn, să nu vadă pata întunecată, faţa încercănată s-a destins, ce o apucase de era aşa furioasă? O umileşte că stările ei sufleteşti sunt dirijate de reacţii chimice, dar îşi savurează durerea salvatoare care îi presează pântecul, spatele. Îşi adună puterile să aprindă gazele la baie, va coborî

din cadă, pe urmă se va înfăşura în halatul moale, îşi va umple chiloţii curaţi cu un ghemotoc mare de vată şi va sta întinsă, bucurându-se de gâlgâitul catifelat. A mai scăpat o lună! …

Capitolul 19
Minciuna prin omisiune

Ani de zile, Letiţia evitase să deschidă *Gândirea captivă* a lui pe Cszeslaw Milosz pentru că semnătura de pe pagina de gardă, *Manuela Arcan, Paris*, imediat sub ştampila librăriei Gibert Jeune, i-o proiecta instantaneu pe *predecesoare*, căţărată pe treptele unei scări de bibliotecă, cu tunsoarea ei impecabilă şi gleznele subţiri ale picioarelor înalte în balerini Chanel, maro cu bej. Într-un moment când era pornit contra primei lui soţii, Petru mârâise că în viaţa Manuelei există o singură pasiune constantă: pentru pantofii *de firmă*. O tipică fiică snoabă de ştab, se gândise Letiţia. Dar oare cum a putut Cszeslaw Milosz să fie atras, în tinereţe, de *noua credinţă, sosită din Răsărit*, cum numeşte el marxismul? Ba chiar să ajungă şi ambasador al ei la Paris? La fel ca toţi cei obligaţi să îi venereze pe Marx şi Engels, pe Lenin şi Stalin, Letiţia îi confundă şi îi dispreţuieşte laolaltă, convinsă că nimic din *religia* lor *laică* în care a fost crescută nu s-a lipit de ea. Numai că, atunci când descoperă că Sorin i-a ascuns ceva, îşi reaminteşte că *existenţa determină conştiinţa* şi încearcă să se consoleze cu gândul că iubitul ei a fost învăţat de mic să-şi falsifice biografia. Nu întâmplător îşi pierde el intonaţia ironică atunci când perorează pe tema *disimulării oneste*, în lumea în care trăim, în afară n-ai altă armă de apărare, Lety.

— Chiar crezi că există o *disimulare onestă*?! zâmbeşte ea, strâmb. Atunci de ce sunt stresată când trebuie să mint?

— Tu şi stresul, hai, las-o baltă! Ţie-ţi poate cădea şi o bombă la picioare şi tu să-ţi vezi de drumul tău, liniştită! Iar creierul uman este programat să mintă!

— Asta de unde ai mai scos-o?

— O lucrare recentă... poate o să se traducă şi la noi.

Intonaţia cu care Sorin îşi introduce *minciunile prin omisiune*. Chiar şi însufleţirea lui i se pare suspectă.

— ...suntem făcuţi să putem mima că iubim! Sau că detestăm! Aşa că tu nu te poţi plânge de stres când mimezi că mă iubeşti, o mângâie el, părinteşte, pe creştet.

— Dar tu? râde ea, cochetă.

— Bietul de mine! Doar ştii de ce eu nu pot mima că te iubesc! Ştii de ce, nu?

— Pentru că tu, spre deosebire de toţi bărbaţii din lume, nu poţi să faci amor cu o femeie dacă nu ţii la ea, recită, râzând, Letiţia.

*

Îşi strecoară, timidă, mâna sub cureaua lui: dovada sentimentelor lui este aici, o umflătură fierbinte şi mişcătoare. El o împinge spre pat, pe urmă se răzgândeşte, desface sticla de Stalicinaia şi toarnă lichidul transparent, de două degete, în pahar. Nu mai sunt la fel de grăbiţi ca altădată, când de la uşă se aruncau, fremătând, direct în pat. Povestesc amândoi, ce-au mai făcut de când nu s-au văzut, ea amănunţit, el selectiv, pe sărite. Ea mimează încrederea, deşi este sigură că foarte repede va descoperi ceea ce el trece cu vederea acum, adică *minciunile prin omisiune*. Nu îi poate povesti niciun moment normal din viaţa lui la care ea nu a luat parte, pentru că o vede cum se schimbă la faţă şi nu suportă s-o facă să sufere, o să se justifice el.

Deocamdată, Letiţia îi cere, cu o voce prevenitoare, detalii despre noua teorie. Sorin a citit o prezentare a acestui *Tratat de psihologie* făcută de cineva care vrea să-l traducă şi l-a rugat să-i pună o pilă la o editură. O poveste încurcată, fără nume, ca atâtea altele din viaţa lui. Letiţia îşi reprimă pornirea de a-l contrazice cu vocea

răsfăţată de altădată. Încearcă să-i spună doar lucruri agreabile, poate aşa mai recâştigă ceva din terenul pe care are impresia că-l pierde. O imită pe Dorina, care nu ratează nicio ocazie să-şi flateze şeful.

Letiţia a adoptat şi ea strategia *disimulării oneste*, dar buna dispoziţie cu care venise la întâlnire s-a coclit deja. Îl ajută, chicotind, s-o dezbrace şi se desface toată ca să-l primească şi să-l ţină, vârât adânc în ea.

*

În caietul ascuns sub saltea, Letiţia scrie tot mai des despre *minciunile prin omisiune* ale lui Sorin, fără să-i treacă prin minte că formularea poate avea vreo legătură cu acuzaţia privind *omisiunea de denunţ*. Cu o astfel de sentinţă, Victor Branea a primit opt ani după a doua arestare şi se consideră norocos că a făcut doar cinci. Tatăl meu a fost reţinut câţiva ani şi eliberat fără condamnare, a scris Letiţia în prima ei fişă de cadre şi asta repetă de câte ori e chemată s-o completeze cu date noi. De altfel, nici nu ştie mai multe, tema închisorii a rămas tabu în familia Branea.

— Nu l-am auzit o dată pe tata să explice de ce fost acuzat! Şi nici despre fraţii lui nu mi-a spus nimic!

— Vrei, nu vrei, domnul Branea rămâne totuşi tatăl tău! Şi mâine-poimâine, Doamne fereşte, are şi el o vârstă! S-ar putea într-o zi să îţi pară rău că nu l-ai întrebat nimic. Poate ar vrea să vorbească cu cineva, cum să spun? De la suflet la suflet, îi şopteşte el.

De la suflet la suflet! Atunci când o să încerce să-şi aducă aminte intonaţia cu care Sorin a rostit aceste fraze, Letiţiei îi va fi greu să se decidă: a fost ironic? Sau mai degrabă nu? Dar de ce acest stil lacrimogen?

— Am fost asigurat că o să primesc pensie pentru anii aceia, ce vrei o recunoaştere mai clară

că m-au închis fără vină? Este singurul lucru pe care l-am auzit de la tata şi nici nu ţin să aflu mai multe! El cu viaţa lui, eu cu a mea! strigă prin uşa întredeschisă, în timp ce îşi face ochii cu *eyeliner*-ul, pe bâjbâite, în oglinda din baie, plină de pete.

Vocea i-a răsunat ca un strigăt de luptă într-un război cu un singur combatant.

— …eşti ceva!

Din prag, Sorin arată spre tavan, spre pereţi, din băile noastre se aude tot!

Apartamentul din Militari, strâns între blocurile de la staţia Lujerului, are două camere decomandate şi balcon cu vederea spre zidurile pătate de ploi din Drumul Taberei. În baie, sub plăcile de faianţă căzută, se vede cimentul cenuşiu, iar oglinda va trebui schimbată. Florinel mai trebuie să bage ceva bani, dar l-a luat foarte ieftin, a şoptit Sorin când i-a arătat noul lor hogeac.

*

Letiţia lasă, vinovată, ochii în jos, un nod îi creşte în gât, sufocant, i s-au umezit ochii, aşteaptă ca Sorin să-i lipească, iertător, faţa de veşnicul lui pulovăr albastru, ce mă fac eu cu tine, să mormăie, ce mă fac eu cu tine… Dar e primăvară, iar Sorin nu mai poartă de mult pulovărul albastru. *O primăvară pe care o simt mărunţită de florile care se desprind deja, ploaie de flori fără miros. Coroanele albe se îneacă în pâcla oraşului, iar crengile neînfrunzite sunt nuiele lipsite de sevă. Sigure au rămas doar gesturile exacte, spălatul ceştilor, discuţia despre meciul din ajun, grijile de acasă: aşa arată maturitatea lipsită de iluzii. Aşa se poate trăi fără iubire. În calm, într-o lume în care nu mai explodează nimic, pe care mi-o doresc tot mai mult, în care totul s-a trăit, s-a spus, s-a ispăşit.*

Asta o să scrie ea în caiet diseară. Acum doar observă că Sorin nu mai are postura rugătoare de la început, când era atât de nesigur pe gesturile lui,

în timp ce se învârtea, după-amiezile, în jurul ei, încât de vreo câteva ori i-a vărsat cafeaua pe foile la care lucra. Şi nici postura jucăuşă şi zâmbetul copilăresc care îi revenea pe buze atunci când încerca s-o împace. În faţa Letiţiei stă un bărbat de vârsta a doua, mustind de nemulţumiri neştiute, căruia ea îi împinge în faţă acelaşi gen de argumente ca şi lui Petru, ştiind, încă de când a deschis gura, că nu-l va putea convinge.

*

— ...a divorţat ca să nu mă dea pe mine afară din şcoală, dar l-a aşteptat mereu! Şi s-a trezit cu el la uşă la câteva luni de când ieşise de la închisoare, Margareta, mă mai primeşti?

Sorin i-a mai auzit de sute de ori poveştile de familie şi vocea afectată cu care i le spune îl calcă pe nervi.

— Ştii că nu dau buzna în sentimentele tale de familie, dar nu uita că relaţia lor de cuplu nu se confundă cu relaţia tatălui tău cu tine!

Dă din cap, nemulţumit că nu s-a putut abţine să îi taie vorba. Dar este istovit de săptămâna, de luna, de anul ăsta, de viaţa lui din care nu mai vede nicio ieşire...

Sorin îl apără pe Victor Branea ori îşi apără felul de a lăsa lucrurile să se rezolve de la sine, într-un provizorat continuu? Divorţează odată, ar vrea Letiţia să-l audă că îi strigă, atunci când vine cu ochii umflaţi de plâns, zi şi noapte nu mă gândesc decât cum să scap, înţelegi, Sorin?

— Biata de tine, cum să scapi în contextul de-acum?! Prostia asta de Cod-al-Eticii-şi-Echităţii-Socialiste! Contra divorţurilor sunt dispoziţii clare, termene cât mai lungi între înfăţişări, până când cei mai slabi de înger renunţă. Dacă altă locuinţă oricum n-au, de ce să îşi mai strice reciproc dosarul? Li se dă divorţul doar celor care se bat, se omoară, ca să scape unul de altul. Iar la reorganizarea despre care se tot vorbeşte,

persoanele divorţate vor fi primele pe listele de dări afară pentru că nu prezintă garanţii morale!

Glasul înăbuşit, barba crescută, roşcat-cenuşie care îi acoperă obrajii, plimbarea lui agitată prin cele două camere. După astfel de discuţii, pleacă îngheţată de frig, de frică, de strânsoarea din jur care îi face, de ani de zile, să tresară la fiecare ţârâit de sonerie, la fiecare voce mai tare în holul blocului.

*

Letiţia este conştientă că al doilea divorţ ar pune capăt definitiv carierei lui Petru. Şi nu cumva Sorin se teme, de fapt, că scandalul iscat va da o lovitură poziţiei lui în instituţie?

— Gândeşte-te bine ce vrei, să nu regreţi, din pricina mea, pe urmă... Fă cum crezi că e mai bine pentru tine, înţelegi? Nu te gândi niciodată la mine, doar la tine gândeşte-te! îi repeta.

La început o înduioşa sacrificiul lui, iar după crizele de furie ale lui Petru, spiritul său împăciuitorist era atât de reconfortant! Când a început să i se pară că lasă toată răspunderea în spinarea ei? Se uită, pieziş, la hainele lui şifonate, la gesturile lui nervoase, la felul cum îşi aruncă, neglijent, lucrurile prin cameră, la părul netuns: se învârte ca un titirez, până îşi pierde conturul, nu se poate opri nicăieri, niciodată. Dincolo de aerul lui ceremonios, abia îşi stăpâneşte neliniştea, spune şi ascunde în acelaşi timp, alunecă printre degetele celorlalţi, dar şi printre degetele lui. Dispare pentru o oră care se transformă în trei, vine, pleacă, totul din ce în ce mai rapid. Începe să îşi piardă în ochii ei misterul, pe care şi-l regăseşte doar în penumbra culoarelor, unde mâna ei nu-l mai ajunge, aşa cum îşi regăseşte pasul atât de grăbit, încât pare decis. Pe faţă necruţarea cu care s-a cheltuit i-a desenat cute interesante.

Întotdeauna iubirile mi s-au părut explicabile, iar eu asta am ajuns să iubesc, trupul tău, pe care

nu îndrăznesc, nici după atâta timp, să îl mângâi aşa cum aş vrea. Măcar să îl ştiu lângă mine, gol, umerii, pântecul care coboară spre ghemul auriu, porţiuni pe care le zăresc în îmbrăţişare. Iubirea noastră, plimbată prin paturi străine, ascunsă de tăceri şi minciuni, tracasată de bănuieli reciproce şi dorinţe mereu amânate, de obişnuinţă şi resentimente, sub ochii femeilor şi bărbaţilor care ne pândesc. Vorbim mereu în şoaptă, cu urechea lipită de uşă, ne înţelegem din privirile străine şi ironice pe care ni le aruncăm pe furiş! Cât o să mai rezistăm aşa şi unde au să ne împingă toate astea?

Notele ei din caiet au început să semene între ele.

*

Sorin a fost însă sincer atunci când a sfătuit-o pe Letiţia să obţină confesiunile lui Victor Branea. El nu mai are cum să afle de ce Sorana Iovănescu, tânăra cu coroana de cozi blonde din fotografie, făcuse o fixaţie exaltată pentru Vasi Stamatiu. Nici dacă, după Rebeliune, mai primise veşti de la el. Sau dacă în viaţa ei mai existase şi un alt bărbat. Ce se întâmplase oare cu Stamatiu după ce fusese închis şi interogat la Malmaison? Actele Siguranţei burgheze, moştenite de Securitatea comunistă, se opreau la acel moment.

Versiunea ofiţerului care o arestase pe Iovănescu Sorana era că Stamatiu Vasile fusese eliberat înainte de procesul participanţilor legionari la Rebeliune, printr-o înaltă intervenţie, probabil a Legaţiei Germane, scos din ţară şi internat în lagărul de lângă Hamburg. Ar fi făcut şi el parte din guvernul legionar alternativ al lui Horia Sima, pregătit de Ribbentrop pentru cazul că generalul Antonescu nu şi-ar fi respectat înţelegerile privind petrolul şi grâul livrate Germaniei şi participarea armatei române la campania contra URSS. În mai ’44, numitul Stamatiu Vasile ar fi fost eliberat din

lagărul de la Hamburg împreună cu ceilalţi membri ai guvernului-fantomă al lui Horia Sima, devenit inutil: după trei ani, fidelitatea lui Antonescu faţă de Führer nu mai putea fi pusă la îndoială, dar nici faptul că Germania pierdea războiul şi prima ţară ocupată de Armata sovietică urma să fie România. Temându-se că nu vor putea ţine un front prea larg, Aliaţii renunţaseră la proiectul debarcării în Balcani. Stamatiu s-ar fi înrolat în unităţile răzleţe ale Wehrmachtului care continuau să lupte într-o Germanie toată numai ruine fumegânde, cu dezertori spânzuraţi în copaci. Căzut prizonier la americani, ar fi acceptat să fie recrutat, instructat şi paraşutat, via Budapesta, în munţii Făgăraş, ca să lupte contra regimului comunist nou-instalat.

*

Vasi Stamatiu ar fi avut un motiv în plus să se reîntoarcă în ţară: un fiu pe care să-l recunoască.

— Mai rabdă şi tu un pic, Mary, la primăvară americanii o să fie aici! De ce crezi că Vasi este acolo unde e?

Aşa încerca Sorana Iovănescu, din două în două duminici, când îşi întâlnea în Talcioc cea mai bună prietenă, să-i ţină moralul: tatăl acesteia, fost prefect al lui Antonescu, era condamnat la douăzeci de ani temniţă grea.

— Până vin americanii, n-o să mai am ce vinde şi pe mine nu mă angajează nicăieri! Tu poţi să aştepţi, rudele tale au ştiut să se descurce, bravo lor! strecura Mary printre dinţi, cu ochii după clienţi.

Într-o după-amiază, la sfârşit de noiembrie, Sorana s-a trezit la uşă cu un ofiţer de Securitate. A început să îi bată inima de când a anunţat-o că trebuie să meargă cu el la Poliţie, să dea o declaraţie despre fostul logodnic, Stamatiu Vasile. Se zăpăcise, s-a întors de la uşă să-şi ia poşeta şi mănuşile, bine măcar că nesuferita de Nelly, care

se ţine ca un scai de ea, l-a luat pe Bebeluţ să-l plimbe! Dar, când, odată suită în maşină, a văzut că ofiţerul îi dă ordin şoferului să iasă urgent la şoseaua către Bucureşti, a început să ţipe şi să plângă, smucind portiera, ca să se dea jos; numai că era închisă. Iar la sfârşit de noiembrie se face noapte devreme şi drumul era pustiu. A dus-o tot într-un plâns şi un ţipăt, dacă nu te potoleşti, îţi pun cătuşe şi căluş, trebuie s-o fi ameninţat ofiţerul. Curtea luminată rece a Palatului Regal, pustiu, straniu ca un tablou al lui de Chirico, a fost ultima imagine a lumii de afară rămasă pe retina Soranei. A zărit-o când cei doi securişti o târau în subsolurile labirintice ale Ministerului de Interne, viitorul Comitet Central, acoperită cu o manta care mirosea a vechi şi a DDT. Or fi violat-o amândoi, ca să fie siguri că nu se toarnă unul pe altul? s-a întrebat Vistig când a văzut-o, în biroul lui Pantiuşa, la anchetă, plină de vânătăi, cu pălăria strâmbă peste părul răvăşit şi mănuşile pătate de sânge.

S-a opus arestării şi s-a dat la mine, putoarea! Am martor, a spus ofiţerul, când i-au scos căluşul şi ea a început să strige că a fost bătută şi violată. N-a plăcut la tine? a râs Pantiuşa, a tras altă duşcă de votcă şi a început să se descheie la pantaloni, poate place la mine...

*

Vistig, locotenent pe atunci, o auzise el, cu urechile lui, pe Sorana urlând că tatăl copilului nu este Vasi Stamatiu, pe care nu l-a văzut de ani de zile. Vârsta copilului i-ar fi dat dreptate, dar nimănui nu îi stătea atunci gândul la asta, iar Sorana era deja cu minţile rătăcite şi tremura ca o nebună. De regulă, copiii minori ai arestaţilor politici erau internaţi pe loc în orfelinate, cu numele schimbate. Dar ofiţerul respectiv nu a mai încercat să dea de urma plodului, o femeie tânără plecase cu el în braţe, puţin înainte să vină ei s-o

aresteze pe Iovănescu Sorana, i-a spus cel de la Operativ. Când a început să studieze dosarul lui Sorin Olaru, căpitanul Vistig a dedus că vechea lui cunoştinţă, Iulică Iovănescu, intervenise ca micuţul să fie adoptat în familie şi să se opereze şi schimbarea de nume. Deşi beat turtă, şi Pantiuşa îşi dăduse seama că aveau de-a face cu o mitomană, dar, în halul în care o aduseseră, nu mai aveau cum să îi dea drumul, să îndruge pe urmă vrute şi nevrute. I-au lăsat dinadins cureaua la îndemână sau au spânzurat-o după ce gardianul a strâns-o de gât ca s-o facă să tacă fiindcă urla continuu?

Iulică Iovănescu îi ceruse lui Ludovic Vistig, acum aproape treizeci de ani, să-i cureţe dosarul de rudele legionare, fără să-i dea amănunte despre vara lui. Nici Vistig nu l-a întrebat nimic, la ce i-ar mai fi folosit să ştie? Costică şi Sorana erau morţi, Corneluş se călugărise în schitul unde s-a adăpostit şi, după ceva timp, a ajuns funcţionar la Patriarhie.

Dacă pentru căpitanul Vistig cazul Iovănescu Sorana era închis, iar dosarul ei se afla la el acasă, în privinţa lui Stamatiu Vasile lucrurile erau, şi după trei decenii, la fel de încurcate. Ca să-şi relanseze cariera, Vistig ar fi avut nevoie de informaţii noi. Singura sursă utilizabilă era nepotul lui Iulică, Sorin Olaru, propus de Eleonora pentru o deplasare de serviciu.

*

Sfaturile pe care le dăm altora nu sunt neapărat bune şi pentru noi. Dacă ar fi ştiut la vreme că Günther Hermann putea să-i fi fost tată, sub numele Vasi Stamatiu, Sorin ar fi făcut orice ca să nu-l întâlnească. Dar deocamdată Bîclişeanu nu a considerat necesar să-i dea lui Sorin Olaru datele dosarului său.

Cu capul plecat, Sorin culege de prin cameră lucrurile împrăştiate, blugii şi veşnica helancă neagră, cu col, de care Letiţia nu se mai desparte

de când citeşte, în autobuzul aglomerat, cu entuziasmul unei noutăţi, cartea de acum douăzeci de ani a lui Edouard Mounier despre existenţialism. Deschide geamul dormitorului, ca să iasă mirosul de alcool şi sex, iar pala de vânt îi aduce aroma plină de flori a ierbii cosite în livada Politehnicii. Exaltarea periculoasă a acelei fete nebune este încă în el, dar tot mai stinsă, ce altceva l-ar aduce, de ani de zile, la întâlnirile în care îşi riscă biata lui carieră de tehnocrat? Dar el nu se gândeşte încă la necunoscuta mamă naturală, ci la ce-ar putea să facă împreună cu această parteneră, într-o existenţă a cărei ţesătură se destramă continuu şi el se străduieşte continuu să o remaieze, cu stângăcie de amator.

Iar Letiţia cercetează grăbită cearşaful în lumina rece venită de afară. După calculul ei, ar mai fi două zile până să îi vină. O greutate dureroasă o presează în spate şi pântecul i s-a balonat, dar pe cearşaf nu vede nicio pată, ce păcat! Ar fi plecat mai liniştită acasă şi n-ar fi trebuit, cum va face în următoarele zile, să tot dea buzna, cu inima strânsă, în baie. Iar Sorin s-ar fi întors de la magazinul Bucur, ca şi altădată, cu un set nou de pat.

*

Descoperind, în baie, pe hârtia igienică aspră pe care şi-a vârât-o între labiile ude, firişorul roz-cafeniu aşteptat, Letiţia râde singură, a mai scăpat o lună! Până şi mirosul muced din baie parcă s-a îndulcit, îşi îndeasă în chiloţi un teanc de hârtie igienică, s-o ţină până acasă, şi iese radioasă. Simte iar că cineva de Sus o ocroteşte, pentru ca, după moartea unchiului Ion, nimic rău să nu i se mai întâmple în această viaţă. Scurta pocăinţă a Partidului, *s-au făcut şi unele greşeli, tovarăşi*, s-a petrecut la timp pentru ca ea să poată intra la facultate. Tatăl ei a fost eliberat tocmai atunci când a obţinut repartiţie în Clădire. Acolo l-a întâlnit pe

Sorin şi a scăpat de sarcină şi luna aceasta! În acest desen al destinului fericit, Petru este omis, pentru că scriitoarea începătoare preferă să uite de el măcar câteva ore pe săptămână.

Cel mai rău au ieşit lucrurile acum câteva săptămâni, când a intrat în biroul lui în timp ce lucra, deşi ştie că asta îl scoate din sărite. Petru i-a reamintit că nu l-a avertizat înainte de căsătorie ce dosar încărcat are. Măcar şi-ar fi luat nişte măsuri din vreme! Buzele subţiri se strânseseră, dezgustate. Cum de unde a scos-o?! A scos-o de la omul lui de încredere, un cadrist cu înclinaţii literare, fost student la fără frecvenţă, e foarte greu, tov profesor, i-a spus omul lui, dosarul soţiei dumneavoastră e plin de pete.

— Îmi calci în picioare munca mea de şapte ani! a urlat Petru.

Iar Letiţia, care se liniştise văzând că proasta lui dispoziţie nu este din cauza lui Sorin, a strigat şi ea:

— Despre ce pete vorbeşte securistul tău, dacă tatăl meu a fost reabilitat?

*

— Cadristul e al Partidului, nu al Securităţii! Iar ca să fii reabilitat, ai nevoie de un proces!

— Tata a fost doar reţinut, ca şi alţii, fără motiv, pentru cercetări!

— Dacă ţii neapărat să ştii, află că mai este supravegheat şi acum! Iar tu mă pisezi să îi fac vizite! Şi încetează cu ţipetele astea isterice! Nu mai am nas să dau ochi cu vecinul! a mârâit Petru, de parcă nu el ar fi început să urle primul.

Când îi crescuseră pungile de sub ochi? Porii lărgiţi îi ciuruiau pielea măslinie a feţei. Pentru acest bărbat îmbătrânit înainte de vreme nu dormea nopţile în cealaltă viaţă a ei, când era doar o studentă provincială? Letiţia coborâse vocea şi în glas i s-au auzit lacrimi adevărate.

— Nu-mi vine să cred că ai mai multă încredere în el decât în mine!

— El mi-a dat mai multe dovezi de loialitate decât soţia mea!

Dar Petru ştia că exagerează. Omul lui îi adusese doar promisiuni, deşi la fiecare călătorie l-a uns, el spune că nu ia nimic pentru el, dar le dă ălora de la Paşapoarte: sticle de Ballantine's, cartuşe de Kent, colonii *L'Air du Temps*, *Magie Noir* şi alte căcaturi de muieri. Dar dosarul lui trebuie să-l fi avut în mână, altfel de unde i-ar fi spus tot ce îi strigă acum Letiţiei, cu o voce care se tot taie de indignare:

— Vrei neapărat să ştii de ce nu îmi vine confirmarea tezei? Pentru un unchi al tău, secretar de stat în guvernul Antonescu, cu condamnare la moarte, comutată în închisoare silnică pe viaţă! Pentru altul, spion al englezilor! Pentru cel care te-a crescut, simpatizant legionar! Pentru taică-tu, condamnat într-un lot de douăzeci de persoane, omisiune de denunţ, colportare de materiale duşmănoase contra regimului! Mai ai tupeul să susţii că n-ai avut habar de toate grozăviile astea?

Petru a izbit cu pumnul în biroul pe care au zăngănit sticla golită şi paharele. De vecin uitase iar.

— Ce orb am fost! Să mă las prostit de fiţele tale şi să nu îmi dau seama ce rece şi calculată eşti!

Mâinile îmbătrânite îi tremurau uşor şi jumătate din părul rămas îi încărunţise rapid după ce s-a întors din China. De atunci a rămas blocat în postul de lector, de atunci vede cum foştii lui studenţi, nişte lichele, i-au luat-o înainte şi-şi vede ratarea în ochii lor obraznici. De atunci Dănuţ Iliescu are vântul în pânze: şi-a schimbat maşina, are două ieşiri pe an, şi-a cumpărat casă la munte, e fabrică de meditaţii pentru intrarea la facultate şi nimeni nu îl mai atinge nici cu o floare.

*

Letiţia nu credea o iotă din ce auzise despre fraţii Branea, dar ştia că nici Petru nu ar crede nimic din ce i-ar spune ea. De necaz, a bufnit-o plânsul.

— Nu te mai smiorcăi, că piesa asta ai epuizat-o! i-a strigat, cu toată furia adunată în el. Şi tu, şi ai tăi aţi tăcut chitic, ce v-aţi gândit, să spele prostul de Arcan petele familiei noastre cu originea lui sănătoasă!

Lipăia prin casă, în ciorapi, a desfundat altă sticlă şi a tras un gât din ea. Originea lui sănătoasă! Letiţia şi-a amintit cum o deranja să-l vadă mergând în ciorapi în camera nemăturată. La început s-a gândit că din delicateţe se descălţa la uşă, dar pe urmă, când l-a văzut dând să se descalţe la uşa părinţilor ei, a înţeles că era un gest reflex, de care nici snoaba de Manuela nu-l dezvăţase. Sau îl dezvăţase, dar, după plecarea ei, revenise la obiceiul deprins probabil de mic, într-o casă de mahala, cu cărări de cărămizi înfundate în noroiul curţii.

— Numai neamurile proaste merg prin casă în ciorapi, Letiţia, a dăscălit-o mama, încă de pe vremea când dormeau în cameră toţi trei, ele două şi unchiul Ion.

În iubirea ei pentru Petru, mersul lui în ciorapi îl simţise ca semnalul funest al viitoarelor neînţelegeri.

*

Discuţia Letiţiei cu Petru este atât de diferită de cea cu Sorin, încât parcă nu ar fi vorba despre acelaşi Victor Branea şi despre aceeaşi fiică; nu numai fiindcă Sorin îl apără, iar Petru îl detestă, ci şi pentru că Letiţia îi şopteşte, calin, lui Sorin acuzaţii la adresa tatălui ei, iar faţă de Petru strigă, apărându-l, cu o enervare doar parţial simulată.

— Mie asta mi-a spus! Vrei să-i spun că minte?

Şi-a privit pe furiş în oglindă faţă schimonosită, era sau nu convingătoare? Numai că Petru

ajunsese deja în vestibul şi-şi punea basca şi balonzaidul. A ieşit, trântind, ca de obicei, uşa. Iar vecinul de deasupra continua să bată în calorifer, ca aproape mereu la aceasta oră, pentru că aude fie cearta lor, fie maşina de scris a lui Petru.

Să îi povestească toate astea lui Sorin sau se va speria şi el de dosarul familiei ei? Sorin pare cu mintea în altă parte şi se uită la ea cu o privire pe care nu i-o cunoaşte. Îşi dă brusc seama că tace nejustificat şi trece la subiectul predilect:

— Am plecat mai devreme de la serviciu ieri şi în drum am intrat în toate alimentarele mai ca lumea, de la Triumf, Unic, Piaţa Rosetti, până şi în Panduri, la Răzoare, unde au depozit de importuri, nimic! Am dat de votca asta azi, culmea, într-o dugheană prăpădită, lângă Electromagnetica, înotam prin noroaiele de la Şină să vin aici! Acum câţiva ani ar fi fost de neconceput să nu mai fie decât votcă românească în tot Bucureştiul, acum deja ne-am obişnuit! Dar să vezi cât o să plătim disidenţa Tovarăşului când ruşii au să ne închidă conducta de gaz!

Vocea triumfătoare cu care el îi anunţă Apocalipsa. Şi mintea ei, care procesează rapid, punând în reţea punctele deconspirate: Kiseleff – Magheru – Militari – Drumul Taberei. Traseul sticlei de Stalicinaia, identificat rapid, şi semnele roşii de întrebare pulsând pe ecran: ce căuta Sorin atât de departe de instituţiile la care merge de obicei?

Letiţia îşi întinde, atentă, ciorapii pe picioare, ca să nu se uite la el: încă o bătălie pierdută în războiul permanent cu *minciunile prin omisiune.*

Capitolul 20
Moartea anunţată a Elefantului

— Data viitoare când ne mai invită Paşenka, spui că eşti bolnavă, Norica, spui că plecăm în vacanţă, spui ce vrei, dar refuzi invitaţia! a şuierat colonelul Oprea, gemând uşor la fiecare treaptă.

În primul an aici, îi plăcea să alerge pe scara de lemn, în formă de melc, cu balustradă de fier forjat, ce tropăi aşa cu cizmele tale de răcan, asta e casă boierească! îl certa Norica. Ca s-o înveţe minte să nu-şi mai dea aere de mare cucoană, o lua pe sus, era ca o fetiţă de uşoară şi drăcoasă, ho, nebunule! se zbătea, dar îi plăcea s-o care aşa spre dormitor, s-o despoaie pe drum şi s-o fută rezemată de zid, ce văzuse prin filme, gărgăunii ei! Acum s-a rotunjit cam tare şi-ntr-o zi o s-o ajungă şi pe ea durerea de picioare, cum l-a ajuns pe el. De-aia îi pare rău că au scăpat ocazia să se mute în bloculeţele noi, cu lift, de lângă lacul Herăstrău, dar n-a fost chip s-o convingă, curul ei de muiere, plin de draci! Că i s-a luat de Clădire, de parc, să nu le mai vadă! Că s-a obişnuit în casa asta, un istoric mi-a spus, ursuleţ, că a fost casa lui Armand Călinescu, ăla pe care l-au omorât legionarii! Ştiu, ursuleţ, că stătea în Cotroceni, dar ce, nu mai putea avea şi altă casă? La ocazii, toţi ascultă cu gura căscată poveştile Noricăi, la papagal şi la pizdulice nu-s multe s-o întreacă! Şi despre Mântuleasa, care e la doi paşi de noi, ştie, şi despre Eliade, care i-a dat numele străzii la un roman al lui, dar să nu deschizi în lume gura despre el, auzi, Nelu? Paşenka mi l-a dat pe ascuns, n-ai vrut să îl citeşti, tu pierzi...

— Ce nevoie am să citesc aiurelile la un legionar? Nu-mi spune că Eliade n-a fost, că aici sunt bazat! Şi, dacă nu trebuie vorbit, tu la ce-ai mai luat porcăria asta de carte? Îţ tot spun de-o viaţă, muiere, unde e minte multă, e şi multă

prostie! Şi de ce să-mi scot sufletul pe scări, la afurisita asta de casă? O fi şi bântuită, dacă ăla de-a stat aici n-a murit de moarte bună!

— Vorbeşti cu păcat, Nelu! La tot ce am făcut pentru casa asta te gândeşti? ţipă Norica. Care din toţi care au intrat cu ce aveau pe ei în vile au mai făcut la fel? Au stat unii douăzeci de ani fără o zugrăveală! Dar eu sunt ardeleancă şi nu suport împuţiciunea de aici, argintăria era neagră, mobila nelăcuită, parchetul învechit, calcio vecchio mâncat, atâţia ani doar la birou, că acasă era şantier! Ăsta e cuibul nostru, ursuleţ, să-l las fiindcă te-ai lenevit?

Dar motivul principal ca să nu se mute e altul şi aici mai are şi Norica dreptate! Blocurile de lângă Herăstrău stau chiar în curul Nebunului, perimetrul zero, circulaţie oprită, control la sânge, îţi înregistrează orice băşină, nu-i vorbă, că şi aici e cam la fel.

*

Pentru artroza lui, colonelul ar prefera să meargă în Crimeea, ca altădată, când nu-l dureau încheieturile şi cântărea cu treizeci de kilograme mai puţin. Dar acum să ceri paşaport pentru Soci e mai rău decât să ceri pentru Miami! Iar degetul lui mic îi spune colonelului Oprea că şacalii de la anti-KGB sunt cu ochii pe el de la nenorociţii ăia de doi ani staţi la Moscova, la Academia Militară! Norica cu Paşenka l-au împins, du-te şi du-te, că te faci om pe viaţă, te faci un căcat, uite că s-au întors vremile şi cazi la mijloc, trag de tine şi ăia, şi ăia! Dar el a raportat totdeauna, disciplinat, când l-au tatonat ba unul, ba altul din descreieraţii care li s-a urât cu binele şi vrea să-l dea jos pe Nebun.

Nasul lui de copoi îi spune că ce se întâmplă cu Paşenka nu miroase a bine! De când a început să-l cânte la Europa Liberă, i-a zis apucatei de Norica: hai, pizduliceo, s-o mai rărim cu vizitele la vila de la Snagov a Elefantului! Dar ea s-a linguşit ca o

putorişcă ce e, îţi promit, ursuleţ, că e ultima dată, crezi că mie îmi place? Nu le suport nici pe acritura de nevastă-sa, nici pe snoaba de fii-sa şi bietul Paşenka m-a plictisit toată viaţa! Dar numai el poate să-mi scoată *Tratatul* din ghearele nenorociţilor de la Secţie! Titus i-a asmuţit contra mea, ştiu, ştiu că tu de mult mi-ai spus că e un ticălos, am greşit, ursuleţ, recunosc, dar hai, fii drăguţ cu păsărica ta, fiindcă doar la Snagov poate Paşenka să deschidă gura!

Nelu Oprea ştie foarte bine că la ora actuală pe Paşenka până şi lacul Snagov, darmite copacii, îl ascultă! Şi o ştie şi Elefantul, d-aia a bătut câmpii despre orice, dar numai despre *Tratatul* Noricăi nu, aşa că au mers degeaba! Au mâncat ciudăţeniile pe care le face bucătarul lui de la Capşa, a băut mult, că ce altceva să faci când îşi plimbă Paşenka limba în gură? L-a luat şi somnul, dar, când au ieşit la cafea în chioşc, aerul din grădină i-a făcut bine, mai bine ar pleca oleacă...

— Hai, păsărică, să plecăm oleacă, mormăie maiorul Oprea, hai la casa Müllerilor, cu care mi-ai împuiat capul o vreme! Gospodăria de Partid a făcut-o bec, de n-o recunoşti! Ori mergem la vila de la Cumpătu, la ai noştri, nu la aia de la Predeal, unde strâmbi din nas că sunt mitocanii de la Armată! E munte, e aer curat, ştiu ce să mă aştept de la fiecare.

*

Norica îşi aruncase cât colo pantofii cu tocuri cui şi, bombănind servitoarea că cine ştie unde i-a pus papucii, dăduse buzna în baie doar în ciorapi.

— Ce ai, Nelu, eşti beat ori dormi? i-a strigat de-acolo. Ce nebunii îţi mai trec prin cap? Cum să plec acum, când stau pe jar cu *Tratatul*?!

— Stai pe jar că aşa ţi-a plăcut toată viaţa să stai! Şi mă pui şi pe mine cu curul pe el! Să-l ascult pe sifiliticul de Paşa cum bate câmpii cu lucruri care nu trebuie să-ţi treacă prin cap, d-apăi

să le mai spui şi la alţii, să fie şi ei înregistraţi, filmaţi?! Ce nevoie am avut de Snagovul lui? Să-mi urc tensiunea cu Queen Anne ca să nu-l las să se matolească singur! Toarnă în el ca într-un butoi spart de când curva aia de nevastă-sa şi cu fii-sa, altă poamă, l-au lăsat de izbelişte.

Din baie se aud apa trasă şi vocea îmblânzită a Eleonorei.

— Este şi el nevorbit, are nevoie de companie.

— Şi, dacă este nevorbit, trebuie să plătim noi oalele sparte? Ca ce chestie? Că te-a cocoţat unde n-aveai ce căuta? N-ai fost tu niciodată femeie de casă, dar nici în halul în care te-a adus! Să trebuiască să explic mâine ce relaţii avem cu el, să le zic că s-a ramolit, să trag un semnal de alarmă!

— Asta în niciun caz!

Eleonora aruncă nervoasă tamponul îmbibat de fond de ten şi demachiant Revlon în coşuleţul de sub chiuvetă şi varsă în cadă şamponul cu spumă Chanel, bietul Paşenka n-a uitat-o niciodată la ieşirile lui afară. La ultimele a schimbat *L'Air du Temps* cu *Magie Noire*, este o colonie mai potrivită pentru *une femme accomplie* ca tine, i-a spus, ciupindu-i sfârcul prin mătasea naturală a bluzei.

— În niciun caz nu te duci tu să-l cânţi! M-auzi, Nelu? Dacă eşti întrebat, şi vei fi, nu s-a vorbit nimic, ce, chiar vrei să-mi tai tu, cu mâna ta, craca de sub picioare?

— Craca dintre picioare! Craca dintre craci! Să intru eu la apă pentru târla ta de ibovnici, futu-ţi curul tău de muiere îndrăcită! Măcar acum ar fi cazul să te potoleşti, altfel, dacă îmi mai ajunge ceva la urechi, ştii ce te aşteaptă! Sfânta curea!

*

I-ar fi plăcut să-şi scoată iar cureaua, s-o pună în două, s-o aşeze pe genunchi, să-i ridice fusta în cap, să-i dea chiloţii jos şi, la fel ca în tinereţe, când o prindea asupra faptului, s-o croiască peste bucile rotunde şi tari, în timp ce ea ţipa şi îl

cotrobăia prin pantaloni, rugându-se: nu mai da, Nelule, nu mai da, că nu mai fac, mă jur pe ce vrei! Pe pizda ta să te juri, pe pizda asta care nu se mai satură, o să-ţi fac fundul roşu ca la maimuţe, să te văd cum mai stai mâine pe scaun, dacă pula mea nu-ţi ajunge! Dar o lăsa după câteva curele, avea o pizdă fierbinte şi mustoasă şi nici cu cele mai mari curve din Bucureşti n-ar fi făcut ce făcea cu ea, numai ca s-o ierte! Atunci chiar c-ar fi fost vai de curul ei dacă ar fi mers s-o reclame la Cadre că a călcat morala proletară! ! Dar nu se făcea şi el de râs? A înghiţit în sec, a trecut de la el şi bine a făcut, una aşa gospodină şi futăcioasă ca Norica lui nu găseşti pe toate drumurile şi gura lumii cine-o astupă? Uite că îmbătrânesc împreună şi nu le-a mers rău deloc! Şi de mult sfânta curea nu mai e decât unul din cuvintele care-l ajută să i se mai scoale, ca acum, când o strigă să vină mai repede din baie, dar cu sifiliticul de Paşenka e musai s-o termini, m-ai auzit, Norica? Labagiu nenorocit! Da ce dracu faci acolo de nu mai vii odată?!

— Bietul Paşenka! suspină visătoare Eleonora şi-şi trage *peignoir*-ul transparent peste rotunjimile pufoase de celulită.

*

S-a ridicat într-un cot şi, aşa cum face cu Petru, încearcă să-i prindă privirea, să-l vadă în ce toane este, la ce te gândeşti?

Sorin bâjbâie după paharul de vin albanez de lângă pat.

— Mi-am amintit şedinţa în care s-a anunţat lansarea la apă a *Tratatului*. Nu se poate să nu ţi-o aminteşti, mare entuziasm! Când vorbea, Titus se uita la Eleonora, să vadă dacă îl aprobă, ei, alte vremuri! Erau amândoi în al nouălea cer. Şi, când a anunţat că i se reconfirmase mandatul de directoare interimară, Eleonorei i-a scăpat *bunavestire* în loc de *veste bună*, ca nepoată de preot, trebuie să-l fi avut pe limbă. Dar îţi dai

seama ce s-ar fi întâmplat dacă n-avea spatele asigurat de Lucaci? Îl ştii, nu-i aşa, pe Paul Lucaci? Marele trăgător de sfori!

Letiţia s-a dat jos din pat, se duce după pachetul de ţigări Amiral, dar ochii îi rătăcesc, prin geam, pe cerul luminos, al cărui alb plin, mătăsos, colorat în roz şi verde, se umbreşte a seară. Gata să coboare, soarele îşi are clipa de glorie şi luceşte orbitor, ca un imens ban metalic, apoi alunecă deasupra liniilor negre, încrucişate ale tramvaielor.

Letiţia se aşază turceşte, îşi aprinde ţigara şi trage, cu ochii închişi, primul fum. Scotocind, derutată, prin sertarele dezordonate ale memoriei, tocmai a descoperit că de la şedinţa aceea are alte amintiri decât Sorin.

Chiar dacă respirăm aerul aceleiaşi camere, vedem altceva decât cei de lângă noi. Iar trecut nu există, există doar pulsaţii ale minţii care proiectează în viteză pe un ecran interior scene tot mai decolorate, mâncate, din loc în loc, de pete albe. Evanescente: dacă te uiţi prea atent la ele, dispar ca un fum.

*

— Dacă *Tratatul* nostru se întoarce fără viză, Eleonora o să fie pe eşafod! Titus este convins că are spatele acoperit de cumnatul de la Cadrele Cece şi îl excită mirosul sângelui, dar s-ar putea să nu cadă nici el pe moale dacă Eleonorei i se ia capul. Şi nici ea nu s-a născut ieri! Au puricat împreună *Tratatul* şi-l tot întreba: Să scoatem şi asta, dragă Titus? Ce propui, tovarăşul Marga? Jos pălăria ce diplomată a fost Eleonora, mai ales ţinând seama de relaţiile lor infernale din ultima vreme! Merita să vezi faţa lui Titus după ce Eleonora i-a citit formula sacră din final: *ne luăm răspunderea ideologică pentru* şi a trebuit să semneze alături de ea! Aşa au trimis la Foruri *Tratatul*: jumulit bine şi semnat de amândoi.

Sorin se ridicase, îşi trăsese pe el maioul şi cămaşa pufoasă, cadrilată, adusă cândva din Germania, şi aduna, cu palma rotunjită, ca o mătură, firimiturile de pâine de pe masă.

*

— Dar eu sunt pesimist, pentru că alta e problema! Textul despre Tovarăşul este de trei ori mai mare în versiunea actuală decât în cea de anul trecut. Dar pofta Lui creşte pe măsură ce este lăudat şi sigur nu va fi de ajuns! N-ai văzut că acum jumătate din ziar este doar despre El? Îţi aminteşti că acum şase-şapte ani ajungea un citat final la articol, iar acum îţi trebuie încă trei? Nu-ţi aminteşti pentru că n-ai dat niciodată citate din cuvântările Tovarăşului? Glorie ţie, dar atunci să nu te mai plângi că eşti prost văzută! Tu nu l-ai citat, dar domnul Arcan sigur a făcut-o şi să nu crezi că spun asta ca să-l blamez, Doamne fereşte! Asta este lumea în care trăim, să nu fim ipocriţi! Lumea în care trăiesc chiar şi cei ca tine, în locul cărora scriu alţii ce trebuie! Tu scrii ce-ţi trece prin cap, dovedind că nu există cenzură, alţii scriu textele omagiale, pentru ca editura să-şi plătească obolul! Dar cât crezi că o să mai meargă aşa?

La început s-a jucat cu prezicerile. Pe urmă a început să fie mândru că le vede împlinite. Numai că ele i-au tot alimentat panica; n-are putere asupra întâmplărilor viitoare şi nimeni nu-l ia în seamă, de parcă un zeu atotputernic l-ar fi scuipat în gură. Dacă Letiţia l-ar asculta cu atenţie, ar vedea că nu a rămas mare lucru din siguranţa cu care îşi debita altădată prognozele. Dar Letiţia şi-a aprins a doua ţigară şi tace. Sorin întinde mâna, i-o ia din gură şi trage câteva fumuri, afară se lasă umbra după-amiezii peste cerul catifelat şi soarele creşte, tot mai roşu.

*

— Şi îţi mai prezic că vom avea mari probleme cu Tovarăşa, da, da, nu te strâmba! După vizita lor

în Argentina, unde a văzut popularitatea Evitei Perón, i s-a urcat la cap! Evita Perón este acum modelul Ei! Dacă o fostă balerină a reuşit să aibă partid politic, de ce să nu conducă Tovarăşa cadrele Partidului? Să fie şi ea academician şi viceprim-ministru, ce contează că abia se iscăleşte?! Nu râde, că de tine râzi! De noi! Deocamdată, în privinţa omagierii, proporţia este 70% pentru El şi 30% pentru Ea. Dar îţi prezic că vor ajunge la egalitate şi frâiele vor fi în mâna ei!

Letiţia îşi striveşte un căscat pisicesc şi spune, înţepată:

— Şi ce dacă *Tratatul* se întoarce fără viză? Ce, ar fi prima dată?! Doar s-a mai întâmplat!

Sorin a întors spre ea o frunte încruntată.

— Cum şi ce dacă se întoarce fără viză! ? Cum adică n-ar fi prima oară!? S-a mai întâmplat, dar Eleonora a încasat de fiecare dată o săpuneală zdravănă de la Foruri şi cineva, acolo, sus, i-a pus o bilă neagră! O păţea mai rău dacă Lucaci n-o scotea de fiecare dată din rahat, scuză-mi vulgaritatea! Dar acum Tovarăşul tocmai a lansat o nouă campanie pentru vigilenţă ideologică, biata Eleonora are o întreagă colecţie de bile negre şi singura ei speranţă rămâne tot Lucaci.

*

Prin faţa ochilor lui Sorin, privind spre niciunde, se leagănă spinarea grasă a lui Paul Lucaci, în cămaşa veşnic mototolită. Un lipom imens, o adevărată cocoaşă, acoperă eticheta Pierre Cardin de pe guler. Câţi din Clădire îşi pot completa garderoba *Dincolo*, aşa cum face, de o viaţă, Paul Lucaci? Haina, lucrată pe comandă, îi spânzură pe umărul stâng, mai lăsat.

— Nu uitaţi, *dragi thovarăşi şi pretini*, că ce se taie nu se fluieră! a strigat, la plecare, ultima oară când a fost invitat de Eleonora la Comitetul Director.

Şi ochii lui, micşoraţi de pleoapele umflate, au măturat feţele derutate din jurul mesei de consiliu, în timp ce mâna îi întârzia pe clanţa cu ornamente greoaie în bronz, imitaţie a fastului comunist de la Moscova. Modelul îndepărtat al Clădirii, una dintre copiile ridicate în anii ’50 în fiecare capitală a ţărilor-satelit.

Ce diversiune mai era şi asta? Un semnal roşu se aprinsese atunci în mintea curtenilor Eleonorei. De ce Lucaci îl imită ironic pe Tovarăşul, cu al său bine-ştiut *dragi thovarăşi şi pretini*, când totul este automat înregistrat de Băieţii de la ultimul etaj al Clădirii? Dar, după o mică ezitare, rânjetul lui Titus, râsul sănătos al Dorinei, zâmbetul olimpian al Eleonorei şi nechezatul neconvins al lui Sorin au răspuns hohotelor Elefantului, care s-au pierdut pe culoarul capitonat cu mochetă verde, împreună cu şontâcăitul greoi şi răsuflarea lui apăsată.

— Elefantului i s-a urât cu binele, mârâise Titus, atunci când nu se mai auzise nimic.

O lovitură bine ţintită, care n-a mişcat însă niciun muşchi pe faţa senin-încremenită a Eleonorei. Poate luase ameninţarea la adresa protectorului ei drept un puseu tardiv de gelozie, amintindu-şi-l pe Titus-cel-de-altădată, care intra în trombă, răcnind furios şi fluturând un dosar inutil, după ce Paul Lucaci întârzia cu orele în biroul ei, poreclit de obraznicii stagiari *budoar*.

*

— Elefantul a aflat mai târziu decât Băieţii că nevasta şi fiica nu se mai întorc de la New York, ceea ce spune destul despre relaţiile lor de familie! va fi mai explicit Titus peste câteva săptămâni, la cafeaua de dimineaţă din biroul Lilianei. Şi atunci el a înţeles că, deşi *a avut şapte vieţi în pieptu-i de aramă*, de data asta e pe dric! Şi, aşteptând să primească şutul în cur, a început să vorbească aiurea, vin timpuri grele, vor fi cărţi oprite, autori interzişi, mizerie şi sărăcie! Avea canalele lui la

câinii de la Europa Liberă care au făcut emisiuni la rând, cântându-i prohodul, că ce tip cultivat şi în ultima vreme chiar de curaj pierde administraţia din România! Că Paul Lucaci a avut păcatele lui cândva, în anii ’50, dar în ultima vreme se pocăise, s-a opus ideii de revoluţie culturală şi firește că Tovarăşul l-a marginalizat! Ăsta a fost ultimul glonţ din arma Elefantului, credea că scandalul de la Europa Liberă îl salvează, dar el l-a îngropat! O dovadă clară că şi-a pierdut mirosul de altădată! Execuţia va veni mai repede decât crede Eleonora, ce vă uitaţi aşa la mine? V-am spus lucruri noi? Adică voi nu ascultaţi Europa Liberă? Să se facă aşa cine minte? Aşa pierde România socialistă un admirator al lui Churchill, chiar dacă Pavel Lukaci a fost şi un propagandist al lui Jdanov, şi directorul Editurii Cartea Rusă! Şi cu Moscova, şi cu Londra! Una vorbim, alta fumăm, vorba lui!

Titus Marga a râs la sfârşit singur. Nici măcar Dorina, care îi va raporta, cuvânt cu cuvânt, lui Sorin tot discursul, iar el i-l povesteşte acum Letiţiei, nu avea habar cine este Jdanov. Şi nici că vreodată, la noi, ar fi existat Editura Cartea Rusă.

*

Vechii apropiaţi ai Elefantului îl alintă cu diminutivul rusesc Paşenka, amicii noi îl ştiu de Paul Lucaci, numele cu care îşi semnează articolele de filosofie marxistă, adaptate cuvântărilor Tovarăşului. Mulţi sunt convinşi că datorită lui, de la o vreme, se vorbeşte, pe la colţuri, despre împărţirea Europei, după război, în sfere de influenţă. Elefantul l-ar fi convins pe Tovarăşul că doar aşa îi mai poate şantaja pe ruşii care de mult vor să-l schimbe, iar flecăreala în ţară pe această temă va elibera nemulţumirile, ca o băşină care mai scade presiunea viscerelor prea pline. Aşa că, într-o zi, Tovarăşul, bine îndoctrinat, ar fi strigat, în plin Birou Politic, sforţându-se eroic la fiecare cuvânt: Sssă nu uităm, draaagi

thovarăşi şi pppreeetini, ce s-a pppeetrecut la Yaaalta!

Asta însemna că de acum înainte subiectul poate fi tratat, dar numai de către ideologii oficiali, aşa cum este Paul Lucaci.

— Să nu credeţi că, atunci când a vorbit despre Cortina de Fier care se lăsase peste frumoasele capitale din estul Europei, pe Churchill îl apucase dintr-odată mila de noi! Când a strigat hoţii! hoţii! Churchill era deja cu Grecia comunistă în traistă, o luase, dându-i lui Stalin la schimb România, ţară de dreapta, aproape fără Partid Comunist! România 90%, au scris pe şerveţelul de hârtie Churchill şi Stalin atunci când au stabilit proporţia de ocupare a fiecărei ţări. Dar nu s-a încurcat Stalin cu cifrele astea, Armata sovietică n-a mai plecat de unde a intrat şi s-a pregătit să ducă în raniţe mai departe modelul stalinist de revoluţie. Iar în ’47, Churchill a înţeles mai iute ca ceilalţi că, dacă nu dau drumul la Războiul Rece, vor asista la defilarea tancurilor sovietice pe Champs Elysées şi în Piazza Venezzia, sub fostul balcon al lui Mussolini! Dar voi, ca sfat al înţelepţilor ce sunteţi, ştiţi că una vorbim şi alta fumăm! Nu uitaţi că ce se taie nu se fluieră! turuise Lucaci la acea ultimă şedinţă când fusese invitat.

*

Cum ar putea Letiţia să verifice legendele Olimpului, colportate de Sorin Olaru, un diplomat înnăscut, care însă, din cauza dosarului, nu nimereşte intrarea în Ministerul de Externe? Îl ascultă, cu colţurile gurii lăsate a neîncredere.

— Nu tu mi-ai spus că Elefantul tăia şi spânzura în anii ’50? Atunci un articol demascator al lui în *Scânteia* te băga la puşcărie.

— Aşa, taler cu două feţe cum este, Lucaci a salvat pe urmă destule cărţi şi spectacole oprite! O fi vrut să-şi răscumpere păcatele sau s-a adaptat la noua linie! Dar, când o să i se înfunde, pentru că

asta simt că i se pregăteşte, odată cu el o să zboare şi Eleonora! Şi atunci ai să vezi câţi au să regrete! În primul rând, noi!

— Noi?! Eu în niciun caz nu!

Dacă Letiţia are ghinionul să se întâlnească pe culoar cu directoarea, îi simte privirea cum trece, absentă, peste ea, ca peste un şcolar care tocmai a făcut o poznă. În ochii distanţi ai Eleonorei, cu sprâncene tot mai subţiri, pentru că trebuie să-şi smulgă, mereu mai des, firele albe, luminează, necruţător, farul autorităţii. S-a obişnuit să joace în văzul tuturor spectacolul muncii pe brânci, şpalturi şi rapoarte, şedinţe de sfârşit şi început de an, bilanţuri şi întâlniri, telefoane urgente, instructaj pe linie de Partid, feţe vechi şi feţe noi, un vuiet continuu care îi hrăneşte vitalitatea feminităţii în scădere. Trupul îngroşat are tot mai puţin chef să ţină pasul cu moda, formele se lasă, greoaie, pantalonul este întins peste abdomenul rotund şi se şifonează repede la rădăcina coapselor, ele cad odată cu fesele. O femeie dresoare, între bărbaţi-fiare, dacă întoarce capul, cel mai îndrăzneţ va sări la gâtul ei şi, după el, toată haita.

Eleonora ca Eleonora, dar ce-o să te faci tu, un fidel între fideli, fără ea? ar vrea să strige Letiţia. Pentru că atracţia lui Sorin pentru politică nu i se mai pare a fi doar teoretică, aşa cum îi şoptea, cândva, în timp ce-i trăgea, febril, fermoarul blugilor, în regatul lor de lângă lacul cu pescari şi pădurea de stejari decimaţi. Letiţiei îi flutură iar prin faţa ochilor masa acoperită ritualic cu pânză roşie, sub portretul Tovarăşului, şi, aşezat la ea, trupul lui Sorin, inaccesibil şi înstrăinat în costumul oficial cu care s-a deghizat ca să ia culoarea prezidiului, între coafura proaspăt glazurată de fixativ a Eleonorei, sprâncenele încruntate ale lui Titus şi feţişoara încercănată a Dorinei.

*

— Să regretăm? Eu în niciun caz nu! repetă Letiţia, în timp ce păşeşte, marţială şi goală, spre baie.

O irită admiraţia lui Sorin pentru acest babalâc dezgustător. Singura dată când l-a văzut de aproape, stătea la o şuetă cu curtenii Eleonorei. Îl ascultau cu respect în timp ce comenta fesele angajatelor care treceau în sus şi în jos, dar ea ce căuta acolo? Probabil rămăsese gură-cască, după ce se apropiase de grupul de bărbaţi pentru că îl zărise printre ei şi pe Sorin.

— Dar voi să nu vă uitaţi aşa la tovarăşele voastre colege! *Quod licet Jovis, non licet bovis!* a hohotit Lucaci.

Şi, înainte să se îndepărteze, şchiopătând, legănat, pe culoarul cu mochetă verde, i-a bătut, fals părinteşte, pe spate pe Oniţoiu şi Morar: doi încuiaţi disciplinaţi, care terminaseră liceul pe vremea când latina fusese scoasă din programă şi au zâmbit măguliţi, neînţelegând aroganţa remarcii lui.

— Tu nu! o îngână Sorin. Tu, puritatea în persoană, n-ai să regreţi că un cameleon stalinist care a făcut şi bine, şi rău la viaţa lui e trimis la plimbare! Dar nu-ţi trece prin capul ăla al tău, inteligent, că, odată cu Eleonora, intrăm şi noi la apă? Nici măcar nu eşti conştientă ce grav este că *Tratatul* nostru se plimbă, de luni de zile, între cele două Foruri! Înseamnă că nimeni, absolut nimeni nu are curaj să ne dea viza de publicare! Iar *Tratatul* e doar un exemplu, în multe alte zone, cu adevărat importante, industrie, sistem medical, nimeni nu mai ia o decizie, ca să n-o plătească pe urmă cu capul, pentru că Tovarăşul vrea să controleze totul! O să ne trezim în curând într-o ţară paralizată!

A spus ce a avut pe suflet şi acum poate deschide geamul. Cu o mână grăbită adună paharele şi farfuriile de pe masă.

— Dar tu eşti deasupra acestor lucruri, tu îţi permiţi să pluteşti! N-ai văzut nici că ai lăsat ţigara aprinsă în scrumieră şi scrumiera în pat! Dacă nu eram aici, cu ochii în patru, bietul Florinel îşi lua mobilă stil de la Consignaţia mai repede decât are în plan!

*

Fără să clipească, Letiţia îşi înfige privirea în oglindă. Mâna nu-i tremură în timp ce-şi desenează cu *eyeliner*-ul albastru conturul ochilor la baza genelor, acum, după cele de jos, vin cele de sus. Este genul de observaţie batjocoritoare pe care i-o face şi Petru, acasă, dar pentru Sorin, până de curând, neatenţia făcea şi ea parte din farmecul ei. S-a schimbat oare atât de mult relaţia dintre ei? Îşi goneşte imediat din minte întrebarea deranjantă, poate Sorin a vrut doar să îi plătească remarcile dispreţuitoare la adresa Elefantului, dintr-o ciudată solidaritate masculină, poate s-a gândit că aşa va ajunge şi el, stomacul, altădată scobit, i s-a cam bombat de la o vreme!

— Te-a cam plictisit discuţia, nu-i aşa?... Ei, n-ar trebui, că şi soarta ta este în joc. Dacă *Tratatul* se întoarce fără viză, de data asta va fi dat la topit! Şi vor urma sancţiunile, cum altfel? Ce-aţi făcut, tovarăşi, aţi mâncat banii statului, ani de zile, degeaba?! Să rămână jumătate care să proiecteze capitolul despre Tovarăşul şi Tovarăşa de zece ori mai mare! Iar predicţia asta nu este a mea, este a lui Lucaci, a făcut-o în biroul Eleonorei, ultima oară când l-am văzut. Dar ce le pasă scriitorilor încotro merge lumea?

*

Vocea lui Sorin este împăciuitoare. Desface palma, în care ţine cerceii albaştri în formă de fluture, pe care Petru i-a adus, cu ani în urmă, din China, Letiţiei, şi i-i întinde, zâmbind. Sorin insistă mereu să-i scoată înainte să se vâre în pat şi îi aşază pe lada studioului. Şi, de fiecare dată când,

sărutând-o pe gât, muşcându-i lobul urechii, el umblă la încuietoarea lor, pe Letiţia o îneacă un val de încredere şi duioşie: ce alt iubit i-ar mai proteja darul primit de la un alt bărbat?

Transmitem obiectelor energia unui timp dizolvat cu care ne încărcăm, fulgerător, atunci când le atingem. În timp ce Sorin se chinuieşte să înfigă acul de argint al încuietorii cercelului în lobul urechii, Letiţia retrăieşte după-amiezile când rămânea singură în birou şi el se învârtea în jurul ei.

*

Nu bănuieşte că va veni un timp când în grija lui Sorin faţă de bijuteriile ei chinezeşti va descifra mai ales prudenţă: nu cumva cerceii albaştri, uitaţi pe policioara de sticlă de la baie sau rătăciţi printre cearşafuri, să-i dezvăluie amicului Florinel identitatea partenerei lui de hogeac. Sau era doar graba s-o vadă mai repede plecată. Pentru că dacă proprietarul apartamentului apărea între timp şi-l găsea doar pe el făcând ordine în cameră nu era o dramă, abia mai puteau să schimbe două vorbe, cum merge? e mai bună de futut decât cealaltă? a meritat să piardă atâţia ani cu ea? când o să se însoare şi cu care dintre ele? Sigur că nişte conversaţii aveau loc atunci când se lua, când se dădea înapoi cheia. Ce vorbeau despre ea? Greu de imaginat, dacă ştii delicateţea lui Sorin, vizibilă şi din felul lui de a-i spune că a venit momentul plecării:

— Nu e cazul să-ţi pierzi vremea cu treburi domestice! Dacă ţi-ai păstrat în memorie esenţialul din ce s-a petrecut azi, n-ar strica să te grăbeşti. E vineri şi amicul s-ar putea să iasă mai devreme…

Nu e chiar felul cum vorbeşte personajul, dar cum vorbea el? Şi cine e cel a cărui siluetă o vede spălând, lângă chiuvetă, paharele ieftine? Nu mai este adolescentul slăbănog, ci un bărbat masiv, cu început de burtă, de aceea, după miile de *rendez-*

vous-uri, este la fel de jenat ca şi la început să facă dragoste pe lumină. Şi la fel de jenată începe, din aceleaşi motive, să fie şi ea.

Femeia străină, care, după atâţia ani, nu va mai păstra din Letiţia de azi decât numele, va ezita, încercând să-şi explice atenţia de altădată a lui Sorin faţă de brăţara şi cerceii albaştri, deveniţi între timp nişte biete tinichele. Iar ezitarea ei va proiecta peste chipul lui când umbra, când lumina, aşa cum vremea instabilă luminează şi întunecă, succesiv, un perete alb.

Partea a cincea
Ziua cea mai lungă

Durata de timp trăită de conştiinţa noastră are un ritm al său, bine definit, şi se referă la un cu totul alt timp decât cel despre care vorbeşte fizicianul.

Bergson

Capitolul 21
Depresii

Descurcăreţul Biţă îşi găsise, în fine, şi el la Paşapoarte relaţia după care umbla de ani de zile.

— Să-mi spui ce vrei să-ţi aduc de la Viena! Fireşte, nu cine ştie ce, nu am bani mai deloc! Prietenul care m-a invitat mă ţine cu casă şi masă, dar atât, i-a şuşotit Letiţiei.

Erau singuri, pe culoarul acceleratului, dincolo de geamuri alunecau dealurile încărcate de pruni şi araci de viţă-de-vie. Letiţia i-a sărit de gât, se bucura pentru el, dar şi pentru că avusese încredere să îi spună. De cadou fireşte că nu putea fi vorba, nu văzuse aşa ceva de la el vreodată. Cândva, Biţă îi şoptise că vrea să ajungă la Paris, să vadă casa lui Proust, iată că între timp îşi schimbase direcţia nostalgiilor şi pleca în Austria. Ca tot mai mulţi, vroia să scape de aici, oricum, oriunde, în lumea interzisă. O obsesie contagioasă. Biţă i-a atras atenţia să nu cumva să o scape gura despre plecare în faţa maică-sii.

— Margareta îi spune totul lui Victor! N-am nimic cu el, doar i-am făcut memorii când era închis, dar cine ştie cu ce obligaţii a mai ieşit de-acolo...

Biţă a mormăit ultimă frază şi pe urmă a schimbat vorba.

— Nu ştiu dacă ai observat, dar în ultima vreme maică-ta se tot plânge de dureri şi greţuri!

Letiţia clătinase din cap, cu severitate.

— Ar trebui şi tata să se mai ocupe de ea! S-o ducă la doctor!

Gândul la Sorin şi la cartea de nuvele a făcut-o să lase deoparte avertismentul privind sănătatea mamei şi poveştile despre viză ale lui Biţă.

*

Data următoare a plecat în goană acasă, mama era internată în spital şi totul se precipitase ca într-un coşmar.

— De ce mi-aţi adus-o acum, când nu mai pot să fac nimic? s-a răstit doctorul, împingându-le, dispreţuitor, plicul cu bani.

Letiţiei i se muiaseră picioarele şi s-a sprijinit de zid. Şi ea, şi tata stăteau cu ochii în jos, ca nişte inculpaţi în sala de judecată. Dumnezeul trupurilor muritoare le dăduse sentinţa: îi aştepta iadul remuşcărilor pentru neasistarea unei persoane aflate în pericol de moarte.

— S-ar mai fi putut face ceva dacă venea mai devreme? a bâiguit.

Încerca să lase vina în spatele celui care o părăsise pe Margareta la tinereţe, venise la ea când era pe drumuri, trăiseră sub acelaşi acoperiş şi nu observase că era pe moarte, deşi îşi luase, cândva, la Paris, diploma în medicină. Ultima oară fusese doctor în închisoare, tatăl tău le-a dat o mână de ajutor nenorociţilor ălora bătuţi şi lăsaţi să moară, îi şoptise, nu demult, mama, în încercările ei stângace de a o apropia pe fiică de tată.

Doctorul nu avea timp de pierdut cu scenarii virtuale:

— Mai devreme ar fi fost mai devreme! Dar medicina nu este o ştiinţă şi nu face minuni! a tunat, cu colţurile gurii lăsate pe faţa cărnoasă şi mare...

Şi-a ridicat în picioare trupul, care părea şi mai înalt şi mai solid în costumul alb, imaculat, dându-le de înţeles că-şi făcuse datoria: să plece sănătoşi

cu banii şi vinovăţia lor, el nu mai are chef să-i vadă la faţă.

— Renumele lui de chirurg excepţional este egalat doar de cel de fustangiu şi operează pe sume mari. Nu am fi reuşit să intrăm la el fără asistenta de pe Salvare. A fost de mare ajutor în noaptea când mama ta a făcut criza.

Scuzându-se că trebuie să ajungă repede la serviciu, tata a luat-o spre ieşirea spitalului cu faţa lui, obişnuit imobilă, şi pasul cadenţat. Peste un an. Letiţia o să-şi aducă aminte comentariul, care din primul moment i se păruse cam deplasat.

*

A rămas până noaptea târziu în spital. Când nu mai putea sta înăuntru, cu paltonul pe umeri, dar tremurând ca de frig, mergea grăbită, de la un capăt la altul al culoarului, de parcă ar fi trebuit să ajungă repede undeva. Când se lovea de zid, o lua înapoi. Apoi schimba direcţia la întâmplare. Doctorul de gardă trecea de la un salon la altul, cu studenţii în practică după el, dictându-le, cu un glas de conversaţie, fişele bolnavilor. Asistentele se grăbeau la clismele şi injecţiile de seară. În capoatele albastre sau ruginii, cu buline, strânse la mijloc şi atârnându-le până la gleznă, cu albul scrobit al cămăşii ieşind şui prin deschizătura la gât, bolnavele îşi târşeau papucii de plastic, sprijinindu-se în mâini, de perete, până în dreptul uşii unde scrie BAIE-WC. Miros de cloramină şi hârtie udă, chiuvetă roasă, înnegrită. Pe culoarul bărbaţilor, pijamale dungate şi aceiaşi paşi târşiţi. Stăteau câte doi pe un scaun, cu ţigările aprinse. Un bătrân cu faţa de ceară, pe care părea lipită mustaţa ţepoasă, ţopăia, sprijinit în două cârje, şi-şi târâia piciorul, înfăşurat până la vârf într-un tifon, vârât într-o pungă de plastic.

Letiţia s-a apropiat de o fereastră deschisă şi a tras lacom în piept aerul umed, ceţos. Cât ar fi dat să intre în vieţile străine din curtea pe care o zărea

de la geam, unde se alergau, încotoşmănaţi, în paltoane şi cu fulare peste gurile deschise, un băiat şi două fetiţe! Ori măcar să rămână la fereastra deschisă spre aerul cu miros de praf şi fum de afară, să nu mai trebuiască să intre în salonul unde ochii de copil speriat ai mamei, măriţi pe faţa micşorată, alb-gălbuie, fără picătură de sânge, au rămas pironiţi în tavan. Nu, să mai întârzie aici, să nu trebuiască să intre iar în camera unde zace mama, ameţită de injecţia calmantă, sub ochii femeilor din paturile alăturate, care, la fel ca şi ea, încă se mai miră că s-au trezit aici. Aproape toate pacientele din salon au ajuns, ca şi mama, până la vârsta asta fără să fi călcat un prag de spital. Buimăcite de dureri, cu spaima de suferinţă pe chip, şi-au spus esenţialul despre viaţa lor din prima zi, începând cu povestea bolii neaşteptate pe care de acum o cunosc toate, în amănunt.

*

Săptămâni întregi Letiţia s-a mişcat ca un automat, tremurând, cu picioarele moi. Trăia din nou, ca şi la moartea unchiului Ion, uimirea îngrozită că asta i se întâmplă ei. Stătea la căpătâiul mamei, care, atunci când o slăbeau durerile, îşi recunoştea dintr-odată fiica şi, dacă era acolo, pe Victor, bărbatul vieţii ei. Încerca chiar să mai spună câte ceva, un sfat, o scuză că-şi pierd timpul cu ea. Dacă ei nu erau acolo, se uita la aerul morocănos de februarie, încadrat de perdeaua gălbuie de la geam, la paturile de metal alb, de unde colegele de salon nu o slăbeau din ochi, cu compătimire şi curiozitate. Când durerea se înteţea, gemea uşor, cu ochii dilataţi, se foia, căutându-şi zadarnic altă poziţie, strângea din dinţi, picături umede, mici apăreau pe buza de sus, pe frunte, îşi clătina capul cu părul încâlcit pe pernă. Abia acum, de când nu se mai putea vopsi, Letiţia vedea cât de mult albise. Era o femeie bătrână şi tot mai îmbătrânea, accelerat.

Nesuportând să o vadă cum se chinuie, Letiţia o lua la goană, disperată, după sora-şefă, după doctor, după calmante, prin spitalul care îşi arăta derizoria înfăţişare domestică; zgomotul de ceşti spălate în oficiu, doi băieţandri, aşezaţi pe acelaşi scaun, aşteptându-şi rândul la clismă pentru operaţia de mâine. O bătrână se plimba, încovoiată, din cămaşa de noapte desfăcută la gât îi ieşea un tub subţire care ajungea la borcanul cu un lichid negru din mâna ei, e veninul care trebuie să se scurgă după operaţie, îi explica Letiţiei, care se uita cu ochi goi la ea.

— Sora-şefă, bâiguia Letiţia, la toţi, n-aţi văzut-o pe sora-şefă? Pe doctor!

Deschidea şi închidea uşi, îşi auzea, puternice, bătăile inimii, până în tâmple, din când în când un ţârâit întrerupea liniştea. Suna câte un bolnav, după operaţie, contorsionându-se de durere, în pat, la fel ca mama. Până la urmă dădea peste tânărul doctor de gardă, care vorbea relaxat la telefon, întins pe pat. Glasul lui vesel, povestind ceva lung, despre un weekend cu maşina la munte, şi ea pe culoar, tuşind, bătând în zid, în uşă, până îi prindea în sfârşit, privirea deranjată, vin acum, spunea, ridicându-se alene.

*

Nu, n-avea nevoie de compătimirea lui Petru, care nu-şi făcuse timp atâţia ani să îşi viziteze socrii. Nu a venit nici la înmormântare, pentru că nu suporta o astfel de ceremonie. Acum, Letiţia se temea de noapte, de întunericul rece al camerei, lua diazepam, distonocalm, extraveral, îşi lăsa în braţele lui Petru trupul inert, care reacţiona, ca totdeauna, la al lui, ca o jucărie mecanică, ajungând fără greş la orgasm. Dar, când el se întorcea cu spatele şi stingea veioza, ea se ghemuia pe o parte, la fel ca în pântecul de altădată al mamei, şi atunci năvăleau cele mai rele imagini, pe care le alungase în timpul zilei. Vedea iar corpul

mamei, răstignit pe masă, o carne moale, ca un aluat infuzat de sânge. Galbenul nesănătos al feţei nemişcate şi, la încheietura mâinii, aparatele care îşi mişcau limbile, stativele cu sânge negru pentru transfuzii, acele vârâte pe sub piele, borcanele, ca de iaurt, în care bolborosea, incolor, anestezicul. Ea, încă respirând, Doamne Dumnezeule... Şi pe urmă, insuportabil de privit, de gândit, chipul mamei, micşorat şi rece, mirosind a formol şi acoperit de flori.

Luni de zile, Letiţia se va trezi zguduită de milă şi de spaima că mama nu mai e nicăieri. Fără să o găsească de câte ori are nevoie de ea, fără să o contrazică, fără să o ştie că e vie, undeva, ce mai însemna propria ei viaţă? Lumea se făcuse un gol imens şi rece, în care plutea, suspendată. Golul lua chipul apartamentului pustiu prin care se mişca fără rost, îşi răsfoia agenda de telefon, căuta ceva care să o agaţe de viaţa ei de altădată. Ziua umbla prin oraş, lacomă de aer, dar obosea repede şi, curând, abia îşi mai târa paşii.

Pe Sorin îl evita în Clădire şi ieşea din birou atunci când el intra, căutând-o cu o privire curioasă şi compătimitoare, care o scotea din sărite. Nu îi putea ierta că o lăsase singură în aceste săptămâni grele şi nici graba neatentă din ultima vreme. Se gândea la el cu ostilitate, el era încă o suferinţă care o aştepta. Doar altă suferinţă.

*

Pentru că Sorin nu mai sunase de mult la ea acasă, a tăcut, derutată, când i-a auzit vocea în receptor. Nu îl imagina, îi intuia, în fugă şi neclar, în întunericul minţii ei, statura înaltă, umerii plini, carnea obrazului lipită de obrazul ei, mâinile care o mângâie, ce piele catifelată ai, Lety, degetele cu unghiile roase de nelinişte, privirea de un albastru transparent, care o inunda, stăruitoare şi rezervată.

Dar privirea lui nu era rezervată acum, când o ţinea lângă el şi vorbea înăbuşit; ea strălucea,

umedă de lacrimi, m-am gândit tot timpul la tine, dar nu ştiam ce puteam să fac, tot timpul greşesc, vreau să fac bine şi fac rău, îngăima. S-a desprins din braţele lui şi s-a aşezat în fotoliul confortabil şi nou, apartamentul lui Florinel era de nerecunoscut: dale de gresie cărămizie în hol, televizor color, combină cu boxe pentru muzică, covor persan lucrat de mână, măsuţă mică între canapea şi fotolii, faianţă bleu sclipind până sus pe pereţii băii, prin uşa întredeschisă. Şi, de fapt, ce ar fi putut să facă Sorin şi n-a făcut? Este la fel de neînstare ca şi ea să găsească o soluţie situaţiei lor sau să se despartă. L-a scuzat pe el ori pe ea însăşi, pentru că acceptase să o ia de la capăt cu întâlnirile?

Între timp, găsise asupra cui să-şi îndrepte înverşunarea. La ultimul parastas al mamei, după ce invitaţii plecaseră, tata, evitând să o privească în ochi, dar cu faţa lui imobilă dintotdeauna, o anunţase că s-a hotărât să se căsătorească, destul de curând, acestea fuseseră cuvintele lui, cu asistenta de pe Salvare.

— Ce proastă am fost să îi fiu recunoscătoare! Mă întreb dacă nu cumva a trăit cu ea chiar imediat după ce au dus-o pe mama la spital! i-a spus lui Sorin.

*

Sorin a desfăcut pachetul de caşcaval Dobrogea, a făcut repede şendvişul şi i l-a dus la gură. Letiţia i-a împins, nervoasă, mâna la o parte, hai, ia măcar o înghiţitură, două! a insistat el, blând, aşa cum vorbeşti cu un copil, nu se poate să bei pe stomacul gol! Desfăcuse mai înainte sticla de vin bulgăresc, paharul lui era deja golit, al ei neatins.

— Dar cum se explică graba asta cu însurătoarea? Ce spune el? a întrebat. Tatăl tău! Trebuie totuşi, în situaţia asta, să-ţi fi explicat decizia lui într-un fel!

Sorin se aşezase pe spătarul fotoliului, îi trecuse o mână după umeri şi cu cealaltă îi întindea paharul de vin. Culoarea incertă a ochilor ei verzi-albaştri s-a întunecat şi s-a mărit pe faţa micşorată.

— Nu se explică în niciun fel! bolboroseşte Letiţia cu gura plină. Sau poate că da, tot timpul a lăudat-o pentru că l-a ajutat! Că este o biată femeie sufletistă şi singură care s-a legat de familia noastră, bla-bla-uri de-astea! Ea i-a făcut mamei şi parastasele! ricanează Letiţia şi ochii i se umplu de lacrimi. Că era depresiv şi ea mai trecea să vadă de gospodărie, aşa cum trecea şi pe la spital, la mama, când eu a trebuit să mă întorc la serviciu. Ar fi trebuit să-mi iau tot concediul de odihnă şi să stau cu mama! Şi eu sunt vinovată, dar nu atât cât este el! Gândeşte-te, Sorin, că nu i s-a uscat bine mormântul şi Victor Branea, că aşa o să-i spun de acum înainte, o să treacă pe sub gladiole, la Sfat! Un mire cu dinţi noi, pentru că îşi reface de zor lucrările dentare...

— Eşti răutăcioasă, Lety! Dar poate n-ai cum să fii altfel în situaţia ta, s-a grăbit Sorin s-o scuze. Tatăl tău trebuie să fi rămas fără dinţi din închisoare, îi dădeau cu capul de pereţi, îi loveau cu ciomegele peste faţă, ieşeau din anchete cu nasul spart, cu dinţii rupţi, cu ochii scurşi! El nu povesteşte, dar asta trebuie să fi păţit! Şi, iartă-mă că sunt brutal, o mai învie pe mama ta dacă umblă ştirb?

— Dar chiar mama a insistat să-şi repare dantura! Îşi începuse lucrările, pe urmă le-a lăsat baltă, dar acum, când îl cauţi, are oră la dentist! Mire la 58 de ani! Nu ţi se pare penibil, Sorin?!

— În Occident destui bărbaţii se însoară iar la vârsta asta şi-şi mai fac un rând de copii, fără să îşi fi irosit, ca tatăl tău, tinereţea în închisoare şi în domiciliu forţat! Nu te gândeşti că poate simte şi el nevoia să-şi recupereze viaţa pierdută? Sigur, e dureros pentru tine, dar, de fapt, cui îi face rău?

*

Pentru Letiţia ar fi dureros şi dacă ar şti cum a crescut lista lui Sorin cu iniţialele *duduilor cu care a făcut amor*: el o contemplă, încă nemulţumit, la fiecare sfârşit de an, când îşi schimbă agenda. Letiţia a rămas însă punctul lui fix, singura în care are încredere să-i spună câte ceva despre el, poate fiindcă relaţia lor a început atunci când el se afla în plină perioadă *sentimentală, romantică*. Numai că, oricât a fost de întârziat, tot a ieşit din ea şi a mers mai departe, până la inevitabila etapă *cinică*. Vor mai trece decenii până când Kundera va scrie despre aceste perioade din viaţa bărbatului, dar ce mare filosofie este aici? Sorin le-a descoperit singur, consumând tot mai puţine emoţii pentru fiecare nouă parteneră. Letiţia nu poate accepta ceea ce Sorin înţelege fără să-l fi întâlnit vreodată pe Victor Branea, acest burghez declasat, cu o sexualitate neconsumată, atras de tinereţea unei femei simple, de recunoştinţa emoţionată pentru fiecare gest în care ea încearcă să descifreze tandreţe. Aşa cum face Dorina.

Sorin ar vrea să mai adauge că singurul leac, atunci când pierzi pe cineva şi, pe lângă durerea despărţirii, te încearcă o spaimă îngrozitoare, este *să faci amor*. Ceea ce ar trebui să facă şi ei acum, pentru că ceasul elveţian de mână, Tissot, cumpărat de amicul Florinel în deplasarea lui de serviciu, recentă, la Berna, pe care, cu excepţia ocaziilor, îl lasă pe lada studioului, măsoară, discret şi eficient, timpul lor de stat împreună. Dar întârzie să i-o spună Letiţiei, ea are o privire fixă în ochii încercănaţi şi-şi frământă continuu mâinile în poală. Suferă, se gândeşte Sorin ranchiunos, dar îi şi place să se vadă că suferă! Îi mângâie uşor genunchii, ce atâta vorbărie? Să ajungă cu ea în pat, să o scoată din remuşcări, furie şi gânduri negre! Dă să îi povestească vara aceea când, în plină adolescenţă, a rămas fără tată, dar în ultimul moment se abţine.

*

Depresie trebuie să fi făcut şi el, atunci, deşi habar n-avea că starea lui de tristeţe şi lehamite poartă acest nume. Coborâse din tren fălos, tot drumul se gândise numai cum vor reacţiona ai lui când o să le arate repartiţia în Bucureşti. Dar pe peron dăduse cu ochii doar de Nelly, în mare doliu, cu ochii roşii şi plânşi. În loc să meargă acasă, să sărbătorească, se duseseră, cu lumânări şi flori, la cimitir, unde, pe o cruce de lemn, scria INRI VIRGIL OLARU. În dimineţile următoare, Sorin se trezea fără chef, îi era greu până şi să se dea jos din pat, la ce bun că luase examenul de licenţă primul pe ţară şi obţinuse repartiţie într-o instituţie din Clădire, dacă tata Virgil, care îl aştepta totdeauna cu ochii umezi sub sprâncenele încărunţite, stufoase, cu fire lungi, ondulate la vârf, când Nelly uita să i le mai taie, şi cu piesele deja aliniate pe tabla de şah, nu va mai fi de găsit nicăieri? Niciodată? Nelly îi pretinsese totdeauna ceva: să nu mănânce cu mâinile murdare, să se spele în urechi, să îşi ia examenele cu 10, să nu fumeze şi să nu bea, să fie politicos cu toată lumea, să se însoare cu *o duduie din lumea lor*. Dar Virgil nu-i ceruse niciodată nimic: era doar fericit când erau împreună şi-atât. Sorin îşi reproşa acum că nu mai dăduse pe acasă din vara trecută. În vacanţa de iarnă fusese în tabără la Izvorul Mureşului, pe urmă îşi făcuse lucrarea de diplomă, dar n-ar fi trebuit să se mulţumească doar cu scrisorile, din ce în ce mai scurte.

I se părea că nu va mai ieşi din mirosul de moarte din casă, de flori amestecate şi tămâie, că se va trezi mereu la lumina roşiatică a candelei, care îi creştea sentimentul de vinovăţie atunci când, dacă rămânea în apartament singur, îşi ducea degetele, tremurând, la nasturii de la şliţ.

*

Ce căutase acasă la profesoara de ştiinţe naturale de la şcoala lui Nelly, care locuia la câteva

blocuri distanţă? Trebuie să fi fost după parastasul de şase săptămâni şi Nelly să-l fi trimis cu coliva şi împărţeala. Sunase de mai multe ori şi se pregătea să plece, nemulţumit că bătuse drumul degeaba, când a auzit: imediat, imediat! Leni avea să-i spună pe urmă că se uitase prin vizor, văzuse un tip necunoscut în faţa uşii şi se hotărâse să nu-i deschidă. Dar în drum, înapoi, spre dormitor, unde tocmai îşi făcea manichiura, îşi amintise că necunoscutul avea prinsă o panglică de doliu la cămaşă şi ţinea în mână o pungă de plastic din care ieşeau gâtul unei sticle de Cico şi o lumânare. O fi Sorinel, Nelly o fi făcut parastas, îşi trăsese la repezeală capotul pe ea şi-i deschisese. Sorin s-a trezit faţă în faţă cu cea căreia îi zicea tanti Leni, deşi era mai tânără cu cincisprezece ani decât mama lui, şi a privit-o buimac. Nu o văzuse niciodată fără ochii rimelaţi, sprâncenele întărite cu creionul şi buzele atent rujate care dădeau feţei ei drăgălăşenia artificială a unei păpuşi. Nefardată, părea palidă, vulnerabilă şi, când i-a zâmbit, în colţul ochilor s-au desenat ridurile.

Dar privirea lui rămăsese la pieptul ei voluminos, peste care îşi tot trăgea aripile capotului, sub el se vedea cămaşa de noapte de nailon, transparentă, o fi goală pe dedesubt, cum naiba de mai dormea la ora asta? s-a mirat. Nu mai era prietena mamei, ci o femeie necunoscută, la fel de înaltă ca el, cu forme pline şi care îl privea ciudat.

*

Mai târziu, Leni avea să îi spună că se intimidase şi ea când s-a trezit cu el, ditamai bărbatul, te bărbiereşti deja, Sorinel? i-a trecut pe obraz mâna moale, îngrijită, la dreapta degetele erau date cu pastă albă, la stânga nu apucase încă. El a roşit de necaz că îl tratează ca pe un copil, îl încurca şi pachetul cu colivă, cana de împărţit, sticla de Cico cu vin, îşi trecea punga de plastic

dintr-o mână într-alta. Leni i-a făcut semn să intre în bucătăria minusculă, i-a luat cana goală din mână, a turnat vinul din sticluţa de Cico în ea, a aprins lumânarea şi-a pus-o în cană, ia-le, dă-mi-le acum şi spune: să fie de sufletul tatei, l-a învăţat. El i le-a întins, dar n-a putut să îngaime nimic, în schimb Leni şi-a făcut rolul, le-a ţinut o secundă în mână, cât a şoptit: să fie primite şi Dumnezeu să-i ierte răposatului toate păcatele!

Când ea s-a aplecat să pună coliva în frigider, pe ultimul raft, i-a văzut dintr-odată fesele grele mişcându-se şi sângele i-a bubuit în tâmple. Îi era ruşine de tulburarea lui, dar abia s-a ţinut să nu-i ridice capotul şi s-o ia, aşa, pe la spate. I se aprinseseră şi obrajii şi urechile, dar, făcându-se că nu vede nimic, Leni s-a ridicat, zâmbind, şi l-a condus spre uşă, tot turuia ceva, să ai grijă de mama ta, să fii tare. Lui îi vâjâia capul şi, când, în faţa uşii, ea a dat să îl sărute pe obraz, ca altădată, el i-a prins buzele în gura larg deschisă, ca o ventuză, şi s-a agăţat, tremurând, de trupul cu rotunjimi uimitor de tari şi piele catifelată. Îi mesteca, mai departe, lacom, buzele, în timp ce Leni îl conducea, orbeşte, spre camera de primire din mijlocul apartamentului, cu două fotolii largi şi o canapea cu arcuri stricate.

Avea să le simtă din plin în dăţile viitoare, când ea prefera să fie deasupra, îşi dăduse seama că era prima lui femeie şi vroia să îi dicteze ritmul, ca să nu mai termine la fel de repede ca prima dată. Nu se fereau niciodată, ea îi spusese că nu rămâne însărcinată, nici nu îşi doreşte copii, dar nu poate trăi fără să se fută şi râdea de el pentru că roşea când o auzea vorbind aşa.

*

În dormitor nu l-a dus niciodată, deşi soţul ei, inginer petrolist, mai avea de stat două luni în Irak, adică toată vara aia ciudată. Dar acum el pleca de dimineaţă cu sacul de sport la ştrand, înota şi o

aştepta liniştit, întins pe prosop, cu mâinile sub cap şi cu ochii ţintă la frunzele mişcătoare ale plopului şi la funigeii care pluteau în aerul auriu. Era puţină lume în timpul zilei, când ea venea, se vârau în bazin împreună, se închideau într-o cabină de vestiar, jucau cărţi, se plimbau pe micul lac artificial cu barca. Alteori trecea pe la ea în timpul prânzului, când îi spusese că riscă mai puţin să-l ia la ochi vecinii. Era foarte grijuliu să nu o compromită şi, când l-a anunţat că nu vor mai putea să se vadă fiindcă soţul ei îi scrisese că se va întoarce mai devreme, a acceptat, fără să protesteze.

Totuşi, dădea mai departe târcoale blocului ei, fără să ştie exact de ce, şi într-o zi a văzut-o venind spre casă cu profesorul de sport. S-a ascuns într-un gang şi i-a văzut că urcă împreună. A stat două ore şi ceva, furios şi umilit, până când profesorul a ieşit cu pas elastic, în adidaşii lui veritabili, privind atent în dreapta şi în stânga. Erau de mult combinaţi, deşi căsătoriţi amândoi, avea să afle mai târziu. Vreo două săptămâni a fost trist, pentru că ţinea la ea şi i-a fost necaz că îl minţise. Nu se mai gândea însă că viaţa n-are sens, îşi amintea mult mai senin de Virgil. *Făcuse amor*, scăpase de marele lui complex, îl aşteptau nesuferita armată, altă probă obligatorie de bărbăţie, şi pe urmă Bucureştiul şi instituţia pentru care îşi pregătea deja în minte strategiile.

Din păcate, nu îi poate povesti Letiţiei nimic din toate astea, pentru că sigur că le va interpreta prost.

*

— Gândeşte-te, îi spune, conciliant, că Victor Branea nu este doar tatăl tău! Este un bărbat pe care îl aşteaptă singurătatea şi bătrâneţea. Vrei să stea de lemn când vede că o femeie mai tânără, atractivă îi acordă atenţie?

Letiţia mai ia o înghiţitură şi pune paharul la loc pe masă.

— Atractivă?? Nu ştii ce vorbeşti! Este cât se poate de banală! Şi ca înfăţişare, şi ca tot! Chiar mă întreb ce conversaţie ar putea avea cu ea.

Sorin clatină din cap, femeile habar nu au ce poate fi atrăgător la semenele lor. Dorina nu îl atrăgea deloc, acum rareori o mai vede ca atunci, fireşte, nu e zâna zânelor, dar şi cele decretate urâte au şarmul lor, totul este să îl descoperi. Urâtele sunt recunoscătoare! râdea domnul Hariton, arătându-şi gingiile decolorate, nu îi trecea prin cap că şi el este urât, îşi permitea să dea verdicte şi clasamente numai fiindcă e bărbat, de ce această nedreptate? se gândeşte, revoltat, feministul Sorin.

— Mama, care s-a dus cu pachete la el, la închisoare, nu merita asta! insistă Letiţia. Ce dacă a divorţat de el când era închis? Biţă mi-a spus că el o sfătuise să divorţeze de când au fost arestaţi fraţii tatei, dar ea nu s-a hotărât decât după ce ne-au scos din casă...

O fi adevărat că cei care i-au făcut percheziţie au violat-o pe biata mama, aşa cum parcă a mormăit o dată Biţă? Letiţia nu a avut curajul s-o întrebe, s-a tot străduit să şi-o amintească aşa cum a văzut-o, atunci când, cu ghiozdanul în spate, s-a vârât, în patru labe, sub masă. Da, mama plângea, era roşie la faţă, îşi strângea peste piept o bluză descheiată, o lizeuză moale, muştar, dar amintirea s-a înceţoşat, oare este chiar amintirea aceea ori ceea ce i-a povestit lui Sorin altădată? Iar el a ascultat-o privind într-o parte tot timpul şi niciodată nu a mai adus vorba despre asta.

*

Vocea plângăcioasă a Letiţiei s-a ascuţit, brusc.

— Până te faci bine, o să ne vină maşina şi mergem cu ea la Praga! A doua noastră lună de miere! îi spunea tata la spital. Nu este o ticăloşie să

îi dai asemenea speranţe unui om care mai are de trăit doar câteva săptămâni de chin?

— Dar ce ai fi vrut să îi spună? În asemenea cazuri, tot ce zici este discutabil!

Privirea lui Sorin s-a furişat iar spre ceas, dar Letiţia se uită cu ochi goi la geam. O doamnă tânără, cu pălărie mică, cu voaletă, pusă peste buclele ridicate în vârful capului, flutură a rămas-bun mâna înmănuşată şi-şi arată linia elegantă a picioarelor, în timp ce dă să urce într-un automobil decapotabil. E o scenă dintr-un film alb-negru, din anii ’40, cu Vivian Leigh? Nu, este Margareta Silişteanu, proaspăt logodită, într-o fotografie pe care fiica ei, ajunsă mai vârstnică decât era ea atunci, a sustras-o din portmoneul lui Victor Branea, fostul logodnic de altădată, când s-au întors de la înmormântare. El era la bucătărie şi îi dădea o mână de ajutor asistentei de pe Salvare, ocupată cu sendvişurile şi coliva.

Letiţia ia un gât de vin şi spune, plină de resentiment:

— Oricum, i-am promis şefului nou de la Personal că n-am să-l mai întâlnesc pe Victor Branea!

— Cum adică i-ai promis? Ţi-a cerut el să nu îţi mai vezi tatăl? se miră Sorin.

*

Când se trezise chemată la Personal, Letiţia îşi reamintise discuţia din tren cu Biţă. De luni de zile se aştepta la asta şi prin mintea ei umblau spaime vechi cu arestări şi anchete.

— Ce spun dacă mă întreabă de Biţă? Învaţă-mă ce spun! s-a rugat de Petru.

— Ce spun? Ce spun? o maimuţărise Petru, trăgând furios din ţigară. Am o familie de belea, asta să spui! N-ai ce să faci altceva decât să îl iei pe *nu* în braţe! Şi chiar aşa e, ce, ai ştiut tu că are de gând să rămână? Ţi-a promis un cadou, iată că

ţi l-a şi dat! Cadourile obişnuite ale familiei Branea! Încă o tinichea la dosar!

La masa lui Gallocik stătea Costică Rizea, fostul lui subaltern, un bărbat fără vârstă, cu o pată roşie, ca o frunză de viţă, pe creştetul chel, care punea, cu o voce uşor răguşită, acelaşi tip de întrebări, tot fără să ţi se uite în ochi, dar într-o românească mai corectă decât a predecesorului său.

— Nu crezi că ar fi fost cazul să ne pui la curent cu ce s-a mai petrecut în ultima vreme în familie? În afară de moartea mamei, nimic important, spui, tovarăşa Arcan? Dar pe unchiul din partea mamei, Barbu Silişteanu, când l-ai văzut ultima oară? Şi atunci nu ţi-a comunicat ce intenţii avea? Nu ţi-a spus nimic nici despre cei care i-au trimis invitaţia? Nici în familie, la tata, la mama, nu ai auzit despre ei nimic? Nu te-a mirat că Barbu Silişteanu nu a apărut la înmormântarea surorii lui? Ce fel de familie sunteţi dacă nu vă vedeţi nici în astfel de ocazii? Ar fi bine să ne spui tot ce ştii, tovarăşa Arcan, nu să-ţi scot eu cu cleştele vorbele din gură! Cum de ce întreb?! Asta-i bună! Nu-mi spune că nu erai la curent cu intenţiile unchiului! Cu cererea de azil politic!

*

— Şeful de Personal era la fel de uluit ca tine! Nu, nu-l voi mai vizita niciodată pe tata! Pe Victor Branea, adică. În oraşul acela nu mai am decât două morminte, merg să pun flori, atât! Şi nici cu unchiul meu Biţă Silişteanu nu voi întreţine corespondenţă, consider că am rămas orfană, fără familie! Ăsta a fost răspunsul meu! Nu, Sorin, n-am făcut şantaj sentimental, dar să văd ce motive mai are de acum înainte ca să mă cheme!

Sorin clatină a îndoială din cap. Iar Letiţia goneşte gândul că poate prin asta ea încearcă să-şi ascundă propria ei vinovăţie faţă de femeia brusc îmbătrânită, cu spatele ros de escare, ţintuită pe muşamaua duhnitoare a unui pat de spital,

spunându-şi că a ajuns acolo doar din pricina monomaniei ei pentru Victor Branea.

Dar nu cumva există o genă a monomaniei sentimentale care o poartă şi pe ea într-o direcţie greşită? Letiţia întinde mâna spre pahar, închide ochii şi bea, în timp ce Sorin îi desface nasturii de la bluză, îi scoate pantofii şi o poartă în braţe, în pat.

Capitolul 22
Jurnalul Letiţiei

10 iulie. Trenul trece de BUŞTENI, pădurea de o parte, râul de alta, pe urmă vile vechi, cu balcoane de lemn, apoi casele lungi, cu uşile înşirate afară, una lângă alta, ca vagoanele de tren. CINCINALUL ÎN PATRU ANI ŞI JUMĂTATE, lozinca ştearsă de ploi, atârnată peste fabrica de hârtie. Pe şosea trec maşini de concediu, pline, cu corturi împachetate deasupra. Aşa va merge şi tata cu noua soţie, iar de fratele meu, Caius, pe care oricum nu l-a putut alăpta, au să aibă grijă părinţii ei, care au acoperit linoleumul din bucătărie cu preşuri de zdrenţe. Surprinzător, ca totdeauna, P. a insistat să merg la botezul lui Caius, a fost chiar în stare să-i promită tatei că vine şi el, fireşte, nu a ajuns. Poate lui P. îi convine că tata şi-a mai dres dosarul cu noua nevastă, poate nu mai are ce situaţie să-şi apere, aşa cum mi-a spus în seara când îl apucase o inexplicabilă vorbărie. Tata ne înnebunise cu telefoanele, până la urmă am acceptat, ca să nu-l mai văd cum se umileşte sau poate fiindcă S. m-a întrebat: ce drept am eu să îl condamn? suntem noi mai buni?

12 iulie. Muntele fumegă după ploaie. Când se curăţă de ceaţă, rămâne negru-verde, perete drept, crenelat, desenat pe cerul strălucitor: ora apusului. În depărtare, pajiştile verzi, parcă linse. Râul în albia lui bolovănoasă, strâns între scaieţi înalţi. Corpul unei găini, cu ciotul gâtului ţâşnind de sânge şi penele albe bălăcărite, sare, grotesc, înalt, fâlfâindu-şi aripile. Cârdul de gâşte a luat-o la fugă, gâgâind, cu aripile întinse. Poştaşul râde, cu dinţii lui lungi şi rari, galbeni, cu goluri în faţă. Cu ochii la ciotul alb ale cărui mişcări se încetinesc, îmi face semn de pe pod să vin că am o scrisoare.

Mereu la fel de mirată că S. nu îmi lipseşte, că pot trăi şi fără el, că şi el poate fi chiar mai liniştit fără mine. Doar mă tem de fiecare gest care m-ar putea face să alunec.

13 iulie. Stai liniştită, umblă, odihneşte-te, acolo e bine faţă de ce-i aici, e urât, dacă ai şti ce urât este, mi-a scris S. Sunt sătulă de generozitatea asta a lui, şi sinceră, şi făcută. A fost înşelătoare liniştea pe care mi-o transmisese la început. Sunt mai ales sătulă de gelozia bolnăvicioasă, de viaţa plină de suspiciune pe care mi-a dăruit-o iubirea lui necoaptă. În ultima vreme am tot vorbit cu H., a venit de mai multe ori în biroul meu şi am stat de vorbă. Şi, slavă Domnului, lucrez. Am revăzut 123 de pagini de manuscris, cu bătut la maşină.

14 iulie. Am visat-o iar pe mama. De fapt nu pe ea, mă gândeam că n-am văzut-o de luni de zile, ea locuia într-o garsonieră, undeva, pe la marginea Bucureştiului, şi eu de ce n-am mai ajuns pe la ea? mă întrebam. Durere, vinovăţie. În Alimentară coadă pentru pâine, ţigări, ulei vărsat. Fetişcana de lângă mine are bluză de relon, obrazul plin de coşuri, părul creţ, învâlvorat şi o carie ca o sămânţă lipită pe dintele din faţă. Îl cheamă Ion, dar îşi zice când Jan, când Gigi. Ăsta opreşte totdeauna când fac semn, mă ia când ies de la lucru. Da şi alţii opreşte! Păcat că n-ai fost, îi spune celei de lângă ea. Am jucat bâza, io dansam cu Sandu, ce-am mai râs! S-a făcut bucăţi, povesteşte vânzătoarea despre tânărul care a murit acum câteva zile pe munte.

17 iulie. De aici văd devalorizate crizele mele neputincioase, insatisfacţia pentru prea puţinul pe care S. este în stare să mi-l dea. Şi dulceaţa ultimei

nopţi împreună, felul cum prin somn mă ţinea strâns. Intuiţia slăbiciunii lui, răul îl face din lipsă de putere, e aşa cum mi-a apărut întâia dată. Petru vine sâmbătă dimineaţa pentru weekend, ne întoarcem şi facem bagajele pentru 2 Mai. 173 de pagini citite.

23 iulie. Satul alb, chircit se desface în zeci de curţi. Marea linge castelele de nisip de pe plajă, în timp ce la corturi se aprind focurile. Vii joase, cu struguri negri. Catârii piperniciţi trag după ei cărucioare mici, zmeie încâlcite în sârmele de telegraf se bălăngănesc pe cer. Case cu verande, în dreptul uşilor draperii de stambă, la ferestre perdele de tifon contra ţânţarilor. Chioşcuri verzi în fundul curţilor în care, la mesele lungi de scânduri, prânzesc familii ori sunt prinse cu jocul de cărţi de la cafea. Roiurile de muşte de la bucătărie, mirosul de analcid şi gaz peste tigăile unde sfârâie guvizi şi cartofi prăjiţi, duhoarea fetidă a closetelor de scânduri dospind în soare, a coteţelor de porci. Magnetofoane deschise, televizoare, puştance în costume de baie sau în pantaloni albaştri, cu flori brodate la marginea manşetelor. Copacii joşi, cu verdeaţa decolorată, frunzele nucului, cu marginile roase de rugină. Copiii localnicilor care abia învaţă să meargă, îmbrăcaţi prea gros, ţipă din curţi, odată cu porcii. Aseară petrecere la gazda lui Dănuţ Iliescu, s-a dansat în curte, avea un casetofon nou, portabil, cu baterii. Se înnorase spre Limanu, o să plouă, a zis gazda noastră. Cum ar fi să apar dintr-odată aici cu S.? De neconceput. Cum ar fi să facem amândoi o vacanţă, să dau nas în nas cu gaşca lui P. la restaurant, la Dobrogeanul? Viaţa ascunsă mi-a intrat în sânge şi nu îmi pot imagina o viaţă la vedere alături de S.

27 iulie. I-am spus: ce pula mea, asta i-am spus, ce pula mea mai vrei?... Tacă-ţi gura, porc bătrân! Nu ţi-ar fi ruşine, strigă femeia tânără, cârnă, cu părul pus pe bigudiuri, dinţii scoşi în afară şi un canin învelit în viplă. Ea ţinuse purcelul la scopit. Scroafa grohăia, cu botul plin de spumă, grohăiturile ei umpleau de spaimă aerul amiezii umede şi, din ce în ce mai tare, grohăiturile purcelului, dintr-odată nefireşti, schimbate, ca nişte chiţăituri, încă o dată, şi încă o dată, şi încă o dată. Încercam să profit că plecase P. la Dobrogeanul şi să scriu, la masă, în camera noastră, care miroase a chirpici şi a deodorant Farmec. Mi-am pus degetele în urechi, dar tot auzeam grohăiturile scroafei disperate. Ies, tremurând, în verandă şi de acolo, peste gard, o văd, albă, mare, lovind, cu botul plin de bale albe, cleioase, plasa de sârmă. În faţa ei, grămada de oameni care îi ţin purcelul şi cuţitul în mână. Tamponul cu vată înmuiată în spirt pe burta mică, însângerată. I-a tăiat coiţele purcelului... Copilul se apleacă să le culeagă de la rădăcina pomului. Ia mâna de pe ele, scârbos mic ce eşti! strigă femeia.

2 august. Plouă de alaltăieri. De la gazda noastră, de lângă cimitirul cu gard de pietre, nu mai poţi ieşi decât cu cizme de cauciuc. În fundul curţii, copii încotoşmănaţi cu jerseiaşe şi căciuli, cu feţele pline de praf şi muci, s-au îngrămădit într-o căruţă şi se miră că, oricât învârt biciul în aer şi ameninţă caii imaginari, oiştea atârnă mai departe, nemişcată, în praf. Beţivii satului stau rezemaţi de garduri, noaptea intră împleticit, odată cu ei.

3 august. Din nou visul cu mama, sunt la capătul Militarilor şi mă uit disperată după un autobuz, trebuie să ajung neapărat acasă ca să-i

telefonez. Ea tocmai s-a mutat undeva, departe, văd blocurile de beton, unele cenuşii, altele la roşu, cu scânduri oblice la intrare, deasupra treptelor de ciment abia turnate, moi, aici, într-una din garsoniere s-a mutat mama, e supărată pe tata, poate şi pe mine? Trebuie să ajung, cu orice preţ, la telefon, e noapte, doar semafoarele roşii, nu opreşte niciun autobuz, în fine, ce noroc, un maxi-taxi, înăuntru un grup vesel, multe fete care îşi fac de lucru şi un singur băiat, din cauza lor maxi-taxiul stă pe loc, eu ard de nerăbdare şi mă tot uit la ceas, ei râd, petrecere mare, ce enervată sunt! Ce disperată sunt că la ora asta, e deja 1, ba nu, este 2 noaptea, cum să o mai sun pe mama şi să o scol din somn? Mă trezesc cu acelaşi sentiment de disperare şi vină şi dor care se risipeşte, ca şi visul, în lumină. Gazda mi-a împrumutat cizmele ei de cauciuc ca să merg la masă la Dobrogeanul, unde P. a stat ore şi ore cu ai lui, veneau, plecau, el era tot acolo. Seară de nepovestit. Gazda Ilieştilor este la şosea, nu au treabă cu noroaiele. Poimâine plecăm, deşi se vorbeşte că se îndreaptă vremea.

28 august. Dorina, ieri, despre Relu Morar: şefia începe să îşi facă efectele. După ce mi-a atras ea atenţia, am văzut că este mereu încruntat, că mersul şi faţa îi sunt crispate, zâmbeşte silit, fără bunăvoinţă. Poate însă nu este de vină şefia, ci reorganizarea despre care se vorbeşte obsesiv, i-am spus Dorinei. Cred că a citit ceva pe faţa mea, că mi-a spus: stai liniştită, membrii de Partid nu sunt vizaţi! Biata Dorina se plânge că maică-sa o împinge să se mărite, i-a luat apartament, l-a mobilat, i-a pus bani de maşină pe CEC, nu vede că trece vremea? Şi ea ce să facă dacă nu o ia bărbatul pe care îl vrea?

3 septembrie. Maşina asta infernală care înseamnă viaţa dublă îmi sfârtecă tot mai mult nervii. Dar, chiar dacă am atâtea să îi reproşez lui S., nu vreau să-l pierd, fiindcă m-am obişnuit să mă gândesc că este al meu. Îi interpretez tot timpul gesturile, cântăresc ce îmi dă, dacă atârnă destul faţă de cât am pierdut, îndepărtându-mă de P.

5 septembrie. Nesiguranţă în toată Clădirea. Zvonurile restructurării vin şi din alte părţi ale oraşului. Teze de doctorat respinse pe capete pentru că nu au fost aprobate dosarele la Municipiul de Partid. Tot mai multe examene amânate, în speranţa absurdă că va ieşi altă lege. Petru deja resemnat, cel puţin aşa spune, confirmarea tezei lui tot nu i-a venit. La institutele de cercetări au fost scoşi pe bază de dosar şi daţi mai jos, bibliotecari ori librari cu gestiune. Decret să se închidă localurile la ora 23. În alimentare au dispărut băuturile alcoolice străine. Prelucrări de Partid pe teme de imoralitate, divorţuri. Cercul se strânge, dar toate sunt povestite cu bancuri şi râsete şi vorbe, vorbe la nesfârşit, mai multe ca înainte.

11 septembrie. Parcă tot nu îmi vine să cred că e adevărat. *Tratatul* s-a întors ieri fără viză şi urmează restructurarea instituţiei. Veste incredibilă, deşi s-a tot vorbit despre asta, în atmosfera obişnuită de râs, care continuă, din inerţie. Eleonora nu a primit numirea de director plin, era de aşteptat după pensionarea lui Lucaci. În schimb, va fi pusă să facă listele de dări afară, spune S., compătimitor. Şansele lui Titus sunt maxime, dar Eleonora l-a vârât în comisia de restructurare, ca de altfel şi pe S., şi pe Dorina, şi pe Gheorghe Stan, secretarul de Partid. Eu sunt simplă spectatoare, mi-a spus Dorina, deciziile le

iau cei doi, care se sfâşie mai mult ca oricând, fiecare apărându-şi oamenii şi încercând să-şi pună adversarii pe liste. Fiecare se simte ameninţat, dar toţi încearcă să pareze. În biroul de alături, unde spaima îi încremenise un timp, se aud cântece şi râsete şi pe urmă ies toţi să semneze condica, ţinându-se de gât.

13 septembrie. Rodica Marin vorbea anapoda de vreo câteva zile. A plecat din instituţie împărţindu-le câte treizeci de lei colegilor, lui Harry Fischer şi Mişu Stamatiu, ca s-o ierte că i-a turnat. Striga tare pe culoarele Clădirii şi în lift că merge să-l anunţe pe Ceauşescu despre alianţa a trei state, Belgia, Anglia şi Luxemburg, contra lui. Avea ochii făcuţi cu aceeaşi grijă ca de obicei, părul scurt, tapat mult în creştet şi creţ la tâmple, vopsit roşu şi dat cu fixativ, buzele la fel de tare conturate cu ruj corai. Expresia nefirească era vizibilă şi din profil. Gheorghe Stan susţine că a venit cu două zile înainte la el să-l toarne pe Harry Fischer şi el l-ar fi alertat pe Marga, de dimineaţă, să aibă grijă de ea, că este periculoasă. Am văzut de la fereastra toaletei cum au urcat-o în Salvarea parcată la intrarea din spatele Clădirii, ca s-o ducă la Spitalul 9. O conducea chiar Marga, îi spunea că i-a obţinut audienţă la Comitetul Central. Când s-a trezit în faţa Salvării, ea a avut, probabil, un moment de luciditate, a luat-o la fugă, dar infirmierii au băgat-o în cămaşa de forţă, se zbătea şi striga că sunt agenţi imperialişti care vor s-o împiedice să anunţe complotul. Pe Marga l-a confundat cu soţul ei, tu eşti capul răutăţilor, vrei să mă omori! i-a strigat. Toată Clădirea era pe geamurile dinspre curtea interioară. În instituţie, ridicări din umeri, glume. Mulţi se miră că a înnebunit tocmai ea, care părea prototipul normalităţii; impertinentă şi băgăcioasă, nu era şedinţă în care să nu se ridice să vorbească. Acum dintr-odată astea par semnele bolii. Cei

miloşi spun că problemele de acasă şi teama că va fi restructurată au dat-o peste cap.

18 septembrie. Ziua lui Mişu Stamatiu, a venit cu Dacia lui şi a adus fursecuri cu stafide de la cofetăria Nestor şi o navetă plină cu sticle de vin Murfatlar. Nu s-a dansat, ne-am îngrămădit toţi în biroul lor, unii pe pervazul geamului, alţii în picioare, scaunele erau în primul rând pentru şefi, fuseseră invitaţi şi veniseră, ca niciodată, chiar toţi. Ce-i pasă lui Mişu, n-are nicio grijă! mi-a şoptit Graziella, ranchiunoasă. E ultima stagiară venită şi-şi face griji că s-ar afla pe listă. Într-adevăr, bun vorbitor în şedinţe, Mişu e destul de bine văzut, deşi nu excelează decât la dans şi la fotbal. Dacă lipseşte atunci când ai noştri joacă cu alte echipe din Clădire, se intră în panică, se amână meciul. Băiat de comitet, înalt, ochelarist, cu părul ondulat, deja cărunt, deşi nu are încă 40 de ani, a fost şi în Biroul de Partid o vreme. Cu atâta lume nervoasă câtă venise, ca să mai afle câte ceva, în cameră era un fum înfiorător. Căldura îmbujorase feţele, dar râsetele păreau stridente. Plutea o intimitate jenată, iar controlul se pierdea şi se regăsea, periodic. Îşi făceau semne unii altora, peste capetele celorlalţi, se tachinau şi desfăceau, rând pe rând, sticlele. Am avut şi eu, ca şi alţii de acolo, un sentiment al solidarităţii, tocmai fiindcă era provizoriu. Mă gândeam că suntem un vechi clan, o familie în care disputele de altădată reprezintă doar certuri mici, uitate. Chiar am avut senzaţia că facem împreună un corp compact, dar care va fi spart mâine-poimâine. Poate simţeam asta şi fiindcă S. se aşezase la un birou în faţa mea, îi ardeau obrajii laţi şi urechile şi mă tot privea pe furiş.

19 septembrie. Agitaţia s-a stins într-o oboseală neliniştită. Feţele oamenilor sunt trase, se vorbeşte

despre mai multe liste, se compară între ele, se dau nume, se fac presupuneri. Cei mai neliniştiţi revin peste o jumătate de oră: ce-aţi mai aflat? Cu cât îi ştii mai bine, cu atât mai mult te izbeşte cât de vulnerabili şi de copii au rămas la aceste vârste. S. m-a asigurat că nu sunt pe nicio variantă de listă. Când îl zăresc din spate, pe alee, când îi recunosc silueta smucită, păşind agitat, ceva mai tresare, cald şi iertător, ca o recunoaştere, în mine.

20 septembrie. Aerul răsfăţat al Lilianei mi se pare nelalocul lui. Faţa i s-a buhăit, dintr-odată. Trece dintr-un birou într-altul, se-agaţă de ce se vorbeşte, dar nu pare să ştie ce-ar vrea să spună. N-am stare, mi-a şoptit când am trecut pe lângă ea. Bătea ca de obicei coridorul.

21 septembrie. Glumele au devenit mai rare, cinismul la fel. Pe coridorul întunecat apar grupuri care îşi comunică şoptit cifrele şi fac presupuneri, unii au crize de panică, dar încearcă să le ascundă. Dorina mi-a spus că situaţia fiecărui salariat este întoarsă pe dos şi pe faţă, dar, privind în mare, cei care vor primi plicurile vor fi tinerii sub 30 de ani, care pot mai uşor să se recalifice, ori cei între două vârste care nu şi-au construit un statut, fie din motive de dosar, fie pentru că au venit de curând în instituţie. Pe la colţuri, unii îi acuză direct pe Eleonora şi pe Titus că din vina războiului lor ne loveşte reorganizarea şi plătesc nevinovaţii. Acuzaţiile sunt aluzive, teama pluteşte peste râsete, de parcă nici sfârşitul idilelor de serviciu, nici spaima de a rămâne în aer nu sunt dramatice. Încă nu îmi dau seama cum poate arăta clipa aceea când îi voi vedea cu plicurile în mână, cu faţa lor nepregătită, neapărată. Nici cum va fi fără ei.

23 septembrie. Şedinţa unde hotărăsc cei şapte a ţinut toată ziua. Ieri a fost la fel, erau tot închişi în biroul Eleonorei când s-a pus condica. Câteodată mai iese unul dintre ei, foială în faţa uşii, ei, ce se mai aude? Cel din uşă face un banc, râs nervos. Pe sală, în coridorul întunecat, siluete, doi câte doi sau grupuri. S. umblă în cămaşă albă, cu mişcările mai dezordonate ca niciodată, cu faţa plină de pete roşii. În Corpul A a început deja reorganizarea, a venit Relu Morar cu vestea că pe cumnata lui ar fi zburat-o. Stăm cu capetele aplecate când intră, împiedicându-se în picioarele lungi, face doar cu mâna un semn. După 17 de ani de serviciu… Pe faţă, de tristeţe, trăsăturile lui s-au înmuiat. Dă din mână, se uită pe geam. Bine cel puţin că e frumos afară. Voce neconvinsă. Tăcem toţi, cu ochii în jos.

25 septembrie. Procentele se ştiu de la celelalte instituţii, acum se spun nume. Coridorul plin de grupuri printre care se plimbă, cu faţa descompusă, fumând ţigară de la ţigară, Relu Morar. Toţi îi urmăresc mişcările. Se învârte în jurul celor pe care îi anunţă. Cum se îndreaptă fiecare spre uşa aceea, cum ies. Bărbaţii, cu paşi hotărâţi. Femeile, aproape toate, plângând. Au devenit altcineva decât ieri, decât adineauri, sunt cei aleşi să fie victime şi o simţim cu durere, cu uşurare. Şi voyeurismul cu care sunt urmăriţi pe scenă. Prima are douăzeci de ani de serviciu şi se spune că este cea mai bună din secţie. Lividă, cu capul ei de cal, cu cocul bine strâns, ca totdeauna, iese, cu hârtia în mână. Liliana este roşie toată la faţă, evident, de ruşine, dar se ţine bine, scumpilor, gata, mi-au dat-o! Familie de politicieni burghezi, la fel ca a mea, dar nu este membră de Partid. Titus, cu care se spune că a avut o relaţie, nu a putut să o salveze ori i-a convenit să scape de ea? Liliana plânge toată ziua, pe coridor, în grupul celor care încearcă să vadă cine mai iese. Plânge şi Eleonora,

spunându-le. Plânge de zile întregi. Pătrată la trup, a încetat să mai fie femeie şi totuşi tot femeie este. Când iese, are nasul roşu şi părul tuns scurt, ţepos, lipit de cap. Generalul armatei moarte, ricanează Anton. Mişu Stamatiu, bomba listei, cerut de Securitate, cu insistenţă să fie dat afară, fiindcă un văr al tatălui său nu se ştie ce a făcut. De ce s-au trezit abia acum? Se tot vorbeşte despre un denunţ recent la dosarul lui. Deci comisia ştia că îi va da plicul, de-asta să fi venit la aniversarea lui de acum câteva zile? Şi eu, care scriam despre solidaritate, jenant, jenant. El sigur nu ştia, faţa lui cu plicul în mână este greu de descris. Îmi amintesc că acum câteva săptămâni, în şedinţa de Partid, l-a apărat pe Toni, Gheorghe Stan îl acuzase că nu are conştiinţă politică şi Mişu s-a ridicat, Toni este născut în anii aceştia, poate fi considerat fără conştiinţă politică un asemenea om? Ei, uite că poate! Uite că Toni, pe care l-a apărat, rămâne şi el e dat afară! Uite şi că nu avea dreptate S. când spunea că suntem o generaţie norocoasă, că la noi n-au să mai conteze dosarele, cât de mult contează o ştiu eu, după ce P. mi l-a scos pe nas, acasă, pe al meu, până a distrus totul între noi. Relu Morar, altă bombă! După ce i-a anunţat pe toţi ceilalţi şi i-a dus de mână să-şi primească plicul, a fost chemat ultimul, rămâne în instituţie, dar pe un post de simplu documentarist, nu mai e şef, leafă mai mică, umilinţă. Se spune că a fost cerut şi el, cu insistenţă, de la Cadre, de la Securitate, să fie scos şi Eleonora s-ar fi luptat ca o leoaică pentru el. Intră totuşi peste tot, dar este ca o umbră, şi-a pierdut mersul ţanţoş pe care-l avea cândva.

26 septembrie. Am mers împreună cu Relu Morar la bufet, am vorbit de altele, mai ales de Nana, cu care i-am făcut cunoştinţă mai demult, se văd, dar căsătoria se tot amână, este un burlac înrăit, mi-a spus ea, cu năduf. Cunosc genul! am

râs. Tu? mi-a spus nedumerită, dar Petru a mai fost însurat! Am fost gata-gata să îi vorbesc despre S., bine că m-am abţinut. Când coboram pe scări, Relu mi-a şoptit că n-a fost o surpriză pentru el să se vadă cu plicul în mână, este ceva legat de fratele lui, de-asta a fost dată afară şi soţia lui, cumnata lui Relu. Cu o zi înainte să primească plicul, Titus Marga l-ar fi sunat acasă pe Relu Morar şi i-ar fi spus la telefon: Noi ne-am cam disputat în ultima vreme, dar tu să nu crezi că certurile noastre au putut avea vreun rol în ce ar putea să se întâmple de acum înainte! Şi, oricum, colaborarea noastră n-are să înceteze! Toţi care vor pleca trebuie să ştie că o să primească altceva, iar mai departe vor fi cu toţii colaboratorii noştri! De voi toţi avem nevoie pentru *Tratat*. S. mi-a spus că fratele lui Relu Morar, director la un institut care a fost desfiinţat, a trimis o scrisoare la Europa Liberă care a fost citită acum aproape un an.

27 septembrie. Am ceva în suflet ca un recviem pentru ei, pentru toţi aceşti oameni inofensivi, eliminaţi. Nu îmi rămâne decât să mă tem de reuşita mea, să mă întreb unde, în ce altă parte am să plătesc pentru ea. Dacă am să plătesc. Dacă nu cumva a trăi înseamnă a putea să îl loveşti pe celălalt. Sau măcar să i-o iei înainte. De aceea au rămas cei care au fost în stare să facă un compromis, chiar şi unul atât de mic ca al meu. Este a doua oară când mă salvez prin ceva ce poate n-ar fi trebuit să fac. Postul l-am primit şi datorită lui Petru, iar acum îl recâştig prin carnetul de Partid şi, poate, datorită lui S., numai că el nu mi-o va spune niciodată. E un joc cu reguli simple şi totuşi nici atât de simplu nu e. Orice salariat are sentimentul ponderii sale în instituţie, în ochii şefului, ai directorului şi ai secretarului de Partid. Dar nici carnetul de Partid, nici relaţiile bune nu te asigură de elementul-surpriză al fiecărei

reorganizări, aşa cum a fost cu Mişu ori cu Relu. Şi, văzându-i pe culoar, uluiţi, albi sau congestionaţi la faţă, cu plicul în mână, şocul este imens. Nu numai mila, ci şi o groază palpabilă, iată ceea ce la nivelul meschin al existenţei noastre am putea numi destin, dar cine îl face? Alături de viaţa noastră vizibilă există cea pe care nu o ştim.

28 septembrie. Cei scoşi s-au apropiat între ei, se simt în aceeaşi tabără, sunt destul de mulţi în toată Clădirea. Se discută despre contestaţii, cine are şanse, cine nu. Se plânge în continuare. Liliana îşi face ordine între hârtii şi plânge, urându-i pe toţi, regretă că a venit aici, găsise un post mult mai stabil, care între timp s-a ocupat. I s-a propus o librărie, cu gestiune de cărţi, nu se pricepe şi este răspundere mare, o să refuze.

2 octombrie. Dar cum putem să îi jignim cu compătimirea noastră, a celor care rămân? M-am gândit la asta în timp ce vorbeam cu Liliana. Soţul ei, acum am aflat, rămăsese în Olanda, ea nu divorţase, dar nici nu ceruse plecarea, neştiind la ce să se aştepte, fie de la el, fie de la restructurare. Cu vocea ei mică şi răguşită, cu ochii adânciţi de cearcăne, cu oja scorojită de pe unghii şi bluza mototolită, ce departe este de Lili cea veselă şi vorbăreaţă, în jurul căreia se învârtea mereu Titus! Aş fi putut să fiu eu în locul ei şi de fapt de asta evitam să o privesc în ochi, în timp ce vorbeam şi vorbeam.

5 octombrie. Noul director nu va fi nici Eleonora, nici Titus, amândoi rămaşi pe post de adjuncţi. Va veni un fost activist, cu studii de drept la seral. Versiunea actuală a *Tratatului* este inutilizabilă şi a fost dată la topit. Dacă se face un

nou proiect de *Tratat*, el va trebui aprobat de noile conduceri ale celor două Foruri.

Capitolul 23
Memoriile lui Hruşciov

— ... ştii cum am ajuns noi, cu originea noastră, să lucrăm în Clădire?

Letiţia stă într-o rână, înfăşurată până la urechi în pătura nouă, din păr de cămilă, a lui Florinel, şi mătură cu părul lung, încâlcit lada studioului.

— La câţi oameni ard gazul în Clădire, nu mi se pare că am fi noi cei mai norocoşi! ridică ea din umeri.

— Totuşi, lucrând în Clădire, ai avut un acces mai direct la revistele literare! insistă, ironic şi insinuant, Sorin. Ori crede celebra Lelia Arcaşu că fotografia ei ar fi ajuns la fel de uşor să se lăfăie pe pagina de mijloc a *Literaturii noi*, în grupajul tinerelor speranţe?

Letiţiei nu i-a rămas decât să îşi ia un aer modest. Până şi Petru a aflat de fotografie, mă mir că n-ai ajuns încă pe copertă, lângă Tovarăşul! a mârâit, voi fi în curând soţul soţiei mele! Deşi teancul, grijuliu aranjat, cu extrase ale studiilor lui din revistele academice străine, creşte constant pe raftul bibliotecii, puţini ştiu cum arată Petru Arcan: nu a avut fotografie în presă, nici nu a apărut vreodată la televizor. Mulţi îi recunosc însă vocea de la emisiunea *Povestea cuvintelor*, de la Radio, dimineaţa, la prima oră. Numai că, în ciuda audienţei, emisiunea a fost de curând suprimată, iar Petru vede în asta o dovadă în plus a faptului că este prost văzut. Dar Sorin, care a observat imediat absenţa ei din Programul Radio-TV, i-a spus Letiţiei că emisiunile culturale au fost reduse ca să facă loc celor despre Tovarăşul.

— De fapt ce ai vrut să spui cu întrebarea ta? încearcă Letiţia să schimbe vorba. Vrei să îi fiu recunoscătoare lui Ceauşescu fiindcă a schimbat, câţiva ani, politica de cadre?

Sorin s-a ridicat să meargă la baie.

— N-am vrut decât să fac un test! Vezi că şi tu ai uitat că Dej, nu Ceauşescu a făcut liberalizarea? Mă rog, câtă a fost! Deschidere, liberalizare, zi-i cum vrei, dar a început-o Dej! Occidentul şi mai ales New Yorkul l-au impresionat atât de mult când le-a văzut, încât s-a gândit să găsească şi el o cale de mijloc între cele două sisteme, cum făcuse Tito! Fostul călău Tito, ţi-aminteşti afişele din copilăria noastră...

*

Letiţiei amintirile comune nu îi mai spun mare lucru la ora asta, când altceva o roade: să îi spună sau nu lui Sorin de întârziere? Dă pătura la o parte şi controlează iar cearşaful, inima îi bate mai tare, speră să zărească o pată maronie, numai că pe cearşaf e doar un semn de umezeală.

— Când zici că a ajuns Dej la New York? şopteşte, dezamăgită.

— În ’55, Hruşciov i-a luat cu el pe toţi şefii comunişti să-l aplaude la Adunarea Generală ONU. Iar acolo, şi-a scos pantoful şi a bătut cu el în masă ca să se facă ascultat! Asta, bineînţeles, n-a mai scris-o în *Memoriile* lui, care, în treacăt fie spus, nu v-au interesat deloc, stimată doamnă!

— M-ar fi interesat dacă mi le-ai fi lăsat mai mult, răspunde, sec.

Ar fi fost mai înţelept din partea lui Sorin să facă uitat acel episod! Îi trântise pe birou un plic gros, grijuliu lipit, şi-i şoptise, autoritar: corectură urgentă! Aşa îi strecoară de obicei bileţelul cu ziua şi ora întâlnirii viitoare, intrând în biroul ei cu o expresie indiferentă, speră el, crispată, i se pare ei, conspirativă, consideră ceilalţi. Acasă, Letiţia a răsfoit dezamăgită maldărul de foi dactilografiate, greu lizibile, ce traducere penibilă! Şi ce-o să-i spună lui Petru dacă dă peste ele? *Memoriile* lui Hruşciov, care a fost debarcat, sigur sunt interzise.

— Asta-i culmea! îi răspunde Sorin cu vocea modulată de o falsă indignare. Când mi-aţi adus

înapoi *Memoriile* bietului Hruşciov, mi-aţi declarat că v-au plictisit de la primele pagini! Dar probabil nu vă mai amintiţi!

— Ba mi-amintesc foarte bine! Ai fost foarte grăbit să le iei înapoi, pentru că vroiai să i le dai altcuiva!

*

Ne me laisse pas seule, tu n'as pas le droit, sans toi je ne suis rien qu'une enfant solitaire, rien qu'une enfant perdue, oubliée sur la terre, Letiţia apasă iritată pe stop, schimbă caseta cu alta, pusă lângă pat, deasupra casetofonului, ce sentimentalism francofon la Florinel! ricanează.

— Casetele sunt ale prietenei lui, Tatiana, lectoră de franceză! A venit cu ele după luna de specializare în Franţa.

Vocea lui Sorin a ezitat un pic, totuşi n-are sens să-i spună Letiţiei despre nunta din vară a lui Florinel cu Tatiana, ca să-şi facă de pe acum griji inutile! El chiar nu are habar unde se vor mai întâlni după ce Florinel vinde şi apartamentul ăsta! Când i-a dat cheia, azi, Florinel, care se ducea cu anunţul la *România liberă*, i-a zis de-a dreptul: îmi pare rău, bătrâne, dar o să ai nevoie curând de alt hogeac! Renovat şi mobilat, apartamentul o să se vândă bine, oricum, destul ca Florinel să-şi poată lua o maşină ca lumea în locul Trabantului. Apartamentul Tatianei de pe Clucerului, la doi paşi de Şosea, are patru camere, confort sporit şi e gata mobilat. Ca director în Primăria Capitalei, lui tata-socru nu i-a fost deloc greu să-şi facă rost de altul, fireşte că tot cu chirie.

*

Intrată la rândul ei în baie, Letiţia îşi săpuneşte faţa ca să scoată picăturile de tuş uscat, scorojite în jurul ochilor. Citite, necitite, *Memoriile* lui Hruşciov au însemnat un episod al vieţii lor clandestine până săptămâna trecută, când s-a trezit cu un telefon de la Dorina, sunt, din întâmplare în

cartier, pot să trec pe la tine? A venit încărcată cu un platou cu savarine, o cutie de Ness şi un pachet de Kent, tu n-ai fost la petrecerea de ziua mea, am vrut să îţi fac o surpriză! Sideful alb era, ca totdeauna, proaspăt pe unghiile încovoiate şi-şi făcuse un permanent mai larg, de când s-a împrietenit cu Narcisa Bujor, merge la cosmeticiana şi coaforul ei şi cumpără lucruri de la magazinul diplomatic. Dorina a frecat nesurile până le-a făcut o spumă de un deget. Cu ceştile în mână, s-au aşezat amândouă pe canapeaua din biroul lui Petru. Dorina i-a povestit unde a ajuns fiecare dintre cei daţi afară: unii au acceptat postul unde au fost trimişi, chiar dacă e altă atmosferă şi leafa mai mică, alţii nu, sunt pe liber şi îşi caută. Cu ce altă monedă ar putea Letiţia să îi plătească devotamentul decât răspunzând pe larg la întrebările ei despre Petru? Îi mai scrie Manuela, îl mai sună la telefon? Oare Petru încearcă să obţină postul de la Montpellier ca să ajungă la fosta soţie?

*

— De câte ori vin la tine, îmi amintesc ce bunătăţi cumpărai de la mandatarul din Piaţa Kogălniceanu, pe colţ, lângă Florărie!

— Într-adevăr, de la el am luat mereu frişcă proaspătă, merenguri, cataifuri! Cozonacii lui de Paşte erau la fel de buni ca ai mamei! Iar Petru o ţinea una şi bună că sistemul se înmoaie, avea şi o teorie despre convergenţa sistemelor, de care râdeau colegii lui, ce naiv poţi să fii, Petru, n-ai învăţat până la vârsta asta lecţia NEP-ului? povesteşte Letiţia.

Dorina i-a întins Letiţiei pachetul de Kent, a scos bricheta din poşetă şi i-a aprins ţigara.

— Şi ce mai zice Petru acum, când Tovarăşul a închis toate prăvăliile de mandatari?

— Nu-i mai arde lui de mandatari, e supărat că nu i se recunoaşte teza, a ridicat Letiţia din umeri.

Şi pe urmă, văzând că Dorina se îndreaptă spre televizor, i-a strigat:

— Nu-l deschide! Stinge-l! Ce te-a apucat?

Cealaltă însă râdea batjocoritor, ce zici de el? Cu ţigara al cărei vârf lucea roşu în întuneric i l-a arătat în ecran pe Ceauşescu, ţeapăn, prins într-o horă în faţa unor blocuri peste care atârna o imensă lozincă *În al ţării mare sfat Ceauşescu deputat*. Bărbaţi vânjoşi, cu feţe imobile, postaţi între el şi Elena, în costume naţionale, se mişcau la fel de stângaci. Trotuarele erau negre de mulţimea adusă să ovaţioneze. Dorina nu pierde niciun prilej să îi ironizeze pe Tovarăşul şi pe Tovarăşa, deşi ea, ca şefă a Protocolului, redactează, din partea instituţiei, telegramele de felicitare de 26 ianuarie, ziua Lui, de 9 ianuarie, ziua Ei, şi de 23 August, un alt prilej de a-i omagia pe ei doi.

*

Letiţia s-a ridicat, îmbufnată, şi a stins televizorul, nu suportă să i se aducă aminte în ce ţară trăieşte.

— Mai bine spune-mi ce-a fost la şedinţa voastră.

Şi-a muiat vocea ca să şteargă impoliteţea de dinainte.

— Eleonora şi Titus au făcut o alianţă contra noului director! a chicotit Dorina. E drept că şi ăla este pe dinafară, spune numai tâmpenii şi vorbeşte cu dezacorduri. Dar, dacă te iei după ce spune Hruşciov în *Memoriile* lui, este aceeaşi circotecă de sus până jos.

Letiţia, care îşi umfla nările ca să caşte pe ascuns, a simţit cum i se încleştează, brusc, fălcile.

— Memoriile lui Hruşciov? Le-ai citit tu? De unde?

— Mi le-a dat Sorin, dar în mare secret! Le vrei şi tu? Pot să-l rog să ţi le împrumute, doar să nu le ţii mult şi să nu le arăţi la nimeni…

Dorina, cu dinţii albi, de carnasier, scânteindu-i pe faţa pământie într-un zâmbet ciudat.

— N-am acum timp de ele, a ridicat Letiţia, a nepăsare, din umeri.

Să-şi facă sânge rău pentru că Sorin i-a împrumutat şi Dorinei nenorocitele alea de *Memorii*? Ce prostie! Bătăile prea repezi ale inimii ei se liniştiseră. N-o interesează cum îşi plăteşte Sorin obligaţiile faţă de Dorina, al cărei devotament bine-ştiut se înzeceşte când este vorba de el! La uşa apartamentului Dorinei sunt două perechi de papuci, una pentru picioarele mici ale Dorinei, cealaltă pentru tatăl ei, când vine la Bucureşti, e o nebunie să crezi că ar putea fi papucii lui Sorin, se ceartă singură Letiţia.

*

Lasă ceştile, le spăl eu mai încolo, i-a strigat Dorinei, dar din bucătărie i-au răspuns vâjâitul apei la chiuvetă şi clinchetul vaselor puse pe suportul de uscat. Ca şi în alte case ale prietenilor, Dorina reînviase şi aici cuplul etern: doamna şi camerista. Dorina ia rolul cameristei, isteaţă şi îndemânatică, veşnic trebăluind, şi le oferă Letiţiei, Lilianei, Narcisei şi celorlalte amice rolul doamnei. Ochii Dorinei copiază cu aviditate reţete de torturi şi salate şi învaţă rapid cum se pune o masă, cum se aşază florile într-o vază. Uneori Letiţia îi povesteşte Dorinei lucruri pe care n-a apucat să i le spună lui Sorin. Despre el nu vorbeşte niciodată, dar Dorina îl aduce tot mai des în discuţie. S-ar părea că Sorin a început să le spună cam aceleaşi lucruri la amândouă, doamnei şi cameristei. Ba chiar camerista lasă să se înţeleagă că ea ştie mai multe.

Enervată totuşi după ce i-a plecat musafira, Letiţia s-a repezit să scrie în caiet: *Nu mai văd pentru noi altceva logic decât sfârşitul. Unul, cel mai tare sau cel mai slab, nici nu îmi dau bine seama care, aşa cum nu mai ştiu în ce poziţie mai*

este fiecare dintre noi acum, să pună capăt, definitiv sau pentru mult timp, chinului reciproc care ne macină, pe rând. Oare am scris pentru mult timp *din cauză că nu sunt în stare nici măcar să gândesc sfârşitul relaţiei noastre? Să fiu aşadar eu partenerul slab?*

*

Letiţia s-a vârât sub duş şi, strângând din dinţi, îndreaptă jetul fierbinte spre pântec. Poate Sorin nu este nici misterios, nici diferit de alţii, cum l-a crezut ea. Poate şi-a dat viaţa peste cap pentru un bărbat care îşi ascunde banalitatea sub pălăvrăgeli politice ca astea care ajung la ea prin uşa lăsată deschisă la baie. *Cât mă exasperează graba cu care îmi împinge în faţă o bârfă politică, atunci când aş vrea să vorbesc despre lucrurile noastre!* va scrie diseară în caiet. *Dacă nu m-aş fi agăţat cu atâta disperare, nu de el, ci de imaginea singurei persoane de încredere într-o lume de care mă tem! Dar nu sunt în stare. Dimpotrivă, sunt tot mai mult o copie derizorie a lui. Mă reped singură să deschid discuţia pe temele, în stilul cu care m-a obişnuit, iar gelozia lui scormonitoare, încărcată de complexele pe care am vrut să i le ocrotesc, m-a făcut să trăiesc tot mai singură. Dorinţă ilogică de încredere, asta e acum nevoia mea de el, dar nu cumva încrederea în cel apropiat e doar o prejudecată de adolescenţă, o vorbă goală pentru oamenii cu picioarele pe pământ? El parcă a făcut lumea să se găurească de neîncredere. Atât timp cât vom mai fi împreună, prin goluri o să pătrundă tot timpul neliniştea, nimic durabil, nimic stabil pe care să mă rezem.*

*

Şi totuşi, mai există înlăuntrul ei o voce care pledează cauza lui, pentru că încă o mai crede şi a ei. La petreceri îi dau lacrimile când se stinge lumina şi se ridică să danseze cu prietenii lui Petru, cu paharul de votcă Maskovskaia într-o mână şi

ţigara în cealaltă. Dar nu se prea întreabă de ce nu pleacă dracului odată dintr-o relaţie care o chinuie, de parcă s-ar zbate sub lovituri de bici, legată la ochi şi ţintuită cu cătuşe de un pat străin. Comparaţia i-au sugerat-o fotografiile revistelor porno aduse cândva de Petru şi aruncate, la mutare, pe etajera de lângă baie. Sătul de ele, Petru nu observă că teancul se tot subţiază, de câte ori vine în vizită, Dorina pleacă cu câteva, cultivă-mă şi pe mine, Lety, să nu mor proastă!

*

— ... ca să fie sigur că nu se trezeşte cu o revoluţie, la fel ca în Ungaria, Dej a făcut, preventiv, arestări: atâţia la sută ţărani care se opun colectivizării, atâţia la sută membri ai fostelor partide politice, atâţia la sută studenţi...

Brusc, s-a oprit apa caldă şi jetul de apă rece o loveşte pe Letiţia la fel de tare ca şi vorbele lui Sorin.

— Iar în procentele astea a intrat şi taică-meu! strigă, înfundat, de sub prosop. De fapt ce vrei să spui cu toată povestea asta?! Hai, las-o-ncolo, că e prea de tot!

E frigul, e nervozitatea că i-a întârziat ciclul sau este amintirea neplăcută a râsului Dorinei, care vroia să spună altceva decât că ea citise *Memoriile* lui Hruşciov? Altceva, ce? Ce vroia, de fapt, să spună Dorina şi de ce se ţine ca scaiul de ea?

— Păi, în anii ’50, închisorile erau peste tot pline! Şi în Ungaria, şi în Polonia, Rajk a fost torturat şi executat, la fel ca Slanski, la fel ca Pătrăşcanu...

Ea clatină, nemulţumită, din cap, nu, nu m-ai convins, în timp ce îşi trage colanţii ecosez.

*

Semnul de carte de pe noptiera Letiţiei se tot mută în *Introduction dans la psychanalyse*, altă carte cu ştampila Librairie Gibert Jeune, Paris, adusă însă de Petru. Nu cumva relaţiile ei

sentimentale eşuează pentru că bărbatul vieţii ei a rămas profesorul provincial care i-a transmis utopia unei vieţi corecte şi gustul pierzaniei? se întreabă Letiţia, sub influenţa noii ei lecturi. Zelul cu care Sorin execută orice sarcină îi aminteşte discuţiile unchiului Ion cu mama. Nu zice nimeni să nu faci ce ţi se cere, ţipa mama la el, dar nici ca tine, să n-ai o duminică liberă! N-avea tu grijă că mai merg şi alţii, dar majoritatea sunt tineri, ei n-au păcatele mele, şoptea unchiul Ion, cu capul plecat. Nu cumva vina unchiului Ion e cea pe o recunoaşte în ea de când se ştie? Şi nu cumva ea o ţine mai departe lângă Sorin? O vină despre care doar cu el a vorbit, de când a găsit hârtia cu semnătura unchiului, *Trăiască Garda şi Căpitanul.*

De aceea, deşi uneori nu înţelege termenii medicali sau cuvintele franţuzeşti, Letiţia se încăpăţânează să îl citească pe Freud. Oare asta o să se traducă şi la noi, cândva? l-a întrebat, la un moment dat, pe Petru. Ce-ţi trebuie tradusă, dacă deja o ai? Freud e oricum fumat!

*

Petru lucra nervos la memoriul pentru Primul Secretar al Sectorului 7 Partid, unde Serghei Sârbu i-a promis c-o să îi obţină audienţă. Avem acelaşi interes, bătrâne, am vorbit cu mai mulţi care sunt în acelaşi căcat! Să îi îngropăm în hârtii, să recunoască tezele susţinute înainte de noua lege! Mai avem şi noi acolo ceva relaţii, ce dracu!

Petru face memoriul în silă, noua lege nu este retroactivă, dar cui îi pasă de legi în ţara asta, din care ar pleca şi mâine şi nici mort nu s-ar mai întoarce? Dacă nici cu asta nu rezolvăm, i-a spus Serghei, ultima soluţie este să mergem la Tovarăşa! Ei, nici chiar aşa! i-a zis Petru, dar acum îi pare rău că nu şi-a ţinut gura în faţa flecarului de Serghei, mai bine tăcea! Are gura coclită de la băutul de-aseară, iar Letiţia, cu vocea ei falsă, pune întrebări stupide, doar când aude prima

silabă, ştie că o să spună o tâmpenie! A făcut tot ce a putut ca să strice şi fututul, singurul lucru care mai mergea între ei…

Letiţia abia se abţine să nu îi arunce în faţă lui Petru că mirosul de băutură i-a intrat în carne, amestecat cu mirosul de *aftershave* Tarr. În ultima vreme, o apucă greaţa atunci când îl simte în apropiere. Dar se trezise că altceva i-a ieşit, răstit, din gură: Dacă Freud este fumat, de ce ai mai aruncat banii pe el? Bani?! a repetat Petru. Felul lui obişnuit de a repeta întrebarea când nu îi convine să răspundă.

— Probabil cărţile i le-au dat gratis cei cu care s-a văzut Dincolo! Cei de la Europa Liberă, pe unde ajung mai toţi care pleacă, a şoptit Sorin, atunci când ea s-a grăbit să îi povestească.

— Cu Manuela s-a văzut! Cu prima lui soţie! Ea i-a dat cărţi vechi şi haine purtate! Eu nu m-am atins de ele, ce cred ăia de Dincolo că suntem noi? Ghena lor de gunoi?! a şuierat, pusă pe harţă.

Pândea în ochii lui Sorin o reacţie de solidarizare. Dar, ca totdeauna când discuţia ajungea la soţul ei, Sorin era rezervat.

*

Câte mai încap în servieta diplomat al lui Sorin! Un pahar de plastic cu salată *bœuf*, bine ambalat, altul la fel, cu icre, amândouă aduse de la bufetul *Scânteia* împreună cu măslinele şi salamul de Sibiu, pâinea era cam rece şi a luat japoneze. Iar tonul lui a devenit cel obişnuit, părintesc.

— ...Ascultă, măcar o dată în viaţă, Lety, sfatul meu şi termină-ţi cartea aia! Pe urmă o să îţi faci rost de un post într-o redacţie şi tai, liniştită, frunză la câini! Ce spuui? Ţi-ai terminat cartea cât ai fost în vacanţă? Atunci ce mai stai? Predă-o cât mai eşti în plan! Cât mai există edituri! Nu vezi cu ce echipă dură a venit Tovarăşul să discute aşa-zisa pregătire a Conferinţei Scriitorilor? Comunicatul l-ai citit?! Uite-l aici, e o ameninţare directă!

Sorin desface iar servieta diplomat, scoate din ea *Scânteia*, întinde peste cearşaf fotografia mărită a Tovarăşului şi, în urma lui, siluetele micşorate prin trucul punerii în pagină, ca la basoreliefurile egiptene: cei din suita Înaltului Faraon. Iar glasul lui Sorin sună triumfător, de când cobeşte el că ne întoarcem înapoi!

— *Înarmarea întregului front scriitoricesc cu linia politică marxist-leninistă a Partidului!* Ei, ce zici? Este că sună ca în anii ’50 ? Cât timp crezi c-o să mai aibă Tovarăşul răbdare cu scriitorii tăi? El să le dea drepturi de autor, împrumuturi rambursate la Sfântul Aşteaptă şi călătorii în Occident, iar ei să se îmbete la Madam Candrea şi să-l înjure?

Scriitorii tăi! Novicea în ale scrisului nu mai sare, ca altădată, în apărarea vicioasei lumi literare, ci îşi întinde, cum poate, muşchii feţei, într-un zâmbet inocent de făptură nedreptăţită.

Se consolează spunându-şi că gelozia este totuşi o dovadă de iubire, Petru, care, acum este convinsă, a luat-o de soţie doar ca să îşi dreagă dosarul, dar a căzut din lac în puţ, nu i-a făcut, în atâţia ani, nicio scenă! Singurele lui reproşuri au fost despre familia Branea-Silişteanu! Şi-a consumat toate rezervele de afecţiune şi gelozie cu Manuela şi continuă să viseze la ea de vreme ce se distruge singur de necaz că nu primeşte paşaport, se gândeşte, ranchiunoasă, Letiţia.

*

Uşurat că şi-a vărsat veninul contra scriitorilor, Sorin clatină neîncrezător din cap.

— Dacă zici că ţi-ai terminat cartea, n-ai decât să treci la următoarea! Eu, bietul de mine, m-am oferit de bunăvoie ca material didactic!

— De ce să scriu despre tine? Ce, nu mai am alte subiecte? îngaimă ea.

Dar Sorin este iarăşi în bucătărie, apa de la chiuvetă şi clinchetul de pahare îi acoperă vocea,

care declamă fraza lui favorită:

— *Je fais le don de ma personne à la République!*

Chiar în timp ce spune asta, se miră singur, ca şi alte dăţi, de pornirea lui sinucigaşă.

N-are nicio îndoială că el, discreţia personificată, se va trezi într-o zi obiectul de curiozitate al întregii Clădiri, din cauza Letiţiei, pe care, de ani de zile, ca un iresponsabil ce este, o încurajează să scrie! Vede feţele dactilografelor pândindu-l din spatele uşilor, cotrobăind prin sertarele unde zace cartea tinerei speranţe Lelia Arcaşu, cu colţul îndoit la paginile cu pasaje subliniate, cu verde, cu roşu, cu creioane boante. Vede şi feţele încruntate ale celor de la masa acoperită cu pluş roşu, tocit, printre care el nu va mai avea ce căuta, din pricina născocirilor ei! A fost de la început conştient cu cine are de-a face, numai că Letiţia îl atrăgea atât de tare, încât şi-a călcat în picioare toate strategiile! Şi după toţi aceşti ani, ştie că nimeni nu-i va mai fi mai aproape, i-a şi spus, nu o dată, că este singura femeie pe care a iubit-o şi, aşa cum merg lucrurile, singura o să şi rămână! Cam puţin pentru o viaţă de bărbat! De-asta s-a lăsat absorbit de relaţia asta periculoasă, de-asta i-a încurajat veleităţile de scriitoare, deşi el, căruia nu îi place să urască, îi detestă, la grămadă, pe toţi aceşti indivizi privilegiaţi, plini de tupeu, a căror singură grijă este să mâzgălească, de obicei la beţie, lucruri alambicate. Nu este de glumă să ştii că persoana apropiată stă mereu la pândă şi, cum se desparte de tine, se grăbeşte să scrie ce-i trece prin minte. Şi, în tot acest timp, se poartă ca o amantă supusă! Sau, când se satură şi de rolul ăsta, trece la reproşuri, strecurate printre lacrimi, dacă ar fi vorba de alta, i-ar găsi reproşurile justificate, dar este oare Letiţia sinceră cu adevărat vreodată? Confesiunile pe care i le face îi umplu şi lui ochii

de lacrimi, dar lacrimile se usucă repede şi timpul când se chinuia pentru ea e tot mai departe.

*

Într-una din nuvelele semnate de Lelia Arcaşu în *Literatura nouă*, biata Dorina a recunoscut tot ce îi povestise şi s-a recunoscut şi pe ea ca personaj! Firește, nu i-a reproşat Letiţiei nimic, dar nici bine nu i-a căzut. Ce încredere poţi să ai în Lety? i-a şoptit lui Sorin, când au rămas singuri în birou, după masă. Şi ce întunecate sunt nuvelele ei, vede şi scrie numai despre lucruri rele! a răbufnit. Vezi, Sorin, cum sunt scriitorii? N-au mamă, n-au tată, n-au niciun scrupul!

Când a ridicat ochii înlăcrimaţi spre el, Dorina, cea mereu pusă pe glume era o adolescentă fragilă, cu sânii ascuţiţi, de puberă, împingând tee-shirtul alb. A mângâiat-o pe cap şi ea s-a lipit toată de el, parcă pândindu-i erecţia, erau în birou singuri, chiar lângă uşă, şi riscul ca cineva să dea peste ei dintr-o clipă într-alta l-a excitat în plus. I-a pipăit fesele mici, i-a ridicat minijupa şi şi-a strecurat degetele sub marginea chilotului, era fierbinte şi umedă-umedă. S-a întors, cu urechile zumzăind, cu o pânză roşie lăsată peste ochi, spre uşa pe care a încuiat-o repede pe dinăuntru, a luat-o pe Dorina în braţe, mirându-se cât este de uşoară, a urcat-o pe masă, scoţându-i lenjeria caldă, îşi acoperise cu mâinile sânii, este complexul ei că îi are atât de mici, era roşie toată când i-a desfăcut picioarele, dar l-a lăsat să o privească în voie şi să facă ce vrea cu ea.

*

Letiţia vine la bucătărie şi, la fel ca în certurile cu Petru, se întoarce spre Sorin cu spatele, un gest domestic, o invitaţie să îi închidă sutienul. Îi pare rău că s-a răţoit pentru nişte aiureli politice, când el, de ani de zile, îşi riscă pentru povestea lor cariera. Fie şi o carieră intrată în declin, pentru că, de la un punct încolo, în administraţie, la fel ca şi

în literatură, cine nu înaintează decade, obişnuieşte el să spună.

Iar Sorin, paşnic, ca de obicei, îşi împleteşte degetele în capse, zâmbind tandru şi jenat, pentru că o grăbeşte să plece. Când o mângâie pe păr, îi zăreşte firele albe, răsărite la tâmpla stângă, el are chiar mai multe, dar ale ei se văd mai bine în părul castaniu, cu reflexe roşietice, biata de ea, curând o să trebuiască să se vopsească, îi trece prin minte. Sunt amândoi pe o plută împinsă de curenţi nevăzuţi, dar unde au să eşueze?...

Capitolul 24
Petrecere de adio

Un cuţit îi taie somnul dimineaţa, la ora când geamul este încă negru. În spaţiul gol dintre vise, şi-a adus aminte. Mintea i s-a limpezit şi un aer cald o umple, îi presează arterele, îi zvâcneşte în tâmple, îi bâzâie în urechi. E neliniştea şi n-o să scape de ea până va adormi, cu greu, la noapte. Aleargă la baie, nimic. Nu mai suportă să se tot ducă, cu inima bătând asurzitor, în cabina toaletei, să-şi vâre între labii hârtia ori chiar pânza chilotului tetra şi să nu apară nicio pată maronie! Duşul o mai linişteşte un pic şi picioarele moi o poartă la bucătărie să pregătească micul dejun. Sorin detestă să se şuşotească în public, dar azi, când se întâlnesc la amicul Florinel, o să-i spună. I-a părut rău tot timpul ăsta că n-a făcut-o la ultima lor întâlnire! Dar nu a vrut să strice momentele bune, tot mai rare în ultima vreme, când resentimentele ei şi neliniştea lui înveninează dintr-un nimic atmosfera.

Are să îi spună, dar ce aşteaptă de fapt de la el? Tot ea va trebui, singură, să se descurce. Înăuntrul ei este plantată o bombă cu întârziere care în câteva luni va exploda. Lui Sorin o să-i fie teamă că, dacă avortul va da greş, va fi şi el anchetat de Securitate drept complice, alături de ea, dosar penal şi închisoare.

Nici Letiţiei, nici lui Sorin nu le poate trece prin minte să lase sarcina să meargă înainte: asta ar declanşa un scandal mai mare decât divorţul. Un ghinion, o eroare de calcul, o trădare a trupului, o pedeapsă divină sau a Codului Eticii şi Echităţii Socialiste, un cheag, orice, dar nu un copil, asta nu! Dacă eroarea ar lua înfăţişare de copil ar fi numai a unuia handicapat, Letiţia a înghiţit până acum toate otrăvurile posibile ca nu cumva să ajungă mamă! Un copil cu probleme, însămânţat

de o spermă străină în uterul ei, care i-ar aparţine, obligatoriu şi legal, lui Petru! Nu, Letiţia nu-i poate face asta soţului ei, care, de luni şi luni de zile, n-a mai atins-o! L-au făcut mofturile ei să renunţe? Băutura şi frustrările care îl rod? A intrat în andropauză? Sau, mai degrabă, şi-a înstrăinat trupul, în alt culcuş, la fel ca şi ea? Un spate rotund şi bronzat de bărbat, atât mai înseamnă Petru pentru Letiţia. Lângă ea doarme un bărbat străin sau, mai bine zis, ea trebuie să doarmă lângă el. Faţa i-o ştie, ca şi glasul, ştie dinainte şi ce are să îi spună, totul îi este apropiat şi departe. Tăcerea, spaima, bărbatul întins pe pat, drept, cu faţa tăiată de trăsături reci, dezagregarea casei, ura care s-a instalat între ei, neputinţa în care se zbat. El mai repară telefonul, îşi mai pune muzică, se mai duce să aducă sticle pline de băutură pe care le închide, ca altădată, în barul lui, să nu se atingă nimeni de ele. Nenaturalul acestei vieţi o pustieşte, neliniştea îi furnică trupul, mintea îi e goală. Poartă ascuns acelaşi ghimpe al vinovăţiei ca şi bărbatul celălalt, în care nu se poate sprijini nici măcar cât se sprijină în ea şi care cutreieră coridoarele Clădirii cu o faţă agitată şi ochi indiferenţi.

*

Coboară scările blocului lui Florinel, punând atentă piciorul pe fiecare treaptă, iar Sorin vine cu liftul şi în hol trece repede pe lângă ea. La fel ca de fiecare dată, totul s-a rezumat la orele de amor: domesticirea înceată a trupului celuilalt şi ei, prăbuşiţi în pat, cu capul tot mai tulbure de sex şi băutură, mâncarea uitată pe un colţ al mesei, reproşurile făcute pe rând în timp ce beau amândoi din sticlă, trecându-şi-o din mână în mână.

Au pierdut jumătate din timpul de vorbit cu scandalul lui Titus Marga, chemat, azi, împreună cu Eleonora, să dea explicaţii la Sectorul de Partid al Raionului 7, casa aceea de lângă cheiul

Dâmboviţei unde ţi-am propus prima oară să ne întâlnim, sper că nu ai uitat, Lety! În stilul lui, Titus a continuat să trimită memorii şi despre noul nostru director, numai că Ilie Chivu are oase tari! N-ai zice, când îl vezi, e nervos şi plin de ticuri! Ei, cum! N-ai observat că nu poate sta nemişcat nici atunci când îl citează pe Tovarăşul? Îşi smuceşte umărul stâng, de parcă, nici după două decenii de când l-au scos din fabrică şi l-au băgat în Şcoala Judeţeană de Partid, n-a ajuns să se simtă la largul lui în costumele de stofă care, în treacăt fie spus, sunt de o calitate foarte bună. Dar ştie cum să contraatace, a luat la puricat dosarul lui Titus şi a găsit ce vroia. Prima soţie a lui Titus, da, Lety, a existat o căsătorie studenţească, despre care Titus nu vorbeşte pentru că, atunci când a aflat că acea primă soţie urma să intre în discuţia Adunării de Partid, pentru că nu declarase un tată arestat, el a înaintat divorţul! Dar era prea târziu, dosarul lui nu a mai putut fi decuplat de al ei şi la verificare s-a aflat că Titus Marga făcuse parte din Frăţiile de Cruce! Fireşte, când era puşti! Frăţiile de Cruce mai funcţionau, clandestin, după război, Lety, până când noul regim a umplut puşcăriile cu liceeni şi studenţi. Titus s-a trezit fără nevastă, fără institutul de cercetare unde fusese repartizat, erau anii de represiune după Ungaria. A ajuns muncitor necalificat în construcţii, îl excluseseră şi din Partid. Soţia actuală, sora unui cadrist, l-a ajutat să intre, după o vreme, în tipografie, linotipist, pe urmă corector, apoi tehnoredactor. Nu te cred, Lety, când spui că nu-ţi place Titus, este bărbat bine şi femeile l-au salvat. Eleonora l-a folosit la început ca negru, la lucrările ei de economie politică, şi l-a ţinut colaborator, fără carte de muncă, până a putut să-i dea înapoi carnetul de Partid. S-ar putea să se aleagă şi ea cu un vot de blam pentru lipsă de vigilenţă şi probabil va fi scoasă la pensie. Îşi plăteşte orbirea, Titus are

putere de muncă, e tobă de carte, dar cu caracterul nu stă prea bine...

*

Dar tu cum stai cu caracterul? ar fi vrut Letiţia să-l întrebe. Era o nebunie, în situaţia lor, că îşi pierdeau vremea cu poveşti despre Titus! Ea tot pândea momentul bun când să-i spună lui Sorin îngrijorările ei, de teamă că o să-l vadă aşa cum îl vede acum, gata de orice ca să ascundă urma întâlnirilor, care pentru ea nu au fost niciodată ruşinoase. Iar pentru el, probabil, înseamnă o dependenţă prelungită în oboseală, mai searbădă, dar încă necesară. Doar în ultima jumătate de oră, Sorin lăsase politica instituţiei deoparte şi încercase s-o îmbuneze în timp ce se îmbrăcau, el trepidând de grabă, cu un picior încă doar în ciorap, celălalt vârât în cizma scurtă, cu privirea alergând de la ceas la uşă, ea cu ochii goi rămaşi la ferestrele blocului de vizavi. Ninsoarea se oprise şi lumina era acum cenuşie.

— Să facem cum crezi tu! Cum crezi tu că e mai bine!

Glasul lui Sorin, la fel de înspăimântat de viaţă ca şi ea, o să-i răsune în urechi săptămâni întregi. Bărbatul voinic, cu umerii plini, care înfulecase până acum o oră bucăţi de carne de două ori mai mari ca ea şi râsese, cu dinţii lui sănătoşi şi albi, nici nu există, de fapt. A fost doar dorinţa ei de a-l vedea astfel. El a rămas acelaşi adolescent sperios din vremea când purta un pulovăr prea scurt la mâneci.

Mişcările repezite cu care au pus la loc lucrurile, în aceeaşi ordine în care le-au găsit, pânda din faţa uşii, cu urechea lipită de lemn, a ieşit sau nu vecina pe culoar să ducă gunoiul la ghenă? Ultima sărutare, semnul scurt de la revedere din uşă.

*

Un câine chelălăie undeva în stradă, îi aude lătrăturile, cu uşurare, tot mai departe. Poate se

târăşte însângerat, după ce l-a călcat maşina. Ori poate doar aleargă în trei picioare, după ce a fost lovit, şi întoarce mereu capul să vadă dacă pericolul mai vine din urmă. Oraşul în care o să intre dezgustată, tristă, în viaţa ei de toate zilele, o aşteaptă afară. Oh, dacă s-ar şti scăpată de grija ciclului până se vor vedea data viitoare! Beznă, întuneric în care lucesc doar luminile roşii ale tramvaielor, deşi abia a trecut de ora 6 după-masă. Este un început de februarie rece, a început iar să fulguiască. În staţie, lângă rigole, oameni obişnuiţi ale căror vieţi normale n-au nimic de ascuns. Ei amândoi, în întuneric, ca şi când nu se cunosc, aerul care îi înconjoară încă îi uneşte. Aşteaptă două tramvaie care vor merge fiecare spre alt capăt al oraşului, privindu-şi de la distanţă siluetele, pândind, fiecare, privirea celuilalt, fără să fie siguri de ea.

Pentru că nu poţi să trăieşti nepedepsit în afara regulilor celorlalţi, altfel decât ei toţi. Şi e vina ei că i-a cerut atât de puţin lui Sorin, că l-a vrut doar pe el, nu o viaţă de familie. Iar de la o vreme nici nu a mai ştiut dacă îl mai vroia şi nu cumva a legat-o de el nevoia inerţială de încredere în cineva. Nota de plată a întâlnirilor, această bombă cu întârziere care îi ticăie, necontenit, în pântec, a venit însă şi ea o s-o plătească singură! Nu au s-o salveze remediile studenţeşti, îndoparea cu chinină, opăritul cu apă fierbinte, alcoolul şi sexul violent, săritul de pe masă, gata-gata să îşi luxeze glezna, zguduiturile autobuzului când se aşază pe locurile din spate, pe roată.

*

Coboară la Piaţa Romană şi, atrasă ca de un magnet irezistibil, se aşază în capătul cozii la banane din faţa magazinului Leonida. Dar pe loc îşi dă seama că n-are răbdare să stea.

— Ţineţi-mi, vă rog, şi mie locul, vin imediat!

Domnul uscăţiv cu bască decolorată şi ochelari cu dioptrii mari se uită mirat, dar, până să deschidă el gura, ea a şi ajuns la locul de unde vin strigătele furioase. Mai apucă să vadă, din spate, un fâş argintiu şi o tunsoare arămie, uită-te ce tupeu! Aţi văzut-o când s-a strecurat prin faţă? Nesimţita! Nesimţita îndeasă rapid în sacoşa colorată, cu mânere flexibile, cele cinci banane verzi, cu un astfel de ciorchine sperase şi Letiţia că se va întoarce acasă, l-ar fi înfăşurat în bucăţi de ziar şi l-ar fi pus în cămară, aşteptând să se coacă, dar, după câtă lume e la coadă, cam slabă speranţă! Stă nehotărâtă în faţa maldărului de cutii mari de carton, goale, pe una dintre ele, întoarsă cu fundul în sus, este cântarul păzit de halatul de un alb îndoielnic al vânzătoarei, mişcaţi-vă! lăsaţi cearta! cine urmează?! strigă, autoritar.

— Hai, fiţi drăguţă, puneţi-mi şi p-aia mai galbenă, din colţ!

— Aici nu e pe alese! Un-te crezi?

— Vă rog, nu-mi puneţi doar verzi!

— După ce că apucă, mai vine şi cu pretenţii!

— Daţi numai trei, tovarăşa vânzătoare!

— Numai două, să prindă şi copiii noştri ceva!

— Şi tu! obraznico! Mişcă-te de colo, n-auzi! Tu! Tuuu!

Letiţia numără în gând a treia oară bananele din cutie şi pe urmă rândurile de oameni, mai e doar o cutie pe jumătate plină, să mai stea? să plece?

— Mişcă-te de aici!

Letiţia îşi ţine cu greu echilibrul, brânciul bărbatului a împins-o peste cutiile goale, puse unele peste altele.

— Ia mâna de pe mine, auzi?! Ia mâna de pe mine!

Nu-şi recunoaşte vocea, niciodată n-a strigat aşa. Ar vrea să-l lovească pe bărbatul scund, negricios, care strigă şi el la ea, îl urăşte, îi urăşte pe toţi, se îneacă de atâta ură. Dar se întoarce şi o

ia spre uşa de fier forjat, însemnul unei eleganţe pierdute, a magazinului prost luminat.

— Ai văzut-o? A dracu paţachină! A vrut, ca şi ailantă, s-o ia pân faţă! Boite, gătite, ele n-are timp să stea ca noi la coadă! Noroc cu tovarăşu ăsta care face ordine că e cu ochii în patru!

*

Ninge cu fulgi flocoşi, mari, plini de apă. Crengile negre ale copacilor se acoperă de zăpada apoasă şi grupuri răzleţe de ciori taie oblic, croncănind, cerul. Apa i-a intrat şi în cizme, picioarele i-au îngheţat, nu le mai simte, frigul îi taie obrazul, merge ca un automat înainte şi enervarea scade cu fiecare pas, vrea să răcească, vrea să fie atât de bolnavă, încât să nu mai ştie de nimic, să zacă la căldură, în pat, Petru să se învârtă cu ceaiuri fierbinţi, aspirină şi algocalmine în jurul ei, hai, Letiţia, cât mai ai de gând să zaci? Ai văzut drac mort? Şi să îi vină ciclul...

Dacă nu, va trebui să mai aştepte încă o lună jumătate, două, roasă de neliniştea permanentă. Dorina ştie pe cineva de la ea din sat care provoacă avort cu instilaţii, nimic periculos, numai apă vârâtă acolo, nici măcar nu doare, scapi repede, i-a spus. Letiţia speră că Dorina nu ştie nimic despre relaţia ei cu Sorin şi crede că bomba cu ceas i-a plantat-o în pântec Petru. Mereu altă şi altă minciună, îi este silă de tot ce a trăit, dar greţurile au să înceapă cu adevărat de abia peste o lună, două şi ce-o să-i spună lui Petru când o s-o vadă că tot vomită?

Tot atunci are să îi apară şi cartea, dar cum se poate ca ceva la care ai muncit atât, singura ta bucurie liniştită, să te lase atât de indiferentă? Să te gândeşti doar bine măcar că pe asta am făcut-o...

*

Invitaţia la petrecerea lui Dănuţ Iliescu nu putea să cadă mai rău. Ca de obicei, Letiţia nu avusese tact când îl întrebase pe Petru ce cadou să

cumpere, este ziua lui Dănuţ, a Danei, a celui mic? O sticlă de vin este de-ajuns, a mormăit, morocănos, Petru.

În timp ce Letiţia căuta un loc pentru pardesiu în cuierul aglomerat, Petru i-a întins lui Dănuţ sticla cu vin bulgăresc, felicitări şi să vă meargă bine acolo! Abia atunci şi-a dat seama şi ea că era petrecerea de rămas-bun, Dănuţ Iliescu primise paşapoartele şi trebuia să-şi ia în primire postul de la Bochum. Bietul Petru, cât a mai visat la plecarea asta, Letiţia n-a mai avut curaj să se uite atentă la el, toată seara. După câteva ore, puţin pilit, Dănuţ Iliescu le va spune în gura mare că şi postul de la Montpellier ar fi deja dat, numai că, oricât vor insista ceilalţi, n-au să poată să scoată de la el numele fericitului. În amintirea trecutului, Dana făcuse acelaşi tip de salate, de andive, grecească, *bœuf*, aceleaşi sendvişuri cu caşcaval ras, sardele frecate cu lămâie şi unt, şuncă de Praga şi comandase la Capşa acelaşi tort de ciocolată cu frişcă proaspătă. Dănuţ a alternat muzica veche cha-cha, twist, rock, tango de pe magnetofonul Grundig cu Deep Purple, Pink Floyd, Rolling Stones, Jimmy Hendrix de pe casetofonul montat la instalaţia stereo. Serghei adusese caseta cu formaţia lui favorită, ABBA.

*

Mai mare baftă nici că se poate, să poţi să pleci aşa, cu căţel, cu purcel! Nebuni să fie să se mai întoarcă, Petru şi-a pus cuburile de gheaţă în pahar şi a tras spre el sticla de Johnny Walker. Şi el va face acelaşi lucru atunci când se va vedea cu paşaportul în mână, numai să-i vină odată! Fostul lui student, sigur gradat, care a ajuns într-un post-cheie la Secţia CC, se jură la fiecare început de an că l-a pus pe lista posturilor în străinătate, dar cineva trebuie să îi fi băgat strâmbe, cine? Petru enumeră pentru a mia oară motivele care i-ar fi împiedicat aprobările, azilul politic al Manuelei,

dosarul Letiţiei, nefericita idilă cu micuţa Li Cian în China, despre care a dat atâtea declaraţii peste declaraţii, încât nu-i va uita în veci numele. De când s-a întors din China, se gândeşte doar cum s-o taie mai repede, lucrurile se împut de la o zi la alta în ţara asta şi el a văzut destule acolo ca să ghicească pe ce drum se merge şi aici! De asta s-a dat peste cap să termine teza despre Chomsky şi s-o susţină, nu aşa cum îl sfătuia perfecţionistul de Dănuţ:

— Mai stai, Petru, ce te grăbeşti aşa? Doar e lucrarea vieţii tale! Dacă mai întârzii un pic, ni le dăm amândoi odată!

Nu, el s-a grăbit, a muncit pe brânci, la susţinere l-au umplut toţi de felicitări şi la ce i-a folosit? În acte e trecut tot fără doctorat, fiindcă nu-i vine confirmarea! Aberant, ai zice, dacă n-ai trăi într-o asemenea ţară! Se dovedeşte că a fost mai deştept Dănuţ, chiar dacă şi-a lungit teza atât de mult, încât nu mai are azi nicio şansă cu ea. Dar măcar a ştiut cu cine să se însoare, nu s-a uitat la mireasă, s-a uitat la soacră. Doctoratul a rămas lucrarea vieţii lui, să-i pună câte virgulele vrea! Dar soacra a avut butoane pe care să apese şi, fără să ştie germana, la care Petru a buchisit singur, şi fără patalamalele necesare, Dănuţ Iliescu pleacă pe trei ani Bochum! Oricum, şi dacă Dănuţ ar fi ajuns să-şi termine teza, ar fi trebuit să ceară aprobarea Municipiului de Partid. Şi, când îl luau ăia la puricat şi începeau să numere anii de puşcărie ai bătrânului lui, adio aprobare! În condiţiile astea, când te vezi cu paşapoartele în mână, nu te mai gândeşti la teză, nu te mai gândeşti la nimic, zici doar săru-mâna, mamă-soacră! Să-ţi dea Domnul măcar încă trei ani de viaţă, cât ţine stagiul legal la Bochum! Piloşii îşi prelungesc şederea, cei care o zbârcesc sunt rechemaţi mai devreme, tu, mamă soacră, stai acolo, câine de pază la uşa Tovarăşului Rector, academician, membru în Comitetul Central! Iar când vei fi scoasă la pensie, pentru că

ginerele tău şi fiica ta au cerut azil politic, prietenii de la Paşapoarte o să-ţi dea drumul să-ţi convingi familia să se întoarcă. Găseşti tu soluţia să vii în vizită ca soacră, mamă şi bunică, la doi ani o dată, aşa cum pretinde legea! Iar să vii mai des nici nu va fi nevoie!

*

Dacă măcar acolo se va pune pe treabă, Dănuţ Iliescu îşi va da doctoratul ajutat şi de o bursulică, cu casă şi masă de la Statul Român. Pe când el, Petru Arcan, un nume în ţara asta de căcat, chiar dacă se întâmplă minunea să primească paşaport de o lună pentru conferinţa din Geneva, o să umble de colo colo ca un câine de pripas! Dacă omul lui se ţine măcar acum de cuvânt şi Petre Arcan se vede chemat la Paşapoarte, pe aici ţi-e drumul! Nici nu se mai duce la conferinţă, merge pe loc să ceară azilul, tot chinul cu recunoaşterea tezei este suficient ca să demonstrezi persecuţia politică. L-a obţinut Manuela, care a stat dintr-o prelungire de viză în alta, dar el? De altfel, aşa cum o cunoaşte, Manuela o să-i dea toate contactele.

Iar Letiţia? Va face Petru cerere de întregire a familiei? Ea nu pare deloc interesată să plece şi Dincolo s-ar putea să fie o piatră de moară legată de gâtul lui, mai ceva ca aici. Poate ar fi momentul ideal să se debaraseze unul de altul. În ultimii ani nu le-a fost deloc bine împreună, până şi ultimul lucru care mergea între ei, fututul, s-a stricat, evident, din vina ei, deşi nici el nu e un înger. N-a fost deloc inspirat cu această a doua căsătorie, totuşi primii ani au fost mai buni decât anii cu Manuela. Dar detestă bilanţurile, aşa că întinde iar mâna după sticla de Johnny Walker. O să aibă tot timpul să se gândească Dincolo, sigur este doar că nu-i va spune Letiţiei nimic atunci când va avea în buzunar paşaportul cu vize şi biletul de avion. Câteva rânduri pe o hârtie, într-un plic închis, pus la vedere, o să fie de ajuns.

Iar celeilalte de aici, încă şi mai puţin decât atât. De altfel, ea nici nu se aşteaptă la mare lucru, în stilul lui, nu i-a promis nimic, i-a spus de la bun început că este însurat, că are probleme cu soţia şi că a fost totdeauna un lup singuratic.

*

Dar abia cu azilul în buzunar va începe greul: să vadă cum, unde va putea să se aranjeze. Dacă n-ar fi mucezit aici şi-ar fi plecat de acum trei ani, profesorul Hermann îi oferise post la catedra lui de studii balcanice, din Germania. Petru era decis să accepte, dacă ajungea acolo, chit că el nu este deloc de acord cu ideea că România ar fi o ţară balcanică. Dar, dacă occidentalii ţin la asta, fie cum vor ei! Din păcate, după un atac cerebral, profesorul Hermann a trebuit să se pensioneze înainte de termen, ghinionul lui, dar mai ales ghinionul lui Petru. Ocazie pierdută, ca multe altele. Dar Petru exclude din start să intre în ceva politic, gen Europa Liberă! Nu va pierde cariera universitară în care munceşte de o viaţă, chiar dacă agitaţia din ’68 a mai tăiat în Occident din statutul breslei!

Doar că şansele scad cu fiecare zi, *si tu arrives là-bas à cinquante ans, tu est foutu*, rânjeşte Serghei. Îi convine să vorbească, el e doar cu doi ani mai mare decât Letiţia! Pe Serghei l-au oprit asistent, cu pilele maică-sii! Reţeaua bătrânilor cominternişti! Ţipă în cor că i-a marginalizat Nebunul, dar mai au destule butoane la îndemână! ricanează Dănuţ Iliescu. Aici poţi vedea ura de clasă a copilului de deţinut politic, dar şi invidia. Dănuţ nu poate să nege că Serghei este bine educat şi citit, ai lui au avut alte posibilităţi să-şi crească băiatul decât doamna Iliescu, fostă soţie de deputat PNŢ care a ajuns vatmaniţă de tramvai când bătrânul Iliescu era la Aiud, în închisoare. Dar degeaba se temea Dănuţ că Serghei amuşină aceleaşi posturi la Bochum şi Montpellier ca şi el,

ca şi Petru. Cu lăcomia de bani şi antisemitismul lui ţărănesc, Ceauşescu nu-i promovează pe evrei şi nu-i trimite la posturi în străinătate, preferă să-i forţeze să facă cerere de plecare în Israel ca să ia dolari buni pe ei. Dar bătrânul Sârbu, tatăl lui Serghei, român de la coada vacii, să n-audă de Israel! Ce să facă acolo, chiar dacă l-a pensionat Nebunul? Nu ştie o limbă străină, până şi româna o vorbeşte pocit! Greu de înţeles cum de a luat mama lui Serghei un asemenea mârlan şi cum de l-a suportat o viaţă! Poate pe Tania a măritat-o Partidul, în afară de fanatismul leninist şi de dorinţa de a-şi sfida familia de evrei bogaţi, nu prea mai găseşti explicaţii pentru o astfel de alegere maritală, făcută de o domnişoară crescută cu pian şi limbi străine. Letiţia o place foarte mult pe Tania Sârbu, chiar şi Petru cu ea vorbea cel mai mult pe vremea când mergeau în vizită la Serghei, care încă mai locuia cu părinţii în Bulevardul Primăverii. Ei, aia da casă! Piscină în curte şi ce tablouri, Pătraşcu, Iser, Baba! Dar roata lumii se învârte, azi Serghei Sârbu nu pupă postul din Străinezia, îl umflă Dănuţ Iliescu, care s-a scos după ce a cărat geanta secretarului de Partid şi a robit ca negru la lucrările profesorului ca să îşi plătească postul în institut! Şi Petru îşi mai umple iar paharul cu Johnny Walker.

*

— Sper, Petru, că îmi dai voie să dansez cu Lety, febleţea mea dintotdeauna! chicoteşte Serghei.

Febleţea lui? Nici poveste! Nimeni nu vede în întuneric grimasa încremenită a Letiţiei, care se lasă răsucită, aruncată, la rockul în care Serghei încearcă să le dovedească celorlalţi tinereţea celor 40 de ani spre care a pornit, împreună cu partenera lui de dans. O strânge mai aproape atunci când începe banda veche cu Dalida, *mon amour, aime-moi, il faut bien qu'on s'aime, puisqu'on est fait*

pour ça, serre-moi, serre-moi dans tes bras, je ne veux pas savoir où tu me conduiras, iar Letiţia îşi încordează muşchii, să se dezlipească de trupul moale al celuilalt, care o trage înspre răsuflarea alcoolizată şi spre sexul întărit care i se freacă de şold, *et si tu n'es qu'un rêve, ne me réveilles pas*, ea rătăceşte în noaptea fără sfârşit a petrecerii, gazda a adus salata de fructe, tortul, cafelele, coniacul Rémy Martin, când o să se poată ghemui în patul plin de paltoane străine, după un ultim drum de control la toaletă? Amintirea lui Sorin îi va exploda de la sâni până în uterul îngreunat, *et maintenant que vais je faire de tout ce temps que sera ma vie, de tout ces gens qui m'indiffère et maintenant que tu est partie?* o minge de foc, în pântecul ei, intensă, intensă, la fel ca discul roşu al soarelui, care desenează în peniţă neagră pe cerul moale, alb-ivoriu, coroanele rotunde ale copacilor, atunci când ea se întoarce, ameţită de alcool şi sex, de la întâlnirile cu Sorin.

Petru dă să se ridice să-şi umple iar paharul, se clatină şi cade, nu-i nimic, nu-i nimic, bolboroseşte, mâinile îi alunecă pe covorul de Buhara, rămăşiţă din casa boierească a părinţilor lui Iliescu. Doamnele de pe canapea încearcă să îl ridice, dar e prea greu, s-a buhăit în ultima vreme, ciroza o să îl mănânce dacă o ţine tot aşa, le şopteşte Serghei, trăgându-l, neîndemânatic sau neconvins, de braţul moale. Nu-i nimic, chiar nimic, îngaimă Petru, noroc că au apărut gazdele şi l-au ridicat, rapid, eficace, Dana îl acoperă cu husa fotoliului, slavă Domnului că pantalonii sunt închişi la culoare şi nu se vede pe ei pata de urină, dar Letiţia? Unde este Letiţia? De ce nu mai iese odată de la toaletă?

Letiţia stă cu chiloţii în vine şi priveşte, încremenită, hârtia igienică, udă, pe care şi-a tras-o dintre buzele vulvei, niciun cheguleţ maro, nicio pată de sânge. Îşi aude în tot corpul, până în creştet, bătăile surde ale inimii speriate, pe care

încearcă să le liniştească, şi încă se mai roagă, fă, Doamne, să îmi vină, fă, Doamne…

*

— Cum te simţi? Ţi-e rău, biata de tine? întreabă Sorin în timp ce ochii îi aleargă în toate părţile, de la apa neagră a lacului, cu ochiuri de gheaţă, la grămezile de zăpadă coclită de la rădăcina copacilor încă negri.

Tocmai acum, apartamentul lui Florinel este ocupat de părinţii lui, veniţi de la ţară la un control medical! Sorin şi Letiţia se întâlnesc în parc, chipurile întâmplător, dar ce poţi să vorbeşti într-o jumătate de oră, în timp ce scormoneşti cu ochii toate tufişurile şi aleile? El are o sclipire de vinovăţie în privire, este nervos şi nedormit, pe lângă tot necazul ăsta cu tine, îi spune, să lucrezi cu noul director e infernal de greu. Dă dispoziţii absurde şi, oricât de diplomat încerci să fii când îi explici, nu reuşeşti să-l faci să înţeleagă mare lucru!

S-au limpezit ori s-au încurcat şi mai tare lucrurile după ultima mare ceartă cu Petru? Ea s-a tras, culmea absurdului, de la câteva rânduri, scrise pe o foaie pe care, din greşeală, Letiţia i-a întins-o lui Petru împreună cu nota neplătită de telefon: *Ascunde mereu câte ceva şi este vizibilă minciuna în care nu încetează să se agite. Poartă în el semnele sterilităţii. Ca şi când s-a întors pe dos, schimbându-se, este mereu acelaşi, dar în două ipostaze şi cred că nici el nu mai ştie care este cea adevărată.*

Când i-a văzut faţa încruntată, îşi pusese ochelarii şi citea atent, a îngheţat: habar nu mai avea ce mâzgălise, scrisese dintr-un foc şi pusese hârtia în poşetă.

— Nu pierde timpul cu asta, este pentru romanul pe care l-am început, chiar aş fi vrut să te rog, dacă ai avea timp, să te uiţi prin el, nu, nu acum, când o să ai tu timp, Petru...

— Crezi că nu sunt în stare să deosebesc o pagină de roman de un denunţ? a strigat el, mototolind furios hârtia. Pentru că asta este ce-ai înşirat aici! Dacă tu crezi că asta e literatură, atunci chiar ai luat-o razna! Te-ai gândit vreodată că toată situaţia ta de azi mi se datorează numai mie? Amărâtul ăla de unchi-tu, un biet amator de provincie, n-ar fi visat să ajungă vreodată cu încropelile lui în revista mea de prestigiu! A mea, da, fiindcă eu trudesc acolo, profesorul vine şi pleacă! Stai într-un apartament din centru, primit pe relaţiile mele, până şi serviciul la care faci mutre, dar pe care ţi-l invidiază nenorociţii tăi de colegi daţi afară, până şi pe ăsta tot ca nevastă a mea l-ai luat! Şi de la tine ce am primit în schimb? Dosarul familiei Branea şi mutre peste mutre! Crezi că n-am simţit de câte ori vii acasă mirosind a băutură şi pe urmă îţi iei aere de mironosiţă prin bucătărie? Şi mai ai tupeul să-mi ţii mie predici că pilesc?

*

Era un timp când se agăţa de hainele lui ca să nu-l lase să plece, după ce se certau. Uneori cobora pe scări, după el, în capotul încheiat strâmb şi cu faţa schimonosită de plâns. Acum doar s-a repezit la dulăpiorul din baie şi a înghiţit două Extraverale. Transpira, o lua cu frig, n-avea decât un pachet de Litoral, pe care l-a terminat până dimineaţa, aprindea ţigară de la ţigară, deschidea apoi geamurile şi uşa, să nu simtă Petru fumul când, dacă o să se întoarcă. L-ar fi sunat pe Sorin acasă, doar să îi audă glasul, s-o liniştească, dar se făcuse târziu şi ce-ar fi putut să îi spună? Că reproşurile la adresa lui au căzut în mâna lui Petru? Nu îi va putea explica nimic.

Numai cearta asta îi mai trebuia acum, când grija ei este să scape de sarcină! Ieri o întâlnise pe consăteanca Dorinei, asistenta medicală care i-a spus că de la instilaţie până la eliminarea sarcinii

mai trec nişte zile. Pentru cazul că ar apărea o complicaţie, hemoragie mare, dureri, febră, o să-i dea numele unei doctoriţe la care să meargă, policlinică, stradă, număr, zilele când consultă. Doctoriţa îi dă bilet de internare pentru avort spontan şi cu ăsta se duce la spital atunci când soţul doctoriţei este de gardă, a apărut o urgenţă, cu febră, cu hemoragie! O chiurează, are o mână uşoară, să stea liniştită! O să mai coste ceva în plus, dar nu e nevoie să se ajungă aici, toate la care le-a făcut ea instilaţia au scăpat ca la un ciclu mai abundent şi atât!

Letiţia îşi aprinde ţigara cu degetele tremurând, cum să stea liniştită atunci când se gândeşte ce o poate aştepta la spital, securişti, anchetă?! Ce va spune Petru când se va trezi cu telefonul procurorului care anchetează cazul şi-l va considera complice pentru un avort în care nu are nicio vină? Cum de a ajuns aici, ea, care cândva plecase, fericită şi victorioasă, din camera de cămin la braţul lui?

*

Abia după miezul nopţii s-a vârât în pat. Aerul rece de-afară intra prin tocurile îmbătrânite ale geamurilor îngheţate. Chitul lipit ca să le etanşeizeze se uscase şi căzuse, din loc în loc: nepăsarea perechilor care nu-şi mai îngrijesc cuibul, pentru că nu ştiu cât vor mai sta împreună. Îi era frig la spate şi-şi amintea cum se încălzea altădată de trupul lui Petru. Confuză, gata să adoarmă, şi-a dorit ca Petru, întors pe neaşteptate, să intre în dormitor, fără să mai aprindă lumina, şi să se dezbrace grăbit la lumina felinarului din stradă: clinchetul curelei şi mâna lui rece, strecurată sub elasticul pijamalei ei.

Dimineaţa avea nisip în ochi, dormise prost, se trezea şi adormea la loc. În ultima vreme nu mai întârzia la serviciu, pentru că o trezea neliniştea. A alergat la baie să se controleze, dar era dinainte

resemnată că nu va găsi stropul aşteptat de sânge. Iar în tot apartamentul, niciun semn că Petru ar fi venit între timp şi ar fi plecat înainte ca ea să se trezească. A deschis geamurile, s-a aşezat la masa lui de lucru, cu cafeaua şi ţigara, îi venise corectura cărţii şi trebuia s-o dea într-o săptămână. La primele pagini i-a fost greu să se adune, pe urmă textul a prins-o şi, când s-a ridicat să se pregătească de plecare, era ciudat de liniştită.

Afară era un aer proaspăt şi viu, se auzeau tramvaiele, zgomotul liniştitor al stativelor golite de sticlele de lapte, mâine, le striga vânzătorul celor de la coadă care rămăseseră fără. Mâine! Mâine, şi-a spus şi Letiţia, înviorată. În geamul parcă dintotdeauna nespălat de la Alimentara aluneca faţa ei cu ochii încercănaţi şi fălcile încordate, dar ea se zărea cu ochii minţii şi cu farmecul lui Scarlett O'Hara, repetând: mâine, am mă gândesc la toate astea mâine!

Capitolul 25
Accidentul

Petru s-a întors când Letiţia era la serviciu. Până să ajungă ea acasă, era din nou plecat. După câteva zile au început să-şi vorbească din nou, dar se văd rar, el pleacă mai des ca înainte, mai ales nopţile. De câteva ori, Letiţia a venit împreună cu Dorina, care a evoluat, rochiile ei se scurtează mereu, ţine regim de slăbit, îşi cumpără din pachet tanga şi sutiene Triumph. Dar dimineaţa, la condică, văzându-i faţa lipsită de farmec, Letiţia îşi spune, ca şi înainte, săraca, tot prost arată! Acasă au băut împreună o porcărie de lichior de vişine, au fumat, au vorbit despre Eleonora, Titus, noul director, s-au pilit şi au râs. Dorina i-a spus, ca de obicei, ce face fiecare dintre apropiaţi, iar Letiţia şi-a deşertat şi ea tolba, i-a povestit cearta cu Petru din cauza paginii scrise, dar a rugat-o să nu mai spună la nimeni, la nimeni.

Îşi predase corectura şi încă mai spera dimineaţa că se va trezi cu pijamaua pătată de sânge. Începuse să se gândească la cearta absurdă cu Petru ca la o şansă să scape de întâlnirile promiscue în case străine. Pagina de la care pornise totul se afla în mâna ei. Convins că nemulţumirile Letiţiei îl vizau, Petru o făcuse ghem şi o aruncase. Când şi-a amintit, Letiţia a cotrobăit în patru labe prin cameră, a dat de ghemul de hârtie şi, după o mică şovăială, l-a netezit şi l-a lipit în caiet. Poate îi va fi totuşi de folos, cândva, la romanul imaginat.

*

Letiţia nu-şi închipuia însă câte alte motive de stres avusese în ultima vreme Sorin.

—Va fi o conjunctură proastă pentru zodia Peştilor! Sper totuşi să ne descurcăm, tu mai ales, pentru că intri în altă decadă! i-a spus, prin noiembrie, Alin Costescu.

Şi-a ridicat privirea timidă, de fetiţă, sub sprâncenele groase, îmbinate, în timp ce mâna puternică, păroasă se plimba pe păienjenişul horoscopului. Îl lucrase cu plăcere, trecuse de faza din studenţie, când astrologia era doar hobby-ul lui secret.

—M-am profesionalizat, au venit la mine persoane importante, colonei de Securitate, secretari de Partid, i-a povestit lui Sorin când au stat la o cafea, la cofetăria Katanga.

Sorin se decisese greu să-i dea datele lui pentru horoscop. Şi, foarte curând, avea să o regrete. La coloneii ăştia ai lui Alin, la majoritatea celor care au făcut carieră datorită *originii lor sănătoase*, cum râcâi un pic coaja de marxism învăţat pe dinafară pentru şedinţe, dai de superstiţii şi ezoterisme ieftine! Dar eu nu ar fi trebuit să mă bag în aşa ceva! avea să îşi spună. Sorin se mândrea că este pozitivist, citise chiar şi o carte a lui Auguste Comte găsită în biblioteca lui Virgil, cu o dedicaţie foarte caldă de la un anume Traian. O fi fost şi Traian ăsta un homosexual îndrăgostit de tatăl lui adoptiv, aşa cum i s-a întâmplat lui cu Alin? Sorin încremenise atunci când Alin, care ieşise să-l conducă până la scara blocului, i-a spus că fusese fericit în ultimele săptămâni, când horoscopul le-a dat ocazia să se vadă mai des. Speră să fie tot mai apropiaţi de acum înainte, el îl iubeşte de zece ani, dar n-a vrut niciodată să-l inoportuneze. Şi-a ales special momentul, în lift, ca să nu-l audă nimeni, s-a gândit Sorin, panicat. Se lipise de oglindă, buimac, ar fi vrut să dispară în adâncul ei, mâncat de rugină, deşi nu risca nimic cu bietul Alin!

*

Aveau să îl urmărească multă vreme ochii lui supuşi, de îndrăgostit, sub sprâncenele negre îmbinate, în timp ce el, ce penibil! debita generalităţi, nu am nimic contra, pot să înţeleg, dar

mie, ai văzut şi tu, eu prefer fetele... O să-şi reproşeze că l-a aţâţat pe bietul Alin pentru nenorocitul ăla de horoscop, doar era la curent cu zvonurile despre el, circulau încă din facultate! Să fi fost mai precaut, nu să se învârtă aproape două luni în jurul lui, vizite acasă, mese peste mese întinse de doamna Costescu, mereu cu aceeaşi întrebare pe buze, de ce nu te mai însori odată, Sorin, ca să dai un exemplu şi băiatului meu? Râsul mânzesc al lui Alin, hai, mamă, am tras atât de Sorin să vină pe la noi şi tu îl goneşti! ? Ce ne trebuie nouă căsătorie? Nicio nevastă din lume nu găteşte ca tine! Da, horoscopul avusese un cost prea ridicat, ca să afle ce? Apăsarea planetelor, opoziţie între Uranus şi Saturn, între înţelepciune şi aventură, între conservatorism şi schimbare, Saturn în casa 12, lucruri care vin din trecut, risc de accidente, cumpănă de viaţă! Este drept că nici el nu i-a dat lui Alin destule informaţii, măcar să îi fi spus că este copil adoptat! Iar data naşterii lui o fi cea exactă? Nelly susţine că da, dar plânge de câte ori o întreabă. Să se învinovăţească deci tot pe el pentru răspunsurile ambigue ale lui Alin, situaţia de care eşti obsedat este de fapt mai bună decât crezi, vei alege între două femei şi da, mai văd ceva, nu ştiu dacă este căsătorie sau, Doamne fereşte, moarte, nu, nu, moarte nu e sigur, ţi-am spus însă că risc de accident e!

Cine nu alege, de la o anumită vârstă, între două femei, cine nu are risc de accidente, mai ales dacă a intrat în rândul lumii şi şi-a luat maşină? Alin parcă era ghicitoare în cafea. Nimic despre ceea ce îl chinuie pe Sorin Olaru, stagnarea carierei, rânjetul şefului de Personal, noul director care nu ştie nimic despre instituţie, în schimb este mai la curent cu povestea naşterii lui Sorin Olaru decât este el...

*

Telefonul disperat al doamnei Costescu, noaptea, la ora 11, în ziua când Alin a fost arestat, l-a făcut pe Sorin să se perpelească toată noaptea. A ajuns alb ca varul la serviciu, tremura tot, ştia însă că trebuia acţionat rapid, înainte să se trezească inclus şi el în reţeaua de homosexuali arestaţi. Ce s-ar fi făcut fără intervenţia energică a Dorinei la colegul ei, Bîclişeanu, care a depus ceva efort până să-l scoată din cauză? Fără declaraţia ei, ajungea sigur în faţa celor ce anchetau o reţea de homosexuali! Săptămâni de zile, Sorin a afişat, când a fost întrebat despre legăturile lui cu Alin Costescu, relaţia pe care, la vremea aceea, încă o mai credea provizorie, cu Dorina. Un act gratuit, obişnuia Sorin, cititorul lui Gide, să-şi catalogheze astfel de gesturi pe care le dorea provocatoare: în fapt o rămăşiţă a unui snobism uzat.

Peste douăzeci de ani, cele câteva persoane condamnate în procesul, ţinut secret, pentru homosexualitate vor fi prezentate, în interviuri din presă şi în talk-show-uri televizate, drept membrii uneia dintre primele conspiraţii contra lui Ceauşescu. Aceasta va fi şi versiunea mamei lui Alin Costescu, care încă mai purta doliu de când fusese anunţată că fiul ei a murit de infarct în închisoare. Prezentatoarea i-a pus câteva întrebări despre jurnalul lui Alin Costescu, o adevărată carte de sertar, o vom citi în curând, a conchis ea. Ca de obicei, dezvăluirile presei, ataşate unui joc politic, au ţinut doar câteva zile. După ce diversiunea şi-a atins scopul, nici despre jurnal, nici despre conspiraţia anticeauşistă nu s-a mai auzit nimic. Singura care a revenit asupra acelor întâmplări a fost fundaţia, înfiinţată recent în sprijinul minorităţilor sexuale, care susţinea însă că motivul arestărilor a fost doar homosexualitatea, penalizată câţiva ani şi după 1990. În romanul la care reîncepuse să scrie, Letiţia va introduce versiunea conspiraţiei, lansată de presă, deşi, la timpul lor, nu avusese habar de acele arestări, nici că Sorin

fusese în pericol. Personajul inspirat de Sorin era hărţuit de ofiţerii de Securitate ai Clădirii numai din pricina părinţilor lui naturali.

*

Trecutul ascuns intrase în viaţa lui Sorin Olaru odată cu Vistig. Şi a dat iarăşi buzna peste el atunci când înlocuitorul acestuia, locotenentul Adriean Bîclişeanu, l-a întrebat dacă nu cumva părinţii l-au înscris la şcoala germană ca să-i uşureze o întâlnire cu Vasi Stamatiu, nu-ţi spune nimic numele ăsta? Hai, fără glumă! Nu ţi-a spus căpitanul Vistig că Stamatiu Vasile ar fi tatăl tău natural? De ce ţi se pare imposibil? Stamatiu a avut o lungă bursă de studii, prin anii ’30, la Berlin pentru un doctorat niciodată dat, şi-a petrecut diferitele perioade de exil la Rostock, la Freiburg, dar a fost prezent şi în ţară. Credem că poate fi cel pe care l-ai întâlnit la prima ta ieşire afară, da, profesorul Hermann! Şi-a putut schimba între timp numele, care-i problema? Nu ţi-a spus căpitanul Vistig? Dar despre Sorana Iovănescu ce ştii? Ei, cum aşa, chiar nimic, nimic? Nici măcar că ea este mama ta naturală? Aici nu mai sunt deloc dubii!

Veşnic preocupată de ale ei, Letiţia abia dacă observase că iubitul ei a fost abătut luni de zile. L-a privit nedumerită atunci când, la una din întâlniri, el i-a spus că se gândise să se sinucidă. Când l-a întrebat de ce, Sorin a făcut gestul obişnuit, cu mâna, nu contează, să nu mai vorbim despre asta! Sorin rămăsese convins că Bîclişeanu nu i-a spus decât în parte şi probabil deformată povestea înfierii lui. Nu era dispus să creadă că mama lui naturală ar fi fost şefa Cetăţuii legionare de fete din oraşul lor, gata să-şi rişte viaţa pentru teroriştii din echipele morţii. Nu se putea împăca cu gândul că moşteneşte genele lui Vasi Stamatiu, care ceruse de la tribună execuţii, pedepse corporale şi răzbunări. Nu credea nici că, în cursul unei vieţi, oamenii se pot schimba într-atât încât

un aventurier mistic să se transforme într-un domn amabil şi civilizat. Atunci, la prima lui deplasare, simţind spre ce vrea să-l ducă Vistig, îşi încheiase însă raportul cu concluzia că Günther Hermann este un român care nu-şi recunoaşte fosta naţionalitate. Faptul că îl invitase acasă, un gest pe care rareori îl face un occidental, mai ales faţă de un imberb venit din Estul sălbatic, a fost unul dintre argumentele, altminteri destul de subţiri, pe care se baza concluzia lui.

*

La felicitările de sărbători, expediate cu punctualitatea sa obişnuită, Sorin nu a primit niciodată răspuns de la profesorul Hermann, oare de ce? se întreba abia acum. Avusese Hermann dintr-odată revelaţia că-şi deschisese casa unui răuvoitor sau Instituţia atotputernică a lui Vistig şi Bîclişeanu le tăiase corespondenţa? Volubilul Bîclişeanu l-a făcut pe Sorin să înţeleagă de ce se împotmolise cariera lui. Nu târa după el tinichelele obişnuite ale oricărei familii, ci nişte cadavre simbolice, cu care va fi mereu şantajat, şi oricând o restructurare l-ar fi putut scuipa din serviciul devenit a doua lui familie.

Lucrurile au părut să se mişte, chiar dacă nu spectaculos, cu ajutorul Dorinei. Prin ea, Sorin a aflat că, relativ repede după plecarea lui, profesorul Hermann făcuse un atac cerebral, iar scoaterea la pensie a lui Vistig pare să fi fost legată de acest caz nefericit: s-a considerat că a acţionat pe cont propriu şi şi-a depăşit atribuţiile. Zâmbind dispreţuitor la adresa lui Vistig, Bîclişeanu i-a spus Dorinei, sec: nu s-a mai putut obţine confirmarea identităţii lui Günther Hermann pentru că nu s-a procedat cu profesionalism!

Oare accidentul cerebral al lui Günther Hermann fusese urmarea raportului său mincinos? se întreba acum Sorin. Aruncase în maşina implacabilă de tracasări a diverşilor ofiţeri, pe care

o cunoştea pe pielea lui, un nevinovat care se purtase frumos cu el? Îşi spionase tatăl natural? Indiferent dacă îl întâlnise pe Günther Hermann ori pe sumbrul Vasi Stamatiu, el, care nu vroia să facă decât bine, reuşise să facă numai rău celor de care se apropiase.

Niciodată Sorin nu fusese atât de nemulţumit de el ca în aceste luni.

*

Poate altfel ar fi vorbit cu profesorul Hermann dacă Vistig, care, pe lângă contactele profesionale, îi dăduse şi sarcina să ajungă în vecinătatea lui Hermann, i-ar fi spus că-l trimite să-şi vâneze prezumtivul tată natural! Fotografia dintr-un ziar îngălbenit pe care i-o arătase Bîclişeanu era neclară: un bărbat mai înalt şi mai brunet decât ceilalţi, cu plete, cizme şi centură legionară, aflat lângă un alt necunoscut, care putea fi Codreanu sau Sima, Bîclişeanu nu era sigur.

Günther Hermann, tată natural, luat la pachet cu ţara şi viaţa confortabilă în care lui Sorin i-ar fi plăcut atât de mult să se instaleze! Să-i fi putut spune: nu vreau să ştiu ce-ai făcut în România! Nu vreau să-mi fie tată cel de atunci, cu crimele imposibil de înţeles, de iertat! Te vreau pe tine, cel de acum, cu viaţa reglată de colocvii şi volume de cercetare, cu partide de golf şi tenis vara şi două săptămâni de schi în Elveţia, iarna, cu Evelyne, care îţi păzeşte regimul de viaţă, face economie la apă, evită detergenţii şi îi urăşte pe americani! Tata Günther l-ar fi putut recomanda într-un serviciu bun şi i-ar fi făcut cunoştinţă cu fata prietenului cu care joacă golf, viitoarea lui soţie. Ar fi scos-o după un timp şi pe Nelly din ţară, iar Letiţia? Letiţia ar fi suferit un pic, numai bine ca să aibă un subiect pentru romanul ei, şi în timpul ăsta sigur îmbrobodea pe altul! La vremea când lui Sorin îi treceau prin minte astfel de gânduri, Dorina nu intra deloc în calcul.

*

Deşi, în ceea ce îl privea pe el, lucrurile ar fi putut să stea şi aşa cum i-a spus Bîclişeanu.

—Dacă ai fi rămas acolo, în Germania, aveam garanţia că Günther Hermann este omul nostru. Adică Vasi Stamatiu! Când ar fi ştiut că viaţa lui din România poate intra oricând pe prima pagină a lui *Frankfurter Allgemeine Zeitung* şi atunci adio post, adio prieteni, poate chiar adio nevastă bogată, domnul Hermann-Stamatiu n-ar mai fi mişcat în front! Iar în ce te priveşte, cred că îţi mai aminteşti ce ne-a învăţat Troţki: braţul Revoluţiei este lung!

*

Dar ipoteticii părinţi naturali care îi vor mai apărea mult timp în coşmaruri nu au să îi schimbe cu o iotă sentimentele lui faţă de Virgil şi Nelly: există şi lucruri pe care Sorin Olaru nu le va trăda niciodată.

Iar când, peste aproape două decenii, ţintuit la pat de un accident cerebral care îi va lua vorbirea şi mâna dreaptă, cuviosul Sofronie va bâigui, vrând parcă să-i spună ceva, Sorin o să se străduie zadarnic să-l înţeleagă. Bolnavul încerca să mâzgălească hârtia pe care, inventiv ca totdeauna, Sorin i-o vârâse sub mâna stângă. După câteva mâzgălituri, cuviosul Sofronie va renunţa.

Făcuse bine sau făcuse rău păstrând secretul ultimei spovedanii a cumnatului Virgil? Copiii au ispăşit păcatele neştiute ale părinţilor fiindcă aşa fusese voia Domnului! Şi n-ar fi fost încă şi mai deprimat Sorin aflând, atât de târziu, că nu avea cum să fi moştenit genele, sângele, ADN-ul lui Vasi Stamatiu? Că fusese tracasat degeaba? Altele erau dosarele zilei, cele vechi păreau atât de absurde, încât nimeni nu va mai încerca să le înţeleagă!

Poate asta va trece prin mintea confuză a cuviosului Sofronie în timp ce respiraţia îi va deveni tot mai şuierătoare. Dar lacrimile vor

continua să urce în ochii congestionaţi, cu albastrul decolorat, vechea lui conjunctivită alergică ori sentimentul vinovăţiei?

*

Accidentul care a dus-o pe Dorina la spital şi despre care a vuit Clădirea a făcut-o pe Letiţia să-şi dea seama că ştie în amănunt trupul şi drumurile zilnice ale lui Sorin, dar nu îl cunoaşte, de fapt. Se întâlneşte, oare, de ani de zile, doar cu fantasma ei ori el s-a schimbat? Dar atunci când? Şi cum de s-au trezit ei în situaţia asta bizară?

Nu e nimic bizar aici, susţine Sorin, ferindu-şi privirea şi dând dezordonat din mâini. El şi Dorina sunt colegi de birou, locuiesc în acelaşi cartier, Dorina avea deja carnet de conducere, el a picat la examen, poate înţelege Letiţia că nu i-a spus fiindcă nu i-a plăcut să apară într-o asemenea postură în faţa ei? Nu ţi-am spus, Lety, nici după am luat examenul, fiindcă vroiam să-ţi fac o surpriză plăcută, să te invit la o plimbare, numai că acum maşina e la reparat, noroc că este asigurată! Da, e adevărat, ar fi trebuit să îi spună de când el şi Dorina au plănuit să îşi ia împreună maşină din ciubucurile la care au lucrat amândoi, atâtea după-amiezi de lucru peste program, o maşină pe care o folosesc când unul, când altul, ce probează asta? Nimic! În momentul accidentului erau amândoi în maşină fiindcă aveau treburi de serviciu în acelaşi cartier.

Sorin e mai agitat ca oricând, accidentul el l-a făcut, Dorina are doar câteva zgârieturi, nimic grav, dar se simte vinovat faţă de ea, aşa cum se simte vinovat şi faţă de Letiţia, care, din această minciună prin omisiune, ar putea să îşi facă o imagine greşită, dar nu poţi tu să fii geloasă pe una ca Dorina, o linguşeşte...

În schimb Dorina este cu atât mai geloasă pe Letiţia cu cât îi stă mereu în preajmă şi o supraveghează, aşa cum îl supraveghează şi pe el.

Orbirea Letiţiei, felul cum îşi trăieşte la întâmplare viaţa şi mai ales sarcina ei o exasperează pe Dorina. Dar o va ajuta pe Letiţia să scape şi îl va avea liber şi tot mai îndatorat pe Sorin.

*

Sorin a încercat mereu să amâne gesturile decisive, sperând că viaţa le va lua în locul său, ar rezista altfel bărbaţii, de mii de ani, la presiunile femeilor? îşi spunea, până de curând, mulţumit că a ajuns şi el la maturitatea virilă, la cinism, adică. Dar acum ştie că nu mai poate amâna mult timp.

— Cum poţi să îmi faci asta, după câte am făcut pentru tine?! îi şuieră, din ce în ce mai des, Dorina şi obrajii i se aprind de furia înăbuşită. De ce te eschivezi *să iei o decizie*?

Sorin întârzie să ia o decizie fiindcă mai este legat de Letiţia şi suferă şi el atunci când răneşte pe cineva ori fiindcă relaţia cu ea este un alibi ca să se apere de presiunile Dorinei?

— Cine rezistă la a fi adorat? i-a şoptit mai demult Letiţiei, numai că ea a zâmbit, măgulită, nu îşi dăduse seama la cine se referea el.

*

Dar acum îşi aduce aminte şi fumează una după alta ţigările albaneze Arberia.

— Au un gust foarte asemănător cu ţigările chinezeşti, chiar dacă nu sunt la fel de parfumate, a încercat să glumească Sorin atunci când i-a oferit pachetul.

Numai că el este un fumător de ocazie şi aluzia la alianţa chino-albaneză trebuie să îi aparţină Dorinei, mare fumătoare, şefă de Protocol nu doar în instituţie, ci şi în cuplul lor. Umbra Dorinei nu mai are cum ieşi din viaţa cuplului lor, faţa Letiţiei s-a întunecat, dar numai pentru o clipă: nici măcar acum nu poate vedea o rivală în Dorina. Şi, de fapt, nu îi vine să îi reproşeze nimic. A spionat-o şi i-a raportat totul lui Sorin? Da, dar este atât de evident îndrăgostită de el! Resentimentele Letiţiei

nu se coagulează, descoperă ceea ce de altfel a simţit totdeauna: că între ele nu era prietenie, iar ce a fost nici nu mai merită gândit. Letiţia va încerca chiar să o înţeleagă, scriind în caietul pe care în curând nu va mai avea de ce să-l ţină ascuns sub saltea. *M-am gândit abia acum la farmecul lui, pe care eu nu i-l simţisem niciodată aşa cum îl simţise ea. Era plină de complexe, dar încărcată de energia periferiilor despre care S. mi-a vorbit chiar apropo de ea. Am avut şi eu energia asta când îl asaltam pe P. cu manuscrisele unchiului. Numai că energia scade atunci când îţi atingi ţelul, cel puţin cu mine aşa s-a întâmplat. D. a fost fascinată de aureola lui S., atunci când ea, o Cenuşăreasă urâţică şi demodată, a apărut în clădire şi a început asediul îndelungat al Prinţului, răbdând oricât, imaginând orice, ca să ajungă să facă împreună cu el o echipă, adică o familie. Ceea ce eu nici o clipă nu am încercat.*

*

Făcuse tot drumul de la Leul până aici pe jos. Nu reuşise să se strecoare printre femeile încărcate de plase, trăgând după ele copii scoşi de la grădiniţă, şi printre navetiştii cu saci de pâine, în drum spre autogară, care dădeau buzna spre scările pline, ciorchine, de oameni, atunci când se ivea un autobuz supraîncărcat, legănându-se, în miros de benzină şi fum. Mergea repede, cu capul înfierbântat, să-i spună sau nu lui Sorin cum încearcă să se vindece de relaţia toxică cu el? Să-i povestească momentele ei, tot mai delicate, cu Harry, care s-au îndesit de când ea a aflat de accidentul Dorinei? Dar ştie deja ce îi va răspunde el. Nu cred că e prima dată când o faci, e doar prima dată când mi-o spui, care e noutatea?

Şi o să se ridice să plece, un bărbat matur cu fularul strâmb de grabă, o să coboare, pentru totdeauna, scara, Sorin al ei, oare asta vrea? Mai bine să nu-i spună nimic, să fie mulţumită că şi ea

îi ascunde ceva, aşa cum îi ascunde şi el. Să-şi regăsească tăcerea şi îndemânările clandestinităţii, singurele lucruri dobândite de când este cu el. Iarăşi cele trei ore în pat, iar capul tulbure de băutură, gurile lor care miros a timp şi a ţigări, trupurile îngreunate, ceva în mine se zbate să scape de tine, ceva vrea să continue, înţelegi, Sorin?

Când a ridicat ochii, ajunsese la Fabrica de lapte, copăceii din marginea trotuarului aveau crengile roşii de mugurii care crescuseră, nevăzuţi, sub frig şi ceaţă, în acest început de martie.

*

Încurajat de tăcerea ei, Sorin schimbase deja subiectul, doar există în Clădire şi alte evenimente în afară de maşina şi accidentul Dorinei, infarctul lui Titus Marga, de pildă! La două zile după ce îi frecaseră ridichea la Sectorul de Partid, Titus era întins pe covor în biroul pe care provizoriu îl mai împarte cu Eleonora: ea va fi pensionată la 1 iunie, iar el aşteaptă acum Salvarea. Ca de obicei, Titus arată neras, deşi de dimineaţă era proaspăt bărbierit. Dezavantajul de care se lamenta cu cochetărie va deveni avantaj doar peste două decenii, atunci când moda masculină o să propună o barbă nerasă de două zile, asortată coafurilor neglijente făcute cu foehn şi gel. Din păcate, virilul Titus Marga s-a născut prea devreme.

—Vă rog, nu-l mişcaţi, nu-l atingeţi! Aşteptaţi să fie luat cu targa!

Eleonora îşi desface degetele cu unghii îngrijite şi le strânge la loc, gestul afectat cu care încă mai vorbeşte în şedinţe. Sub volanele bluzei vaporoase de mătase naturală sânii s-au mărit de menopauză, iar vocea i se arcuieşte, ca totdeauna, patetic. Fumează, agitată, un Snagov împrumutat şi, fără să îi pese de privirile cu atât mai răutăcioase cu cât puterea ei instituţională scade zilnic, se străduie ca picioarele ei cu monturi, dar încălţate în pantofi

Guban, cu tocuri de şapte centimetri, să ţină ritmul paşilor mari ai infirmierilor care duc cu greu targa lui Titus.

—Ai să te faci bine şi o să lucrăm iar noi doi la *Tratat*, Titus, dragă!

Iar Titus, uitându-se la ea şi cine ştie ce gândind, da, Noora, da, nu mor caii când vor câinii!

Am ajuns oare să simt pentru Sorin ceea ce simte Eleonora pentru Titus? Dar de unde ştiu eu ce simte ea? se întreabă Letiţia.

*

Ceea ce simt eu pentru el nu se poate numi altfel decât ură. Ce altceva ar însemna visul de azi-noapte? Dacia lui 1300, roşie, încăpătoare, făcută armonică, e o grămadă de metal sclipitor. Ba nu, este roşie din cauza sângelui roşu care a stropit grămada de fiare înnegrite. Sângele se întinde şi pe cearşaful care acoperă targa, este o singură targă ori sunt două? Au murit amândoi, mă gândesc, sau poate a murit doar el? Sunt uşurată, dar ştiu că ar trebui să se vadă pe faţa mea că îmi pare rău, ar trebui chiar să plâng, dar nu pot. Stau în picioare şi simt privirile care îmi alunecă pe faţă ca nişte râme moi, umede. O vezi? aud. Vezi că nu plânge? O vezi pe Letiţia că nu varsă o lacrimă la moartea mamei ei?! Abia acum înţeleg că pe targa acoperită de cearşaful plin de sânge nu sunt Dorina, nici Sorin, e mama! E prea târziu acum, când îmi dau seama, mamă, o strig, vreau să alerg după Salvare ca să mă conving, dar maşina albă a dat cotul străzii Uranus şi degeaba încerc să strig, simt cum se întind corzile, dar niciun sunet nu-mi iese din gură şi nici picioarele nu mi se mişcă din loc.

Letiţia este conştientă că, înainte să-i reproşeze ceva lui Sorin, va trebui să-şi reproşeze ei că a investit în el toată încrederea pe care un om o pune într-altul, ca să poată trăi, deşi avea destule semnale că ar trebui să-şi retragă investiţia. Şi

chiar acum, în faţa falimentului, ea încă mai face eforturi, oh, cât de dureroase! să-l mai creadă încă o dată. Dar cum de a ajuns însă aici? Cum ajunge cel care deţine, prin indiferenţă, poziţia forte într-o relaţie să devină tot mai slab, chiar lamentabil? Şi va mai fi oare vreo şansă de lămurit ceva după douăzeci de ani, când femeia tânără care stă acum turceşte în pat ameţită de orele de alcool şi sex, nu va mai avea, în afară de nume, nicio legătură cu aceea care o să îi catalogheze, grăbită, pe cei doi drept imaturi, ca să nu-şi mai bată capul cu amintirile ei, tot mai confuze?

*

Există oare maturitate sau şi asta e o fantasmă? se întreabă Letiţia, stingând ţigara fumată doar până la jumătate. Şi atunci îl vede pe Petru, cel care acum o săptămână s-a îndreptat, fără să aprindă lumina, spre canapeaua din hol, acolo unde ea doarme în ultima vreme, răsuflarea cunoscută, cu iz de alcool, şi corpul pe care ea nu-l mai recunoaşte. Un bărbat străin care nu ştie să ceară, ci doar să ia, ale cărui unghii ascuţite îi zgârie pulpele ca să i le desfacă, un melc lipicios şi rece e sexul lui pe care i-l pune în palmă în timp ce ea tot se mai zbate să scape, ce e, gâfâie Petru, ce e, de ce nu mă vrei? Şi pe urmă, tot încercând să o pătrundă, sunt atât de dezgustător? Te dezgust? Spune! Dar ea tăcea.

S-a gândit toată ziua cum să se apere de Petru în noaptea următoare. Singurul lucru la care nu s-a gândit este că va găsi dulapul lui răvăşit, fără costumele şi cămăşile lui bune. Pentru prima oară i-a părut rău că nu ştia cum arată femeia la care dispărea nopţile, a fost sigură că s-a mutat la ea.

De ce n-a văzut plicul rezemat de veioză? Poate fiindcă n-a vrut să-şi mai amintească nimic. Poate Petru a venit peste ea noaptea ca să-şi ia, într-un fel, la revedere şi a făcut-o în felul lui, violent şi nepotrivit, bietul Petru! Nici măcar plicul cu

scrisoarea lui de rămas-bun nu a ajuns, cum era firesc, la ea, de ce? De ce a trebuit s-o găsească tot Dorina?

Pentru că Dorina are spirit de observaţie şi Letiţia nu vede nimic în jur. Pentru că Letiţia a ajuns dependentă de Sorin şi Dorina, de fiecare în alt fel. Făcea cafelele în bucătărie, când Dorina a venit la ea cu plicul deja deschis, n-avea grijă, n-am citit, i-a spus. Ochii Dorinei o priveau sincer, prieteneşte în ochi. Nici măcar în acest ceas al lucidităţii, Letiţia nu ştie dacă Dorina a apucat sau nu să citească biletul lăsat de Petru înainte să plece la aeroport.

*

Acum îl ascultă pe Sorin, care i se plânge de colegii care îl bârfesc că ar fi arivist, oportunist. Nu revolta, ci doar suferinţa victimei o aude Letiţia în vocea lui când şopteşte:

— Au spus tot ce se putea spune rău despre mine…

Pe masă zace plicul adus de Sorin cu cei 3.000 de lei, banii pentru asistenta care îi va face instilaţia ca să-i provoace avortul. Sorin aşteaptă ca Letiţia să nege frazele răuvoitorilor şi ea aşteptă ca el să aibă suferinţa ei în minte. Şi, pentru că-l aude vorbind numai despre el, îi reproşează spiritul practic – ceea ce de mult îi stătea pe limbă.

— Şi ce-am făcut cu spiritul practic? întrebă Sorin, lăsând pe marginea chiuvetei paharul pe care îl spăla.

—...Te-ai pierdut, îi răspunde Letiţia, cu o răutate de mult adunată.

Cine are nevoie de alt adevăr decât adevărul lui? Sorin a închis robinetul şi a pus la loc, în dulap, paharul spălat, încercând să îi susţină, provocator, privirea.

Şi pe urmă a tras-o după el, în pat. Vocile li se ascuţiseră, depăşind felul lor ascuns de a fi, din care ea tânjea de mult să iasă într-un moment de

adevăr al ei şi răutate. Şi, cu obrajii arzând, îi aruncă fraze răutăcioase pe care le crede doar pe jumătate. Înverşunată, tremurând de furia contra lui şi de teama că-l pierde, dorind să-l lovească şi speriată ca nu cumva să-l vadă plecând, nemulţumită că-l are aşa cum e şi de fapt nevrând nici acum să privească în faţă ceea ce ştie de mult, îi îndepărtează gesturile de tandreţe. Nişte atingeri umede, buzele sau pielea lui prea ştiută, atât şi nimic mai mult.

*

Bărbatul acesta purta în el semnele sterilităţii şi ea cum de nu a văzut-o până în seara asta, când totul este atât de clar în camera fără mobile a lui Florinel, pentru că părinţii le-au cărat cu ei la ţară, după ce apartamentul s-a vândut? Viaţa lui Sorin i se pare deja încheiată, oricât de mult va mai trăi, pentru că doar va repeta ce-a mai făcut până acum. Va avea tot mai rare minute de nemulţumire, pentru că deja nu mai speră să realizeze ce a visat. Ea o ştie, a scris-o şi pe foaia pe care i-a dat-o lui Petru, dar atunci ce mai caută în această cameră pustie, unde au rămas doar patul lor şi dulapul cu pahare din bucătărie? Nici nu o mai interesează de ce se iroseşte singur: cu o spaimă albă, îşi dă seama doar că a irosit-o şi pe ea. Că a târât-o pe acest drum bezmetic al lui. El, la fel de indecis cum îi sunt şi mângâierile, o împinge acum de fapt de lângă el, ştiind prea bine cum să se salveze, în ultima clipă, cu ochii aceia congestionaţi de vinişoare roşii din care stau gata să ţâşnească lacrimi. Chiar dacă ea ar avea puterea să plece din camera asta pentru totdeauna şi nu se vor mai vedea ani de zile, decenii, mintea lui îşi va continua investigaţiile ca să afle mereu ce mai face, unde este, mintea lui nu se va despărţi de ea, în timp ce ea, în fine, îl va uita...

Letiţia îşi aminteşte orele de insomnie şi combinaţiile logice nesfârşite pe care le făcuse

după ce auzise despre accidentul Dorinei, justificându-i, lui, fiecare gest interpretabil, doar ca să nege ceea ce nu vroia să vadă. Numai că, descoperea acum, îi era imposibil să mai cuprindă în braţe cu tandreţe trupul duşman, din care se scursese singurul lucrul care o adusese lângă el: acea necondiţionată încredere. Vorbind, se apleca din când în când la capătul patului străin în care stăteau amândoi, dezbrăcaţi pe jumătate, şi căuta pe ecranul ceasului, pentru că, foarte curând, o să trebuiască să se ridice şi să se îmbrace.

*

Sorin ştia la fel de bine că se apropie ora plecării şi că vorbiseră mult, inutil. Dorinţa stârnită de trupul ei venea şi pleca, întârziată de răutatea adunată în ea, pe care o lăsa să şi-o descarce. Tot ce îi spunea acum îi mai spusese şi altădată, în crizele tot mai dese din ultimul timp în care el desluşea, cu o tot mai mare oboseală, nemulţumirea ei adâncă faţă de el. Nemulţumirea venea spre el din toate părţile, la fel îndura şi reproşurile Dorinei. O vreme se bucurase că îl doreau amândouă, iar el nu mai avea sentimente, ci doar dorinţe. Cu una nu putea rămâne, pe cealaltă nu o alesese el. Şi îi era greu să se resemneze că viaţa nu îi va mai oferi altceva decât ce trăise până acum, doar atât. De aceea tăcea, faţa părându-i tot mai albă în lumina cenuşie a camerei, iar afară se întuneca, precipitat. Încercă încă o dată să o oprească, aşa cum un bărbat ştie să oprească o criză de isterie a femeii lui, prinzându-i trupul şi trăgându-l spre el, dar mângâierile sub care altădată se lăsa tot mai moale o făceau acum doar să se încordeze, ca un arc.

Şi, dintr-odată, nu a mai vrut decât să poată pleca undeva, cât mai repede. Să tacă odată această femeie care însemnase atât de mult pentru el şi pe care o privea acum pieziş, dându-şi seama că se apropia de acel punct în care ei nu îi va mai păsa

că cineva ar putea să o audă. Pentru că nu îi va mai păsa de el. O împingea acolo chiar neputinţa lui de a de a spune ceva care ar fi oprit-o, dar el nu mai era în stare de nimic altceva decât de tăcerea în care se cufundase. Se temea să mai facă un gest de mângâiere, aşa cum făcuse cu câteva clipe înainte, pentru că ar fi putut să îi dezlănţuie furia şi mai tare.

*

Până când ea s-a oprit, în sfârşit. Aproape s-a rostogolit din pat şi a început să se îmbrace, dibuind în penumbră după haine, ajutându-se doar de lumina care venea din camera de baie, unde însă nu a mai intrat. S-a uitat la ceas în timp ce îşi încheia brăţara, şi-a strâns fără oglindă părul şi l-a prins în elasticul cu biluţă, şi-a înşfăcat pardesiul şi eşarfa.

I-a dat peste mână când a venit după ea, cu cele două plicuri, cel cu 3.000 de lei pentru asistentă şi cel cu broşa de Mărţişor. Câteva sute albastre cu Ateneul pe ele au plutit, încet, înainte până să cadă pe linoleumul din antreu. El ţinuse mai strâns în mână plicul cu broşa, era de aur, cu o pietricică. Mărţişorul trecuse, el făcuse rost de cheie doar azi, dar broşa ar fi putut să o poarte oricând. Numai că ea trântise uşa şi paşii i se auzeau tot mai încet pe scară.

*

Mergea, orbecăind, pe caldarâmul denivelat, o rodea cizma, simţea cum pielea aspră îi intră în carne şi cum o doare. Vroia să o roadă cizma ca să nu mai simtă durerea cealaltă şi lacrimile pe care şi le ştergea cu podul palmei i se prelingeau, ca un abur cald, pe faţă. Din aleea întunecată, o umbră neagră s-a repezit spre ea. A îmbrâncit-o, ţipând de spaimă, umbra s-a depărtat, clătinându-se, şi Letiţia a luat-o la goană.

Când a ajuns în staţie, şi-a dat seama că durerea o lăsase, de parcă s-ar fi însănătoşit, brusc, nu mai

simţea decât rosătura cizmei. Ştia ce autobuz aşteaptă, cui îi va da telefon când ajunge acasă, ştia şi că accesele de durere au să mai revină şi după ele din nou liniştea şi uşurarea că nu mai avea nimic de ascuns, de parcă ar fi dat jos, de pe umeri, un rucsac greu.

A sărit în autobuzul care a pornit în trombă spre centru şi, în lumina chioară a felinarelor, a văzut străzile fremătând, negre, de oameni. S-a aşezat pe scaunul de pe roată, poate zguduiturile astea care o aruncă în sus, într-o parte, într-alta, care aruncă autobuzul ca pe o minge, au s-o scape de instilaţie.

Personajele

1. Letiţia Arcan, fostă Branea
2. Manuela Arcan, prima soţie a lui Petru Arcan
3. Petru Arcan, lector universitar
4. Ortansa Barnaby, fosta soţie a lui Traian Branea
5. Adriean Bîclişeanu, locotenent de Securitate
6. Caius Branea, unchiul Letiţiei, cel mai mare dintre fraţii Branea
7. Margareta Branea, fostă Silişteanu, mama Letiţiei
8. Rafael Branea, fiul lui Traian Branea şi al Ortansei
9. Traian Branea, unchiul Letiţiei, fratele mijlociu
10. Victor Branea, tatăl Letiţiei, cel mai mic dintre fraţii Branea
11. Daniel Harry Fischer, colegul Letiţiei şi al lui Sorin
12. Lizica/Eliza Focşa, soţia lui Caius Branea, închisoare
13. Dorina Gabor, colegă cu Letiţia şi Sorin
14. Vitea Gallocik, şef de Cadre-Personal
15. Florinel Gheorghe, prieten al lui Sorin Olaru
16. Dănuţ Iliescu, coleg cu Petru Arcan
17. Corneluş Iovănescu, unchiul lui Sorin Olaru, fratele Soranei
18. Costică Iovănescu (naş Costică), tatăl Soranei şi al lui Corneluş, unchiul lui Nelly Olaru
19. Iulian Iovănescu, vărul lui Nelly Olaru
20. Nelly Iovănescu Olaru, mama adoptivă a lui Sorin Olaru
21. Sorana Iovănescu, mama naturală a lui Sorin Olaru
22. Paşenka/Paul Lukaci/Lucaci, director la Editurii Cartea Rusă, apoi ambasador la Paris, apoi consilier al lui Maurer
23. Titus Marga, adjunctul Eleonorei Oprea

24. Anton Olaru, fratele geaman al lui Virgil, dispărut în Siberia

25. Sorin Olaru, colegul Letiţiei, numele iniţial Corneliu Vasile Iovănescu

26. Virgil Olaru, tatăl adoptiv al lui Sorin

27. Eleonora Oprea, directoarea instituţiei

28. Serghei/Serioja Sârbu, coleg cu Petru Arcan

29. Barbu Silişteanu (Biţă), fratele Margaretei Branea, unchiul Letiţiei

30. Ion Silişteanu (unchiul Ion), fratele Margaretei şi al lui Biţă

31. Vasi Stamatiu, prezumtivul tată natural al lui Sorin

32. Ludovic Vistig, căpitan de Securitate

Table of Contents

Partea întâi L'Air du Temps 6
Capitolul 1 Lângă lacul cu pescari 6
Capitolul 2 Petreceri cu dans 24
Capitolul 3 Generaţia norocoasă 42
Capitolul 4 Avertismentul 59
Capitolul 5 Coincidenţe 76
Partea a doua Dosare de familie 92
Capitolul 6 Ţară mişcătoare şi neaşezată 92
Capitolul 7 Trecutul se întoarce la 23 August 108
Capitolul 8 Am început plivitul… 126
Capitolul 9 Binele cu sila 144
Capitolul 10 Rădăcinile unei boli cronice 163
Partea a treia Anii tehnocraţilor 181
Capitolul 11 Război pentru stagiari 181
Capitolul 12 Anii de ucenicie ai unui tehnocrat 199
Capitolul 13 Weekenduri cu mama 216
Capitolul 14 La început 234
Capitolul 15 Convergenţa sistemelor politice 251
Capitolul 16 Strategiile unui tehnocrat 269
Partea a patra Tranziţie 285
Capitolul 17 Vară indiană 285
Capitolul 18 Roluri 300
Capitolul 19 Minciuna prin omisiune 318
Capitolul 20 Moartea anunţată a Elefantului 333
Partea a cincea Ziua cea mai lungă 349
Capitolul 21 Depresii 349
Capitolul 22 Jurnalul Letiţiei 366

Capitolul 23 Memoriile lui Hruşciov 380
Capitolul 24 Petrecere de adio 394
Capitolul 25 Accidentul 411
Personajele 430